

+2 CD

CHIP

počítače • internet • komunikace

Plné verze na 2CD:

AIST Movie Xone 4.5 CZ

- plná a lokalizovaná verze videoeditačního systému
- popis a pracovní návody krok za krokem
- editace zvuku a titulky

Ad-aware 6

- systém pro odstranění sledování uživatele

Kerio Firewall

- ochranný štít před útoky z internetu

Jak na digitální video PLUS

- vše pro zpracování digitálního videa na počítači
- VirtualDub 1.4 CZ
- TMPGEnc 2.58 CZ
- Movie Maker 2
- Windows Media 9
- kodeky
- titulky
- přehrávače a zkušební soubory
- televize na počítači
- ATV 2000
- zachytávání a streamování videa

Sítě peer-to-peer Stanete se piráty?

- historie a vývoj peeringových sítí
- test programů pro výměnu souborů

84

z VHS na CD přes PC

- kopírování filmů na Video-CD
- nejlepší programy na Chip CD

28

Jak zachránit smazané soubory

- jak pracují nástroje pro obnovu souborů
- srovnávací test šesti programů
- nejlepší verze také na Chip CD

78

Testujeme nejnovější grafické karty

42

- Nvidia, ATI, SIS, Matrox: porovnání 16 modelů

Cena: 155 Kč • 225 Sk

9 771210 068005

03

inzerce

EDITORIAL

Domnívám se, že kupovat si v dnešní době analogovou videokameru by nikoho už ani nenapadlo. Jejich ceny jsou sice na úrovni, kterou možná před několika lety předpokládal jen málokdo, ovšem to samé se dá říci i o nástupu digitálního videa. A to už vůbec nemluvím o miniaturizaci digitálních kamer, jejich bohaté výbavě a hlavně o možnosti dalšího zpracování nasnímaných záznamů na počítači. Výpočetního výkonu k tomu máme většinou více než dost, kapacity na disku také, vypalovačky a média už jsou za babku, takže úzkým hrdlem může být snad jen absence rychlého rozhraní pro přehrávání videa do PC. Že digitální video a jeho zpracování je žhavé téma, jsme se přesvědčili na lednovém CES, mnohé už také napověděl váš zájem o loňský Chip speciál s tímto tématem. Takže fandové digitálního videa, v tomto čísle Chipu si opět přijdete na své – druhý CD je plný updatovaného softwaru a návodů právě pro vás. V tištěném obsahu na straně 28 doplňujeme návod, jak převést nahrávky z VHS do digitální podoby a jak je vypálit na CD – archivovat je úsporněji a kvalitněji. V praxi na straně 122 pak najdete návody na používání některých programů uvedených na CD a jejich recenze.

Naše předplatitele čeká změna. Součástí předplatného bylo členství v Chip klubu, které s sebou neslo různé druhy výhod, jež byly pravidelně zveřejňovány na dvoustraně v zadní části časopisu kolem předplatitelské karty. Protože se počet předplatitelů rodiny našich časopisů stále rozrůstá, rozhodli jsme se pro všechny vytvořit společný V-klub. Nabídka výhod bude pro členy klubu v převážné míře společná, některé typy nabídek budou šity na míru konkrétním časopisům. Stávajícím i novým předplatitelům by karta V-klubu měla přijít v nejbližší době. Informace o aktuální nabídce V-klubu si můžete prohlédnout také na internetových stránkách www.chipclub.cz a www.vklub.cz.

Pro příznivce DVD připomínám, že jarní Chip 4/03 vyjde opět ve dvou verzích – se dvěma CD nebo s DVD. Pokud vás DVD zajímá, ptejte se po Chipu s DVD. Verze s DVD bude v celkovém nákladu sice méně než verze s CD, ale snad se dostanou i k vám. ■ ■ ■ [Jiří Palyza, jiri.palyza@vogel.cz](mailto:jiiri.palyza@vogel.cz)

OBSAH

AKTUALITY

6 **Mailbox**8 **Hardware**12 **Software**16 **Internet**20 **Spektrum**

TÉMA

28 **Z VHS na CD**

...aneb zachraňte své oblíbené filmy. Nadešel čas poohlédnout se po lepším a spolehlivějším médiu, než jsou staré VHS kazety. Nabízí se samozřejmě CD a Chip vám přináší vyčerpávající návod, jak na to.

HARDWARE

36 **Formy, formáty, formičky**

Formáty základních desek, čím se od sebe liší a jaký vliv to má na používání PC.

42 **Spodci i esa v rukávu**

Srovnávací test šestnácti grafických karet.

48 **Hlavně chladnou hlavu!**

Srovnávací test osmnácti chladičů pro procesory Pentium III a Athlon.

54 **Z Brodningu do Liliputu**

Recenze přenosných počítačů Apple PowerBook G4.

56 **Krátkodobé testy**

FSC PC Stylistic ST4110, HP Deskjet 450CBI, WMG USB Flash disk, Sony Ericsson P800, Minolta PagaPro 1200W a 1250E, Tally T8006 XpressColor.

INTERNET

64 **Perfektní firewall**

Připojit se k internetu umí každý. My vám poradíme jak se připojit bezpečně.

68 **Přeložte si internet**

Zajímavý tip nejen pro ty, kdo surfují po japonských a čínských webech...

70 **Internet Explorer v novém hábitu**

Internet Explorer tak, jak jej neznáte...

71 **Kyberžebáci**

Potřebujete pár miliónů? Zkuste si je vyžebat!

72 **Škola za školou**

Zábavné učení, škola, internet. Jak to jde dohromady?

74 **iDnes a Novinky**

Dva nejznámější české zpravodajské portály v ringu...

76 **Na daně s internetem**

Neporadíme vám jak ušetřit, ale kde tyto informace najdete!

SOFTWARE

78 **Napravíme téměř vše**

Přehled nástrojů pro obnovu souborů.

81 **Někdo se kouká**

Recenze šikovného anti-spywaru Ad-aware 6.

82 **První kočka, která bydlí v Praze**

Recenze CAT nástroje STAR Transit XV pro překlady podporované počítačem.

84 **Rovný rovného si hledá**

Historie a vývoj peer-to-peer výměnných sítí.

88 **Chcete se stát piráty?**

Přehled programů pro výměnu souborů v P2P sítích.

92 **Disková magie**

Partition Magic 8.0 je skvělou ukázkou toho, jak tržní prostředí nutí softwarové producenty k tomu, aby doslova chrtili nové verze svých produktů i několikrát ročně.

93 **Víc než mapa**

Recenze plánů měst a informační databáze InfoMapa 10.0.

94 **Správné rozhodování**

Recenze manažerského informačního systému Analyst S3.

97 **Policejní pes 2003**

Nová verze Norton Antivirus - v češtině.

98 **Internet**

Obsahem březnového Chip CD je internet.

100 **Nejen ochrana PC**

Recenze ochranného a sledovacího programu pro PC - Sodat OptimAccess 8.

102 **Rok v nové dílně od A do Z**

Zakoupením kolekce Adobe Design Collection si pořizujete nejen pracovní nástroj, ale celou dobře vybavenou DTP dílnu, ve které se už dá ledacos vyrobit.

105 **Výkon v rámci serveru**

V minulém Chipu jsme vás seznámili s architekturou ICA firmy Citrix. Jak tato architektura, umožňující realizaci „nejtenčího“ a univerzálního klientu, funguje v praxi, prozradí recenze produktu MetaFrame XP.

108 **Kompresory**

Zajímavé a efektivní programky pro kompresi dat popisuje nejen náš článek, ale všechny je najdete i na Chip CD.

28

Z VHS na CD

Pro archivování filmových záznamů jsou VHS kazety příliš choulostivé na opotřebení a nespolehlivé, navíc zabírají mnoho místa. Je čas poohlédnout se po lepším médiu. Převeďte své filmy na CD a dejte sbohem zastaralým analogovým krabičkám a lapačům prachu.

42

Spodci i esa v rukávu

Snad nejdramatičtější změny hardwaru probíhají nyní v oblasti grafických karet. Každou chvíli se objevují novinky a jejich výkon jde stále nahoru. Chip pro vás připravil srovnávací test šestnácti grafických karet, se kterými se nyní můžete setkat v nabídce prodejců.

78

48

Napравíme téměř vše

Asi každý z nás si už někdy omylem vymazal potřebný soubor z pevného disku. Ve většině případů je snadné ztracený soubor vrátit – stačí jenom použít nástroj Koš. Ale co dělat, jestliže byl soubor ztracen v důsledku systémové chyby nebo při mazání s použitím kláves Shift+Delete?

Hlavně chladnou hlavu!

Moderní procesory jsou výkonné nejen v milionech operací za sekundu, ale i ve wattch spáleného odpadního tepla. Aby na gigahertzích tikající srdce vašeho počítače nepohořelo, je třeba jej důkladně chladit. Podívali jsme se proto na vlastnosti 18 chladičů dostupných na našem trhu.

110 Works posedmé

Po delší době přinášíme podrobnější pohled na jednodušší kancelářskou aplikaci Microsoftu – Works (už ve verzi 7.0). Zaměřili jsme se i na kompatibilitu k MS Office a PC Suite.

113 Zemí šelem

Na Chip CD najdete i velmi rychlý a snadno ovladatelný internetový prohlížeč Safari od firmy Apple, popsány v krátkém článku.

114 Kudy, kam?

Route 66 není jen známá americká highway, ale také digitální autoatlas Evropy s mnoha pozoruhodnými funkcemi.

116 Krátké testy

Advanced ZIP Repair 1.52, CamStudio 1.80, Chameleon Clock 3.01, Just The Fax 2.9, Kerio Personal Firewall 2, Norton SystemWorks 2003 Professional Edition, MIS 2.60, WMRecorder 4.1, Smart Pix Manager 6.001, RasterVect 6.8, XP-Antispy 3.71

LINUX

120 Powered by UnitedLinux

UnitedLinux je produkt stejnojmenného konsorcia firem, které se snaží o vytvoření jednotné linuxové platformy či unifikované distribuce. Jednou z jeho prvních

implementací je SuSE Linux Enterprise Server 8, jehož recenzi přinášíme.

PRAXE

122 Jak na digitální video PLUS

Druhé Chip CD je tentokrát plně věnováno digitálnímu videu.

123 Domácí video s Microsoftem

Jak pracovat s programem pro střih videa z dílny Microsoftu – Movie Makerem.

126 Videostřížna zdarma

Popis a práce s programem AIST MovieXone 4.5 CZ.

130 Ozvučení

V nepravidelném seriálu o zpracování a ukládání digitálního videa jsme se dostali k problematice zvuku.

133 Jak na disk

Chip radí, jak nejlépe instalovat pevný disk pro získání maxima jeho výkonu.

134 Síla jednoho švába

Možnosti akcelerační karty Universal Audio UAD-1 se špičkovými zvukovými efekty pro PC.

137 Data v kapse

Chcete vědět jaké jsou USB flash disky v praxi?

138 Výkonný pomocník pro správu souborů

Tipy a triky, zásuvné moduly pro Total Commander 5.50.

140 Tipy a triky pro Windows

Další sada návodů pro snadnější a zábavnější Windows.

MAGAZÍN

142 Pravda pro každého jiná

RIAA (Asociace amerických nahrávacích společností) a zástupci hudebních vydavatelství už několik let bojují proti sítím P2P, protože údajně snižují jejich zisky. Je tomu ale skutečně tak?

148 HPC, klastry, servery a Linux

Co má Linux společného s nejvýkonnějšími počítači a jaká je současná situace v této oblasti?

150 Střípky z CES

Názory a komentáře.

152 Zakažte posílání SMS prostřednictvím internetu

Názory a komentáře.

154 Hledá se důvěra. Zn.: Spěchá

Události na finančních trzích IT.

SERVIS

156 Dva roky? Ano dva!

Novinky CD-ROM a recenze titulu Dvouletá záruční doba – Mýty a skutečnosti.

157 Jak na matematiku

Recenze CD-ROM Chytré dítě – Matematika 1.

158 Knihy

160 Tiráž

162 Co si přečtete příště

OBSAH CHIP CD 3/03 NAJDETE NA STRANĚ 98.

Chip Vychází měsíčně ve vydavatelství **Vogel Burda Communications s. r. o.** adresa redakce Sokolovská 73, 186 21 Praha 86 **poštovní styk** P. O. Box 77, 186 21 Praha 86 **telefony sekretariát** 225 018 566, 225 018 568, **fax** 225 018 500 **inzerce** 225 018 646, 225 018 648, **fax** 225 018 600 **předplatné** 225 018 942

mailbox

Od istého času sa na mojom počítači začali prejavovať nasledujúce problémy: 1. Zamrzne pri vypínaní. Odhlási užívateľa, uloží nastavenia, ale počas prípravy na vypnutie alebo prechodu do režimu spánku zamrzne. Niekedy sa podarí jeden prechod do spánku, ale nasledujúci ľubovoľný spôsob vypnutia zlyhá. Po práci vo Worde sa nepodarí ani ten jeden. Po tvrdom reštarte ale nespustí checkdisk ani nehlási chybu o nesprávnom vypnutí počítača. Skúšal som už programy na správu pamäte aj nový BIOS, viaceré verzie Okien, rôzne nastavenia napájania – bezvýsledne.

2. Začala padať grafika. Najmä pri prezeraní obrázkov, presúvaní ikón, otváraní okien a práci s CD-ROM (riповanie, napalovanie, kopírovanie). Po reštarte sa vypísalo chybové hlásenie: Ovládač zobrazovacieho zariadenia nedokončil vykresľovanie... Pokles grafického výkonu nebadat. Neuspel ani jeden z piatich ovládačov. Problém sa vyskytuje pri Win 98 aj XP. Testy SiSoft Sandra teraz hodnotia harddisk 4x slabšie ako pred výskytom problémov. Počítač bol napadnutý vírusmi One-half a i-worm Klez.

vladobernat@stonline.sk

Já jsem se s problémem popsaným v bodu 1 setkal také. Mám notebook Toshiba a používal jsem Windows 98 CZ. Počítač nešlo vypnout. Připadalo mi to jako virus pro workoholiky, aby nechodili vůbec domů z práce. Provedl jsem zálohování dat, přeformátování systému a reinstalaci Windows 98 CZ. Za chvíli to bylo stejné. Nějak si tam, podle mého názoru, nerozuměly Power Managementy počítače a Windows. Instaloval jsem Windows ME CZ a ty jsem zase hodně rychle nahradil Windows XP, které odstranily tento problém.

Jinak nevím, co dělá Klez nebo jiné viry, ale je dost možné, že máte nakopnutý ovládač grafické karty. Zkuste se podívat na www.avast.cz, kde jsou popsány účinky jednotlivých virů. Pokud visíte na pevném drátě, doporučuji spustit update systému, což vás zavede na stránky Microsoftu a tam vám to nainstaluje všechny záplaty a „vylepšení“, která udržují systém ostražitý a bezpečný. Někdy (používáte-li XP) se tam objeví i nabídka nových ovladačů pro zařízení, která dělají problémy (videokarty, modemy, zvukovky), a nabídnou vám novou verzi k instalaci.

Milan Loucký

Nedávno jsem přeformátovaval disk a nainstaloval jsem systém Windows 98 SE, který jsem měl

nainstalován už před formátováním. Teď když chci instalovat např. nějakou hru nebo program z CD či z diskety, téměř vždy, když se to dostane k souboru *.dll, mi počítač zamrzne. Pokud stejný soubor nahrávám z přenosného HDD, jde vše dobře. Také když otevřu Průzkumníka a v něm složku, která obsahuje *.dll, soubory se nezobrazí, ale když to otevřu ve Windows Commanderu, tak tam jsou. Nevím, co s tím, už jsem zkusil přeinstalovat ovladače a dával jsem se i na Windows update, napsal bych to i do Microsoftu, ale nevyznal jsem se v jejich anglických stránkách.

Milan

Vážený detektive Colombo, Microsoft má i české stránky. Tohle vypadá, že jsou nějak nakopnuté registry – registrační databáze. Instalační soubor se snaží knihovnu nainstalovat z místa, kde ve skutečnosti není. A tak bych doporučoval, pokud si na to troufnete, toto: Jděte do registrační databáze (REGEDIT.EXE), zkuste tam zadat vyhledávání a dále název té knihovny. Musí tam někde být. Jukněte se, kam je to směřováno.

A pokud by to bylo jinak, než na adresu, kde byste to čekal vy, máte zcela vyhráno. Opravte to. Ale předtím si registrační databázi uložte, kdyby se to náhodou nepovedlo.

Milan Loucký

Mám Windows 98 SE a z Windows update jsem si stáhl Internet Explorer 6, ale po pár dnech fungování už není úplně v pořádku. Když dám hledat v okně IE (Úpravy/Najít), objeví se tabulka, ve které je napsáno Chyba: 35 Neslučitelná verze testovacího kódu RPC.

To je jedna ze dvou chyb, které jsem objevil. Ta druhá se projevuje tak, že když zvolím příkaz Otevřít odkaz v novém okně, nové okno se mi sice otevře, ale nenajede (musím provádění příkazu zastavit, pak nechat opakovat a pak to teprve najede). U stránek, u kterých nelze příkaz zastavit a obnovit, mám smůlu (Java atd.).

Milan

Pro opravdu „funkční“ odpověď bych musel znát více podrobností. Například který IE jste měl před updatem, zda update proběhl bez problémů a které updaty jste instaloval (pouze na IE6?, bez service packu a fixů?). Jak určitě tušíte, nejjednodušším řešením je nová instalace IE6. Nevím, zda máte dostatečně rychlou linku na internet, a tak vám můžu poradit náš Chip CD 3/03. Najdete na něm IE6 a Servis Pack 1.

Petr Kratochvíl

Používám program AVG 6.0 Special Edition for CHIP. V poslední době se mi však začal objevovat opakovaně problém s předčasným vypršením platnosti inicializačního kódu poskytovaného pro tuto verzi (hlášení „Vaše TRIAL licence vypršela“), a to např. o měsíc dříve, než uvádíte. Dochází k tomu posledních několik měsíců a přetrvává to, přestože jsem jej přeinstaloval verzi z Chip CD 12/02. Následně jsem aktualizoval databázi virů a licenční kód z Chip CD 1/03, a přesto mi už 16. ledna program nahlásil vypršení licence, která měla platit až do 15. února. Na jiném počítači, kde jsem neprováděl pravidelně aktualizace databáze a programu (je tam verze 6.0.400), fungoval správně licenční kód z Chipu 12/02 až do 15. ledna.

V čem spočívá problém? Lze používat bez problémů „AVG Doplněk pro Outlook Express 5“ i u verze OE 6 a příp. společně s e-mailovou ochranou programu ZoneAlarm Pro?

Ing. Lešek Fukala

Celý problém je v nové verzi AVG, která podle všeho nepodporuje přímé zadávání čísel. Program sice napíše, že platnost trial verze je prodloužena, ale reálně ji neprodlouží. Řešení je jednoduché – přeinstalujte AVG a při instalaci zadejte nový kód. Pak je platnost správná.

Pokud vím, AVG se bez problémů integruje do všech novějších verzí Outlooku. Se ZoneAlarmem by neměly být problémy, pokud AVG nebude nějak blokováno.

Vlastimil Bret, Chip CD

Zajímalo by mě, zda existuje nějaký prográmek na zapnutí ATX počítače. Něco, jako je radiobudík. Na svém počítači už mám program na vypnutí počítače (mám takový dojem, že je to PowerOff z Chip CD) a jsem s ním naprosto spokojen. Hodí se mi na poslouchání mp3.

Vojtěch Měchura

Pokud chcete zapnout počítač softwarově, tak by ten program musel běžet na jiném PC. Program prostě nemůže běžet na počítači, který je vypnutý. Z jiného PC můžete programem počítač zapnout.

Zapnout se dá i pomocí modemu nebo síťové karty, popřípadě by to asi šlo i nějakou programovatelnou zásuvkou (s hodičkami). Po usnutí se dá probudit klávesnicí, myší apod., ale vypnutý počítač softwarově podle mě nezapnete.

Pavel Trousil, TestLab

inzerce

AMD „BARTON“ A OPTERON

Novinky ze stáje AMD

Společnost AMD oznámila hned několik nových zpráv. První z nich se týká procesorů pro více-procesorové systémy. V nabídce je totiž nově AMD Athlon MP 2600+, který pracuje na frekvenci 2,133 GHz. Další oznámení firmy se týkalo 64bitového procesoru Opteron, určeného pro servery a pracovní stanice. Procesor má být podle AMD uveden na trh 22. dubna tohoto roku. 64bitový procesor Athlon 64 pro osobní počítače byl odložen až na září. Pro desktopy je tedy zatím novinkou procesor Athlon XP 3000+, uvedený na trh 10. února. Jde o první procesor s jádrem Barton, obsahuje tedy dvojnásobnou paměť L2 cache.

HP GS1280 A ES80

Alpha pokračuje

Společnost HP představila nejnovější generaci systémů AlphaServer. Nová řada je osazena procesory Alpha EV7 a zahrnuje i dosud nejvýkonnější high-end server GS1280 (až 64procesorový), 8procesorový server střední třídy ES80 a 4procesorové systémy ES47 pro pracovní skupiny. Všechny nové systémy pracují s operačními systémy Tru64 UNIX i OpenVMS. Systémy AlphaServer ES47 a ES80 jsou k dispozici i s operačním systémem Linux. Nový procesor Alpha EV7 integruje všechny stavební prvky systému SMP do procesorového čipu, včetně systémových a I/O propojení. Tato architektura podstatně zlepšuje celkový aplikační výkon, škálovatelnost a spolehlivost jednotlivých systémů. Na rok 2004 chystá společnost HP uvedení vylepšených procesorů Alpha EV79.

INTEL PENTIUM 4-M A CELERON

Mobilní výkon

Společnost Intel Corporation představila šest nových mobilních procesorů, včetně svého současně nejvýkonnějšího mobilního procesoru Intel Pentium 4-M s pracovní frekvencí 2,4 GHz. Navíc Intel uvedl čipset s integrovanou grafikou, určený pro řadu mobilních procesorů. Jde o čipovou sadu Intel 852GM, která umožňuje využívat paměti DDR266 a 400MHz systémovou sběrnici, podporuje šest portů USB 2.0 (Hi-Speed) a pokročilé funkce mobilní správy napájení, včetně technologie Intel SpeedStep, Intel Deep Sleep a Deeper Sleep. Kromě 2,4GHz procesoru Pentium 4-M byly představeny i mobilní procesory Pentium III s frekvencí 933 a 900 MHz a s velmi nízkou spotřebou energie a mobilní procesory Celeron s frekvencí 2 GHz, 866 a 800 MHz.

FSC PRIMEPOWER 900, 1500 A 2500

S novými procesory

Společnost Fujitsu Siemens Computers uvedla na trh tři nové high-end modely unixových serverů, a to PRIMEPOWER 900, 1500 a 2500. Jsou osazeny procesory SPARC64 V z produkce mateřské společnosti Fujitsu s taktovací frekvencí 1,35 GHz, která v současné době představuje špičku mezi procesory SPARC architektury. K inovacím nové řady patří další kategorie dělení systémových oblastí (Extended Partition), která umožňuje tvořit nejen homogenní, nýbrž i heterogenní operační prostředí dělením systémových desek.

APPLE POWER MAC

Nová síla Applum

Firma Apple představila nový model výkonných počítačů Power Mac s dvěma 1,42GHz procesory PowerPC G4, vybavený rozhraními FireWire 800 (800 Mb/s), Bluetooth a AirPort Extreme (bezdrátová síť IEEE 802.11g s rychlostí 54 Mb/s). Do výbavy přibyla též rychlejší optická mechanika SuperDrive. Společnost Apple staví své stroje proti počítačům vybaveným procesory Intel a AMD s podstatně vyšší pracovní frekvencí s tvrzením, že promyšlená architektura procesorů PowerPC umožňuje dosažení špičkových výkonů i při nižší frekvenci. Zároveň snížila ceny základních i nejvýkonnějších modelů Power Mac. Výrazně byly sníženy i ceny LCD monitorů, včetně 23palcového Cinema Display (z 3499 na 1999 USD). Řadu Cinema Display doplnil dvacetipalcový model s rozlišením 1680 x 1050 bodů a cenou 1299 dolarů.

UMAX AstraPix 430 a 540

Levné focení

Firma UMAX představila nové modely digitálních fotoaparátů z řady AstraPix, a to AstraPix 430 a dvoumegapixelový digitální kompaktní AstraPix 540. UMAX AstraPix 430 ve stříbrném provedení se vyznačuje příznivou cenou, nízkou hmotností (116 g) a malými rozměry (97 × 62 × 26 mm). Je typickým zástupcem kategorie určené začátečníkům – je vybaven snímačem s rozlišením 1,3 megapixelu (2 megapixely po interpolaci). V případě potřeby ho lze využít jako jednoduchý diktafon či jako videokameru pro záznam sekvencí v rozlišení 352 × 288 bodů. Vestavěnou 16MB paměť lze rozšiřovat SD kartami. K dispozici je blesk. Cena fotoaparátu je 2794 Kč s DPH. Výkonnější UMAX AstraPix 540 je zástupcem dvoumegapixelových digitálních kompaktních s barevným LCD displejem (úhlopříčka 4,1 cm) a integrovaným MP3 přehrávačem. Pro přiblížení fotografovaného motivu je k dispozici dvounásobný digitální zoom, vestavěnou paměť o velikosti 7 MB lze rozšířit pomocí CF karet. Fotoaparát je v prodeji za cenu 5990 Kč s DPH.

PLACENÁ INZERCE

Pokud jste blázen do skvělých fotografických tisků, u nás vám půjde hlava kolem.

DÖRFER...PARTNER

Novinka

EPSON Stylus Photo 925*

Novinka

EPSON Stylus Photo 915

EPSON EMP-735

Bezdrátový projektor

V podobě nového projektoru EPSON EMP-735 nabízí nyní firma EPSON výkonné a mobilní řešení pro prezentace. Projektor s rozlišením XGA má hmotnost 1,9 kilogramu a je vybaven připojením Wireless-LAN-Card 802.11b, pomocí kterého lze prezentace dat přenášet bez kabelu. Navíc má integrovaný slot na karty PCMCIA, takže prezentace lze přehrávat i z paměťové karty. Světelný výkon je až 2000 ANSI lumenů. EPSON EMP-735 bude od března 2003 v obchodech k dostání za cenu 169 580 Kč s DPH.

Své nejlepší snímky můžete tisknout s optimalizovaným rozlišením až do 5760 dpi**.

Teď budou vaše nejlepší fotografie vytištěny lépe než kdy předtím – s rozlišením až do 5760 optimalizovaných dpi** a šesti barvami vytváří EPSON Stylus Photo 915 a 925 perfektní tisky na profesionální úrovni.

Teď konečně všem ukážete, co ve vás opravdu je. Svě fotografie totiž můžete tisknout všude – i bez počítače. Doma nebo u přátel, na večírku nebo při zvláštních příležitostech – kdekoliv se vám zachce. A to přímo z paměťové karty digitálního fotoaparátu***. Jednotlivé tisky. Kontinuální tisky na rolovaný papír. S okraji nebo bez nich. S integrovanou automatickou řezačkou (platí pro EPSON Stylus Photo 925). Díky technologii PRINT Image Matching II™ budou věrně reprodukovány parametry snímku, jaké jste nastavili na fotoaparátu.

Přesvědčete se sami u nejbližšího dealera EPSON a nebudete věřit svým očím.

To je prostě EPSON. Love at first print.

Nejlepších výsledků dosáhnete s originálním fotopapírem a inkoustem EPSON.

* Monitor není součástí nabídky.

** při použití vhodného média

*** případně s pomocí adaptéru

EPSON AcuLaser C900 a C1900

Barevné laserovky

Novou barevnou laserovou tiskárnu AcuLaser C1900 uvedla na trh společnost Epson. Tiskárna je určena pro profesionální uživatele a díky možnosti síťového propojení (Ethernet 10/100BaseTX) se hodí pro pracovní skupiny v oblasti obchodu. Tiskne až 16 stran za minutu černobíle a čtyři strany při barevném tisku, a to při rozlišení až 2400 dpi. Vedle víceúčelového podavače na 200 listů papíru je součástí dodávky také kazeta na 500 listů papíru. Kromě standardního provedení nabízí EPSON tři další verze: PostScript, Duplex a Wireless. Základní verze se dodává za 51 228 Kč s DPH. Další novinkou je laserová tiskárna AcuLaser C900, určená pro malé kanceláře nebo pracovní skupiny. Její cena je jen 34 148 Kč s DPH. Verze s možností připojení do sítě je dražší. Během jedné minuty vytiskne až 16 stran a tiskne také v rozlišení až 2400 dpi.

CANON BUBBLE JET i70

Barvy na cestu

Elegantní malou přenosnou tiskárnu Bubble Jet i70 má nyní v nabídce společnost Canon. Přes svůj odvážný vzhled poskytuje tato tiskárna výkonnost podobnou stolním tiskárnám. Tiskne totiž rychlostí až 13 str./min. Barevný tisk dosahuje rychlosti 9 str./min. Při tisku je využita technologie MicroFine Droplet Technology a tisk probíhá v rozlišení až 4800 × 1200 dpi. Canon i70 je první přenosná tiskárna, která umožňuje přímý tisk z digitálních fotoaparátů nebo videokamer Canon. Hmotnost tiskárny je 1,8 kg, rozměry 310 × 174 × 51,8 mm, připojuje se pomocí USB rozhraní a do jejího podavače se vejde 30 listů.

ACER AL512, AL707 a AL712

Acer rozšiřuje nabídku

Společnost Acer rozšiřuje produktovou nabídku na trhu s kancelářskými LCD monitory o tři nové modely – 15" AL512, 17" AL707 a 17" AL712. 17" monitor AL712 s rozlišením 1280 × 1024 bodů má funkce pro optimální nastavení obrazu a integrovaný audiosystém a je určen pro firemní segment. Úhel pohledu je u něj až 160°, kontrastní poměr 500 : 1 a svítivost 250 cd/m². Model AL707 je cenově dostupný 17" LCD monitor s úhlem pohledu až 150° a model AL512 je kompaktní a prostorově nenáročný 15" LCD monitor s integrovaným audiosystémem. Dosahuje jasu 250 cd/m² a jeho kontrastní poměr je 350 : 1.

IBM THINKPAD R40

Tři nové technologie

Společnost IBM uvedla na trh nový notebook ThinkPad R40, který je vybaven třemi novými technologiemi: novým řešením bezdrátové konektivity, jednodušším přístupem ke službám a podpoře a řadou vylepšení použitelnosti. Kromě toho nový ThinkPad nabízí tři variace ukazovacího zařízení TrackPoint. ThinkPad R40 nabízí duální konektivitu WiFi založenou na standardech IEEE 802.11a a 802.11b a v krytu displeje je anténa IBM UltraConnect. Tlačítko Access IBM je jakousi bránou k podpoře od společnosti IBM (poskytuje přístup k diagnostickým nástrojům, k odkazům na aktualizace a služby on-line apod.). K němu patří také tlačítko RapidRestore PC, jež poskytuje přístup k řešení obnovy po zhroutilí operačního systému. S hmotností 2,5 kg a až čtyřhodinovou výdrží baterií nabízí Thinkpad výkon i výbavu. Kromě 14" displejů jsou dostupné i 15" displeje a dva porty USB 2.0. Cena notebooku se pohybuje od 59 914 Kč s DPH za model s procesorem Mobile Intel Celeron 1,6 GHz do 83 851 Kč s DPH za model s procesorem Mobile Intel Pentium 4 2,2 GHz.

RICOH PRIORITY JP8500

Rychlík Ricoh

Vysokorychlostní tiskové řešení z kuchyně firmy Ricoh se jmenuje Priority JP8500. Principem Priority je výroba „masteru“, podle kterého jsou zhotovovány kopie. Čím více je tisků z jednoho originálu, tím je provoz duplikátoru levnější. JP8500 vám poskytne rychlost plných 120 stran za minutu včetně možnosti nastavení pěti úrovní rychlosti tisku. Rozlišení tisku i skenování je až 600 dpi a tisk probíhá na papíry velikosti až A3. Díky systému vynechání podání je možné tisknout i samopropisující papír, obálky, karty a jiné nestandardní materiály. Bezproblémový průchod papíru zajistí systémy regulace tlaku a podávání papíru.

PLACENÁ INZERCE

Panasonic

PT-L730NTE

BEZ KABELŮ BEZ POČÍTAČE BEZ PROBLÉMŮ

Na stole vypadá asi opravdu provokativně. Jen tak bez signálového propojovacího kabelu. Díky integrované bezdrátové LAN technologii pro přenos prezentace, datový projektor Panasonic PT-L730NTE však žádný takový kabel nepotřebuje. S dodávanou bezdrátovou LAN kartou v projektoru a druhou kartou v notebooku můžete prezentovat z kteréhokoli místa u stolu, bez přetahování kabelů se v prezentaci střídát s kolegy či během vystoupení třeba přecházet po místnosti, pokud vám to vyhovuje.

Paměťová SD karta může vaše vystoupení učinit ještě snazší. Uložte si na ní svoji prezentaci, kartu jednoduše vložte do projektoru a prezentujte přímo bez počítače. Na svých cestách tak můžete mít zavazadlo o notebooku lehčí.

IYAMA AS4612UT

Profesionální displej

Iiyama přináší na trh LCD monitor pro náročné grafické aplikace, CAD a DTP. Jde o monitor AS4612UT s 18" LCD displejem, který má úhel pohledu 160° v horizontálním i vertikálním směru. Panel lze otočit o 90 stupňů, nabízí fyzikální rozlišení 1,3 megapixelu (1280 x 1024 bodů). Hodnota jasu je 250 cd/m², kontrastní poměr 350 : 1 a šířka videopásmu 135 MHz. Doba odezvy činí 30 ms. Přístroj AS4612UT je vedle 15pinového vstupu D-Sub mini vybaven také vstupem DVI-I. Volitelné příslušenství představují reproduktory 2x 2 W. Doporučená prodejní cena je 34 769 Kč s DPH.

Připoutejte se k publiku, ne k projektoru.

AV MEDIA

komunikace obrazem

www.avmedia.cz

PROJEKČNÍ A PREZentační TECHNIKA

Praha tel.: 261 260 218, praha@avmedia.cz
Brno tel.: 547 357 080, brno@avmedia.cz
Ostrava tel.: 596 624 505, ostrava@avmedia.cz
Č. Budějovice tel.: 387 747 339, budejovice@avmedia.cz
Pardubice tel.: 466 510 824, pardubice@avmedia.cz

člen APPT

ARIBA SPEND MANAGEMENT

Pro zefektivnění firemních procesů

Firma LLP Group, dodavatel finančních a obchodních softwarových řešení, uvedla na český trh novou verzi řešení Ariba Spend Management. Jeho součástí je nový produkt Ariba Category Management.

Ariba Spend Management (ASM) je komplexní systém pro správu nákupních procesů firem, který umožňuje celkové řízení výdajového cyklu společnosti, od plánování jednotlivých nákladů až po úhrady. Nejnovější verze je charakteristická změnou celkového uspořádání, vylepšenou funkcí a přidáním nového produktu Ariba Category Management. Rozšířené integrované řešení pro analýzu výdajů, nakupování a získávání zdrojů pomáhá firmám zefektivnit jejich procesy a výrazně zlepšit celkové výsledky řízení výdajů.

ASM dále zahrnuje produkty Ariba Enterprise Sourcing, Ariba Buyer, Ariba Analysis, Ariba Contracts, Ariba Invoice, Ariba Workforce, Ariba Travel & Expense, Ariba Supplier Network. Díky tomuto širokému záběru pokrývá ASM celý nákupní proces firem. Umožňuje sledovat jednotlivé kategorie nákupního cyklu, řídit nákupní procesy, týmovou spolupráci a správu informací. Obsahuje výkonné nástroje pro zajištění efektivity při řízení výdajů. Umožňuje nejen vzájemné propojení odpovědných pracovníků v podniku, ale i jejich napojení na externí subjekty včetně dodavatelů.

Produkty Ariba nabízí v České a Slovenské republice společnost LLP Group (www.llpgroup.com).

CA a Linux

Firma Computer Associates (CA) pokračuje ve své podpoře linuxové platformy dvanácti novými řešeními pro správu, zabezpečení, ochranu, integraci a využití technologie otevřených zdrojových kódů.

CA nyní nabízí více než 60 řešení sloužících k podpoře Linuxu v heterogenním podnikovém prostředí. Pro distribuovaná a mainframová prostředí uvádí CA na trh nové verze produktů Unicenter Management for WebSphere, Unicenter Management Portal, eTrust Web Access Control a CleverPath Aion Business Rules Expert, pro distribuovaná prostředí programy BrightStor ARCserve Backup pro Apache a MySQL. Pro mainframová prostředí uvádí CA nové verze produktů Unicenter Network and Systems Management, Job Management Option a Advantage CA-Easytrieve.

-abe

3COM XRN INTERCONNECT KIT

Zvýšená dostupnost sítě

Společnost 3Com uvedla na trh nový produkt 3Com XRN Interconnect Kit. Skládá se ze dvou modulů, propojovacího kabelu a verze 3.0 softwaru 3Com Gigabit Multilayer Switching.

Propojením dvou přepínačů, které jsou řízeny jako jediné zařízení, vytváří distribuované jádro sítě. Mezi výhody takového řešení pro podnikové zákazníky patří vyšší úroveň dostupnosti sítě, ochrana investic díky flexibilní infrastruktuře sítě LAN a možnost rozšiřovat síť podle potřeb. Instalace a správa produktu XRN Interconnect Kit jsou jednoduché a nezaberou moc času.

3Com XRN Interconnect Kit, jenž se dá snadno použít s přepínači 3Com Switch 4060, Switch 4050 a SuperStack 3 Switch 4900, umožňuje, aby se dva propojené přepínače chovaly jako jediné zařízení pro přepínání na druhé a třetí vrstvě s jednotným řízením. Využívá výkonové možnosti obou přepínačů a vytváří tak škálovatelné, vysoce výkonné a vysoce dostupné jádro sítě LAN.

Doporučená koncová cena 3Com XRN Interconnect Kitu je 6995 dolarů, cena volitelného pětimetrového kabelu XRN Interconnect Cable je 695 dolarů.

RSA SECURID SOFTWARE TOKEN

Nové možnosti autentizace

RSA Security, vedoucí společnost v oblasti e-security, vyvinula RSA SecurID Software Token, umožňující dvoufaktorovou uživatelskou autentizaci pomocí i appli kompatibilních telefonů NTT DoCoMo založených na i-mode.

Poskytuje tak účinnou metodu autentizace uživatelů a přispívá k ochraně cenných zdrojů on-line informací. RSA Security nabízí organizacím spolehlivá řešení identifikace, umožňující bezpečným způsobem přistupovat k aplikacím jak v prostředí bezdrátových sítí, tak v prostředí pevných sítí. Software RSA SecurID (zdarma ke stažení na www.rsasecurity.com) funguje jako kreditní karta zákazníkovy sítě a vyžaduje, aby se uživatelé identifikovali pomocí dvou specifických složek – něčím, co znají, a něčím, co mají. Teprve pak je jim povolen přístup. Složky autentizátorů RSA SecurID mohou mít nejrůznější formu, včetně autentizačních hardwarových tokenů, chytrých karet (smart cards), autentizačního softwaru pro platformu Microsoft Windows Pocket PC, Windows PC, zařízení typu handheld založených na Palmu a WAP telefonů. Při použití v kombinaci se softwarem RSA ACE/Server pro správu autentizace pomáhají zajistit, aby přístup k souborům, aplikacím a komunikaci na síti měli pouze oprávnění uživatelé. RSA Security rovněž spolupracuje s více než 240 certifikovanými aplikacemi od téměř 150 partnerů po celém světě v rámci programu RSA Secured Partner Program.

STADRIN 1.0 FOR LINUX

Pro správce linuxových serverů

Snad v každé příručce věnované počítačové bezpečnosti je jedna z kapitol věnovaná radám, jak nejlépe vygenerovat heslo, které by bylo pro hackera těžko zjištělné. Z průzkumu je však zřejmé, že běžný uživatel (a někdy bohužel i administrátor) se těmito radami obvykle neřídí a snaží se používat co nejsnáze zapamatovatelná hesla, která se však bohužel dají snadno uhadnout.

Pokud k tomu navíc připočteme fakt, že i dobře vygenerované heslo lze (často opět velmi snadno) při přenosu odchytit, máme před sebou velký problém.

Jeden ze způsobů, jak tomuto nepříjemnému faktu čelit, spočívá ve využití programu Stadrin, který na český trh před časem uvedla společnost REKONIX. (Stadrin for Linux získal na brněnském Invexu 2002 ocenění Křišťálový disk.)

Tento doplněk (PAM modul) pro operační systém Linux nabízí zajímavý způsob práce s hesly. Po instalaci programu si totiž už žádné heslo nebudete muset pamatovat: vždy vám bude vygenerováno za pomoci příručního tokenu Digipass firmy VASCO. Pod tímto názvem se skrývá elektronický klíč ne nepodobný klasické kalkulačce, jenž má v sobě zabudován mikroprocesor pro generování unikátních přístupových hesel. Samotný token je navíc možné (pro případ zcizení) ochránit pomocí PIN kódu, který lze samozřejmě libovolně často měnit. Vlastní ochrana systému tak po instalaci Stadrinu může být trojího druhu: klasická statická (neměnná) hesla, využití hesla z tokenu či nejdokonalejší varianta – vygenerování hesla na základě odpovědi tokenu na výzvu (kód) operačního systému. Podrobněji na www.rekonix.cz.

Lepší přehled o financích

Vylepšenou verzi aplikace Oracle Financials ze sady aplikací Oracle E-Business Suite uvedla společnost Oracle. Firmám má pomoci zvýšit přehled o financích, podpořit správu finančních rizik a současně přispět ke snížení provozních nákladů.

Nové funkce aplikací Oracle Financials byly vytvořeny ve spolupráci se zákazníky společnosti Oracle, aby odpovídaly jejich potřebám. Nejnovější verze nabízí vylepšené funkce Business Intelligence založené na rolích uživatelů, které pomáhají zákazníkům získat lepší přehled o financích. Mezi další nové vlastnosti patří portál zisku a ztráty a portál správy výdajů, jež umožňují obchodním manažerům získávat podrobné informace z finančních rozvah. Nové portály umožňují ředitelům v reálném čase sledovat stav firmy, rychle vyhledávat příčiny odchylek od plánů a cílů a přijímat okamžité opatření pro nápravu problémů.

Optimalizace softwarových aplikací

Společnost Intel představila nové nástroje, které vývojářům softwaru pomohou analyzovat a optimalizovat linuxové aplikace a plně využít potenciálu procesorů Intel Pentium 4 a Intel Xeon.

Intel VTune Performance Analyzer 1.0 for pro Linux je prvním zcela linuxovým nástrojem pro analýzu výkonu od společnosti Intel podporujícím linuxové aplikace. Tato nová verze doplňuje Intel VTune Performance Analyzer 6.1 (nástroj pro aplikace na platformě Microsoft Windows se vzdálenou podporou Linuxu).

Intel VTune Performance Analyzer identifikuje řádky kódu aplikace, které vykazují nadměrně vysokou spotřebu procesorových zdrojů. Vývojáři mohou této analýzy využít k rychlému zjištění případných faktorů omezujících výkon a odstranit je tím, že se na tyto konkrétní řádky kódu zaměří. Výsledkem je rychlejší uvedení nových aplikací na trh. Intel dále představil Intel VTune Performance Analyzer Driver Kit, jehož součástí jsou i ovladače „open source“ pro Intel VTune Performance Analyzer. Vývojáři mohou tento nástroj používat i s nepodporovanými distribucemi Linuxu a upravenými kernely.

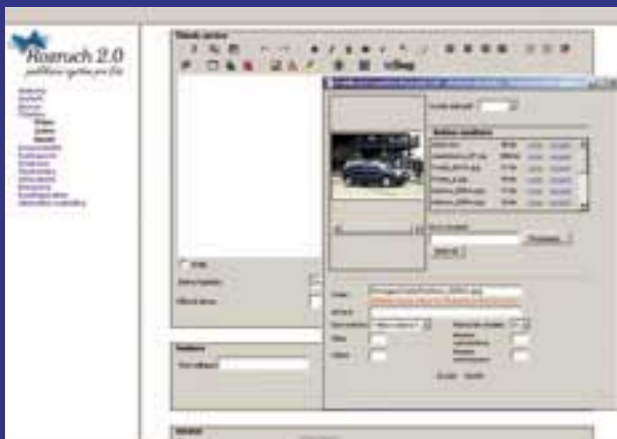
Rozruch 2.0

Nový publikační systém

Společnost Šilhavý uvedla na trh nový publikační systém Rozruch 2.0.

Rozruch 2.0 je systém pro tvorbu a správu obsahu internetové prezentace. Nabízí rozsáhlou funkčnost, přizpůsobitelnost, jednoduchou administraci bez nároků na odbornou zdatnost obsluhy. Obsah internetové prezentace je možné měnit z jakéhokoliv počítače s přístupem na internet.

Mezi hlavní charakteristiky tohoto publikačního systému patří jednoduchá a intuitivní obsluha, snadná příprava obsahu pomocí integrovaného HTML, možnost neomezeného počtu kategorií a podkategorií, multiuživatelský systém, multijazyčnost, podpora flash prvků, možnost práce s CSS styly a v neposlední řadě propojení na elektronický obchod Zoner inShop3. Podrobnosti, přehled součástí a nabízené varianty najdete na www.silhavy.cz.

DFI

AGP8X Serial ATA DDR400

AD77

INFINITY

NEJLEPŠÍ PRODUKT ČÍSLA DODAVATELE 24/02

Overlook Cruise

BitGuard

USB

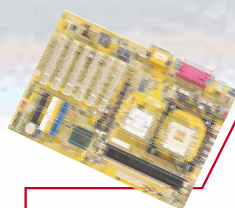
DDR 400

KT400

VIA KT400 Socket A ATX

CHIP tip
leden 2003

- AMD Athlon XP, Athlon nebo Duron
- 4 DIMM, podpora DDR400/333/266
- 6-ti kanálový zvuk AC'97 • 10 / 100 Mbit LAN / AGP 8x/4x
- Serial ATA / IDE RAID • USB 2.0 / Firewire
- DFI's BitGuard Hardware Monitoring

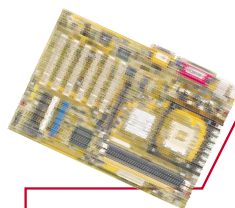

NB78-BC

Intel 845PE chipset / Socket 478 / ATX Hyper-Threading Technology

- podpora 533/400 FSB procesorů Intel Pentium 4
- 2x DDR DIMM pro DDR333/266/200
- podpora ATA100
- 1 AGP (4x), 6 PCI, 2 USB 2.0/1.1 porty
- sound AC'97
- suspend to RAM
- u typu NB78-BL integrovaná 10 / 100 Mbit LAN

NB77-BL

Intel 845GE chipset / Socket 478 / ATX Hyper-Threading Technology

- podpora 533/400 FSB procesorů Intel Pentium 4
- podpora 400 FSB procesorů Intel P4 Celeron
- 2x DDR DIMM pro DDR333/266/200
- podpora ATA100
- 1 AGP (4x), 6 PCI, 2 USB 2.0/1.1 porty
- sound AC'97
- integrovaná VGA Intel Extreme Graphics
- integrovaná 10 / 100 Mbit LAN

BitGuard je kompletní hardware monitoring speciálně vinytý pro desky DFI: diagnostické diody, kontrola stavu procesoru, napětí, teploty a rychlosti chladičů, atd.

RIDEA
distribution

Distributor značek DFI, Videoseven, Genius, Manhattan, Intellinet, Belinea

VELKOOBCHOD VÝPOČETNÍ TECHNIKY
RIDEA distribution s.r.o., Brézenecká 4808, 430 04 Chomutov
tel.: +420 474 699 000, fax: +420 474 622 761
gsm: +420 603 928 020, e-mail: prodej@ridea.cz

www.ridea.cz
<http://shop.ridea.cz>

3Com posiluje zabezpečení podnikových sítí

Dostupnost své obsáhlé sady bezpečnostních řešení ve formě robustních vylepšení zařízení 3Com SuperStack 3 Firewall, rodiny přepínačů 3Com SuperStack 3 Switch 4400 a softwaru 3Com Network Supervisor oznámila firma 3Com.

Funkční vylepšení nabízí více vrstev ochrany na distribuovaných bodech podnikové sítě, od jádra přes obvod sítě až po oprávněné uživatele. V kombinaci s centrálně spravovanými řešeními zabudovaného firewallu pro přenosné a stolní počítače nabízí 3Com správcům informačních systémů širokou a praktickou řadu řešení zabezpečení sítě.

Nejnovější verze softwaru pro přepínače SuperStack 3 Switch 4400 (verze 3.0) přidává podporu přihlášení k síti protokolem 802.1X, rozšiřuje zabezpečení sítě a umožňuje ověřit každého uživatele na síti. Kromě poskytování veškeré ověřovací a účtovací funkčnosti protokolu 802.1X integroval 3Com jeho podporu i do aplikace 3Com Network Supervisor Advanced Package. Po ověření dokáže 3Com Network Supervisor Advanced Package sledovat a identifikovat každého uživatele včetně informací o tom, k jakému přepínači je připojen. Správci sítě tak mohou účinněji sledovat problémy uživatelů a potenciální hackery.

Zákazníci s podepsanou smlouvou na služby podpory automaticky získají i novou verzi softwaru. 3Com nabízí řadu služeb podpory včetně nové levné služby Software Upgrade Service. Jako úplný balík služeb údržby s možností výměny hardwaru a technickou podporou doporučuje 3Com služby Express Service, které automaticky zahrnují nárok na nové verze softwaru.

IBM Lotus Learning Management System

Společnost IBM uvádí nové řešení IBM Lotus Learning Management System, flexibilní řešení e-learningu založeného na standardech, které lze hladce škálovat z implementací pro malá oddělení až po celopodnikové aplikace.

Lotus Learning Management System (LLMS) propojuje proces učení s jádrou technologií organizace, například portály, řešeními ERP, HRIS, CRM a dalšími školicími systémy. Nové řešení e-learningu vzniklo na základě poptávky zákazníků po školicím systému podnikové třídy, který by bylo možné integrovat s existující infrastrukturou i s jinými systémy e-learningu.

Zároveň s tímto řešením uvedla společnost IBM nabídku ověřování platnosti obsahu pro e-learning – „Ready for IBM Lotus Learning software“. Zákazníkům a obchodním partnerům má zjednodušit implementaci kurzů pro LLMS. Ověřuje kompatibilitu obsahu třetích stran se školicím softwarem Lotus e-learning.

Řešení Lotus Learning Management System (Authoring Tool, Learning Management System, Content Delivery Server a Offline Learning Client) je k dispozici prostřednictvím distribučního kanálu IBM Lotus Passport Advantage za doporučenou hromadnou cenu 60 dolarů na uživatele.

Na konec února 2003 je plánováno uvedení verze řešení Learning Management System v angličtině, ostatní jazyky by měly být k dispozici o 30 až 60 dní později. Lotus Learning Management System běží na platformách IBM pSeries (IBM AIX), Microsoft Windows NT/2000, Linux Intel a Sun Solaris, podporuje databáze DB2 Universal Database, Oracle a SQL.

Bezpečnější hologramy

Nový design s rozšířenými ochrannými prvky typu hologram začala používat společnost Microsoft od začátku roku 2003. Cílem opatření je zlepšit ochranu produktů proti softwarovým pirátům a poskytnout zákazníkům dostatek prostředků pro co nejspolehlivější identifikaci pravosti kupovaného nebo používaného softwaru.

Stávající grafická realizace CD s hologramem až do krajů CD je obohacena o další ochranné prvky – čelní strana CD nese hologram v pískové barvě (měděné) oproti současné stříbrné (hliníkové); hologram vyrytý do disku zobrazuje třírozměrně název produktu a jeho grafický obrazec. Hologram na vnitřním zrcadlovém proužku se změnil a zobrazuje na dvou místech texty měnící se z „Microsoft“ na „Genuine“ a ze „Secure“ na „Media“.

Všechny ostatní ochranné prvky zůstávají i nadále v užívání. Výjimku tvoří programový CD-ROM disk Windows, který nemá okraje vnitřního zrcadlového proužku rovné, ale vlnité.

Hologram vnitřního zrcadlového proužku je umístěn na té straně CD-ROM disku, kde se nenachází žádná grafika, a je při výrobě vyryt do povrchu disku (je jeho pevnou součástí).

Microsoft zákazníkům doporučuje uschovat doklad o nákupu, licenční smlouvu a certifikát autentičnosti (Certificate of Authenticity). Současné CD s ochranou až k okrajům zůstávají v prodeji a nové CD ponesou název Hologram CD.

SYSKLASS 2003

Nová verze k dispozici

Humpolecká společnost COMING GTS nabízí od počátku roku novou verzi oblíbeného softwaru pro automatizovanou správu a tvorbu technické dokumentace ve společnostech zabývajících se strojařskou výrobou – **SYSKLASS 2003**.

SYSKLASS jako specializovaný CAPP software je schopen integrace mezi systémy podporujícími konstrukci CAD a systémy pro řízení výroby (a je spojovacím článkem mezi těmito komponenty informačního systému podniku). K nejvýznamnějším novým funkcím patří například modul vytváření vzorových technologických postupů a operací (v tomto modulu lze dědit údaje ze vzorových postupů a operací do odvozených postupů a operací) či vícenásobná dědičnost. Další informace na www.sysklass.cz.

Seznam odvozených operací

Co nového u Apple

Začátek letošního roku u Apple znamenal úplnou smršť novinek, mnoho z nich i v oblasti softwaru.

Bez velkého halasu nabídla firma Apple unixovým vývojářům X11 – nejrozšířenější unixové grafické prostředí, umožňující pohodlnou portaci naprosté většiny unixových aplikací. Implementace Apple je vyladěna pro optimální spolupráci s Mac OS X a plně využívá grafických možností systému Quartz

(www.apple.com/pr/library/2003/jan/07x11.html).

Mezi snadno přehlédnutelné novinky také patří nová verze diáře iCal, ostrý release synchronizačního modulu iSync (bohužel, ani ten zatím nespolupracuje s telefonem Sony Ericsson P800), a jako významnou novinku pro ty, kdo využívají AppleScript, i kompletně přepracovaný a výrazně vylepšený Script Editor (www.apple.com/downloads/macosex/apple/apple-scripteditor.html).

Pro ty, kdo se zajímají o stříh digitálního videa a nestáčí jim možnosti zdarma dodávaného iMovie, může být zajímavý Final Cut Express: jedná se o „lite“ verzi profesionálního Final Cut Pro, již Apple prodává za pouhých 300 dolarů. V nových, vylepšených verzích, je k dispozici i samotné iMovie a také iPhoto pro správu statických snímků a iDVD pro autoring DVD.

Mezi nejhavější novinky patří volně stáhnutelný balík skriptů, usnadňujících propojení Safari s ostatními aplikacemi, jako je iPhoto nebo AddressBook (www.apple.com/applescript/safari).

-OC-

Quantel generationQ

Uprostřed ledna byly v Praze předvedeny špičkové postprodukční systémy firmy Quantel, nejvýkonnější Quantel iQ a z opačného konce produktové řady QEdit Pro založený na víceméně standardní platformě PC, dodávané jako kit spolu se speciálním hardwarem od Quantelu.

O tom, že systémy Quantel jsou vlastně „zadržované“ software svědčí to, že ačkoli cílově má být systém QEdit Pro provozován na standardním PC doplněným speciálními kartami od Quantelu (podporujícími určité operace), v předváděném stroji byla funkce této desky zatím nahrazena pouze softwarem při zachování slušné výpočetní rychlosti.

A co tento systém umí? Z mnoha funkcí uvedeme jen několik vybraných: Zpracování nekomprimovaného 10bitového videa v YUV i RGB (64 bit na pixel), volitelně podporu HD (High Definition) formátů, bezproblémové současné zpracování zdrojových materiálů v různých rozlišeních i snímkových frekvencích na jedné časové ose (realtime operace), na políčko přesný střih a řízení profesionálních videorekordérů a samozřejmě vynikající střihové a efektové možnosti, jimiž jsou systémy Quantel proslulé (například keyframované selektivní barevné korekce, tracking, klíčování, kompozice) a mnoho dalších. Prezentace potvrdila, že i kdysi pro běžné uživatele naprosto nedostupné high-end systémy Quantel se už díky sofistikovanému softwaru a volbě levnějších platform dostávají do sféry přístupné i běžným (profesionálním) uživatelům. Více na www.quantel.cz.

-abe

TELELOGIC TAU GENERATION2

Rychlejší vývoj systémů

Česká pobočka švédské firmy AGIT, reprezentant společnosti Telelogic AB v ČR, představila novou generaci nástrojů Telelogic Tau Generation2.

Tyto nástroje nabízejí uživatelům možnost radikálně zjednodušit, zrychlit a zkvalitnit vývoj komplexních systémů a „real-time software“ na bázi Unified Modeling Language (UML) včetně mnoha zdokonalených vlastností navržených pro verzi UML 2.0.

Tau/Architekt a Tau/Developer umožňují uživateli graficky modelovat, analyzovat a testovat specifikace a návrhy systémů od prvých fází vývoje (Tau/Architect) až k vytváření aplikace (Tau/Developer), včetně simulací a automatického generování zdrojového kódu na různé cílové platformy, což značně zjednodušuje a urychluje vývoj a minimalizuje riziko chyb. Integrací s nástrojem Telelogic DocExpress je zaručena kompletní a „up-to-date“ dokumentace. Podrobnosti na www.agit.cz.

NETADVANTAGE SUITE 2.1

Obsáhlá nápověda a dokumentace

Infragistics, světový distributor opakovaně využitelných komponentů prezentační vrstvy pro platformy Microsoft .NET, COM a Java, oznámil vydání verze 2.1 NetAdvantage Suite.

Verze 2.1 přináší významná vylepšení UltraWebNavigator 2.0, rozšířenou dokumentaci a soubory nápovědy. UltraWebnavigator obsahuje komponenty ASP .NET Tree a ASP .NET Menu a nabízí webovým vývojářům vysokou úroveň detailu, ovladatelnosti a flexibility při tvorbě robustních webových aplikací. Tyto komponenty dokáží napodobit vzhled a atmosféru svých protějšků z bohatého klienta Windows. Stačí párkrát klepnout myši a vybrat si z celé škály předdefinovaných stylů a formátů, které současně nabízí velké možnosti vlastních nastavení a umožňují přizpůsobení libovolným podnikovým standardům a preferencím. Další informace na www.unicorn.cz.

PLACENÁ INZERCE

AVG AntiVirus

mezi Vámi a Viry

- **AVG pro Windows 95/98/ME/NT/2000/XP**
- **AVG pro Lotus Notes/Domino**
- **AVG pro MS-Exchange server**
- **AVG pro Kerio MailServer**
- **AVG pro NT/2000 server**
- **AVGADMIN – centrální správa**

24 HODIN DENNĚ, 7 DNÍ V TÝDNU

kontrola elektronické pošty :: ochrana souborových a poštovních serverů ::
centrální síťová správa :: rychlost a stabilita :: intuitivní ovládání ::
bezplatné aktualizace z Internetu :: bezplatná telefonická a emailová
podpora uživatelů :: velmi výhodné ceny pro školství a zdravotnictví

!NOVÁ ADRESA!

GRISOFT, s.r.o.
Lidická 31, 602 00 Brno
tel.: 541 243 865-7, fax.: 541 211 432
e-mail: obchod@grisoft.cz
<http://www.grisoft.cz>

CIGLER SOFTWARE Slovakia, a.s.
Sliachska 10, 831 02 Bratislava
tel.: +421-2-44462746, fax.: +421-2-44462291
e-mail: avg@ciglersw.sk
<http://www.ciglersw.sk>

BonusWeb v novém kabátě a dva nové weby na iDNES

V polovině ledna dostal zpravodajský portál iDNES ke svým pátým narozeninám dárek v podobě nového uspořádání titulní stránky (podrobnosti se dozvíte na jiném místě časopisu) a nové grafické podoby se dočkal i jeden z nejnavštěvovanějších webů rodiny iDNES – magazín o počítačových hrách **BonusWeb** (www.bonusweb.cz). Také v tomto případě bylo motivací ke změně zvýšení přehlednosti a rychlejší načítání stránek. Novinkou je zde však i rozšířené vyhledávání, díky němuž po zadání názvu hry získáte přehled o všech recenzích a článcích, odkazy na soubory ke stažení, češtinu do hry (pokud je k dispozici), podobné plně hry zdarma, diskuzi ke hře a samozřejmě také odkaz na nákup hry v internetovém obchodě.

Kromě úprav stávajících titulů se však na portále iDNES objevily i dva zcela nové weby. Stále rostoucí popularita snowboardingu se odrazila i ve vzniku speciální přílohy **Snowboarding** (snowboarding.idnes.cz), ve které příznivci jednoho z nejmladších olympijských sportů naleznou podrobné zpravodajství z domácích i zahraničních klání, rozhovory, rozpisy závodů a rozsáhlé výsledkové databáze. Sluší se dodat, že zmíněná sekce sportovního zpravodajství je připravována ve spolupráci s akciovou společností Board Show a Asociací českého snowboardingu. Další novinkou je web **Pohlavní choroby** (pohlavnichoroby.idnes.cz). Exkluzivním partnerem této „reklamní“ přílohy je totiž známý výrobce prezervativů Durex. Kromě popisu nejčastějších pohlavních nemocí (kapavka, syfilis, AIDS apod.) je zde prostor pro diskusi návštěvníků a on-line odbornou poradnu. Poradna však ještě koncem ledna zela prázdnotou a ve čtenářském diskusním fóru se krčilo několik více či méně přisprostých příspěvků.

Bezplatný zpravodajský servis

Ekonomický zpravodajský server iHNed.cz, který provozuje společnost Economia OnLine, spustil zcela nový servis pod názvem iHNed News. Bezplatná služba je určena pro čtenáře, kteří nemohou sledovat během dne servery projektu iHNed, a přesto chtějí být informováni o aktualitách na jednotlivých webech.

Po objednání budou čtenáři do e-mailové schránky dostávat upozornění na aktuální články publikované na vybraném webu skupiny iHNed.cz. K dispozici bude vytříděné zpravodajství z oblastí financí, informačních technologií, realit a stavebnictví, personalistiky a HR a dalších oborů.

Fúze TES Media a Intercable CZ

Konsorcium investorů vedené společností JPMorgan Partners oznámilo dokončení fúze společností Intercable CZ, s. r. o., a TES Media, spol. s r.o. Spojením se nová společnost stává druhým největším operátorem kabelové televize v České republice po firmě UPC. Nově vzniklá společnost nabízí služby kabelové televize téměř 300 000 předplatitelů a služby vysokorychlostního internetu přibližně 60 000 domácnostem, kde je možné internet ihned zapojit. Celkový počet domácností připojených ke kabelovým rozvodům bude přesahovat 500 000, což umožní nabídnout služby více než 1,2 milionu lidí v ČR.

Největší virtuální autokatalog provozuje portál Centrum

Po slovníku brněnského hantecu je další významnou novinkou portálu Centrum **Autokatalog** (auto.centrum.cz/katalog), ve kterém najdete zhruba 10 000 typů vozů. V katalogu můžete vyhledávat několika způsoby. Ve formuláři **Sestavte auto** si v rozbalovacích seznamech postupně vyberete značku, model a typ auta. Následně se dostanete na stránky zvoleného vozidla, kde najdete údaje o časovém úseku, ve kterém se automobil prodával (nebo ještě prodává), technické údaje (obsah motoru, výkon, počet válců apod.) a údaje o výbavě (airbagy, klimatizace, ABS apod.). U automobilů, které jsou ještě stále v prodeji, uvidíte jejich cenu, měnící se v závislosti na vámi zvolené dodatečné výbavě. Ke stejným údajům se dostanete i **procházením katalogu** (listováním po značkách) nebo pomocí formuláře **Hledejte auto**, ve kterém můžete výběr specifikovat volbou typu karoserie, převodovky, paliva, výkonu, ceny nebo roku výroby auta.

Na výběr máte z více než sedmi desítek značek – od modelů, které se v dané automobilce vyráběly od roku 1979 (výjimečně jsou k dispozici i údaje o ještě starších vozech), až po modely současné. Technické údaje nechybí samozřejmě ani u nejstarších modelů, a tak pro leckoho může být zajímavé zjištění, že kdysi nedostatkový automobil od „soudruhů z NDR“ Trabant 601 se pyšnil výkonem motoru 19 kW. Opravdovou libůstkou je uvedení dobových cen automobilů, takže pamětníci si dnes mohou spočítat, kolik měsíčních platů bylo potřeba na pořízení Škody 105 GL, nabízené před dvaceti lety za 67 000 Kčs.

inzerce

Novinky na Tiscali

Před krátkým časem prošel výraznou inovací web **Tiscali Kamery** (kamery.tiscali.cz), jenž získal nejen novou podobu, ale došlo i k rozšíření obsahové části tvořené seznamem webových kamer. Vedle obligátních kategorií, jako jsou Lidé, Příroda či Města, nabízí nyní zmíněný web i kategorie nové: Neobvyklé kamery (pohled do typické irské hospody, kamera v ledničce, fascinující pohledy ze stožárů transoceánských lodí apod.), Svět pod vodou (žraloci, sledování dění v jezeře Loch Ness apod.), Interaktivní kamery, Vesmír apod. V kategorii Vaše tipy najdete kamery, které objevili sami návštěvníci webu (pohled na Staroměstské náměstí, kamera s pohledem na obchod s elektronikou apod.).

Počátkem roku portál Tiscali obohatil své sportovní stránky o nový speciál **Tiscali NHL** (nhl.tiscali.cz), který přináší pravidelný souhrn dění v severoamerické NHL. V současnosti působí v zámořské soutěži více než šedesát českých hokejistů, jejichž vizitky doplněné o aktuální statistiky, výsledky nočních zápasů, tabulky jednotlivých divizí a konferencí najdete na nových stránkách věnovaných nejslavnější hokejové lize na světě. Kromě toho je pro opravdové fanoušky připravena i rubrika Historie, popisující v šesti dílech nejzásadnější momenty od vzniku nejrychlejší kolektivní hry až po její současnost.

České dráhy v novém

Největší bitva veřejné dražby doménových jmen konající se loni v březnu byla svedena o doménu cd.cz. Nakonec ji za 175 000 Kč získal podnik České dráhy s tím, že vydražená doména se stane od ledna 2003 součástí nového marketingového programu jako hlavní adresa internetových stránek ČD. S vlastní realizací nového webu se začalo v červenci 2002 a jeho nová podoba byla spuštěna ve zkušebním provozu 13. prosince, který skončil 9. ledna zahájením ostrého provozu. Od tohoto data přestávají být stránky na původní adrese www.cdtrail.cz aktualizovány. Pokud vás zajímají technické detaily projektu, vězte, že běží na platformě Linux, použit je skriptovací jazyk PHP a databáze PostgreSQL, systém je postavený na standardu XML a k dispozici je elektronický publikační (redakční) systém Epus. Podíváte-li se na stránky **Českých drah** (www.cd.cz) z pohledu cestujícího, nejspíše oceníte propracovanější navigaci a moderní vzhled stránek. Vše podstatné najdete přímo na homepage, na které je nyní nově i zkrácený formulář pro vyhledávání v jízdních řádech (na podrobný formulář se dostanete odkazem z hlavní stránky nebo zadáním adresy www.vlak.cz). Velmi zajímavá je i možnost zjištění aktuální polohy vlaku, kdy budete dotázáni na číslo nebo název vlaku kategorií SuperCity, EuroCity, InterCity, expres, rychlík a spěšný vlak (nefunguje pro osobní vlaky). Po úspěšném vyhledání systém předloží název stanice (s možností jejího zobrazení na mapě), kterou vybraný vlak opustil jako poslední, případně i informaci, s jakým zpožděním se tak stalo.

I v době internetu, WAP nebo SMS zpráv nastane situace, kdy není nad to držet v ruce papírový jízdní řád. Nemusí jít zrovna o celé objemné vydání, neboť na webu Českých drah si můžete stáhnout jízdní řád vybrané trati ve formátu PDF (Knižní jízdní řád). Zajímáte-li se o dráhu nejen jako o prostředek k cestování, oceníte vznik nové rubriky věnované veškeré zájmové činnosti spojené se železnicí. Zapojit se tak můžete do poměrně živých diskusních auditorií na témata Historie železnice, Technika, Železniční modelářství, Tipy na cesty apod.

Do budoucna je plánováno rozšíření portfolia stávajících on-line služeb o nové, jako je například prodej jízdenek prostřednictvím internetu, kalkulačtor jízdného, internetový obchod atd.

Nejlepší tuzemský fulltext nabízí nové služby

Vyhledávač **Jyxo**

(www.jyxo.cz) se na výsluní českého internetu vyhřívá již od léta loňského roku, ale jeho tvůrci neusnuli na vavřínech, a proto se Jyxo [čti: džykso] může pochlubit několika zajímavými novinkami. Již od svého spuštění nabízí vyhledávač kontrolu na

překlepy a sám nabídne nejpravděpodobnější správný tvar, problém není ani s diakritikou (a proto se nemusíte bát zapisovat slova s háčky a čárkami), ale nově je vyhledávač schopen skloňovat a časovat česká slova, což mu umožňuje slovník Ispell obsahující 4,5 milionu tvarů slov. Jako jediný český vyhledávač používá i techniku, jejíž pomocí je možné skloňovat podstatná jména, která ve slovníku nejsou. Další novinkou je žebříček 500 nejvyhledávanějších slov či slovních spojení, která uživatelé vyhledávají prostřednictvím zmíněného fulltextu (na prvních místech jsou slova sex, Vánoce, SMS a seznamka). Nevýhodou je naopak omezení pouze na doménu .cz, což znamená, že české stránky umístěné v jiných doménách nejvyšší úroveň vyhledávač ignoruje a do databáze musejí být přidávány ručně (s požadavkem stačí kontaktovat provozovatele vyhledávače).

A jak na Jyxo vyhledávat? Vyhledávač rozlišuje tři typy podmínek. Znak + (plus) napsaný před slovem znamená, že dané slovo se musí vyskytovat v každém nalezeném dokumentu (takové chování je ale standardní, a tedy nemusíte nic zadávat). Znak - (minus) zase značí, že dané slovo se v dokumentu vyskytovat nesmí. Znakem # (křížek) dává vyhledávači na vědomí, že výskyt daného slova je výhodou, ale není nezbytně nutný. Uzavřete-li hledaný výraz (sousedí) z obou stran do uvozek, budou vyhledány pouze dokumenty, které obsahují daná slova vedle sebe a v uvedeném pořadí (fráze). Pomocí operátoru domain: zapsaného před slovem můžete omezit výsledky jen na vybraný server. Stejný význam mají i operátory host: nebo site:. Své vyhledávání můžete též omezit jen na některou část dokumentů přidáním operátoru title: nebo url: před slovo. V tomto případě budou prohledávány pouze titulky nebo adresa dokumentu. Než stisknete tlačítko *Hledej*, můžete si ještě vybrat, zda se mají prohledávat stránky, články, katalogy, univerzitní servery, nebo freeweby.

O kvalitě vyhledávače jistě svědčí i jeho implementace na portály Atlas a Quick, které proběhly začátkem letošního roku. Jyxo na portále Atlas ve fulltextovém vyhledávání nahradil dříve využívanou technologii Webfast (dosud ji používá portál Centrum) a v případě Quicku se Jyxo používá na úkor technologie Megatext.

inzerce

Chip: antivirový koutek

W32/SQLSLAMMER

Začalo to vlastně docela nenápadně. V noci z 24. na 25. ledna 2003 (z pátku na sobotu) došlo ke zvýšené aktivitě na UDP portu 1434. Provoz přes tento port však s postupem času stále stoupal a brzy bylo jasné, že se objevil nějaký nový, dosud neznámý zdroj, který tuto zvýšenou komunikaci způsobil. Po krátkém čase bylo vše jasné – stále vyšší provoz měl na svědomí nový červ, který se velice rychle šířil internetem –

Pavel Baudiš,
ALWIL Software

W32/SQLSlammer. Jeho aktivita byla velmi vysoká a brzy bylo jasné, že právě vypukla nová a velmi masivní epidemie, způsobená právě tímto virem.

Tento červ pro svoje šíření využívá bezpečnostní díru v programu Microsoft SQL Server 2000. Jedná se o slabinu typu přetečení zásobníku – pokud jsou programu poslána data delší, než očekává, a pokud jsou tato „data“ předem připravena tak, že přepsaný obsah zásobníku se nahradí ukazatelem do takto zaslaných dat, mohou se tato data poměrně jednoduše stát programem, který je okamžitě po přijetí na daném počítači spuštěn. Win32:SQLSlammer je svým způsobem zvláštní worm. Je totiž velice krátký – jen 376 slabik – a poměrně elegantně napsaný. Na napadeném počítači nemění žádné soubory či bezpečnostní nastavení a existuje tam pouze v operační paměti. Po restartování počítače je proto na daném stroji červ kompletně zrušen. Takový počítač však samozřejmě může být znovu napaden, pokud není bezpečnostní díra odstraněna! Z tohoto hlediska je velmi podobný červu Codered, který se objevil v červenci 2001. I ten se velice rychle rozšířil (tehdy využíval obdobnou chybu v MS IIS Web Serveru) a ani on neměnil žádné soubory na napadeném počítači.

MUSELO SE TO STÁT?

Je zajímavé, že tato konkrétní díra byla odhalena již v květnu 2002 a že její oprava již existuje dlouhou dobu (konkrétně od července 2002). Proto je velmi zářející, kolik systémů a serverů nebylo proti této chybě zabezpečeno. Je to velká ostuda administrátorů těchto systémů a veškeré problémy jednotlivých firem padají jednoznačně na jejich hlavu.

Pro své další šíření červ vygeneruje pseudonáhodnou IP adresu a pokusí se napadnout počítač, který ji používá. Pokud na takto osloveném počítači běží nechráněný MS SQL Server 2000 či MSDE (viz dále), červ je schopen takový počítač napadnout. A právě zde je kámen úrazu a nebezpečnosti tohoto červa: i když vědomě nemění či nepoškozuje žádná data, je schopen vygenerovat tak velký provoz na síti, že může pohltit veškerou její kapacitu. Taková síť se pak stává neprůchodnou, a tak zcela nepoužitelnou. Jak už bylo řečeno, červ používá pro své šíření jediný port – UDP port 1434 (SQL Monitor Port), lokální síť lze proto poměrně jednoduše před náporom požadavků chránit zablokováním tohoto portu na firewallu.

Náš červ má ale ještě jeden vedlejší, velice nepříjemný cíl. Nepadá totiž jen již zmíněný SQL Server 2000, ale bohužel také produkt MSDE, který se používá v řadě dalších produktů Microsoftu (například Microsoft Office, Microsoft Visual .NET Studio či Microsoft AppCenter), či dokonce v aplikacích třetích stran. MSDE (Microsoft SQL 2000 Desktop Engine) je totiž odlehčená verze SQL 2000, kterou využívají vývojáři dalších aplikací. Typickým příkladem je internetové bankovníctví KB ProfiBanka.

ZÁPLATUJEME

Opravná záplata přitom pro MSDE (na rozdíl od MS SQL 2000) ještě týden po prvním výskytu viru neexistovala! Tisíce počítačů domácích uživatelů či pracovníků ve firmách se staly během krátké doby obětí i dalším zdrojem šíření červa, pokud se ovšem nenacházely za firewallem. Jedinou (dost slabou) ochranou je přitom filtrování UDP portu 1434.

Konkrétní informace o opravné záplatě pro MS SQL Server 2000 najdete na následujících stránkách: <http://www.microsoft.com/technet/treeview/default.asp?url=/technet/security/bulletin/MS02-039.asp>.

Microsoft také týden před objevením červa uvolnil další service pack (SQL Service Pack 3), který také obsahuje opravu bezpečnostní díry. Informace o této kumulativní opravě najdete na adrese <http://www.microsoft.com/sql/downloads/2000/sp3.asp>.

SQLSlammer má opravdu na svědomí rozsáhlé výpadky internetu v prvních hodinách po svém šíření. Nejvíce problémů způsobil v USA a v Asii, nevyhnul se ovšem ani Evropě a České republice. Zde byl snad nejmarkantnější výpadek reklamního systému Adrenaline, který

OpenWeekend 2003

Ve dnech 15. a 16. března se koná již třetí ročník akademické konference věnované free softwaru a otevřeným technologiím, kterou pořádá Studentská unie ČVUT reprezentovaná klubem Silicon Hill. Jde o největší a nejoblíbenější akci svého druhu u nás.

V prvním ročníku byla akce zaměřena hlavně na způsoby zabezpečení serverových systémů proti napadení. Druhý ročník přednášek navázal představením tří nejznámějších systémů ochrany linuxového jádra, o jejichž vlastnostech a výhodách přijeli promluvit jejich zahraniční autoři (LIDS – Philippe Biondi, RSBAC – Amon Ott a Medusa – Milan Pikula). Na konferenci zazněly také přednášky věnované programovacím jazykům Assembler a Ruby, opomenuto nebylo ani SSL a bezpečná komunikace.

Letošní ročník navazuje na tradiční problematiku bezpečnosti, připravena jsou však i další atraktivní témata i zahraniční hosté. Sobotní program konference zahájí série přednášek věnovaná technologii XML. Odpolední program vyvrcholí otevřenou diskusí o technologiích open source a jejich využití ve státní správě. Diskuse se bude účastnit mimo jiné ministr informatiky Vladimír Mlynář i zástupce sdružení Free Software Foundation David Sugar. Nedělní přednášky se budou věnovat mimo jiné síťovým technologiím a jejich bezpečnosti.

Představena bude i největší tuzemská „free“ bezdrátová síť CZFree.net.

Konference OpenWeekend se koná za podpory katedry počítačů FEL ČVUT v posluchárně D1 Fakulty stavební ČVUT (Thákurova 7, Praha 6). Vstup je zdarma. Více informací naleznete na www.openweekend.cz.

PROGRAM KONFERENCE

Sobota:

9.00 – 9.45	Petr Cimprich (Ginger alliance): Transformace v XML
10.00 – 10.45	Jiří Kosek (známý autor knih nejen o XML): DocBook
11.00 – 11.45	David Pravec (Czech Zope Users Group): Plone CMS
13.30 – 14.15	Dominik Joe Pantůček (Trustica, s. r. o.): TLS a další novinky v bezpečné komunikaci
14.45 – 15.30	David Sugar (Free Software Foundation, USA): GNU Bayonne, využití free softwaru v e-governmentu
16.00 – 17.00	Panelová diskuse na téma Opensource ve státní správě. Účastníci: Vladimír Mlynář (ministr informatiky), Jan Kasprzak (předseda Českého sdružení uživatelů OS Linux), David Sugar (FSF USA), Pavel Janík (vedoucí lokálního OpenOffice.org a člen výboru CZLUG)

Neděle:

9.00 – 9.45	Vladimír Kotal (OpenBSD.CZ): IPv6 – principy a interakce s OpenSource
10.00 – 10.45	Juraj Bednár, Rastislav Rickardt (SKLug): Bezpečnost Wireless sítí
11.00 – 11.45	Zdeněk „Deu“ Janda (CZFree.net): CZFree.Net
13.30 – 14.15	Vlastimil Klíma, Tomáš Rosa (ICZ, a. s.): Na kanálu se pracuje aneb O revolučním objevu v kryptoanalýze
14.45 – 15.30	Miroslav Janda (Klub Silicon Hill, SU ČVUT): Ladění serverů s vysokým výkonem
15.45 – 16.30	Tomáš Kašpárek (FIT VUT Brno): ALSA pro Compaq iPAQ

Partnery konference jsou společnosti ICZ, a. s., Cesnet, z. s. p. o., a Trustica, s. r. o.

Softwarové kameny se valí

Svůj záměr expandovat se svými softwarovými produkty na trh v České republice oznámila společnost Stonesoft. Vznikla v roce 1990, mezinárodní ústředí najdeme ve finských Helsinkách, americkou centrálu v Atlantě (Georgia) a centrálu pro Asii a Tichomoří v Singapuru.

V České republice chce Stonesoft (<http://www.stonesoft.com>) distribuovat softwarová řešení především prostřednictvím sítě svých distributorů a autorizovaných prodejců. Zpočátku se zaměří na produkt StoneGate, který poskytuje firewall a zabezpečenou VPN, dynamický load balancing a vysokou dostupnost. Firemní vizí je být vedoucím poskytovatelem softwaru pro bezpečnost a vysokou dostupnost sítí založených na metalických vedeních i bezdrátových spojkách. Stonesoft chce této vize dosáhnout především spoluprací s předními technologickými partnery, jako jsou společnosti HP, IBM, Sun, a dále spolupracovat s autorizovanými prodejci a distributory. V současné době u nás se Stonesoftem spolupracují například Actinet (autorizovaný prodejce, VAR) a společnost DNS (distributor).

NATO, TETRA, Motorola

Pro posílení komunikačních kapacit během loňského summitu NATO postavila společnost Motorola v Praze pět dočasných základnových stanic systému TETRA (TErrestrial Trunked Radio).

Tento digitální komunikační systém pro integrovaný přenos hlasu a dat byl zvolen zejména proto, že je přímo určen pro podporu skupinových hovorů a zajišťuje efektivní kódování a vysokou spolehlivost i bezpečnost spojení. Umožňuje nastavení preferencí uživatelů – uživatelé s vyšší preferencí mají spojení zajištěno i při vysokém zatížení sítě. Významná je i možnost realizace krizových hlášení a to, že systém je nezávislý na veřejné telekomunikační síti, ale je do ní propojen.

Společnost Motorola zapůjčila organizačnímu výboru summitu 330 radiostanic a zaškolila všechny uživatele. V době zasedání se prostřednictvím radiostanic realizovalo více než sto tisíc hovorových spojení během 24 hodin. Na základě těchto dobrých zkušeností odkoupil Magistrát hlavního města Prahy od společnosti Motorola za výhodných podmínek tři z instalovaných dočasných základnových stanic pro posílení rádiového systému zajišťujícího komunikaci složek Záchraného bezpečnostního systému hl. města Prahy, Městské policie a organizací zajišťujících základní funkce infrastruktury města.

-abe

následně způsobil problémy s přístupností mnoha dalších stránek řady firem. To, že se červ objevil během víkendu, bylo výhodou i nevýhodou zároveň. Provoz na českém internetu je během víkendu mnohem slabší, takže výpadek nepřinesl tolik problémů, jako by tomu bylo ve všední den. Na druhou stranu jeho odstranění (a aplikování záplat na klíčové servery) trvalo mnohem déle právě proto, že řada firem stále nepřešla na nonstop režim správy serverů, a tak někteří administrátoři prostě nebyli k dispozici.

CHYBIČKY SE VLOUÍ

Je známo, že takřka každý program obsahuje chyby. Některé z nich jsou závažnější, některé jsou dokonce kritické. K objevování bezpečnostních děr dochází celkem pravidelně a na všech platformách. Firma Microsoft v tomto konkrétním případě reagovala poměrně svižně, ale je zřejmé, že uživatelé z nejrůznějších příčin (neznalost, nedostatek času, neodpovědnost) opravné záplaty ve většině případů jednoduše neaplikují. To se prokázalo již mnohokrát v minulosti a červ SQLSlammer to opět potvrdil. To, co se dá omluvit u koncových uživatelů, je ale zcela neomluvitelné v případě administrátorů firemních sítí – tam sledování problematiky bezpečnosti a aplikování opravných záplat patří k základním úkolům péče o síť!

A jen tak pro zajímavost: Pokud používáte Windows, zkuste si během připojení k internetu spustit položku Windows Update v menu Start. Možná budete překvapení, kolik kritických a důležitých záplat chybí zrovna tomu vašemu počítači!

Pavel Baudiš, ALWIL Software

Novotný je bez viny. Dojde k očištění Mironetu?

Státní zástupkyně rozhodla zastavit trestní stíhání proti majiteli společnosti Mironet, Ing. Novotnému. Skončí tím i celá kauza, trvající přes tři roky?

Robert Novotný čelil obvinění z porušování autorského práva, kterého se podle žalující strany měl dopustit nelegálním používáním PC softwaru společnosti Microsoft a jeho prodejem. Tento trestný čin se neprokázal, závěrem vyšetřovatelů je zjištění, že k pochybení došlo u zaměstnanců společnosti Mironet – tedy podřízených Novotného. Kauza je známá z května 2000, kdy na základě trestního oznámení právního zástupce společnosti Microsoft došlo k zabavení cca 40 počítačů v pražských prodejnách Mironetu, a to včetně účetnictví a záloh. Jejich druhá část byla vrácena až na podzim loňského roku. Podnětem k zahájení celé akce byl pouze kontrolní nákup utajeným pověřencem Microsoftu, při kterém došlo k pochybení technika. Ten opomněl smazat pro testování používané programy command.com a Norton Utilities a PC s nimi prodal. Novotný kontrolní nákup zpochybňuje a tvrdí, že jde o provokativní postup. Technik podle jeho slov selhal způsobem vyprovokovaným. Celý případ považuje za kauzu nikoliv právní, ale ekonomickou, a to proto, že Mironet začal jako první nabízet řešení na platformě Linux a odmítl spolupráci na projektu Nahé PC.

Na otázku, zda Mironet zvažuje podniknutí odvetných kroků, Novotný odpovídá: „My se nechceme mstít, my chceme v tomto státě pracovat a vydělávat.“ Nicméně následné aktivity odvetného charakteru neodmítá. Jejich eventuelní realizaci nekommentuje a odvolává se na konzultace s právníky. Za nenahraditelnou považuje škodu na dobrém jménu společnosti Mironet. Ta se stala po dobu trvání celého případu vzorem firmy porušujících autorská práva.

-yz

3E Praha Engineering a SolidWorks

Od nového roku došlo ke spojení obchodních a technických aktivit firmy Ancor se stejnými aktivitami firmy 3E Praha Engineering.

Firma Ancor ukončuje přímé rozvíjení aktivit souvisejících s distribucí a technickou podporou MCAD systému SolidWorks. Pracovníci firmy Ancor přecházejí do oddělení SolidWorks brněnské pobočky 3E Praha Engineering, která bude nadále rozvíjet další aktivity v této oblasti.

-abe

Ve zkratce

Projekt na Úřadu městské části Prahy 1 realizovala společnost A-21. V jeho rámci byly diagnostikovány přírůsky v úsporách při nasazení „E-governmentu“ na vybraných procesech ve výši přes 200 tis. korun ročně (změnou organizace práce a způsobu řízení by šlo ušetřit dva až tři miliony korun ročně).

PLACENÁ INZERCE

Pro ty, kteří chtějí VÍC

Satellite 1410-303

Intel® Mobile Celeron™ 1,5 GHz
(na jádru Pentia 4)
256/512 MB DDR RAM
20 GB HDD S.M.A.R.T.
FDD 3,5"
14,1" TFT displej
Grafická karta NVIDIA™
GeForce4™ 420Go
16 MB DDR Video RAM
DVD mechanika
LAN 10/100 + modem V.90
3xUSB, 1xFIR, TV out, 1xP
Windows® XP Home Ed. CZ
Záruka 2-4 roky mezinárodní

32.780 Kč bez DPH
39.990 Kč s DPH

www.toshiba-europe.com
www.chgtrade.cz
info@chgtrade.cz

CHG Trade, a.s. – autorizovaný distributor
mobilní výpočetní techniky TOSHIBA

Choose freedom.

TOSHIBA

Internetový **Obchodní dům.cz** dosáhl v roce 2002 obratu 138 milionů korun. Z hlediska obratu si tak udržuje pozici největšího čistě elektronického obchodu v České republice v segmentu B2C (prodej zboží koncovému spotřebiteli). Dodává prostřednictvím distribučních center v Praze, Brně a Mladé Boleslavi; kromě nepřetržité objednávky zboží (24 x 7) nabízí rozvoz zboží vlastní dopravou až do večerních hodin přímo do bytů zákazníků. Jako řádný člen Asociace pro elektronickou komerci (APEK) patří mezi první obchody, které obdržely certifikát „Nákup bez obav“.

Program **Caché Campus**, jehož cílem je nabídnout univerzitám a akademickým institucím za výhodných podmínek licence postrelační databázové platformy Caché, má na svém kontě již více než sto takových institucí. Všechny zúčastněné instituce aktivně využívají platformu společnosti **InterSystems**; podporují začínající vědecké pracovníky a akademickou práci. Caché Campus nabízí zájemcům řadu licenčních modelů, odpovídajících konkrétním cílům a požadavkům.

Globální skupina **Telecom Italia** vybrala firmu **LogicaCMG** jako hlavního dodavatele řešení pro přenos SMS a MMS pro všech 15 operátorů, kteří jsou členy této skupiny (rozhodnutí navazuje na sedmiletou úspěšnou spolupráci v oblasti přenosu zpráv).

Progress Software Corporation a **eXcelon Corporation** podepsaly závěrečnou dohodu, podle níž Progress Software převezme firmu eXcelon, vedoucího dodavatele nástrojů pro XML a softwaru pro správu dat, převodem hotovosti ve výši 3,19 USD za akcii, což obnáší okolo 24 mil. USD.

Akciová společnost **Infinity**, vydavatel **Světa sítí**, a **ProMON**, vydavatel **Světa hardware** a dalších internetových periodik, uzavřely smlouvu o spolupráci, podle níž se Svět sítí stává členem skupiny serverů Světa hardware. Infinity sponzoruje provoz a podílí se na tvorbě náplně odborného serveru Svět sítí od roku 2000.

Společnost **LEVI International** ukončila distribuci produktů společnosti **Abit**. Důvodem je více než 10% poruchovost. Na zboží od společnosti Abit, zakoupené u LEVI International do 31. 12. 2002, se nadále vztahuje záruční doba 24 měsíců od data prodeje.

Společnost **KOMIX** úspěšně skončila projekt „Správa změnového řízení a testování softwaru“ pro **ČSOB**. Hlavním cílem deset měsíců trvajícího projektu bylo řešení oblasti správy změnového řízení a testování softwarových aplikací. Pro podporu testování a správu požadavků byl zvolen specializovaný software **TestDirector** od společnosti **Mercury Interactive**.

Firma **IXOS SOFTWARE AG**, celosvětový dodavatel řešení pro správu obchodních dokumentů, se díky dvěma akvizicím stala evropskou jedničkou v oblasti správy dokumentů. Koupě švýcarské společnosti **Obtree Technologies** a německé společnosti **PowerWork AG** zvýší růst obratu **IXOS Group** ve fiskálním roce 2002/2003 o 12 %.

Contactel uvedl na trh službu **Contactel Duo**, založenou na pevné volbě operátora. Zákazník může používat hlasové i internetové služby bez jakéhokoli omezení a podle svých potřeb. K výhodám se řadí účtování hovorů mezi Prahou a Středočeským krajem podle místního tarifu, 10% sleva na volání do preferované země a objemové slevy v závislosti na výši měsíčního účtu.

Společnost **Brain Systems**, poskytovatel internetových aplikací, oznámila úspěšné dokončení projektu on-line objednávkového systému společnosti **Sodexo PASS** v Itálii a Turecku. Brain Systems se osvědčil při projektu pro polskou pobočku.

Registrovaná elektronická pošta v provozu

Pro subjekty, které chtějí nahradit rutinní papírovou korespondenci elektronickou formou, aniž by přišly o možnost ověření, zaručení či prokázání doručení zásilky, je určena služba **Registrovaná elektronická pošta (REP)**, jejíž testovací provoz byl úspěšně ukončen.

3. února 2003 **Česká pošta** zahájila ostrý provoz této ve střední Evropě ojedinělé služby. Před realizací REP žádný podobný systém na českém trhu neexistoval. Příbuzný systém, z něhož REP vycházela, používá francouzská pošta La Poste a kanadská pošta Canada Post Corp., v USA nabízí podobný produkt UPS pod názvem UPS Dokument Exchange. Český systém je propracovanější a kromě přenosu zpráv zajišťuje i doručování kompletních zásilek. Umožňuje posílat nejen jednotlivé dokumenty, ale i celé soubory dat do velikosti 100 MB.

Oč jde? Systém REP je elektronická obdoba doporučeného dopisu s doručenkou, která usnadňuje a zrychluje vzájemnou komunikaci dvou subjektů. Pravost zasílaných dokumentů je ověřována elektronickými klíči vydanými nezávislou certifikační autoritou, v tomto případě Českou poštou. Je postaven na základě vícevrstvé architektury klient-server. Zákazník používá speciální aplikaci podobnou běžnému e-mailovému programu a společně s ním obdrží elektronické klíče. Aplikace je připravena pro obecně dostupné platformy (MS Windows 98/2000/ME/XP, Mac OS X nebo Linux). Systém je schopen v jeden okamžik zajistit zabezpečenou a vzájemně ověřenou komunikaci až 55 000 uživatelů. Základem je aplikační server Sybase Enterprise Application Server 4.1, poslední verze databázového serveru Adaptive Server Enterprise 12.5 a Sybase Replication Server 12.0. Šifrování zajišťují kryptovací knihovny Baltimore.

Aktivace REP je zdarma, poplatky za počet odeslaných či přijatých zásilek stejně jako poplatky za objem přenášených dat jsou nulové; platí se roční paušál: typ příhrádky M s celkovým součtem velikostí odeslaných a přijatých zásilek za kalendářní měsíc do 100 MB stojí 590 Kč, typ V – nad 100 MB – 3900 Kč. Cena za sadu tří elektronických certifikátů potřebných k ročnímu provozu jedné příhrádky REP Klient Standard je 2400 Kč (ceny jsou včetně DPH 5 %).

Na tomto unikátním projektu s Českou poštou spolupracovaly společnosti **Sybase** a **ICZ**.

Vyhodnocení soutěže z čísla 1/03

Správné odpovědi na soutěžní otázky brněnské akciové společnosti **CÍGLER SOFTWARE** byly: 1. a; 2. c; 3. a. Ekonomický informační systém Money S3 Professional popouje k **Petru Svobodovi** z Hradce Králové, trička a firemní reklamní předměty dostanou **Marta Drábková** z Holešova, **Leo Matějka** z Jihlavy, **Marie Kolářová** z Luk nad Jihlavou a **Ilona Kukletová** z Vranovic.

Správná odpověď Chip Clubu z čísla 1/03 je:

Nová publikace z řady Chip speciál s DVD tematikou se jmenuje **DVD style**. Výherci se stávají: **Ellen Chupková** z Hrádku n. Nisou, **Stanislav Beran** z Plzně, **Věroslav Pastyřík** z Hořan, **Petr Kubíček** z Jihlavy, **Pavel Švec** z Prahy 10, **Jan Nožička** z České Lípy, **Vladimír Helešic** z Jezvé, **František Zelina** z Veselí nad Moravou a **Miloš Němček** z Ostravy – Hrabové.

Linux Expo se blíží

V pražském **Veletržním paláci** se ve dnech **20. – 22. března** opět bude konat veletrh **Linux Expo**. Jedním z jeho hlavních partnerů je akciová společnost Aktis, která jako jediná z velkých domácích producentů ekonomických systémů u nás nabízí svým klientům řešení, jež není omezeno jen na platformu Windows.

Portace jádra modulárního ekonomického systému ABRA G3, pracujícího na principu třívrstvé architektury klient/server, do prostředí Linuxu nebyla jednoduchá, ale firmě se investice do vývoje vyplatila. V současné době je 30 % všech nových instalací právě na Linuxu; v segmentu větších firem je tento podíl ještě větší (podle odhadů může brzy dosáhnout až 50 %). Právě možnost instalace jádra systému na Linux ovlivňuje při výběru ekonomického systému spoustu firem (převážně podnikajících na internetu).

Errata

V minulém čísle se nám v rubrice Hardware – krátkodobé testy do článku na straně 62 „ASUS M2400 – Stříbrňák“ nedopatřením vloudil první odstavec z minulého čísla, který pojednává o Tablet PC značky Acer. Článek tím pádem působí dost zmatečně. Firmám ASUS, AT Computers a čtenářům se omlouvám.

Pavel Trousil

Mobilní marketing od B3netu

V pondělí 27. ledna 2003 spustila společnost B3net novou službu business.nabit.cz, zaměřenou na mobilní reklamu. Současně představila zajímavý koncept SMS domén. (Dříve než byla služba business.nabit.cz spuštěna, obsadila druhé místo v soutěži Creative Mobile Award, pořádané společnostmi First Tuesday CZ, Eurotel a Nokia.)

Česká republika s téměř 80% penetrací mobilních telefonů se řadí na přední místa ve světě v počtu odeslaných SMS zpráv (více než tři miliardy ročně) a mobilní marketing tak představuje novou formu marketingové komunikace, která jako kanál využívá mobilní zařízení (mobilní telefony, PDA, pagery apod.). Ve světě populární mobilní marketing – podle marketingových průzkumů má 40% účinnost – se začíná prosazovat i u nás; mezi společnostmi, které jej již využívají, patří například Škoda Auto, Opel, Toyota či Kraft Foods.

Jak vše probíhá? Business.nabit.cz se zaměřuje na mobilní reklamu prostřednictvím zaslání krátkých textových zpráv SMS, log, obrázkových SMS ve formátu NSM (telefony Nokia) nebo EMS (ostatní značky, které tuto technologii podporují), vyzváněcích melodií ve formátu RTTL. Nabízí pořádání SMS soutěží, SMS hlasovacích anket či tzv. věrnostní kluby. Objednání služby funguje na principu čerpání předplaceného kreditu s minimální částkou tisíc korun (bez instalačních poplatků); platí se jen za odeslaná loga, SMS zprávy apod. (například cena za odeslané logo operátora – Nokia – je čtyři koruny bez DPH).

K dalším nabízeným službám patří zřízení SMS domény (registrace první domény je zdarma), pronájem databáze 750 tisíc mobilních telefonních čísel, svolných k občasnému přijímání reklamních SMS zpráv. (Tato databáze byla sesbírána za poslední dva roky provozu serveru Nabit.cz, který společnost B3net loni v dubnu koupila.)

Každá nově zaregistrovaná společnost získá na vyzkoušení služeb business.nabit.cz zdarma kredit ve výši 40 Kč, což odpovídá deseti odesláním loga operátora.

Soutěž vyhrál „Bublinožrout“ z Kopřivnice

Předáním cen oficiálně ukončila poslední lednový den „internetová“ společnost Cleverlance soutěž „O nejlepší nápad na JAVA hru pro mobilní telefony“, která byla vyhlášena v září 2002.

Cílem soutěže bylo vymyslet námět hry, která bude technicky schopná běhu na mobilním telefonu. O pořadí rozhodovala porota složená ze zástupců společností Cleverlance, Eurotel, Sun Microsystems a časopisu GameStar. V soutěži nakonec zvítězil Milan Šmíd z Kopřivnice s hrou „Bublinožrout“; stal se majitelem multimediálního PC od společnosti Cleverlance v hodnotě 40 000 korun. Druhou cenu věnovala společnost Sun Microsystems a zájezd dle vlastního výběru v ceně třicet tisíc korun získal za hru „Balónek“ Lukáš Holeček z Brna.

Justin Stockton, Business Development Director společnosti Eurotel, předává Go sadu s telefonem Nokia 3510 Karlu Smutnému, výherci na třetím místě.

Soutěžícím na třetím až sedmém místě věnovala společnost Eurotel Go sady s telefony podporujícími JAVU. Dárkové předměty Eurotelu si odnesli soutěžící na osmém až desátém místě. (Zákazníci Eurotelu si JAVA hry pro mobilní telefony oblíbili a vítězné hry se brzy objeví ve firmní nabídce. Eurotel nabízí na svém wapovém portálu ke stažení hry rozdělené do šesti kategorií: Klasika, Logické, Arkády, Akční, Sport a Ostatní.)

Oskar – rychlý přístup na internet

Všichni majitelé Oskarté mohou od 27. ledna využívat k surfování po internetu či k prohlížení WAP moderní technologii GPRS. Mají přitom přístup na celý web a nejsou omezeni pouze na stránky svého operátora.

Mezi výhody GPRS tak patří skutečnost, že se účtují pouze skutečně přenesená data, a ne čas strávený na síti. Toto řešení je ideální zejména pro ty, kteří potřebují mít i v terénu přístup ke své poště a k internetu.

Cena za prohlížení WAP přes GPRS je 0,6 Kč/kB; při surfování po internetu zaplatí majitel Oskarty 0,06 koruny za kilobajt (ceny jsou včetně DPH).

K aktivaci GPRS je zapotřebí Oskarta s nejméně 75korunovým kreditem a telefon podporující technologii GPRS. V současné době jich Oskar nabízí sedm, z toho tři pod hranici deseti tisíc korun. Aktivace GPRS je zdarma; lze ji uskutečnit v Internetové samoobsluze (www.oskarmobil.cz), v Hlasové samoobsluze (*077) nebo prostřednictvím SMS samoobsluhy (stačí poslat textovku „GPRS A osobni_heslo“ na číslo 7700). Podmínkou je ale minimálně 50 korun na Oskartě.

Před spuštěním testovali v rámci projektu Oskarena kvalitu GPRS Oskarty a GPRS prvků sítě tzv. technoidi, zkušení uživatelé a fanoušci mobilních technologií. Ti jsou také připraveni pomoci s nastavením telefonu a počítače. Zákazníci Oskaru je mohou zdarma kontaktovat na adrese www.oskarena.cz.

Oskar současně spustil tzv. **mobilní kameru**, nabízející možnost sledovat záběry z libovolné webkamerky.

STORMWARE

SOFTWARE DEVELOPMENT

Software pro kanceláře i domácnosti,
na který se můžete spolehnout !

POHODA 2003

Komplexní ekonomický systém,
který používá více než 15000 firem

Podvojně účetnictví

od 6980 Kč

Jednoduché účetnictví

od 1980 Kč

Domácí účetnictví

980 Kč

WINLEX 2003

Komfortní právní systém s aktuálními předpisy České republiky

Více než 820 předpisů

od 1990 Kč*

*roční předplatné pro uživatele Pohody

TAX 2002

Software pro pohodové zpracování
daňových přiznání

Daň z příjmu FO

Daň z příjmu PO

Silniční daň

od 980 Kč

PRODICT 2002

Rozsáhlé překladové slovníky
obecné, technické, ekonomické

Anglicko-české slovníky

od 1400 Kč

Německo-české slovníky

1900 Kč

Volejte 800-1START
a objednejte si
DEMO CD ZDARMA

Jihlava, 567 309 953

info@stormware.cz

Praha, 224 941 057

paha@stw.cz

Brno, 541 242 048

brno@stw.cz

Bratislava, 02 54793647 info@stormware.sk

www.stormware.cz

Byla realizována první fáze e-commerce projektu společnosti **BAE SYSTEMS**, který připojuje „back office“ výrobní a plánovací systémy do systému **Exostar** (globální elektronické tržiště pro letecký a obranný průmysl). Systém **Connections** s využitím softwaru **IFS Aplikace** umožňuje propojení řady různých systémů používaných v rámci společnosti na tržiště Exostar za účelem provádění transakcí a výměny informací se zákazníky a dodavateli.

Čtvrtý ročník **konference DVV** se pod názvem „**Komunikační technologie – dálnice třetího tisíciletí**“ uskuteční 19. a 20. března 2003 v pražském hotelu Hilton. Toto sympozium je jednou z největších odborných IT konferencí v České republice a na Slovensku.

Poradenská a integrační společnost **A-21** zahájila spolupráci s **Liberálním institutem** v oblasti praktického využití informačních technologií pro uskutečnění transformace institucí veřejné správy v ČR. V rámci diskusního fóra „Správa věcí veřejných v digitálním věku“ budou diskutovány přínosy a negativní dopady zavádění IT do veřejné správy.

Společnost **EFCON**, Services partner firmy SAP ČR, uzavřela smlouvu na dodávku a implementaci nového informačního systému pro společnost **Foto – World**.

ProCA v roce 2002 vyrobila a prodala v České republice 30 146 kusů počítačů značky **BRAVE**. Mezi zákazníky jsou oblíbené díky poměru cena/kvalita, široké základně autorizovaných prodejců a celorepublikovému servisu prostřednictvím Autorizovaných servisních středisek **BRAVE (ASSB)**.

Společnost **Unicorn Applications**, součást skupiny **Unicorn**, se stala českým partnerem firmy **Oracle Czech** pro implementaci řešení **Oracle E-Business Suite** a jeho následnou podporu ve finančním a veřejném sektoru a v oblasti utility. Navázala tak na dlouholetou spolupráci a partnerství se společností **Oracle**.

Obratu 22,1 milionu korun dosáhla v roce 2002 společnost **Et netera**. Ve srovnání s rokem 2001 jde o více než 26% nárůst. Hrubý zisk se vyšplhal na 1,5 milionu korun. Společnost se podařilo finančně konsolidovat, zvýšit produktivitu práce, rozšířit zákaznické portfolio.

Ve výběrovém řízení vypsaném **Živnostenskou bankou** na služby a produkty z oblasti elektronického vzdělávání byla vybrána společnost **Kontis** jako dodavatel komplexního řešení e-learning pro tuto banku. Součástí podepsaného kontraktu je dodání **LMS Tutor2000** a jeho implementace s bankovním personálním systémem, dodání vývojových nástrojů řady **ToolBook II**, vývoj prefabrikovaných prostředí pro rychlý vývoj kurzů, dodání hotových kurzů a vývoj kurzů na klíč.

Objem zboží a služeb, který byl v roce 2002 zobchodován na elektronickém tržišti společnosti **CenTrade**, dosáhl 1,08 miliardy korun. Jedná se o největší objem obchodních transakcí, které byly dosud elektronickou cestou v České republice uskutečněny. K nejčastěji obchodovaným komoditám a službám patří informační technologie, telekomunikační technologie a zařízení, kancelářské vybavení a služby spojené se stavebnímontážní činností.

Společnost **Orange Romania SA**, první rumunský operátor, vybrala společnost **Nokia** pro dodávku řešení služby multimediálních zpráv (**MMS**).

IBM rozšířila své vztahy s globálními poskytovateli služeb výroby elektroniky **Sanmina-SCI** a **Solectron**. Společnost oznámila samostatné smlouvy s oběma společnostmi o poskytování široké řady výrobních služeb v Severní Americe

Czech On Line otestovala přenositelnost čísla

V rámci zavádění služby **Přenositelnost čísla (number portability)** v České republice společnosti **Czech On Line** a **CNPAC** v pátek 17. ledna 2003 úspěšně ukončily pilotní testování národní referenční databáze.

Národní referenční databázi pro přenositelnost čísla (**RNPDB**) zřídila společnost **CNPAC**; tento centralizovaný systém umožňuje v rámci služby **Přenositelnost čísla** účastníkům telekomunikačního provozu ponechat si při změně provozovatele sítě a při přestěhování své stávající telefonní číslo. **CNPAC** odpovídá za zajištění technického a organizačního řešení a za následnou implementaci národní referenční databáze v souladu se zákonem o telekomunikacích.

Půjdou internetové obchody na ulici?

V poslední době se informační terminály úspěšně prosazují jako veřejná přístupová zařízení do informačních systémů veřejné správy (**e-government**) na úřadech, na veřejných místech (letišť, čerpací stanice, autobusové zastávky, telefonní budky).

Jejich výhodou je podpora všech běžných platebních metod (zajímává je například možnost platby prostřednictvím telefonní karty – elektronické peněženky). Ve většině případů se terminály skládají z počítače, zobrazovacího zařízení a dalších modulů (jako jsou např. telefony, tiskárny, digitální fotoaparáty, čtecí zařízení na čipové a platební karty apod.). Mohou sloužit ke snadnému přístupu k předem definovanému informačnímu obsahu, k přístupu na internet, k posílání e-mailů, telefonování, provozování videokonferencí atd. Funkce platebního terminálu umožňují za tyto služby okamžitě zaplatit kteroukoliv z běžných elektronických platebních metod. Pokročilá zařízení umožňují také například načtení obrazového materiálu z digitálního fotoaparátu a následné zpracování fotografií apod.

Terminály značky **King Products** zastupuje na našem trhu česká pobočka společnosti **Ascom** (<http://www.ascom.cz> nebo <http://www.kingproducts.com>).

SAS koupí Verbind

Akvizici vybraných technologií společnosti **Verbind** oznámila společnost **SAS Institute**. Firma **Verbind** patří k dodavatelům softwaru pro sledování chování zákazníků v reálném čase a pro spouštění událostí.

SAS plánuje integrovat tyto technologie do svého řešení pro řízení interakcí (**SAS Interaction Management**), což umožní organizacím v reálném čase určovat, jaké změny v chování zákazníků jsou významné, a zjistit napříč různými obchodními kanály, kdy tyto změny nastanou.

Spouštění událostí na základě transakcí a času je standardní funkcí řešení **SAS Marketing Automation**. Spouštěče událostí (triggers) pracují s jakoukoli kombinací databází; nová verze řešení **SAS Interaction Management** rozšiřuje tuto možnost prostřednictvím individualizovaného sledování chování zákazníků v čase.

Aliatel přišel s novými cenami

Od 1. února 2003 přišla společnost Aliatel s novými cenovými programy pro službu Business Call Smart. Počátkem letošního roku začal Aliatel jako první operátor v České republice tuto službu nabízet na principu pevné předvolby operátora.

Ceny volání platné pro všechny typy hovorů (místní, meziměstské, mobilní a mezinárodní) se snižují až o 8 %. Služba Business Call Smart neobsahuje žádné aktivační poplatky ani měsíční paušál. Standardně je zřizována během několika dnů. Kromě příznivých cen a zajímavých množstevních slev nabízí například účtování hovorného po sekundách nebo 5% slevu na volání do tří zahraničních destinací dle vlastního výběru.

Pro uživatele vytáčeného přístupu k internetu připravuje Aliatel výhodné a snadné připojení, které bude od 1. dubna 2003 součástí služby Business Call Smart. Služba bude obsahovat i doplňkové prvky, jako možnost zřízení e-mailové schránky nebo prezentace webových stránek.

Služba je vhodná pro firmy, drobné podnikatele či domácnosti, které za telefonní hovory zaplatí měsíčně více než 500 Kč.

Nositeli projektu jsou mladí lidé

Po úspěchu prvního ročníku zahájila 28. ledna v pražském hotelu Marriott společnost Nokia a Nadace rozvoje občanské společnosti (NROS) v České republice druhý ročník tříletého programu *Make a Connection - Připoj se*. Pokračování tohoto programu má mladým lidem poskytnout další příležitost zapojit se do života společnosti a realizovat vlastní dobrovolnické projekty. Menší změnou oproti loňsku je zahrnutí i tzv. „prázdninových projektů“.

Letos se opět očekává velký zájem mladých lidí; v rámci prvního ročníku programu probíhá v současné době 53 projektů v pěti regionech, na kterých se podílí přes 400 mladých lidí. Celkem bylo loni přihlášeno 126 projektů z nejrůznějších oblastí, od opravy historických památek, ochotnického divadla a ekologie přes aktivity pro volný čas či programy drogové prevence až po pomoc postiženým, seniorům a dětem z dětských domovů.

Návrhy projektů do druhého ročníku mohou mladí lidé od 16 do 24 let (věková hranice ale není striktně dodržována) přihlásit do 31. března 2003. Hodnotící komise vybere ty nejlepší, které mohou dostat až 50 000 korunový grant. Probíhat bude opět v pěti krajích (v Ústeckém, Pardubickém, Moravskoslezském, Jihomoravském a v hlavním městě Praze). Za celkové vedení a koordinaci programu zodpovídá NROS; na regionální úrovni byla role realizátorů svěřena stejným neziskovým organizacím jako loni (klub Hurá Kamarád, VITA, Ratolest Brno, Dobrovolnické centrum, Hestia - Národní dobrovolnické centrum). V dětských domovech po celé republice bude program realizovat Nadace Terezy Maxové. Patronkou programu zůstává i pro druhý ročník herečka a zpěvačka Zuzana Norisová.

Larisa Francírková ze společnosti Nokia zpovídá zástupce jednoho z vybraných projektů prvního ročníku.

ABRA[®]

ekonomicky software

Zveme Vás na LinuxExpo,
kde Vám představíme:

ABRA[®]G3

- Pokroková architektura Client/Server
- Provoz na OS Windows nebo Linux
- Možnost komunikace s jinými aplikacemi přes otevřené rozhraní
- Propojení vzdálených poboček formou replikací dat bez nutnosti pevného připojení
- Kvalitní technická a servisní podpora
- Certifikace výrobce dle ISO 9001

www.abra.cz

LINUXEXPO
...ochutnejte linux

VELETRŽNÍ PALÁC, PRAHA
20. - 22. března 2003
www.linuxexpo.cz

- :: open source pro váš business
- :: Linux ve státní správě
- :: hardware a software
- :: sítě a internet
- :: webdesign
- :: webhosting
- :: e-commerce
- :: Linux pro vzdělání i zábavu
- :: komunikace

20. - 22. března 2003
Veletržní palác v Praze

ABRA - hlavní partner
LINUXEXPO

a Evropě, které zajistí, aby byl dodavatelský řetězec IBM pohotovější, účinnější, variabilnější a přesněji zaměřený.

Dlouhodobou smlouvu o spolupráci a dodávkách řešení v oblasti internetových technologií podepsaly společnosti **Český Web** a **Budějovický Budvar**. Český Web bude pro Budvar zajišťovat bezproblémový chod veškerých webových aktivit pivovaru a realizovat pro něj nové komunikační, marketingové a IT projekty související s internetem.

Firma **E linkx** získala pro svůj produkt **Abclink**, internetové elektronické tržiště, koncesi Ministerstva informatiky České republiky a právo na jeho provozování. Abclink je určen pro subjekty veřejné správy v souladu s usnesením vlády ČR č. 683 ze dne 26. června 2002 pro nákupy informačních a komunikačních technologií.

Rozsáhlé realizace **e-Learningových řešení** se v ČR začínají postupně prosazovat i v dalších odvětvích mimo oblast finančnictví a telekomunikačních společností, kde již řada známých realizovaných projektů existuje. Mezi první vlašťovky v oblasti energetiky patří **Severočeská energetika**, která si zvolila jako platformu pro provozování elektronického vzdělávání řídicí systém **Tutor2000** společnosti **Kontis**.

Společnost **ecommerce.cz** dokončila přípravu webových stránek a webového katalogu pro společnost **MobilJam**. Řešení je postaveno na základech firemního publikačního systému **WebNet Editor 2.0**. Používají jej například ČEZ, Český Telecom, Státní zemědělská a potravinářská inspekce a další.

Novou pobočku otevřela v Plzni společnost **eD system Czech** (Sokolovská 1327/74, v budově ATOM). Další informace včetně aktuální otevřací doby pro styk se zákazníky, osobní odběry zboží a platby v hotovosti jsou uvedeny na www.edcz.cz.

Za 25 % běžné prodejní ceny nabízí mladoboleslavská společnost **truconexion** speciální tříměsíční licenci **AuditPro** pro partnery Microsoftu, zařazené do programu Originální software u nás legálně. Jeho cílem je odlišit pro zákazníky ty partnery společnosti Microsoft, kteří mohou garantovat, že prodávají a užívají legální software společnosti Microsoft. (AuditPro loni obdržel prestižní ocenění The Best of Invex a firmou Microsoft byl v Los Angeles oceněn jako jedno z nejlepších řešení svého druhu na světě.)

Softwarová společnost **IT Signet** získala výhradní zastoupení pro prodej, implementaci a support produktu **TecCom** pro Českou republiku, Slovensko a Polsko. Software TecCom je celoevropský obchodní systém s automobilovými náhradními díly, organizovaný největšími výrobci v tomto segmentu trhu. Zjednodušuje obchodní procesy a vede ke zvýšení efektivity a snížení nákladů v každé jednotlivé firmě.

Společnost **MasterCard Europe** uvedla na trh svůj nový platební program, který je určen zvláště pro sektor drobného podnikání v Evropě. Součástí programu společnosti „**Working in Europe**“ je několik programů pro platební karty, služby s další přidanou hodnotou, nástroje na motivaci produktivity, a různé možnosti spojení či slev.

K 31. lednu 2003 byla ukončena činnost internetového magazínu o informačních technologiích **Svět Namodro**. Podle oznámení **Českého Telecomu** souvisí toto rozhodnutí se změnou portálových služeb, které společnost nabízí. Archiv článků bude čtenářům k dispozici do 25. února 2003.

Diamantové oko

V mimořádném lednovém termínu letos v pražském klubu **Rock Caffé** proběhlo vyhlášení výsledků návštěvnické soutěže brněnského veletrhu **Invex 2002 „Diamantové oko“**. (Ankety se zúčastnilo téměř 2200 návštěvníků.)

Vyhlašování výsledků této divácké ankety je v podstatě neformálním rozloučením s proběhlým ročníkem veletrhu **Invex** a nastartováním ročníku nového.

Mezi nejzajímavější expozice se podle výsledků zařadily expozice společností **Microsoft**, **Olympus C&S**, **Canon CZ**, **Grisoft** a **Nintendo**. K nejzajímavějším exponátům patří antivir **AVG. 7.0** (Grisoft), digitální fotoaparát **C-50 Zoom** (Olympus C&S), **PC Brave BlueLine** (ProCA), **Zoner Media Explorer 5** (Zoner software), **Windows XP** (Microsoft) a **PC Translator** (Language soft).

Personální změny

Finanční ředitel společnosti **ProCA Jaroslav Kokoška** byl jmenován do funkce ředitele společnosti. Současně zastává pozici ředitele uskupení **ProCA Group** v holdingu **AAC** a je členem představenstva **AAC**. Odcházející ředitel **Petr Vladyka** bude i nadále působit jako člen dozorčí rady **AAC**.

Novým CEO druhého největšího internetového portálu na českém trhu **Atlas.cz** se počátkem ledna stal **Jaroslav Bengl** (1972), před časem ředitel divize obchodních řešení české pobočky společnosti **Microsoft**. J. Bengl na tomto postu vystřídal **Pavla Sodomku**, který zůstal členem představenstva **Atlas.cz**.

Od 2. ledna 2003 má společnost **American Power Conversion (APC)** svého zástupce i v Bratislavě. **Martin Dudák** nastoupil na pozici **District Managera Slovakia** a jeho hlavním úkolem je další rozvoj a podpora slovenské distribuční sítě a partnerů společnosti **APC**.

Funkce se ujal nový generální ředitel maďarské společnosti **Synergon Information Systems Loránt Száray**. Jeho jmenování je výsledkem restrukturalizace managementu společnosti. V České republice **Synergon** vlastní majoritní podíl v pardubické firmě **Infinity**.

Rudy Kozák

Společnost **HP** jmenovala **Rudyho Kozaka** (1961) do funkce ředitele pro evropské rozvojové trhy zahrnující země Balkánu a bývalé Jugoslávie. Bude odpovědný za celý tento region a jeho úkolem bude vybudovat silnou pozici společnosti **HP** na lokálních trzích a co nejvíce „zviditelnit“ značku **HP** v tomto regionu. **Jan Zadák** (1964) nyní zastává pozici **Director of Vertical Solution Sales** pro region **ISE** (Švýcarsko, Rakousko, Řecko, země střední a východní Evropy, Blízký východ, Afrika a postsovětské republiky). Na starosti bude mít prodej produktů a řešení pro největší zákazníky a rozvoj prodejního kanálu produktů pro podnikovou klientelu v regionu **ISE**.

Jan Zadák

Do společnosti **Oracle Czech** nastoupil na pozici **Channel Sales Manager** **Michael Bernát**, **MBA** (1971), dříve **Compaq Computer**, **Sun Microsystems** a **Lotus Development**. Na starosti bude mít řízení prodejních aktivit prostřednictvím sítě partnerů společnosti **Oracle Czech** stejně jako rozvíjení vztahů se všemi partnerskými firmami.

Michael Bernát

Společnost **eTel Česká republika** jmenovala **Zdeňka Černého** (dříve **Contactel**) do funkce obchodního ředitele pro ČR. Bude zodpovědný za řízení obchodu a plnění tržních cílů v České republice, kde má **eTel** více než 1400 firemních klientů.

Prvním viceprezidentem pro Evropu, Střední východ a Afriku (**ESVA**) společnosti **EMC Corp.** se stal **Rainer Erlat** (47). Erlat bude odpovídat za stimulaci růstu **EMC** a obhájení pozice lídra na stávajících i nových trzích prostřednictvím dodávek a podpory celého sortimentu produktů **EMC** v oblasti automatizovaných síťových řešení pro ukládání dat v organizacích v rámci celého regionu **ESVA**.

DNS školitelem pro Check Point

Aktivní společnost DNS a firma Check Point Software Technologies oznámily, že společnost DNS se stala prvním autorizovaným školicím centrem (ATC - Authorized Training Center) v České republice.

Školicí centrum je určeno pro odborníky z řad koncových uživatelů i prodejních partnerů pracujících s bezpečnostními řešeními a produkty Check Point. Firma DNS je dlouholetým autorizovaným distributorem produktů a řešení Check Point a školením odborníků tak dále rozvíjí portfolio jejich podpory.

Od 1. ledna 2003 se změnila struktura marketingového oddělení české pobočky Fujitsu Siemens Computers. Skupina produktového marketingu se osamostatnila; vedoucím byl jmenován manažer profesionálních produktů Martin Kaiser. Dosavadní ředitel marketingu Libor Hošek, jenž zastával i funkci obchodního ředitele v oblasti distribučních řetězců, se bude plně věnovat obchodní funkci. Na nové pozici obchodního ředitele pro nepřímý prodej (Channel Sales Director) chce dále rozvíjet distribuční kanál a působení společnosti v segmentu malých a středních firem.

Ředitelem nové divize, pověřené zajištěním kompletních služeb pro informační systém LCS Noris, se stal Tomáš Meloun, dosavadní vedoucí konzultačního střediska LCS Noris. V rámci širších organizačních změn společnost LCS zároveň oznámila jmenování Stanislava Sýkory, dosavadního ředitele divize Služby a vývoj LCS Helios, zástupcem generálního ředitele LCS. V jeho kompetenci dále zůstává vedení divize Služby a vývoj LCS Helios, řízení technického střediska, personálních a provozních záležitostí a vnitřní informační systém společnosti.

Od února nahradí Františka Válka v čele společnosti Alcatel Czech Vladimír Příbranský, dříve finanční ředitel české pobočky HP.

Prezident Acer EMEA (oblast Evropy, Středního východu a Afriky) Gianfranco Lanci byl jmenován prezidentem skupiny International Operation Business Group společnosti Acer.

Chris Sutton (1963) byl ve firmě LogicaCMG jmenován ředitelem konzultačních služeb pro region střední a východní Evropy. V posledních dvou letech zde LogicaCMG vybudovala několik velmi úspěšných týmů, poskytujících manažerské konzultace a zaměřených na jednotlivé sektory trhu.

Představenstvo ČAKK zvolilo nové vedení národní pobočky ECTA Česká republika - České asociace kompetitivních komunikací. Prezidentem asociace na období let 2003 a 2004 byl opětovně zvolen Zdeněk Vaníček, předsedou představenstva Luboš Řežábek, generální ředitel kabelové společnosti Intercable CZ. Václav Bartoň, generální ředitel UPC ČR, se stal prvním místopředsedou představenstva a předsedou kabelové a mediální sekce.

CDXT[®] Computers

ZNAČKOVÉ POČÍTAČE

únorové
SLEVY

Celorepublikový expresní servis
Hotline technická podpora
Profesionální služby

PC WORLD
TOP PRODUKTY
CHIP TIP

Tip
počítač
2003

5 let
záruka

SPLÁTKY
VÝHODNÝ
SPLÁTKOVÝ
PRODEJ 0%

NEJPRODÁVANĚJŠÍ MODELY POČÍTAČŮ:

Každý počítač DXT prochází náročnými výstupními testy s maximálně vyladěným BIOSem a ztišeným chodem ventilátorů.

DXT WORKSTATION+	DXT STAR 2080	DXT XP BLUE MOON
AMD Duron 1300+ operační paměť 128MB rychlá pevný disk 30GB ATA100 FDD Sony 3.5" 3D grafická karta up 32MB SB 3D stereo surround sound LAN 10/100 Mb/s case midtower ATX se sníženou hlučností a el. spotřebou hodnotný balík software	AMD Athlon XP 1700+ operační paměť 256MB rychlá pevný disk 40GB ATA100 FDD Sony 3.5" 3D grafická karta GeForce4 64MB SB 3D stereo surround sound CD-ROM mechanika 52x case midtower ATX se sníženou hlučností a el. spotřebou hodnotný balík software	Intel Celeron 1,7GHz operační paměť 256MB rychlá pevný disk 60GB ATA100 FDD Sony 3.5" 3D grafická karta up 32MB SB 3D stereo surround sound CD-ROM mechanika 52x LAN 10/100 Mb/s case midtower ATX se sníženou hlučností a el. spotřebou hodnotný balík software
od 260,-/més. + DPH 14,58%, 7.290,-	od 420,-/més. + DPH 14,01%, 11.490,-	od 860,-/més. + DPH 14,14%, 11.590,-
DXT TURBO 3700	DXT LORD OF SPEED	DXT TITANIUM+
AMD Athlon XP 2000+ operační paměť 256MB rychlá pevný disk 80GB ATA100 FDD Sony 3.5" 3D grafická karta GeForce4 64MB SB 3D stereo surround sound CD-ROM mechanika 52x LAN 10/100 Mb/s case midtower ATX se sníženou hlučností a el. spotřebou hodnotný balík software	AMD Athlon XP 2100+ operační paměť 256MB rychlá pevný disk 80GB ATA100 FDD Sony 3.5" 3D grafická karta Hercules Radeon 8500 SB 3D stereo surround sound CD-ROM mechanika 52x LAN 10/100 Mb/s case midtower ATX se sníženou hlučností a el. spotřebou hodnotný balík software	Intel Pentium 4 2,4GHz operační paměť 512MB rychlá pevný disk 120GB ATA100 FDD Sony 3.5" 3D grafická ATI Radeon 9000 128MB SB 3D stereo surround sound CD-ROM mechanika 52x LAN 10/100 Mb/s case midtower ATX se sníženou hlučností a el. spotřebou hodnotný balík software
od 840,-/més. + DPH 14,58%, 14.990,-	od 680,-/més. + DPH 14,08%, 17.290,-	od 720,-/més. + DPH 14,95%, 23.490,-

FASCINUJÍCÍ

oslnivé
ceny

VYBĚR
NOTEBOOKU

reparované od 7.490,-
nové od 28.890,-

SOFTWARE V HODNOTĚ VÍCE NEŽ 15.000,- Kč ZDARMA

DOPRAVA ZDARMA
EXPRESNĚ PO CELE ČR DO 24h

Výhodný program
pro nové dealery

- Maximální péče
- Individuální přístup
- Cenové garance

e-shop

Klikněte si pro nejlepší cenu!

Business kontakt:
Michal Tvrďý, tel.: 271 742 467
nichal.tvrdy@dxt.cz

Ceny jsou uvedeny bez DPH, v katalogu dle, platné při předložení této inzercie do 14 dnů od distribuce a platné v tuto dobu. Změna cen a sortimentu vyhrazena. Doprava zdarma platí pro objednávky nad 15.000,- Kč. Tytovo zboží vyhrazeno.

... A VÍCE NEŽ 10.000 POLOŽEK K PC A KOMPONENTŮ ZA EXTRÉMNĚ NÍZKÉ CENY!!

271 742 467

www.dxt.cz

Provozní doba: Po - Pá: 9,30 - 18,00h; So: 10:00 - 14:00h Žádejte náš katalog s kompletní nabídkou.

PRAHA 10 - Krymská 35, Tel.: 271 742 467, 68, 88, fax: 271 740 124 - BRNO - Kamenná 1, Tel.: 543 249 596, 87 - LIBEREC - Husova
 33, Tel./fax: 485 108 644, tel.: 608 824 768 - PLZEN - Klášterní 25, Tel.: 377 455 388, 89 - ZLÍN - Vodní 453, Tel.: 577 431 491, fax:
 577 142 335, tel.: 603 547 322 - JIHLAVA - Havlíská 22, Tel./fax: 567 331 673 - OSTRAVA - 28. října 215, Tel./fax: 596 634 908, tel.:
 608 758 481 - OLOMOUČ - Kmochova 12, Tel./fax: 585 423 895, tel.: 604 670 310 - HRADEC KRÁLOVÉ - Pražská 890, Tel.: 495 335 754 -
 ÚSTÍ N. LABEM - Hrdličíská 18, Tel.: 475 209 312 - UM. HRADIŠTĚ - Milíčova 484, Tel./fax: 572 556 949, tel.: 777 670 787 - KARLOVY
 VARY - Sokolovská 66, Tel./fax: 353 540 630 - ČESKÉ BUDĚJOVICE - Husova 109, Tel.: 385 310 025, tel./fax: 385 310 096
 TABOR - Budějovická 543, Tel.: 381 255 552 - ČESKÁ TŘEBOVÁ - Dr. E. Beneše 1446, Tel.: 465 530 580, tel.: 777 842 442

DXT COMPUTERS
technologie zítřka již dnes

Z VHS NA CD

Zachraňte své

Pro archivování filmových pokladů jsou VHS kazety příliš choulostivé na opotřebení a nespolehlivé, navíc zabírají mnoho místa. Je čas poohlédnout se po lepším médiu. Převeďte své filmy na CD a dejte sbohem zastaralým analogovým krabičkám a lapačům prachu.

Seriál typu Star Trek: The Next Generation se svými 177 díly vám zabere asi tak 48 kazet VHS. A teď si Warner klidně přišel s celou Next Generation na DVD, přičemž DVD disky zabírají jen třetinu políček. Nemusíte být ani vyznavači sci-fi, aby se vám podobné příhody mohly stát – takových příkladů se najde spousta i v dalších filmových žánrech.

Ne vždycky to ale takto dopadne. Existují totiž ještě vzácné nahrávky, které nikdo na DVD neprodává. DVD disky a vypalovačky jsou také stále o dost dražší než obyčejné CD.

Kromě toho, že VHS kazeta zabírá mnoho místa, ztrácí každým přehráním na kvalitě. Řešení je nasnadě. Můžete buď vyklidit další skříň, kterou posléze přeměníte na kazetové úložiště, nebo věnovat řádově více času převodu nahrávek na Video CD. Není to zas tak těžké. Všechno, co k tomu potřebujete, je TV karta s čipovou sadou BT-8XX (tou disponuje 80 % všech karet), pár freewarových nástrojů, trocha času a toto vydání Chipu.

PŘEHŘÁNÍ FILMŮ DO PC

1 SPOJENÍ VIDEO A PC

Abyste mohli přehrávat video na PC, potřebujete TV kartu nebo grafickou kartu, která disponuje videovstupem. (Tento návod vychází z toho, že nahráváte VHS materiál. S-VHS by ale mělo s příslušným přístrojem fungovat stejně.)

Pozor musíte dát na to, aby TV karta vlastnila čipovou sadu BT-8XX, protože jen s tou pracuje Virtual Dub bezchybně. Aby nedošlo k problémům s ovladači, použijte WDM ovladač, jak je popsáno v rámečku „WDM: Jeden ovladač pro všechny TV karty“. Jestliže máte

na kartě jinou čipovou sadu, použijte pro grabování při problémech původní software od výrobce. Poté můžete materiál převést do TMPGEnc, jak je popsáno v dalším rámečku.

VHS přístroj připojte pomocí kompozitního kabelu k PC. Můžete použít i kabel Super-Video, postup je stejný a kvalita bude lepší. Propojte vstupy *video-out* na rekordéru s *video-in* na TV kartě. Druhým kabelem se dvěma konektory cinch spojte výstup z video-rekordéru a vstup *line-in* zvukové karty.

2 SOFTWARE

Dalším krokem je instalace programu VirtualDub. Všechno, co pro to musíte udělat, je zabalit zip soubor do složky v adresáři programů. Za další nainstalujte kompresní kodek. Bez něho by data na pevném disku velmi rychle nabývala. Jen pro zajímavost – jedna minuta nekomprimovaného videa zabere 800 MB. Pro kompresi se v podstatě nabízejí dvě možnosti:

Huffyuv: Freeware, který zmenšuje v poměru asi 1 : 3, nehodí se tedy pro malé pevné disky. Kodek nainstalujete tak, že ho rozbalíte do složky v adresáři programů, klepnete pravým tlačítkem myši na soubor HUFFYUV.INF a zvolíte *Instalovat*.

DivX: Mistr ve spojení místa, který dokáže komprimovat v poměru 1 : 18. Další před-

CO POTŘEBUJETE:

- videorekordér
- TV kartu v čipovou sadou BT-8XX
- kabel (dva cinche na stereozástrčku) 3,5 mm pro audiospojení
- kompozitní kabel (cinch-cinch, mono) pro videospojení
- nahrávací software: VirtualDub (www.virtualdub.org), v. 1.4.13 na Chip CD
- kompresní kodek: HuffYuv (<http://math.berkeley.edu/~benrg/huffyuv.html>), v. 2.1.1 na Chip CD
- DivX (www.divx.com), v. 5.0.3 basic na Chip CD

oblíbené filmy

ností je, že DivX je na internetu hojně rozšířen a úplně zdarma ve své základní verzi (ve verzi Pro je placen nebo zdarma s reklamou). PC by ale měl disponovat procesorem minimálně 1 GHz. Instalaci spustíte poklepáním na download soubor. Alternativou je funkčně podobný kodek XviD.

Oba kodeky si můžete nainstalovat současně a bez problémů je otestovat. Nyní máte k dispozici nahrávací studio a můžete se dát do práce.

3 ZÁKLADNÍ NASTAVENÍ VIRTUALDUBU

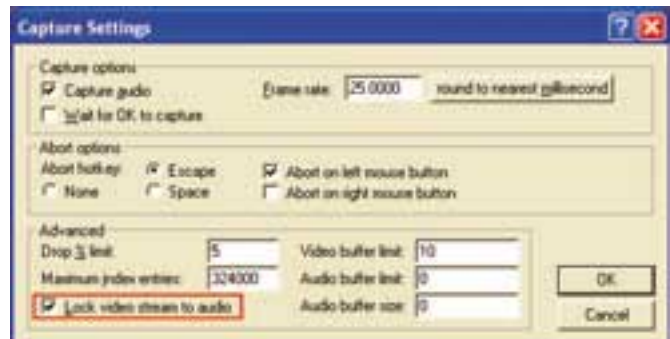
Otevřete složku, ve které je uložen VirtualDub, a spusťte program VIRTUALDUB.EXE. V otevřeném okně klepněte na menu *File* a vyberte *Capture AVI* – menu se změní, VirtualDub přepne do nahrávacího režimu. Za normálních okolností ihned rozpozná správný ovladač, se kterým může komunikovat.

A jde se dále. Pokud pracujete s Universal Video Capture Driverem, otevřete menu

Video | Source a vyberte druhý bod rolovacího menu – skládání videa. Dialog zavřete potvrzením *OK*.

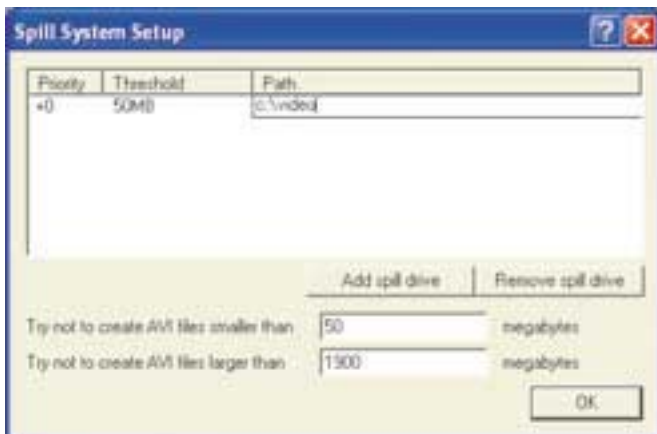
Poté přejděte do menu *Capture | Settings*. Tam pod *Frame rate* zadejte číslo 25. Kromě toho aktivujte funkci *Lock video stream to audio*, která zajistí, aby zvuk zůstal synchronní s obrazem.

Když poté vložíte videokazetu do přehrávače a spustíte, objeví se ve VirtualDubu vlevo nahoře obraz, přes PC reproduktory

↑3. Toto nastavení spojuje přicházející zvuk s obrazem. Oba tak zůstanou synchronní.

←2. V komprimování je kodek DivX mistrem. Šetří místo za cenu jen nepatrné ztráty kvality.

4. Aby mohl VirtualDub rozdělit soubor na více částí, musíte zadat v dialogu jejich cestu.

byste měli slyšet i zvuk. Pokud tomu tak není, ověřte, jestli byl v audiovlastnostech správně vybrán vstupní signál.

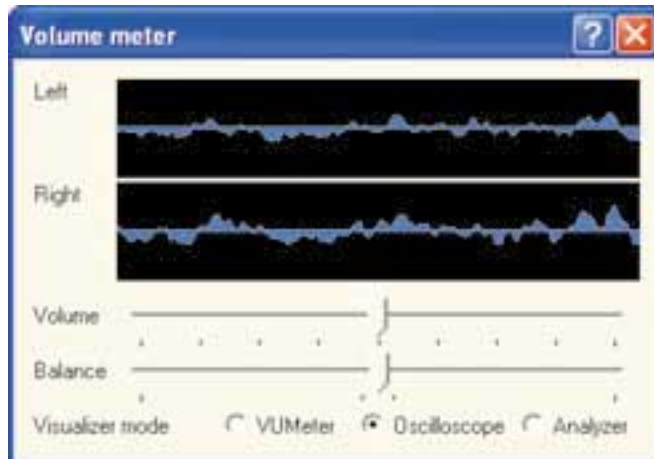
4 PŘÍPRAVA NA UKLÁDÁNÍ

Vyberte, do kterého adresáře má VirtualDub uložit vytvořený soubor: *File | Set capture File*. Adresář najdete a své dítko pojmenujte. Pokud je video delší než 60 minut, měli byste také aktivovat funkci *Capture | Multisegment capture*. Ptáte se proč? Windows totiž neumí zpracovat soubory, které jsou větší než 4 GB. Touto funkcí tedy programu oznámíte, že má

video rozdělit na více souborů, které budou mít nanejvýše 2 GB.

Aby toto dělení také fungovalo, otevřete ještě menu *Capture | Capture drives*. Klepněte na následující dialog *Add spill drive*, načte se v okně objeví nový zápis. Klepněte napravo vedle něj do sloupce *Path* a zadejte cestu k videosložce. Zadáním dvou nebo více pevných disků můžete rozložit zátěž na různé datové nosiče.

Na řádku *Try not to create AVI files larger than* můžete nastavit maximální velikost na *2.047* – přednastavení to ale provede také. Poté zavřete dialog přes *OK*.

5. Hlasitost nenastavujte na příliš vysokou hodnotu, jinak by mohlo po převádění dojít ke zkreslení zvuku.

5 NASTAVENÍ AUDIA

Doba němých filmů je už ta tam, na nahrávku bez zvuku dnes narazíte opravdu jen výjimečně. Proto je nutno se postarat také o správná nastavení v této oblasti.

Otevřete *Audio | Compression*. V okně určete jako *Format* typ *PCM*, pod *Attribute* najdete možnost *44,100 kHz, 16 Bit, Stereo*. Dialog opět zavřete přes *OK*. Poté spusťte film – obraz a zvuk běží. Otevřete *Audio | Volume meter* a nastavte výchylky tak, aby příliš nezasahovaly do červené oblasti. Při následné kompresi by totiž u příliš hlasitých

WDM: Jeden ovladač pro všechny TV karty

I když VirtualDub pracuje spolehlivě, jeden problém se přece jen najde. Nástroj akceptuje jen tzv. *VfW* ovladače (*VfW* – Video for Windows) a disponuje pouze základními schopnostmi pro práci s novým (Microsoftem upřednostňovaným) systémem ovladačů *WDM* (*WDM* – Windows Driver Model).

To má ovšem fatální následky. Často se objeví jen obraz, zvuk není slyšet. Také rozlišení nelze libovolně měnit – video *SVCD* proto nelze nahrávat. Většina prodejců TV karet a softwarových firem bohužel sází stále více na *WDM* ovladače. Windows XP vyžaduje dokonce výhradně tuto variantu a grabovací programy jako *PowerVCR*, které převádějí video do *MPEG* v reálném čase, vypovídají bez *WDM* kompletně službu.

ŘEŠENÍ: UNIVERZÁLNÍ OVLADAČ KARET

Z tohoto začarovaného kruhu vede jen jedna jediná cesta a ta má jméno *Universal Video Capture Driver*. Najdete ho na adrese <http://btwincap.sourceforge.net>. Pracuje se všemi TV karta-

mi, které vlastní čip *BrookTree BT 848, 878* nebo *879* – to je asi 80 % všech TV karet. Updaty pro novější čipy se připravují. Tento univerzální ovladač má ale i další přednosti. Z části „simuluje“ starou *VfW* architekturu a umožňuje pomocí tzv. „wrappingu“, že VirtualDub může předávat TV kartě nastavení variabilních rozlišení – to je pro *SVCD* podmínkou. Kromě toho ovladač dovoluje libovolnou frekvenci snímků a barevnost nahrávky, připouští řízení jasu a kontrastu, a může dokonce přepínat jednotlivé TV kanály přímo v grabovacím programu. Nemusíte tak u TV nahrávání před spuštěním VirtualDubu spouštět software TV karty.

INSTALACE: JAK PŘIPRAVIT OVLADAČ

Setup u *Universal WDM Driveru* je opravdu velmi jednoduchý. Spusťte stažený *EXE* soubor. Během instalace budete dotazováni, jestli chcete odinstalovat staré ovladače vaší karty, což zamítněte. Typ TV karty najde *WDM* ovladač automaticky. Pokud se mu to nepodaří, vyberte jej ze seznamu.

Po restartu počítače musíte již jen spustit VirtualDub. Výběr kanálů provedete přes *Video, Source* a tlačítka TV přijímače. V následujícím okně vyberte jako TV formát *PAL_B* a jako zdroj signálu buď *Antenna*, nebo *Cable*, podle TV připojení. Vlevo nahoře lze vybírat TV kanály. Opusťte nastavení – a nyní již můžete pracovat s libovolným rozlišením.

Instalační průvodce univerzálního *WDM* ovladače rozpozná automaticky typ používané karty. Lze dokonce i aktivovat a nainstalovat rádiotuner.

pasáží mohlo dojít ke zkreslení. Proto raději trochu tišeji než příliš nahlas.

6 STANOVENÍ ROZLIŠENÍ OBRAZU

Jednu věc byste si měli předem ujasnit: nějak obzvláště ostrý obraz nezískáte v žádném případě – a je úplně jedno, jestli vypálíte film na Video CD (VCD) nebo Super VCD. Analogové rozlišení VHS totiž nenabízí nic závažného. Drobného vylepšení kontrastu ale přece jen dosáhnete.

V zásadě platí následující pravidlo: Grabujte video vždy v rozlišení koncového formátu.

Pokud chcete vytvořit VCD: Odpovídající rozlišení je 352 x 288. Otevřete *Video | Format* a vlevo v okně zadejte výše zmíněné rozlišení. Kromě toho v dalším seznamu vyberte postup komprimace jako *YUY2*.

Na konci chcete mít SVCD disk: Otevřete menu *Video | Set custom Format*. Tam pod *Frame size* nastavte 480 a 576. Jako *Data Format* použijte opět *YUY2*.

Pokud ještě pod *Video* deaktivujete *Overlay*, usnadníte procesoru při nahrávání trochu práci.

7 KOMPRIMACE VIDEO DAT

Dříve než se pustíte do nahrávání, musíte nastavit kompresi dat. Otevřete *Video | Compression* a tam vyberte některý z kodeků. Rozhodovat byste se měli podle dostatku nebo nedostatku místa na pevném disku a podle procesoru: DivX komprimuje více, a proto vyžaduje rychlejší procesor, HuffYuv zase potřebuje více paměti.

DivX: Klepněte na *DivX 5.0.3 Codec* a na *Configure*. V následujícím dialogu vyberte pod *Variable Bitrate Mode* položku *1-pass* a nastavte *Encoding Bitrate* na 4480. Přejděte na menu *General Parameters* a nastavte *Maximal Keyframe interval* na 200. *Scene change threshold* nastavte na sto procent. Pokud nahráváte VCD, označte také *Basic Video Deinterlace*.

Poté pokračujte na záložku *Advanced Parameters*. Tam vyberte *Performance Quality* a nastavte na *fastest*. Ukončete přes *OK*.

HuffYuv: Klepněte na *HuffYuv v2.1.1*, poté na *Configure* a u *RGB compression method* na *Convert to YUY2*.

7. Zde vyberte odpovídající kompresní kodek pro video.

8 NAHRÁVÁNÍ VIDEO

Nejprve testovací provoz: Spusťte video a stiskněte [F7]. Počítač nechte chvíli testovat a odečítejte vždy v intervalu několika minut pod *Video* číselný údaj u bodu *Frames dropped*. Pokud se toto číslo rapidně zvyšuje, je počítač příliš pomalý nebo je video nekvalitní. Pokud je již vypnut *Overlay*, nic jiného nepomůže – snad jen vyzkoušet jiný kodek.

Pomocí [F6] nakonec spusťte nahrávku. Video nechte proběhnout a stiskněte [Esc]. VirtualDub můžete zavřít a je hotovo. Video máte na pevném disku.

PLACENÁ INZERCE

linux - open source - hardware - software

LINUX EXPO & INTERNET EXPO

20.3. - 22.3.2003
VELETRŽNÍ PALÁC V PRAZE

www.linuxexpo.cz
www.internet-expo.cz
www.itex.cz

- OPEN SOURCE PRO VÁŠ BUSINESS
- LINUX VE STÁTNÍ SPRÁVĚ
- HARDWARE A SOFTWARE
- SÍŤE A INTERNET
- WEBDESIGN, WEBHOSTING, E-COMMERCE
- LINUX PRO VZDĚLÁNÍ A ZÁBAVU
- KOMUNIKACE

generální partner hlavní partneři

8. V pravém okně vidíte důležité informace o průběhu nahrávání.

PŘEVÁDĚNÍ FILMU

Video je nyní na pevném disku počítače. Abyste ho mohli vypálit na CD, musíte ho přepočítat v MPEG-1 nebo 2. Než se do toho pustíte, rozhodněte se pro některý ze dvou formátů. VCD běží téměř v každém DVD přehrávači, na druhé straně SVCD (MPEG2) poskytuje vyšší kvalitu.

Pro oba formáty ale použijete jeden a ten-
týž program: TMPGEnc. Rozdílná jsou pouze příslušná nastavení, především datový tok (bitrate) a rozlišení. Před konvertováním byste měli přibližně propočítat potřebný čas. Jako návod by vám mohl posloužit následující

CO POTŘEBUJETE:

- TMPGEnc (www.tmpegenc.net), v. 2.510, najdete také na Chip CD

10. TMPGEnc vytvoří z AVI souboru MPEG. Jenom ten totiž můžete později vypálit na CD.

údaj: Athlon 1800 MHz zvládne 60minutový film za asi dvojnásobnou dobu – tedy za 120 minut. V této době je již započítáno rozumné použití filtrů. Gigahertzový počítač potřebuje již asi 240 minut, tedy čtyřnásobek hrací doby. Pokud zaměstnáte staříčky PC 433 MHz, hravě se přehoupnete přes 12 hodin.

9

INSTALACE A SPUŠTĚNÍ TMPGEnc

TMPEGEnc najdete na Chip CD v tomto čísle. Měli byste ale také pravidelně navštěvovat domovskou stránku výrobce, protože ten provádí poměrně častý update. Ten najdete na adrese www.tmpegenc.net/e_main.html.

Nepříjemná je skutečnost, že pro SVCD můžete TMPGEnc používat pouze 30 dnů. MPEG-2 kodek v programu je totiž jen trial

verze. Ať už z CD, nebo z internetu, v každém případě získáte TMPGEnc jako zip soubor, který otevřete a rozbalíte pomocí Winzipu. Dávejte přitom ale pozor na to, aby Winzip zachoval strukturu adresářů, jinak se později v chaosu předloh a modulů nevyznáte.

Spusťte program, objeví se pomocník (wizard), který u malých projektů může s ledasčím pomoci. Pro tento návod ho ale přeskočte pomocí *Cancel*.

10

Otevření projektu v TMPGEnc

Vysvětlíte programu TMPGEnc, které soubory má upravovat. Ve spodní části okna vidíte tři řádky. Tam klepněte na tlačítko vedle *Video Source* a projděte až na AVI soubor, který jste právě nahráli. Ten označte, klepněte na *Otevřít*. V řádku *Audio Source* se objeví ten samý soubor. Poté nastavte výchozí cestu pro MPEG soubor pod *Output Filename*.

11

Využití předloh

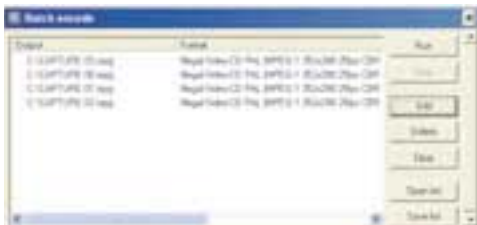
TMPEGEnc nabízí pro používanější úkony předvolby, které za vás většinu práce provedou samy: poklepejte vpravo dole v okně TMPGEnc na *Load*. V dialogu, který se poté objeví, označte VIDEOCD(PAL).MCF, pokud chcete vytvořit VCD, nebo SUPERVIDEOCD(PAL).MCF pro SVCD. Dále klepněte na *Otevřít* – nejdůležitější nastavení jsou již provedena. Abyste ale

TMPEGEnc: Komfortní úprava videosouborů

TMPEGEnc nabízí užitečné přídatné funkce, které vám podstatně ulehčí práci.

PŘEVÁDĚNÍ VELKÉHO MNOŽSTVÍ SOUBORŮ

Jestliže máte hodně AVI souborů, prožeňte

Převod velkého množství souborů v sérii – Batch funkce programu TMPGEnc

je batch procesem. Nastavte jeden jediný soubor a uložte ho přes *File | Save Project*. Pokud změníte jen vstupní soubor, ponechá TMPGEnc původní nastavení – to zredukuje vaši práci na minimum.

Když jste projektový soubor uložili, otevřete *File | Batch encode* a nahrajte přes *Add* projektové soubory (přípona TPR = TMPGEnc Project). Poklepaním na řádku otevřete přímo dialog *Settings* a tam můžete otestovat nastavení. *Run* spustí převádění.

SPOJOVÁNÍ MPEG SOUBORŮ

Otevřete *File | MPEG Tools* v záložce *Merge & Cut*. Klepněte na *Add* a označte všechny MPEG soubory, které chcete spojit. Držte klávesu [Ctrl] a klepejte myší na soubory. Poté klepněte na *Otevřít*. V okně poskládejte soubory tak, aby nahoře byl začátek filmu, dole konec. U *Output* zadejte cestu a jméno hotového souboru a klepněte na *Run*.

STŘIHÁNÍ MPEG SOUBORŮ

U MPEG nástrojů můžete na záložce *Merge & Cut* požadované části odstříhávat. Přes *Add* nahrajte soubor a klepněte

na *Edit*. Nastavte posuvník na požadovaný úsek. Jemné doladění můžete provést prvním tlačítkem (se dvěma šipkami), pokud jste našli správný obrázek, klepněte na první závorku. Najděte konec a klepněte na druhou závorku. Klepněte na *OK* a na *Run* – film je upraven.

Pomocí posuvného ovladače a obličejových závorek nastříháte film podle přání.

TMPGEnc: Nastavení pro SuperVideo CD

SVCD je pro nastavení komplikovanější než jednoduchý Video CD. Ostrazití musíte být především u variabilního datového toku. Abyste se rychle pokousali všemi nastaveními, připravili jsme pro vás malý přehled screenshotů a jejich popis.

1. URČENÍ VIDEOFORMÁTU

Převezměte nastavení z tohoto obrázku (viz níže). Poté klepněte na *Settings* u *Rate control mode*. Otevře se dialog se třemi hodnotami datových toků. U maxima zadejte 2572,

u minima 1022. *Average bitrate* vypočítáte pomocí kalkulátoru Chipu, který najdete na Chip CD. Dejte přitom pozor na údaje u zvukových stop a u zvukového toku.

2. JEMNÉ LADĚNÍ

Pokračujte na *Advanced*. I zde použijte nastavení, která vidíte na screenshotu. Zajímavá je pře-

devším oblastí filtrů dole. Zde můžete přes *Sharpen Edge* dopřát videu větší ostrost. Poklepáním na řádku se dostanete do příslušného dialogu, kde nastavíte požadovanou ostrost – rozumná hodnota je 15.

3. OPRAVA GOP

U *GOP-Structure* (*GOP* = Group of Pictures) musíte změnit přednastavení TMPGEnc, protože počet *P-Pictures* se pro MPEG nehodí. U *Number of P-Pictures* nastavte hodnotu 3.

4. NASTAVENÍ ZVUKU

Na *Audio* použijte *Channel mode*, konkrétně *Joint stereo*. To šetří bitrate pro obraz. Zvukový bitrate musí odpovídat tomu, který jste použili při výpočtu videobitrate pomocí kalkulátoru Chipu. Pokud jste provedli nastavení, zavřete okno přes *OK*. Poté klepněte na *Start* a tím spustíte převádění.

PLACENÁ INZERCE

Silná dvojka

Chtějte víc než účetnictví

ekonomický systém pro Windows
Money S3

Komplexní ekonomický systém pro Windows

- jeden z nejrozšířenějších mezi malými a středními firmami
- podvojně i jednoduché účetnictví
- ucelená škála ekonomických modulů
- síťové licence, podpora účetních společností
- přímé propojení na banky, e-shopy a pokladniční systémy
- jednoduchá a snadná obsluha
- pravidelná aktualizace, první rok zdarma

Jednoduché účetnictví
Podvojně účetnictví

2 900 – 7 900 Kč
8 800 – 24 900 Kč

manažerský informační systém
Analyst S3

Manažerský systém pro Windows
přímo propojený s Money S3

- detailní rozbor obchodních dat
- kompletní ukazatele finanční analýzy
- reporting a forecasting
- užití technologie Drill-Down
- cash flow
- grafické výstupy, vícejazyčné reporty
- příjemná práce v prostředí MS Excel
- možnost užití kontingenčních tabulek nad datovým skladem

Cena již od 17 400 Kč

Money+Analyst: vaše silná volba

Kombinace ekonomického a manažerského systému se stává velmi silným nástrojem pro řízení úspěšné společnosti. To vše při mimořádně příznivém poměru cena-výkon.

Brno: 549 522 511

Hradec Králové: 495 263 242, Karlovy Vary: 352 684 393

Liberec: 485 131 058, Ostrava: 596 120 725

Přízeň: 377 222 001, Praha: 274 002 361

Uherský Brod: 572 637 768, Zlín: 577 240 077

www.money.cz

Získejte ZDARMA verzi Start

Vyplníte a odešlete na adresu: CIGLER SOFTWARE, a. s. Rostislavovo nám. 12, 612 00 Brno. Zašleme vám CD s Money S3 Start – plnohodnotným ekonomickým systémem pro živnostníky a malé organizace.

Firma:
Jméno:
Adresa:
E-mail:
Telefon:

Prosím, zašlete mi rovněž více informací o systému Analyst S3.

OBJEDNÁVKA POMOCÍ SMS

Pokud máte raději mobil než klasickou poštu, objednejte si CD s Money S3 Start pomocí SMS. Stačí zaslat na číslo 736 366 639 text CDSTART09 Jméno, Příjmení, Firma, Adresa, E-mail, IČO.

mohli ještě provádět případné změny a vše upravovat, klepněte znovu na *Load*, ve složce *SPECIAL* označte *UNLOCK.MCF* a potvrďte *OK*.

Poté klepněte v hlavním okně na *Settings*. Zde se cesty dělí: návod pro *SVCD* najdete v rámečku „*TMPGEnc: Nastavení pro Super-Video CD*“. Jinak čtěte dál.

12 JEMNÉ DOLADĚNÍ VCD – VÍCE BRILANTNOSTI PRO OBRAZ I ZVUK

Začněte na záložce *Video*. Zde změňte *Motion Search Precision* na *High Quality (slow)*. Pokračujte u *Advanced*.

- *Video Source Type* nastavte na *Non interlace (progressive)*.
- *Field order* – zde nastavte *Top field first (field A)*.
- U *Source Aspect Ratio* zadejte *4:3 625 line (PAL)*.
- Ve *Video arrange mode* najděte *Full screen (keep aspect ratio)*.

Další záložka se jmenuje *GOP-Structure*. Zde musíte předlohu *TMPGEnc* opravit, protože počet *P-Pictures* se pro *MPEG* nehodí. U *Number of P-Pictures in a GOP* proto nastavte hodnotu *3*.

Na vysvětlenou: *GOP* je zkratka pro „*Group of Pictures*“. Označuje skupinu snímků uvnitř *MPEG*, z nichž poté dekodér obrázků vypočítá. Tyto *GOP* mohou být různě velké. U *DVD* je v jedné skupině až 15 snímků, u *VCD* maximálně 12. Právě tento rozdíl jste opravili.

Teď ještě k záložce *Audio* – *CD* by přece mělo přesvědčit i svým zvukem. Aby kvalita

nezabírala příliš mnoho místa, nastavte *Channel mode* na *Joint Stereo*. Poté snižte *audiobitrate* na *128 kb/s*. Nemějte obavy, *stereoefekt* zůstane zachován, takže na kvalitě zvuku se tato změna prakticky vůbec neprojeví. Trik je jednoduchý: u *sterea* má každý ze dvou kanálů přiděleno *128 kb*, dohromady tedy *256 kb*. U „*Joint Stereo*“ se oba kanály dělí o *128 kb*. Jen v případě, že se objeví nějaký *stereoefekt*, dojde k přesunu většího *bitrate* na jeden z kanálů.

Velkou předností *Joint Stereo* je skutečnost, že takto ušetřené bity mohou být poskytnuty obrazovému toku a tím zvýšena vizuální kvalita. Přejděte proto ještě na záložku *Video* a v řádku *Bitrate* přičtěte ke stávající hodnotě ušetřené bity z *audia*. Získáte hodnotu *1246 kb/s*.

Klepněte na *OK* a převod spusťte přes *Run*.

VYPALOVÁNÍ FILMU

Teď již máte svůj vytoužený *VCD* na dosah, stačí jen vypálit hotový soubor. Spusťte *Nero Burning ROM*. Jestliže chcete vytvořit *SVCD*, čtěte příslušný rámeček („*Bezproblémové vypálení SVCD pomocí Nero Burning ROM*“). Pokud jste pro *Video CD*, proveďte následující nastavení.

Pokud se při spuštění objeví pomocník, klepněte na tlačítko *Bez pomocníka*. Pak se automaticky objeví dialog *Nová kompilace*. Vyberte v seznamu *Video-CD*. Na záložce *Video-CD* aktivujte volbu *Vytvořit CD odpovídající standardu*. *Rozlišení kódování* by mělo být nastaveno na *PAL*.

Data na *CD* v *Nero* přetáhněte z prohlížeče souborů.

CO POTŘEBUJETE:

- *Nero 5.5* (www.ahhead.de)
- vypalovačku *CD*

Chcete-li sjednotit na jeden *CD* více filmů, můžete na kartě *Menu* vytvořit jejich seznam (bude umístěn na *CD*). Jinak jděte dále k *ISO*. Zde je správnou volbou *ISO Level 1*, *Znaková sada* by měla být nastavena na *ISO 9660*. Deaktivovanou ponechte volbu *Povolit více než 8 úrovní do sebe vnořených složek*.

To zajistí nejvyšší možnou kompatibilitu s jinými přehrávači. Přejděte na *Vypálit*. *Vypalování* by mělo proběhnout způsobem *Disk najednou* (*Disc-at-once*). Po vypalování je dobré *CD* uzavřít. *Vypalovací rychlost* můžete zvolit libovolnou. Poté klepněte na *Nové*, přetáhněte videosoubor z *Prohlížeče souborů* do spodní části, a když jste vše potřebné přemístili, otevřete opět tlačítkem v nástrojové liště dialog pro vypalování a klepněte na *Vypálit*. Zapisování se spustí a vy za chvíli držíte vytoužený *Video CD* v ruce. ■ ■ ■ S. Goldmann, P. Zákostelný

Bezproblémové vypálení SVCD pomocí Nero Burning ROM

Rozhodli jste se pro *SVCD* formát? Zde naleznete potřebná nastavení, která pro vypálení filmu na *CD* budete potřebovat. Musíte tato nastavení jen přepsat podle následujících obrázků.

1. URČENÍ CD FORMÁTŮ

Po spuštění *Nera* vyberte typ kompilace *Super VideoCD*. Na první záložce odstraňte

háček před nastavením *Vytvořit CD odpovídající standardu* a klepněte na tlačítko *Kompatibilita*. Objeví se dialog, ve kterém vyberte *MPEGAV* a *ENTRYVCD*. Dialog zavřete a přejděte na záložku *ISO*.

2. URČENÍ ISO STANDARDŮ

Označte rámeček před *ISO-Level 1*. Jako soubor znaků určete znak *ISO 9660*. Poté

odstraňte všechny háčky v oblasti *Nedodržel tato omezení ISO normy*. V této oblasti jste hotovi. Můžete rovnou přeskočit na záložku *Vypálit* nebo ještě *CD* přikrášlit interaktivním menu. To provedete přes kartu *Menu* – správná nastavení jsou otázkou vkusu.

3. VÝBĚR NASTAVENÍ PRO VYPALOVÁNÍ

Nastavení na záložce *Vypálit* proveďte jako u *VCD*. Klikněte na *Nové* a natáhněte video přes průzkumníka do přehledu *SVCD* stop. Pokud by si *Nero* „stěžoval“ na nekompatibilitu videa, ignorujte ji – v žádném případě ale nenechte *Nera* vše znovu převést! Pokud už budete muset, proveďte to znovu v *TMPGEnc*. A teď již nezbyvá než vypálit *CD*.

inzerce

FORMÁTY SOUČASNÝCH PC

Formy, formáty, formičky

Formát základní desky definuje její obecné fyzické parametry (rozměr, tvar), typy použitých zdrojů napájení a skříní. Podívejme se, jaké existují formáty, čím se od sebe liší a jaký to může mít vliv na používání PC.

První počítače IBM PC kompatibilní i pozdější IBM PC/XT používaly v podstatě jeden formát – PC. Rozdíly mezi nimi byly v tom, že typ XT se již mohl kompletovat s pevným diskem a výkonnějším napájecím zdrojem. Vláda těchto formátů skončila společně s příchodem prvních počítačů IBM PC/AT s novým formátem AT, z něhož časem vznikla kompaktnější verze – Baby AT. Tyto dvě specifikace byly nejrozšířenější mezi osobními počítači do poloviny devadesátých let. Existoval ještě jeden formát – LPX, který vyvinula společnost Western Digital, ovšem všechny tyto standardy už dávno odnesl čas. Na trhu v současnosti dominuje (a jak se zdá, ještě chvíli bude dominovat) jiný formát. Předpokládám, že každý z vás zná jeho zkratku. Zcela správně, jedná se o ATX a jeho modifikace.

ADVANCED TECHNOLOGIES EXTENSION A JEHO VARIANTY

Specifikace tohoto formátu byla vytvořena v roce 1996, brzy poté se začaly objevovat první praktické realizace na tomto základu. Vylepšení se ve srovnání s AT projevilo v následujících oblastech: v jednoduchosti použití, v plnohodnotné podpoře současných standardů vstupů a výstupů, v podpoře perspektivních mikroprocesorových technologií (myšleno k době uvedení verze 1.0). S jistotou je možné konstatovat, že standard ATX převzal ty nejlepší vlastnosti formátů počátku devadesátých let. Je zde i integrace komponent jako u LPX a možnost rozšíření jako u Baby AT.

Navenek se základní deska, která je vyrobena podle specifikace ATX, liší od obdobné základní desky formátu Baby AT pouze v tom, že je pootočená o 90°. To umožnilo pohodlněji a racionálněji umístit napájecí zdroj. Mimochodem – pro přívod napájení se začal používat 20pinový konektor, který umožňuje jednoznačné připojení na rozdíl od dvou velmi podobných konektorů v AT.

Specifikace ATX umožňuje napájet PCI zařízení nebo procesor napětím 3,3 V přímo

z napájecího zdroje, bez stabilizátoru, který byl podle specifikace formátu AT umístěn na základní desce a měnil napětí z 5 V na 3,3 V. Z ostatních důležitých změn se můžeme zmínit o přemístění patice pro mikroprocesor a slotů operační paměti dále od slotů pro rozšiřující karty. Díky tomu je možné instalovat do systému bez zvláštního úsilí dlouhé zvukové karty, videokarty a jiná přídatná zařízení.

Za velký úspěch té doby je možné považovat integraci vstupních a výstupních portů na základní desku. Má cenu zmínit se také o možnosti integrace zvukových, síťových a video karet na motherboardu. Ještě jedna základní novinka získala široké uplatnění: lokální automatizace. Tímto termínem v našem případě označujeme programové řízení technického vybavení – hardwaru. Právě díky zavedení formátu ATX se staly běžnými možnosti jako například zapnutí počítače podle časovače, přes lokální síť nebo modem, či kontrola a řízení prvků chladicího systému.

V našem výčtu nemůžeme vynechat napájecí zdroj a jeho řízení. Díky přijatým specifikacím

Základní deska starého formátu LPX, který se dávno stal historií. Měla menší rozměry, což byl v té době poměrně pokrok.

Typická základní deska formátu microATX

- ATX/ATX12V, SFX/SFX12V a TFX12V a také koncepci rozšířeného řízení napájení jsou zdroje mnohem lepší a spolehlivější.

Zavedením formátu ATX se také změnilly charakteristiky skříní. Nové požadavky na umístění základní desky a změny ve specifikaci napájecího zdroje vykonaly své. Díky tomu se dnes nepoužívanějšími základními typy skříní staly BigTower a MidTower. Nezapomnělo se ani na desktopový design, ovšem kvůli malému množství instalačních míst pro různé mechaniky se tyto typy skříní příliš nerozšířily (podrobné informace o různých typech skříní jsou uvedeny v tabulce 1).

Celkově ATX představuje spoustu povedených technických řešení, o čemž svědčí vznik nových formátů vyvinutých na jeho základě: například Mini ATX a Extended ATX.

Tyto formáty jsou nepatrně zmenšenými nebo zvětšenými variantami ATX, což vlastně vyplývá z jejich názvů. Je tedy jasné, že oblast použití Extended ATX jsou pracovní stanice a servery, Mini ATX naopak představuje variantu pro uživatele, kteří potřebují kompaktnější řešení bez omezení funkčnosti ATX. Možnosti použití napájecích zdrojů a skříní pro tyto formáty jsou stejné jako u základní verze.

ROZMĚR „MIKRO“

Do roku 1997 se na trhu vytvořila stabilní poptávka po kompaktnější a levnější specifikaci formátu, který by dovozoval vyšší stupeň hardwarové integrace a byl připraven na realizaci nových mikroprocesorových technologií. Tak se objevil formát micro-ATX. Na základních deskách postavených na tomto formátu se nacházejí maximálně 4 rozšiřující sloty (většinou kombinace PCI, ISA a AGP). Zmenšení počtu slotů bylo z velké části dosaženo díky integraci základních hardwarových funkcí počítače na základní desku. Většina uživatelů navíc nemá potřebu velkého množství rozšiřujících slotů.

Pro disketové mechaniky, jednotky CD a DVD a pevné disky jsou připraveny až čtyři konektory pro připojení na integrované řadiče. Připojení přídatných zařízení se provádí přes blok vstupních/výstupních portů o rozměru 158,75 × 44,45 mm, který je vyveden (jako u ATX) na zadní stranu skříně. Technická řešení umožňují používat společně s tímto formátem napájecí zdroje několika specifikací: SFX/SFX12V a TFX12V. Kromě toho si vystačíte i s obyčejným zdrojem standardu ATX 2.1.

VOLNOST V MEZÍCH SKŘÍNĚ

Vytvoření microATX bylo pouze jedním z prvních stupňů na cestě ke zmenšení rozměrů PC systémů.

Díky vývojářům společnosti Intel se objevil i druhý kompaktní formát – NLX. Centrálním prvkem se v něm vzhledem k základní desce stala podpěra (známá jako riser card), přes kterou se připojují IDE jednotky, rozšiřující karty a další zařízení a také napájení. Slot s 340 kontakty pro riser card se nachází na levém kraji základní desky při pohledu ze zadní strany skříně. Procesor a operační paměť se obvykle nacházejí v pravé části základní desky. Tento formát podporuje základní standardy rozšiřujících slotů, mezi kterými jsou PCI, ISA, AGP. Na rozdíl od dítko Western Digital – LPX – byl formát NLX standardizován, což se kladně odrazilo na kvalitě vyráběných základních desek. Pro vývojáře byla vytvořena příznivá půda: nezadávaly se konkrétní rozměry základních desek a to dávalo určitou volnost. Základní deska mohla být instalována do ATX kompatibilních skříní (desktop nebo tower) nebo do speciální nízkoprofilové skříně.

TABULKA 1. ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKY FORMÁTŮ ATX A MINI ATX

FORMÁT A ROZMĚR ZÁKLADNÍ DESKY [MM]	ROZŠIŘUJÍCÍ SLOTSY A JEJICH MAXIMÁLNÍ MNOŽSTVÍ	VÝVOJÁŘ	Typ SKŘÍNĚ	ROZMĚRY NAPÁJECÍCH ZDROJŮ A PRŮMĚR VENTILÁTORŮ [MM]	Typ NAPÁJECÍCH ZDROJŮ
ATX 305 × 244	<ul style="list-style-type: none"> • ISA, PCI, sdílené ISA/PCI, AGP, CNR, nebo sdílené CNR/PCI • do 7 	Intel	ATX – kompatibilní Big-, Mid-, MidiTower a Desktop	150 × 140 × 86 Ventilátor: 80	ATX/ATX12V
Mini ATX 284 × 208	<ul style="list-style-type: none"> • ISA, PCI, sdílené ISA/PCI, AGP, CNR, nebo sdílené CNR/PCI • do 7 	Intel	ATX – kompatibilní Big-, Mid-, Midi-, Tower a Desktop	150 × 140 × 86 Ventilátor: 80	ATX/ATX12V

Základní desky formátu ATX se bez ohledu na přesné specifikace mohou jedna od druhé velmi lišit.

■ RADĚJI MÉNĚ, ALE LÉPE

Formát FlexATX, který se objevil v roce 1999 jako doplněk specifikace microATX, byl fakticky přece jen novým formátem. Jeho základní předností je kompaktnost. Specifikace FlexATX představuje menší rozměr základní desky a provedení panelu vstupů/výstupů ATX 2.03 a zajišťuje kompatibilitu s většinou moderních mikroprocesorů s rozhraním Socket.

FlexATX má stejnou funkčnost jako formáty ATX a microATX, zároveň však má řadu předností. Pro konečného uživatele se tyto přednosti projeví v první řadě úsporou pracovního místa a možná i úsporou finanční. Prodejci a výrobci počítačů také mohou použitím tohoto formátu získat, a to díky jednoduchosti kompletace – díky integraci základních komponent a možnosti použít různé skříně. To je zvláště aktuální pro modifikaci Mini FlexATX.

Provedení panelu vstupů/výstupů standardu ATX 2.03 znamená, že základní

desky formátu Flex ATX mohou být použity ve skříních ATX 2.03 (a novějších) s minimálními změnami nebo ve skříních, které podporují standard microATX 1.0 a novější. Kromě toho umístění otvorů pro připevnění ke skříni na základních deskách tohoto typu je stejné jako u desek formátu microATX. V důsledku tedy není potřeba jakýchkoli dodělků skříně a instalace se maximálně zjednoduší. Umístění základních prvků také odpovídá struktuře formátu microATX. Obdobně se použijí i napájecí zdroje.

Ale 32% zmenšení plochy základních desek (ve srovnání s microATX) má za následek zpřísnění požadavků na rozměry vnitřních komponent, jako například disketových mechanik, IDE zařízení, napájecích zdrojů. Proto mnoho firem, které vyrábějí počítače (zvláště se skříněmi menších rozměrů), používají komponenty pro notebooky. V tom případě se ovšem už těžko dá hovořit o zlevnění systému.

Na druhé straně tato iniciativa Intelu mimovolně vyprovokovala zrození jiných „miniaturních“ formátů.

NÁVRAT DO RÁJE

Dlouhou dobu hrál ve světě formátů pro stolní počítače první housle Intel. Je jasné, že vývojáři ostatních společností neseděli s rukama v klíně. Společnost VIA Technologies koncem roku 2001 představila vlastní kompaktní platformu pod názvem Eden (z angl. eden – ráj), díky které se zrodil formát ITX, mimochodem stejně jako jeho logické pokračování mini-ITX. Tato platforma je realizována na architektuře x86, projektovala se pro vytváření vysoce integrovaných a kompaktních počítačových systémů, které mohou být použity v nejrůznějších oblastech současné techniky, dokonce i v domácích spotřebičích. A protože se už při návrhu plánovalo použití procesorů společnosti VIA, pak k trumfům, jako je

Pro formát NLX se vyráběly speciální verze videokaret.

TABULKA 2. ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKY FORMÁTU MICROATX

FORMÁT A ROZMĚR ZÁKLADNÍ DESKY [MM]	ROZŠÍŘUJÍCÍ SLOTSY A JEJICH MAXIMÁLNÍ MNOŽSTVÍ	VÝVOJÁŘ	Typ skříně	ROZMĚRY NAPÁJECÍCH ZDROJŮ A PRŮMĚR VENTILÁTORŮ [MM]	Typ napájecích zdrojů
MicroATX 244 × 244	• PCI, ISA, AGP • do 4	Intel	ATX – kompatibilní Big-, Mid-, MidiTower a Desktop	SFX/SFX12V 100 × 125 × 63,5 Ventilátor: 40, 80* TFX12V 175 × 70 × 75 Ventilátor: 80	SFX SFX12V TFX12V

* – typický ventilátor pro standard SFX12V

TABULKA 3. ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKY FORMÁTU NLX

FORMÁT A ROZMĚR ZÁKLADNÍ DESKY [MM]	ROZŠÍŘUJÍCÍ SLOTSY A JEJICH MAXIMÁLNÍ MNOŽSTVÍ	VÝVOJÁŘ	Typ skříně	ROZMĚRY NAPÁJECÍCH ZDROJŮ A PRŮMĚR VENTILÁTORŮ [MM]	Typ napájecích zdrojů
NLX 228,6 × 345,44 (MAXIMÁLNĚ) 203,2 × 254 (MINIMÁLNĚ)	• PCI, ISA, AGP • do 5	Intel	ATX – kompatibilní Big-, MidTower a Desktop	150 × 140 × 86 Ventilátor: 80	ATX/ATX12V

TABULKA 4. ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKY FORMÁTŮ FLEXATX A MINI FLEXATX

FORMÁT A ROZMĚR ZÁKLADNÍ DESKY [MM]	ROZŠÍŘUJÍCÍ SLOTS A JEJICH MAXIMÁLNÍ MNOŽSTVÍ	VÝVOJÁŘ	Typ skříně	ROZMĚRY NAPÁJECÍCH ZDROJŮ A PRŮMĚR VENTILÁTORŮ [MM]	Typ napájecích zdrojů
FLEXATX 229 × 191	• PCI, AGP, CNR • do 4	Intel	ATX - kompatibilní Mid, MidITower, Slimline	SFX/SFX12V 100 × 125 × 63,5 Ventilátor: 40, 80* TFX12V 175 × 70 × 75 Ventilátor: 80	SFX/SFX12V TFX12V
MINI FLEXATX 179 × 191	• PCI, AGP, CNR • do 3	Intel	ATX - kompatibilní Mid, MidITower, Slimline	SFX/SFX12V 100 × 125 × 63,5 Ventilátor: 40, 80* TFX12V 175 × 70 × 75 Ventilátor: 80	SFX/SFX12V TFX12V

* - typický ventilátor pro provedení SFX12V

- kompaktnost či velká míra integrace, je možné přidat ještě nízkou hlučnost (díky absenci aktivního chlazení mikroprocesorů) a malou spotřebu energie.

Specifikace tohoto formátu nabízí poměrně široké možnosti integrace komponent: kromě realizace zabudovaných videoadaptérů s podporou 2x i 4x AGP, zvukových a síťových karet, faxmodemů, existuje ještě podpora rozhraní IEEE-1394 a rozšiřujícího slotu ACR. Ve standardní variantě může základní deska obsahovat až dva PCI sloty, pro operační paměť jsou připraveny dva sloty typu DIMM s podporou PC100/133 SDRAM. Specifikace umožňuje použít až čtyři USB porty, paralelní a sériové porty, dva PS2 konektory a jeden Ethernet. Na základní desce také mohou být dva TV výstupy (S-Video nebo volitelně RCA), jeden S/PDIF, RJ11 nebo RJ45 (připojují se přes slot ACR). Samozřejmostí jsou tři konektory mini-jack (Line-out, Mic-in, Line-in) ze zabudované zvukové karty. Mimochodem, na tuto platformu se již neinstalují disketové mechaniky.

Mikroprocesory VIA řady ESP4000/5000/6000, určené pro použití v platformě Eden (ITX), jsou vyrobeny 0,15- a 0,13mikronovou technologií a umísťují se do patice Socket 370.

Kompaktní systém, který spotřebovává málo elektrické energie, nepotřebuje velký, hlučný a výkonný napájecí zdroj. Byl tedy vyvinut a použit speciální model napájecího zdroje malých rozměrů, s vestavěným ventilátorem. Základní desky formátu ITX a mini-ITX nevyklučují možnost použití procesorů Celeron a Pentium III, ale v tomto případě si můžeme nechat zdát o bezhlučnosti a malé spotřebě.

Formáty ITX a mini-ITX jsou nerozlučně spojené s Edenem. A Eden prezentuje řešení pro široký okruh úloh, je komplexnější, ale zároveň neoblomný v otázce modernizace.

Doufáme, že se v budoucnu objeví standardy, které si pro sebe vezmou to nejlepší. A čekat nebudeme příliš dlouho – Intel se již připravuje.

BUDOUČNOST SPOLEČNĚ S INTELEM?

Během minulého roku hovořili přední manažeři Intelu o perspektivách rozvoje osobních

počítačů v horizontu nejbližších dvou let. I když je informací poskrovnu, již nyní je jasné, že trh, co se formátů osobních počítačů týče, očekávají vážné otřesy.

Hlavním viníkem blížících se změn bude iniciativa s názvem Big Water. Plánuje se, že finální specifikace bude vytvořena v tomto roce a již v roce 2004 se na trhu objeví reálné vzorky vyrobené podle nového designu. Nicméně již nyní si můžeme o základních prvcích nového formátu něco povědět. Veřejnost je opět přesvědčována o tom, že se Big Water stane „nejpružnější“

Riser card s procesorem pro zvětšení výkonu platformy Eden

PLACENÁ INZERCE

How well do you share?

Aficio™ CL5000

- formát A6 až A3+
- barevná laserová stolní tiskárna
- rychlost 10 stran A4 barevně, 36 stran A4 čb
- gramáž potisknutelných médií 64 - 163 g/m²
- kapacita papíru 350 listů, maximálně 1.350 listů
- rozlišení 1.800x600 dpi (s vyhlazením textu)
- tiskové jazyky PCL5c, PS3, RPCS
- paralelní port, síťová karta 10/100 Base TX, USB 2.0
- vzdálená správa tiskárny (Ricoh SmartNetMonitor™)
- zkušební a důvěrný tisk

Tiskárnu je možno doplnit o další příslušenství (zásobníky papíru, síťový tisk, paměť).

Cena 89.900,-Kč bez DPH.

Seznamte se na prezentaci

prezentace řešení RICOH

www.ricoh.cz

Přijďte se přesvědčit o kvalitách řešení RICOH. Začátek vždy v 11.00 hodin. Registrace účasti na www.ricoh.cz. Těšíme se na Vaši návštěvu.

LIBEREC Úterý 25.3.2003 Hotel v Klášterní	Hr. KRÁLOVÉ Středa 26.3.2003 Povodí Labe	PLZEŇ Úterý 1.4.2003 Hotel CD	PRAHA Středa 2.4.2003 Don Giovanni	TEPLICE Čtvrtek 3.4.2003 Hrad Hněvín	OSTRAVA Úterý 8.4.2003 Hotel Atom	ZLÍN Středa 9.4.2003 IH Moskva	BRNO Čtvrtek 10.4.2003 Holiday Inn	KARLOVY VARY Úterý 15.4.2003 Hrad Loket	Č. BUDĚJOVICE Středa 16.4.2003 rest. Gerbera	JIHLAVA Čtvrtek 17.4.2003 Gustav Mähler
--	---	--	---	---	--	---	---	--	---	--

RICOH
Image Communication

Etalon základní desky formátu mini-ITX pro platformy Eden: její rozměry jsou všeho všudy 17 × 17 cm, kdežto standardní ATX deska má rozměry 30,5 × 24,4 cm.

- na světě. Je jasné, že ve společnosti VIA i v Intelu chápou slovo „pružnost“ zcela jinak. Pružností ve smyslu platformy Eden od firmy VIA se rozumí, že tato platforma má schopnost řešit poměrně široký okruh

úloh v jediné (to znamená shodné a prakticky neměnné) hardwarové konfiguraci. V Intelu se postavili k této otázce poněkud jinak. Big Water nabídne širší koncepci pružnosti vzhledem k pojmu „otevřená architektura“. „Koncepce jednoho formátu, jedné skříně, jedné konfigurace, která se hodí pro všechny – to určitě není to, co chtějí naši zákazníci,“ říkají v Intelu.

Pochopitelně že Big Water bude kompaktnější než všechny existující formáty pro osobní počítače. PC vyrobené na jeho bázi bude možné dokonce pověsit na stěnu jako obrazy. Navíc se k pružnosti a výborným ukazatelům přenosu dat v novém formátu zlepšila ochrana před elektromagnetickými impulzy, které mohou produkovat nové vysokorychlostní procesory. V současnosti již existují zařízení, která simulují elektromagnetické záření vyzařované procesorem pracujícím na frekvenci 8 GHz. Práce na vylepšení parametrů elektromagnetické ochrany postupují ohromným tempem.

Také je například známo, že procesor bude umístěn blíže k přednímu panelu skříně

ně. Jižní most čipsetu se přesune blíže k portům vstupu/výstupu, které jsou vyvedeny na zadní panel skříně. Podle všeho je to proto, aby se zkrátila délka sběrnic mezi vysoce rychlými porty vstupu/výstupu a čipem. Paměťové sloty se posunou z pravého spodního rohu až vlevo na samotný okraj základní desky. Takové umístění paměťových čipů zlepšilo výměnu vzduchu mezi procesorem a čipsetem. Za nejvážnější změnu je možné považovat přenesení rozšiřujících slotů do pravé části základní desky.

Projekt Big Water je možná nejkomplexnější a nejsložitější, ale ne jediný v rukávu Intelu. Ještě začátkem minulého roku byla představena iniciativa určená k tomu, aby změnila starou specifikaci microATX. Tento program Intelu je označen jako Tidewater. Jeho základním úkolem je evoluce starého formátu na kompaktnější a spolehlivější standard. Všechny dodávky se provádějí s přihlédnutím k tomu, že se nová specifikace bude používat v malých skříních o objemu přibližně 10 – 15 l. V první řadě budou vylepšena schémata ventilace a pro-

TABULKA 5. ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKY FORMÁTŮ ITX A MINI-ITX

FORMÁT A ROZMĚR ZÁKLADNÍ DESKY [MM]	ROZŠÍŘUJÍCÍ SLOTSY A JEJICH MAXIMÁLNÍ MNOŽSTVÍ	VÝVOJÁŘ	TPY SKŘÍŇE	ROZMĚRY NAPÁJECÍCH ZDROJŮ [MM]	TPY NAPÁJECÍHO ZDROJE
ITX 215 × 191	• PCI, ACR • do 3	VIA Technologies VIA Technologies	ATX - kompatibilní Desktop, Tower, Mini-ITX	174 × 73 × 55	ATX kompatibilní
MINI-ITX 170 × 170	• PCI, ACR • do 3		ATX - kompatibilní Desktop, Tower, Mini-ITX	174 × 73 × 55	ATX kompatibilní

TABULKA 6. SROVNÁVACÍ TABULKA TYPŮ SKŘÍŇÍ PRO STOLNÍ POČÍTAČE (JSOU UVEDENY VŠEOBECNÉ ÚDAJE).

TPY SKŘÍŇE	ROZMĚRY [MM]	MNOŽSTVÍ EXTERNÍCH ČÁSTÍ	MNOŽSTVÍ VNITŘNÍCH POZIC (3,5")	PŘEDNOSTNÍ VÝKON ZDROJENAPÁJENÍ [W]	PODPORA VENTILÁTORŮ UVNITŘ SKŘÍŇE	FORMÁT	
BIG TOWER	od 210 od 590 od 580	1 × - 2 × 3,5" 4 × - 6 × 5,25"	3 - 6	250 - 375+	4 - 6	AT, ATX, Baby AT	
MID TOWER	od 210 od 420 od 460	1 × - 3 × 3,5" 2 × - 5 × 5,25"	2 - 4	200 - 300	2 - 4	Baby AT, ATX, Mini-ATX, microATX, NLX	
MIDI-TOWER	od 180 od 410 od 420	1 × - 2 × 3,5" 2 × - 3 × 5,25"	2 - 4	170 - 300	2 - 4	ATX, Mini-ATX, microATX	
MINI-TOWER	od 180 od 370 od 380	1 × - 2 × 3,5" 1 × - 2 × 5,25"	2 - 3	180 - 250	1 - 2	AT, microATX, FlexATX	
DESKTOP	od 340 od 170 od 440	1 × - 2 × 3,5" 2 × 5,25"	1 - 2	150 - 230	1 - 2	AT, ATX, Mini-ATX, NLX, microATX	
SLIMLINE	od 270 od 80 od 340	1 × 3,5" 1 × - 2 × 5,25"	1 - 2	90 - 200	1	LPX, NLX, Flex ATX, ITX, Mini ITX	

- tihluková izolace. To proto, že do budoucna se počítá s novými výkonnými procesory, které budou vyzařovat mnoho tepla. Pro optimalizaci chladičového schématu se mimo jiné nabízí použití technologie Wave Guide Venting – technologie, která nejen vylepšuje výměnu vzduchu, ale která i zmenšuje hladinu elektromagnetického vyzařování z počítače. Pro zmenšení hlukové zátěže zůstaly vývojářům klasické metody: použití co možná největšího ventilátoru, jeho kvalifikovaná instalace a vyvážení, použití tišších komponent, včetně napájecích zdrojů. Již nyní se doporučují napájecí zdroje, které vyhovují specifikaci TFX12V.

ZÁVĚR

V našem přehledu jsme se snažili prozkoumat nejzajímavější formáty, které k dnešnímu dni existují. To ale neznamená, že kromě výše uvedených standardů a specifikací nic jiného neexistuje. Vyskytují se speciální formáty, určené pro serverová a mobilní provedení. Trh s počítačovou technikou je ale poměrně různorodý a proměnlivý, stálicemi zůstávají pouze základní pojmy.

Formát dává uživateli pouze tu nejobecnější představu o parametrech a možnostech systému. Ve skutečnosti si výrobci základních desek často vysvětlují specifikace po svém. Právě proto se často objevují základní desky, které se vzhledem nepatrně liší od standardu. Odlišnosti bývají zpravidla malé: plus minus rozšiřující slot, vstupní/výstupní port. Nicméně kdo ví, možná právě tyto malé intriky slouží jako podnět pro příchod nového formátu. ■ ■ ■

Andrej Šepel'ov

NAPÁJECÍ ZDROJE A JEJICH STANDARDY

V prvních osobních počítačích se používal napájecí zdroj (NZ) o výkonu pouze 63,5 W. V IBM PC/XT, který se objevil později, byl už zdroj dvakrát výkonnější – 130 W. A během tří let ode dne, kdy se objevil IBM PC, se výkon napájecího zdroje zvětšil přibližně třikrát.

Podstatně se však funkce napájecích zdrojů změnila až s výskytem formátu ATX. Možnosti nových zdrojů, které jsou v souladu s příslušnými specifikacemi tohoto formátu, byly revoluční: koncepce vylepšeného řízení napájení umožňuje nejen programově řídit spotřebu energie zapnutím a vypnutím systémového bloku, ale i mnoha jinými parametry.

Existují dva druhy tohoto standardu: ATX a ATX12V, určené pro použití v ATX a NLX kompatibilních systémech. Není těžké se dovědět, že typ ATX12V používal k napájení 12 V. Doporučený jmenovitý výkon těchto napájecích zdrojů se pohyboval v mezích 180 – 300 W.

Po nějakém čase byly vypracovány modifikace standardního napájecího zdroje pro použití v systémech microATX. Dostaly název SFX a SFX12V (S jako small – malý). Kromě zmenšení rozměrů se objevily změny v konstrukci: například se zlepšila možnost řízení napájení a systému chlazení. Pro nízkoprofilové systémy byl vyvinut typ TFX12V (T znamená thin – tenký). Základní určení – použití ve skříních o objemu 9 – 15 l. Všechny typy zdrojů počínaje ATX musí vyhovovat specifikaci: odpracovat nejméně 100 000 hodin mezi možnými poruchami (ATX při plném výkonu, ostatní při 75%, povinném uzemnění a okolní teplotě +25 °C). Volitelně se mohou kompletovat s teplotními čidly, která při sepnutí odpojí napájecí zdroj. Mimochodem – okolní teplota musí být v intervalu 10 °C až 50 °C a nesmí se měnit o více než 10 °C za hodinu.

Skříně KME:

- tloušťka použitého materiálu je 0.77 mm
- zaoblené hrany, pozinkovaný povrch
- kovové zásepky pozic mechanik a karet
- připraveny na montáž interního ventilátoru
- podpora nových trendů (čelní vyvedení I/O port)
- podpora základních desek pro P4 a AMD K7
- kvalitní zdroje pro spolehlivý Wake Up

Autorizovaní prodejci:

100 MEGA s.r.o., tel.: +420 296711671, obchod@100mega.cz, www.100mega.cz • 100 MEGA Distribution s.r.o., tel.: +420 548220077, objedn@100megadistribution.cz, www.100megadistribution.cz • eD system Czech, spol. s r.o., tel.: +420 597444111, info@100edcz.cz, www.100mega.cz • ELKO TRADING, s.r.o., tel.: +420 548214912, +420 241443838, info@elko.cz, www.elko.cz • FAN COMPUTER BRNO, s.r.o., tel.: +420 545218881, info@fan.cz, www.fan.cz • SWS a.s., tel.: +420 577640170, rod@sws.cz, www.sws.cz • ASBIS SK s.r.o., tel.: +421 2448771007, info@asbis.sk, www.asbis.sk • ELKO COMPUTERS, s.r.o., tel.: +421 46 5430717, elko@elko.sk, www.elko.sk • LIBRA Electronics Slovakia, a.s., tel.: +421 2 63810687-8, sekretariat@libra.sk, www.libra.sk

TEST ŠESTNÁCTI GRAFICKÝCH KARET

Spodci i esa v rukávu

Snad nejdramatičtější změny hardwaru probíhají nyní v oblasti grafických karet. Každou chvíli se objevují novinky, jejichž výkon jde stále nahoru. My jsme pro vás připravili srovnávací test hned šestnácti grafických karet, se kterými se nyní můžete setkat v nabídce prodejců.

Výrobci grafických karet jsou na tom poměrně dobře, protože jejich produkty hodně rychle zastarávají, rychleji než například základní deska nebo procesor, a pokud chce uživatel provozovat nejnovější hry, musí prostě za čas grafickou kartu vyměnit. Vývoj v této oblasti je velmi rychlý, novinek je stále dost, a tak platí, že „kdo chvíli stál - už stojí opodál“. Konkurenční boj je ostrý a výrobci se tak musí snažit předkládat stále výkonnější řešení.

Než se pustíme do jednotlivých grafických karet, pojďme se alespoň ve stručnosti podívat, na čem jsou založeny. Výrobci grafických čipů je jen několik, ale jejich čipy pak ve svých kartách používá celá řada producentů. Mezi nejdůležitější firmy na trhu patří NVIDIA, ATI, Matrox a nově i SIS.

SPOUSTA MODELŮ NVIDIA

Na podzim 2001 představila společnost ATI svou řadu RADEON 8500, čímž po delší době překonala firmu NVIDIA a její tehdy aktuální čipy GeForce3. Nedlouho poté NVIDIA uvedla na trh další dvě verze GeForce3 – Ti 200 a Ti 500, lišící se frekvencí grafického procesoru a taktováním paměti. První ze jmenovaných měla konkurovat cenou, druhá výkonem. Pak však přišlo oznámení GeForce4 Ti a pomyslný jazýček na miskách vah se opět najisto přesunul na stranu firmy NVIDIA.

Je však třeba dát si pozor na označení GeForce4 MX. Tyto karty jsou postaveny na technologii GeForce3, ale nemají pixel ani vertex shader. Jsou koncipovány jako levné karty, což se projevuje na použitých pamětech, pracovních frekvencích apod. Není tedy překvapením, že karty s GeForce3 jsou výkonnější než ty s čipy řady GeForce4 MX.

Za následovníka série GeForce3 můžeme označit vlastně až GeForce4 Ti. Ani tato série však není žádným technologickým skokem oproti GeForce3. Těžší spíše z dobrého designu GeForce3. Její vysoká výkonnost-

ni síla leží ve vyšším taktování grafického procesoru a paměti. Oproti GeForce3 dostala přidán druhý vertex shader a několik dalších technických vylepšení. Pravděpodobně nejdůležitějším z nich je vylepšená Light Speed Memory Architecture, což je technologie, která za pomoci různých triků zefektivňuje využití datové propustnosti paměťové sběrnice. GeForce4 Ti má několik verzí – podle taktovacích frekvencí a podle verze AGP.

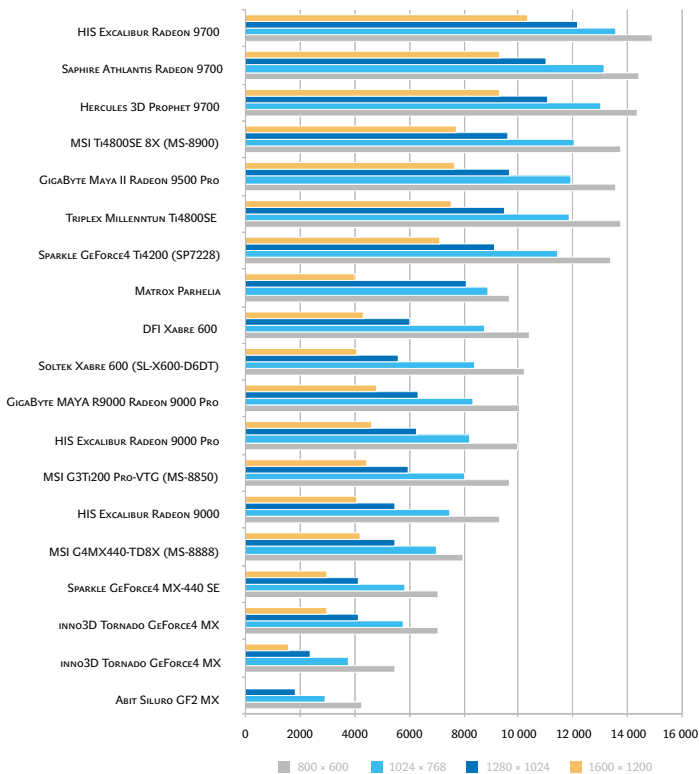
ATI NA TO ŠLAPE

V půlce roku 2001 se objevil čip R200, což pro firmu ATI znamenalo po velmi dlouhé době usednutí na výkonnostní trůn, ze kterého sesadila tehdy vládnoucí GeForce3. Čím byl nový čip tak zajímavý? Kanaďanům se do něj totiž podařilo napěchovat velké množství podstatně vylepšených „chytřejších“ technologií, které se již objevily v prvním Radeonu. Výkonu tedy bylo dosaženo nejen vysokými frekvencemi, ale spíše efektivním využitím např. datové propustnosti paměťové sběrnice. Podle frekvence grafického procesoru a frekvence paměti se jednotlivé verze označují ATI Radeon 7500/8500/8500LE.

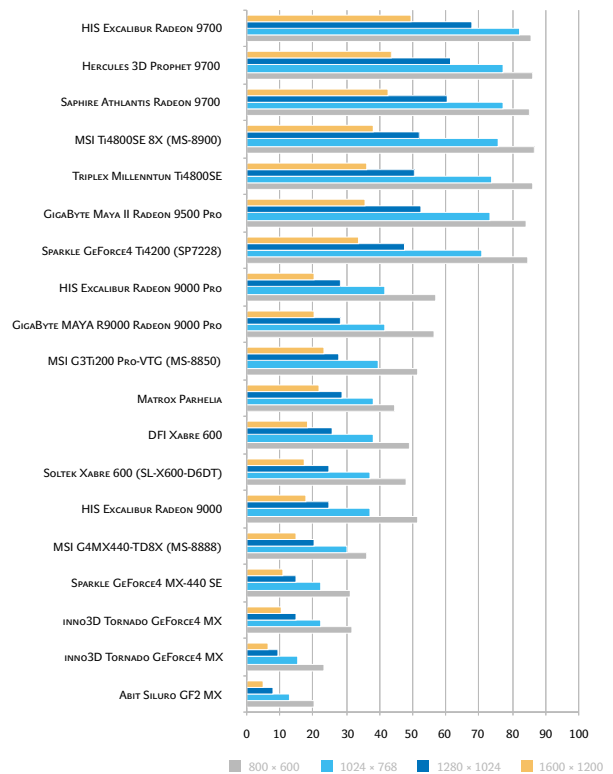
Rok poté byla představena série 9000, která je víceméně totožná s 8500, ale umí navíc AGP 8X a má přepracované texturovací jednotky. Karty jsou opět podle frekvence grafického procesoru a frekvence paměti rozlišeny jako ATI Radeon 9000 a 9000Pro. O další měsíc později spatřil světlo světa grafický procesor R300. Karty ATI Radeon 9700 a 9700Pro se na trh dostaly až ke konci loňského roku. Ačkoliv by se mohlo zdát, že se jedná pouze o vylepšený čip, je to spíše úplně nová generace. Nejen že se jedná o první kartu s plnohodnotnou podporou DirectX 9, ale její 256b paměťová sběrnice je schopna přenést bezmála 20 GB/s. Čip R300 byl navíc připraven i pro DDR-II, takže příští verze karet může dosáhnout dalšího zdvojnásobení přenosové rychlosti po paměťové sběrnici. ATI Radeon 9700Pro může v určitých případech výkonnostně předstihnout i ohlášený GeForceFX.

Poněkud zjednodušenou verzí nejvýkonnějšího čipu od ATI jsou 9500 a 9500Pro. Ty mají jen 128b paměťovou sběrnici. Jejich výhodou je pak především poměr cena/výkon.

3DMARK 2001 SE

AQUAMARK 2.3

- Jak je vidět, označování karet firmy ATI také není (podobně jako jejího největšího konkurenta, firmy NVIDIA) nejpřehlednější. Pochválit ale musíme ATI za přechod na unifikované ovladače – pro různé čipy a karty stačí jedny ovladače. Velkým krokem bylo též opuštění koncepce produkce čipů jen pro karty vyráběné pod vlastní značkou. Jak můžete vidět v našem srovnávacím testu, R300se objevuje na kartách různých výrobců. Ty díky vlastním distribučním kanálům, výrobním kapacitám i značkám podpořeným obvykle silným marketingem dokážou prodávat karty za příznivější ceny. Pro ATI to znamená nejen mnohem lepší odbyty, ale i možnost lépe čelit konkurenci. Pro uživatele to má ale jeden velmi pozitivní efekt – ostřejší tlak na cenu, a tedy levnější produkty.

ATI chystá v polovině března čip R350, který bude pracovat na frekvenci 400 MHz a má být o cca 15% rychlejší než verze R300.

ŠAVLE OD SIS

Společnost SiS zatím nikdy nevyrobila grafické čipy, které by byly schopné výkonnostně obstát mezi leadery trhu. A ejhle! Z čistého nebe udeřila série čipů Xabre, která vzbudila velikou pozornost svým výkonem i technickou vyspělostí. Xabre 80 a 200 ještě nejsou výkonnostně navrchu, ale verze 400 a 600 jsou již rovnocennými konkurenty levnějších karet s čipy NVIDIA a ATI. Ve všech případech jde o DirectX 8.1 karty, mají tedy pixer i vertex shadery. Verze 400 a 600 jsou vyráběny 0,13mikronovou technologií a všechny verze Xabre kromě 80 umí pracovat s ACP 8X.

Během několika měsíců by měl být představen čip Xabre II, který má již být plnohodnotnou DirectX 9 kartou. Firma SiS tak brzy může společně s ATI a NVIDIA zamotat hlavu i v nejvyšším segmentu. Její výhodou je jasná orientace na dobrý poměr cena/výkon, ovšem na rozdíl od let minulých nyní i v nejvyšších výkonnostních oblastech.

SMUTNÝ PŘÍBĚH MATROXU

Je tomu necelý rok, co svůj návrat s velkou slávou ohlásila společnost Matrox. Karty z posledních čtyř let, známé propracovaným systémem dvou-

monitorového zobrazení, se výkonnostně posouvaly dopředu spíše jen symbolicky. Vše měl změnit ambiciózní grafický procesor Parhelia-512. 256b paměťová sběrnice a 512b procesor se měly stát nekompromisními zbraněmi proti rivalům na trhu. Lépe řečeno mohla by se stát, kdyby ovšem taktování grafického procesoru bylo vyšší. Ani promyšlený procesor s mnoha vymoženostmi nedokáže s 220 MHz (u nejvyšší verze) dělat zázraky. Škoda také je, že pixel shader použitý u Parhelie je jen na úrovni DirectX 8.1, zatímco vertex shader splňuje požadavky DirectX 9.

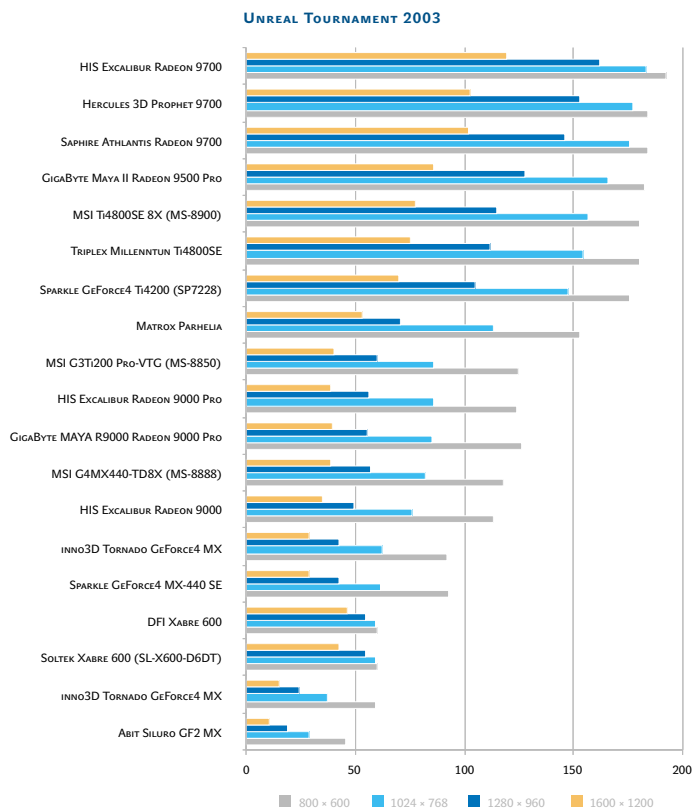
Karty jsou ale velmi dobře vybavené, takže by bylo možné nalákat zákazníky na spoustu dalších funkcí (například Surround Gaming – použití tří monitorů). Je tu ale druhý problém – výkonu zcela neodpovídající cena.

Matroxu tedy k návratu na trh moc nechybělo. Potenciál tu ovšem evidentně je. Uvidíme, zda dokáže své Parhelie zlepšit natolik, aby byly schopny pracovat na frekvencích blížících se k hranici 300 MHz spíše než k 200 MHz; také by pomohla úprava vertex shaderu na verzi 2.0. No a konečně s pomocí DDR-II by byl Matrox nepochybně schopen bojovat o příčky nejvyšší.

MÍCHÁME KARTY

V testu se nám sešlo šestnáct grafických karet. Grafickou kartu s GPU NVIDIA GeForceFX jsme sice měli přislíbenou také, ale nakonec se jí získat nepodařilo. Její dodání pozdržely oslavy příchodu čínského nového roku, až po nich bude totiž karta k dispozici. I tak jsme ale otestovali některé žhavé novinky, jako karty s čipy SiS Xabre 600 nebo NVIDIA GeForce4 Ti4800SE. Špičkové karty s čipy NVIDIA GeForce4 Ti4600 a ATI Radeon 9700Pro jsou drahé a pro běžné nasazení nejsou dostupné. Tentokrát jsme je proto netestovali.

V našem testu jsme se soustředili především na měření výkonu ve hrách, ale v tabulce najdete i informace o tom, jak jsou karty vybaveny. Videovýstup (kompozitní nebo S-Video) je dnes již samozřejmostí a většina karet je vybavena i portem DVI, který slouží k „digitálnímu“ připojení především LCD displejů. V dodávce mohou být i různé redukce, kabely a podobně. S grafickou kartou také dostanete mini-

- má méně jeden CD s ovladači. K některým kartám je dodávána i další softwarová výbava, jako přehrávače DVD nebo hry.

Všechny karty jsou pochopitelně určeny pro AGP slot a většina už podporuje specifikaci AGP 3.0 (AGP 8X s přenosovou rychlostí až 2,1 GB/s). Co se týká paměti, mají testované karty minimálně 64 MB, což bohatě stačí pro použití v plných barvách při vysokém rozlišení.

Jako testovací platformu jsme použili základní desku MSI-MS648Max, procesor Intel Pentium 4 s frekvencí 2,4 GHz (133 MHz FSB), 256 MB paměti DDR333 a pevný disk IBM Deskstar 60GXP. Základní deska podporuje i AGP 8X, takže všechny karty se

mohly rozběhnout naplno. Testy probíhaly v prostředí operačního systému Windows XP Professional SP1 a pro test jsme použili nejnovější ovladače příslušných výrobců.

Otestovali jsme nejen nové grafické karty, které jsou aktuálně v nabídce, ale také starší grafické karty (NVIDIA GeForce2 MX a GeForce3 Ti200), které jsou někdy stále ještě v prodeji. Jejich test byl zajímavý i kvůli porovnání jejich výsledků s výsledky novějších karet. A grafický výkon jde skutečně rychle nahoru.

Pro zajímavost jsme vyzkoušeli i několik grafických karet na starší a méně výkonné sestavě s procesorem AMD Athlon 850 MHz, 128 MB paměti DDR SDRAM. Testy jsme prováděli v prostředí systému Windows 98SE. Zajímalo nás, zda se vyplatí do takovéto sestavy pořídit novou a výkonnou grafickou kartu, nebo zda je pro zvýšení herního výkonu nutné provést celkovou upgrade.

A ROZDÁVÁME

Podle očekávání se grafické karty od jiného výrobce, ale se stejným čipem a pamětí lišily ve výsledcích testů jen málo. Velmi dobře se dařilo kartám s čipem ATI Radeon 9700 – byly celkem tři, a to Hercules 3D Prophet 9700, HIS Excalibur Radeon 9700 a Sapphire Athlantis Radeon 9700. Až na test Unreal Tournament 2003 Botmatch a některé současnosti testu SPEC ViewPerf 7.0 nenašly soupeře a vysoký výkon si zachovávají i ve vysokých rozlišeních.

Je ale zase pravda, že jde o karty dosti drahé – jejich cena je nad hranicí 10000 Kč. Výkonnostní rozdíly jsou malé (přece jen o něco lepší byla karta HIS Excalibur Radeon 9700), a tak se karty liší spíše jen výbavou, která je u nich celkově slušná. Ve výbavě je i kabílek pro dodatečné napájení grafické karty. Ten je nutné použít, jinak karty nepracují.

Jen o málo zaostávají karty s čipem NVIDIA GeForce Ti4200 a NVIDIA GeForce4 Ti4800SE. Označení čipů Ti4800SE je trochu zavádějící – jde v podstatě o čip Ti4400 rozšířený o podporu AGP 8X a ta není v praxi zatím moc viditelná. Ve výsledcích testů karty MSI Ti4800SE 8X, Sparkle GeForce4 Ti4200 a Triplex Millennium Ti4800SE zaostávají za těmi s Radeonem 9700, ve vyšším rozlišení dokonce znatelněji. Cena je u těchto karet opět dost vysoká. Rozumnější cenu má karta Sparkle GeForce4 Ti4200, která za kartami MSI Ti4800SE 8X

NÁZEV	DFI XABRE 600	GIGA BYTE MAYA II RADEON 9500 Pro (GV-R9500 Pro)	GIGA BYTE MAYA RADEON 9000 Pro (GV-R9000 Pro)	HERCULES 3D PROPHET 9700	HIS EXCALIBUR RADEON 9000
VÝROBCE	DFI	GigaByte	GigaByte	Hercules, Guillemot Corporation	Hightech information system
POSTYTL	DFI (Ridea Distribution)	ELAP	Starcom International	Guillemot Corporation	ELAP
CENA v [Kč s DPH]	3590	7174	3500	11900	2671
ZÁRUKA [MĚSÍCE]	24	24	36	24	24
GPU	SiS Xabre 600	ATI Radeon 9500 Pro	ATI Radeon 9000 Pro	ATI Radeon 9700	ATI Radeon 9000
AGP	8x	8x	4x	8x	4x
PAMĚŤ	64 MB DDR	128 MB DDR	64 MB DDR	128 MB DDR	64 MB DDR
KONEKTORY	D-Sub, S-Video, DVI	D-Sub, S-Video, DVI	D-Sub, S-Video, DVI	D-Sub, S-Video, DVI	D-Sub, S-Video, DVI
PŘÍSLUŠENSTVÍ	-	videokabel, S-Video kabel, redukce DVI - D-Sub	kabel S-Video, redukce DVI - D-Sub	redukce DVI - D-Sub, redukce S-Video - kompozit	S-Video kabel,
SW VÝBAVA	ovladače	Serious Sam, Buns, CyberLink PowerDVD XP, redukce S-Video kompozit	Heavy Metal F.A.K.K., CyberLink PowerDVD XP, Evo 4X4	PowerDVD, No One Lives Forever	CyberLink PowerDirector 2.5 VE

- a Triplex Millennium Ti4800SE s čipem Ti4800SE zaostává jen mírně. Výbava je u všech karet dobrá.

Co se týká výkonu, následuje karta GigaByte Maya II Radeon 9500Pro s čipem ATI Radeon 9500Pro. V některých testech může směle soupeřit i s kartami založenými na čipu NVIDIA GeForce4 Ti4200 a Ti4800. Její cena je přitom rozumná. O něco slabší je výkon karet GigaByte Maya Radeon 9000Pro a HIS Excalibur Radeon 9000Pro, založených na čipu ATI Radeon 9000Pro. Jejich cena (zvláště v případě karty GigaByte Maya Radeon 9000Pro) je zajímavá.

Dravým hráčům na poli grafických čipů je firma SiS, která o sobě dává v poslední době znát (úspěch zaznamenala i v oblasti čipových sad). My jsme vyzkoušeli dvě karty (DFI Xabre 600a Soltek Xabre 600) s jejím zatím nejvýkonnějším čipem Xabre 600. V některých testech si vedly karty lépe (a dotahovaly a předháněly ATI Radeon 9000Pro), jindy zaostávaly více. Zajímavé je, že si někdy drží slušný výkon i ve vyšším rozlišení (například ve hře Jedi Knight nebo Unreal Tournament). Cena karet je vzhledem k výkonu určitě konkurenceschopná.

Na konci grafů s výsledky testů najdete karty založené na čipech ATI Radeon 9000(HIS Excalibur Radeon 9000) a NVIDIA GeForce4 MX 440-SE (inno3D Tornado GeForce4 MX, MSI G4MX440-TD8X a Sparkle GeForce4 MX 440-SE). HIS Excalibur Radeon 9000 je výkonnější řešení, ale i dražší. Výhodou karet s čipem GeForce4 MX 440-SE je velmi nízká cena. Samostatnou kapitolou je pak karta inno3D Tornado GeForce4 MX s pamětí SDRAM. Je důkazem toho, jak důležitou roli typ paměti u grafických karet hraje. Ve výsledcích totiž hodně zaostává.

Posoudit můžete i výkon karet Matrox Parhelia, MSI G3Ti200Pro-VTG a Abit Siluro GF2 MX. Matrox Parhelia nemá vzhledem k ceně přesvědčivý výkon a pro hráče her vhodná není. Její výhody se uplatní jinde. Na kartě Abit Siluro GF2 MX s čipem GeForce2 MX je zase vidět, že už dost zaostává. Za zvážení ale stojí karta MSI G3Ti200Pro-VTG s čipem GeForce3 Ti200(nebo samozřejmě i jiná se stejným čipem), která si vedla celkem dobře.

Výsledky všech testů najdete v tabulce, která je umístěna na Chip CD. Její otištění by zabralo dost místa a my jsme dali přednost přehlednějším grafům. Na CD také najdete nejnovější ovladače ke grafickým kartám s čipem Xabre a Matrox Parhelia.

Co se týká výsledků testů na starší sestavě, zjistili jsme, že drahé a výkonné grafické karty výkon příliš zvýšit nemohou. Úzké hrdlo je už prostě někde jinde a upgrade karty nestačí. Smysl má uvažovat o kartách s čipy Xabre 600, Radeon 9000Pro nebo GeForce4 MX-440, které při mnohem nižší ceně zajistí téměř stejný nárůst výkonu. Výhody dražších karet se projevily až při zvýšení rozlišení (na 1280 × 1024), které však už není typické. Při nižších rozlišeních byly rozdíly například mezi kartami s Radeonem 9000Pro a s Radeonem 9700 dost malé.

Doby, kdy existovala v podstatě jen NVIDIA, jsou za námi a vybírat je z čeho. Nám se vzhledem k ceně a výkonu líbily karty Sparkle GeForce4 MX-440SE (SP7100M4SE), GigaByte Maya Radeon 9000Pro (GV-R9000Pro) a Sparkle GeForce4 Ti4200(SP7228DV). Udělili jsme jim proto ocenění Chip tip cena/výkon. Za pozornost stojí i karty HIS Excalibur Radeon 9000 a karty s čipem Xabre 600. Nejvýkonnější kartou v testu byla HIS Excalibur Radeon 9700.

■ ■ ■ Pavel Trousil, Jaroslav Smíšek

PLACENÁ INZERCE

grafická karta Prolink
nový rozměr reality

PROLINK

Prolink GeForce4 Ti4200 SE Ultra
Vestavěná 2D akcelerace pro přehlednější zobrazení

Grafická karta Prolink GeForce4 Ti4200 SE Ultra vychází z čipu NVIDIA GeForce4 Ti4200 a obsahuje AGP 8x, která je optimalizována pro práci s 3D zobrazením pomocí výkonného. Opět standardním modelem je model Ultra vylepšit má efektivní specializaci čipu GeForce4 Ti4200 SE a nabízí tak maximální výkon v standardním režimu GeForce4 Ti4200 a Ti4800. To vše za více než příjemnou cenu.

Vlastnosti

Chip: GeForce4 Ti4200 SE
Paměť: 64/128 MB Ultra FAST DDR
DVI port
TV-Out
NVIDIA GeForce4 Ti4200 SE Shader LightSpeed Memory Architecture II
Advanced ActiveView Antialiasing
NVIDIA Display Technology

thd
ELKO
ACTEBIS
MIRONET

Prolink druhý nejprodávanejší na trhu
Grafická karta Prolink je stále v prvním druhém nejprodávanejším grafickém kartě na českém trhu. Za úspěchem těchto grafických karet stojí zejména velmi výkonná vzhledem ke svým cenám a přehledným

PixelView
Ultra
AGP
GeForce4

NEJLEPŠÍ VOLBA PRO VGA & MULTIMEDIA

GeForceFX – další krok. Ale kam?

Je vcelku pochopitelné, že společnost NVIDIA se příliš nelíbilo, že nejvýkonnější grafický procesor na trhu nepochází z jejích dílen. Bylo tedy třeba rychle představit „zabijáka“ na R300. Tím se stal grafický procesor GeForceFX. Je to vlastně první čip, u kterého bylo použito technologií získaných akvizicí 3dfx a Gigapixel. Údaje o tomto čipu jsou, jak je u firmy NVIDIA zvykem, ohromující. Je vyroben 0,13mikrovou technologií a celkem obsahuje 125 milionů tranzistorů. (Jen pro srovnání – Pentium 4 jich má „jen“ 55 milionů). Čip může díky výrobní technologii pracovat na 500 MHz. Dalším „skokem v historii“,

kteřý GeForceFX přináší, je využití paměti DDR-II, čímž je dosaženo frekvence datového toku až 1 GHz. Na rozdíl od R300 a Matrox Parhelie je ale paměťová sběrnice jenom 128bitová. Zmíněné konkurenční čipy mají 256bitovou, což jim dává velkou výhodu – vysoké datové propustnosti je dosaženo s nižším taktem a levnějšími paměťmi. Proto dosahuje GeForceFX datové propustnosti 16 GB/s, zatímco ATI Radeon 9700PRO až 19,8 GB/s.

Takže zase hrubá síla? Tentokrát se to říci nedá. Vylepšena byla opět Light Speed Memory Architecture, inovací prošlo také filtrování, které je teď schopno přizpůsobit úroveň podle textury a geometrie scény. Díky datové propustnosti si mohla NVIDIA dovolit přidat ke stávajícím antialiasing režimům také režimy 6x a 8x.

Stejně jako R300 je i GeForceFX stavěn pro DirectX 9. Díky tomu může zpracovat delší a mnohem komplexnější programy. Shadery GeForceFX jdou vlastně ještě dále, než je specifikace DirectX 9. Nabízí se zde prostor pro programátory využít ještě více instrukcí, více smyček a další nové možnosti. Masové produkce by se měly karty s novým grafickým procesorem od společnosti NVIDIA dočkat ještě na jaře. Nejedná se tedy o vzdálený projekt.

Čip GeForceFX má 125 milionů tranzistorů a dost se zahřívá. Karta tedy musí mít masivní chladič, který je ale poměrně hlučný a karta kvůli němu zabere navíc jednu pozici PCI sběrnice

					
NÁZEV	HIS EXCALIBUR RADEON 9000 PRO	HIS EXCALIBUR RADEON 9700	INNO3D TORNADO GEFORCE4 MX	INNO3D TORNADO GEFORCE4 MX	MSI G4MX440-TD8X (MS-8888)
VÝROBCE	Hightech information system	Hightech information system	InnoVISION Multimedia	InnoVISION Multimedia	MSI
POSTYTL	ELAP	ELAP	Starcom International	Starcom International	MSI (Levi)
CENA v [Kč s DPH]	4258	10 553	1990	1600	4600
ZÁRUKA [MĚSÍCE]	24	24	24	24	36
GPU	ATI Radeon 9000 Pro	ATI Radeon 9700	NVIDIA GeForce4 MX 440-SE	NVIDIA GeForce4 MX 440-SE	NVIDIA GeForce4 MX 440
ACP	4x	8x	4x	4x	8x
PAMĚŤ	128 MB DDR	128 MB DDR	64 MB DDR	64 MB SDRAM	64 MB DDR
KONEKTORY	D-Sub, S-Video, DVI	D-Sub, S-Video, DVI	D-Sub, S-Video, Video	D-Sub, S-Video, kompozit	D-Sub, S-Video, DVI
PŘÍSLUŠENSTVÍ	S-Video kabel, redukce DVI – D-Sub, videokabel, redukce S-Video – kompozit	videokabel, redukce DVI-D-Sub, kabel S-Video, redukce S-Video – kompozit	kabel S-Video – kompozit	prodlužovačka kompozit	redukce DVI – D-sub, S-Video kabel
SW VÝBAVA	Duke Nunken Manhattan, CyberLink PowerDVD XP, PowerDirector VE 2.5,	CyberLink PowerDVD, PowerDirector, Ballistics	ovladače	ovladače	InterVideo WinDVD 5.1, Virtual Drive Restore It!, 3D Desktop, Ghost Recon, Duke Nunken, Morrowind

Testy

Grafický test 3Dmark 2001 SE Pro firmy Futuremark asi není třeba moc představovat. Jde totiž o jeden z nejpoužívanějších testů v této oblasti. Jde o syntetický test, který se skládá z několika grafických herních částí. Jeho výsledkem je číslo udávající celkové bodové hodnocení karty. Čím je číslo větší, tím lépe. Test podporuje DirectX 8.1.

Jako další test jsme použili opět často používaný a uznávaný test SPEC ViewPerf 7.0. Jde o multiplatformní (je dostupný i pro Unix) benchmarkový program, vyvinutý speciálně pro komplexní testování výkonu systémů s podporou OpenGL. Test se opět skládá z více částí (šesti hlavních) a v jeho průběhu se provádějí nejrozličnější operace s 3D modely. V průběhu testu se načte scéna, nastaví se různé parametry OpenGL a potom se pouze posunuje poloha kamery a měří se, jak dlouho trvá zobrazení scény. Měří se především nejčastěji používané operace v CAD, tedy zejména rychlost Z-bufferu, průhlednost (alfa míchání), rychlost zobrazení sítí trojúhelníků, osvětlování jedním světlem, Gouraudovo stíno-

vání a antialiasing. Výsledkem každého z těchto testů je jediný údaj – počet snímků, které umí testovaný počítač zobrazit za sekundu.

A následovaly i herní testy. Výkonné grafické karty mají pro domácí uživatele význam právě asi jen při hraní 3D her. Kancelářskou práci a v podstatě ani zpracování videa nezrychlí. U herních testů se pro test používá přímo konkrétní hra, popřípadě její demoverze. Hru lze spustit v režimu, kdy je schopna počítat, kolik se v průběhu demo scény hry podaří zobrazit snímků. Výsledkem testu je pak průměrný počet zobrazených snímků za sekundu. Pro test jsme zvolili oblíbené 3D hry. Kromě již poněkud zastaralé hry Quake3 Arena to byly hry Aquanox, Unreal Tournament 2003, Serious Sam II a Jedi Knight II. Ty využívají buď rozhraní OpenGL, nebo rozhraní DirectX. Testy jsme prováděli v několika rozlišeních, protože markantnější rozdíly ve výsledcích se projeví právě až ve vyšším rozlišení.

						
NÁZEV	MSI Ti4800SE 8X (MS-8900)	SAPHIRE ATHLANTIS RADEON 9700	SOLTEK XABRE 600 (SL-X600-D6DT)	SPARKLE GEFORCE4 MX-440 SE (SP7100M4SE)	SPARKLE GEFORCE4 Ti4200 (SP7228DV)	TRIPLEX MILLENNIUM Ti4800SE
VÝROBCE	MSI	Sapphire	Soltek	Sparkle Computer	Sparkle Computer	Triplex electronics
POSTYTL	MSI (Levi)	100MEGA Distribution	eXtra Point	ELAP	ELAP	Mironet
CENA v [KČ s DPH]	10300	10074	3 750	1647	6576	11578
ZÁRUKA [MĚSÍCE]	36	36	12	24	24	24
GPU	NVIDIA GeForce4 Ti4800 SE	ATI Radeon 9700	SiS Xabre 600	NVIDIA GeForce4 MX 440-SE	NVIDIA GeForce4 Ti4200-8X	NVIDIA GeForce4 Ti4800 SE
AGP	8x	8x	8x	4x	8x	8x
PAMĚŤ	128 MB DDR	128 MB DDR	64 MB DDR	64 MB DDR	128 MB DDR	128 MB DDR
KONEKTORY	D-Sub, S-Video, DVI	D-Sub, S-Video, DVI	D-Sub, S-Video, DVI	D-Sub, S-Video	D-Sub, S-Video, DVI VIVO	D-Sub, S-Video, DVI
PŘÍSLUŠENSTVÍ	S-Video kabel, redukce DVI - D-Sub, redukce S-Video	videokabel, redukce DVI - D-Sub, kabel S-Video, redukce S-Video - kompozit	redukce S-Video - kompozit, videokabel,	S-Video kabel ovladače, PowerDVD	S-Video kabel, redukce DVI - D-sub, redukce S-Video - kompozit	redukce S-Video - kompozit, redukce DVI - D-Sub, redukce S-Video
SW VÝBAVA	Virtual Drive RestoreIT, InterVideo WinDVD 5.1, Morrowind, Ghost Recon, Duke Nukem	CyberLink PowerDVD XP	ovladače	Trial	CyberLink PowerDirector 2.1, PowerDVD Player Trial	CyberLink PowerDirector 2.0 SE

Hlavně chladnou hlavu!

Moderní procesory jsou výkonné nejen v milionech operací za sekundu, ale i v produkci odpadního tepla. Aby na gigahertzích tikající srdce vašeho počítače nepohořelo, je třeba jej důkladně chladit. Podívali jsme se proto na vlastnosti 18 chladičů dostupných na našem trhu.

Abychom byli zcela přesní, v testu jsme se zaměřili na chladiče určené pro procesory v patičkách Socket 370 a Socket A, tedy pro řadu procesorů Celeron, Pentium III, Duron a Athlon. V angličtině sousloví „Stay cool“ znamená nejen „Zůstaň chladný“, ale přeneseně také „Buď v pohodě“. To je důležité i pro procesory, neboť jejich nadměrné zahřívání může nejen způsobovat nestabilitu systému, ale při dlouhodobém přehřívání dochází i ke zkrácení životnosti samotného procesoru.

Jelikož pro procesor AMD Athlon XP je otázka dobrého chlazení klíčová, použili jsme jako testovací platformu procesor Athlon XP 2200+, který byl pro test vhodný svým vysokým tepelným výkonem, při zatížení až 68 W, a to pouze na malé ploše křemíkového jádra.

Procesory Intel Pentium 4 sice také produkují nezanedbatelné množství tepla, ale na rozdíl od Athlonu není tak velké riziko jejich poškození, navíc v případě platformy Intel se

procesory často dodávají přímo v balení s chladičem.

Přesvědčili jsme se, že pro optimální chlazení sestavy PC je nutná dobrá cirkulace vzduchu uvnitř i v okolí skříně, aby odvod tepla byl co nejsnazší. Například nevhodné umístění počítače zadní stěnou k rozpálenému tělesu topení může vést k nárůstu teploty procesoru až o sedm stupňů, naopak dobrá cirkulace chladného vzduchu v místnosti vedla ke snížení teploty až o čtyři stupně.

Stejně tak instalaci samotného chladiče je třeba věnovat patřičnou péči, ostatně není třeba tuto operaci provádět každý den a tak se několik minut navíc může vyplatit. Pod chladič se pro lepší přenos tepla nanáší vrstva speciální, k chladiči zpravidla dodávané pasty, které však nesmí být ani moc, ani málo. Jak jsme v průběhu testu zjistili, dokáže příliš velká nebo nerovnoměrná vrstva (i kvalitní) chladičové pasty způsobit v extrémních případech rozdíl až čtyř stupňů teploty procesoru. O pečlivém usazení chladiče na celou plochu jádra se není třeba rozepisovat, obrázků zničeného procesoru s odštípnutým rohem jsme již po internetu viděli kolovat dostatek.

PŘIPRAVIT, POZOR, TEST!

Test chladičů je vhodné provádět za provozu v běžné počítačové sestavě, aby byly zajištěny reálné pracovní podmínky. Všechny chladiče jsme proto instalovali na náš referenční procesor Athlon XP 2200+. Pro testovací sestavu dále posloužila základní deska Acorp 7KT333 a 128 MB paměti DDR266.

Čipy pro monitorování HW, které jsou běžně na základních deskách integrovány, pracují pro účely testu s příliš velkou tolerancí (několik stupňů). Pro přesné stanovení teploty procesoru a otáček ventilátoru jsme proto

Některé chladiče jsou vybaveny potenciometrem pro ruční nastavení otáček. Uživatel tak sám může nastavit kompromis mezi dobrým chlazením a velkou hlučností ventilátoru.

Na procesor se pro lepší přenos tepla nanáší zvláštní chladičová pasta. Za nejkvalitnější je považována pasta s obsahem stříbra, ani u ní však není vhodné dávkování zbytečně přehánět.

Pohled do testovací sestavy. Vpravo dole je namontován řídicí modul, nahoře pak displej testovacího Termocontroleru.

- použili průmyslové tepelné čidlo a monitorovací funkce zařízení Termocontroler (<http://www.tise.zde.cz>) firmy Cash, s.r.o., které bychom chtěli touto cestou poděkovat za poskytnutí zařízení a spolupráci při přípravě testu.

Sestavu jsme při stabilní teplotě 22 stupňů nejprve nechali po zapnutí ohřát na pracovní teplotu (cca 15 minut) a po této době jsme odečetli teplotu CPU bez zátěže. Následovalo spuštění zátěžových testů sestavy (procesor, disk, grafická karta) a opět po ustálení teploty byla odečtena teplota procesoru při plném zatížení. Po celou dobu jsme také sledovali otáčky ventilátoru, což je údaj zajímavý zvláště v případě teplotou řízených ventilátorů. A teď pojďme k jednotlivým chladičům.

OBVINĚNÝ, PŘEDSTUPE...

Při testu chladiče **AK-785CU** firmy **Akasa** jsme naměřili sice dostatečné, ale nijak excelentní hodnoty. Je to s podivem, protože rozměrná měděná kontaktní plocha a provedení žebírek by měly zaručit dobrý odvod tepla. Jde však o chladič levnější, takže mu lze odpustit i to, že teplovodivá pasta je pouze nanášena na chladič. K instalaci AK-785CU je nutné použít šroubovák, jinak je ale instalace bezproblémová, spona má na obou stranách po třech záchytech.

Druhý chladič firmy **Akasa**, typ **AK-821**, nás zaujal již na pohled netradičním tvarováním chladičích žebírek, která jsou u tohoto modelu tvarována jako samostatné tyčky, mezi kterými může vzduch proudit. V základně je integrována měděná deska pro rozvod tepla, která má na rozdíl od stájového kolegy podstatně lépe vyhlazenu kontaktní plochu. Upevnění chladiče se i v případě tohoto modelu provádí pomocí šroubováku nebo podobného nástroje. Tepelné výkony sice na první pozici nestačily, ale chladič si vedl znatelně lépe než předchozí zástupce této značky.

Známého výrobce chladičů, firmu **Cooler-master**, reprezentovaly hned tři modely. První z nich nesl označení **CP5-7JD1B**. Písmenko C v názvu předznamenává použití mědi pro kontaktní plochu chladiče, na rozdíl od celohliníkového chladiče **DP5-7JD1B**. Oba chladiče jsou osazeny shodným, 70mm ventilátorem s nízkými otáčkami, takže vydávají poměrně málo hluku. Nepříjemně nás překvapil malý rozdíl mezi výkonem chladiče s měděnou deskou a výkonem chladiče bez ní.

Na rozdíl od dvou předchozích je chladič **Cooler-master HAC-V81 Xdream** určen prakticky výhradně k samostatnému prodeji, čemuž odpovídá atraktivnější provedení a balení. Masivní chladič s měděnou základnou je osazen výkonným ventilátorem, jehož otáčky lze regulovat potenciometrem. Ten lze pomocí dodané záslepku vyvést na zadní stranu skříně. Chladič pracuje dobře v obou extrémech, při maximálních otáčkách však vydává velmi výrazný hluk, a asi každý proto uvítá, že chladič bezpečně chladí i s nejnižšími otáčkami. Instalace chladiče je pohodlná i bez nástrojů, bohužel rozměrná „rukojeť“ spony u naší desky blokovala hned dvě pozice pro paměť.

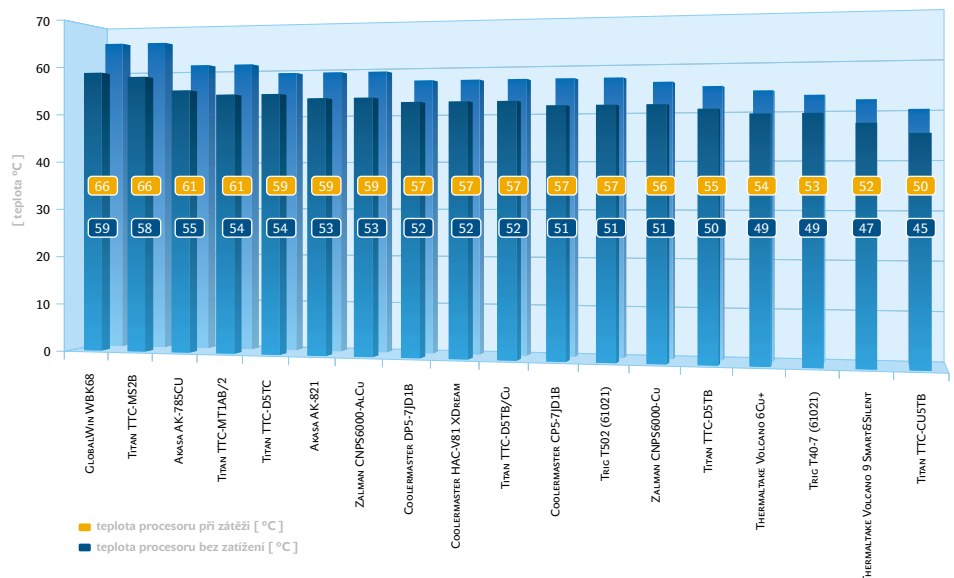
GlobalWin WBK68 zaujme především svým nízkým profilem, ne však svými výkony. Na celohliníkovém tělese chladiče je osazen pouze jeden centimetr vysoký ventilátor se 4800 otáčkami za minutu. Před zařazením chladiče do testu jsme váhali, protože firma AMD jej certifikovala pouze pro frekvence do 1,33 GHz a použitý Athlon XP 2200+ pracuje na frekvenci vyšší, ale podle stránek výrobce je chladič i pro tento procesor způsobilý, což se nakonec potvrdilo. Procesor s ním pracoval stabilně, nicméně dosahoval z testovaných chladičů nejvyšších teplot.

Nevelký chladič **Volcano6Cu+** firmy **Thermaltake** je osazen malým, šesticentimetrovým ventilátorem, ale díky vysokým otáčkám a měděnému jádru chladiče je schopen poradit si s odpadním teplem velmi dobře. Jeho stinnou stránkou je pak dosti vysoká hlučnost.

Thermaltake Volcano9 Smart&Silent, jak se celým názvem jmenuje druhý zástupce značky Thermaltake, je dosti rozměrný chladič s vysokým, osmicentimetrovým ventilátorem. Má měděné jádro a na vývody ventilátoru lze připojit buďto tepelné čidlo, nebo potenciometr pro regulaci otáček – obojí je součástí dodávky. Chladič si vedl velmi dobře, bohužel při maximálním nastavení 4660 ot./min. vydával velmi nepříjemný hluk. Uplatnění proto najde spíše s teplotním řízením, čidlo je však nutné opatrně instalovat pod procesor.

Ve výčtu následuje značka **Titan**. Do testu jsme nakonec zařadili hned šest jejích výrobků, můžeme na nich totiž porovnat vlastnosti chladičů různé konstrukce. Chladiče jsou na pohled shodné, liší se však svou rozdílnou konstrukcí. Základní a nejlevnější model **TTC-D5TB** je celý hliníkový, model **TTC-D5TB/Cu** má oproti němu navíc měděné

Pracovní teploty chladičů testovaných s procesorem Athlon XP 2200+

AKASA AK-785CU

+ měděná kontaktní plocha
- nevyhlazená kontaktní plocha
- teplovodivá pasta na jedno použití
- k instalaci je třeba nástroj

TEPLOTA PROCESORU BEZ ZATÍŽENÍ 55 °C
TEPLOTA PROCESORU PŘI ZÁTĚŽI 61 °C

SUBJEKTIVNÍ HLUČNOST **6**
INSTALACE **7**

CENA VČETNĚ DPH 585 Kč

COOLERMASER DP5-7JD1B

+ tichý provoz; + výkon
- méně kvalitní ložisko
- k instalaci je třeba nástroj
- teplovodivá pasta na jedno použití

TEPLOTA PROCESORU BEZ ZATÍŽENÍ 52 °C
TEPLOTA PROCESORU PŘI ZÁTĚŽI 57 °C

SUBJEKTIVNÍ HLUČNOST **8**
INSTALACE **7**

CENA VČETNĚ DPH 478 Kč

THERMALTAKE VOLCANO 6Cu+

+ výkon; + cena;
+ měděná kontaktní plocha;
+ rozměry;
- hlučný; - teplovodivá pasta na jedno použití

TEPLOTA PROCESORU BEZ ZATÍŽENÍ 49 °C
TEPLOTA PROCESORU PŘI ZÁTĚŽI 54 °C

SUBJEKTIVNÍ HLUČNOST **4**
INSTALACE **5**

CENA VČETNĚ DPH 591 Kč

AKASA AK-821

+ provedení žeber chladiče
+ měděná kontaktní plocha
- teplovodivá pasta na jedno použití
- k instalaci je třeba nástroj

TEPLOTA PROCESORU BEZ ZATÍŽENÍ 53 °C
TEPLOTA PROCESORU PŘI ZÁTĚŽI 59 °C

SUBJEKTIVNÍ HLUČNOST **6**
INSTALACE **7**

CENA VČETNĚ DPH 954 Kč

COOLERMASER HAC-V81 XDREAM

+ regulace otáček; + výkon; + měděná kontaktní plocha
- při maximální otáčkách hlučný; - připevňovací úchyt překáží; - cena

TEPLOTA PROCESORU BEZ ZATÍŽENÍ 53 / 52 °C
TEPLOTA PROCESORU PŘI ZÁTĚŽI 59 / 57 °C

SUBJEKTIVNÍ HLUČNOST **7**
INSTALACE **7**

CENA VČETNĚ DPH cca. 1835 Kč

THERMALTAKE VOLCANO 9 SMART&SILENT

+ regulace otáček;
+ možnost řízení teplotou; + výkon
+ měděná kontaktní plocha
- hlučný; - náročná instalace

TEPLOTA PROCESORU BEZ ZATÍŽENÍ 60 / 47 °C
TEPLOTA PROCESORU PŘI ZÁTĚŽI 68 / 52 °C

SUBJEKTIVNÍ HLUČNOST **6**
INSTALACE **4**

CENA VČETNĚ DPH 1386 Kč

COOLERMASER CP5-7JD1B

+ tichý provoz;
+ výkon; + měděná kontaktní plocha
- méně kvalitní ložisko;
- k instalaci je třeba nástroj; - teplovodivá pasta na jedno použití

TEPLOTA PROCESORU BEZ ZATÍŽENÍ 51 °C
TEPLOTA PROCESORU PŘI ZÁTĚŽI 57 °C

SUBJEKTIVNÍ HLUČNOST **8**
INSTALACE **7**

CENA VČETNĚ DPH 545 Kč

GLOBALWIN WBK68

+ rozměry
- hlučný; - výkon;
- nesnadná instalace;
- cena

TEPLOTA PROCESORU BEZ ZATÍŽENÍ 59 °C
TEPLOTA PROCESORU PŘI ZÁTĚŽI 66 °C

SUBJEKTIVNÍ HLUČNOST **5**
INSTALACE **4**

CENA VČETNĚ DPH 1199 Kč

TITAN TTC-D5TB

+ výkon
+ cena
- nesnadná instalace

TEPLOTA PROCESORU BEZ ZATÍŽENÍ 50 °C
TEPLOTA PROCESORU PŘI ZÁTĚŽI 55 °C

SUBJEKTIVNÍ HLUČNOST **6**
INSTALACE **4**

CENA VČETNĚ DPH 302 Kč

TITAN TTC-D5TB/Cu

- + měděná kontaktní plocha
- nesnadná instalace

TEPLOTA PROCESORU BEZ ZATÍŽENÍ 52 °C
TEPLOTA PROCESORU PŘI ZÁTĚŽI 57 °C

SUBJEKTIVNÍ HLUČNOST 6

INSTALACE 4

CENA VČETNĚ DPH 810 Kč

TITAN TTC-MT1AB/2

- + rozměry
- + alarm zastavení ventilátoru
- + snadná instalace
- hlučný

TEPLOTA PROCESORU BEZ ZATÍŽENÍ 54 °C
TEPLOTA PROCESORU PŘI ZÁTĚŽI 61 °C

SUBJEKTIVNÍ HLUČNOST 5

INSTALACE 9

CENA VČETNĚ DPH 804 Kč

TRIG T502

- + výkon; + měděné tělo chladiče;
- + snadná instalace;
- + rozměry;
- hlučný

TEPLOTA PROCESORU BEZ ZATÍŽENÍ 51 °C
TEPLOTA PROCESORU PŘI ZÁTĚŽI 57 °C

SUBJEKTIVNÍ HLUČNOST 6

INSTALACE 8

CENA VČETNĚ DPH 853 Kč

TITAN TTC-D5TC

- + automatická regulace otáček
- + cena
- nesnadná instalace

TEPLOTA PROCESORU BEZ ZATÍŽENÍ 54 °C
TEPLOTA PROCESORU PŘI ZÁTĚŽI 59 °C

SUBJEKTIVNÍ HLUČNOST 7

INSTALACE 4

CENA VČETNĚ DPH 442 Kč

TITAN TTC-CU5TB

- + výkon
- + měděné tělo chladiče
- hlučný
- k instalaci je třeba nástroj

TEPLOTA PROCESORU BEZ ZATÍŽENÍ 45 °C
TEPLOTA PROCESORU PŘI ZÁTĚŽI 50 °C

SUBJEKTIVNÍ HLUČNOST 5

INSTALACE 7

CENA VČETNĚ DPH 946 Kč

ZALMAN CNPS6000-ALCu

- + tichý provoz
- + regulace otáček
- + měděná kontaktní plocha
- rozměry; - uchycení ventilátoru

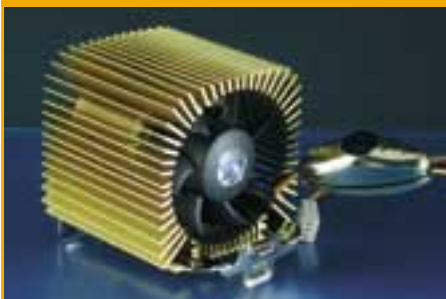
TEPLOTA PROCESORU BEZ ZATÍŽENÍ 59 / 53 °C
TEPLOTA PROCESORU PŘI ZÁTĚŽI 65 / 59 °C

SUBJEKTIVNÍ HLUČNOST 9

INSTALACE 6

CENA VČETNĚ DPH 1185 Kč

TITAN TTC-MS2AB

- + rozměry
- + alarm zastavení ventilátoru
- + snadná instalace
- výkon

TEPLOTA PROCESORU BEZ ZATÍŽENÍ 58 °C
TEPLOTA PROCESORU PŘI ZÁTĚŽI 66 °C

SUBJEKTIVNÍ HLUČNOST 6

INSTALACE 8

CENA VČETNĚ DPH 619 Kč

TRIG T40-7

- + výkon
- + měděná kontaktní plocha
- hlučný

TEPLOTA PROCESORU BEZ ZATÍŽENÍ 49 °C
TEPLOTA PROCESORU PŘI ZÁTĚŽI 53 °C

SUBJEKTIVNÍ HLUČNOST 5

INSTALACE 6

CENA VČETNĚ DPH 609 Kč

ZALMAN CNPS6000-Cu

- + tichý provoz; + regulace otáček
- + měděné tělo chladiče;
- rozměry; - hmotnost;
- uchycení ventilátoru

TEPLOTA PROCESORU BEZ ZATÍŽENÍ 56 / 51 °C
TEPLOTA PROCESORU PŘI ZÁTĚŽI 63 / 56 °C

SUBJEKTIVNÍ HLUČNOST 9

INSTALACE 6

CENA VČETNĚ DPH 1982 Kč

Pevné disky produkují samy o sobě také nezanedbatelné teplo, i pro ně proto existují chladicí boxy. Thermalrighte Hardcano5 slouží pro instalaci harddisku do 5^{1/4}palcové pozice, má vlastní řízený ventilátor a vestavěnou kontrolu teploty.

Řídicí panel DigitalDoc5 umožňuje do skříně PC připojit dalších až sedm ventilátorů a monitorovat je, přičemž sám obsahuje pozici pro chlazení pevného disku. Až osm teplotních čidel spíná ventilátory podle potřeby. Je to řešení opravdu pro náročné, o čemž svědčí i samotná cena panelu 5375 Kč včetně DPH.

Pro méně náročné uživatele je určen panel Hardcano7. Obsahuje pozici pro pevný disk, jehož teplotu monitoruje, a vedle LCD displeje má na přední panel počítače jako vedlejší funkci vyvedeny konektory IEEE-1394 a USB.

Nejste-li spokojeni s hlukem svého ventilátoru, můžete jeho otáčky plynule regulovat předřazeným modulem Zalman FanMate1. Podobný modul TTC-ALC2 vyrábí i firma Titan. Jeho výrobek nabízí pouze třístupňovou regulaci, ale má i zvukový alarm pro případ poruchy ventilátoru.

I paměť počítače se jako každé elektrické zařízení zahřívá a v případě, že jste svůj systém v honbě za maximálním výkonem přetaktovali, může docházet i k chybám z přehřátí. Abyste prodloužili jejich životnost, můžete paměťové moduly osadit vlastním pasivním chladičem.

Modulů pro pasivní chlazení paměti je v nabídce opravdu mnoho. Převážně bývají vyrobeny z hliníku, pro opravdové znalce, kterým na ceně nesejde, jsou však určeny chladiče zhotovené z mědi. Ta má totiž vyšší tepelnou vodivost a stejně velké měděné chladiče jsou účinnější.

VÝROBCE	Akasa	Akasa	Coolermaster	Coolermaster	Coolermaster	GlobalWin	Thermalright
Typ	AK-785CU	AK-821	CP5-7JD1B	DP5-7JD1B	HACV81XDream	WBK68	Volcano 6Cu+
POSKYTL	TNT trade	TNT trade	ProCA	ProCA	Coolermaster	TNT trade	TNT trade
CENA VČETNĚ DPH (k 3. 2. 2003) [Kč]	585	954	545	478	cca. 1835	1199	591
TECHNICKÉ PARAMETRY							
LOŽISKO VENTILÁTORU	kuličkové	kuličkové	pouzdro	pouzdro	pouzdro	kuličkové a pouzdro	kuličkové
OTÁČKY VENTILÁTORU	5000	4800	2750	2750	2500 - 4800	4800	7000
PRŮTOK VZDUCHU (CFM) [KUBICKÝCH STOP/MIN.]	25,6	22	22,2	22,2	31,4 - 62,8	23,7	38
REGULACE OTÁČEK	-	-	-	-	ruční	-	-
MATERIÁL CHLADIČE	Al, Cu jádro	Al, Cu jádro	Al, Cu jádro	Al	Al, Cu jádro	Al	Al, Cu jádro
NAPÁJECÍ NAPĚTÍ [V]	12	12	12	12	7 - 13,2	12	12
PŘÍKON [W]	2,6	2,6	1,44	1,44	4,6 - 7,9	2,9	4,4
UDÁVANÁ HLUČNOST [dB]	34,9	32,5	24,2	24,2	25 - 46	36,5	39
TEPLOVODIVÁ PASTA V DODÁVCE	na chladiči	na chladiči	na chladiči	na chladiči	ano	na chladiči	na chladiči
POZNÁMKY	-	-	-	-	-	certifikace AMD do 1,33 GHz	-
ROZMĚRY (Š x H x V) [MM]	80 x 65 x 60	80 x 60 x 70	80 x 74 x 72	80 x 74 x 72	81 x 81 x 88	75 x 69 x 51	81 x 63 x 68
VÝSLEDKY TESTU							
TEPLOTA PROCESORU BEZ ZATÍŽENÍ [°C]	55	53	51	52	53 / 52	59	49
TEPLOTA PROCESORU PŘI ZATÍŽI [°C]	61	59	57	57	59 / 57	66	54
REGULOVANÉ OTÁČKY VENTILÁTORU [OT./MIN.]	4943	4584	2270	2313	3052 - 5233	4317	6527
MAXIMÁLNÍ OTÁČKY VENTILÁTORU [OT./MIN.]	-	-	-	-	5233	-	-
SUBJEKTIVNÍ HLUČNOST [BODY]	6	6	8	8	7	5	4
INSTALACE [BODY]	7	7	7	7	7	4	5

jádro a model **TTC-D5TC** je sice opět celý hliníkový, má však řízené otáčky pomocí čidla zabudovaného do kontaktní plochy chladiče. Tepelné řízení ventilátoru vždy snižuje jeho maximální otáčky, což se na výsledku chladiče projeví. Z trojice tvarem i rozměry shodných chladičů překvapivě dopadl nejlépe základní model, který v testu dokonce mírně předčil i variantu s měděným jádrem.

Hlučnost těchto chladičů je na dobré úrovni, horší je to se snadností jejich instalace, která vyžaduje šroubovák a značnou sílu pro zaklapnutí spony.

Titan vyrábí také na pohled atraktivní turbínky se svisle umístěným ventilátorem, který ochlazuje masivní hmotu hliníkového chladiče. Oba testované kusy lze pohodlně instalovat. Navzájem se liší tím, že model **TTC-MS2AB** má větší rozměry a průměr ventilátoru, což verze **TTC-MT1AB/2** vynahrazuje dvojicí protiběžných ventilátorů s vyššími otáčkami. Hlučnost chladiče s dvojicí rychlých ventilátorů je pak pochopitelně vyšší. Zajímavostí obou modelů je zvukový alarm, který se spustí při zastavení rotoru ventilátoru.

Poslední chladič značky **Titan** v testu nese označení **TTC-CU5TB**. Jeho tělo je celé vyrobeno z mědi, což mělo spolu s rychlým ventilátorem příznivý vliv na jeho výkon, v testu nakonec nejlepší. Jako nevýhodu musíme

jmenovat jeho zřetelně vyšší hlučnost.

Další výrobce chladičů se skrývá pod značkou **Trig**. Testu se zúčastnily dva modely s touto značkou. **T40-7** je nevelký chladič klasické koncepce s měděným jádrem, který je podle údajů na obalu certifikován pro maximální frekvenci 1,3 GHz, podle údajů distributora však dostačuje i pro nejvyšší dnes dostupné frekvence procesorů.

Podobně je na tom i celoměděný chladič **T502**, ačkoli u něj je výrobcem doporučena frekvence CPU do 1,5 GHz. Oba dva chladiče jsou osazeny shodným ventilátorem se 4600 ot./min., existují však i jejich verze označené Plus s rychlejšími (a pravděpodobně ještě hlučnějšími) ventilátory. Oba dva chladiče přes naši počáteční nedůvěru pracovaly dobře a umístily se v horní polovině startovního pole.

Poslední výrobce chladičů nese tovární jméno **Zalman**. Do testu jsme dostali dva velmi atraktivní chladiče této značky s netradiční konstrukcí. Na procesor se připevní rozměrný pasivní chladič ve tvaru vějíře. Ten je chlazen proudem vzduchu z rozměrného, devíticentimetrového ventilátoru, který se pomocí dodaného držáku uchycuje pod šrouby držící karty v PCI slotu. Dva testované chladiče se liší materiálem: verze **CNPS6000-AICu** kombinuje hliníkové a měděné lamely, verze **CNPS6000-Cu** je celá zhotovena

z mědi. Výsledkem je pak hmotnost 463 gramů, což překračuje specifikaci firmy AMD pro maximální hmotnost chladiče 300 g. Jak sám výrobce varuje, je při transportu třeba věnovat PC s tímto chladičem zvláštní péči. Výkon chladičů bychom hodnotili slůvkem „průměrný“ v případě kombinované a „lepší než průměrný“ v případě celoměděné varianty. Silnou stránkou obou dvou chladičů je nízká hlučnost, zvláště pak s volitelným regulátorem otáček, který je k oběma dodáván.

ROZSUDEK ZNÍ: VINEN!

Zjistili jsme, že tak jako u většiny jiných počítačových komponent, ani u chladičů neplatí rovnítko mezi cenou a výkonem. Některé levnější chladiče příjemně překvapily, zatímco ty dražší se na nejvyšší přičky prodrat nedokázaly. Celkové pořadí chladičů v testu jsme neurčili. Notoričtí „přetaktovávači“ budou totiž nade vším preferovat výkon, zatímco běžní uživatelé oproti tomu zvolí jako hlavní kritérium spíše cenu a tichý chod.

Ocenění Chip tip jsme nakonec udělili chladiči Titan TTC-CU5TB za absolutně neúčinnější chlazení a chladiči Titan TTC-D5TB za dobrý poměr ceny a výkonu. Jestliže je pro vás důležitý tichý chod počítače, doporučíme vaši pozornost chladiče Coolermaster, z nichž i nejlépe model DP5-7JD1B podal pěkné výsledky. ■ ■ ■ Miroslav Stoklasa

Thermaltake	Titan	Titan	Titan	Titan	Titan	Titan	Trig	Trig	Zalman	Zalman
Volcano 9 Smart&Silent	TTC-D5TB	TTC-D5TB/Cu	TTC-D5TC	TTC-MS2AB	TTC-MT1AB/2	TTC-CU5TB	T40-7	T502	CNPS6000-AICu	CNPS6000-Cu
TNT trade	TNT trade	TNT trade	TNT trade	TNT trade	TNT trade	TNT trade	TNT trade	TNT trade	TNT trade	TNT trade
1386	302	810	442	619	804	946	609	853	1185	1982
dvojitě kulčikové	kulčikové	kulčikové	kulčikové	kulčikové	kulčikové	kulčikové	kulčikové	kulčikové	dvojitě kulčikové	dvojitě kulčikové
1300 - 4800	3000	3000	1600 - 3600	4000	5500	4500	4600	4600	1600 - 2500	1600 - 2500
20,5 - 75,7	38,2	38,2	19,7 - 42,6	22,2	2 x 12,4	36,3	21	21	neuveđen	neuveđen
ručně nebo automatická	-	-	automatická	-	-	-	-	-	ruční	ruční
Al, Cu jádro	Al	Al, Cu jádro	Al	Al	Al	Cu	Al, Cu jádro	Cu	Al, Cu jádro	Cu
6 - 12	12	12	12	12	12	12	12	12	5 - 11 / 12	5 - 11 / 12
2,4 - 8,4	1,92	1,92	0,9 - 2,94	1,8	3,8	3,24	3	3	2,76	2,76
17 - 48	29	29	22 - 29	28	29	32	35,8	35,8	20 - 33	20 - 33
ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano
volitelné tepelné čidlo nebo potenciometr	-	-	-	alarm zastavení ventilátoru	2x alarm zastavení ventilátoru	-	certifikace AMD do 1,33 GHz	certifikace AMD do 1,5 GHz	regulátor volitelně	regulátor volitelně
81 x 81 x 79	80 x 80 x 67	80 x 80 x 67	80 x 80 x 64	57 x 70 x 70	60 x 57 x 60	71 x 71 x 58	79 x 64 x 50	60 x 63 x 40	63 x 109 x 66	63 x 109 x 66
60 / 47	50	52	54	58	54	45	49	51	59 / 53	66
68 / 52	55	57	59	66	61	50	53	57	65 / 59	56 / 51
1115 - 4281	2804	2977	2196	3883	5716	4461	5105	4838	1428 - 2528	63 / 56
4664	-	-	2378	-	-	-	-	-	2750	1428 - 2528
6	6	6	7	6	5	5	5	6	9	2750
4	4	4	4	8	9	7	6	8	6	9
										6

APPLE POWER BOOK G 4

Z Brobdingnagu do Liliputu

Přenosné počítače firmy Apple vždy patřily mezi špičku a také se dobře prodávají. Poslední novinky, s nimiž firma Apple přišla na trh hned začátkem tohoto roku, skutečně do jisté míry připomínají cesty pana Lemuela Gullivera: objevil se totiž mezi nimi zároveň nejmenší plnohodnotný notebook na světě i největší přístroj, který nabízí 17" (skutečně sedmnáctipalcový) displej. K tomu jsou oba přístroje tak nabity špičkovým vybavením, že si člověk nemůže nevzpomenout na laputské mistry...

Vraťme se ale od literárních digresí k realitě výpočetní techniky. Nejprve se podíváme na novou vlajkovou loď Applu – alespoň co se flotily přenosných počítačů týká –, tedy na sedmnáctipalcový PowerBook G4.

OBROVSKÝ DISPLEJ

Nepřehlédnutelnou dominantou počítače je obrovský displej. Sedmnácti palců displej TFT nabízí zhruba stejnou zobrazovací plochu jako klasický devatenáctipalcový monitor. Jak je u počítačů Apple zvykem, jde o displej širokoúhlý, podporující rozlišení až 1440 × 900 obrazových bodů.

Displej je řízen grafickým procesorem NVIDIA GeForce 4, který má k dispozici 64 MB videopaměti. Kromě hardwarové podpory třírozměrné grafiky tato karta bez obtíží zvládne i druhý monitor. Díky standardnímu digitálnímu výstupu DVI to může být třeba i třiatřicetipalcový širokoúhlý LCD panel Apple nebo velký monitor s rozlišením až 2048 × 1536 obrazových bodů. Kromě toho má počítač standardně i výstup

S-video, ideální pro zábavu nebo méně náročné prezentace.

VÝKONNÝ „MOTOR“ A DISKY

Pod kapotou nevšedně velkého notebooku se skrývá mimořádně výkonný hardware: risicovému procesoru PowerPC G4 s frekvencí 1 GHz nestačí v některých aplikacích procesory intelovského typu ani tehdy, běží-li na několiknásobné frekvenci. Nový PowerBook navíc standardně obsahuje 256KB L2 cache a celý megabajt paměti L3 cache. K dispozici je běžně 512 MB operační paměti, lze ji však rozšířit až na 1 GB.

PowerBook je standardně osazen pevným diskem o kapacitě 60 GB; to dává dostatek místa i pro střih a zpracování videa nebo authoring DVD, o běžnějších, ■

■ méně náročných činnostech ani nemluvě. Zmiňujeme-li se již o authoringu DVD, stojí za to dotknout se i mechaniky pro výměnné disky. Na to, že u Applu je naprostou samozřejmostí mechanika, jež dokáže číst CD i DVD a vypalovat CD-R a CD-RW, už jsme si dávno zvykli; standardní součástí velkého PowerBooku je však mechanika SuperDrive, která kromě toho všeho dokáže také vypalovat DVD-R. Firma Apple samozřejmě neslevila ani ze skvělého designu: jde o ultratenkou „slot-loading“ mechaniku, takže tloušťka celého počítače stále nepřesáhne palec.

KOMUNIKACE

Další předností jsou komunikační možnosti nového notebooku. Počítače dnes pro komunikaci mezi sebou a s dalšími zařízeními využívají tradiční Ethernet nebo vzdálenou komunikaci prostřednictvím telefonní linky a modemu. Dále se používá rozhraní USB, FireWire, Wi-Fi („bezdrátový Ethernet“), a především pro telefony a PDA také Bluetooth. Nový PowerBook má všechno.

Ethernet je již dlouho samozřejmostí; u notebooků se však zatím spíše setkáváme s Ethernetem 10/100 (tj. podporujícím přenosovou rychlost 10 nebo 100 megabitů za sekundu). Velký PowerBook je ale osazen tzv. gigabitovým Ethernetem, který umí komunikovat ještě desetkrát rychleji.

Standardní výbavou všech notebooků

Poslední novinky Applu připomínají cesty pana Gullivera objevil se totiž mezi nimi zároveň nejmenší notebook i největší přístroj, který nabízí 17" displej.

Apple je interní modem V.92, který je schopen komunikace rychlostí 56 kb/s a který podporuje i faxové spojení. Dva porty USB umožňují připojování celé palety zařízení: od myši a klávesnic až po tiskárny či jednoduché skenery. Pro rychlá zařízení ovšem USB nestačí, a tak Apple nabízí lepší řešení: všechny jeho počítače jsou standardně vybaveny rozhraním FireWire (IEEE 1394).

Nový PowerBook však nabízí překvapení i zde – je jedním z prvních zařízení standardně osazených rozhraním FireWire 800 (IEEE 1394b), umožňujícím asynchronní i isochronní komunikaci na libovolném množství kanálů s celkovou rychlostí až 800 Mb/s.

Standardní systémy Wi-Fi nabízejí komunikaci rychlostí 11 Kb/s. Díky technologii AirPort Extreme nový PowerBook samozřejmě tento standard (IEEE 802.11b) také podporuje, navíc ale nabízí i pětkrát rychlejší standard 802.11g (54 Mb/s).

OSTATNÍ

To ovšem zdaleka není vše. Vzhledem k omezenému prostoru pro článek se můžeme jen zcela okrajově zmínit např. o snímači úrovně okolního osvětlení, podle kterého si nový PowerBook dokáže automaticky řídit nejen jas displeje, ale také podsvícení klávesnice – díky němu můžeme s PowerBookem snadno pracovat i potmě. Obrovský displej má přece jen velkou spotřebu. Legendární pětihodinová výdrž PowerBooků na baterie proto klesla na čtyři a půl hodiny. Nový PowerBook také nemá tita-

nový plášť, který jeho předchůdcům vynesl přezdívku Titanium. Namísto toho je využita stejně elegantní, ale odolnější hliníková slitina.

A rozměry? Už jsme se zmínili o tom, že počítač je pouhý palec tlustý. I ostatní rozměry jsou, vzhledem k velikosti displeje, zázračně malé: šířka jen o málo přesahuje 15", délka 10" (39 × 26 × 2,6 cm). Hmotnost se podařilo udržet na třech kilogramech.

... A LILIPUTÁN

Současně se sedmnáctipalcovým modelem uvedla firma Apple na trh i velmi malý a přitom plně vybavený notebook. Ve skřínce menší dokonce i než slavný PowerBook Duo můžeme získat vybavení jen o málo horší, než jakým se pyšní výše popsaný sedmnáctipalcový supernotebook. Pro úsporu místa také uvedeme pouze rozdíly.

K nim patří samozřejmě menší displej - je pouze dvanáctipalcový, s rozlišením 1024 × 768 bodů. K dispozici je také „pouze“

32 MB videopaměti, a vnější monitor proto zvládne jen rozlišení 1600 × 1200 bodů.

I malý PowerBook je osazen výkonným procesorem G4, avšak s kmitočtem „pouhých“ 867 MHz a bez L3 cache. Operační paměť lze rozšiřovat „jen“ do 640 MB.

Pevný disk má kapacitu 40 GB. Ačkoli je malý PowerBook standardně osazen mechanikou „Combo“, jež DVD-R vypalovat neumí (umí samozřejmě DVD číst a vypalovat CD-R/RW), SuperDrive je k dispozici jako volitelná alternativa. V komunikaci nejmenší notebook za svým velkým bratrem příliš nezaostává: pouze Ethernet a FireWire jsou pomalejší (10/100 a 400) a AirPort – i zde ve verzi Extreme 54 Kb/s – není v základní ceně (zásuvný modul ovšem stojí jen sto dolarů).

Podsvícenou klávesnici ani světelný senzor bohužel malý PowerBook nemá. Jeho baterie zato vydrží plných pět hodin práce. Stejně jako největší i nejmenší PowerBook kryje nová hliníková slitina. A rozměry? Pouhých 28 × 22 × 3 cm.

CENY, SOFTWARE...

Ceny se firmě Apple podařilo udržet na velmi snesitelné úrovni: „lilipután“ stojí podle vybavení od 1800 do 2000 USD, za obra dáte 3300 USD. A to je třeba vzít v úvahu, že za tu cenu je každý PowerBook nabitý špičkovým softwarem, jaký nezřídka pro „wintely“ ani neexistuje, včetně stříhového programu iMovie nebo amatérského authoringového systému iDVD. Příznivcům platformy Mac OS doporučujeme rubriku Mac OS na našem CHIP CD, kde jsou i podrobné informace o nových notebookech (včetně 3D modelů) o softwaru i o novinkách z Macworld Expa.

■ ■ ■ Ondřej Čada, ocs@ocs.cz

FSC PC STYLISTIC ST4110

Hodně chytrý blok

O nové kategorii přenosných počítačů, tedy o Tablet PC, jsme vás již informovali a v čísle 1/03 jste si mohli přečíst i recenzi na Tablet PC TravelMate C102T firmy Acer. Nyní jsme měli možnost vyzkoušet Tablet PC trochu jiné koncepce, konkrétně Fujitsu Siemens PC Stylistic ST4110.

Zatímco Acer TravelMate C102T je v podstatě malý notebook, který lze otočením displeje předělat na Tablet PC, o PC Stylistic ST4110 by se dalo říci, že je to plnokrevný Tablet PC. Jde tedy o zařízení bez klávesnice, které se ovládá pomocí tužky a speciálního displeje kombinovaného s tabletem a které využívá nový systém MS Windows XP Tablet PC Edition.

Displej přenosného počítače má rozlišení 1024 × 768 bodů a je možné ho používat na výšku i na šířku. O mnoho větší než displej

celé zařízení není (zhruba jako stránka A4) - okraje jsou celkem malé a tloušťka je pouze něco přes 2 cm. Aby tablet neklouzal, je ze spodní strany polepen kůží. Může se tedy držet a používat jako blok na psaní, i když je to blok nabitý elektronikou.

NA POCHODU

Procesor Tablet PC byl vybrán spíše s ohledem na výdrž a tepelné vyzařování. Jde totiž o speciální verzi „Ultra Low Voltage“ s velmi nízkou spotřebou, ovšem s frekvencí dnes „pouze“ 800 MHz. To v testu SYSmark 2001 vyneslo jen celkem 95 bodů. Grafiku má na starosti sada Intel 830M. Operační paměť je dost - 256 MB.

K ovládání neslouží jen tužka; kolem displeje je řada tlačítek, která usnadňují ovládání, protože někdy se prostě tlačítko hodí (Esc,

Enter, Ctrl+Alt+Del apod.). Tlačítka mají více funkcí: jedno slouží i k otočení displeje na výšku a šířku, další pro posun v nabídce apod. Nechybí zapínací tlačítko, vedle něj je mikrofon (Tablet PC se může použít i k ukládání zvukových poznámek, které teoreticky i rozpoznává). K dispozici je i malý reproduktor.

Vstupně-výstupní porty jsou po okrajích. Jde o dva USB porty, porty pro sluchátka a mikrofon, port IEEE-1394, VGA a konektory modemu a síťové karty. Počítač má i jeden slot pro rozšiřující karty PCMCIA Type II. Infračervené porty jsou dva (jeden je speciálně pro externí klávesnici) a nechybí ani WiFi síť, která se u tohoto typu zařízení velmi hodí. Výbava je tedy výborná (snad jen Bluetooth chybí).

Poměrně velkou kapacitu (40 GB) má pevný disk tohoto počítače. Naměřili jsme

Po zapojení do základnové stanice se z Tablet PC v podstatě stává elegantní stolní počítač s LCD displejem.

Vezmi „papír“, tužku, namaluj mi hrušku.

FSC PC STYLISTIC ST4110

PROCESOR	Mobile Intel Pentium III ULV, 800 MHz, 512 KB L2 cache
ČIPOVÁ SADA	Intel 830M
PAMĚŤ	256 MB SDRAM, max. 768 MB
DISPLEJ	10,4", TFT, 1024 × 768 bodů, Active Digitizer
GRAFICKÁ KARTA	Intel 830M
PEVNÝ DISK	Toshiba MK4018GAP, 40 GB
OPTICKÁ MECHANIKA	pouze v základnové stanici podle výběru
SÍŤOVÁ KARTA	Realtek RTL8139
MODEM	Lucent Technologies Soft Modem
BEZDRÁTOVÁ SÍŤ	IEEE 802.11b
ROZMĚRY	301 × 220 × 20,9 - 22,3 mm
HMOTNOST	1,4 kg
VÝROBCE/POSKVTL	Fujitsu-Siemens Computers
OPERAČNÍ SYSTÉM	Windows XP Tablet PC Edition (EN)
CENA	108 092 Kč s DPH
ZÁRUKA	3 roky

- u něj přenosovou rychlost 18 718 KB/s a přístupovou dobu 25,2 ms. Optickou mechaniku Stylistic nemá.

Hmotnost celého Tablet PC není příliš vysoká, ale samozřejmě záleží na použití (například při delším psaní ve stoje se zařízení určitě proneše). Mobilní je i díky výdrž. Li-Ion akumulátor tohoto počítače má kapacitu 4000 mAh. Díky tomu, že procesor má opravdu nízkou spotřebu (a čipová sada také), zůstal počítač v provozu dlouho - tři a půl hodiny.

A JAKO PC

K PC Stylistic ST4110 jsme dostali na vyzkoušení i „základnovou stanici“ (stojí 16 187 Kč s DPH) a klávesnici. Základnová stanice je něco podobného jako rozšiřující stanice u notebooku a obsahuje „kombo“ mechaniku (DVD-ROM a CD-RW) a důležité porty (USB, síťové rozhraní, VGA, FireWire, napájení). Slouží nejen k připojení, ale i k uchycení celého Tablet PC tak, že základna s ním pak vypadá v podstatě jako LCD monitor. Displej je možné otáčet a naklánět ho.

Jako doplněk může sloužit i malá klávesnička (nemá ani numerický blok), která stojí 4009 Kč s DPH a připojuje se bezdrátově pomocí infračerveného rozhraní (napájena je dvěma AAA bateriemi). Po připojení myši do USB portu pak může Tablet PC sloužit jako stolní počítač s LCD monitorem, a to navíc jako dost elegantní počítač (i když s malým displejem a výkonem).

U Tablet PC zůstává stále problémem podpora českého jazyka. Poznámky si rukou sice můžete psát i česky, ale systém je nerozpozná, stejně jako nerozpozná mluvené slovo (v tomto případě ale moc nepracuje ani rozpoznávání angličtiny). S češtinou totiž počítá Microsoft až za delší dobu (mluví se dokonce o rocích!). Podporu pro vlastní Tablet PC sice chystá i firma Toshiba (CHG Trade), ale kdy bude k dispozici a zda řešení poskytně i jiným společnostem, není jasné. Proto je použití Tablet PC v našem prostředí zatím omezené.

Cena PC Stylistic ST4110 je dána vybavením (bezdrátová síťová karta, velikost paměti) a pohybuje se od 103 931 Kč do 111 789 Kč s DPH. Svou koncepcí se počítač hodí především pro uživatele, kteří se hodně pohybují a potřebují s ním pracovat třeba i ve stoje (napadají mne třeba doktoři při vizitě apod.), potřebují si psát poznámky, kreslit náčrtky a podobně. Časem se možná objeví i aplikace, které možnosti Tablet PC lépe využijí, jako například aplikace pro snadné vyplňování dotazníků. ■ ■ ■ Pavel Trousil

svoboda bez drátů

© 2002 Logitech. All rights reserved. Logitech, the Logitech logo, and the Logitech product name are registered trademarks or the registered trademarks of Logitech.

S **Cordless Desktop Optical®** od firmy **Logitech®** můžeme pracovat a bavit se kdykoliv a kdekoliv. Žádné kabely, žádný nepořádek a myš pracující na téměř jakémkoliv povrchu. A zase se o něco hůř vstává z postele.

- Eleganční, ultraploché, komfortní tvar
- Ovládání multimédií a Internetu jedním stiskem speciálních tlačítek
- Spolehlivá činnost a rychlá instalace

www.logitech.com

HP DESKJET 450CBI

Všechno jako stolní...

Mobilní uživatelé, mobilní kanceláře... Mobilita je prostě aktuální. Počítač bez tiskárny je využit pouze částečně; i uživatelé na cestách potřebují tisknout. V počítačové historii se proto vyskytly dokonce i pokusy zabudovat tiskárnu přímo do notebooku (Olivetti, Canon). Tiskárna byla sice stále při ruce, ale notebook tím ztěžkl a zvětšil se, takže se toto řešení nakonec neprosadilo a tiskárna se vrátila tam, kde je její místo - mezi externí příslušenství.

Oblast tisku pravidelně sledujeme a v našich testech se tiskárnám věnujeme, i když se to většinou týká tiskáren stolních, nepřenosných. Dovolte nám tuto situaci napravit. Dostali jsme totiž nabídku otestovat přenosnou tiskárnu Deskjet 450cbi, primárně určenou pro notebooky.

Podle očekávání jde o tiskárnu barevnou. Používá dvě tiskové kartridže: tříbarevnou a černou, místo které lze instalovat volitelnou fotografickou kartridž. Nutnost tisknout na cestách fotografie však pravděpodobně příliš často nenastane, daleko častěji dojde na tisk návrhů, dopisů a smluv, pro které stačí běžné inkousty.

I když je tiskárna přenosná, je vybavena podavačem papíru, a dokonce i podavačem pro obálky. Transportní kryt totiž po odklopení slouží jako podpora papíru s vodicími výstupky, pod tímto krytem pak nalezneme plastový segment, po jehož překlopení je mechanika připravena pro podávání obálek. Řešení je to velmi jednoduché a elegantní. Stejným odklápacím krytem/podavačem je chráněno tlačítko vypínače a v zavřené poloze je blokován i přístup k inkoustovým náplním.

Budeme-li pokračovat v mechanické obhlídce přístroje, nemůžeme pominout na přední straně umístěný infračervený komunikační port, vzadu pak nalezneme zvláštní konektor paralelního rozhraní a zdířku sběrnice USB. Zapomenout nesmíme ani na slot pro CompactFlash kartu. Jeho využití je nasnadě, výrobce do něj doporučuje instalovat Bluetooth adaptér. Tedy v případě, že i druhá strana (notebook) je pro tento moderní způsob rádiové komunikace vybavena.

Rozebereme-li označení tiskárny, nalezneme písmenka cbi. „C“ znamená barvu, „I“ infračervenou komunikaci a za „B“ dosadíme baterii. Pro napájení mimo dosah elektrické

sítě slouží nevelká podlouhlá baterie, která se jednoduše zasadí na zadní stěnu tiskárny. Nic pak nebrání pracovnímu nasazení i uprostřed lesa.

V průběhu testu jsme se nesetkali s žádnými problémy při tisku. Ten probíhal kvalitně, tiše a na přenosnou tiskárnu určenou k přiležitostnému nasazení i příjemně rychle. O kvalitu tisku se zasloužily kartridže shodné například s tiskárnami stolní řady Deskjet Photosmart, bohužel však vyžadují určitou minimální velikost tiskové mechaniky. Ač není tiskárna nijak těžká, je-li složena pro transport, připomíná svým tvarem a rozměry s trochou nadsázky obyčejnou cihlu. I když ta zpravidla nebývá vyrobena ze stříbrošedého plastu.

Závěrečné hodnocení proto bude hovořit o bezproblémové elegantní tiskárně, která výborně tiskne, ale hůře se přenáší. Na to je třeba vyčlenit zvláštní zavazadlo; její přibalení „jen tak“ do tašky k notebooku možné není. To je ale asi její největší nedostatek, jinak jsme na nic závažného nenarazili. Pravděpodobně ne každý také bude ochoten investovat nezanedbatelnou částku do tiskárny včetně baterie, tiskárna je proto dostupná i bez ní.

Jestlipak se třeba někdy objeví maličká přenosná tiskárna, která by si vystačila pouze s napájením z notebooku přes USB rozhraní? Věřím, že nejsme sami, kdo by malý, lehký a levný tiskárně odpustil menší rychlost i nižší kvalitu tisku. ■ ■ ■ Miroslav Stoklasa

DESKJET 450CBI

Přenosná inkoustová tiskárna.

FORMÁT TISKU A4

TISKOVÁ TECHNOLOGIE PhotoREt III (s fotografickou hlavou PhotoREt IV)

RYCHLOST TISKU 9 stran černobíle, 8 stran barevně

PODAVAČ PAPIŘU sklopný pro cca 40 listů

KOMUNIKAČNÍ ROZHRANÍ infračervené, USB, paralelní

MOŽNOSTI ROZŠÍŘENÍ slot CompactFlash

ROZMĚRY 338 × 82,5 × 184 mm

HMOTNOST 2,1 kg

VÝROBCE/POSKYTL Hewlett-Packard

CENA VČETNĚ DPH 11 790 Kč, bez baterie 9749 Kč

WMG USB FLASH DISK

Disčik

O výhodách USB Flash disků jsme psali v našem srovnávacím testu v čísle 12/02. Jen stručně zopakuj, že jde o malé zařízení, které se připojí k USB portu a začne se chovat v podstatě jako pevný disk. Je to tedy šikovné zařízení pro přenos menšího či většího objemu dat (podle kapacity).

Společnost Tomorrow systems nám poskytla k testu disk WMG s kapacitou 16 MB (to je minimum). Disk má černou barvu, velmi malé rozměry a je vybaven stavovou diodou a přepínačem pro zajištění proti přepsání obsahu.

Součástí dodávky je i prodlužovací kabel, řemínek na krk a disketa s ovladači pro Windows 98 (při použití systémů Windows XP/ME/2000 nejsou ovladače potřeba) a softwarem. Ten jednak zvládá formátování USB Flash disku tak, aby z něj šlo bootovat (musí to podporovat základní deska), jednak dovoluje zabezpečit část prostoru (nebo celý prostor) heslem proti neoprávněnému přístupu.

Disk jsme připojili k počítači se systémem Windows XP Professional a začal bez problémů pracovat. Testovací program naměřil průměrnou přenosovou rychlost při čtení

778 KB/s a při zápisu 505 KB/s. To je trochu za průměrem disků, které jsme testovali v čísle 12.

Firma WMG nabízí tyto disky s kapacitou až 1 GB a vyrábí a dodává i USB Flash disky kombinované s MP3 přehrávačem. ■ ■ ■
Pavel Trousil

WMG-01 16 MB
USB Flash disk.
KAPACITA 16 MB
ROZHRANÍ USB 1.1 (12 Mb/s)
HMOTNOST 15 g
VÝROBCE WMG - WinMaxGroup
POSKYTL Tomorrow system
CENA 569 Kč s DPH

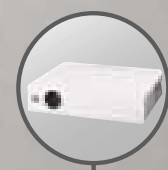
PLACENÁ INZERCE

ú u w..! “ < x° , ŸŠy %vµ..< %Š „ ..<

l < ,Št^..yŠ.~“

Ž..CE t..yŠ.~“ s...“ l L' se u' l L') è' Y%y, yw| u|p%oxf..(Exp, u t..w|“vŸw| o' y %CE EŠ(...)) f u|, y-CEAP
%CEŠy..l CE.. aei i u aii ZS/L' f y, úu Š, f uŠvE..uŠuQ, pŸ...|“ ..v'u' < u| f .S..Ššf..x | l w| aŸ e| o| ...ŠN
..u %Š.. t ..“ Aa y A..E- f .N.. Š) CE ŠŸruCE Ÿ..z%a..Ÿ..µ%a y uŠCE. f Yw.. Š) o' ..t..yŠ.~“ l L') è' y CE ŠS
tuf° E. CE: e u Š l yf ..“ ŠŠvE u t' y' y, Š CEŠ%α v..~“ l jw..%aŠ l ... y l .. Ši t' f ŠŠŠ
x| ŠŸ..µz.Š{ uzy ..yv..l l'“ CEy..e| t') vy" t.. ŠŸ y.. yv.. t' t..Š (Bvq| euy, l o
+ CEŠŠ) uŠvEŠCEw, < uCE%e| uŸa yx..x w| ..x ..v%| < uŠu..x % ŠŠ ..vuŠ t' t..yŠ.~“ l ..v.py..l f x..t..l Šy f
“uŠxuvuf ŸŠ..ŠŠ e u Š - %a..y' ..ŠŠvy' ..l yx< ..u y+CE) ŠŠu | CE" x..x t' y' y, Šµp| CEw| ..w| ..x.. Ÿe' ..u w%ŠŠw| o
flx... yCEaµuÈ" e %aŠy..µ, jw-yx..x x AŸ ..uŠu' µ%o t a|, YŠŠ..u' ' ' ō t yŸa.. " ō ŷ ŷ
CE t .. Šx. Šr.. Ÿe u t' ..yŠ.~“ t' x u' f u CE ..x AŠŠ

MULTI PROJEKTOR

go create
SONY

SONY ERICSSON P800

Telefon, který má všech 800 P

Zhruba v době vydání tohoto Chipu by se konečně i na našem trhu měl objevit netrpělivě očekávaný mobilní telefon Sony Ericsson P800. Jde o kombinaci telefonu a PDA či organizéru, podobně jako tomu bylo u jeho předchůdce, Ericssonu R380.

CO TEDY JDE?

P800 je plnohodnotný telefon GSM, který nabízí celou paletu moderních služeb: všechna tři pásma GSM (900, 1800, 1900), další komunikační možnosti (IrDA, Bluetooth, USB v základnové stanici), rychlé (HSCSD) i paketové (GPRS) spojení... Zkrátka cokoli, co si jen srdce může přát. Podle současné módy je vybaven i jednoduchým fotoaparátem (640 × 480 bodů) - původně jsem to považoval za úplný nesmysl, dobrý jen pro pubertální MMS; musím se ale přiznat, že za pár dní, co P800 používám, už se mi párkrát hodil - a vejde se do něj i paměťová karta, což je velmi důležité.

P800 je řízen asi tím nejlepším, co v současnosti pro mobilní přístroje existuje: standardním operačním systémem Symbian (EpoC) ve verzi 7. Na rozdíl od R380 jde o zcela otevřený systém - do přístroje můžeme bez problémů instalovat aplikace třetích firem. Programátoři si mohou

psát vlastní aplikace ve vývojovém prostředí, které je (bohužel pouze ve verzi pro MS Windows) k dispozici na stránkách Sony Ericsson.

Ačkoli by jistě bylo zajímavé podívat se na aplikace, jež jsou pro P800 k dispozici, rozsah této recenze to neumožňuje. Soustředíme se proto na standardní aplikace, které jsou součástí systému (a i ty projdeme spíše letem světem, než abychom se jim věnovali podrobně).

OBROVSKÝ DISPLEJ A FLIP...

Dříve než se pustíme do popisu softwarové výbavy telefonu, stojí za to se zdržet u displeje a u flipu. Displej je na tuto třídu zařízení skutečně obrovský: na plných 4 × 6 cm je 208 × 320 obrazových bodů (čtvrtina VGA). Zavřený telefon nabízí displej s 208 × 144 body. Díky technologii TFT je displej pohodlně čitelný z téměř jakéhokoli úhlu a v bohaté paletě 4096 barev.

Podsvícení je také perfektní. Vezmu-li navíc v úvahu, že jde o displej dotykový, musím konstatovat, že tak skvělý displej jsem opravdu na žádném jiném zařízení ještě neviděl.

Samozřejmě, vnučuje se obava, že to „stáhne“ výdrž na baterie na neúnosnou hodnotu... Inu, ano i ne: lithiopolymerové baterie Ericsson jsou skutečně kvalitní a podle mých zkušeností den

a noc při běžné práci vydrží. Víkend, neřku-li týden bez nabíječky - jak jsme byli zvyklí u telefonů typu Erika T39 - je ovšem nesplnitelným snem.

Jak je vidět na obrázku, za normálních okolností se více než polovina displeje ukrývá pod aktivním flipem, na kterém je i tradiční klávesnice. Flip není nijak zvlášť elegantní a klávesnice je dost tuhá. Nemohu se zbavit dojmu, že P800 byl od samého začátku navrhován pro používání bez flipu - a tak se s ním také podle mých zkušeností pracuje nejlépe! Flip se dá snadno odstranit. Ve standardním balení je i odpovídající krytka, jež zakryje „díry“ po pantech. O nic tím nepřijedeme, protože software podporuje virtuální flip, ovládaný přímo prostřednictvím dotykového displeje.

PROGRAMOVÉ VYBAVENÍ

Standardně nalezneme v přístroji P800 jednadvacet aplikací a další můžeme ještě přinstalovat z CD. Nemá tedy ani smysl na omezené ploše této recenze všechny vyjmenovat a projdeme jen ty nejdůležitější.

Základem je samozřejmě telefonování. Aplikace Phone nabízí bohaté služby a samozřejmě udržuje i seznamy přijatých, odchozích a neuplatně-

SONY ERICSSON P800

Kombinace GSM telefonu a PDA s dig. fotoaparátem.

TECHNOLOGIE GSM900, GSM1800, GSM1900, E-GSM

DISPLEJ TFT, 208 × 302 bodů, 4096 barev

OPERAČNÍ SYSTÉM Symbian OS 7.0

PAMĚŤ 16 MB + 16 MB flash, 12 MB RAM, možnost rozšíření pomocí Memory Stick DUO

KOMUNIKAČNÍ MOŽNOSTI GPRS, HSCD, Bluetooth, IrDA, WAP 1.2, e-mail (SMTP, POP3 a IMAP4), EMS, MMS

ROZMĚRY 117 × 59 × 27 mm

HMOTNOST 158 g

VÝROBCE Sony Ericsson

CENA cca 28 500 Kč s DPH

NEC/MITSUBISHI

NEC-MITSUBISHI ELECTRONICS DISPLAY

Pomocí zkratk se volá snáz.

Telefonní seznam může obsahovat cokoli.

Kromě poněkud šlých MMS umí P800 i SMS a e-mail.

Epocovský diář je velmi dobře použitelný.

Do poznámkového bloku lze i kreslit.

Správce snímků a ostatních obrázků

ných hovorů (ty ale, bohužel, stále nelze exportovat např. v textové podobě). Na místě telefonního seznamu je k dispozici velmi bohatá aplikace Contacts, která odpovídá standardu vCard a dokáže pro každý kontakt udržovat libovolné množství údajů (včetně adres, poznámek, obrázků...).

Aplikace Messages je centrem zpráv - od tradičních SMS (u kterých ale buhvíproč P800 nepodporuje potvrzení o přijetí) přes e-mail až po módní MMS. Jsou zde i „zprávy“ přijaté prostřednictvím IrDA nebo Bluetoothu. Aplikace Agenda pro plánování času v Epocu vždy patřila mezi nejlepší programy svého druhu. V P800 se rozpadla na dvojici Calendar a Tasks, který se stará pouze o „to-do“ záznamy. Na pohodlí a flexibilitě jí to ovšem neubrlo.

Kromě toho je zde správce obrázků, videopřehrávač (MPEG-4) a přehrávač audia, který rozumí řadě formátů včetně MP3. Zvuk umí P800 i nahrávat; video kupodivu ne. Zato dokáže zpracovat bohatou paletu počítačových formátů (dokáže mj. i přehrát prezentaci v PowerPointu). Prohlížeč zvládá WML i HTML, zkrátka kompletní výbava; snad jen kalkulačka je dost ošizená. Hry jsou ve standardní dodávce jen asi čtyři.

Texty lze vkládat pomocí výborného systému pro rozpoznávání písma i pomocí softwarové klávesnice. Epoc využívá Unicode, takže s češtinou umí pracovat bez obtíží. Vkládat české znaky přímo je však problém (na podpoře se pracuje).

STANDARDNÍ BALENÍ A CENA

O velice hezké základně, vybavené rozhraním USB, už jsem se zmínil. I další vybavení je bohaté: nechybí „bondovka“ (u P800 ovšem stereo), pouzdro na telefon, a součástí standardní dodávky je dokonce i paměťová karta (Memory Stick Duo) - byť jen 16MB. Na dvojici CD je kompletní dokumentace, dodatečný software a komunikační program pro Windows.

Cena bohužel už tak příjemně nevypadá - za hodně muziky musíme zaplatit hodně peněz. V době psaní této recenze ještě definitivní koncová cena nebyla určena, ale kvalifikované odhady se pohybovaly kolem 28 500 korun včetně DPH. Přesto to za skvěle vybavený PDA s perfektně vybaveným telefonem - nemluvě o fotoaparátu - není zas tak moc. ■ ■ ■ Ondřej Čada

17"

Diamond Pro 750SB

- typ obrazovky: SuperBright DIAMONDTRON™ NF M2
 - maximální rozlišení: 1600 × 1200 při 76 Hz
 - velikost bodu: 0,25 mm
- cena: 9000,- Kč včetně DPH**

22"

Diamond Pro 2070SB

- typ obrazovky: SuperBright DIAMONDTRON™ U2
- maximální rozlišení: 2048 × 1536 při 86 Hz
- velikost bodu: 0,24 mm

Vítěz testu IT CAD

AGORA plus

Bauerova 10, 603 00 Brno,
tel. 543 423 411, fax 543 257 952,
info@agora.cz, www.agora.cz

ATComputers

Uhřetická 3, 710 00 Ostrava,
tel. 596 253 111, fax 596 241 220,
obchod@atcomp.cz, www.atcomp.cz

**ed'system
Czech**

Novoveská 1262/95, 709 00 Ostrava,
tel. 597 444 111, fax 597 444 305,
info@edcz.cz, www.edcz.cz

EXAC

Zbraslavská 27, 159 00 Praha 5,
tel. 251 811 717, 251 819 090,
251 818 909, fax 251 818 904,
obchod@exac.cz, www.exac.cz

MINOLTA PAGEPRO 1200W A 1250E

Zrychlené laserovky

V nedávném srovnávacím testu levných laserových tiskáren se objevila i tiskárna PagePro 1100 společnosti Minolta.

Nabídka tiskáren této firmy se rozšířila o další dva modely, které jsme podrobili našemu testu. Jedná se o tiskárny PagePro 1200W a 1250E, které jsou především rychlejší než jejich předchůdce.

Začneme levnějším a jednodušším modelem PagePro 1200W, což je GDI tiskárna (tiskne z Windows) s rychlostí tisku 12 stran za minutu. Zásobník papíru je umístěn vespuďu a potištěné dokumenty se shromažďují na horní straně. Papíry nejsou v zásobníku ničím kryty, ale zásobník lze sklopit a celkem velký prostor, který tiskárna vyžaduje, se tak zmenší. Volitelně lze připojit druhý zásobník. K počítači se tiskárna připojuje pomocí paralelního portu nebo pomocí USB (připojit ji můžete tedy i ke dvěma počítačům, případně k počítači s Windows 95).

Ovladače byly na CD pouze v anglické verzi. Při tisku lze nastavit různé rozlišení (až 1200 × 1200 dpi), šetření tonerem nebo

TISKÁRNA	MINOLTA PAGEPRO 1100	MINOLTA PAGEPRO 1200W	MINOLTA PAGEPRO 1250E
TEXTOVÝ DOKUMENT (10 STRAN A4 – TEXT S LOGEM) [M:S]	1:09	1:02	0:48
GRAFICKÝ DOKUMENT (5 x A4) [M:S]	0:50	1:12	0:37
FOTOGRAFIE (A4) [M:S]	1:01	00:20 (600 dpi)	0:40
PDF DOKUMENT (18 x A4) [M:S]	2:01	1:39	1:17

třeba tisk více stran na list. Kromě ovladačů můžete instalovat i monitorovací program, informující o stavu tiskárny a tisku.

Celostránková fotografie v rozlišení 1200 × 1200 dpi se nevytiskla kvůli nedostatku paměti. Ostatní testy proběhly bez problémů.

Pro náročnější uživatele je určena tiskárna 1250E – je rychlejší, podporuje více prostředí, jazyk PCL i PostScript 2 a má i větší podavač. Má také větší paměť, kterou lze navíc rozšiřovat. Způsob připojení a v podstatě i design jsou stejné. Podavač tiskárny v tomto případě není sklopný, ale je zakrytý a zabere celkem dost místa. Výstupní zásobník z průsvitného plastu sklopit lze.

Ovladač k této tiskárně je lokalizovaný (i když pojem „krásné umění“ v nastavení kvality tisku mi moc jasný nebyl) a také k této tiskárně se dodává program pro sledování stavu. Tiskárna je výrazně rychlejší, což se projeví především při tisku delších dokumentů.

Kvalita tisku písma je u obou tiskáren velmi dobrá. Dobře čitelné je i velmi malé písmo, hrany jsou ostré. Grafika je slabší u modelu 1200W – na obrázcích jsou patrné řádky. V tomto směru je tiskárna možná horší než předchozí model 1100, který má udávané rozlišení 1200 × 600 dpi a pomalejší tisk. U modelu 1250E jsme byli s grafikou spokojenější, ale překvapivě dopadl hůře tisk smíšené grafiky (obrázky, text, vektory) při rozlišení 1200 dpi než při rozlišení 600 dpi. To je patrně problém ovladačů. Celostránková fotografie totiž dopadla dobře.

Náklady na tisk jsou u obou tiskáren stejné. Tonerové kartidže vydrží podle výrobce na potištění 3000 nebo 6000 stran. Toner na potištění 6000 stránek při 5% pokrytí stojí 4868 Kč s DPH a válec s výdrží 20 000 stran stojí 3404 Kč s DPH. Jedna stránka tak podle údajů výrobce vyjde cca na jednu korunu, což je poměrně dost. To se nakonec ukázalo i u starší tiskárny PagePro 1100, která používá stejný válec i tonerovou kartidž.

PagePro 1200W je velmi levná (jedna z nejlevnějších s touto rychlostí tisku, ne-li nejlevnější) a je vhodná pro jednotlivce. Model 1250E už mohou používat náročnější uživatelé nebo malé skupiny. Výhodou je PostScript, ale cena je vyšší. Hlavním přínosem nových tiskáren je především vyšší rychlost tisku, která je patrná i z výsledků našich testů. Pro srovnání uvádíme i výsledky starší tiskárny PagePro 1100. ■ ■ ■

Pavel Trousil

MINOLTA PAGEPRO 1200W

Levná osobní laserová tiskárna.

RYCHLOST TISKU 12 str./min.

MAX. ROZLIŠENÍ 1200 × 1200 dpi

MAX. GRAMÁŽ PAPIŘU 163 g/m²

PAMĚŤ 8 MB

ROZHRANÍ paralelní, USB

KAPACITA VSTUPNÍHO/VÝSTUPNÍHO ZÁSOBNÍKU 150/100

VÝROBCE/POSKYTL Minolta

CENA 6698 Kč s DPH

ZÁRUKA 3 roky

MINOLTA PAGEPRO 1250E

Laserová tiskárna pro náročnější uživatele nebo malé skupiny.

RYCHLOST TISKU 16 str./min.

MAX. ROZLIŠENÍ 1200 × 1200 dpi

MAX. GRAMÁŽ PAPIŘU 163 g/m²

PAMĚŤ 16 MB (max. 144 MB)

ROZHRANÍ paralelní, USB

KAPACITA VSTUPNÍHO/VÝSTUPNÍHO ZÁSOBNÍKU 250/100

VÝROBCE/POSKYTL Minolta

CENA 12 188 Kč s DPH

ZÁRUKA 3 roky

TALLY T8006 XPRESSCOLOR

Barvy tonerem

O barevný tisk je stále větší zájem. Uživatelům v tomto směru vychází vstříc i výrobci laserových tiskáren a snaží se nabídnout

cenově dostupné řešení. Po tiskárnách Minolta MC 2300 DL a HP Color LaserJet 2500 jsme vyzkoušeli další cenově zajímavou tiskárnu, a to Tally T8006.

Tally T8006 je robustní tiskárna, která zabere na stole dost místa. Podavač papíru působí vzhledem k jejím rozměrům jako malý, i když pojme 250 listů. Rozměry jsou dány technologií tisku, kdy se postupně využívají tonery čtyř barev. Maximální formát, na který lze tisknout, je A4 a udávaná rychlost tisku je 6 barevných stran. To je více, než kolik nabízí již výše zmíněné tiskárny. Rozlišení tiskárny je 600 x 600 dpi, přičemž výrobce udává, že interpolaci je zvýšeno až na 2400 x 600 dpi.

Potřené dokumenty se shromažďují na horní straně. Zde je i dvouřádkový stavový LCD displej se sedmi tlačítky pro nastavení základních funkcí. Jelikož se ale jedná o GDI tiskárnu, kromě síťové konfigurace v menu mnoho voleb nenalezneme. Stavový displej informuje i o průběhu tisku - zjistíte například, kolikátá stránka a z kolika se tiskne.

Připojení probíhá pomocí paralelního portu nebo síťového rozhraní (USB port k dispozici není). Ovladače jsou v anglickém jazyce a umožňují vybrat několik forem tisku (fotografie, grafika, černobílý tisk). Rozlišení ale nastavit nelze. Pro správce je k dispozici nástroj Tally WebPanel.

Rychlost tisku v černobílém režimu je svižná. Testovací 10stránkový dopis se vytiskl za 41 sekund. Při použití barev rychlost tisku značně klesá a například pět stran plnobarevné obchodní grafiky bylo venku za 2 minuty. Fotografie se vytiskla za tři a čtvrt minuty. Kvalita tisku je pěkná a celkem dobře působí i fotografie, i když pletové barvy vyšly do černé (v případě volby tisk fotografie). Písmena jsou ostrá, ale dobře čitelné je až třibodové písmo.

Nabídka cenově zajímavých laserových tiskáren se tedy utěšeně rozšiřuje. Tally 8006 je dražší než nejlevnější tiskárny Minolty nebo HP, ale v některých testech rychlejší. Náklady na tisk jsou nicméně poodbné. Černobílá stránka vyjde na cca 1,10 Kč a barevná stránka na 4,60 Kč s DPH.

■ ■ ■ Pavel Trousil

TALLY T8006

Barevná laserová tiskárna formátu A4.

RYCHLOST TISKU černobíle 24 stran, barevně 6 stran za minutu

ROZLIŠENÍ TISKU 600 x 600 dpi (s interpolací 2400 x 600 dpi)

KOMUNIKAČNÍ ROZHRANÍ FastEthernet 10/100, paralelní

VNITŘNÍ PAMĚŤ 64 MB, rozšiřitelná na 192 MB

VSTUPNÍ/VÝSTUPNÍ PODAVAČ 250/250 listů

GRAMÁŽ PAPIRU 60 - 163 g/m²

DOPORUČENÉ MĚSÍČNÍ ZATÍŽENÍ 30 000 stran (50 % černobíle, 50 % barevně)

VOLITELNÉ PŘÍSLUŠENSTVÍ jednotka duplexního tisku, druhý podavač na 500 listů

PODPORA OS Windows 9x, ME, NT, 2000, Apple Macintosh

SÍŤOVÁ SPRÁVA Tally WebPanel, HP WebJetAdmin

SPOTŘEBA 600 W, maximálně 1350 W

ROZMĚRY 500 x 520 x 409 mm

HMOTNOST 39 kg

VÝROBCE Tally

POSKYTL Tecoma

CENA 39 565 Kč s DPH

ZÁRUKA 5 let (po registraci)

TISKÁRNA	TALLY T8006
TEXTOVÝ DOKUMENT (10 STRAN A4 - B / ČB) [M:S]	1:54 / 0:41
GRAFICKÝ DOKUMENT (5 x A4) [M:S]	2:01
FOTOGRAFIE (A4) [M:S]	3:16
PDF DOKUMENT (18 x A4) [M:S]	3:11

PLACENÁ INZERCE

tak se dělá software soustředěně software

Pozorně Vám nasloucháme a řešení jednotlivých požadavků se plně věnujeme. Výsledky naší práce průběžně testujeme a každou její část i nejmenší detail několikrát důkladně prověřujeme.

 UNICORN

Perfektní firewall

Surfování již dávno není bezpečné: crackeři se pomocí různých nástrojů snaží pronikat do cizích sítí a počítačů. Stačí jim třeba jedna rafinovaně naprogramovaná webová stránka a už nejste pány svého systému.

Ochranou proti těmto útokům jsou bezpečnostní stěny firewally. My vám tři takovéto programy, určené pro různé typy uživatelů, představíme a vysvětlíme vám jejich nejdůležitější nastavení.

TIP

Deaktivace Splashscreen

Při každém útoku se objeví malé okno s upozorněním o napadení – a to vás časem začne obtěžovat. Vyřešíte to tak, že ve složce Po spuštění provedete změnu zápisu: pod »Start | Programy | Po spuštění« přidejte v řádku »Cíl« k příkazu »zonealarm.exe« dodatek »nopopup no-splash«.

Firewall nepotřebují – kdo by mě chtěl napadnout? Takto přemýšlí spousta surfařů. Částečně mají pravdu: žádný profesionální hacker se nebude zajímat o data Václava Nováka z Horní Dolní. Ale existují ještě tzv. Script Kiddies, mladí „crackeři“, z nichž většina je postrachem právě drobných uživatelů. Crackeři se totiž pokouší dostat různými způsoby na cizí počítače, a dodejme, že často úspěšně. Zaměřují se hlavně na ty počítače, které nemají žádnou ochranu – především firewall. Aby váš počítač zůstal těchto útoků uchráněn, představíme vám tři různé firewally a pomůžeme vám s nastavením tohoto ochranného softwaru.

Pro začátečníky: ZONEALARM

Jistě úroveň bezpečnosti na webu mohou dosáhnout i začátečníci: funkce ZoneAlarmu nejsou složité. Relativně povrchní je ale i ochrana, kterou firewall zajišťuje.

Malý, zdarma, a přesto užitečný – radost ze spolehlivého konceptu ZoneAlarmu (www.zonelabs.com) budou mít především začátečníci. V časech Windows XP by měl každý uživatel zvládnout i obsluhu firewallu. ZoneAlarm se pokouší tento požadavek naplnit, a dokonce zdarma.

Nastavení úrovně bezpečnosti: Jakmile otevřete ZoneAlarm, můžete pod položkou

Zpočátku vás každé hlášení bude obtěžovat, po nějaké době si však na časté poplachy ZoneAlarmu zvyknete.

TYTO PORTY BYSTE MĚLI ZNÁT

PORT	Služba	Popis
11	sysstat	Zobrazení přihlášených uživatelů
21	FTP	Přístup k datům přes síť
22	SSH	Kódovaná spojení ke vzdáleným počítačům, je možné jakékoli lokální vkládání dat
23	Telnet	Spojení ke vzdálenému počítači, je možné jakékoli lokální vkládání dat
25	SMTP	Přenos e-mailů
80	HTTP	Přístup k webovým stránkám
110	POP3	Přístup k e-mailům
139	Netbios-SSN	Sdílení souborů, plný přístup na služby
143	IMAP	Přenos e-mailů
194	IRC	Internet Relay Chat
443	HTTPS	Kódované HTTP

- »Firewall« pomocí dvou posuvných regulátorů nastavit úroveň bezpečnosti systému. »Internet Zone« popisuje celou oblast internetu – zde byste měli nastavit »High«. Při skenu portů pak váš počítač vůbec neodpoví – útočník za testovanou IP adresou prostě neuvidí žádný počítač.

Pokud Norton Internet Security rozpozná útok, zablokuje adresu hackera.

Definice pravidel firewallu: Spustíte ZoneAlarm a surfujete jako obvykle po webu; fungují i e-mailové služby a on-line hry. Jediným rozdílem je skutečnost, že při prvním spuštění programu, který má přístup k internetu, se firewall zeptá, jestli tento přístup schvalujete. Časem ZoneAlarm sesbírá formou otázka a odpověď seznam programů, které mají přístup povolen. Případnému vám neznámému programu tedy nesmíte unáhleně povolit přístup – lepší je při nejasném pokusu o spojení aplikaci zablokovat a poté se podívat, jestli nějaký program nepracuje chybně. Tento zákaz přístupu můžete při omylu snadno odstranit: klikněte v ZoneAlarmu na zápis »Program Control« – zde jsou uložena všechna sestavená pravidla firewallu.

Nepoužitelná ochrana e-mailu: Ochrana e-mailu je v bezplatné verzi ZoneAlarmu relativně neúčinná. Firewall blokuje jen VisualBasic skripty; mnoha jiných, stejně tak nebezpečných souborů jako EXE si ani nevšimne. Na tuto „ochranu“ se proto nespolehejte!

Rozpoznání slabého místa: Na internetu – a tím vlastně všude – je obecně známo, že ZoneAlarm má mnoho nedostatků. Nejzávažnější je ten, že firewall neumí úspěšně a vždy blokovat trojské koně. K tomu dochází tehdy, pokud se tento program před spuštěním ukryje a přejmenuje. Zkrátka, převezme-li trojský kůň např. jméno Internet Exploreru, lehce tak firewall přelstí.

Závěr: ZoneAlarm je rychle připraven ke snadnému použití. Nevýhoda firewallu je také zřejmá, je jí především nedostatečná flexibilita. Tento firewall může proto zaručit bezpečnost pouze v minimálním rozsahu.

PRO POKROČILÉ: NORTON INTERNET SECURITY 2002

Norton Internet Security je mezi firewally proslulý: ačkoliv je jeho obsluha relativně jednoduchá, nabízí spoustu možností konfigurace pro všechny situace.

Symantec (www.symantec.com) slibuje při používání programu Norton Internet Security (NIS) profesionální ochranu, a to díky jednoduchému principu. Pokud chcete, můžete každému jednotlivému datovému proudu uzavřít přístup k počítači. Jinak si samozřejmě můžete užívat komfortu mnoha automatických funkcí, které usnadňují konfiguraci přinejmenším u známých programů.

Update po instalaci: Ihned poté, co nainstalujete NIS na svůj počítač, měli byste provést live update u Symantecu. Jen tak totiž může firewall rozpoznat a blokovat všechny útoky. Kupce softwaru Symantec po dobu jednoho roku bezplatně „zásobuje“ důležitými bezpečnostními updaty.

Stanovení základních nastavení: Norton Internet Security se uhnízdí na liště ihned po spuštění. Poklepáním na symbol otevřete okno programu – tady na vás čeká jednodu-

chá konfigurace. Jakmile aktivujete v levé části okna pole »Personal Firewall«, můžete provést pomocí několika posuvných regulátorů základní nastavení firewallu. V první oblasti – »Personal Firewall Settings« – by měl být posuvník nastaven na pozici »High«. Při tomto nastavení totiž musí každý program požádat o svolení, chce-li navázat spojení s internetem.

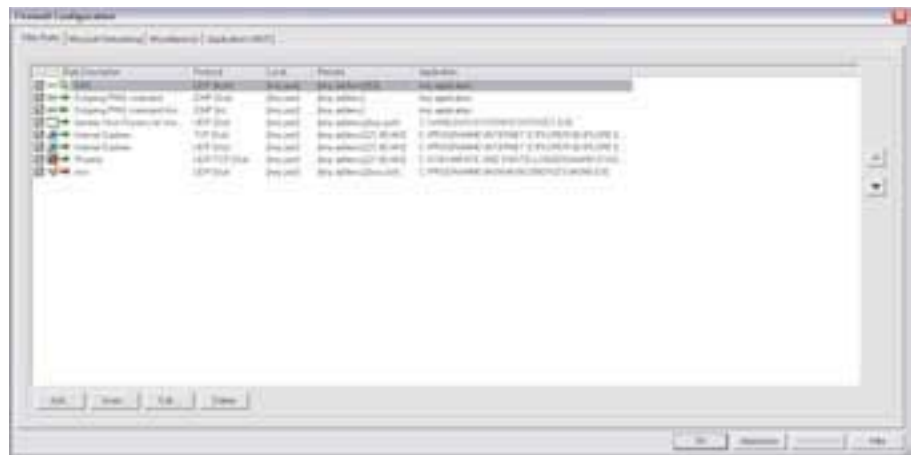
Využití profesionálních features: Ve srovnání se ZoneAlarmem je rozhodující předností programu Norton Internet Security skutečnost, že uživatel nemusí programu povolit pouze a jen kompletní komunikaci s internetem. Jakmile se aplikace pokusí poprvé navázat spojení s internetem, zeptá se vás NIS, jak má s tímto požadavkem nakládat. Klepněte na »Customize Internet access for this application«. Nejprve se firewall zeptá, jestli chcete přístup aplikace k internetu blokovat, uvolnit, nebo kontrolovat. Poté musíte určit, v jakém směru má toto pravidlo platit – zdali pouze při odesílání, při přijímání, nebo v obou směrech cesty dat. Nakonec musí Norton Internet Security ještě zjistit, kdy toto pravidlo platí. V menu jsou na výběr dvě možnosti: přístup na výše uvedenou IP adresu, případně webovou stránku, nebo na celou protistranu.

Dále můžete přesně určit, přes které porty program data (TCP nebo UDP protokol) odesílá nebo přijímá. Které porty která aplikace pro určitý úkol využívá, je zpravidla uvedeno na webové stránce výrobce. Pomocí této funkce programu Norton Internet Security může být například vyloučen e-mailový program z komunikace na portu 80 (HTTP). To má jeden pozitivní efekt: aktivní obsahy HTML e-mailů nemohou být od odesílatele nahrány – takovéto metody využívají často zasilatelé reklamy, aby se přesvědčili o tom, že daný e-mail byl opravdu přečten.

Oprava chyby: Pokud jste např. neuváženým klepnutím zakázali prohlížeči komunikovat s webem, můžete tuto chybu odstranit. Pod

Jestliže nastavíte Security level na »High«, nemůže bez vašeho svolení žádná aplikace komunikovat s internetem.

Pomocí tohoto regulátoru určíte, jakým způsobem má Kerio zacházet s neznámými datovými pakety.

První pravidla firewallu jsou v programu Kerio rychle hotova.

- »Personal Firewall« jděte na »Internet Access Control«. Zde vidíte pravidla firewallu, která jste pro jednotlivé programy vytvořili. Stačí jedno klepnutí na »Modify« a vše je, jak má být.

POZOR: Jednotlivým programům dávejte k dispozici pouze ty porty, které opravdu potřebují. Např. prohlížeč by měl mít přístup pouze na porty 21 (FTP; File Transfer Protocol), 80 (HTTP; webové stránky) a 443 (HTTPS; kódované spojení na webové stránky) a na remote PC (vzdálený počítač, webové a FTP servery). Každé další uvolnění oslabuje firewall.

Odrážení útoků: Za tlačítkem »Intrusion Detection« se skrývá řídicí centrum, pomocí kterého uchráníte svůj počítač před napadením hackera. Tady stačí, když zatrhnete »Enable Intrusion Detection«. Toto rozpoznávání průniků slouží k tomu, aby byl hacker firewallem identifikován – např. když se pokouší navázat spojení s vaším počítačem a využít k tomu internetový port, který je běžně využíván trojskými koňmi. Norton Internet Security ihned zablokuje jakoukoli komunikaci IP adresy hackera s vaším počítačem. To znamená, že je úplně jedno, jaký požadavek hacker zašle, počítač prostě nereaguje.

Aktivace přidavných funkcí: Norton Internet Security nabízí některé features, kterými běžný firewall nedisponuje. Pod »Privacy Control« najdete možnost nastavit, kolik dat chcete při surfování blokovat. Doporučujeme nastavit jezdce na »High«, protože tak se firewall vždy bude dotazovat na vpuštění Cookie, ActiveX skriptu, každé Flash animace a každého Java Appletu. Toto nastavení vás sice ze začátku bude svými neustálými dotazy při surfování obtěžovat, ale po čase se utvoří podrobný ochranný profil, pomocí něhož přiřadíte webovým stránkám pouze určitá práva.

Tato funkce by sice mohla být přejata i Internet Explorerem, ale Norton-firewall je opravdu důvěryhodný software – neměli byste se tedy pouštět do experimentů s nejistým prohlížečem Microsoftu.

Chcete-li, můžete pod »Ad Blocking« aktivovat ještě reklamní filtr programu Norton Internet Security. Filtr je ale málo efektivní, pro blokování reklamy jsou k dispozici daleko lepší programy (např. Webwasher, www.webwasher.de).

ZÁVĚR: Atraktivní kombinace – Symantec nabízí prostřednictvím programu Norton Internet Security paket pro všechny surfaře, kteří vyžadují jednoduché ovládání spojené s dobrými možnostmi nastavení. Příložený antivirový program cenu 70 až 80 eur přece jen trochu opticky vylepšuje.

PRO PROFESIONÁLY: KERIO PERSONAL FIREWALL

Komplikovaný, ale bezpečný: Kerio je firewall pro zkušené kontrolovací fanatiky. Přes tuto ochrannou zeď se nedostane žádný datový paket, který si s uživatelem netyká. Ponořit se s firewallem Kerio do hlubin internetových protokolů a portů hraničí s maso-

ROUTER-DSL-MODEM VIGOR 2600

HARDWAROVÝ FIREWALL – PERFEKTNÍ OCHRANA PRO SÍŤ

Hardwarový firewall má svůj vlastní šarm. Můžete se svým počítačem dělat doslova psí kusy – instalovat a deinstalovat software, nově koncipovat Windows –, firewall zůstane nedotčen. Z hardwarového firewallu profitují také sítě: nemusíte totiž na každý počítač instalovat softwarovou ochranu a navíc ji ještě konfigurovat.

Jako příklad směrovače s integrovaným firewallem jsme měli k dispozici špičkový model firmy DrayTek, Vigor 2600 (cena cca 300 eur; www.draytek.de). Tento směrovač s vestavěným DSL modemem neposkytuje jen integrovaný firewall, ale ovládá i tzv. port forwarding – techniku, pomocí níž velmi zkomplikujete „práci“ výše jmenovaným Script Kiddies.

Konfigurace: Vigor umožňuje nastavení – stejně jako jeho konkurenti – přes webový interface. Nemusíte se tak zatěžovat zastaralými příkazy přes příkazovou řádku, ale vše provádíte přes prohlížeč.

Ta nejdůležitější oblast menu, která se postará o vaši bezpečnost, má název »Nastavení IP filtru/firewallu«. V tomto okně můžete zakládat dvanáct různých sad filtrů, každý z nich může mít až sedm vlastních pravidel.

Komplikované, ale pro profesionály užitečné: tyto různé sady filtrů lze propojit. To znamená, že když určitý datový paket prošel přes první pravidlo, může být dalším filtrem předán dále. Bezpodmínečně nutné je poslední pravidlo, které stanoví, že musí být odmítnut každý datový paket, pokud nebyl nějakou sadou filtrů povolen – toto pravidlo funguje jako „mysavač“, který likviduje všechny nevyžádané dotazy.

Jednosměrka pro útočníky: Dalším trikem, jak pomocí směrovače Vigor zvýšit úroveň zabezpečení, je přesměrování dotazů na IP počítače v interní síti – avšak na port, na kterém nemůže potenciální nebezpečná aplikace libovolně sledit. Pokud neprovozujete např. žádný FTP server, a nemusíte tedy přijímat dotazy na portu 21, můžete tyto „vstupní dveře“ proměnit v past. Provedení je jednoduché. V hlavním menu Vigoru klepněte na »NAT (Network Address Translation)« a poté na »Tabulka přesměrování portů«.

Pod »Služba« zadejte jméno pro pravidlo přesměrování; všechny služby potřebují jako protokol TCP, protože UDP používají většinou jen streaming aplikace, u nich chyby v přenosu dat nevadí. Veřejný port označuje číslo, které bude voleno z vnějšku (tedy z internetu) pro přístup ke službě. Chcete-li poslat jakýkoli útok na FTP port 21 do digitálních věčných lovišť, zadejte sem toto číslo.

V poli »Interní IP« zadejte nějakou IP adresu ze své sítě a vyberte číslo portu, které není obsazeno – to je např. port číslo 4.

NA CHIPCD NAJDETE:

ZoneAlarm 3.1
ZoneAlarm 3.1 Pro (trial verze)
Kerio Personal Firewall

chismem. Výsledek ale vynahradí veškerou námahu: s tímto softwarem se zbavíte nechtěných „asistentů“. To nejlepší jsme si nechali na konec – pro soukromé uživatele je tento profesionální nástroj zdarma.

Nastavení pravidel: Také Kerio se po instalaci nachází v „učebním“ modu, kdy se u každé aplikace, která chce na internet, dotáže na povolení. Při každém dotazu firewallu byste měli klepnout na »Create appropriate filter rule and don't ask again«. Poté Kerio otevře okno konfigurace, ve kterém můžete definovat jednotlivé parametry firewallu. Následující nastavení se vždy vztahují na aplikace, kvůli kterým firewall Kerio spustil poplach. Detaily nastavení:

■ »**Local Endpoint**« definuje port, který má program na vašem počítači používat.

■ »**Remote Endpoint**« je rozdělen na IP adresu počítače připojeného na internet a port na protistraně. Pokud by tedy např. Internet Explorer spustil poplach, může prohlížeč jako »**Local Endpoint**« použít každý port vašeho počítače. Jako IP adresu protistrany musíte uvolnit každou IP, pokud nechcete nastavit přístup pouze na jednu webovou stránku. Jako port pro »**Remote Endpoint**« je určen především port 80. Ale to je všechno jen základní nastavení. Jemné doladění byste měli provést v následujících konfiguračních krocích.

Optimální přizpůsobení: Firewall můžete kdykoli konfigurovat i bez poplachu. Klepněte pravým tlačítkem myši na ikonu Keria na liště a vyberte bod »Administration«. V prvním okně »Firewall« lze nastavit jednu ze tří bezpečnostních úrovní Keria:

■ »**Permint Unknown**« nechá projít každý datový paket, který nebyl vysloveně zakázán některým pravidlem firewallu.

■ »**Ask me first**« se vás při každém novém druhu komunikace dotáže, jestli pro něj chcete vytvořit pravidlo.

■ »**Deny unknown**« blokuje všechna data, dokud pro ně není vytvořeno pravidlo.

■ »**Advanced**«. Toto tlačítko vás dovede k samotnému srdci firewallu. Zde můžete upravovat všechna do té doby vytvořená pravidla a zakládat nové filtry.

Vybudování bezpečnosti: Pro každou další aplikaci musíte samozřejmě založit nové pravidlo – přehled nejčastěji používaných portů najdete v tabulce, velmi obsáhlý seznam je k dispozici na webové stránce www.iana.org/assignments/port-numbers. IANA (Internet Assigned Numbers Authority) je organizace, která zadala nejdůležitější část portů: tzv. „well known Ports“ od 0 do 1.023. U těchto portů je stanoveno, jaká data přes ně mohou být vyměňována, což velmi zjednodušuje konfiguraci a použití programů.

Tak např. FTP nástroj automaticky ví, že musí vybrat standardní port 21. V oblasti od 1.024 do 49.151 leží tzv. „Registered Ports“, které jsou méně standardizovány. Nad hranicí „Registered Ports“, tzn. 49.152 až 65.535, panuje v podstatě anarchie. „Dvěře do internetu“, označované jako „Dynamic Allocated“ nebo také „Private Ports“, může využívat každý software nacházející se na počítači.

Oklamání trojských koní: Pro zablokování jakéhokoli přenosu dat přes internet, dokud není aktivován firewall, stačí jeden malý zápis do registrů. Pracujete-li pod Windows 98 nebo Me, musíte klepnutím pravého tlačítka myši založit do registrů v adresáři »HKEY_LOCAL_MACHINE | System | CurrentControlSet | Services | VxD | fwrdrv« DWORD zápis se jménem »AlwaysSecure«. Tomuto záznamu poté přiřadíte hodnotu »1«.

Ve Windows NT, 2000 a XP musíte vytvořit v registrech zápis »HKEY_LOCAL_MACHINE | System | CurrentControlSet | Services | fwrdrv«. Editor registrů otevřete přes »Start | Spustit« příkazem »regedit«.

Pak nemají žádnou šanci ani takoví trojští koně, kteří se pokusí vyřadit stávající firewall. Tímto krokem získáte před crackery

KONTROLA BEZPEČNOSTI

JAK OTESTUJETE FUNKČNOST FIREWALLU

Když nainstalujete firewall, začíná další fáze – tou je jemný tuning. Nějaké to nastavení přehlédnete vždycky, ale existují webové stránky, které nabízejí možnost otestování vašeho počítače.

www.qualys.com

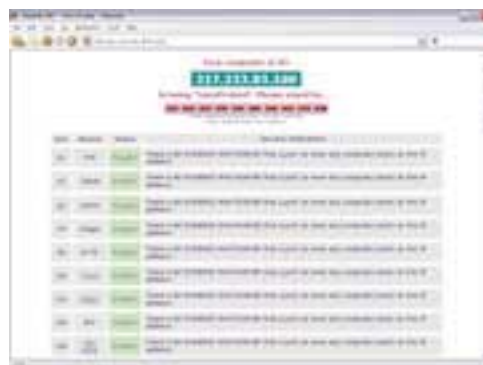
Bezpečnostní experti Qualysu chrání systémy bank a velkých IT firem – nabízejí ale také několik bezplatných funkcí. Na hlavní stránce klepněte pod »Resources« na »Free Tools«. Tam můžete otestovat dvacet neohroženějších míst svého počítače, použít různé detektory trojských koní nebo spustit kompletní bezpečnostní prověrku svého systému.

www.grc.com

Bezpečnostní stránka Stevena Gibsona nabízí pod odkazem „Shields UP“ dva různé testy vašeho firewallu. Zatímco „Test my Shields“ prověřuje známé slabiny, „Probe my Ports“ testuje část komunikačních portů vašeho počítače.

www.auditmypc.com

I na této stránce máte možnost provést sken portů (portscan) svého počítače. Vyhodnocení sice nějakou dobu trvá, ale za podrobnou analýzu firewallu to čekání opravdu stojí.

Sken portů (portscan) ze stránky www.grc.com najde mezery ve firewallu – tento PC je relativně zabezpečený.

malý náskok. Důvod: Trojský kůň by musel nejprve odstranit zápis z registrů a teprve poté by mohl deaktivovat firewall a pracovat, jak je zvyklý.

Uzavření mezer ve firewallu: Zablokujte protokol ICMP (Internet Control Message Protocol) pro všechny porty svého počítače i pro počítače vzdálené. V obou případech to platí jak pro odesílání, tak i pro příjem. Důvod: ICMP je většinou zodpovědný za přenos chyb a hlášení o stavu. (Příkaz Ping je známý každému správci sítě – chytří „datoví piráti“ mohou ale přes tento protokol vyřadit veškeré firewally, a to tak, že data jednoduše schovají do pings. Při použití těchto filtračních pravidel přirozeně příkaz Ping nefunguje.)

ZÁVĚR: Firewall Kerio je flexibilní, bezpečný a zadarmo. Četná nastavení ale představují pro laika jistý problém a zvyšují pravděpodobnost chybného nastavení.

■ ■ ■ Markus Schmid, Petr Kratochvíl

CO NABÍZÍ FIREWALLY

	ZONEALARM	NORTON INTERNET SECURITY	KERIO	HARDWAROVÉ ŘEŠENÍ
SÍŤOVÉ SCHOPNOSTI	–	–	+	++
JINÉ FUNKCE	–	++	–	+
NÁROČNOST KONFIGURACE	++	+	–	–
DOSTUPNÁ BEZPEČNOST	–	+	++	+
FLEXIBILITA	–	+	++	+
OVLÁDÁNÍ	++	++	+	–

Přeložte si internet!

Většina zajímavých WWW stránek, které lze nalézt na internetu, je v cizích jazycích. Protože jen málokomu jazykové znalosti umožňují plně využívat obrovský informační potenciál internetu, musíme najít jinou cestu.

Jisté řešení by tu bylo. Pokud ovládáte alespoň základy některého světového jazyka, můžeme vám doporučit tzv. internetové translatory, za které neutratíte ani korunu – jejich používání je totiž zcela zdarma!

CO TO JE?

Internetové translatory jsou speciální aplikace, které jsou přístupné přes internetové stránky, takže nemusíte nic instalovat. Pomocí těchto překladačů si lze dát velmi snadno přeložit na internetu buď vepsaný, nebo přepokopovaný text, anebo dokonce celou internetovou stránku. Pro překlad internetové stránky většinou stačí vepsat její internetovou adresu do označeného políčka a klepnout na speciální tlačítko. Po několika sekundách (tento čas je závislý na složitosti a velikosti překládané stránky) se otevře stránka, kterou jste si dali přeložit. Stránka bude mít naprosto totožný layout a bude celá v jazyce, který jste si zvolili. Během krátkého časového úseku se totiž vytvoří jakýsi otisk stránky s přeloženým textem, který se otevře v rámci internetových stránek překladače.

JAZYKY

Ty z vás, kteří neumějí jiný jazyk než naši mateřštinu, bohužel hned na začátku zklamou. Představa, že jedním stisknutím tlačítka získáte cizí internetovou stránku zcela v češtině, je

zcela mylná. Na celém internetu najdete totiž pouze jeden překladač, který do portfolia možných jazyků zahrnuje také češtinu. Na českém internetu prakticky nenajdete žádnou takovou službu, která by umožňovala překlad do a z češtiny. Důvod, proč tomu tak je, ale zřejmě vyplývá z povahy češtiny a její složitosti. Např. se skloňováním, které je pro češtinu tak typické, by si asi automatizovaný systém těžko poradil. Pokud však umíte alespoň základy angličtiny, němčiny nebo jiného světového jazyka, určitě se vám internetové překladače budou hodit pro překlad stránek z vám neznámého jazyka do jazyka vám bližšího. Nabídka jazyků je různá, ale vždy zahrnuje angličtinu. I němčina, francouzština a španělština jsou poměrně časté. Některé překladače však nabízí i jazyky tak exotické, jako je např. japonština, čínština, portugalština nebo velština.

KVALITA A ZÁPORY

Kvalita výsledného překladu velmi kolísá a je závislá na kvalitě překladače, na jazyku, ze kterého nebo do kterého se překládá, a také na složitosti textu. Lépe dopadají překlady pouhých výrazů než celých vět a souvislého textu. Nelze si totiž myslet, že klepnutím na tlačítko obdržíte perfektní překlad. Jednotlivé jazyky jsou složitým systémem mnoha různých pouček, které se mnohdy vymykají jakékoliv logice a pravidelnosti, takže výsledný překlad je vždy ještě třeba „učesat“ nebo zménit. Některé překladače vycházejí tomuto předpokladu vstříc, když některé přeložené výrazy, které jsou podle nich sporné, označí a vy si můžete po klepnutí vybrat z několika

dalších variant. Těžko si také program může poradit např. se synonymy, frázemi atd. – a podobných složitostí byste v různých jazycích jistě našli celou řadu. Je však jasné, že počítačový překlad se tomu „lidskému“ nikdy nevyrovná, pouze může člověku významně ulehčit práci.

KLADY

Jak již bylo zmíněno, služby, které vám zde představujeme, jsou zcela zdarma a vždy dostupné na internetu, tedy z jakéhokoliv místa na zeměkouli, což představuje jistě velkou výhodu. Další nesporným pozitivem internetových překladačů je rychlost, jakou pracují. I překlad té sebevětší a sebedelší internetové stránky netrvá většinou déle než 15 sekund. Navíc internetových překladačů je celá řada, takže si můžete vybrat ten, který vám bude nejvíce vyhovovat. My vám na vyzkoušení nabízíme několik internetových adres.

SYSTRAN

Internetové stránky společnosti Systran jsou tak přeplněné odkazy, že si malého okénka pro překlad nemusíte ani všimnout. Do okénka vložte nebo vepište text, který chcete přeložit, případně internetovou adresu stránky. Poté si v rozbalovacím seznamu vyberte jednu z jazykových kombinací. Na výběr je angličtina, němčina, španělština, italština, portugalština a francouzština a jejich vzájemné kombinace, které vždy musí zahrnovat angličtinu, takže např. není možné přeložit francouzský text do španělštiny. Překlady jsou možné také oběma směry: tedy do i z příslušného jazyka. Naše

- zkušební překlady nedopadly vůbec špatně, aplikace byla schopna přeložit správně dokonce i takové gramatické kategorie, jako je průběhový čas. Překlad internetové stránky byl také poměrně rychlý.

<http://www.freelanguagetranslator.com>

WORLDLINGO

Na stránkách společnosti Worldlingo najdete mnoho různých šikovných internetových aplikací, jako je např. zařízení na přepočítávání měn. Jednou z nich je i internetový překladač. Zde si můžete opět vložit do okénka text, který chcete přeložit, nebo vepsat do řádku internetovou adresu, pokud si chcete dát přeložit celou stránku. Poté si z rozbalovacího seznamu vyberete jazyk předlohy (Source Language) a jazyk, do kterého má být text přeložen (Target Language). Pro vkládání speciálních znaků do překládaného textu můžete použít okénko s několika rozbalovacími seznamy. Stránky s překladačem jsou k dispozici také v jiných jazycích, než je angličtina, např. v němčině, španělštině nebo italštině. Na stránkách www.worldlingo.com najdete také nabídku na překlad e-mailu, takže si můžete dopisovat i s někým, s kým byste se běžně nedorozuměli. Zde opět stačí vepsat text e-mailu, určit jazyk předlohy a jazyk pro překlad, zadat svůj a příjemcův e-mail. Po klepnutí na tlačítko se e-mailová zpráva přeloží a odešle na zadanou adresu. Celá doba do odeslání zprávy netrvá více než půl minuty.

http://www.worldlingo.com/products_services/worldlingo_translator.html

ALTAVISTA

I na portálu Altavista najdete internetový překladač. Funguje opět podobně jako ostatní překladače. Do volného políčka lze vložit nebo vepsat text, maximálně však 150 slov. Delší texty musíte tedy rozdělit na několik částí. Na té samé stránce najdete řádek pro

vložení internetové adresy. Stránky nebo text si můžete dát přeložit z nebo do angličtiny z několika jazyků. Kromě nejnámějších jazyků máte na výběr i z portugalského, korejštiny, čínštiny, japonštiny a nabídka zahrnuje i ruštinu. Pokud potřebujete vložit některé znaky z tohoto jazyka, které na své klávesnici nenajdete, můžete využít virtuální klávesnice.

<http://babel.altavista.com>

INTERTRAN

Internetová aplikace Intertran je asi nejnámějším a nejpoužívanějším webovým překladačem. Jako jediný internetový překladač nabízí Intertran i češtinu a my jsme byli velmi zvědaví, jak si s ní poradí. Po pravdě řečeno, výsledek byl spíše k smíchu, než aby se jednalo o seriózní překlad, ve kterém se lze alespoň orientovat. Skloňování ohebných slov v češtině je prostě nad síly jakéhokoliv umělého systému. Proto tento překladač můžeme doporučit pro překlady z nebo do češtiny pouze tomu, kdo se chce pobavit nechtěným. Nabídka jazyků je v Intertranu opravdu velmi široká, nabízeny jsou i velmi exotické jazyky, jako je turečtina, islandština nebo norština, a jako jeden z mála povoluje Intertran jakékoliv vzájemné kombinace mezi jazyky, takže si můžete dát přeložit např. text z polštiny do finštiny. O tom, jak takové překlady dopadají, vás bohužel již informovat nemůžeme, neboť tak daleko naše jazykové znalosti nesahají. Překlady z tradičních jazyků – angličtiny, němčiny – dopadly uspokojivě.

<http://www.tranexp.com:2000>

FREE TRANSLATION

Na internetových stránkách <http://www.freetranslation.com> si můžete kromě strojového překladu objednat také překlad lidský, ovšem za patřičný poplatek, který je v dolarech. K tomu slouží tlačítko Human Translation. Na hlavní stránce najdete přehledné okénko, do kterého

umístíte text na překlad. U okénka naleznete také několik tlačítek pro práci s textem uloženým v clipboardu. Poté z rozbalovacího seznamu vyberete jednu z jazykových kombinací. Možné jsou opět pouze kombinace s angličtinou, jako druhý jazyk je v nabídce španělština, němčina, francouzština, italština, ale i holandsština a portugalsština. Pro vkládání speciálních znaků lze použít několik rozbalovacích seznamů.

<http://www.freetranslation.com>

ČESKÝ PŘEKLADAČ

Jediný český překladač, který jsme našli, nefunguje zdaleka tak jako předchozí překladače. Překládá pouze jedním směrem, a to z angličtiny do češtiny. Poté, co vepíšete text a klepnete na tlačítko, se překládaný text zobrazí jako hypertext. Na každé slovo je třeba klepnout, aby se vám po straně zobrazila nabídka na překlad do češtiny, a vy si musíte vybrat ten správný výraz. Tento překladač tak mohou použít pouze ti, kdo již alespoň trochu anglicky umí. Internetové stránky přeložit nelze.

<http://sajri.astronomy.cz/TRANSLATOR/translator.htm>

ITOLS.COM

Na internetové stránce <http://www.itools.com> najdete mnoho užitečných nástrojů pro práci s internetem, především nástroje pro vyhledávání všeho možného. Mezi vyhledávací se však skrývá i celkem užitečný webový translátor. Stačí opět vepsat nebo vložit do políčka text a vybrat jazyky. Kromě klasických kombinací je možná i kombinace angličtiny s norštinou, navíc si zde můžete dát přeložit odbornou terminologii, vyhledávat ve velkých anglických slovnících nebo prohledávat databázi slov fanoušků hry Scrabble. Pro lingvisty jsou tyto stránky pravým rájem!

■ ■ ■ Michaela Kadlecová, autor@chip.cz

MylE2 0.6.750

Internet Explorer v novém hábitu

Nechcete patřit do davu, který používá pro prohlížení se internetem nástroj od Microsoftu a zároveň nechcete přijít o technologii, kterou IE nabízí? Možná bychom pro vás měli řešení...

Položím-li již mnohokrát zopakovanou otázku, který internetový prohlížeč je nejlepší, objeví se spousta rozporuplných názorů. Mezi nimi jistě najdeme ten, že jediný prohlížeč, jenž podporuje standardy, je Mozilla, nebo ten, že všechny stránky si bezchybně prohlédneme jen Internet Explorem (IE). Prohlížečem, který stojí spíše v pozadí, je Opera. Její největší nevýhodou je

komerčnost. Dalším, dnes již spíše legendárním prohlížečem je masivní Netscape, jenž využívá jádra Mozilly, avšak netěší se takové oblíbenosti. Na Linuxu se zase vedle Mozilly šíří i prohlížeče jako Konqueror či Galeon. Tak který z nich je nejlepší? Každý ze zmiňovaných má své výhody nedostatky, často závisí na způsobu používání. A do tohoto zmateného světa browserů vám představíme „nový alternativní prohlížeč“ s názvem MyIE2.

INSTALACE

Prvním krokem je samozřejmě stažení programu. Zde si pravděpodobně většina „modemistů“ povzdechne v očekávání půlhodinového utrpení – ovšem naprosto zbytečně. Jelikož MyIE2 je pouze jakousi nástavbou IE, zip archiv zabírá pouze 550 kB, takže i „modemisté“ si přijdou na své. Samotná

instalace neprobíhá tak, jak bychom si asi představovali, tedy pomocí instalátoru. Stažený zip soubor je jen nutné rozbalit do libovolného adresáře. Po spuštění souboru MyIE2.exe budete ještě dotázáni, který jazyk chcete používat. Čeština zde chybí, lze ji však jednoduše stáhnout z internetu.

MOŽNOSTI

Ještě před spuštěním zjistíte, že na rozdíl od Mozilly se MyIE2 spouští velmi rychle.

Výhodou tohoto prohlížeče je, že přebírá některé kladné vlastnosti IE a spousta těch záporných odpadá. Hlavní výhodou (pro někoho možná nevýhodou) MyIE2 je, že se stejně jako IE chová vůči internetovým stránkám velmi tolerantně. Spousta tvůrců si nedává pozor na správnost HTML podle norem W3C, ale jen na správné zobrazení v IE, což se mně osobně nelíbí. Ale ať chceme, nebo ne, spousta stránek se v Mozille zobrazí tak, jak autoři zřejmě nezamýšleli, avšak se stránkou špatně se zobrazující v IE se setkáme jen velmi zřídka. Nezpochybnitelnou výhodou je však možnost zobrazení více internetových stránek v jednom okně pomocí tzv. listů. To vám jistě zpříjemní čas strávený na internetu. MyIE2 používá oblíbené položky, historii a nastavení IE, takže pokud přejdete z IE na MyIE, neměli byste mít žádné větší problémy. Kromě nastavení, jež MyIE2 sdílí s IE (Možnosti internetu), má MyIE2 i nastavení vlastní. Tato nastavení jsou jednak ukryta přímo v okně nastavení MyIE2, jednak jsou také rozmístěna po celém menu. Mezi ně patří např. používání zkratk, rychlé nastavení proxy, překládání stránek, automatické obnovování a scrollování, čištění systému (mazání historie, cookies apod.) či nastavení MyIE2 jako výchozího prohlížeče. Užitečnými funkcemi, které stojí za zmínku, jsou Lovce reklam nebo Automatické vyplnění formuláře, jež ale najde širší uplatnění až při použití .NET. Kromě toho si ze stránek výrobce můžeme stáhnout různé překlady, mezi nimiž nechybí ani čeština, plug-iny (výhodou je také zpětná kompatibilita s plug-iny pro IE) či skiny. S těmi

je to trochu horší – pro stažení nového budete muset zavítat na diskusní fórum MyIE2. Zato výroba nových skinů je jednoduchá.

POUŽÍVÁNÍ

Někoho by možná mohla zprvu odradit absence instalačního programu, ale to je věc názoru. Jediné, co mi na prohlížeči vadilo, byla slabší práce s historií. Na rozdíl od IE zde totiž neexistuje možnost vyhledávání v historii a výběr řazení. Všechny položky jsou abecedně seřazeny ve dnech v týdnu, případně v předchozích týdnech, což samozřejmě náročnějšímu surfaři nemůže stačit.

SROVNÁNÍ

Oproti MyIE2, tedy až na onu historii, IE opravdu moc výhod nemá. Těm, kteří používají Mozillu či Netscape a vyžadují striktní dodržování norem, však MyIE2 rozhodně doporučit nelze. MyIE2 mi v podstatě připomínal Operu, jenže má jedno velké plus – je zdarma.

Jelikož MyIE2 běží na jádře IE, je nutno dávat si pozor i na aktualizaci Internet Exploreru. Je tedy dobré mít nejnovější Internet Explorer (nyní IE6 se Service Packem 1). MyIE2 vyžaduje alespoň IE 5.0, z čehož si lze vyvodit, že MyIE2 na Linuxu asi nespustíme.

SHRNUTÍ

MyIE2 je výborným internetovým prohlížečem, využívajícím jádra Internet Exploreru. Obsahuje snad vše, co by současnému prohlížeči nemělo chybět, a stojí proto přinejmenším za vyzkoušení. ■ ■ ■

Zdeněk Schee, autor@chip.cz

MyIE2 0.6.750

Alternativní internetový prohlížeč

INTERNET <http://www.myie2.com>

SYSTÉMOVÉ POŽADAVKY Win9x/NT/2000/NT/XP, minimálně Internet Explorer 5.0

LICENCE freeware

VELIKOST DISTRIBUČNÍHO SOUBORU 526 kB

JAK SNADNO VYDĚLAT PENÍZE...

Kyberžebráci

Co si představíte pod pojmem žebřák? Omšelé oblečení, špinu a alkoholický dech? Možná budete překvapeni, ale novodobí žebřáci využívají moderní technologie a prakticky vůbec se nesnaží potenciální dárce dojímat svým zlým osudem.

Tito žebřáci se totiž vyskytují na internetu a vy s nimi přijdete do styku pouze virtuálně, tedy prostřednictvím jejich internetových stránek. Lavinu stránek, kde jsou návštěvníci zcela nepokrytě žádáni o peníze (a to nikoliv na charitativní účely, ale naprosto jasně pro osobní potřebu majitele stránky), spustila v minulém roce jistá Karyn. Ta vytvořila (nebo si nechala vytvořit – o tom se nezmiňuje) internetové stránky Save Karyn! (Zachraňte Karyn!), na kterých uvádí, že přečerpala svou kreditní kartu o více než 20 000 USD a že tímto způsobem žádá návštěvníky svých stránek

ŽEBŘÁCI NA INTERNETU

<http://www.cyberbeg.com> seznam odkazů na další stránky kyberžebřáků

<http://www.savekaryn.com> nejznámější Karyniny stránky

<http://dontsavekaryn.com> parodie na Karyniny stránky

o pomoc. Karyn se nesnaží nějak „mlžit“ například sdělením, že by měla třeba nějaký zdravotní problém nebo že by byla v tíživé sociální situaci, ale otevřeně přiznává, že peníze prostě „rozfofrovala“ při nákupní mánii za boty Prada nebo kabelky Gucci (znalkyně vědí, že jejich cena je opravdu vysoká). Karyn tedy žádá, aby jí návštěvníci stránek poslali určitý obnos, aby mohla uhradit svůj dluh. Zdá se vám to jako výplod chorého mozku a myslíte si, že takovým stránkám se může každý jenom zasmát? Pak jste na velkém omylu: Karyn se její čin opravdu vyplatil a od návštěvníků stránek obdržela do dnešních dnů 13 323 dolarů! Stránky se totiž staly brzy velmi populární a navštěvované. Kromě peněz prý Karyn ještě obdržela „od milých lidí“ také předplatné nejruznějších žen-

ských magazínů, losy do loterie, filmy na DVD, kuchařku, poukázky na lekce surfování na ostrově Maui a mnoho jiných věcí. Ty si ostatně můžete sami prohlédnout na jejich stránkách, kde Karyn pečlivě vedla také deník všech peněžních i nepeněžních darů, které obdržela.

Ačkoliv je nyní její dluh již splacený, Karyniny stránky nezahálejí. Jsou v určitých intervalech aktualizovány a Karyn na nich zveřejňuje jak novinky ze svého finančního života, tak e-mailové zprávy, které jí došly. Polovina pisatelů těchto zpráv Karyn osočuje a druhá polovina (hlavně bohaté dívky mající slabost pro stejné značky) ji naprosto chápe a na těchto stránkách jim nepřipadá nic nemorálního. Karyn si nicméně postavila na svých „žebřáčích“ stránkách docela výnosný obchod. Najdete zde totiž odkaz na stránky, kde si lze nakoupit trička (mimochodem velmi vkusná), mikiny, hrníčky a tašky s logem „Pomohl jsem zachránit Karyn“. Karyn prý v současné době píše o virtuálním žebřání knihu.

Reakce na Karyniny stránky na sebe nenechala dlouho čekat. Zanedlouho se na internetu objevily stránky s totožným layoutem, které se ovšem jmenovaly Don't Save Karyn (tedy Nezachraňte Karyn). Ty založili dva výtečníci, Bob a Ben, a jsou jakousi parodií na Karyniny stránky. Své příspěvky jim přesto můžete posílat a Bob a Ben sami prohlašují, že peníze rozhodně nepoužijí pro hladové v Africe nebo pro bezdomovce, ale že si za ně hodlají nakoupit naprosté zbytečnosti. Stránky jsou tedy míněny jako legrace, nicméně odkaz na zaslání příspěvků funguje a určité finance se již na kontech Boba a Bena nahromadily.

Karynin úspěch se zakrátko roznesl, a tak začalo vznikat mnoho jiných žebřáčích stránek. Jako pro vše nové i pro virtuální žebřání v Americe vymysleli odborný termín, a to cyberbegging. Na Yahoo byla dokonce vytvořena speciální rubrika pro stránky zabývající se žebřáním po internetu. Najdete ji v části Society and Culture (Společnost a kultura), jmenuje se E-Panhandling a obsahuje skutečně úctyhodné množství stránek. Lidé na nich od druhých žádají skutečně vše možné. Např. na

stránkách <http://www.giveboobs.com> prosí 23letá Michelle o peníze na operaci řader a ukazuje snímky svého hrudníku, aby přiměla (hlavně mužské návštěvníky) k zaslání příspěvku. Michelle založila stránky na konci listopadu loňského roku a ke konci ledna 2003 již od dárců obdržela 3101 dolarů, takže se může chystat do nemocnice na operaci a nakupovat větší prádlo.

O co virtuální žebřáci prosí nejčastěji? Většinou o peníze na snížení svého dluhu – a nutno přiznat, že si tito lidé nedávají žádnou velkou práci s tím, aby vám svoji situaci zdůvodnili a vysvětlili, proč právě jim byste měli svůj příspěvek zaslat. Faktem je jedna naprosto neuvěřitelná skutečnost: všechny stránky, které jsme navštívili, obdržely alespoň minimální příspěvek. Na druhou stranu nemůžeme majitelům stránek upřít jistotu upřímnosti, hraničící však až s drzostí a nestoudností: svou situaci nesvalují na někoho jiného a pouze přiznávají, že by si rádi kupovali více hezkých věcí, případně vybrané peníze utráceli jinak. Nejedná se tedy o žádnou charitu ani o jakoukoliv pomoc potřebným. Jsou tyto stránky normální, anebo se jedná o další zneužití internetu? „Žebřáčích“ stránek však mají jedno společné, a to neidentifikovatelnost svých majitelů. Nikdy se totiž nedozvíte jejich celé jméno a adresu a nevidíte ani jedinou jejich fotografii, protože zveřejňují pouze obrázky, kde jim není vidět do obličeje. Ukázat veřejně svou tvář se zřejmě stydí.

■ ■ ■ Michaela Kadlecová, autor@chip.cz

Myslíte, že Michelle ty peníze opravdu potřebuje?

UČENÍ NEMUSÍ BÝT UŽ JEN MUČENÍ...

Škola za školou

Je možné dosáhnout toho, že se vaše děti budou do školy připravovat s větší chutí než dnes?

Odpověď zní: Ano. Máte možnost dopřát svým ratolestem přípravu na vyučování prostřednictvím internetu.

Těsně před Vánocemi se na českém internetu objevil po delší době projekt, který stojí za bližší prozkoumání. My jsme se o něm pouze krátce zmínili v rubrice Duel webů a nyní se na aplikaci podíváme podrobněji. Škola za školou, služba na adrese www.zaskolou.cz, je určena dětem a má jim pomoci s učením do školy, tedy s přípravou na zkoušení, písemky i závěrečné testy. Žáci druhého stupně základních škol (6. až 9. třída) a také primy až kvarty víceletých gymnázií naleznou na internetových stránkách látku, kterou právě probírají ve školních lavicích. Škola za školou je totiž přesným zrcadlem učebnic, ze kterých se děti ve školách učí. Díky internetu však nezáživné učebnice ožívají a dostávají mnohem atraktivnější obsah. K dispozici je devět hlavních předmětů: český jazyk, anglický jazyk, německý jazyk, matematika, fyzika, chemie, biologie, zeměpis a dějepis.

Autoři připravili Školu za školou podle běžných zvyklostí dětí. Ty přijdou domů, podívají se do rozvrhu, které předměty je následující den ve škole čekají, a proberou si v učebnici danou látku. Při prvním vstupu je tedy potřeba definovat rozvrh hodin a pro každý předmět vybrat učebnici, kterou žák pro daný předmět běžně používá ve škole. Poté dítě v konkrétní učebnici „nalistuje“ právě probírané téma (pokud tedy produkt začne používat v průběhu školního roku) a při každém dalším vstupu do Školy za školou se automaticky dostane na látku, kterou se musí na další den naučit.

Uživatel má interaktivně možnost nejen se látku učit, ale také procvičovat a nechat se vyzkoušet s tím, že se nemusí obávat neúspě-

chu. Ve Škole za školou je vše pouze nanečisto, nic nebrání látce znovu nastudovat a procvičit, aby další den ve škole bylo vše v pořádku.

Pro procvičování a zkoušení jsou např. v předmětu český jazyk k dispozici diktáty a gramatická cvičení. U matematiky autoři připravili mj. testy, kdy dítě vybírá odpověď z několika nabídnutých, přičemž správné mohou být všechny, jen některé, nebo také žádná. Mezi nejefektivnější studijní pomůcky patří bezesporu slepé mapy pro zeměpis.

Dítě i rodič si kdykoliv mohou zkontrolovat úspěšnost přípravy. Vyberou si období a předměty, které je zajímají, a rozhodnou se, zda si chtějí prověřit rozdělané nebo už zvládnuté položky. Objeví se informace, kdy a kolik času studující věnoval konkrétním položkám a s jakou úspěšností, tedy například sdělení, že v úterý 3. ledna od 14:10 hod. probíral 6 minut řešený příklad z matematiky o dvojici úhlů a pak 5. ledna v testíku

z halogenidů a sulfidů uspěl v 78 % otázek a trvalo mu to 17 minut.

Hospodařit s časem děti naučí diář, do kterého si mohou zaznamenávat jednotlivé úkoly i své aktivity ve volném čase, plánovat si jejich splnění, určovat jim priority důležitosti. Jakmile se v přehledu výsledků objeví rozpracovaný úkol, může si jej dítě zařadit do diáře a doplnit, kdy jej chce dokončit.

Škola za školou by pouze jako výuková záležitost pro většinu dětí jistě nebyla dostatečně atraktivní. Díky internetu ale mohou uživatelé komunikovat on-line se svými vrstevníky, kteří jsou také právě přihlášení. Snadno tak lze položit otázku, pokud student látce nerozumí, nebo se naopak projevit jako ten, kdo umí, a odpovědět na vznesený dotaz někoho jiného. Nedílnou součástí Školy za školou jsou Hra gangů a Velká hra o ceny. Body pro použití v obou hrách student získává za každou správnou odpověď ve Škole za

■ školou, jedná se tedy o prvek zábavný, avšak také motivující k učení. Ve Hře gangů navíc záleží na spolupráci žáka s dalšími studenty, což lze chápat jako výchovu a týmové práci.

V přípravě je rodičovský modul, který bude umět přesně sledovat, jak dítěti studium jde a které oblasti jsou naopak problémove. Rodič také bude moci konkrétní nepochopenou látku nejprve pomocí Školy za školou rychle nastudovat a poté svému potomkovi expertním způsobem vysvětlit.

Škola za školou mohou rodiče svému potomkovi objednat ve čtyřech variantách: Basic, Classic, Premium I a Premium II. Každý tarif obsahuje všech devět předmětů. Ve variantě Basic (163 Kč měsíčně, při platbě inkasem z účtu se odečte 20% sleva) však nelze oproti službě Classic (363 Kč měsíčně, po slevě 290 Kč) využívat náročnější moduly (např. slepé mapy, diktáty, pokusy). Premium I (738 Kč měsíčně) nabízí navíc off-line odpovědi živého lektora na dotazy studentů, v případě Premium II (1488 Kč měsíčně) jsou tyto odpovědi on-line, tedy ihned.

Každého nejspíše napadne, že pro přípravu na vyučování by bylo možné opatřit svým

dětem výukový CD-ROM. Tato možnost tady je a na první pohled je levnější než využití internetové Školy za školou, kde kromě měsíčního paušálu platíte také poplatky za připojení k internetu. Při bližším zkoumání však zjistíte, že na trhu neexistuje výukový produkt, který by zahrnoval tak širokou oblast „věděni“ jako Škola za školou. Výuková cédéčka nejsou vůbec levná, a hlavně jejich budete muset koupit několik. Jako největší výhodu internetové Školy za školou však vidím možnost přesné synchronizace ve škole probírané látky s domácí přípravou, což je věc, kterou vám žádný jiný výukový produkt nenabídne (snad s výjimkou živého domácího učitele, což je ale záležitost zcela jiných nákladů). Žák navíc není zahlcen obrovským množstvím informací, které právě nepotřebuje. Jeho příprava je tedy časově efektivnější.

Škola za školou netrpí klasickými dětskými nemocemi, internetová aplikace funguje bez problémů. Je však patrné, že autoři Školu za školou spustili již v okamžiku, kdy nemají zpracovány všechny učebnice používané na školách v České republice. Vybrali tři nejpoužívanější z každého předmětu. Další budou přidávány postupně a student si již dnes může zvolit

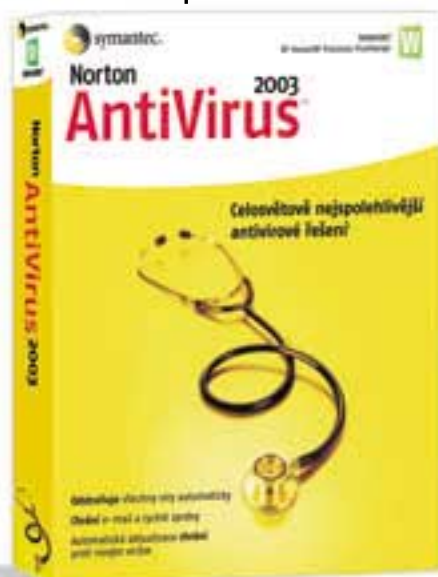
dosud neimplementovanou učebnici s tím, že do doby jejího zpracování bude postupovat podle alternativní učebnice. Tento krok autorů Školy za školou lze pochopit. Do projektu byly vloženy nemalé finanční prostředky a je potřeba, aby se začaly pomalu vracet zpět a sloužily mj. k dalšímu rozvoji Školy za školou. V příštím roce bude Škola za školou rozšířena také o učební látku pro 5. třídy základních škol a studenty vyšších ročníků gymnázií a středních škol. Na závěr prozradíme, že projekt byl připravován osm měsíců, jeho vývoj stál přes deset milionů korun a v současné době má Škola za školou téměř 7500 uživatelů.

■ ■ ■ Michal Přádka, michal.pradka@vogel.cz

PLACENÁ INZERCE

Nedejte virům šanci!

Norton AntiVirus™ 2003 – česká verze

Aplikace Norton AntiVirus™ 2003 poskytuje účinnou ochranu počítače před viry. Tato aplikace se snadným ovládním automaticky rozpoznává viry a odstraňuje infekce v e-mailových zprávách i přílohách rychlých zpráv. Navíc se sama aktualizuje proti novým virům.**

- NOVINKA! Rozpoznává a blokuje viry i v přílohách rychlých zpráv (např. ICQ nebo MS Messenger).
- NOVINKA! Exkluzivní technologie blokování virů Worm Blocking rozpozná červy jako například Nimda v odchozím e-mailu a zabrání tak napadení jiných počítačů.
- ROZŠÍŘENO! Automaticky odstraňuje viry, červy a trojské koně.
- Prohledává a čistí příchozí i odchozí e-maily.
- Automaticky stahuje nové definice virů za účelem ochrany proti novým virům.
- Technologie Script Blocking chrání proti rychle se šířícím skriptovým virům jako například ILoveYou a Anna Kournikova.
- Technologie Worm Blocking a Script Blocking mohou rozpoznat nové hrozby ještě předtím, než pro ně budou vytvořeny definice virů.
- Obsahuje podrobné pokyny k instalaci, a to i do již napadeného počítače.
- Norton AntiVirus 2003 je zcela lokalizovaný.

Norton AntiVirus 2003 v prodeji u prodejců společnosti Symantec a ve vybraných obchodních řetězcích. Klimentská 46, 110 02 Praha 1, tel: +420 602 206 348 e-mail: prague@symantec.com, www.symantec.cz

** Při koupi produktu Norton AntiVirus 2003 získají uživatelé službu aktualizace definic virů po dobu jednoho roku; pro následné aktualizace je k dispozici roční předplatné.

Symantec a logo Symantecu jsou obchodní známky registrované v USA, Norton AntiVirus je obchodní známka společnosti Symantec Corporation. © 2002 Symantec Corporation. Všechna práva vyhrazena.

ZPRAVODAJSTVÍ V NOVÉM

iDNES a Novinky

Shodou okolností se nám v rubrice sešly dva zpravodajské servery. V rozpětí několika málo dní totiž představily svoji novou podobu weby iDNES a Novinky.

IDNES.CZ | WWW.IDNES.CZ

Obsah

Zpravodajský portál iDNES vznikl v lednu 1998 jako čistě zpravodajský server s původním zpravodajstvím. Vlivem stoupající internetové horečky se postupem času přeměnil na portál sdružující několik různě zaměřených serverů a z původně čtyřčlenného týmu se dnes stal více než šedesátihlavý kolektiv tvůrců. Prakticky ke každým narozeninám dostal web novou podobu. V roce 2001 se v záhlaví stránek iDNES tísnilo již třicet odkazů na nejrůznější speciály (Katalog, Klikni, Kultura, Technet, Cestování, Slovníky, Fincentrum apod.), o rok později se pak čtenáři mohli nově orientovat podle základních tematických celků, připravených nasměrovat zájemce na sedm rozcestníkových stránek: Zprávy, Sport, Ekonomika, Volný čas, Technika, Obchody a Služby. Pro rychlou orientaci byl na každé stránce k dispozici rolovací seznam všech serverů, které dříve zabíraly místo v méně přehledné liště.

Ani k letošním, pátým narozeninám nemohl portál dostat jiný dárek než další

změnu svého vzhledu. Provozovatelé iDNES si vytyčili jasný cíl – nabídnout čtenářům snazší orientaci, umožnit rychlejší načítání článků a fotografií a dát prostor novým reklamním formátům. Výsledkem bylo zjednodušení portálové lišty, ve které je nyní soustředěno dvanáct hlavních webů tvořících rodinu iDNES – Zprávy, Sport, Revue, Ekonomika, Fincentrum, Mobil, Technet, BonusWeb, Auto, Reality, Cestování a Bazar.

I nadále zůstává iDNES multimediálním webem, neboť svým čtenářům nabízí k vybraným článkům audio- i videoukázky, kromě běžných diskusních auditorií pod každým článkem se čas od času konají chaty se zajímavými osobnostmi. V případě konání význačné události (summit NATO, volby apod.) se objeví tematicky zaměřené přílohy. iDNES nabízí zaslání SMS zpráv s aktuálním zpravodajstvím. Vybrat si můžete ze dvou variant. V případě první varianty bude zaslána pouze jedna až dvě zprávy denně, ve druhé variantě dorazí na mobil až šest zpráv denně. Cena za jednu doručnou zprávu je 1,05 Kč a je stejná u všech tuzemských operátorů.

Navigace

Titulní stránka je rozdělena do tří stejně širokých sloupců. Levý sloupec je vyhrazen aktuálním zprávám a vzhledem k poměrně časté aktualizaci jeho obsahu v něm najdete jen zprávy staré několik málo hodin. Budete-li se chtít dostat ke starším zprávám, mohli byste narazit na problém. Řešením je odkaz *24 hodin na iDNES*, který je poměrně nenápadně umístěn v záhlaví sloupce. Čtenář odrolující na konec výpisu aktuálních zpráv se tak musí pro čtení starších zpráv vrátit na začátek stránky. I když je u každé zprávy odkaz *top*, mající

RODNÝ LIST WEBU

TVŮRCE: iDNES

PROVOZOVATEL: MAFRA, a. s., multimediální divize

POUŽITÉ TECHNOLOGIE: HTML, Flash, PHP, Javascript

DOBA REALIZACE: 2 měsíce

DATUM SPUŠTĚNÍ: 13. ledna 2003

HOSTING: IOL

právě tuto činnost v popisu práce, považoval bych za vhodné umístit odkaz na starší zprávy i do zápatí levého sloupce.

Prostřední sloupec slouží k upoutávce na aktuální články z výše zmíněných dvanácti hlavních webů iDNES, umístěných v hlavní liště. Pravý sloupec jen napomáhá vytvořit podobnost se vzhledem papírových novin, a to nejen kvůli prezentaci aktuálního vydání deníku MF DNES, umístěné v tomto sloupci.

Grafika

Přehlednosti prospělo odstranění mnoha malých reklamních formátů a ke slovu se dostala velká reklamní plocha o velikosti 250 × 300 pixelů (na ostatních webech z rodiny iDNES tato proměna probíhá postupně). Ve jménu snížení datové náročnosti stránky byla obětována většina grafických prvků (dokonce i kdysi dominantní logo má dnes téměř miniaturní podobu), a tak prakticky jediným grafickým prvkem jsou linky oddělující jednotlivé upoutávky. V levém sloupci je kontrastní podklad pouze u topstory, další zprávy ve stejném sloupci pak bohužel splývají. Čtenářovu pozornost tak mnohem více než nevýrazně prezentované zpravodajství upoutají odkazy na články z ostatních webů iDNES, neboť v tomto případě je mnohařádková textová anotace nahrazena obrazovou upoutávkou. Pokud vám jde především o zpravodajství, mnohem lépe se budete cítit na adrese zpravy.idnes.cz.

NOVINKY.CZ | WWW.NOVINKY.CZ

Obsah

Internetový magazín Novinky si snad jako jediný z tuzemských webzínů držel několik

let svoji původní podobu. Skoro se zdálo, že jeho nadčasová podoba vydrží navěky, ale jako blesk z čistého nebe se na sklonku loňského podzimu objevila zpráva o chystaném

velkém třesku. Přeměna Novinek na plnokrevný zpravodajský portál byla výsledkem jednání společností Seznam.cz a Borgis (vydavatel deníku Právo). Seznam poskytl název, doménu a především schopnost přivést internetové návštěvníky prakticky kamkoli, Borgis obětoval svůj nepříliš úspěšný internetový magazín FlashNews a jeho otory pověřil tvorbou „polednových“ Novinek.

Přesně podle předpokladů se v první lednový den objevily Novinky v nové podobě. Bylo však bohužel patrné, že se magazín dodělává za provozu.

V prvních lednových dnech totiž postupně přibývaly jednotlivé rubriky, šéfredaktor magazínu Vladimír Dušánek sliboval brzké zavedení diskusních fór k jednotlivým článkům (čtenáři se dočkali až koncem

ledna) a omlouval se za nemožnost vkládat obrázky do textu článku.

Pro čtenáře „předlednových“ Novinek je ale podstatné, že se i nadále mohou setkávat s články svých oblíbených autorů, například Tomáše Baldýnského (Baldachýn), Františka Fuky (FFFilm), Ondřeje Pohla (Hraj a neplať) a několika dalších zavedených „čláknopisců“. K dispozici je i archiv článků, které se dokonce zobrazují v původním grafickém layoutu.

NAVIGACE

Minulé i současné Novinky mají velmi podobný styl orientace v obsahu, a to především díky prakticky totožnému menu, které najdete v levé části stránky. Příliš se neliší ani názvy rubrik, do kterých jsou jednotlivé články zařazeny: Domáci, Zahraniční, Kultura, Internet, AutoMoto, Vztahy a Sex. Zatímco „předlednové“ Novinky byly založeny především na osobnostech a čtenáři si texty vybírali často podle jména autora uvedeného pod názvem článku, současné Novinky své čtenáře o toto ochuzují. Malou náhradou jsou grafické odkazy na aktuální články vyhledávaných autorů, umístěné v zápatí stránky. V duchu hesla „Nic není staršího než včerejší Novinky“ se bohužel nedostanete ke článkům starším několika týdnů, hrubým nedostatkem je i absence vyhledávacího formuláře.

GRAFIKA

Citlivější jedince vyděsí neúměrně velké písmo titulu hlavní zprávy a zbytečně obrovská fotografie. Netradiční je i typ písma, kdy na titulky je použito patkové písmo a samotný text článku je naopak psán písmem bezpatkovým (obvykle to bývá obráceně), což v kombinaci se šedým písmem na bílém podkladu dokáže čtení delšího souvislého textu dosti znepříjemnit. Kombinace bezpatkového písma s patkovým působí rušivě také u loga Novinek. Snad jediným plusem grafické podoby Novinek je jednoduchost a přehlednost, neboť čtenář není zahlcován zbytečně velkým množstvím článků, a (zatím) ani reklama příliš neobtěžuje.

■ ■ ■ Ladislav Bittner, autor@chip.cz

NÁZOR PROFESIONÁLNÍHO WEBDESIGNÉRA

iDNES.cz

Na první pohled je znát snaha o přehlednější uspořádání informací a o úsporu kódu. Nová globální navigace celé rodiny serverů je daleko přehlednější než původní a zabírá mnohem méně místa. Naopak zcela zmizela navigace jednotlivých rubrik, návštěvník je tedy odkázán na náhledy zpráv. Odlišné designové prvky v jednotlivých rubrikách působí velmi chaoticky, vhodnější by bylo sjednocení jejich layoutu se současným barevným odlišením, tj. různá barevná schémata. Webu tohoto rozsahu by také prospěla existence navigační mapy.

Chybí signalizace změny stavu odkazů. Kvůli definici velikosti písma v pixelech si návštěvníci s IE/Win nemohou písmo zvětšit – jedná se však o chybu tohoto prohlížeče. Obrázky nemají povinný alternativní popis. Od obrázku titulní stránky MF DNES bych čekal, že bude zároveň fungovat jako odkaz na stažení (u odkazu samotného chybí velikost souboru PDF, což musí vadit zejména uživatelům připojeným prostřednictvím modemu). Web je nepoužitelný v Netscape Navigatoru 4; jeho uživatelům by bylo vhodnější nabídnout nestylovaný strukturovaný dokument. Naopak zobrazení v mobilních zařízeních je velmi přijatelné (testováno ve speciálním modu prohlížeče Opera 7). Při změně velikosti písma v Mozille zůstává web čitelný, bez vážnější deformace (až na vstupní pole pro vyhledávání).

Novinky.cz

Hned v úvodu přivítá návštěvníka velkorysý reklamní prostor, což nelze nazvat jinak než plýtváním místem. Každého jistě okamžitě uhodí do očí obrovský nápis prvního článku spolu se zbytečně velkou fotografií. Barevné schéma působí nudně, stejně jako celý server.

Text článků, odkazy, nadpisy – vše je provedeno černou barvou, o intuitivnosti a upoutání pozornosti čtenáře nemůže být v případě tohoto webu ani řeč.

V přehledu aktualit (pravý box) není ani jediný odkaz – návštěvník je nucen použít levé navigační menu. Byl by skutečně takový problém doplnit k výsledkům hokejové extraligy odkaz na příslušný článek? Ukázkovým příkladem plýtvání prostorem je stránka s komentáři hokejových zápasů, na níž je textu samotného článku věnován sloupek o šířce cca 350 pixelů, v některých případech dokonce pouhých 200 pixelů. Čtenáři takového článku hrozí, že se „uroluje“ k smrti. Slušností by pak bylo alespoň umístit na konec takové stránky odkaz na její začátek.

Pokusil-li se uživatel zvětšit písmo (samozřejmě v alternativním prohlížeči, který si nenechá vnutit autorem pevně definovanou velikost), odměnou mu bude dílčí rozpad layoutu a vzájemné překrývání navigačních prvků, což podstatně sníží použitelnost webu. Téměř se nechce věřit skutečnosti, že stránky nemají speciální formátování pro tiskový výstup. Samotný kód stránek nechci komentovat, neodpustím si jen vyzvednutí neexistence deklarace jazykového kódování – autoři webu nejspíš spoléhají na technickou zdatnost a inteligenci svých čtenářů a jejich prohlížečů.

Testováno v prohlížečích Internet Explorer 5.0, Mozilla 1.2.1, Netscape Navigator 4.8, Opera 7 (platforma Windows).

Pavel Kout, pavel.kout@webface.cz

Studio WEBface – internet.design & development.
www.webface.cz

Reference: www.aam.cz, www.alsig.cz, www.mensa.cz

RODNÝ LIST WEBU

TVŮRCE: grafický návrh Borgis, technické řešení Seznam.cz

PROVOZOVATEL: technickým provozovatelem je Seznam.cz, redakční činnost zajišťuje Borgis

POUŽITÉ TECHNOLOGIE: HTML, XML, MySQL, Linux

DOBA REALIZACE: 2 měsíce

DATUM SPUŠTĚNÍ: 1. ledna 2003

HOSTING: Seznam.cz

Na daně s internetem

JAK VÁM INTERNET POMŮŽE S DAŇOVÝM PŘÍZNÁNÍM?

Březen je nejen měsícem internetu, březen je také měsíc odevzdání příznání k dani z příjmů. Nechuť k vyplnění tohoto příznání nepramení jen ze skutečnosti, že je třeba zaplatit státu část těžce vydělaných peněz, ale také z toho, že samotný proces vpisování údajů do kolonek formuláře je přece jen o něco těžší než vyplnění tiketu sportky.

ZÁKON NADEVŠE

Kompletní informace o dani z příjmů fyzických (a právnických) osob obsahuje zákon č. 586/1992 Sb. ze dne 20. listopadu 1992. Od doby svého vydání zaznamenal zákon několik desítek změn a jeho plné znění

NEJÍ DAŇ JAKO DAŇ

I když má stát větší příjmy z daní z příjmů právnických osob a z daní z přidané hodnoty (DPH), přesto mezi nejdiskutovnější daňová témata patří daň z příjmů fyzických osob. Příjmy občanů mohou plynout ze závislé činnosti a z funkčních požitků (především mzdy a platy), z kapitálového majetku (dividendy, úroky z vkladů na účtech apod.), z pronájmů nemovitostí a z ostatních oblastí (příležitostné příjmy, výhry v loteriích, příjmy z prodeje apod.).

Rádné daňové příznání je nutno podat nejpozději do tří měsíců po uplynutí zdaňovacího období (v našem případě právě do konce března). Pokud vaše příznání probíhá v režii daňového poradce, můžete nechat státní úředníky čekat na vyplněný daňový formulář až do konce června. Daňové příznání dokonce v jistých případech nemusíte podávat vůbec. Například tehdy, nepřekročí-li vaše příjmy 10 000 Kč, anebo v případě, kdy u svého zaměstnavatele podepíšete Prohlášení k dani a příjmy z ostatních činností podléhající dani z příjmu nepřevyšují 4000 Kč.

najdete pochopitelně ve **Sbírce předpisů České republiky** (www.sbirka.cz). Tyto stránky ovšem nabízejí jako volně přístupné částky a předpisy vydané ve Sbírce zákonů a ve Sbírce mezinárodních smluv pouze za poslední čtyři týdny. Kompletní archiv předpisů vydaných ve Sbírce zákonů od roku 1945 (do 1992 jen platné, od 1993 všechny) je však provozován jako placená služba. Do archivu byly zařazeny i předpisy vydávané ve Finančním zpravodaji a v Cenovém věstníku a jeho brány se vám otevrou až po zaplacení paušálního poplatku. Ceník paušálních poplatků je stanoven pro čtyři volitelná období: jednoměsíční přístup do archivu vás bude stát 315 Kč, tříměsíční 840 Kč, za 2940 Kč budete mít do archivu přístup jeden rok a dva roky jsou oceněny částkou 5460 Kč.

Naštěstí v tomto případě kvůli jednomu zákonu nemusíte platit za vstup do archivu,

protože plné znění „daňového“ zákona najdete na mnoha webech věnujících se problematice daní. Na serveru **Zákony** (zakony.idnes.cz) si můžete zákon přečíst přímo na internetové stránce, na webu **Účetní svět** (www.ucetnisvet.cz) jsou aktuální znění daňových předpisů připravena ke stažení v podobě textových souborů ve formátu doc a na serveru **Eprávo** (www.epravo.cz) získáte příslušný zákon přímo ve formátu pdf, tedy přesně v té grafické úpravě, na jakou jste v případě zákonů zvyklí.

ODBOBNÉ MAGAZÍNY

Jenže ne pro každého je čtení suchých textů z per našich zákonodárců stravitelné. S tím našťastí počítají „člákopisci“ populárně-naučných textů, jejichž úkolem je srozumitelnou formou vysvětlit, co chtěli autoři jednotlivými paragrafy sdělit. Citlivým přístupem ke čtenářům rozhodnutým přispět do státní

Jedinou podmínkou je registrace, při které musíte poskytnout některé své osobní údaje. Za odměnu dostanete kupříkladu přístup ke kompletní anotaci právních předpisů (zákonů, vyhlášek a nařízení vlády) vyhlášených ve Sbírce zákonů České republiky nebo k daňovému kalendáři. Pokud vás neuspokojí volně dostupné informace v sekci Dotazy, máte šanci položit vlastní dotaz. Nejste-li ovšem odběrateli daňové a účetní literatury vydavatelství provozujícího předmětný web, bude vás kvalifikovaná odpověď na váš dotaz stát 500 Kč.

KDO SE PTÁ, TEN SE DOZVÍ

Klást odborníkům otázky s daňovou problematikou můžete i na serveru **Vaše daně** (www.vasedane.cz). Rychlost odpovědi si můžete sami a může se pohybovat mezi třemi až osmačtyřiceti pracovními hodinami. Dotazy mohou být kladeny nejen v češtině, ale i v angličtině. Ne nadarmo se říká, že dobrá rada je nad zlato, neboť kupříkladu cena za zodpovězení dotazu v angličtině do tří hodin je bez jedné koruny rovných pět tisíc. Pokud na odpověď v češtině vydržíte čekat dva dny, zaplatíte necelých šest set korun. Budete-li mít štěstí, nebudete muset za vyřešení svého problému zaplatit ani korunu, neboť na stránkách jsou volně přístupné odpovědi na nejčastěji kladené dotazy. Stránka s odpověďmi však bohužel již dva roky nebyla aktualizována.

Daňové informace k vám nemusí proudit jen skrze internetový prohlížeč, ale také prostřednictvím elektronické pošty, a to navíc zcela zdarma. Velmi populárním zdrojem informací jsou totiž e-mailové konference, do kterých jsou přihlášení uživatelé se společným zájmem o určitý obor. Zašle-li přihlášený uživatel do konference svůj příspěvek, konferenční robot jej bez váhání rozešle všem účastníkům konference. Zmíněná komunita uživatelů si pak vzájemně odpovídá na položené dotazy. Jednoduchý způsob založení konference umožňuje server **Pandora** (www.pandora.cz), na kterém najdete již zavedenou **Účetní a daňovou konferenci** (www.pandora.cz/conference/uct_dane).

JDEME DO FINÁLE...

Vyzbrojeni teoretickými poznatky můžete přistoupit k očekávanému finále, kterým je vyplnění a následné doručení formuláře daňového příznání do rukou státní moci. I když elektronický podpis v tomto případě stále ještě patří do říše pohádek, může být počítač pomocníkem alespoň při vyplňování formuláře. Stačí nasměrovat internetový prohlížeč na web **FormFiller** (www.ff.cz), v jehož útrokách se skrývá mnoho

zajímavých formulářů, které v papírové podobě plní archivy státních institucí. Web dostal svůj název podle počítačového programu, jehož pomocí se potřebná data po zadání ihned na požadovaná místa sama duplikují nebo počítají, zadané finanční částky se okamžitě převádějí na text; k formuláři lze připojit i databázi a po odeslání daňového šílení vám bude program sloužit třeba k vyplňování složenek.

Pokud jste přesto nakonec zjistili, že vyplnění kolonek daňového formuláře je nad vaše síly, a hledáte někoho fundovanějšího, zkuste se po takovém člověku poohlédnout na stránkách **Komory daňových poradců** (www.kdpcr.cz), sdružující všechny daňové poradce. Prostřednictvím vyhledávacího formuláře na zmíněném webu si můžete najít daňového poradce splňujícího vaše představy. Kromě místa jeho působnosti můžete vybírat podle specializace (daň z příjmů, daň z přidané hodnoty, jednoduché účetnictví, podvojně účetnictví apod.), oborů činnosti (auditor, daňový expert, likvidátor, makléř apod.) a případně i podle jazykových znalostí.

Až budete mít v ruce správně vyplněné daňové příznání a v kapse příslušnou hotovost, zbývá již jen učinit poslední krok, kterým je zaplacení daně. Pro snazší a bezproblémové placení daní je nutné znát odpovídající číslo bankovního účtu finančního úřadu a správný postup při poukazování finančních prostředků. Území České republiky pokrývá 222 finančních úřadů a čísla jejich bankovních účtů pro placení daní jsou složena z předčísloví bankovních účtů a z matrikových částí. Tato čísla, stejně jako podrobný návod, jak správně daň zaplatit, najdete na webu **Ministerstva financí** (www.mfcr.cz) pod odkazem Daňová správa.

Dáváte-li přednost přímému kontaktu s úředníkem a nejste-li si jisti, pod který finanční úřad spadáte, jednoznačnou odpověď najdete na webu **Ústředního finančního a daňového ředitelství** (ufdr.mfcr.cz). Rozhodující pro určení příslušného úřadu je u právnické osoby místo jejího sídla v České republice a u fyzické osoby její bydliště. V každém případě však mějte na mysli jeden z Murphyho zákonů, hovořící o tom, že berní úředník slouží lidu, a nikoli člověku.

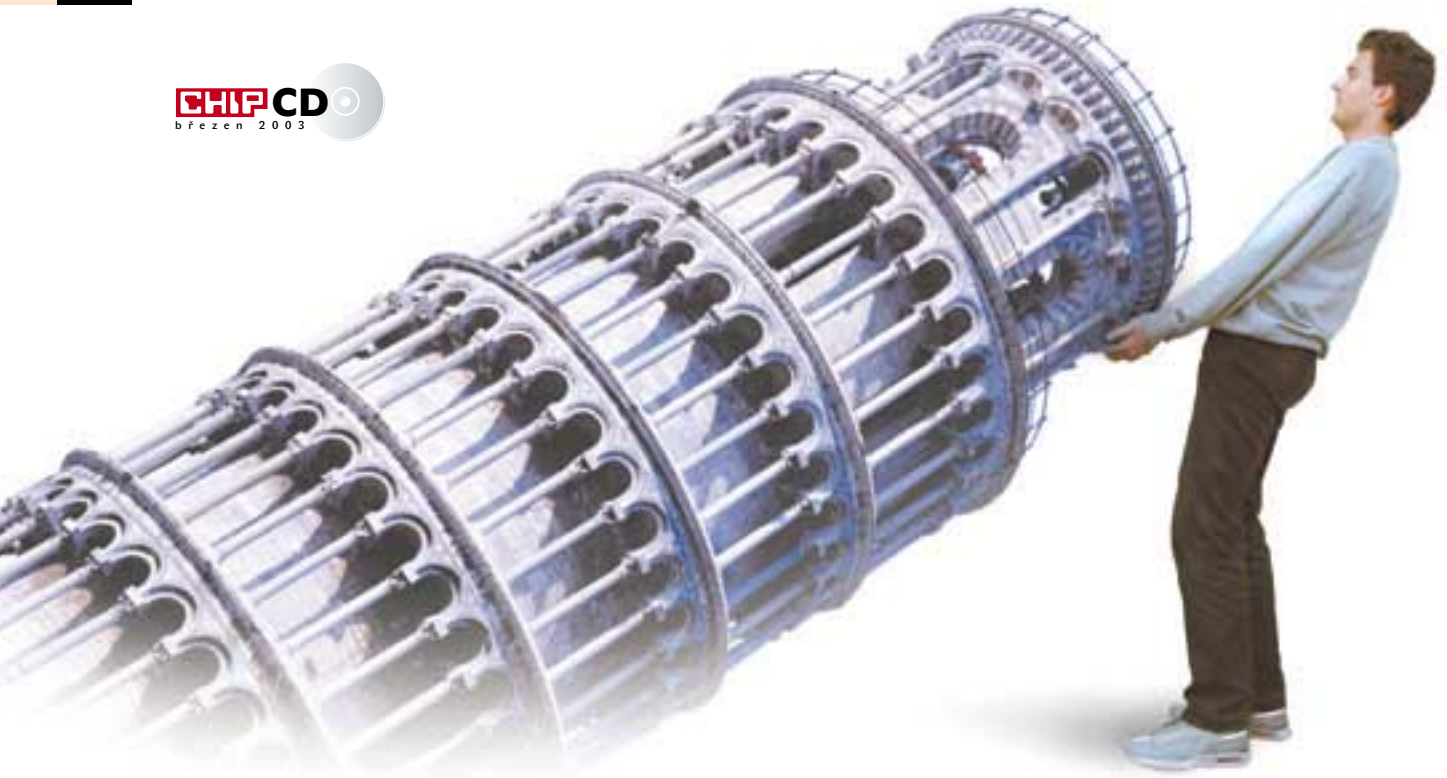
■ ■ ■ Ladislav Bittner, autor@chip.cz

- pokladny částí svého výdělků se vyznačují texty na serveru **Měsíc** (www.mesec.cz), které najdete pod odkazem Daň z příjmů v sekci Stát. Daňovou přílohu připravil pro své čtenáře i magazín **Peníze** (www.penize.cz/zivot/dane) a pozadu nemohl zůstat ani portál iDNES se speciálem **Daně** (dane.idnes.cz).

Kromě publicistických textů najdete na již zmíněném webu **Účetní svět** (www.ucetnisvet.cz) také užitečné srovnávací tabulky, jako kupříkladu Vývoj sazby daně z příjmu fyzických osob, Vývoj výše nezdanitelných částek, Konstantní symboly používané v platebním styku nebo Kódy bank. Autoři účetního serveru též pravidelně sledují a recenzují obsah odborných periodik, o jejichž existenci možná ani nemáte tušení. Namátkou se jedná o tituly **Daně a právo v praxi**, **Daňový a účetní poradce podnikatele**, **Práce a mzda apod.** Ještě mnohem širší záběr má rubrika **Monitoring médií**, ve které prakticky denně najdete zprávy z médií (tisk, rozhlas, televize, internet) týkající se daňové problematiky.

Odborné články s daňovou problematikou vycházejí také na serveru **Sagit** (www.sagit.cz). Vyplatí se však tyto stránky navštěvovat pravidelně, neboť čtrnáct dní po uveřejnění je článek přesunut do archivu a pro jeho přečtení je již třeba zaplatit. K tomuto účelu je nutno zakoupit Virtuální přístupovou kartu s různými hodnotami impulzů. Pro představu – přečtení jednoho odborného článku vyjde zhruba na pětikorunu. Naopak úplně zdarma jsou nabízeny všechny informace na webu **Daně & účetnictví** (www.du.cz).

NÁSTROJE PRO OBNOVU SOUBORŮ

Napравíme téměř vše

Asi každý z nás si už někdy omylem vymazal potřebný soubor z pevného disku. Ve většině případech je snadné ztracený soubor vrátit – stačí jenom použít ikonu Koš. Ale co dělat, jestliže byl soubor ztracen v důsledku systémové chyby nebo při mazání s použitím kláves Shift+Delete?

Ztratit informaci lze různými způsoby: vyčistíme-li Koš, místo toho, abychom z něho obnovili nutné soubory, nebo zadáme-li náhodou chybnou masku pro odstranění něčeho v MS-DOS. Pro uživatele, který tímto způsobem ztratil například velký dokument napsaný v MS Wordu, není příčina až tak

důležitá. Po krátké chvilce nepozornosti je před ním těžký a dlouhý proces obnovy ztracené informace. Je však možné si značně ulehčit práci a obnovit zdánlivě navždy ztracené soubory pomocí speciálních nástrojů, které jsme se pro vás rozhodli tentokrát vyzkoušet.

DRIVE RESCUE

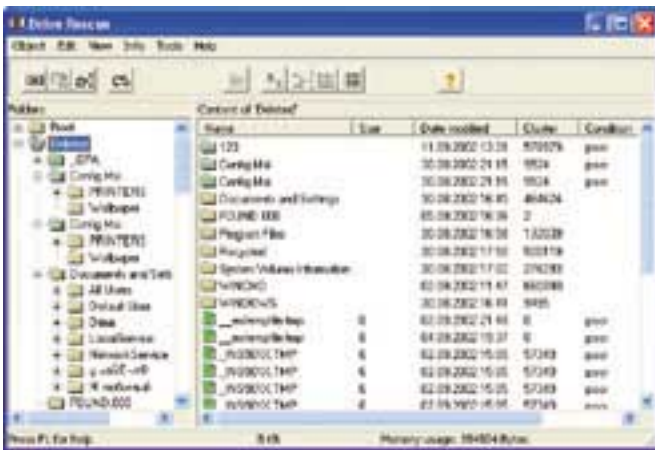
Náš přehled začneme jediným programem, který je šířen zdarma. Budeme-li program Drive Rescue srovnávat s jinými účastníky našeho testu, ukáže se, že není prakticky v ničem horší než většina analogických placečných programů, a občas je dokonce řádově lepší. Drive Rescue při startu a při odpovídajícím způsobu výběru disku nezačíná s bláznivou umíněností hledat všechny ztracené soubory a „brousit“ harddisk, až z toho zaléhají uši. To se bude dít pouze v případě, že sami spustíte úplné skenování disku. Program korektně zvládá svůj úkol a při jeho práci jsme si nevšimli chyb nebo jiných nepříjemností. A protože Drive Rescue je navíc zdarma, dostal od nás ocenění Chip tip za poměr cena/výkon. Jediným minusem je absence jakékoliv pomoci ze strany autora. Webové stránky programu přestaly fungovat a samotná utilita se neobnovovala již od května minulého roku.

RECOVER 98

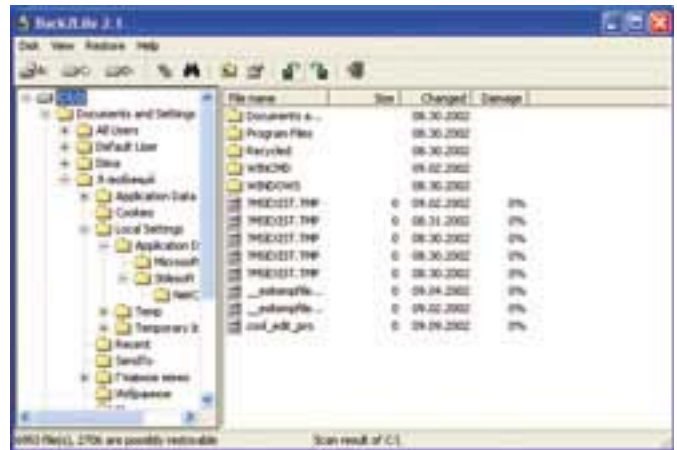
U tohoto programu je natolik chudá nabídka funkcí, že se vnučuje otázka, za co tvůrci programu vůbec žádají peníze. Tato utilita je vhodnější pro hledání ztracených souborů spíše v adresářích nevelkého objemu než například v kořenovém adresáři, kde se může proces hledání nepříjemně protáhnout. Zvláště to je patrné v případě, kdy s programem pracujeme na starším, pomalém počítači. Tvůrci programu nepředpokládali možnost prohlížení obsahu disku (jako v Průzkumníku Windows), zároveň ani nedoplňli funkci „navigování“ souborů s optimistickou předpovědí na obnovení. Proto místo toho, aby byly rychle nalezeny a obnoveny před chvílí odstraněné soubory, musí se relativně dlouho čekat, než program ukončí skenování celé vybrané oblasti disku. A pokud se vyhledávaný soubor nachází v kořenovém adresáři, bude nutné se ho ještě dlouho snažit najít mezi značně velkým seznamem zbytků souborů, které program našel. Tento problém můžeme překonat, zapojíme-li filtraci podle odpovídající extenze, ale ani to vás nezachrání před dlouhým čekáním na ukončení procesu skenování.

ZÁPIS INFORMACE

Dříve než začneme rozhovor o nástrojích na obnovu, zkusme si pro sebe ujasnit principy zápisu a odstranění souborů v systému FAT (File Allocation Table). Jak známo, jednotkou ukládání dat na disku se souborovým systémem FAT je klastr. Jeho velikost se mění v závislosti na objemu a konfiguraci pevného disku (od jednoho do několika desítek kilobajtů). Při zápisu a uchování informace na harddisku může být soubor uložen ne v jednom, ale v několika klastrech najednou. Souborový systém čísluje obsazené klastry určitým způsobem: první klastr souboru obsahuje číslo následujícího a tak dále. Velice často jsou klastry roztroušeny na disku chaoticky – takové soubory nazýváme fragmentované – a systém, který postupně načítá čísla klastrů, z nich doslova sbírá informaci.

Drive Rescue je freeware, což je klíčová přednost tohoto nástroje.

Back2Life: Kvalita práce a jednoduchost řízení

RECOVER4ALL

Tento program je blízký ideálnímu nástroji, který by rozhodně neměl ve vašich počítačích chybět. Jediným minusem, alespoň pro nás, je dost nudný proces skenování disku při jeho vybírání z průzkumníka Recover4all. I když ani to nelze považovat za velký nedostatek, protože na rozdíl od předchozí utility Recover4all po skenování nevysype na uživatele úplný seznam zjištěných souborů, ale ponechává možnost pohybovat se po stromě adresářů a podadresářů a nasvěcuje přitom ty soubory, které byly odstraněny nedávno a mají všechny šance být obnoveny. Přičemž po zevrubném skenování, s jehož prováděním se bude nutně smířit v každém případě, kontroluje program každý klaster pevného disku a na pozadí provádí ještě detailnější skenování, které je mimochodem možné přerušit v kterémkoliv okamžiku zmáčknutím tlačítka *Stop*.

Kromě popsaných funkcí nebyly zjištěny žádné jiné. Celá práce s programem Recover4all spočívá v jednoduché posloupnosti:

spustil, stiskl, obnovil. Program je distribuován jako demoverze a bez registrace obnovuje soubory velikosti maximálně 10 KB.

FILEREIVAL

Dvojník utility Drive Rescue prokázal stejně jako jeho bezplatný konkurent velice dobré výsledky a nebýt ceny, mohl být spolu s ním postaven na stupeň vítězů. Program si žádné výtky nezasloužil. Odstraněné soubory, které FileReival dokázal najít, se ukázaly vhodně zeleně „nasvěcené“. Existuje i systém vyhledávání. To znamená, že pokud znáte název ztraceného souboru, je velice snadné ho najít, program se nepřehrabuje v průzkumníku. Mimochodem, bez registrace program pracuje zásadně v demonstračním režimu a bez zavedení kódu je nemožné obnovit jakékoliv soubory.

BACK2LIFE

Nejmenší program našeho přehledu (celkem 119 KB), který potěšil jednoduchostí řízení a kvalitou práce. Back2Life po výběru disk

rychle oskenuje z hlediska ztracených klástrů a předkládá výsledek v klasickém „dvooukno-ovém“ rozhraní: vlevo je strom průzkumníka, vpravo adresáře a soubory. V tomto případě jsou v pravém okně zobrazeny jenom odstraněné soubory. Kromě toho má program možnost hloubkového skenování, dvě metody obnovování a systém hledání odstraněných souborů. Může také nabídnout předběžnou prognózu možnosti obnovy konkrétního souboru. Bez registrace může Back2Life obnovovat soubory o velikosti maximálně 10 KB.

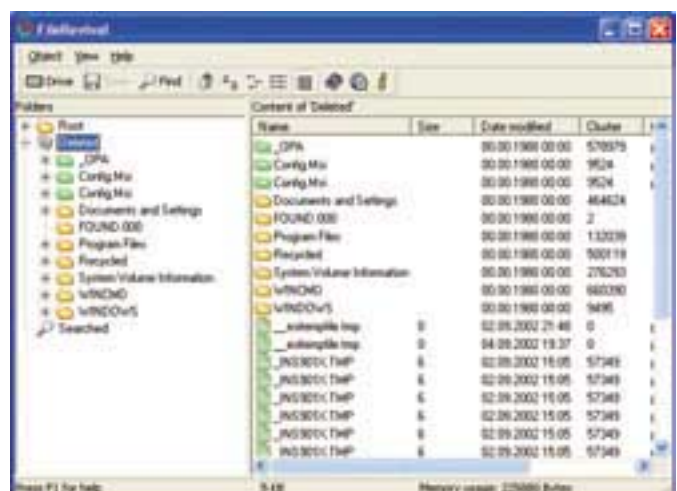
EASYRECOVERY PROFESSIONAL

Po posouzení nejmenšího programu našeho přehledu přejdeme k programu největšímu. Ve srovnání s ostatními utilitymi, jejichž velikost nepřevyšuje jeden megabajt, se zdá EasyRecovery se svými 31 MB jakýmsi monstrem. Mimochodem, cena této utility je neméně monstrózní – 499 USD. To úplně stačí k tomu, aby si většina běžných uživatelů šla hledat různé alternativy, kterých je naštěstí dost.

Nicméně tento program, nehledě na velikost a cenu, stojí za pozornost. Musíme pozname-

EasyRecovery Professional: Monstrum, které zmůže skoro všechno.

FileReival – dvojník utility Drive Rescue – prokázal také velice dobré výsledky.

ODSTRANĚNÍ SOUBORU

Budeme-li srovnávat čas, který zabere zápis souboru na disk, a čas nutný k jeho odstranění, ukáže se, že zápis se uskutečňuje relativně dlouho, ale k odstranění postačuje zlomek sekundy. Tady je samozřejmě možno vzpomenout na známé přísloví „Dvakrát měř, jednou řež“. Odstranění se uskutečňuje rychle proto, že systém není informací v souboru úplně, ale jednoduše smaže pouze první písmeno jeho názvu. Kromě toho se nulují všechna čísla klastrů (zachovává se pouze počáteční ukazatel). Potom jsou všechny klastry souboru vnímány systémem jako volné a mohou být použity pro uložení nové informace.

- nat, že program je celým komplexem nástrojů pro obnovení souborů, diagnostiku a získání co nejúplnějších informací o pevných discích počítače. EasyRecovery může otestovat disky z hlediska stability práce či přítomnosti chyb a také zobrazit podrobnou informaci o objemu diskového prostoru, který zaujímají soubory a adresáře, přičemž to názorně ukáže formou diagramu.

Co se týká obnovení ztracených dat, zdá se, že se tvůrci programu snažili že všech sil, aby ospravedlnili neskutečně vysokou cenu programu. Za prvé, pomocí EasyRecovery je možno nejenom obnovit jakýkoliv ztracený soubor, ale i křísit narušené ZIP archivy, dokumenty MS Office, a dokonce i poštovní soubory Outlook Expressu. Taková nutnost může například nastat, když po havárii nemůže MS Word vlastními silami

OBNOVOVÁNÍ

Žádný z programů, které jsou určeny k obnovení odstraněných souborů, nemůže zvládnout svůj úkol, pokud byly klastry souboru při zápisu rozházeny po celém disku. Naopak, obnovení s velkou pravděpodobností skončí úspěchem, jestliže byly klastry souboru na disku před odstraněním přímo jeden za druhým (tedy byly defragmentovány). Tím, že má program k dispozici ukazatel na počáteční klaster obnovovaného souboru, snímá program jeho obsah z odpovídajícího množství posloupných klastrů. Nesmí se však zapomínat, že čím více je soubor fragmentován, tím méně šancí je obnovit ho v původní podobě. Mimochodem, skoro všechny nástroje v našem přehledu dávají informaci o tom, jaké šance máte pro obnovení souboru.

vrátit k životu neuložený dokument. Za druhé, v programu se předpokládá archivování systémových souborů dle rozvrhu a pro případ kritické havárie systému také vytvoření havarijních disket.

I přes tak obrovský počet možností v nás program zanechává poněkud stísněný pocit. Vždyť většinu jeho funkcí mohou nahradit malé bezplatné nástroje.

UŽITEČNÉ RADY

Chcete-li, aby nástroje obnovování mohly důstojně plnit své funkce, je nutno co nejčastěji (samozřejmě v rozumných mezích) používat program defragmentace, která

přerovnává posloupné klastry, pokud byly rozestety na různých částech disku. Důležitá je také doba, která uplynula mezi odstraněním souboru a pokusem o jeho obnovení – čím víc času uplynulo, tím více je „šancí“, že na ztracenou informaci systém již zapsal něco jiného.

A nakonec ještě jedna užitečná rada: Snažte se uchovávat zvláště důležité informace na ne příliš velkých discích – v tom případě vaše šance na to, že klastry budou zapsány na disk posloupným řetězcem, jeden za druhým, poněkud vzrostou.

ZÁVĚR

Ačkoliv existuje velké množství utilit pro obnovení ztracené informace, většina z nich je pro běžné uživatele poměrně drahá. V průběhu testování se ukázalo, že programy se mezi sebou, s výjimkou dvou až tří funkcí, prakticky neliší. Proto si myslíme, že bude spravedlivé první místo přidělit jedinému bezplatnému programu, konkrétně programu Drive Rescue. Je pravda, že jsme chvíli váhali, neudělíme-li první místo našemu monstři EasyRecovery Professional, ale při vzpomínce na jeho cenu jsme se rozhodli držet původního názoru. Tím spíše, že bez mnoha jeho funkcí se lze obejít. Hodnocení programů je možné najít v souhrnné tabulce.

■ ■ ■ Pavel Šošin

CHIP
BŘEZEN 2003

EasyRecovery

Recover4All

RECOVER 98

FILE RECOVERY

NÁZEV	DRIVE RESCUE	EASY RECOVERY PROFESSIONAL	BACK2LIFE	RECOVER4ALL	RECOVER 98	FILE RECOVERY
STRÁNKA	není již tvůrcem programu podporována	www.ontrack.com	www.grandutils.com/Back2Life	www.recover4all.com	www.ic-tech.com	www.onlimedia.com
PODMÍNKY ŠÍŘENÍ	freeware	shareware	shareware	shareware	shareware	shareware
CENA [USD]	nejdou údaje	499	20	69	169	34,95
OPERAČNÍ SYSTÉM	Windows 9x/Me/NT/2000/XP	Windows 9x/Me/NT/2000/XP	Windows 9x/Me/NT/2000/XP	Windows 9x/Me/NT/2000/XP	Windows 9x/Me/NT/2000/XP	Windows 9x/Me/NT/2000/XP
PODPORA SYSTÉMU SOUBORŮ FAT	FAT12, FAT16, FAT32	FAT12, FAT16, FAT32	FAT12, FAT16, FAT32	FAT12, FAT16, FAT32	FAT12, FAT16, FAT32	FAT12, FAT16, FAT32
PODPORA NTFS	•	-	-	-	•	-
HLEDÁNÍ ZTRACENÝCH SOUBORŮ	•	•	•	•	•	•
PODLE ŠABLONY						
HLEDÁNÍ ZTRACENÝCH KLASTRŮ	•	•	•	•	•	•
PLUSY	bezplatné šíření, pohodlné rozhraní, práce s NTFS	nepřeberné množství funkcí	nevelký rozměr instalačního souboru, vhodné a pohodlné rozhraní	vhodné, pohodlné a přehledné zobrazování informací, práce s NTFS	rychlé skenování	vhodný a účelný soubor možností
MINUSY	žádné jsme nenašli	zabírá mnoho místa na pevném disku, vysoká cena	žádné jsme nenašli	pomalé skenování, bez registrace možné obnovení souborů do 10 KB	při práci není příliš stabilní, provádí plně skenování celého disku místo prozkoumávání zjevně smažených souborů	nerozzná cyrilici v názvech souborů a adresářů
HODNOCENÍ	9	8	7	6	5	4

Někdo se kouká

Každý, kdo je nějakým způsobem aktivní na internetu, se stává potenciálním terčem pro autory reklamních plug-inů, přidávaných k nejrůznějším programům. Tyto plug-iny toho však kromě pouhého zobrazování reklam umí provádět daleko víc, a to i takové činnosti, o kterých nemusíme mít ani potuchy.

Na centrální server tyto zásuvné moduly odesílají průběžně informace o našem systému, jako například naše uživatelská jména, IP adresu, navštívené stránky a stažené soubory, nainstalované programy, informace o souborech na disku, licenční čísla k softwaru nebo třeba i telefonní číslo našeho ISP. Je sice pravda, že mezi stovkami tisíc „uživatelů“ těchto programů se naše data ztratí, ale neznám nikoho, komu by se

ale také účinnější, přibyly možnosti nastavení, byl přidán modul pro on-line kontrolu, který zabrání spuštění různých ActiveX a jiných neautorizovaných skriptů, a mnoho dalších vymožeností.

PRVNÍ DOJMY Z TESTOVÁNÍ

Verze 6 je v době psaní článku na světě asi týden, ale už při prvním spuštění si nás získala. Před samotným spuštěním jsme provedli

které například mění telefonní číslo, prostřednictvím kterého jsme připojeni k internetu.

JEDNODUCHÉ OVLÁDÁNÍ

Jak jsem už podotkl, nové ovládání je mnohem intuitivnější než u verze předchozí. Stačí pouhá dvě klepnutí od spuštění programu a začne kontrola celého systému. Na jejím konci jsme buď informováni, že počítač je čistý, nebo nás naopak blížící pavouček a zvuková signalizace upozorní, že byly nalezeny podezřelé objekty. Nalezené objekty pak jednoduše označíme a všechny položky budou umístěny do jediného souboru. Ten slouží ke zpětné obnově v případě, že by po odstranění spywaru došlo ke zrušení funkčnosti některého programu (některé programy si přítomnost svých spyware modulů vynucují).

AD-AWARE 6

Program pro odstranění spywaru.

SYSTÉMOVÉ POŽADAVKY Windows 98/ME/NT/2000/XP

VÝROBCE Lavasoft Sweden

INFO www.lavasoftusa.com

CENA freeware (27 USD verze Plus, 40 USD verze Professional)

tato činnost líbila. Kvůli těmto systémům se nám začne e-mailová schránka velice brzy plnit nevyžádanou poštou, nebo ještě hůře – začnou na nás neustále vyskakovat reklamní okna, aniž bychom zrovna surfovali. Nejznámějšími kapacitami v oboru jsou firmy GAIN a Gator, ale ani fialový Bonzy Buddy není zcela neznámým pojmem.

NOVÉ KOŠTĚ DOBRĚ METE

Nejslavnějším programem, který nás tohoto „odpadu“ tvorby softwaru zbaví, je nepochybně Ad-Aware. Ačkoliv by se mohlo zdát, že poslední půlrok tvorba nějak ustrnula (nebyly vydávány ani aktualizace definičního souboru), nebylo tomu tak. Před nedávnem byla vypuštěna verze 6, a pokud se na ni jen zběžně podíváte, jistě uznáte, že oproti předchozí verzi jde o značný pokrok. Vzhled programu ve stylu Windows XP působí velice profesionálním dojmem, jádro kontroly je zcela přepracované a je tak nejen rychlejší,

kontrolu verzí 5.83 s instalovanou poslední verzí definičního souboru a počítač vyčistili. Vzápětí jsme provedli kontrolu verzí 6.0 s aktuálním definičním souborem a výsledkem jsme byli šokováni – bylo nalezeno dalších 97 (!) modulů, které předchozí verze neodhalila. Tato skutečnost není zásluhou pouze nového definičního souboru (podíl je však významný, neboť nové moduly spywaru rostou jako houby po dešti), ale především důkladnější kontroly systému a hlavně registru Windows. Co je ještě nového? Kromě přímějšího a intuitivnějšího ovládání a lepší výsledků kontroly je to hlavně možnost spuštění s parametry z příkazové řádky (např. pro automatickou kontrolu bez uživatelské zásahy), automatická tvorba souborů pro zpětnou obnovu, zaznamenávání všech akcí do log souboru, který lze nechat zasílat na jiný počítač (třeba správci sítě). Z dalších pozitivně vyhlížejících novinek jmenujme blokování pop up oken, podezřelých ActiveX,

PLACENÉ VERZE

Kromě základní verze, která je k dispozici zdarma, vydala firma Lavasoft také verze Plus a Professional. Právě tyto verze obsahují online skener, který chrání naše data v reálném čase. Verze Professional navíc ještě zvládá dálkovou kontrolu v sítích.

VYPLATÍ SE?

Instalaci verze Ad-Aware 6 vám vřele doporučujeme, ať už jste v minulosti používali starší verzi, nebo ať jste se ještě nikdy s programem neseťkali (pak tím spíše). Intuitivní ovládání zvládne opravdu každý a výsledky kontrol jsou veskrze pozitivní. A navíc – je to zdarma.

■ ■ ■ Za redakci Chip CD Tomáš Milbach

První kočka, která bydlí v Praze

Softwarové nástroje CAT (Computer Aided Translation, překlad podporovaný počítačem) používají překladatelé a agentury již poměrně dlouho. Zatím se však jednalo o produkty, které se prodávaly buď prostřednictvím internetu, nebo se objednávaly klasicky z ciziny. Pro uživatele to znamenalo, že v případě nesnázi byl odkázán na technickou pomoc v cizím jazyce (telefonickou nebo na webu).

Společnost Star je prvním dodavatelem nástrojů CAT, která má v Čechách stálou kancelář a produkty nejen prodává, ale také poskytuje uživateli technickou pomoc v češtině. Její výrobek se jmenuje STAR Transit XV a doplňující produkt TermStar.

TERMSTAR XV

Aplikace je nejen terminologickou bází pro Transit, ale také zcela samostatným produktem, jenž dovoluje obhospodařovat vícejazyčné informace využívané jinými aplikacemi. Je uspořádána hierarchicky, to znamená, že v jedné bázi lze mít více oborově tříděných

- gramatické informace – slovní druh, rod a další;
- kontext, v němž se daný překlad vyskytuje;
- plnou definici, včetně eventuální grafické prezentace – výhodné zejména u speciálních technických aplikací, prvků blokových schémat;
- pole definovaná uživatelem.

Podle výše uvedených polí lze pro konkrétní zobrazení filtrovat.

TermStar má pět předem definovaných pohledů na databázi, mezi nimiž se dá snadno přepínat tlačítkem: od nejjednoduššího, zobrazujícího jen heslo s jeho překladem, až

PROJEKTY

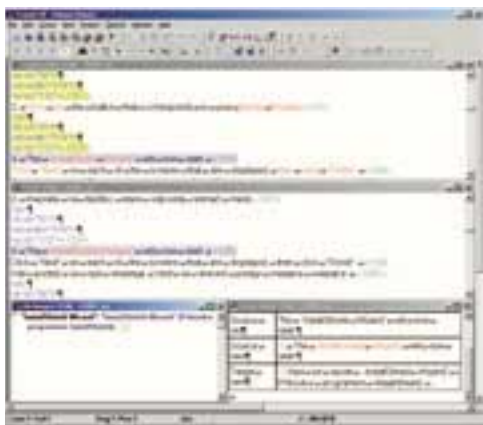
Transit podporuje hierarchické uspořádání práce na projekty, respektive zákazníky, nebo obojí. Podle tohoto členění potom vedoucí projektu nebo samostatný překladatel mohou na reportech sledovat postup prací. Reporty jsou parametrizovány, takže je plně v rukou uživatele, zda bude sledovat plnění ve slovech, v rádcích, nebo ve finančním objemu.

PŘÍPRAVNÁ FÁZE PŘEKladU

Překladatel má k dispozici důležité nástroje, které mu umožňují efektivně využít překladů zpracovaných v minulosti mimo prostředí Transitu. Jsou to:

Funkce ALIGN – dovoluje využít všechny předchozí překlady, u nichž jsou jak zdrojový, tak cílový text k dispozici v elektronickém formátu, který je přípustný pro import do Transitu (DOC, RTF, XLS, PPT, HTML, XML, SGML, ANSI/ASCII text Unicode, Quark Xpress; další formáty jako Adobe FrameMaker jsou k dispozici jako volitelný doplněk). Uživatel touto funkcí vytvoří uspořádané dvojice TU. Přitom má k dispozici nástroje *JOIN* a *SPLIT*, které pomohou překonat stylistické rozdíly mezi jazyky, kdy jedna TU (nejčastěji věta) je v druhém jazyce překládána několika kratšími větami. Pokud se zdrojový soubor následně překládá ve stejném formátu, lze výsledek funkce *ALIGN* využít přímo jako výchozí TM. Je-li ve zcela odlišném formátu, lze použít standardu *TMX*, vyexportovat ho a následně naimportovat do připravovaného projektu. Tímto způsobem lze využít překlady v HTML při překládání DOC nebo RTF.

Standard TMX – dovoluje přenášet překladové paměti ze všech systémů, které jsou schopné v tomto formátu exportovat. (Vyzkoušeno s Tradosem v. 5.0, funguje bez chyby.) *TMX* je nezávislý na formátu výchozího textu, takže lze využít veškeré překlady, které byly pořízeny v rámci jiného CAT systému. Počet TM takto importovaných není omezen.

Hlavní okno Transitu XV, překladové okno se zobrazenými řídicími tagy, vlevo dole okénko slovníku

slovníků. Při vyhledávání lze definovat podmnožinu slovníků – virtuální slovník, prohlédávaný jako celek.

Slovník vedle překladu může obsahovat i velké množství dalších informací, které jsou důležitým upřesněním:

- zdroj – u každého důležitého pole odděleně, lze tedy odlišit zdroj překladu od zdroje definice;

STAR TRANSIT XV

Nový nástroj pro překladatele.

DODAVATEL/POSKYTL STAR Czech, s. r. o., Praha 6
www.star-transit.cz

CENA Enterprise 146 265 Kč, Professional 51 870 Kč,
 Smart 25 830 Kč

po nejsložitější, kdy se zobrazují veškerá pole.

STAR TRANSIT XV

Rozsah recenze dovoluje zmínit pouze nejdůležitější funkce. Hned na úvod si vysvětleme několik základních pojmů:

Překladová jednotka (dále jen TU) – část zdrojového textu, samostatně zpracovávaná v rámci překladu. Podle uživatelského nastavení při importu zdrojového souboru do systému jí mohou být buď celé odstavce, věty, nebo řetězce vymezené zadaným omezovačem (např. zpětným lomítkem nebo uvozovkami).

Překladová paměť (dále jen TM) – uspořádaná množina již přeložených TU, sloužící jako pomůcka při dalším překládání.

- **Dělení projektu mezi více překladatelů** – jestliže se jedná o rozsáhlý projekt dělený na části, je k dispozici export pouze relevantní části TM, která odpovídá konkrétním souborům odesílaným překladateli ke zpracování. Tím odpadájí potíže, kdy se elektronickou poštou kvůli překladu několika tisíc slov musí odesílat několik MB překladové paměti – což je u některých jiných CAT nástrojů nutné.

PRÁCE NA VLASTNÍM PŘEKLADU

Je založen projekt, přiřazeny TM a terminologické báze. Nyní nastoupí import zdrojových souborů. Při importu se zcela automaticky provede předběžné přeložení, tj. prohledává se TM, a v případě shodného výchozího textu se automaticky dosadí z TM text cílový. K dispozici je report určující, kolik vlastně TU/řádek/slov/znaků/procent zůstává přeložit.

Při vlastním překladu překladatel pracuje s funkcemi, na které je zvyklý u každého editoru: s klávesovými zkratkami, s funkcemi najít a nahradit, vyjmout a vložit, zpět, automatické opravy, kontrola pravopisu, záložky a makra. Formátování zdrojového textu je importem převedeno na řídicí tagy, velmi podobné HTML. Tagy je možné volitelně chránit, aby nedošlo k narušení formátu textu. V případě, že charakter cílového jazyka vyžaduje odlišné umístění, je ochranu možné dočasně vypnout.

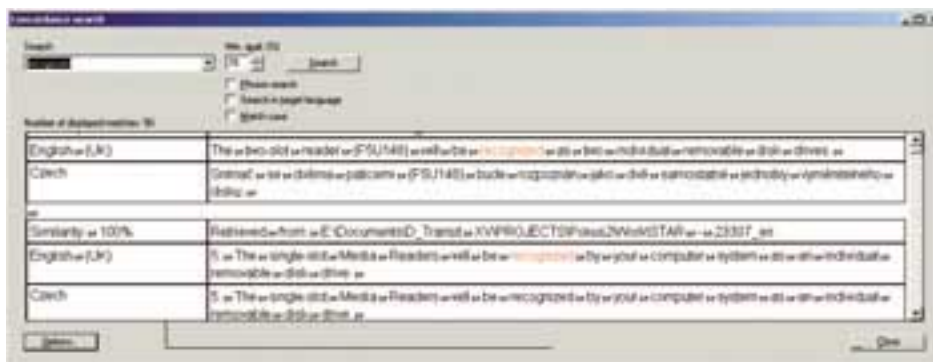
Důležitým aspektem je rychlé vkládání (*Rapid Entry*) nových výrazů do slovníku.

TermStar při samostatné práci

Vedle slovníků sloužících jako zdroj terminologie lze mít jeden, kam ukládáme překlady víceslovných spojení, dokonce i ve více pádech. Ty pak při dalším překladu vkládáme horkými klávesami, což neobyčejně urychluje práci. Na rozdíl od automatického textu si ve Wordu nic nemusíme pamatovat, nabízí se automaticky dle zdrojového textu.

Funkce *Concordance* slouží k prohledávání jak referenčního materiálu, tak i již přelože-

Okno funkce Concordance

ných souborů. Lze tedy využívat nejen celé již přeložené TU (nabídnou se automaticky), ale i jejich části. Přitom se využívá fuzzy logika, která dovoluje parametricky nastavit míru podobnosti hledaného výrazu.

Důležitou vlastností je schopnost překládat i texty ve vnořených objektech OLE. S takovými soubory se jiné CAT produkty vypořádávají jen s obtížemi, nebo vůbec ne. (Vyzkoušeno na DOC s vnořenou XLS tabulkou.)

Pokud na překladu pracuje společně s překladatelem i korektor, mají k dispozici u každé TU okénko pro poznámky, kam překladatel může umísťovat terminologické problémy k objasnění a korektor pokyny, např. na opakované odstranění určité nepřesnosti, což mu šetří čas. Každá TU má také tabulku s atributy, kam se zaznamenává jméno a datum provedených úprav, ať již korektora nebo překladatele.

Překladové jednotky se mohou na pracovní ploše aplikace zobrazovat v pěti různých (nastavitelných a tlačítkem přepínatelných) formátech, takže překladatel může volit podle charakteru právě překládaného odstavce. Nastavit lze i filtry pro výběrové zobrazování TU. Prostředkem jsou regulární výrazy, takže lze např. při finální kontrole zobrazit pouze TU obsahující „treated“ a „paper“ a kontrolovat, zda je správně přeloženo „upravený“, potom „paper“ nahradit „foil“ a kontrolovat, zda překlad je „ošetřená“. Takovýto jazykový jev totiž slovník není schopen zachytit, protože výrazy jsou od sebe vzdáleny.

POZNÁMKY A PŘIPOMÍNKY

Manuály jsou v angličtině a v dalších šesti jazycích, základní manuály jsou i v češtině, 2x cca 230 stran pro Transit a TermStar, navíc jsou duplicitně na CD. Tam jsou i podrobnější manuály pro funkci *ALIGN* a pro práci s filtry.

Při importu do TermStaru je nutné dát pozor na oddělovač. Formát CSV, sloužící jako rozhraní mezi TermStarem a aplikací, v níž soubor připravujeme, používá střed-

ník. Pokud importujeme jen sousloví, problémy nehrozí. Jakmile však chceme slovník rozšířit i o definice, např. definiční glosáře stažené z webu, musíme již dát pozor a buď z výchozího textu středníky odstranit, nebo, což je složitější, každý výskyt středníku vymezipit unikátním omezovačem, např. zpětným lomítkem, a to při importu definovat.

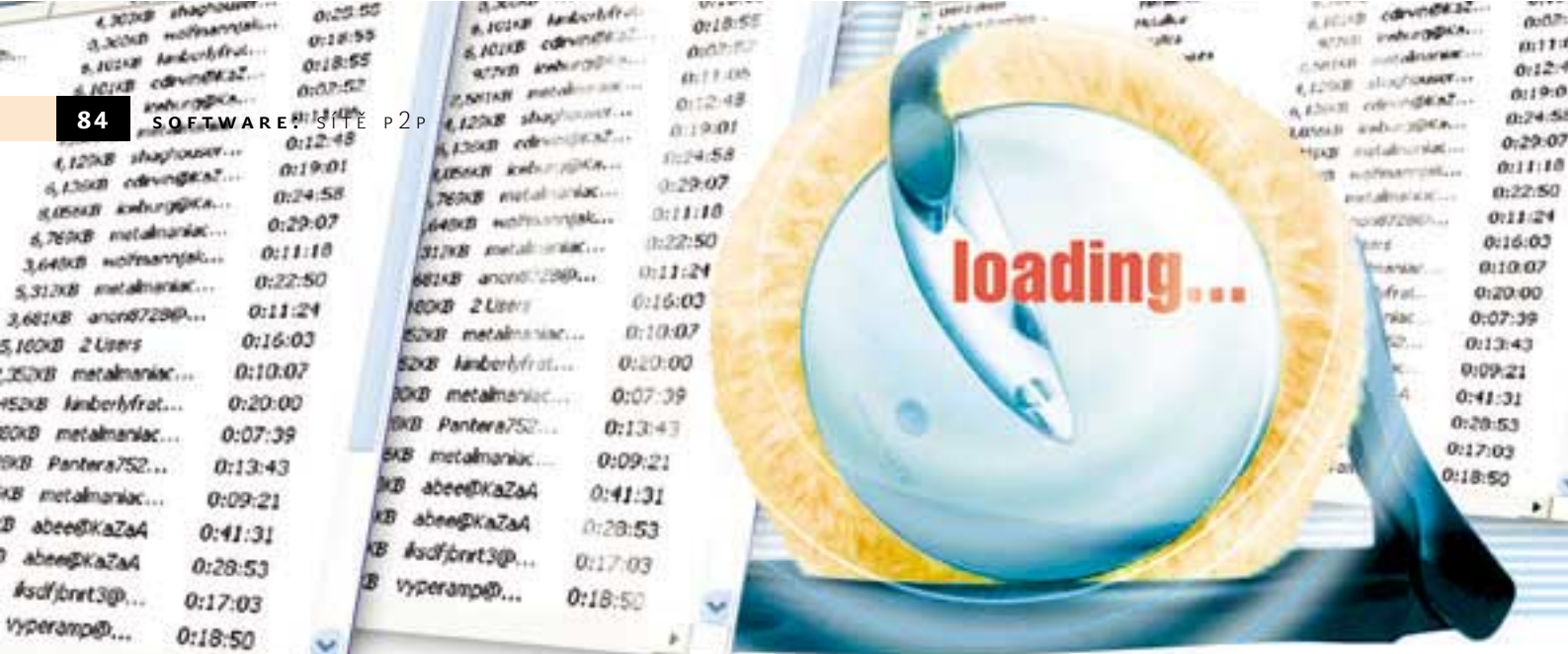
Funkce *Concordance*: nutno zvýraznit hledané slovo, CTRL+C, vyvolat *Concordance*, CTRL+V, SEARCH. U jiných produktů to jde rychleji: stačí zvýraznit + vyvolání funkce.

ZÁVĚR

Produkty společnosti Star jsou na českém trhu už několik let, avšak teprve s vybavením produktu českou kontrolou pravopisu, otevřením pražského zastoupení a s nabízenou technickou podporou získávají důležitou zbraň proti konkurenci. Ta však má na své straně nevyřčenou institucionální podporu EU. Bude tedy zajímavé sledovat, jak budou svými peněženkami hlasovat uživatelé. Porovnání palety funkcí může být argumentem mluvčím ve prospěch Transitu.

TermStar je mezi komponentami CAT produktů první, která nejen umožňuje správu vícejazyčných slovníků pro přímé vkládání do překládaného textu, ale nabízí také společné rozhraní, schopné obhospodařovat celou řadu vysvětlujících jednojazyčných souborů, které každý překladatel postupně nashromáždil a doposud musel otevírat v řadě různých aplikací. Patří sem specializované jednojazyčné glosáře, slovníky zkratk, a dokonce i soubory zachycující grafické informace, jako třeba značky blokových schémat. Může se tedy stát tím kým jediným rozhraním, pod kterým si překladatel bude ukládat veškeré své terminologické bohatství pocházející z nejrůznějších zdrojů. ■ ■ ■

Ing. Miroslav Herold, CSc.

HISTORIE A VÝVOJ

Rovný rovného si hledá

Okénko do minulosti výměnných systémů

Obrázek zelenookého kotátka a nabídka ke koupi trička na památku – to je vše, co zbylo z legendárního Napsteru, když ne první, pak zcela jistě nejpopulárnější peeringové síť.

MYŠLENKA PĚKNÁ...

„Peer to peer“, „rovný rovnému“ – mnohaletý ideál socialistů uplatnil v praxi na konci dvacátého století tehdy sedmnáctiletý bostonský student Shon Fenning.

V lednu 1999 Shon Fenning, přezdívaný Napster, jenž ukončil pouze jeden semestr studia, opustil univerzitu proto, aby se zcela mohl věnovat práci na programu pro nový projekt. Myšlenka, na které Fenning pracoval, nebyla příliš komplikovaná a rodila se během debat s kolegy na studentské koleji. Uživatelům připojeným k internetu, kterých bylo mezi přáteli vynálezce dostatek, bylo nabídnuto „nasdílet“ na svém počítači adresáře s hudebními soubory. Aby bylo jednodušší hledat hudební skladby, byl jejich souhrnný seznam uložen na speciálním centrálním serveru a vlastní hledání se provádělo pomocí programu (klienta), který si každý účastník sítě musel stáhnout.

..., ALE HUDBA NEHRÁLA DLOUHO

Výše uvedené schéma fungování sítě P2P je samozřejmě velmi zjednodušené a nebere v úvahu mnohé drobnosti (například dočasnou nedostupnost jednotlivých účastníků sítě). Nicméně Shon Fenning, který se podle vlastních slov učil programovat až v průběhu práce, úspěšně zvládl vzniklé komplikace a počátkem léta stejného roku začala fungovat

sít, pojmenovaná podle jeho přezdívky. Možnost bezplatného a jednoduchého získání zajímavých skladeb (ve srovnání například s FTP archivy) rychle získala popularitu a podle růstu počtu uživatelů Napsteru a množství souborů MP3 nabízených k výměně přitažlivost sítě závratně stoupala.

Již v srpnu 1999 skupina lidí (včetně Shonova strýce) vložila do projektu velké peníze, které měly stačit ještě na půl roku, a Eilin Richardsonová, jeden z investorů, se v září stala výkonnou ředitelkou společnosti Napster.

I když tvůrce Napsteru a jeho první investoři byli plni nadějí na budoucnost a popularita projektu mezi uživateli rostla šilným tempem, podzim roku 1999, jak se ukázalo později, se stal začátkem konce této sítě. Během října a listopadu vedl Napster napjatá jednání s představiteli amerického nahrávacího průmyslu. Buď se od počátku nepřipouštěla možnost kompromisu s vlastníky ochranných známek, nebo byla na vině nesmlouvavost Eilin Richardsonové, ale ať už to bylo jakkoliv, počátkem prosince RIAA (Asociace amerických nahrávacích společností) dala Napsteru ultimátum a hrozila pokutami ve výši statisíců dolarů za každý soubor, který by byl stažen bez jejího povolení.

TRESTAJÍCÍ RUKA ZÁKONA

Následující historie Napsteru se skládala z ústupků a dočasných příměří s vlastníky autorských práv, což mimochodem nepřekáželo dalšímu růstu počtu uživatelů této sítě. V květnu roku 2000 bylo na žádost rockové

skupiny Metallica odpojeno od peeringové výměny více než 300 000 uživatelských počítačů obsahujících jejich písně. Výměna vedení společnosti (která přišla nového investora na 15 milionů dolarů) situaci nezachránila: v červnu stejného roku se RIAA pokusila uvalit soudní zákaz na výměnu všech základních skladeb ve sbírkách uživatelů této sítě. Napster odpověděl tím, že najal Davida Boyese (advokáta, který zvítězil nad Microsoftem během antimonopolního procesu iniciovaného vládou USA) a Miltona Olina (bývalého vrcholného manažera nahrávací společnosti A&M) a ohlásil dosažení vzájemné dohody se společností Liquid Audio, se kterou společně plánoval chránit hudební výměnu před nároky vlastníků autorských práv. Přesto 26. června 2000 americká okresní soudkyně Marilyn Patelová rozhodla ukončit do dvou dnů peeringovou výměnu skladeb chráněných autorskými právy. Ponechme na nějakou dobu strádající Napster o samotě s americkým soudnictvím a povšimněme si jeho početných následovníků.

KaZaA – i tato síť už se „stihla“ dostat do problémů s autorským právem.

■ PARTYZÁNSKÁ TAKTIKA VÝMĚNY

Potom, co se zcela jasně ukázala popularita peeringové výměny, začali následovníci Shona Fenninga psát své vlastní programy. Snažili se předstihnout prvního průkopníka komfortem použití, různorodostí dat přístupných k výměně a také ochranou před působením okolí. Například v březnu 2000 se na internetu objevily programy P2P sítě Gnutella, založené na nové koncepci. Na rozdíl od Napsteru nevyžadovala Gnutella existenci centrálního serveru (přesněji řečeno funkci serveru, který obsluhoval požadavky malé skupiny uživatelů, mohl převzít počítač libovolného účastníka peeringové výměny). Takovým způsobem bylo nemožné blokování práce sítě odpojením jednoho jediného serveru. Je zajímavé, že autoři Gnutelly Justin Frenkel a Tom Pepper pracovali ve společnosti Nullsoft (tvůrce Winampu), kterou vlastnil největší americký provider America-On-Line (AOL). Samotná AOL se v této době připravovala ke spojení s mediálním gigantem Time Warner, takže iniciativa Frenkela a Peppera byla překažena hned v prvopočátku. Džin byl ale vypuštěn z láhve a bez ohledu na to, že stránky www.gnutella.com byly uzavřeny, kopie programů se už rozlely po internetu. Stejně jako se to stávalo s počítačovými viry, začali nezávislí vývojáři zdokonalovat zdrojový kód a vytvořili tak početné klony Gnutelly (nejpopulárnějšími byly programy Aimster, LimeWire, BearShare a Xolox).

Vážnou konkurencí platformy Gnutella se rychle stala technologie holandské společnosti FastTrack, vyvinutá prakticky souběžně s Napsterem. Platforma FastTrack nebyla tolik populární až do doby jejího prvního oficiálního uzavření. Stejně jako u Gnutelly, peeringové sítě založené na FastTracku (například Morpheus, Grokster a KaZaA) neměly centrální server. Společně s tím jako lokální servery vystupovaly ne zcela libovolně, ale nejvýkonnější počítače z těch, které byly aktuálně připojené k P2P síti, což značně zrychlovalo její práci. Mimo jiné programy FastTrack dovolovaly spojovat základny různých peeringových sítí a tím zvětšovaly různorodost souborů přístupných ke stažení. Například uživatelé sítě Morpheus (známé také jako MusicCity), která na podzim 2000 podle popularity předstihla Napster, mohli používat zdroje Grokster a KaZaA (a samozřejmě naopak).

VLASTNÍ CESTA JE NELEPŠÍ

Nezávisle na všem, co se dělo s ostatními sítěmi a jejich klienty, vznikl poměrně zdařilý projekt americké firmy z Berkeley v USA, která vytvořila plnohodnotnou alternativu, prozatím unikající americkým zákonům. Žádné stěhování na tichomořské ostrovy není nutné, firma klidně může sídlit přímo v USA i v době, kdy je vedeno mnoho soudních procesů s ostatními sítěmi. Je sice pravda, že po vydání první verze programu Direct Connect nedošlo k žádným úpravám, ovšem zlaté ručičky nezávislých programátorů učinily své.

Z hlediska bezpečnosti uživatelů i vlastní sítě před „Velkou pětkou“ (Universal, BMC, Sony Music, EMI a Warner Music) je na tom Direct Connect daleko nejlépe. Tato „sít“ není jednotným systémem, jde ve skutečnosti o několik stovek na sobě nezávislých serverů, které spolu navzájem mají společný pouze komunikační protokol a programy, jež uživatelé používají. Pokud by chtěla Velká pětka proti programu zasáhnout, musela by podat trestní oznámení na každého provozovatele serveru zvlášť, nebo proti všem tvůrcům, kteří se na vývoji podílejí. Proto po celou dobu existence tohoto systému nebyl z žádné strany ani náznak pokusu zarazit prudký rozvoj. Rozvoj zaznamenala síť i u nás, kde kromě provozování asi dvou desítek serverů s přibližně 5000 uživateli dochází i k rozvoji samotného programu. Tento způsob komunikace a sdílení souborů „kus za kus“ má jistě velkou budoucnost.

ÚTRAPY „PRŮKOPNÍKA“

Vraťme se však k Napsteru, jehož odvolání soud vyhověl jen několik hodin před předepsanou lhůtou pro uzavření. Vlekoucí se soudní jednání

PEERINGOVÉ SÍŤE UVEDENÉ V ČLÁNKU

AIMSTER

www.madster.com

Jeden z prvních peeringových klientů byl založen na technologii Gnutella. Zvláštností programu byla kompatibilita s internet pagerem AIM od AOL.

Aimster umožňoval výměnu hudebních a jiných typů souborů. Zakladatelem projektu je Johnny Deep (společnost Buddy USA). V lednu 2002 se Aimster kvůli ukončení konfliktu s AOL, týkajícího se názvu projektu, přejmenoval na Madster. V březnu 2002 byl oznámen bankrot společnosti.

LIMEWIRE

www.limewire.com

Populární peeringový klient, založený na technologii Gnutella. Projekt vlastní společnost Lime Wire LLC se sídlem v New Yorku. V současnosti je pro stahování ze serveru přístupná neplacená verze LimeWire Basic a placená, určená pro různé systémy, LimeWirePro 2.6 (9,50 USD).

BEARSHARE

www.bearshare.com

Ještě jeden peeringový klient na bázi Gnutella od floridské společnosti Free Peers. Pro stahování je přístupná neplacená verze (obsahující reklamu) a placená (19,50 USD) klient BearShare verze 4.0.6.

KAZAA

www.kazaa.com

Dítko Holandana Nikolase Zentroma – peeringová síť založená na technologii FastTrack. V současnosti náleží práva na obchodní značku KaZaA australské společnosti Sharman Networks, ale na internetu existuje určité množství klonů jejích P2P klientů. V září 2002 byla vydána oficiální verze KaZaA v2.

MUSIC CITY (MORPHEUS)

www.morpheus.com

www.musiccity.com

Peeringový klient od StreamCast Networks (USA). Do března 2002 byla síť založena na technologii FastTrack a počínaje verzí Morpheus Preview Edition byl proveden přechod na otevřený standard Gnutella. Poslední verze Morpheus 2.0, podporující výměnu všech typů souborů, je dostupná od srpna 2002.

NAPSTER

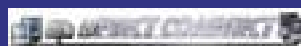
www.napster.com

Dnes je na serveru Napster možné pouze vyměnit své peníze za smuteční tričko.

DIRECT CONNECT

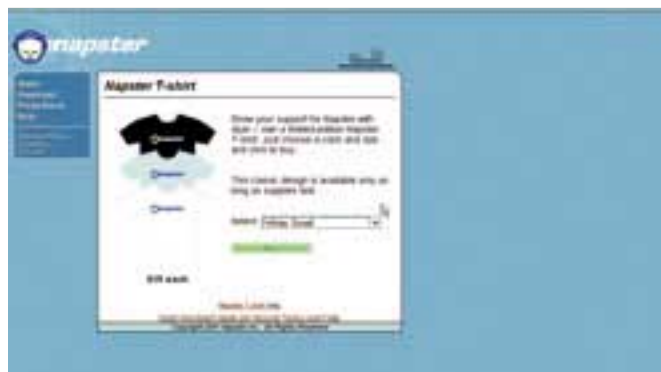
www.neo-modus.com

Systém výměny s největší budoucností a nejnižším rizikem žaloby od Velké pětky. Originální program toho příliš nenabízí, ovšem potomek (DC++) je na tom mnohem lépe.

Webová stránka asociace RIAA – hlavního bojovníka za dodržování autorských práv na internetu

Dnes si můžete na stránce Napsteru koupit jen smuteční tričko.

- se protáhlo do půli podzimu 2000 a k této době se Napster v očích vlastníků autorských práv stal menším zlem ve srovnání s konkurenčními sítěmi. Potenciální zranitelnost Fenningova dítky představovala přítomnost centrálního serveru, která umožňovala organizovat dostatečně efektivní filtrování obsahu. Tato okolnost a také ohromné auditorium peeringové sítě (koncem roku 2000 servis sítě používalo již více než 40 milionů lidí) přilákaly pozornost německé mediální společnosti

Bertelsmann a koncem října byla ohlášena úmluva, v souladu s kterou se plánovalo vytvořit na bázi Napsteru placenou službu hudební distribuce. Mimochodem, separátní mír s Bertelsmannem nezbavil Napster žalob jiných nahrávacích gigantů a agonie P2P sítě pokračovala po celý rok 2001.

Hrobaři Napsteru se stali nejen zastánci autorských práv (s mnohými z nich – včetně Metallicy – bylo do léta roku 2001 dosaženo úmluv), ale také „dobráci“, kteří vytvářeli

programy pro ošálení filtrů instalovaných v peeringové síti (jeden z takových programů byl například umístěn na serveru sítě Aimster). Použitý algoritmus pro identifikaci MP3 souborů byl poměrně jednoduchý a zakládal se na analýze jejich názvů. Jednoduchá záměna písmen v názvech souborů (například MusicName -> usicNameM), nepřiliš komplikující vizuální identifikaci hudební kompozice, se ukázala jako příliš složitá pro automatické filtry.

11. července 2001 na základě formálního důvodu, že efektivita filtrace obsahu chráněného copyrightem není 100%, ale „pouze“ 99%, byla bezúplatná služba výměny souborů Napster uzavřena nadobro.

KRÁL JE MRTEV, AŽ ŽIJE KRÁL!

Pro většinu příznivců volně přístupné hudby se tento den stal dnem smutku. K momentu klinické smrti Napsteru se množství kompozic, přístupných pro stahování přes tuto síť, zmenšilo o 80 %, kdežto konkurenční projekty (americké MusicCity, Limewire, Bearshare a Audiogalaxy, holandská KaZaA, indický Grokster, izraelský iMesh a mnohé jiné) aktivně rozšiřovaly uživatelskou základnu. Mimochodem, pocit beztrastnosti, založený v některých případech na nedostupnosti evropských nebo například australských společností americkými soudy, jinde zase na nezranitelnosti decentralizovaných sítí, mnohé příznivce peeringové výměny podvedl.

Po neradostné tendenci úpadku ještě nedávno největších sítí pro výměnu souborů vyvstává logická otázka: Mají technologie peeringové výměny budoucnost? Je zřejmé, že promarněný čas odpůrců volného šíření informací v době zrození Napsteru jim přišel vhod. Je samozřejmé, že úplně vymístit, nebo dokonce značně omezit peeringovou výměnu pomocí soudních zákazů je nereálné (i kvůli již uvedeným technickým příčinám). Nicméně absence legálního statutu neumožňuje vlastníkům P2P sítí získávat významné investice a nedovoluje ani počítat s velkými zisky

UDÁLOSTI A FAKTA

Jednotlivé metody RIAA se nevyznačují elegancí (byl dokonce podniknut pokus o přijetí zákona dovolujícího „nabourání se“ do P2P sítí). Poté, co se ochránci copyrightu natrénovali na Napsteru, úspěšně si osvojili taktiku.

- 5. června 2001 Asociace hraného filmu Ameriky (MPAA) žaluje síť Aimster, jejíž klienti si mohli vyměňovat nejen hudbu, ale i komprimované videosoubory; každý případ porušení autorských práv byl oceněn na 150 tisíc dolarů.
- Začátkem října roku 2001 RIAA a MPAA podávají společnou žalobu proti „pirátskému internacionálovi“ (Music City/Morpheus, Grokster a KaZaA).
- V listopadu 2001 Aimster spouští placenou službu výměny souborů a podává k americkému soudu preventivní žalobu se žádostí o stanovení, porušuje-li takto zákony o autorských právech; zároveň se Aimster soudí s AOL ohledně použití jména populárního internet pageru AIM ve svém názvu.
- V prosinci okresní soud v Amsterdamu vynáší rozsudek o uzavření sítě KaZaA pod hrozbou každodenní pokuty ve výši 40 tisíc dolarů.
- Začátkem roku 2002 se síť KaZaA, která vyměnila holandské sídlo za australské, podrobuje útokům ze strany místní asociace ochrany autorských práv; po určitém čase se přerušují partnerské vztahy s australskou společností Sharman Networks a KaZaA je nucena se přestěhovat do malinkatého tichooceánského státečku Vanuatu.
- Na jaře roku 2002 se stává populárním tématem diskusí zjištění zranitelnosti v peeringových klientech, založených na technologii FastTrack, dovolující narušit funkčnost P2P sítě cíleným hackerským útokem (typu DoS); podle fám díru v ochraně využívá Sharman Networks pro dočasné odpojení sítě Morpheus za neúhradu licenčních poplatků; několik dní po incidentu Morpheus migruje na otevřenou platformu Gnutella.
- V půli března 2002 zakladatel Aimsteru Johny Deep ohlašuje bankrot společnosti.
- Zároveň s tím vlastníci sítě Morpheus ohlašují záměr o zavedení částečného filtrování obsahu.
- V dubnu 2002 se v Napsteru provádí hromadné propouštění, zadluženost společnosti k tomuto momentu je přibližně 100 milionů dolarů; slibovaná placená verze peeringové sítě se nedostává ani do stadia beta testování.
- V květnu se uzavírá holandská pobočka KaZaA.
- 17. června 2002 peeringová síť Audiogalaxy a RIAA uzavírají dohodu o dočasném příměří, síť se zavazuje instalovat filtry na obsah chráněný copyrightem a uzavírá se na neurčitou dobu. Dnes již víme, že asi na stálo.
- 29. června 2002 končí pětadvacetiletý Jin Kan, zakladatel společenství vývojářů sítě Gnutella, život sebevraždou.
- Na podzim 2002 začíná RIAA ve spolupráci s jednotlivci a firmami zahlcovat síť FastTrack falešnými soubory a současně v Dánsku rozesílá tamním uživatelům přes společnost APG složenkou zaplacené pokuty za sdílení nelegálního materiálu. RIAA také poprvé po deseti letech zveřejňuje statistiky výroby audio CD.
- RIAA na konci roku 2002 neví, jak dál, a ve spolupráci s ISP začíná zastrašovat americké surfáře přímými e-maily s upozorněními, že porušují zákon.

■ z reklamy. Zároveň s tím reklamní byznys podřívají početné neoficiální klony klientů peeringových sítí, zbavující uživatele „dotěrných bannerů“. V důsledku toho společnosti bankrotují. V lepším případě se na jejich stránkách objevují placené hudební služby, v horším případě domény získávají obchodníci s pornoprodukty (alespoň podle nabídky, kterou v září loňského roku obdržel odpočívající v pokoji Napster).

VÝMĚNA POD KONTROLOU

Z hlediska ochránců autorských práv se mohou peeringové technologie úspěšně používat v projektech, které se přímo nedotýkají jejich zájmů a nekonkurují placeným on-line službám (například pro vytvoření společenství lidí, kteří se zabývají hledáním léku proti rakovině). Druhou zajímavou možností použití těchto technologií je vytvoření efektivních vyhledávacích strojů (nad tímto problémem konkrétně pracoval Jin Kan).

Právo na existenci má ale i myšlenka šíření podmíněně bezplatného obsahu a paralelně s tím legálního šíření obsahu zcela komerčního. Základním argumentem ochránců peeringové výměny je skutečnost,

že nebyla nikdy prokázána přímá souvislost mezi kvantitativním růstem peeringové výměny souborů a snížením oficiálních příjmů z prodeje nosičů (hudby na CD, video na DVD atd.). Údaje RIAA o pádu příjmů průmyslu se vysvětlují nepříznivou celkovou ekonomickou konjunkturou a liknavostí mediálních gigantů při uvádění nových produktů na trh. Navíc většina těch, kdo poslouchají hudbu MP3 staženou z internetu, v důsledku kupuje alba na CD, která se jim líbila, z důvodu lepší kvality.

A přece: Mohou hudebníci a jejich producenti vydělávat přímo na síťovém obsahu, to znamená, bude někdo souhlasit s platbami za skladby získané peeringovou výměnou?

TAKŽE: BÝT, ČI NEBÝT?

Jednotlivé pokusy o volné šíření obsahu na internetu (například kniha Stevena Kinga „The Plant“) nedosáhly uspokojujících komerčních výsledků. Na straně druhé, bez urážky pana Kinga je nutné poznamenat, že částka nashromážděná tímto způsobem musí být podstatným způsobem závislá na potenciální poptávce po zboží.

Co jiné než hudbu může vyžadovat ohromné množství lidí nezávisle na místě

Vzhledem k odporu nahrávacích společností musejí provozovatelé P2P sítí provádět filtrační obsah.

pobytu a – častěji – jazykových a kulturních rozdílů? Proto je zcela možné, že se zítřka mohou stát peeringové sítě neefektivnější, a dokonce placeným místem pro uvedení mladých interpretů.

Ale smuteční tričko mého oblíbeného rozměru jsem na serveru Napster nenašel...

■ ■ ■ Dmitrij Valjano, Tomáš Milbach

Poznámka: O ekonomických aspektech sporu P2P sítě versus velké nahrávací společnosti si můžete přečíst v článku Pravda pro každého jiná v rubrice Magazín.

PLACENÁ INZERCE

ZVEME VÁS K NÁVŠTĚVĚ

- největší veletrh elektrotechniky a elektroniky
- 700 vystavovatelů
- 30 000 m² výstavní plochy
- 17 zemí světa
- přednášky, konference, semináře

AMPER 2003

11. mezinárodní veletrh elektrotechniky a elektroniky

1. - 4. 4. 2003 9.00 - 17.00 hod. PVA Letňany Praha

TERINVEST s.r.o. veletržní správa, Legerova 15, 120 00 Praha 2, tel.: 221992133, 34, fax: 221992139, e-mail: amper@terinvest.com, www.terinvest.com

PŘEHLED PROGRAMŮ PRO VÝMĚNU SOUBORŮ V P2P SÍTÍCH

Chcete se stát piráty?

CHIP CD
 březec 2003

Máte-li přístup k internetu, není problém plnit si své kolekce neaktuálními hudebními hity v přijatelné kvalitě. Klasické protokoly FTP a HTTP ale nenabízejí to, co by uspokojilo zájemce o poslech kvalitní hudby, kterou mnohdy nelze sehnat ani v kamenných, ani v internetových obchodech.

Pro vyhledávání takových skladeb existují dvě taktiky. První – pravidelně navštěvovat hudební servery a používat multifunkční vyhledávací programy s nadějí, že někdo zdigitalizuje skladbu a uveřejní ji pro stahování na soukromém FTP serveru. Druhá – vyzkoušet program pro vyhledávání souborů v sítích peer-to-peer.

Síť P2P

Výhody druhého postupu jsou zjevné. Především je to hledání na velkém množství počítačů – se stoupajícím počtem uživatelů roste i různorodost nabídky, a to potěší snad všechny. Pokud soubor okamžitě nenalezneme a jsme trpěliví, můžeme zkusit hledání o něco později, neboť lidé se připojují a odpojují průběžně, takže třeba za hodinu již požadovanou skladbu nalezneme. Druhou možností je zkusit dotázat se některého z uživatelů, který má skladby od daného interpreta, zda se na jeho disku někde nenajde i požadovaná písnička. Další vlastnost, která nikdy není k zahoezení, spočívá v možnosti vyhledávat i jiné soubory než MP3 (videa, obrázky, elektronické knihy...) a hlavně pou-

žívat filtrování nebo vyhledávat i podle alb. Některé programy dokonce dokáží stáhnout celá alba a nemusejí se zabývat hledáním jednotlivých písniček.

SPYWARE

Není tajemstvím, že do většiny P2P klientů (a nejen do nich) vývojáři vestavují špiónské moduly (spyware), které během stahování souborů odesílají informace z vašeho počítače. Ačkoliv podle vyjádření vývojářů tyto moduly odesílají pouze data, která nemají důvěrný charakter a používají se pro sestavování statistik, realita bývá mnohdy úplně jiná. Dokonce po odstranění programu, s kterým se spyware do počítače dostal, zůstane špiónská část nainstalovaná. Proto jsme si při testování dávali pozor na existenci takových modulů v programu. Pro kontrolu byla použita poslední verze Ad-Awaru, přičemž kontrolu počítače jsme prováděli třikrát – před instalací programu, po instalaci programu a po jeho prvním spuštění.

PIRÁTI JAKO MY

Připojíme-li se do nějaké P2P sítě, mělo by nás zajímat, jak jsme na tom z pohledu zákonů. Bohužel žijeme v době, kdy ze všech stran slyšíme, že stahování hudby z internetu je nezákonné a že se dopouštíme trestných činů. Pokud zůstaneme pouze u onoho stahování, pak podle českých zákonů nejsme žádnými piráty a žádný paragraf autorského zákona neporušujeme. Pro osobní potřebu je možné mít na disku nebo na CD tolik hudby, videa a obrázků, kolik jsme schopni uložit, a nikoho, ani Policii ČR, natož IFPI, OSA, nebo dokonce RIAA, nemusí zajímat, jakým způsobem jsme k ní přišli. Zákon překročíme až v případě, že v síti zpřístupníme materiál chráněný copyrightem. V tom případě se dopouštíme sdělování díla veřejnosti, což je podle §18 nezákonné a může být na základě podnětu trestně stíháno.

WINMX

www.winmx.com

První, co bije při spuštění tohoto programu do očí, je úplná absence bannerů a reklamních modulů. Také jsme nenašli žádné příznaky spywaru. Pomocí WinMX je možné stahovat soubory z jeho vlastní sítě (WinMX Peer Network), ale také je možné připojovat se k serverům pracujícím s protokolem OpenNap.

Vyčerpávajícími jsou parametry, které se zadávají při vyhledávání souboru. Pomocí jednoduchého výběru formátu hledaných souborů je možné uvést některé jejich zvláštnosti. Například pro soubory formátu MP3 je možné uvést požadovaný bitrate. Kromě toho je možné zmenšit dobu vyhledávání tím, že se v programu uvedou kritéria uživatelů počítačů, na kterých se bude provádět vyhledávání. Jedním z těchto kritérií je například rychlost spojení uživatele se sítí. Vyplatí se uvést možnosti komunikace mezi uživateli WinMX. K obvyklému chatu a možnosti posílání privátních zpráv byla přidána tak příjemná funkce, jako je „Hotlist“. Zjednodušeně řečeno je to obyčejný seznam uživatelů, svými funkcemi připomíná contact list ICQ. Do něj je možné ukládat kontakty, stanovovat úroveň soukromí, blokovat jednotlivé uživatele. Bohužel WinMX není schopen projít přes většinu proxy serverů, a tak pokud jsme připojeni k internetu právě přes proxy server, nemusí nám program fungovat.

Závěr: Bude-li právě vám fungovat, vřele doporučujeme.

KAZAA MEDIA DESKTOP

www.kazaa.com

Tento program je schopen od prvních minut obrátit proti sobě uživatele, který používá dial-up (vytáčené) připojení, tím, že potřebné instalační soubory stahuje z inter-

NA CHIP CD NAJDETE

KaZaA Lite
 CZDC++
 iMesh
 CoMP3
 BearShare
 Morpheus
 WinMX

- návody k programům KaZaA, iMesh a DC++
- plné znění autorského zákona

netu. Ani po instalaci nepříjemnosti zcela nekončí. Program při práci používá jádro Internet Exploreru, díky čemuž mohli vývojáři použít takový způsob podávání reklamy, jako jsou pop up okna. Pokud necháte program spuštěný čtvrt hodiny, můžete si být jisti, že máte zajištěno minimálně deset samovolně otevřených oken s reklamou on-line casino. Samozřejmě se to dá přežít, ale není to příjemné. Při pokračování v přehledu minusů programu nelze opomenout ten nejnepříjemnější moment. Po instalaci programu KaZaA na testovacím počítači bylo zjištěno osm spyware modulů.

Naproti těmto uvedeným záporům stojí fakt, že rozhraní je realizováno poměrně obstojně. V programu KaZaA jsou funkce předběžného poslechu audiosouborů, je realizovaná podpora skinů a další drobné možnosti, které přispívají k pohodlnější práci. Schopnost prostoupit přes proxy servery je oproti WinMX vyšší, ale ani tak není 100% (záleží také na nastavení samotných Windows, a pokud vám po přeinstalování systém nebude fungovat, není se čemu divit). Bohužel nebyly nalezeny souvislosti mezi nastaveními Windows a fungováním KaZaA. Nebu-

deme-li nic sdílet, můžeme se dočkat, že časem nebudeme ani moci nic stahovat nebo budeme na stahování čekat pěkně dlouho. Je zde totiž něco jako měřič, který na základě uploadu a downloadu určí naši hodnotu pro síť FastTrack. Pokud máte vysokou hodnotu, máte přednost před všemi, kteří jsou „podřadnější“.

Závěr: Kvalita za nerozumnou cenu, sáhnete raději po verzi Lite.

KAZAA LITE

Přítomnost spywaru není pro nikoho příjemná, a tak vznikla „ořezaná“ verze KaZaA Media Desktop. Jediné, v čem se od „plné“ verze liší, je absence spywaru. Nic jiného nechýbí ani nepřibýlo. Vlastně ještě jedno pozitivum – startovací stránka se dá změnit, proto se zbavíme i nepříjemných reklamních pop up oken.

Závěr: Není proč otálet, pozor na falešné soubory.

IMESH

www.imesh.com

Celkem rozumný program, který ač obsa-

huje maximum spywaru a reklamní banner, neobtěžuje nás pop up okny. Výsledky hledání a možnosti programu tyto neduhy přebíjí, hledat můžeme podle různých kritérií s možností využití různých filtrů. Se staršími daty zde příliš počítat nemůžeme, ovšem novinky zde nalezneme s určitostí. Mnoho lidí si tento program nemůže vynachválit, a tak pokud ještě nejste rozhodnutí a nevádí vám nutnost odstranění spywaru po instalaci, můžete vesele instalovat a stahovat.

Závěr: Spyware je jediným nepřítelem programu, který jinak nabízí dobré funkce.

Go MP3

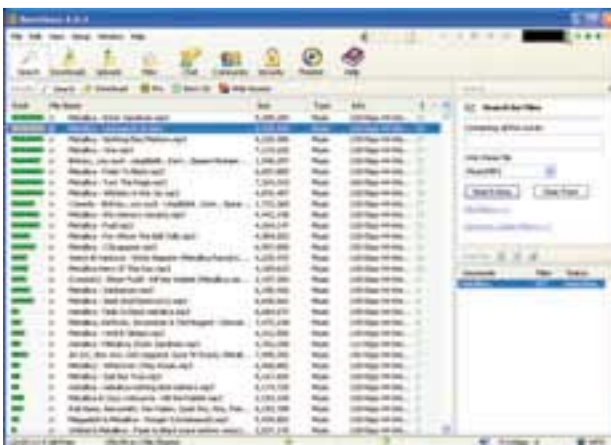
<http://u-s-go.com/share.htm>

Především budete pro práci s programem potřebovat balíček Sun Java. Je to jediná překážka, se kterou se setká uživatel, který se rozhodne zapojit možnosti tohoto programu k doplnění svých hudebních sbírek. V ostatním je Go MP3 zcela pohodlná utilita. Po její instalaci nebyl nalezen ani jeden špiónský modul a po spuštění se nezobrazoval žádný reklamní banner.

Go MP3: Nic zbytečného, pouze to nejdůležitější

Bear Share: Pokud se chcete zbavit reklamy, musíte zaplatit.

PLACENÁ INZERCE

Vibrant

VM7K9DA
17" plochá obrazovka
1600x1200/75Hz
HF: 30-95kHz
vel. bodu 0,25mm
OSD, TCO99

L5EX
15" TFT LCD
1024x768/75Hz
vel. bodu 0,297mm
250:1, 16,7 mil. barev.
audio: TCO99

VM9K9DA
19" plochá obrazovka
1600x1200/75Hz
HF: 30-95kHz
vel. bodu 0,25mm
OSD, TCO99

L7CMT
17" TFT LCD
1280x1024/75Hz
vel. bodu 0,264mm
400:1, 16,7 mil. barev.
audio: TCO99

3i

Distributor: ABI s.r.o., Pujmanova 1221, 140 00 Praha 4, tel.: 241 731 503-5, www.abi.cz

- Uvedený Gnutella klient nás nepotěšil příliš velkým výběrem funkcí, ale zároveň se nedá říci, že by postrádal nějakou důležitou vlastnost. Výhodou programu je, že skladbu je možné vyhledávat nejen podle názvu a jména interpreta, ale i podle alba, a dokonce podle žánru. Defaultně je v programu „nastaveno“ deset serverů, které pracují s protokolem Gnutella, ale jestli se vám to zdá málo, můžete si sami rozšířit seznam v programu o vám známé servery. Při instalaci najde Go MP3 přehrávač přítomný na počítači a přehrávání stažených souborů bude možné přímo z okna programu.

Závěr: Slušný program s dobrými možnostmi.

BEAR SHARE

www.bearshare.com

Tento účastník našeho testu není zdarma,

přesněji řečeno je možné ho používat zdarma, ale v tomto případě je nutné se smířit

s přítomností bannerů a otravných pop up oken. Také je nutné snášet i nabídku na zakoupení programu, která vyskakuje se záviděníhodnou pravidelností.

Co se týče nastavení vyhledávání, zde nás čekalo zklamání. Kromě filtru rozměru souboru Bear Share neobsahuje žádné dodatečné možnosti vyhledávání, dokonce ani pro MP3.

Závěr: Raději zvolte lepší konkurenci.

MORPHEUS 2.0

<http://morpheus.com>

Morpheus je program, který

se po „zkáze“ Napsteru stal jednou z nejpoužívanějších utilit pro vyhledávání souborů. Jeho zlaté časy jsou už ale také ty tam. Od přechodu od FastTracku ke Gnutelle to s ním jde z kopce. Morpheus je strašně líný, jestli se to tak dá říci. Po zadání dotazu uplyne poměrně mnoho času do doby zobrazení prvních výsledků. Po instalaci programu Morpheus na

Swapper: „Nezamýšlenější“ klient Gnutella

počítači bylo nalezeno několik špiónských modulů a samotný program hýří bannery a doslova nás bombarduje pop up okny.

Co se týče vyhledávacích možností, je vše v pořádku: kromě výběru hudebních skladeb podle alba, roku a žánru je možné nastavit třídění podle jazyku dokumentu, dokonce podle uživatelského ratingu. Program má vestavěný i pohodlný organizér stažených souborů, všechny soubory třídí podle kategorií, což zachraňuje před neodvratným chaosem.

Závěr: Dříve favorit, dnes spíše propadák.

XOLOX

<http://xolox.nl>

Vývojáři tohoto programu se podle všeho při vytváření řídili známým principem „Všechno geniální je jednoduché“.

Ovšem po seznámení s Xoloxem nás napadne, že ne vše jednoduché je geniální.

Program s minimem nastavení se samozřejmě nejlépe hodí pro nezkušeného uživatele, ale absence nastavení práce přes Socks a absence seznamu serverů, se kterými program pracuje, mu dělá ostudu. Chybí i možnost komunikace s jinými uživateli programu pomocí chatu.

K dříve napsanému se dále nedá nic dodat, kromě toho, že program hýří bannery a „obveseluje“ uživatele pop up okny.

Závěr: Jednoduchost není vše, chtělo by to hlavně funkčnost.

SWAPPER

www.revolutionarystuff.com/swapper/swapper.html

Tento Gnutella klient nám udělá radost úplnou absencí reklamních bannerů, pop up

oken a špiónských modulů. Pravda, program pracuje relativně pomalu. Na testovacím počítači jsme si také několikrát všimli prudkého snížení výkonu po spuštění Swapperu. Vše ostatní je bez potíží. Hledá prakticky vše,

ZÁKLADNÍ PROTOKOLY P2P

Napster

Princip práce první sítě pro výměny hudebních skladeb Napster předpokládal dotazování uživatele na centrální server pro vyhledávání potřebné skladby. Tento fakt se stal záhubou sítě. Giganti hudebního průmyslu zavalili společnost Napster žalobami. V důsledku se síť stala nejprve zbytečnou, protože dotazy na vyhledávání skladeb nejpoužívanějších interpretů musely být ignorovány, a posléze přestala fungovat úplně.

OpenNap (Open Source Napster)

Na rozdíl od Napsteru existují v síti OpenNap stovky serverů. Programů používajících OpenNap je také poměrně mnoho – Napigator, WinMX atd. Výhoda takového distribuovaného systému spočívá v tom, že vylučuje možnost úplného centralizovaného odpojení. Kvůli roztržitosti společenství OpenNap ovšem nemusíme se svým vyhledáváním uspět, neboť vyhledávání probíhá pouze na jednom serveru.

Gnutella

Gnutella je absolutně decentralizovaná síť. Při připojení k této síti se připojujete k jinému počítači, který je již v síti. Přes tento počítač se spojujete s třetím počítačem atd. Při vyhledávání skladeb Gnutella nejprve zkoumá pracovní stanice, se kterými je vybudováno spojení, a potom, v případě potřeby, přes ně předává vyhledávací kritéria dalším síťovým segmentům. Když je získán výsledek vyhledávání, klient sítě realizuje přímé propojení se zdrojem, na kterém je potřebný soubor.

FastTrack

Schéma práce podle tohoto protokolu je založeno na principu, že se výkonné počítače stávají zvláštními servery a obsluhují jiné uživatele. Vývojáři protokolu prodali licence k použití FastTracku několika výměnným systémům hudebních souborů – Music City a KaZaA.

Direct Connect

Schéma podobné OpenNapu, jde o jednotlivé skupiny uživatelů, kteří si mezi sebou mohou vyměňovat soubory. Oproti OpenNapu má podstatně vyšší členskou základnu a je mnohem známější.

Bear Share: Pokud se chcete zbavit reklamy, musíte zaplatit.

- zobrazuje úplnou informaci o nalezených souborech (u MP3 souborů informace z ID3 tagu) a podporuje dodatečné stažení. Bez ohledu na více méně obstojné charakteristiky programu je tu něco, co můžeme vývojáři vytknout – úplná absence nastavení proxy.

Závěr: Šnečku, zastrč růžky do hlubin internetu.

DIRECT CONNECT

www.neo-modus.com

V dnešní době asi program s nejnadějnější budoucností a nejvyšší odolností proti institucím typu RIAA. Původní myšlenka, se kterou byl program

vytvořen, tedy usnadnění přenosu dat mezi pobočkami firem, byla rázem změněna na vesměs skvěle fungující komunitu fanoušků kvalitní hudby, filmů a zkrátka všeho, co lze uložit na disk počítače. Mezi jednotlivými skupinami není žádná provázanost, jedná se vlastně o jednotlivé skupiny čítající až 1500 uživatelů (běžné maximum je ale zatím okolo 800 uživatelů), kdy vlastní síť může vytvořit v podstatě každý, kdo dokáže zprovoznit specializovaný server (hub). České společenství okolo této sítě je tak silné, že huby jsou věčně přeplněné a většinou je problém se připojit, ačkoliv maximální počet uživatelů je u tří hubů nastaven na hodnoty okolo 1000. Navíc až na malé výjimky se správci hubů starají o čistotu a správný chod celé komunity, korektním uživatelům usnadňují stahování a ty, kteří porušují jasně daná pravidla (čas od času však i nevině), ze sítě odpojí, případně jim zabrání v připojení.

Velkou výhodou oproti ostatním sítím je až 99% správnost obsahu, která je však vykoupena malým počtem současně připojených lidí. Pokud ale hledáme, určitě nalezneme to, co potřebujeme, a nenalezneme-li, můžeme v chatu požádat někoho, kdo má hledaný soubor mimo disk, aby ho nasdílel.

Direct Connect od firmy Neo-Modus (tvůrce programu) je živoucí mrtvolka, neboť již neprobíhá další vývoj, nicméně díky otevřenému kódu vznikl téměř dokonalý nástupce, úplně bez spywaru a pop up oken, označovaný jako DC++. Klonů „oficiálního“ DC++ je mnoho, existují verze i pro Linux a Češi mají samozřejmě něco extra – verzi od PePKa (tzv. CZDC++), která obsahuje některé možnosti usnadňující stahování.

Závěr: Bezkonkurenční společnost.

CO SI ODNĚST

Chcete si také urvat kousek z pirátského koláče pečeného na internetu? Pak neváhejte a připojte se k některé z uvedených sítí. Jak je zřejmé z verdiktů, doporučujeme vašim zrakům (a hlavně pevným diskům) k instalaci programu DC++ (Direct Connect), KaZaA nebo iMesh. U posledních dvou jsme z obliha ohledně porušování autorského zákona, neboť nemusíme nic sdílet, u DC++ je sdílení určitého množství dat nezbytné, takže vše záleží na vás.

Budme ale rozumní a čas od času si kupme nějaký originální CD, aby nám hudební průmysl nakonec ještě nezkrachoval.

■ ■ ■ Pavel Šošin, Tomáš Milbach

PLACENÁ INZERCE

UPDATE UPDATE

for the business processes of the future.

FCBI

STŘEDA 12. AŽ
STŘEDA 19. BŘEZNA 2003
V HANNOVERU

Information Technology
Telecommunications
Software & Services

The world's leading event.

7.500 vystavovatelů • 750.000 návštěvníků • 60 zemí

www.cebitt.de

CeBIT
Get the spirit
of tomorrow

Další informace, předprodej vstupenek a katalogů: Ing. Eva Václavíková - výhradní zastoupení DEUTSCHE MESSE AG, Hannover v ČR - Myslbekova 7 - 169 00 Praha 6
tel. + fax 220 510 057, 220 517 837, 220 516 218, 220 514 284 - info@hf-czechrepublic.com - www.hf-czechrepublic.com

Autobusové zájezdy a individuální ubytování: cestovní kancelář BVV FAIR TRAVEL, s. r. o. Brno - tel. 541 159 190 - fax 541 159 172 - ft@bvv.cz - www.bvv.cz/ft a
FRACTAL, s. r. o. Praha - tel. 222 512 000 - fax 222 515 000 - office@fractal.cz - www.fractal.cz

PARTITION MAGIC 8.0

Disková magie

Není to tak dlouho, co jsme se věnovali programu Partition Magic verze 7.0, a už k nám dorazila verze osmá. I to je ukázkou toho, jak je tržiště prostředí neúprosné a jak nutí softwarové producenty doslova chrlit nové verze produktů každý rok.

Asi každý uživatel si však po čase položí otázku, zda vůbec má smysl přecházet na novou verzi oblíbeného programu, když ta stávající mu naprosto vyhovuje. V případě programů úzce spolupracujících s hardwarem však o nutnosti upgradu nemá smysl příliš diskutovat. Pokud provádíme upgrade hardwarového vybavení našeho (mnohdy rodinného) „miláčka“, jistě se časem dostaneme do situace, kdy si stávající programy neporadí s novou hardwarovou výbavou. Typickou ukázkou je právě Partition Magic, jehož každá nová verze přichází s podporou stále větších disků. Výrobce

programu – společnost PowerQuest – tak reaguje na technologické novinky výrobců disků, jejichž zvyšování kapacit se zdá bez konce.

Dříve než se podrobněji podíváme na novinky osmé verze, dovolím si malou rekapitulaci, určenou zejména těm uživatelům, kteří se s tímto oblíbeným správcem diskových oddílů ještě nesetkali. Partition Magic byl od své první verze vyvíjen jako luxusní náhrada systémové utility fdisk, jež je určena k tvorbě a k následné práci s diskovými oddíly. Pokud jste někdy měli „štěstí“ okusit přívětivost tohoto programu, jistě sáhnete po jakémkoliv, byť jen trochu více uživatelsky příjemném nástroji. Na druhou stranu nutno dodat, že právě strohé prostředí utility fdisk ji činí velmi oblíbenou mezi správci systémů, kteří si příliš nepotrpí na přívětivost, avšak ocení rychlost prováděných operací. Partition Magic však vedle příjemného prostředí nabízí řadu

funkcí, jež byste v původním fdisku marně hledali – typickou ukázkou je možnost změny diskového oddílu či konverze souborového systému beze ztráty dat. Právě to jsou funkce, které způsobily oblibu tohoto programu a v oblasti SOHO jeho v podstatě dominantní postavení.

Osmá verze překvapí hned po spuštění – prostředí programu bylo přepracováno do stylu Windows XP. Výrobce se tak svůj produkt snaží opět o něco více přiblížit uživateli. Otázkou zůstává, zda přejímaní stylu Windows XP uvítají uživatelé starších verzí Windows; osobně jsem si jako dlouholetý uživatel Windows 2000 musel na některé prvky prostředí chvíli zvykat. Jedním z největších problémů začátečníků bývá obvykle pochopení principu rozdělení disku, proto program vedle tutoriálu ve formátu Flash nově disponuje i funkcí Browse, jež slouží k prohlížení obsahu jednotlivých oddílů a k případnému přesunu vybraných souborů. Vzhledem k tomu, že program podporuje vedle nativních souborových systémů Windows i linuxové Ext2 a nově i Ext3, jde v prostředí operačních systémů firmy Microsoft o opravdu šikovnou funkci, kterou

bylo doposud nutné suplovat pomocí freewarových nástrojů.

Patříte-li mezi příznivce bootmanažera z dílny PowerQuestu, který je s Partition Magicem již několik verzí dodáván, jistě uvítáte možnost jeho konfigurace přímo z prostředí Windows. Kromě něj je s programem dodáván také program PowerQuest DataKeeper, určený pro sledování změn v souborech a následné inkrementální zálohování. Poslední novinka je spojena s podporou disků o velikosti až 160 GB.

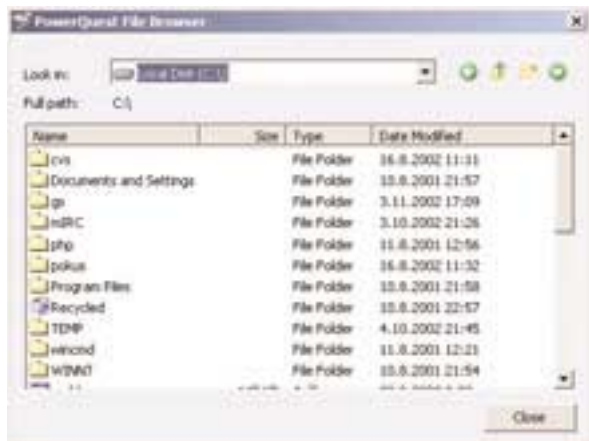
Osmá verze „Magicu“ opět dokazuje, že PowerQuestu právem náleží první místo v oblasti správy diskových oddílů. Jako uživatel sedmé verze mne nová verze příjemně překvapila malým množstvím nucených restartů, což oceníte zejména při práci s oddíly formátovanými pod souborovým systémem NTFS.

Dodávaný tutoriál je bezesporu příkladem hodným následování, pro uživatele z české kotliny (nedisponují-li alespoň elementárními základy angličtiny) však velký význam nemá. Tutěž výtku směřuji k dodávané dokumentaci – zde má distributor programu už několik verzí zpět co vylepšovat. Příznivce operačního systému Linux a zejména jeho distribuce SuSE pak jistě zamrzí, že osmá verze podporuje pouze formát Linux Ext2 a Linux Swap; o podpoře Reiser FS (či XFS) si zatím můžeme nechat jen zdát. Partition Magic sice oddíl s tímto souborovým formátem detekuje, označí jej však jako Linux Ext2 a kromě mazání s ním nelze provádět žádnou operaci. V případě distribuce SuSE, která je pro kancelářské využití jako stvořená, tento nepříjemný nedostatek zamrzí o to víc.

■ ■ ■ Petr Vostrý

Pracovní prostředí ve stylu Windows XP

Novinka verze 8.0, funkce Browse pro prohlížení diskových oddílů

PARTITION MAGIC 8.0

Správce diskových oddílů.

MINIMÁLNÍ POŽADAVKY:

Windows XP – Pentium 233 MHz nebo kompatibilní, 128 MB RAM;
Windows 2000 Professional – Pentium 150 MHz, 64 MB RAM;
Windows 95/98 SE/NT 4.0/Me – Pentium 150 MHz, 32 MB RAM;
70 MB na HD, VGA 800 × 600, 3,5" disketa, CD-ROM

VÝROBCE: PowerQuest, Orem, UT, USA

POSKYTL: Zebra system, Ostrava

CENA: 2285,61 Kč včetně DPH (eshop Zebra)

Víc než mapa

Před jedenácti lety nabídla tehdy téměř neznámá firma Pjsoft uživatelům program Mapa Prahy, který si rychle získal mnoho příznivců. Pjsoft postupně uváděl na trh (po rozšíření na celou ČR už pod názvem InfoMapa) stále lepší a komplexnější verze geografic-

kého informačního systému. Nyní přichází na trh s jubilejní, desátou verzí. Ta nese podtitul Street atlas ČR a obsahuje podrobnou digitální vektorovou mapu České republiky, umožňující plynulý zoom od mapy celé republiky až po jednotlivé ulice vybraných měst. Produkt je připraven ve třech variantách, které se liší právě rozsahem dostupných podrobných plánů měst. Varianta Complete Edition má integrovány podrobné mapové podklady Prahy, krajských a „bývalých okresních“ měst, varianta Classic Edition nabízí podklady Prahy a krajských měst a varianta Basic Edition poskytuje mapové podklady pouze Prahy. Protože z hlediska funkčnosti jsou si jednotlivé varianty rovné, budeme dále uvádět parametry verze Complete.

Zásadní novinkou InfoMapy 10 je použití jediné obsáhlé digitální mapy ČR, ve které jsou integrovány i plány sedmi desítek měst – celkem 32 490 ulic, půl milionu adres lokalizovaných v plánech měst a další dva miliony adres lokalizovaných k ulici nebo k obci v návaznosti na Územně identifikační registr adres. Zobrazení potřebného místa je možno provést jak postupným zoomem, tak i vyhledáním a výběrem příslušných objektů uspořádaných v některé ze šesti desítek obsáhlých databází a zobrazením tohoto objektu (či objektů) v mapě.

Mezi novinky poslední verze patří mnohem podrobnější podklady silniční sítě a výrazně rozšířený algoritmus vyhledávání

automobilového spojení, který umožňuje nalézt cestu doslova z ulice jednoho města do ulice jiného města – samozřejmě s vykreslením příslušné trasy (nejkratší, nejrychlejší nebo nejlevnější) a příslušného podrobného itineráře. Pokud máte nainstalovány Elektronické jízdní řády IDOS/ABUS, umí InfoMapa spolupracovat přímo i s nimi (pro speciální verzi distribuovanou na Chip CD 1/03 to ale neplatí!).

Aktualizovány a rozšířeny byly i doprovodné databáze, které zahrnují přes 90 900 objektů ve více než 60 databázích. U objektů jsou obvykle uvedeny potřebné adresné informace a další údaje podle jejich zaměření. Patří mezi ně např. autoservisy (3868), bankomaty (1793), čerpací stanice (2604), hraniční přechody (278), divadla (478), historické památky (2625), galerie a muzea (1101), obchodní centra (2116), policejní stanice (1559), pošty (3407), restaurace (12 175), řeky a jezera (1204), schéma průjezdů linek MHD městy (788), sídla (obce a části obcí – 20 174), sportoviště (bowling, golf, posilovny, squash, tenis – 2655), školy (6360), hotely, penziony a kempy (6783), úřady (3045), lékárny, nemocnice a pohotovosti (2539) a další.

Pro vyhledávání neznámých míst a objektů můžete použít jak hledání v jednotlivých databázích, tak můžete využít funkce Prohledat okolí a Prohledat mapu. Můžete ovšem zvolit i méně obvyklý postup vyhledání v textu napříč všemi (nebo jen vybranými) databázemi. Sílu této možnosti si ilustrujeme na příkladu existence informací vztahujících se ke známé operní pěvkyni Emě Destiniové. Jsou podle ní pojmenovány ulice a náměstí měst a vztahuje se k ní i historie řady kulturněhistorických objektů. Aby úloha nebyla zas až tak jednoduchá, někdy je její příjmení psáno s jedním n, někdy (správně např. na dvoutisícové bankovce) se dvěma n. Pokud využijete funkce Pomocník pro hledání ve variantě vyhledání textu ve všech dostupných databázích, zjistíte, že její jméno nesou ulice či náměstí nejméně dvanácti měst, tři školy, své

stopy zanechala i v šesti kulturněhistorických památkách. To je samozřejmě jen malá ukázka výkonných funkcí a možností InfoMapy.

Systém InfoMapa 10.0 umožňuje grafická data nejen zobrazovat, ale i vytvářet. Všechny dodávané atlasy jsou vytvořeny v prostředí tohoto systému. Proti předchozí verzi InfoMapy je právě tato část podstatně vylepšena a zjednodušena. Zásadním způsobem se zmenšil počet souborů, v nichž jsou grafická data uložena, čímž se zrychlilo vykreslování dat, ale hlavně se podstatným způsobem zmenšil prostor, který data zabírají na pevném disku. Zrychlila se i instalace celého systému.

V nové verzi byl také podstatně zdokonalen modul Statistika, který uživatelům umožňuje dynamické vytváření grafů a podbarvování ploch v mapě na základě údajů poskytnutých z libovolné databáze. Umožňuje to velmi účinný způsob prezentace dat ve vztahu ke geografickému umístění.

Naším cílem nebylo podrobně popsat všechny možnosti rozsáhlého systému InfoMapa 10.0, převážná většina jeho funkcí, jako např. export mapy jako obrázku, import uživatelské databáze, vytváření a editace jednotlivých vrstev, měření plochy, vzdálenosti, azimutu i akčního rádia, automobilové spojení, satelitní navigace atd., byla převzata z předchozích verzí programu, o kterých jsme psali např. v Chipu 8/01 a 2/02. Texty těchto (i dalších) článků snadno najdete na CD 2/03 v rubrice Obsahy Chipu. A protože lepší než číst si o vlastnostech nějakého produktu je možnost si ho (aspoň v omezené míře) vyzkoušet, můžete využít toho, že na přiloženém Chip CD je v sekci Prezentace firem demo-verze InfoMapy 10.0. Aktivním mapovým a datovým podkladem je okolí Berouna.

InfoMapa je stále jedním z nejvýkonnějších mapových informačních systémů na našem trhu. ■ ■ ■ Milan Pola

INFOMAPA 10.0 – STREET ATLAS ČR

Digitální vektorové mapy, plány měst a informační databáze.

VYROBIL/POSKYTL Pjsoft, Praha; www.pjsoft.cz

CENA

10 800 Kč Basic Edition (ČR + Praha)

16 900 Kč Classic Edition (ČR + Praha a krajská města)

23 970 Kč Complete Edition (ČR + Praha, krajská a „okresní“ města)

ANALYST S3

Správné rozhodování

Ve většině úspěšně fungujících firem není účetnictví vedeno pouze pro potřeby externí (finanční úřad, sociální zabezpečení apod.), nýbrž i pro potřeby interní: podklady čerpané z účetnictví slouží managementu pro řízení společnosti a jsou předpokladem správného rozhodování. Počítají středně velkými firmami však bývají sestavy nabízené samotným účetním programem nedostatečné, a proto výrobci ekonomických systémů nabízejí specializované aplikace pro analýzu účetních dat, tzv. manažerské informační systémy.

V Chipu číslo 7/02 jsme představili ekonomický systém Money S3, určený malým a středním firmám. Výrobce produktu, společnost Cigler Software, nabízí jako nástavbu ekonomického systému také manažerský informační systém Analyst S3, přímo navázaný na Money S3. Analyst S3 je určen pro analýzu účetních a obchodních dat spojenou s možností tvorby grafických výstupů, které mohou být mj. součástí výročních zpráv, podnikatelských záměrů, žádostí o úvěr nebo prezentace firmy v rámci výběrových řízení.

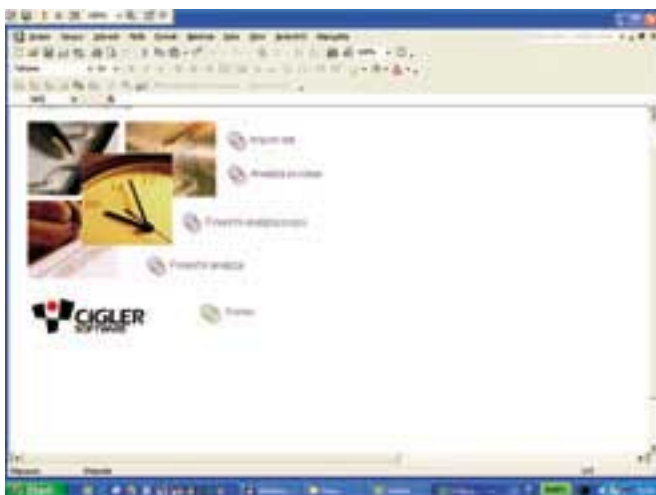
DATOVÝ SKLAD

Jádrum aplikace je datový sklad, konkrétně produkt firmy MIS AG s názvem ALEA. Skalní čtenáři Chipu (nechci používat slova pamětníci) si možná vzpomenou, že o aplikaci ALEA jsme již psali, konkrétně v čísle 1/99. Analyst S3 tak malým a středním firmám zpřístupňuje technologii, ke které se vzhledem k její ceně standardním způsobem nemají šanci dostat.

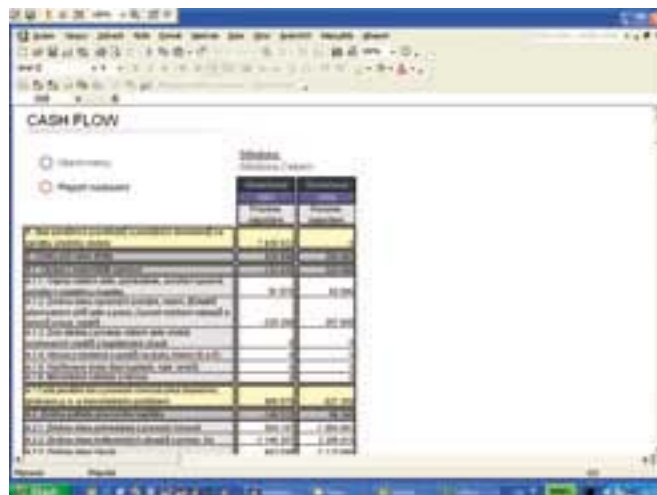
Datový sklad Analystu je plněn datovou pumpou přímo z ekonomického systému Money S3. Import dat, který je součástí aplika-

ce, pracuje v off-line režimu. U tohoto typu aplikace to můžeme považovat za výhodu, protože je tak možné pracovat s daty nezávisle na firemní síti, tedy na cestách, při obchodních jednáních a poradách mimo prostory firmy (finanční ředitel si před odjezdem na služební cestu naimportuje data z Money a jejich analýzu již může provádět kdekoli, třeba v letadle nebo ve vlaku). Analyst S3 nabízí dva okruhy analýz: finanční a obchodní. Pro finanční analýzu jsou použita data z účetního deníku, pro obchodní analýzu analogicky data ze skladového hospodářství, fakturace atd.

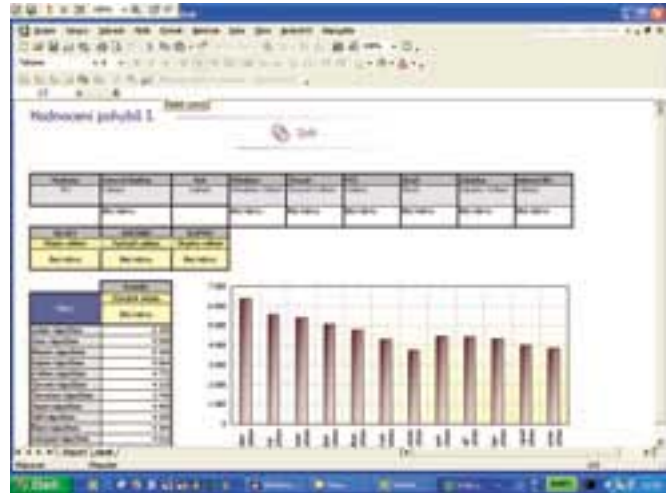
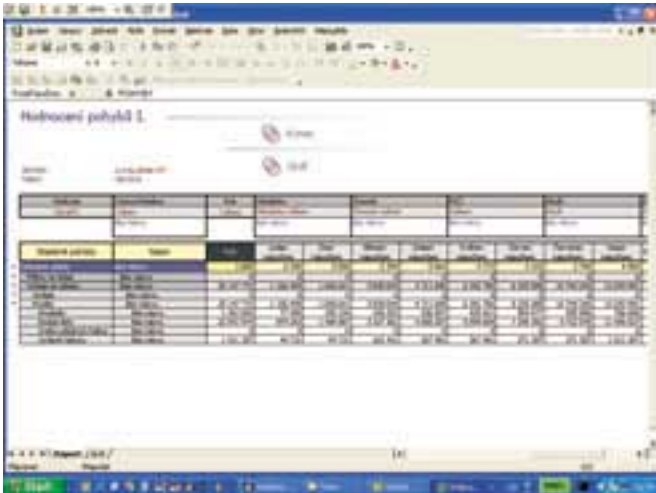
Uživatelským rozhraním je standardní Microsoft Excel. Většina uživatelů tak bude pracovat v důvěrně známém prostředí a nemusí se učit novému způsobu ovládání. Se všemi výstupy a daty Analystu lze takto dále pracovat jako s klasickou tabulkou. Analyst S3 ve srovnání s klasickou tabulkou MS Excel nemá

Analyst S3 nabízí finanční a obchodní analýzu založenou na datech z účetnictví.

Součástí finanční analýzy jsou samozřejmě běžné účetní výkazy.

Analýzy lze zobrazit jak v číselné, tak v grafické podobě.

- omezení pro množství zpracovávaných dat a pracuje jakoby v trojrozměrném prostředí, nikoli v dvojrozměrném, což je u finančních a ekonomických analýz vzhledem k velkému množství proměnných obrovským přínosem.

ANALÝZY A PLÁNOVÁNÍ

Analyst S3 má předpřipravené obecné analýzy. U finanční analýzy jsou to zejména repor-

ting a forecasting (předpověď budoucího vývoje) běžných účetních sestav (rozvaha, výsledovka, cash-flow) s použitím vertikálních i horizontálních analýz. Technologie drill-down umožňuje jít až na úroveň jednotlivých analytických účtů tvořících výsledný výkaz. U jednotlivých sestav lze volit jazykovou mutaci (česky, anglicky, německy) a filtrovat jednotlivé controllingové proměnné

(např. střediska, zakázky a činnosti). Maximální počet současně porovnávaných období je čtyři, což lze považovat za dostatečné i vzhledem k rozumné rychlosti práce s aplikací. Obdobím může být rok, pololetí, čtvrtletí, měsíc absolutně, měsíc nápočtem, dekáda, týden a den.

Přímo v Analystu lze plánovat, a to čtyřmi metodami: prostřednictvím indexu (veš-

PLACENÁ INZERCE

Jak na počítač **KOMPLET**

Počítačový kurz na 2 CD-ROM

NOVINKA

www.ridicaknapocitac.cz

Dále obsahuje:

- dva unikátní výukové CD s kompletními texty k mezinárodním testům evropské počítačové gramotnosti ECDL;
- kompletní obsahové pokrytí všech sedmi základních modulů ECDL;
- výuku počítačových programů krok za krokem;
- řešení běžných uživatelských problémů;
- tipy, triky, návody;
- testy pro průběžné ověřování znalostí.

Cena 999 Kč / 1390 Sk

Pro školy 799 Kč / 1190 Sk

Pro předplatitele Chipu nebo PPK
799 Kč / 1190 Sk

ZDARMA

6 výukových počítačových karet

Jak na to

Doporučuje časopis **počítač**
pro každého

Inhed si objednejte

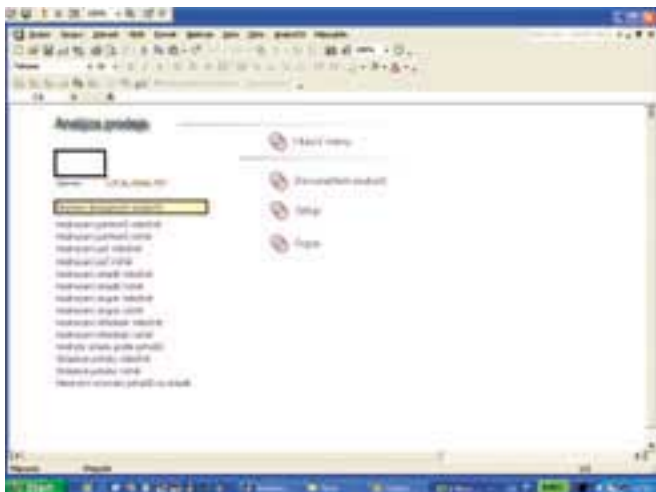
Jak na počítač KOMPLET

Chip č. 3/03

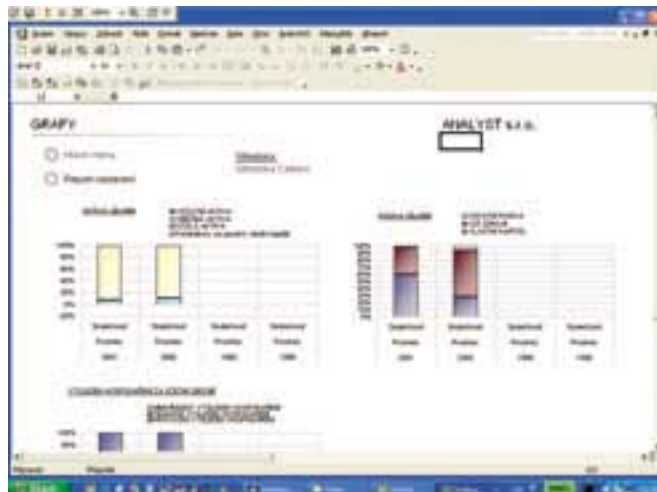
	kusů	cena	Kč/Sk
Firma/škola:			
Jméno:			
Ulice, číslo:			
PSČ, obec:			
IČO/DIČ:			
Telefon:			
E-mail:			
Přeji si daňový doklad:		ano	ne
Jsem předplatitelem Chipu nebo PPK:		ano	ne
Datum:			
Podpis:			

Daňový doklad zasiláme na vyžádání po obdržení platby. Uveďte IČO a DIČ. Zboží zasiláme pouze na dobírku. Neplatte předem. K dobírkové zásilce účtujeme poštovné a balné ve výši 70 Kč. Objednací kupon odešlete na adresu: Vogel Burda Communications s. r. o., DISTRIBUCE, Na Florenci 19, 110 00 Praha 1, tel.: +420 225 018 948, fax: +420 225 018 900, e-mail: dobirky@vogel.cz.

Na Slovensku objednávejte u společnosti Magnet-Press Slovakia, s. r. o., P. O. Box 169, Teslova 12, 830 00 Bratislava 3, tel.: +421 2 44 45 45 59, fax: +421 2 44 45 06 97, e-mail: magnet@press.sk

Analyst nabízí velké množství předpřipravených sestav, se kterými může uživatel libovolně pracovat.

Finanční analýza

- keré údaje se násobí zadaným koeficientem), pomocí trendu vertikální analýzy a trendu horizontální analýzy a dále manuálně z klávesnice. První tři metody většinou slouží jako pomocné údaje pro manuální zpracování plánu z klávesnice. Všechny čtyři varianty plánu je možno uložit do datového skladu Analystu a využít pro pozdější srovnání Plán/Skutečnost. Kromě klasického plánování je možno v rámci analýzy finančních ukazatelů simulovat ukaza-

skupin, interpretace v grafu formou plochy pod křivkou). Veškeré analytické ukazatele lze zobrazovat v tabulkové (číselné) podobě i formou grafů.

Obchodní analýza funguje analogicky jako finanční. V obchodní části je připraveno 12 základních vyhodnocovacích tabulek, jako je například hodnocení obchodních partnerů (podle objemů prodeje, druhů odebíraného zboží apod.), geografické sledování prodeje (s využitím PSC) a dále hodnocení podle

nastavení parametrů v řádu několika hodin, následného naimportování dat z Money a spuštění analýzy, což již trvá řádově minuty. Zkušenější uživatel si přitom nový report může vytvořit sám, běžný uživatel si jej může objednat na zakázku, avšak vždy v cenových relacích nesrovnatelných např. s doprogramováním funkcionality do samotného ekonomického systému.

CENA

Cenová politika výrobce v oblasti Analystu je vzhledem k cílové skupině uživatelů přijatelná. Cena je dvousložková a skládá se z ceny licence produktu a z ceny povinné implementace, jejíž součástí je nasazení u zákazníka, propojení importu dat z Money S3, základní zaškolení obsluhy a sestavení maximálně 3 uživatelských tabulek. Jak je tedy patrné, nejedná se o software, který je možné koupit v krabici, přesto je cena pod 20 000 Kč v případě základní licence a implementace rozumná.

Nasazení Analystu vidím především – a zde si vypomůžu právníkou terminologií – ve firmách „větších než malých“ (pro nejmenší firmy je podobný software zbytečným luxusem). Zejména obchodní část analýzy však může být užitečná pro jakoukoli firmu s větším množstvím odběratelů, marketingové informace typu regionálního rozložení prodeje, trendů prodeje jednotlivých výrobků a služeb nebo obchodní marže jsou dnes nepostradatelné a jejich získání z Analystu je mimořádně snadné a rychlé. Obrovskou výhodou aplikace je volnost uživatelského rozhraní s možností snadného vytvoření vlastních reportů, což může v mnoha případech učinit z aplikace investici s dobou návratnosti v řádu měsíců. ■ ■ ■ Michal Prádk

Datový sklad Analystu S3 je plněn datovou pumpou přímo z ekonomického systému Money S3.

tele aneb zjistit, co se stane, když... (vezmeme úvěr, budeme investovat, zvýšíme počet zaměstnanců apod.).

Kromě klasických finančních výkazů a práce s nimi má uživatel dále připraveny standardně užívané analýzy stability, likvidity a rentability a speciální analýzy, jako jsou pyramidové ukazatele (ROA, ROI, ROE), Global Rating analýza (užitečná pro firmy, které žádají o úvěr, protože posuzuje rating společnosti podobně, jako by to prováděla banka) nebo Spider analýza (v ČR nepříliš užívaná, 16 ukazatelů rozdělených do čtyř

skladů, středisek, cenových hladin atd. Dostupných dimenzí (proměnných) pro analýzu je v obchodní části celkem 13 (mnohem více než ve finanční části), což znamená, že uživatel má k dispozici 169 základních pohledů, samozřejmě s možností dalšího rozpadu v čase, organizační strukturu, skupinách zboží apod.

TVORBA VLASTNÍCH REPORTŮ

Analyst S3 má volné uživatelské rozhraní, což pro uživatele znamená možnost vytvořit si téměř libovolný výstupní report nad základní kontingenční tabulkou s využitím všech dimenzí (proměnných), které tabulka obsahuje. Kromě toho je možno tabulky upravovat doplněním dalších dimenzí, vytvořením konsolidovaných prvků atd. Příkladem může být firma se zahraniční majetkovou účastí, která každý měsíc potřebuje reportovat mateřské společnosti finanční výkazy ve struktuře používané v zahraničí, což je při ručním sestavování práce na několik dnů. S použitím Analystu je sestavení takového reportu otázkou primárního

ANALYST S3

HARDWAROVÉ NÁROKY PC Pentium 133 a vyšší, operační paměť 32 MB a více, obousměrný paralelní port pro hardwarový klíč

SOFTWAREVÉ NÁROKY Windows 95 a vyšší, Microsoft Excel 95 a vyšší, Money S3 s modulem podvojného účetnictví

VÝROBCE Cigler Software, a. s., www.money.cz

CENA licence Analyst S3 single 12 900 Kč, její implementace 4500 Kč (ceny bez DPH)

NORTON ANTI VIRUS 2003

Policejní pes 2003

Koncem loňského roku uvedla společnost Symantec na trh nejnovější verzi oblíbeného prostředku pro účinnou ochranu počítače před viry, aplikaci Norton AntiVirus 2003 v české verzi (dále jen NAV 2003). Nová verze je určena pro operační systémy Windows 98/98SE/Me/2000/XP. Instalace aplikace NAV 2003 není podporována v systémech Windows 95/NT, Macintosh, Linux nebo v serverových verzích Windows 2000/XP.

Koupí produktu získáte instalační CD a manuál. CD je bootovací a lze z něho spustit prověření vašeho systému na přítomnost virů.

ZAČÍNÁME

Instalace celého produktu je jednoduchá. Aplikace se implicitně nakonfiguruje tak, aby byl počítač plně chráněn proti virové nákaze. V rámci poinstalačních úloh je nabídnuto pomocí funkce LiveUpdate stažení nejnovější aktualizace aplikace a definice nových virů z internetu, vytvoření sady záchranných disket (pro nastartování systému a provedení jeho antivirové kontroly, resp. pro obnovení systému), úplné prověření počítače na výskyt virů a naplánování četnosti prověřování. Všechny tyto úlohy je možné spustit i kdykoli později.

Zapnutá funkce LiveUpdate zajišťuje automatické stahování nejaktuálnější definice virů z internetu, které je po dobu jednoho roku zahrnuto v ceně produktu. Pro další období je k dispozici roční předplatné. Aktualizaci lze provádět i ručně bez úhrady pomocí spustitelného souboru, jenž nalezne a aktualizuje definici virů, kterou aplikace právě využívá. Aktualizace je k dispozici na internetové stránce společnosti Symantec. Čtenáři časopisu Chip mohou tuto aktualizaci pravidelně nalézt také na Chip CD.

ZPŮSOBY OCHRANY

Aplikace NAV 2003 souvisle sleduje počítač a chrání jej tak před známými i neznámými viry.

Známé viry zjišťuje pomocí definic virů. Na nové potenciální viry používá technologii Bloodhound (spochívá v analýze struktury souboru, jeho chování, programové logiky, instrukcí a dalších atributů), dále funkci blokování skriptů (zjišťování virů založených na jazycích Visual Basic a JavaScript) a funkci blokování červů. Definice virů, technologie Bloodhound, blokování skriptů a prověřování příloh e-mailů a rychlých zpráv se používají při ručním, resp. plánovaném prověřování, funkce Auto-Protect je využívá pro neustálé sledování počítače.

ROZHŘANÍ

NAV 2003 disponuje přehledným grafickým rozhraním. Přes hlavní okno je přístup ke všem funkcím, jejich nastavení a zobrazení stavu (např. k nastavení a stavu funkce Auto-Protect, LiveUpdate, k blokování skriptů, prověřování e-mailů, definování oblastí kontrolovaných na výskyt virů, chování aplikace při nalezení virů apod.). Přes hlavní okno je přístup i do karantény, kde jsou bezpečně uloženy infikované soubory, aby nemohly napadnout počítač, a k funkci inokulace (kontrola změny systémových souborů – pouze v systémech Windows 98/98SE/Me). K některým funkcím je možný přímý přístup, např. k antivirové kontrole označených souborů nebo složek.

NOVÉ FUNKCE

NAV 2003 nově umožňuje automatickou opravu všech souborů, u kterých je oprava možná, bez interakce s uživatelem, obsahuje antivirovou kontrolu souborů přenášených některými programy na rychlé posílání zpráv, blokuje červy v odchozích e-mailech, obsahuje ochranu nastavení aplikace heslem a prohlížeč protokolu o zjištěných virech a o činnostech aplikace.

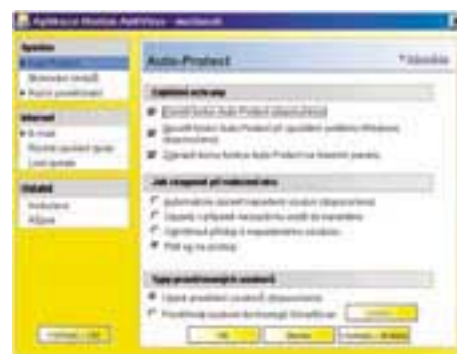
NAV 2003 lze zakoupit buď samostatně, nebo jako součást integrovaného produktu pro zabezpečení počítače Norton SystemWorks 2003 nebo Norton Internet Security 2003.

SHRNUTÍ

Norton AntiVirus 2003 nabízí vše, co uživatel v dnešní době od antivirového programu očekává. Samozřejmostí je obrana před viry šířícími se internetem, elektronickou poštou i prostřednictvím programů na rychlé zaslání zpráv. Snadné ovládání aplikace, příjemné grafické rozhraní, možnost automatického odstraňování virů i automatická aktualizace definic virů prostřednictvím internetu, to vše mohou být důvody, proč zvolit k zabezpečení proti virové nákaze právě tento produkt. ■ ■ ■ Petr Říha

Hlavní okno aplikace

Aplikaci lze nakonfigurovat podle vlastních požadavků.

NORTON ANTI VIRUS 2003

OPERAČNÍ SYSTÉM Windows 98/98SE/Me/2000/XP

VÝROBCE Symantec Corporation, www.symantec.com

CENA cca 1700 Kč

Internet

Březen je už několik let zaprodán internetu a podobně je na tom i Chip CD. Obrátili jsme se na početnou skupinu softwarových firem, které v této oblasti působí, a díky tomu můžete na CD najít několik zajímavých prezentací z oblasti webhostingu, poskytování připojení a tvorby internetových projektů.

MSIE 6 SP1 CZ

Konečně se nám podařilo na CD vtěsnat kompletní instalační balík, který obsahuje Microsoft Internet Explorer 6 včetně Service Packu 1. Chcete-li mít na počítači zabezpečenou verzi MSIE a Outlook Expressu, pak s instalací neváhejte ani sekundu. Service Pack 1 je kompletním souhrnem dosud vyšších oprav pro tento prohlížeč – přesto však doporučujeme dále udržovat systém aktuální pomocí aktualizace po internetu, případně instalací oprav z Chip CD. Tato verze není určena pro Windows 95.

Rubrika: Téma měsíce

MOZILLA 1.2.1 CZ

V rubrice Téma měsíce najdete i alternativní prohlížeč Mozilla, který se už těší velké oblibě. K dispozici je verze pro Windows s instalací plug-inu Flash playeru. Na CD jsme zařadili i další prohlížeče, které jsou vystavěny na společném jádře Gecko. Je to browser K-Meleon, který je optimalizován pro rychlé zobrazení internetového obsahu, a projekt Phoenix, který vznikl přepsáním komponentů původního programu, tentokrát s použitím XUL a zaměřením na multiplatformní kompatibilitu.

Rubrika: Téma měsíce

MYIE2 CZ

Položíme-li jíž mnohokrát zopakovanou otázku, který internetový prohlížeč je nejlepší, je to, jako bychom píchli do vosího hnízda. Ať je to, jak chce, všechny internetové stránky si bezchybně prohlédneme jen Internet Explorerem. Ovšem u jiných prohlížečů se často setkáváme s nejrůznějšími vylepšeními. Pokud vám tedy chybí některé funkce v MSIE, vyzkoušejte

některou z jeho nadstaveb – například MyIE2 v české lokalizaci.

Rubrika: Téma měsíce

SAFARI X

Podobně jako si na našem CD přijdou na své linuxoví příznivci, i majitelé počítačů s Mac OS X najdou v rubrice Zkuste si sami svůj koutek. Hlavním obsahem rubriky se stal zbrusu nový internetový prohlížeč Safari X. Majitelé ostatních operačních systémů mohou prostřednictvím krátkých videí tiše závidět nové prostředí a funkce. Tato rubrika nabízí i poslední novinky z výstavy Expo.

Rubrika: Zkuste si sami

AD-AWARE 5, 6

Surfujete často na internetu a instalujete stažené programy? Pokud ano, s velkou pravděpodobností se na vašem počítači nachází i tzv. spyware, tj. skupina programů, jejichž jediným cílem je monitorovat vaši činnost a získané údaje zasílat některému z reklamních serverů. Naštěstí se proti těmto programům lze bránit, a tak si v návodu představíme jednoho z nejvýkonnějších ochránců – Ad-aware. V den uzávěrky byla uveřejněna šestá verze programu, a proto jsme ji ještě narychlo na CD zařadili a připravili popis.

Rubrika: Zkuste si sami

NORTON ANTI-VIRUS 2003

Koncem loňského roku uvedla společnost Symantec na trh nejnovější verzi oblíbeného prostředku pro účinnou ochranu počítače před viry, aplikaci Norton AntiVirus 2003 v české verzi. Nová verze vyniká především zlepšením funkcí jednotlivých modulů v návaznosti na online podporu po internetu. Tato verze není bohužel podporována v systémech Windows 95/NT, Macintosh, Linux a v serverových verzích Windows 2000/XP.

Rubrika: Servis

SÍTĚ P2P

Sítím P2P bylo na stránkách našeho časopisu i na stříbrném kotouči věnováno relativně dost místa, ovšem zatím jsme se nikdy nezabývali historickým vývojem těchto sítí. Proto si připomeneme období významného rozkvětu, ale také nepříjemné pády a nejrůznější soudní procesy. Kromě toho se podíváme i na to, jak je to ve skutečnosti s hudebním průmyslem a zda je vztek na sítě P2P opodstatněný. Nakonec si představíme několik P2P klientů.

Rubrika: Zkuste si sami

OBNOVA SOUBORŮ

Asi každý si už někdy omylem vymazal potřebný soubor z pevného disku. Ve většině případů je snadné ztracený soubor vrátit – stačí jenom použít nástroj Koš. Co ale dělat, jestliže byl soubor ztracen v důsledku systémové chyby nebo při nevratném mazání použitím kláves Shift+Delete?

Rubrika: Zkuste si sami

TWEAK TOTAL COMMANDER

Pokud by vám nastavení Total Commanderu nestačilo, můžete využít tweaker, který nastavení programu rozšiřuje. TweakTC není potřeba instalovat, stačí jen klepnout na spuštění z CD, nastavit parametry a program ukončit. Změny plně verze Total Commanderu už zůstanou zachovány.

Rubrika: Zkuste si sami

MAGIX MUSIC MAKER 7

Pro skládání hudby je třeba talent, znalosti, píle, chuť, cit. Jsou tu ovšem také programy, které tohle všechno zjednoduší. Pomáhají vytvářet skladby snadno z předem připravených smyček. Profesionálně znějící skladbu lze připravit během odpoledne a už večer je možné se s ní vytáhnout před kolegyněmi na firemní party.

Rubrika: Zkuste si sami

PRAZDROJ OFF-LINE

Když jsme se v rámci tématu Internet rozhodli, který web bychom mohli na Chip CD zařadit jako vzorový, našli jsme několik desítek skvělých projektů, jejichž úroveň jsme hodnotili na výbornou. Naše volba nakonec padla na

Ovladače

OTÁZKA: Chtěl bych se zeptat, jestli existuje nějaký rozbočovač na připojení dvou monitorů na jednu grafickou kartu s jedním konektorem. Martin Šindler

ODPOVĚĎ: Existuje, většinou bývají tyto prvky označovány jako aktivní VGA rozbočovače, popř. jako distribuční systémy VGA. Běžně jsou k dostání od dvou do osmi monitorů se šířkou pásma 350, resp. 250 MHz. Jejich cena se pohybuje od cca 1000 korun. Samozřejmě přijdete o všechny rozšiřující funkce, jež poskytují karty s více výstupy či použití více karet.

OTÁZKA: Nainstaluji si modem Desk Porte Pocket a vždy po restartu se mi do systému vnutí Lucent Venus modem, který je obsažen v OS XP (dělal mi to i WinME). Pokoušel jsem se to najít i v registrech a vymazat, ale marně. Jan Růžička

ODPOVĚĎ: Modem nechte nadetkovat a nainstalovat automaticky systémem Windows XP, následně ve Správci zařízení vyberte nainstalovaný modem a zadejte aktualizaci jeho ovladače. Zde vyberte Instalovat ze seznamu či umístění (Pokročilé) a zadejte cestu k médiu s vaším ovladačem. Následně dokončete instalaci. Poslední ovladače pro systém Windows XP získáte na: http://www.microcom-ce.com/download/Modems/DeskPorte_Pocket/Driver/Windows_XP/Windows_XP.exe. Poslední firmware podporující V.92 protokol je na: http://www.microcom-ce.com/download/Modems/DeskPorte_Pocket/Firmware/V92/V_92.EXE.

Miroslav Koukola – Suma
Své dotazy zasílejte na adresu chipcd@vogel.cz.

Jak na digitální video Plus

Pokud hledáte podrobnosti k druhému CD, najdete je na 122. Připraven je také návod na program Movie Maker 2 a Movie Xone 4.5 CZ.

internetové stránky Plzeňského Prazdroje, u kterých si ceníme zejména jejich vyváženosti po stránce potřeb provozovatele i zákazníka a po stránce obsahu a zpracování. Bohužel jsme nevěděli, že při jejich prohlížení dostaneme neuvěřitelnou žížeň...

Rubrika: Bonus

ŠACHDAM

V naší hráček rubrice najdete několik kratochvílí, z nichž za nejzdařilejší považujeme českou hru Šachdam. Lze ji hrát sám proti sobě, ve dvou na jednom počítači nebo po síti. Na výběr máte tři deskové hry - šachy, dámu nebo ovečky. Poprvé v tomto čísle najdete i první díl křížovek zpracovaných ve Flashi.

Rubrika: Pro chvíli oddechu

Tématem příštího Chip CD je bezpečnost. Máme tým na mysli bezpečnost dat z pohledu zálohování, ale také ochranu před útoky z internetu. Podíváme se na nové antivirové programy,

AVG 6.0 Special Edition for Chip

Inicializační kód, který prodlužuje životnost antiviru do 15. 4. 2003 a umožňuje jeho plnohodnotné funkce, je:

60-WIYSXH-2629-CHP

Bližší informace hledejte na CD v rubrice Servis

jejich výhody a účinnost. Neopomeneme ani různé firewally a znovu podrobně projdeme obnovu smazaných dat. Příští měsíc se také můžete těšit na Chip DVD, který by kromě plné verze audioeditačního programu a úplné informační databáze měl obsahovat i videočast spustitelnou na stolních DVD přehrávačích. Přípravami jsou exkluzivní záběry horských masivů.

V našich lesích a hájích už brzy leckde začnou rašit pupeny, vy se tím však nenecháte u počítače rušit. My vám za to slibujeme exkluzivní fotografii z odborného školení na ledovci v Alpách, kde si na jaro ještě nějaké to tisíciletí budou muset počkat. ■ ■ ■ Za redakci Chip CD Martina Bartuňková a Martin Kučera

2003
Chip CD
Internet

CHIP CD 3/03

INTERNET

Internet

Spustit: Je-li aktivní funkce autonom, spusť se automaticky, jinak spusťte program chip.exe. Další informace naleznete v souboru cti_mne.txt.

<p>PLNĚ TEXTY Chip 2/03 (PDF, RTF, TXT), Chip 1/03 (fulltext).</p>	<p>SHAREWARE 3D Canvas 57a, A Smaller GIF 1.22, Advanced ZIP Repairer 1.52, Back2Life, BatteryMon 1.2, BearShare, CamStudio 1.80, ColorMix 1.0, Customizer 2000, CyberKit 2.5, CZDC++, Čeština pro IrfanView 3.80, Dia vo.90, Drive Rescue, FileReival, FreeDVD 2.0, Global Audio Control, Go mp3, Chameleon Clock 3.01, IMesh, ITweakU 4.18, Just The Fax 2.9, KaZaA Lite (K++), Kerio Firewall 2.1, Kill Winamp 1.50, MIS 2.60, Morphous 2.0, MP3 Tunes 1.7, MPECPlayer 3.36, Netsonic 3.0, PhotoCD Browser 2.95, PolyView 3.87, PowerSettings 6.1, RasterVect 6.8, Recover 98, RecoveryAll, Smart Pix Manager 6.001, Titulky, Turbo Navigator 1.47/ Tweaker 2001, SpyVox, Tweaki...for Power Users 4.0, TweakUI, Tweak-XP Pro 2.0, Voice Time 2, WinBoost 2001, WinMX, WinSpeedUp 2.52, WMRecorder 4.1, XP-Antispy 3.71, Xtec System X-Setup, ZoneAlarm 3.1.</p>	<p>SLUNEČNICE AboutTime, Bootword, CD Speed 2000, Codec Pack AllIn1, Folder Icons, Font Explorer, Gladiator AntiVirus XXL, Global DVX Player, Chronograph Atomic Time Clock, IncrediMail XE, IW FTPPort Client, JetAudio, jv16 PowerT tools, Metty, Miranda ICQ, YTalk 32, POP3 preview, SizePopUp, TYPSoft FTP Server.</p>	<p>ZE SVĚTA INTERNETU Access Forbidden, DVD Revue, Aktivní studium, InfoNet, Thundernet, Vladis. Programy od našich čtenářů, AEC Bulletin, Tipy a triky, Šachdam – tři deskové hry.</p>
<p>TÉMA MĚSÍCE AstraCom Technologies, CentroNet, Certifikační autorita, CikCakdesign, Proxomitron, Globe Internet, I-servis, Čechia, Krypta, Miramo, inShop 3, Satelitní internet, SATinternet, W4 You, Internetové programy MSIE 6 SP1, MyIE2 CZ, Mozilla 1.2.1 CZ, K-Meleon 0.7, Phoenix 0.5, Netscape 7.01, Opera 7, Safari Public Beta, Connection Meter*, EXPRESS basic 1.03, Internetové stopky, DU Meter, Kontrola telefonického připojení.</p>	<p>PREZENTACE FIREM Jimaz Microton, Suma CZ, ACOMWARE, Web4U, 24hdesign, Aura a.s., Autoškola professional, InfoMapa 10, Microton, Suma CZ, Web4U.</p>	<p>ZKUSTE SI SAMI Perfektní firewall, Ad-aware 6, Magix Music Maker 7, Obnova souborů, Site P2P, Tweak Total Commander, Windows MakeUp, PHP, C/C++, Visual Basic, Linux, Flash, Delphi, Mac OS.</p>	<p>ZE SVĚTA INTERNETU Access Forbidden, DVD Revue, Aktivní studium, InfoNet, Thundernet, Vladis. Programy od našich čtenářů, AEC Bulletin, Tipy a triky, Šachdam – tři deskové hry.</p>

Vogel Burda Communications s. r. o., Na Florenci 19, 110 00 Praha 1, tel.: 225 018 566, chipcd@vogel.cz

SODAT OPTIMACCESS

Nejen ochrana PC

Potřebujete ochránit počítače před nežádoucími zásahy? V tom případě se zaměřte na produkt OptimAccess od firmy SODAT software. Jeho součástí jsou v současnosti i moduly WorkSpy a Computer Audit.

Systém se dodává na CD-ROM a součástí balení je i stručná příručka a licenční karta. Ačkoliv u nás není příliš zvykem zabývat se manuály a uživatel se zpravidla střemhlav vrhá do instalace a návod čte pouze v případě nouze, doporučuji v tomto případě si příručku přečíst. Obsahuje mnoho užitečných rad (např. jaké operace provést před a po instalaci), je zde také popsána tvorba záchranné diskety a nouzové odinstalování systému (jak je však řešeno nouzové odinstalování u operačního systému XP [NT, 2000], uvedeno není).

Detailní popis systému a jeho modulů, ovládání systému a postupy při konfiguraci

OptimAccess sice nenahrazuje antivirové programy, ale zabraňuje virům provádět destruktivní operace.

a správě, jakož i pro odstraňování problémů jsou uvedeny v nápovědě systému. Velice užitečná je část „Slovníček“, obsahující základní pojmy, které by neměly být všem uživatelům zcela zřejmé. Nápověda je zpracována přehledně formou hypertextových odkazů. Ve Windows ji lze spustit bez instalace programu OptimAccess přímo z CD-ROM, ze složky DOC.

Při instalaci je třeba označit položku „OptimAccess – ovládací aplikace“, byt

není implicitně označena. Jinak se ochranný systém nezobrazí v nabídce Start|Programy.

SOUČÁSTI SYSTÉMU

V plné instalaci sestává OptimAccess z následujících modulů:

Standard (v předchozí verzi pouze OptimAccess) – slouží pro zabezpečení operačního systému a programů na pracovní stanici. Umožňuje zamezit instalaci programů. Lze zabránit přístupu ke konkrétním adresářům nebo přímo souborům. Proti modifikaci můžeme uzamknout prakticky cokoliv: složky, soubory, ovládací panely, pracovní plochu i nabídku Start. Lze zakázat používání výměnných médií, disketové mechaniky, CD a DVD mechaniky a dalších (např. ZIP mechaniky, SMART médií, USB Flash disků) nebo zakázat používání disků se souborovým systémem FAT. V seznamu zapíšeme názvy cédeček, která mohou být použita

vána. Není-li název CD-ROM v seznamu, cédečko se nenačte.

Ve verzi pro Windows 9x je ještě část nazvaná „Adresářová struktura“. Tou otevřeme všechny svazky disků, složky a soubory pro nastavení přístupu. Ve Windows se souborovou strukturou NTFS se tato položka nezobrazí, disk není přímo přístupný. Individuální nastavení je možné jen přes omezení přístupu k adresářům a k souborům.

Extension – rozšiřuje ochranné funkce, a to jak u operačního systému, tak u aplikací. Umožňuje uzamknout konkrétní položky z ovládacích panelů či ze systému. Má čtyři části. V první části, nazvané „Ovládací panely“, se určí skrytí položek, které mají vazbu na síť, položek týkajících se hesel a profilů, zákaz přidat nebo odebrat tiskárnu, změna systémových zařízení a nastavení obrazovky. V části „Průzkumník a složky“ se nastavuje restrikce na nabídku tlačítka „Start“, skrytí diskových jednotek, zobrazení ikon na pracovní ploše Windows, omezení na volnost práce v Průzkumníku, jakož i zobrazení složek a souborů v něm. „Nastavení aplikací“ umožňuje ochránit aplikace Word, Excel, Outlook, Outlook Express před nežádoucími úpravami. U Internet Exploreru lze omezit možnosti, např. stahování souborů, nebo můžeme určit, které soubory povolíme stahovat. U e-mailu zakážeme otevírání souborů. Můžeme zakázat spuštění programů kromě námi uvedených. V části „Bezpečnost“ lze zabránit softwarovému vypnutí počítače, spuštění programů pro editaci registrů a lze nastavit práci s hesly.

Remote Control (obsahuje i vlastnosti Remote Control Server verze 7) – jde o nástroj pro vzdálenou administraci a centrální správu ochranného systému. Musí být instalován na správcovskou stanici a všechny stanice, které mají být vzdáleně spravovány. Pokud se má stanice používat pouze pro vzdálenou správu ostatních stanic, není nutné ochranný systém na této stanici aktivovat.

OPTIMACCESS 8

Ochranný a sledovací systém.

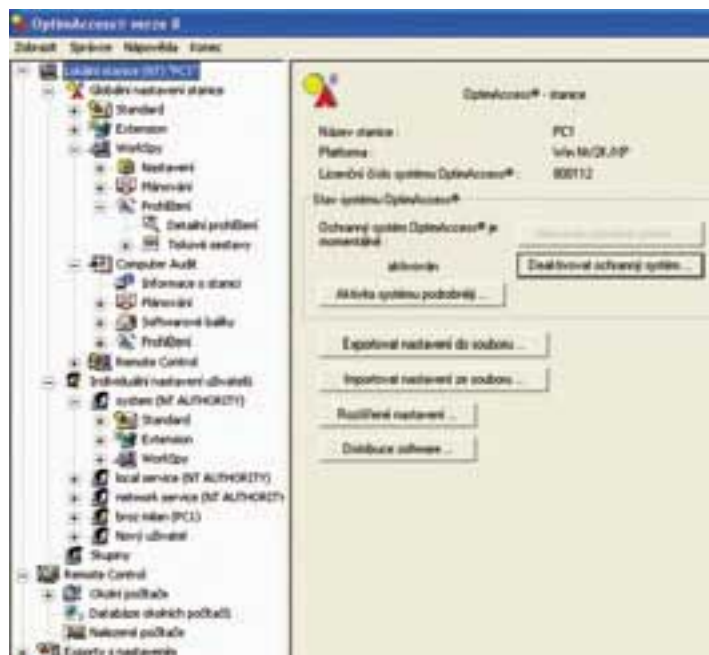
SYSTÉMOVÉ POŽADAVKY Windows 9x, ME, NT (SP4), 2000 a XP

VÝROBCE SODAT software, spol. s r. o. www.optimaccess.cz

CENA podle počtu licencí; pro 1 licenci OptimAccess 1000 Kč; Extension, Remote Control, WorkSpy, Computer Audit – à 500 Kč

Nastavení monitorování připojení na web

OptimAccess v. 8 v prostředí Windows XP

■ VÝRAZNÁ VYLEPŠENÍ, NEBO JEN KOSMETICKÉ ZMĚNY?

Verze 8 má oproti verzi předchozí přepracovanou grafiku aplikace a nabídku příkazů, a to ve snaze udělat ji „přívětivější“ pro uživatele.

Modul Standard má vylepšené funkce, zpřehlednilo se nastavení ochrany adresářové struktury disku. Obsahuje možnost povolení spuštění aplikací pouze ze složek Windows a Program Files. Je doplněn zákaz použití médií se souborovým systémem FAT. Veškeré změny lze uložit do souboru a ten použít pro nastavení dalších PC; nové je také to, že lze tyto nastavovací soubory dodatečně upravovat. Modul Extension má vylepšenou ochranu aplikací.

Moduly Computer Audit a WorkSpy mohou být instalovány bez instalace předchozích modulů. Musí být instalováno ovládací aplikace. Na výstupu z obou modulů jsou tiskové sestavy ve formátu RTF, ty lze otevřít ve Wordu.

Modul OptimAccess WorkSpy je určen pro evidenci využití počítače. Eviduje pracovní aktivity uživatele, vyhodnocuje využití pracovní stanice a zásahy do nastavení operačního systému. Lze monitorovat základní činnosti PC (zapnutí a vypnutí počítače, přihlášené uživatele, spuštěné aplikace a přestávky delší než zadaný interval). Při připojení na internet (resp. intranet) monitoruje přístup k webovým stránkám, stažené soubory z webu a přílohy e-mailových zpráv. U souborového systému lze sledovat výměnná média, síťové disky a soubory zadaných typů (formátů). U operačního systému potom sleduje použití ovládacích panelů, ruční zásahy do registrů a tiš-

těné soubory. Systém umožňuje plánování automatického zálohování logových souborů a odesílání logů na vybranou stanici a složku.

Prohlížení sledovaných akcí můžete provádět v zadaném časovém intervalu. Mohou být zobrazeny základní činnosti na PC, činnost na internetu, souborový systém a operační systém. Na výstupu mohou být tiskové sestavy: spuštěné aplikace, využití PC a aktivity na webu.

U 32bitových operačních systémů (NT, 2000 a XP) je část nastavení a prohlížení u každého uživatele, jenž je v systému založen.

OptimAccess Computer Audit slouží pro evidenci a sledování instalovaného softwaru a počtu licencí. Umožňuje porovnat rozdíly oproti základnímu nastavení. Má čtyři větve:

- Informace o stanici. Zadá se identifikace stanice v síti a uživatel.
- Plánování. Naplánuje se skenování počítače a přenosy výsledků na stanici a složku.
- Softwarové balíčky. Ty lze vytvořit ručně seskupením programů, nebo je můžeme nechat vygenerovat.
- Prohlížení. Zde jsou dvě funkce. Porovnání dvou skenů: referenčního a kontrolovaného.

Jako tiskový výstup lze vytisknout předávací protokol se seznamem rozpoznávaných softwarových balíčků. Reference o instalovaném softwaru obsahuje jak rozpoznávané softwarové balíčky, tak nerozlišený software, počet licencí a protokol z porovnání aktuálních skenů vzhledem ke skenu referenčnímu.

Ve spojení s Remote Controlem umožňuje audit vzdálených stanic.

Na výstupních sestavách je zavádějící, že místo operačního systému Windows XP je uveden název Windows 2000.

KOMU PADNE NEJLÉPE?

OptimAccess je určen pro všechny verze operačního systému Windows, zahrnuje také ovládací prvky z prostředí DOS (u Windows 9x).

Díky víceúrovňovému zavádění je systém odolný i proti nekalým operacím „znalých“ uživatelů. Ochranu nelze obejít, instaluje se do systémových oblastí pevného disku.

OptimAccess se uplatní jak při ochraně jednotlivých počítačů, tak při ochraně celých rozsáhlých informačních systémů, kde je obtížné udržet bezchybný provozuschopný stav. Aplikaci lze využít jak na pracovních stanicích, tak na notebookech. Chrání operační systém, aplikace (programy) i komunikační prostředky. Třebaže je určen pro síť, využijí ho i jednotlivci na pracovištích nebo v domácnosti.

Nezanedbatelný je také sekundární efekt, kdy OptimAccess zamezuje některým akcím virů. Nenahrazuje sice antivirový program, ale brání virům provádět destruktivní operace.

Nové moduly WorkSpy a Computer Audit zvyšují užitečnou hodnotu aplikace. Jejich instalací je možné zvýšit efektivitu chování uživatelů při využívání PC. Monitorování aktivit může odradit od instalace nelegálního i jiného, ve firmě nežádoucího softwaru.

Aplikace se může uplatnit v různých společenských a společných prostorách: v knihovnách, ve studovnách, v internetových kavárnách atd., tedy všude tam, kde má k počítači přístup více uživatelů. ■ ■ ■ Milan Brož

ADOBE DESIGN COLLECTION CE

Rok v nové dílně od A do Z

Adobe Design Collection ve své současné sestavě obsahuje programy Adobe Acrobat 5 CZ, Adobe Illustrator 10 CZ, Adobe InDesign 2 CZ a Adobe Photoshop 7 CZ.

Všechny součásti kolekce Adobe Design Collection jsou již dlouhou dobu na výsluní přízně grafiků, sazečů a DTP operátorů (snad jen o InDesignu se dá říci, že je to mladý produkt, ale ve verzi 2 již představuje skutečně jeden z nejlepších programů, který můžete pro stránkovou montáž použít).

Myslím, že zakoupením této kolekce si pořizujete nejen pracovní stroj nebo nástroj, ale celou dobře vybavenou DTP dílnu, ve které se už dá ledacos vyrobit. A když ji ještě doplníte několika dalšími prostředky, utratíte ještě pár korun za přiměřeně vybavený počítač a naučíte se to všechno slušně, nebo dokonce výborně obsluhovat, máte všechno, co potřebujete pro přípravu tiskových podkladů. A to všechno můžete navíc použít například i pro tvorbu elektronických dokumentů a webových stránek. Podívejme se krátce na určení jednotlivých programů.

Adobe Illustrator je program s kompletní sadou typografických nástrojů pro tvorbu vektorové grafiky, dobře vybavený pro přesné vytváření, umístování i transformování objektů a aplikaci nejrůznějších efektů.

Adobe Photoshop je dobře známý pojem i mezi laiky. Pro úpravu obrazů (a snad i pro

kreativní tvorbu) budete těžko hledat stejně vybaveného konkurenta.

Adobe InDesign je špičkový nástroj pro integraci textů, obrázků a řady dalších grafických prvků do stránky, knihy, publikace, archové montáže.

Adobe Acrobat je program, který to všechno vlastně spojuje dohromady. Díky němu lze převést vaše dokumenty do formátu PDF (Adobe Portable Document Format), který vypadá opravdu tak, jak jste jej vytvořili, a to nejenom na vašem počítači, nejenom na jiném PC, ale i na počítačích Apple, počítačích s Linuxem, Unixem apod., díky čemuž se stává standardem pro výměnu, prohlížení a tisk souborů.

ILLUSTRATOR

Snad proto, že od počátku své práce s grafikou na počítači používám program CoreIDRAW (od verze 1.2) a zvykl jsem si na jím nabízený způsob práce, Adobe Illustrator rozhodně nepatřil k mým zamilovaným programům. Pochopit nastavení dokumentu a nastavení tisku pro mne zůstalo i v desáté verzi takřka nepřekonatelnou překážkou, bránil mi (ve spojení s velkými postscriptovými soubory) vytvořenou grafiku přímo z Illustratoru vytisknout. To však díky integraci s InDesignem, Acrobatem a Photoshopem už nepotřebuji. Oblíbil jsem si Illustrator díky snadné správě vrstev a práci s křivkami, a přestože poměrně velkou část grafik nadále zpracovávám v Corelu, pro mapku nebo plánek vždycky volím Illust-

ADOBE DESIGN COLLECTION CE

Komplexní balík nástrojů pro DTP.

MINIMÁLNÍ POŽADAVKY

Mac - PowerPC, 64 MB RAM, 365 MB na HD, CD-ROM, Mac OS 8.5

PC - Pentium II, 64 MB RAM, 380 MB na HD, CD-ROM, Windows 98/NT 4 a novější

VÝROBCE Adobe Systems, San Jose, CA, USA

POSKYTL Adobe Systems ČR

CENA 39 220 Kč včetně DPH

rator. Necítím se kompetentní, abych popisoval veškeré novinky a vymoženosti poslední verze, co bych však vyzdvihl (a platí to i pro InDesign a Photoshop), to je práce s průhledností objektů a podpora skriptování a akcí.

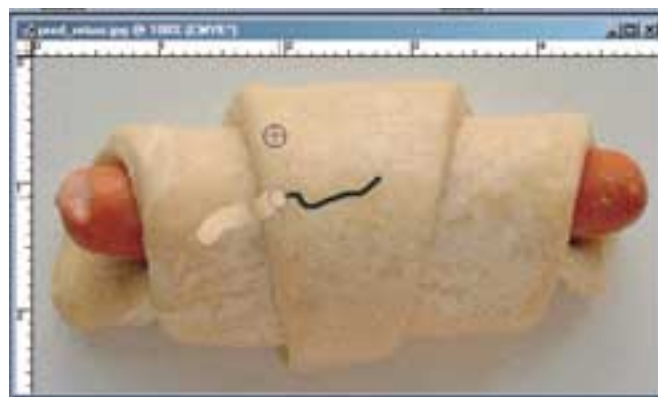
INDESIGN

Jak jsem již předeslal, InDesignem jsem se v jeho předchozích verzích (možná k tomu tehdy přispěl i poněkud pomalejší počítač) rozhodně nenadchl, ovšem verze 2.0 přinesla opravdu tolik funkčních novinek, že si mne zcela získala.

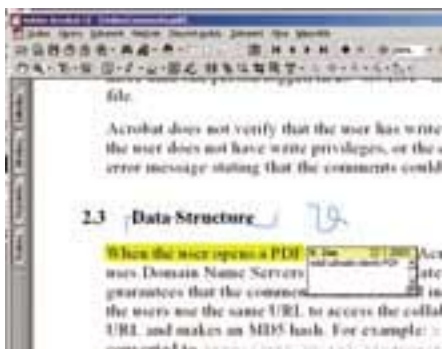
Nyní má program velmi rozsáhlé typografické možnosti, dobře se ovládá a je poměrně stabilní. Jednou z vynikajících vlastností je to, že při (nepříliš častém) pádu aplikace se většinou podaří obnovit rozpracovaný soubor ve stavu těsně před pádem, i když jste ukládali poměrně dlouho předtím.

Záměrně „počmáraný“ obrázek před retuší

Retuš nástrojem Healing Brush

Značky a poznámky v Acrobatu jsou vhodné pro korektury.

Do programu byla integrována práce s průhledností, takže řadu věcí vyřešíte přímo, nemusíte používat další programy nebo nějaké zástupné efekty (např. pro stíny). Výhodou je možnost importu souborů PSD, přičemž InDesign zachovává průhlednosti vytvořené ve Photoshopu. Právě průhlednost dává grafickým možnostem nový rozměr.

Konečně se dostalo i na tabulky. A je třeba říci, že práci s tabulkami zvládá InDesign naprosto skvěle. Do každé buňky tabulky můžete vložit jakýkoliv rámeček s jakýmkoliv objektem (včetně dalších vnoření), dobře se nastavují atributy pro řádky, sloupce i jednotlivé buňky, a tak snad jediná věc, která mi ještě chybí, je možnost zřetězit texty mezi jednotlivými buňkami tabulky.

Export a import PDF souborů značně urychluje korektury (zejména vzdálené) a ruční archovou montáž. Poměrně dobře funguje i import dokumentů z Wordu a tabulek z Excelu.

Programátoři vylepšili i tiskové dialogy, takže na rozdíl od Illustratoru je zde orientace dobrá, díky možnosti ukládat (a přenášet) tiskové styly lze tuto činnost navíc zjednodušit a standardizovat (totéž platí i o exportu PDF). Uživatelé potěší i řada drobností, například dialog pro vkládání speciálních znaků, glyfů. Jako všude najdou se i zde drobné mušky (např. jsem v několika instalacích po krátké době přišel o posuvníky ve stránkovém dialogu), ty však celkově příznivý dojem příliš nekazí.

Obrázek po retuši

Není však úplně pravda, že můžete zahodit své staré programy (Quark nebo PageMaker). Soubor se sice celkem věrně překonvertuje, ale u českých textů jsem vždy narazil na problémy a musel nahrazovat řadu znaků.

PHOTOSHOP

Dnes již asi nemá význam opakovat základní funkce a posílání předchozích verzí Photoshopu, snad každý už ví, že patří k naprosté špičce v oblasti práce se statickým obrazem, disponuje prakticky veškerými potřebnými prostředky a profesionálové v oblasti tiskové přípravy si svoji práci bez něj jistě nedovedou představit. Sedmá verze Photoshopu přináší řadu novinek; podívejme se na některé z nich.

Nástroj File Browser velmi přehledně řeší prohlížení a organizaci vytvořených obrazů. Jeho použití při práci s větším množstvím obrázků je velmi příjemné, a to zejména „hopsáte-li“ mezi InDesignem, Acrobatem a Photoshopem.

Často zmiňovanou novinkou je Healing Brush, retušovací štětec. Ač jsem si původně myslel, že klonovací razítko je při šikovním použití dostatečné, po krátkém používání retušovacího štětce jsem přesvědčen, že právě tento nástroj řada uživatelů využije nejčastěji. Oprava počmáraného rohliku je dílem jednoho tahu (viz obrázky).

Stejně uživatelsky příjemně pracuje i Patch tool, tedy snad „Záplatovač“. Jak je vidět na příkladu, ani nemusíte dávat velký pozor při výběru vzorku, program záplatu šikovní přizpůsobí okolí.

Výbornou novinkou je možnost uložit polohu oken a palet Photoshopu jako pracovní prostor, který kdykoliv snadno načtete a náhradí je tam, kde bylo (aby to tak šlo zařadit i u mě doma v dílně!). Obdobně si můžete ukládat i nastavení jednotlivých nástrojů.

Mezi nástroji pro barevnou úpravu obrazu objevíte nový povel AutoColor. Tvzení manuálu, že barevné korekce nikdy nebyly snadnější, je sice poněkud nadnesené, ale u některých barevně ujetých skenů nebo fotek z digitálu

PLACENÁ INZERCE

Nic lepšího pro vývoj, správu a provoz web stránek a aplikací patrně nenajdete

macromedia® STUDIO MX PLUS

Společně mají editory webových stránek - umějí vytvářet vizuální tvorbu dynamických aplikací s podporou ASP, ASP.NET, JSP, PHP a CFML, přímou editaci HTML kódu a ladění ColdFusion aplikací.

Standard pro tvorbu webových interaktivních a multimediálních aplikací. Nové podporuje práci s videem, přímou komunikaci s aplikacemi serverů, načítání externích souborů a sdílení knihoven.

Serverová platforma pro rychlý vývoj a provoz dynamických webových aplikací. Nabízí výkonnou vnitřní architekturu, robustní skriptovací jazyk, jednoduché propojení s databázemi a snadnou administraci.

Bitmapový vektorový grafický editor, zaměřený na tvorbu a úpravu webových grafiky. Nabízí více, co může profesionální webdesigner potřebovat včetně optimalizace grafiky a exportu HTML pro interaktivní objekty.

Společný kreslicí a publikací program pro web i tiskovou přípravu s nástroji pro vícenásobkovou montáž.

Nový editor pro reprogramování. Umožňuje jednoduchým způsobem tvorbu, úpravu a publikování web stránek bez znalosti HTML.

**Free Upgrade
na Studio MX Plus**
Cena platí do vyprodání zásob

Studio MX Bundle

23 390,-
bez DPH

Bundle obsahuje programy:
Dreamweaver MX, Photoshop MX,
Flash MX, ColdFusion MX, FreeHand MX

Studio MX Plus Bundle

26 781,-
bez DPH

Bundle obsahuje programy:
Dreamweaver MX, Photoshop MX, Flash MX,
ColdFusion MX, FreeHand MX, Contribute MX

Digital Media s.r.o.,
Schweitzerova 22, 779 00 Olomouc,
tel. 068 522 72 72, fax 068 543 67 37
email: obchod@digitalmedia.cz,
web: www.digitalmedia.cz/macromedia

- jsem dosáhl velmi slušných výsledků. Jako jinde však i zde platí, že zkušenosti jsou obvykle lepší nežli všechny „auto“ funkce.

Své vylepšení najdou i ti, kteří svůj počítač využívají pro vytváření grafik. Photoshop 7 přináší vylepšení práce s nástroji pro ruční kreslení. Paleta pro nastavování vlastností a chování štětců umožňuje nastavení velkého množství parametrů. Photoshop nyní umí simulovat i chování štětců jako při suchém či mokřém kreslení na různé typy povrchů, a tak konečně přináší svým uživatelům takové kreativní vlastnosti, jaké měl Fractal Design Painter již ve verzi X2 asi před deseti lety. Vylepšena a rozšířena byla i řada jiných nástrojů, svého zdokonalení se samozřejmě dočkal i modul pro vytváření webové grafiky ImageReady.

Během testování anglické verze Photoshopu docházelo při změně písem z formátu atm na opentype i naopak k problémům s českými znaky. Česká sedmička to vše zvládá bez potíží, je stabilní a přechod z 6.5 nečinil žádné potíže.

ACROBAT

Nakonec se podívejme na Adobe Acrobat. Soubory PDF jsou dnes již prakticky standardem a v oblasti tiskové přípravy mají již stejně nezapustitelné místo jako jazyk postscript. Formát PDF ovšem nabízí daleko víc než jen pouhý popis stránky. Jistě jej znáte z řady strukturovaných manuálů, můžete vytvářet interaktivní formuláře, vypadající stejně jako jejich papírové ekvivalenty. Formuláře můžete propojit s internetovým serverem, takže je uživatelé mohou vyplnit a podepsat přímo z okna prohlížeče.

Možnost vkládání komentářů, poznámek, zvýrazňování textu a kreslení předurčuje použití Acrobatu při korekturách. (Škoda že alespoň tuto schopnost nemá volně šiřitelný Acrobat Reader, často padám ze židle, když „radostně“ poskakuji nad korekturami ve

Použití nástroje Patch

Wordu. Skoro neznám krásnější pocit, než když po několikahodinové práci na prospektu, tabulce či formuláři zašlu partnerovi korekturu a jako odpověď dostanu mail s přílohou DOC a s poznámkou, že to teď chce takhle.)

S rozšiřujícími moduly se možnosti Acrobatu dále zvětšují. Modul Quite Imposing Plus je dobrým pomocníkem při archové montáži a vyřazování dokumentů, pokud nevládně něco podstatně dražšího. Quite Box of Tricks zase (kromě jiného) řeší neschopnost Acrobatu tisknout zrcadlově. Velmi dobrým pomocníkem se ukázal i Enfocus Pit Stop Professional, a to zejména při kontrole cizích PDF nebo při úpravách pozůstatků barevného „Wordpublishingu“.

Součástí Acrobatu je program Acrobat Distiller, který zajišťuje převod postscriptových souborů do formátu PDF. Můžete si tak kontrolovat svoje osvitové soubory, a protože mnoho dnešních osvitových jednotek už PDF „umí“, netaháte stovky megabajtů, ale třeba jen desítky, někdy i méně, což se dá protlačit i po našich telefonních drátech.

ZÁVĚR

Když mám před sebou všechny čtyři součásti kolekce, nutně srovnávám, co je kde dobré či špatné, proč to dobré není u všech programů

Obrázek upravený nástrojem Patch

atd. Je mi samozřejmě jasné, že na každém produktu pracuje jiný tým, ale například nastavení dokumentu a tisku v Illustratoru by mohlo být třeba podle InDesignu, chování palet je asi nejlepší ve Photoshopu, v InDesignu mi zase chybí jednoduché vytváření akcí nebo skriptů pro zjednodušení opakovaných činností, které má Photoshop i Illustrator. Zkrátka ještě stále je co doplňovat a zlepšovat. Jak jsem však předdeslal v úvodu článku, koupíte-li si tuto kolekci programů, budete mít nejen mocný nástroj, ale dobře vybavenou dílnu, ve které budete moci jistě několik let spokojeně pracovat.

Budete-li si pořizovat každý program zvlášť, utratíte za ně docela dost peněz. Koupíte-li si je takto pohromadě, zaplatíte nyní necelých 40 tisíc Kč, což sice také není málo, ale budou-li tyto programy vašimi pracovními nástroji, jistě si na sebe vydělají. Výhodou bude poměrně shodné ovládání, dobrá integrace jednotlivých vytvořených prvků a hlavně jistota dobrého výsledku.

■ ■ ■ Jan Kroupa

File Browser v sedmé verzi Photoshopu usnadňuje správu souborů.

Do tabulky v InDesignu lze umístit opravdu libovolný objekt.

CITRIX METAFRAME XP

Výkon v rámci serveru

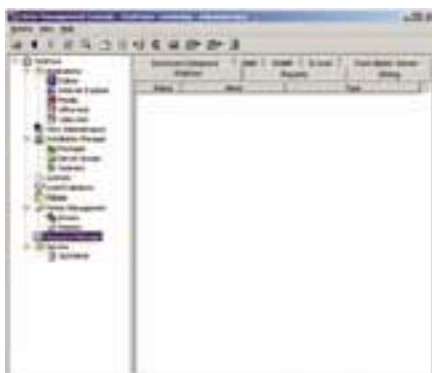
Príchod edície Windows 2000 Server priniesol svetu Windows niečo, čo systémy Unix štandardne poznali už roky predtým – grafický terminálový prístup k serveru.

SERVER BASED COMPUTING

Hlavná úloha serverov dnes spočíva predovšetkým v poskytovaní dát, ktoré sa spracovávajú na pracovných staniciach. S príchodom grafických terminálov sa pole pôsobnosti serverov rozširuje na možnosť využívať aplikácie inštalované na serveroch. Tento koncept firma Citrix, líder v tomto obore, označuje pojmom Server based computing. Predstavíme si jej nosný produkt – MetaFrame XP.

Na úvod je vhodné sa spýtať, prečo vlastne spúšťať aplikácie na serveri, ak je možnosť ich spúšťať priamo na klientoch. V odpovedi sa skrýva hneď niekoľko výhod.

Inštalovaním aplikácie na serveri namiesto priamo na klientoch sa zjednodušuje administrácia. Aplikáciu stačí inštalovať jedenkrát. Tak isto je ju treba vždy len jedenkrát updatovať a administrátor sa

Citrix Management Console – nástroj na správu systému

nemusi starať o jednu a tú istú aplikáciu na niekoľkých klientoch, podľa možnosti s rôznymi konfiguráciami a na rozdielnych platformách, ale v zásade len o tú, ktorá je inštalovaná na serveri.

Ďalšia výhoda sa ukazuje v heterogénnych sieťach, kde je žiadané pristupovať z každej pracovnej stanice, bez ohľadu na to, aký má operačný systém, na aplikácie, ktoré na inštalovanom operačnom systéme pracovnej stanice nebežia (výborný príklad môžu byť aplikácie MS Office pod Linuxom). Ak je predaný operačný systém pracovnej stanice k dispozícii vhodný klientsky software, ktorý bude vykresľovať aplikáciu spustenú na serveri, nebude problém túto požiadavku uspokojiť. Premyslený klientsky software môže dokonca umožňovať prístup na disky, porty a tlačiarne klientskej stanice v aplikácii spustenej na serveri, či dokonca presmerovať zvukový výstup ku klientovi.

Na klientské zariadenia sa pritom nekladú žiadne extra požiadavky. Môže to byť prakticky hocičo, čo vie zobrazovať grafické okná, keďže všetky aplikačné výpočty prebiehajú na serveri. Tým pádom sa dá pristupovať k aplikáciám zo zariadení, ako sú zastaralé PC 486 s Windows 3.1 i OS DOS, či dokonca z PDA. Vo väčšine prípadov vidím ale majoritné uplatnenie na klasických PC, ktoré sú dokonca často lacnejšie ako špeciálni klienti určení iba pre prístup na serverové aplikácie – thin klienti.

METAFRAME

Technológia ICA (Independent Computing Architecture), ktorá umožňuje Server based computing, bola predstavená v Chipu 2/03. K jej prevádzkovaniu je

CITRIX METAFRAME XP

Systém pre Server based computing.

VÝROBCA Citrix, USA

POSKYTOV PosAm, Bratislava, Slovensko

CENA Na jedno pripojenie podľa verzie (včítanie DPH):
XPs 8613 Kč; XPa 10 608 Kč; XPe 12 300 Kč

- + platforma ICA
- + počet platforiem podporovaných klientmi
- + centralizácia administrácie
- cena

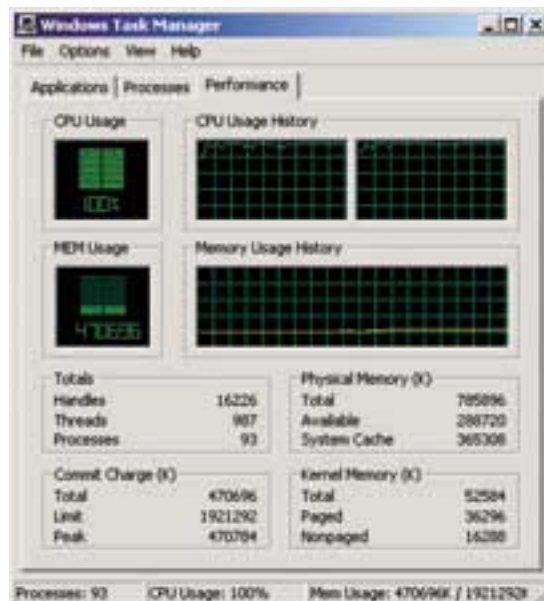
nevyhnutný multipoužívateľský operačný systém, čo bol v prípade tejto recenzie Windows 2000 Server. Ďalším potrebným prvkom je terminálový software na strane servera; týmto je MetaFrame XP. Posledný predpoklad na využívanie terminálových služieb je vhodný software na strane klienta. Aby sa terminálový prístup dal realizovať, bude treba mať inštalovaný ICA klient. Tieto sú v prípade MetaFrame k dispozícii skutočne pre množstvo platforiem – podporované sú Win32, Win16, Linux, Java, Mac OS, OS/2, Unix a ďalšie. Prakticky to umožní pracovať s aplikáciami na serveri s ľubovoľným hardwarom.

Komunikácia s MetaFrame sa uskutočňuje cez protokol ICA, ktorý poskytuje radu výhod. Okrem už spomínaných výhod, plýnúcich z využívania terminálov pre prístup k aplikáciám, existujú v kombinácii MetaFrame a ICA ešte nasledovné spomenutiahodné:

Nároky na spojenie. Pri rozumných nastaveniach je možné protokol ICA využívať už od rýchlosti 28,8 kb/s. Testoval som pri

Publikované aplikácie sú prístupné cez NFuse z prostredia web browseru.

Vela spojení dokáže server riadne zatažiť.

- rýchlosti linky shapovanej na asi 33 kb/s a komunikácia prebiehala skutočne bezproblémovo (256 farieb, rozlíšenie 800 x 600). Tým pádom je možné využívať aplikácie na vysokorýchlostných sieťach ako aj napríklad z domu po dial-up spojení.

Zabezpečenie. V predchádzajúcom odstavci som spomínal možnosť využívať aplikácie na serveri cez internet, napríklad cez dial-up spojenia. Toto samozrejme skrýva v sebe potenciálne riziko. Preto je možnosť celú komunikáciu šifrovať cez SSL a TLS. Veľmi zaujímavá je aj možnosť riadiť prístup k aplikáciám pomocou čipových kariet, tzv. smart-card.

Lokálne zdroje. Spomínal som, že sofistikovaný software umožní prístup aplikácií spustených na serveri k diskom, portom a tlačiarňam na klientovi. V praxi to znamená, že ak máte na serveri inštalovaný napríklad Word, nemusíte mať Word inštalovaný na klientovi na to, aby ste si pozreli a eventuálne vytlačili (na tlačiarňu pripojenej ku klientovi) DOC súbor na disku klienta. Zaujímavosťou je možnosť presmerovať zvukový výstup z aplikácií spustených na serveri ku klientovi, bohužiaľ kvalita nie je práve oslňujúca. Cut & Paste je takisto k dispozícii.

Load balancing. V prípade vyšších nárokov na dostupnosť je možnosť vytvárať serverové farmy poskytujúce tie isté aplikácie. Load balancing algoritmy potom riadia, na ktorom serveri sa aplikácia spustí, aby bolo dosiahnuté optimálneho vyťaženia. Jedná sa pritom o skutočný load balancing, ktorý sa riadi vyťaženosťou zdrojov na serveri, nie o algoritmus typu Round Robin.

Okná bez krajov. Na to, aby klient mohol spustiť aplikáciu, nie je nevyhnutné, aby mal prístup k celému desktopu. To umožňuje

administrátorovi ľahko obmedzovať prístup určitých užívateľov či celých skupín k niektorým aplikáciám. Pri publikovaní aplikácií na serveri je možné prednastaviť, v akom rozlíšení a farebnej hĺbke a veľkosti okna sa budú aplikácie spúšťať na klientovi. Tieto nastavenia môže potom klient zmeniť tak, aby mu vyhovovali.

Licencovanie. Veľmi sympaticky pôsobí u MetaFrame fakt, že licencie sa viažu na server, resp. na počet pripojení k serveru, ktoré budú umožnené. Na rozdiel od licencovania na jednotlivé stanice (model Microsoftu) nemusí mať zakúpenú licenciu každá stanica, z ktorej je možné vytvoriť spojenie k serveru.

VERZIE

MetaFrame sa dodáva v troch verziách, ktoré sú škálované podľa veľkosti organizácií, pre ktoré sú určené.

MetaFrame XPs – koncovým písmenom „s“ sa označuje verzia určená pre malé podniky. Obsahuje serverový software MetaFrame XP, Citrix Management Console, ICA klientov, NFuse Classic, Citrix Secure Gateway a Citrix SSL Relay. Citrix Management Console je nástroj pre kompletnú správu MetaFrame, o ňom sa zmienim ešte ďalej. NFuse Classic umožňuje po integrovaní do web servera (v testovanej konfigurácii IIS) prístup k publikovaným aplikáciám cez browser. Podmienkou na strane klienta je okrem browsera inštalovaný ICA klient. Posledné dva zmienené produkty slúžia na šifrovanie komunikácie medzi klientom a serverom cez protokoly SSL a TLS.

MetaFrame XPa prináša oproti predchádzajúcej verzii robustnosť. Táto verzia je určená pre stredne veľké spoločnosti s desiatkami až stov-

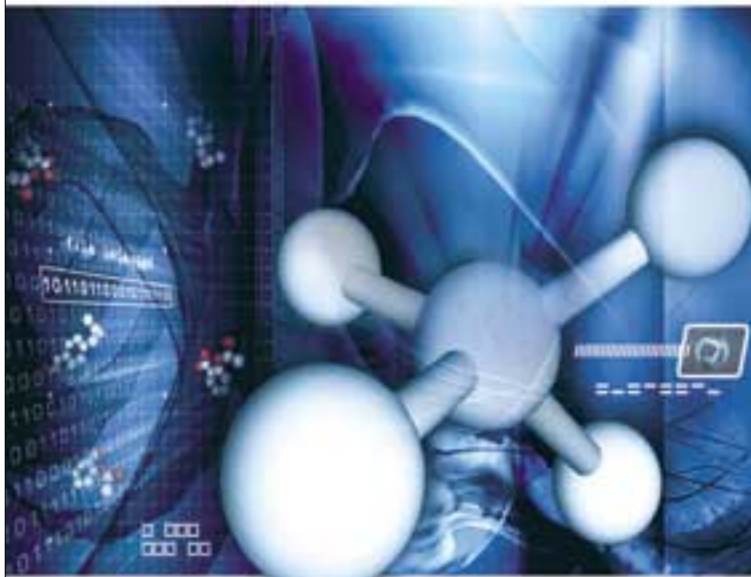
kami spojení naraz. Umožňuje spájať servery do fariem, na jednom serveri z farmy je možné mať až sto spojení naraz. Obsahuje všetko čo XP plus Load Manager, ktorý kontroluje záťaž na jednotlivých serveroch a riadi (pomocou skutočných load balancing algoritmov), na ktorom z nich sa spustí požadovaná aplikácia.

MetaFrame XPe je enterprise verzia, ktorá bola recenzovaná. Mieri do veľkých korporácií s radovo tisícmi používateľov, poskytuje okrem vlastností XPa aj Resource Manager, Installation Manager, Network Manager a Enterprise Services for NFuse. Resource Manager je analyzátor zdrojov na serveri. Dozerá na to, aké aplikácie sa využívajú, akú záťaž robia, a monitoruje aktivitu užívateľov. O týchto aktivitách poskytuje prehľad, vytvára správy či poskytuje dáta pre billing. Installation Manager slúži na centralizovanú správu aplikácií na serveroch vo farme. Network Manager pridáva do MetaFrame podporu pre protokol SNMP, vďaka ktorej sa môže MetaFrame spravovať z nástrojov iných firiem. Enterprise Services for NFuse je verzia NFuse uspokojená pre používanie v serverových farmách.

NÁROKY, KONFIGURÁCIA A SPRÁVA

MetaFrame ma zaskočil svojimi nárokmi, ktoré s ohľadom na poskytovanú funkcionálnosť nie sú vôbec gigantické. Okrem niektorého z balíkov MetaFrame budete potrebovať Windows 2000 Server a zodpovedajúce „železo“. Malo by byť jasné, že hardware, ktorý bude vykonávať to, čo predtým niekoľko samostatných počítačov, nebude bežný PC.

Nároky MetaFrame na RAM predstavujú 16 MB, každý klient potrebuje 4 až 8 megabajtov, niekedy aj viac. Disky by mali byť SCSI,

- podľa možnosti vytvárajúce RAID. Pri pomere veľkosti aplikácií k terajším kapacitám diskov si nie je treba lámať hlavu nad ich veľkosťou, dôležitá bude rýchlosť. Výkonný procesor bude asi najdôležitejšou súčasťou servera pre MetaFrame, podľa možnosti je vhodné mať v serveri hneď dva alebo viac.

MetaFrame pracuje s užívateľmi z Active Directory či NDS. Zvyšok tohto impozantného programu sa spravuje cez nástroj Citrix Management Console. Tento nástroj je možné mať inštalovaný priamo na serveri, či na inom počítači, ktorý musí mať inštalovaný JRE (Java Runtime Environment) najmenej vo verzii 1.3. Tento nástroj umožňuje kompletnú konfiguráciu, od publikovania aplikácií cez správu policies až po nastavenia load-balancingu. Daň za to, že ho spustíte na viacerých platformách, je rýchlosť; je totiž napísaný v Jave. Aby práca s týmto programom nebola zároveň utrpením, treba ho spúšťať na výkonnejších strojoch.

VÝKON

Pri podpore toľkých zaujímavých vlastností sa vynára otázka, ako to vyzera s výkonom. Program bol testovaný s operačným systémom Windows 2000 na hardwari HP Netserver LH 3000 U3 2x Pentium III 1 GHz, 768 MB RAM, diskové pole RAID 1 (2x SCSI disk s 10 000 otáčkami). Kolko spojení daný systém zvládne, som testoval na troch klientoch, ktorí spolu vykonávali testovací skript. Jednalo sa o skript, ktorý mal simulovať normálnych užívateľov a poweruserov v pomere 2 : 1. V dokumentácii bol normálny užívateľ popísaný ako niekto, kto ma spustenú jednu až dve aplikácie, a poweruser ako užívateľ s tromi a viac aplikáciami, ktoré často pre-pína a využíva naraz.

Skript bol napísaný v jazyku Python, aktívne aplikácie boli riadené cez rozhranie COM, jednalo sa o programy z balíka MS Office a Internet Explorer. Ostatné aplikácie, ku ktorým patrili Eclipse, Pythonwin či Mozilla, boli spustené nečinne na pozadí. Počet a druh aplikácií boli náhodne generované, nikdy však nepresiahli jednu až dve aplikácie pre normálneho užívateľa a tri až päť pre powerusera.

Daný skript, ktorý mal simulovať prevádzku na MetaFrame v normálnych podmienkach, som vyhodnocoval dohromady desaťkrát. Testovaný server akceptoval 30 až 40 pripojení testovacej aplikácie (táto spúšťala minimálne jeden program). Pri viac spojeniach už prestával stačiť výkon CPU a MetaFrame odmietal vytvoriť nové spojenia. So už spustenými aplikáciami sa ale dalo normálne pracovať.

ZÁVER

O tom, že MetaFrame poskytuje vynikajúcu a vyspelú technológiu, niet pochýb. Výborne umožňuje profitovať z výhod terminálového prístupu k aplikáciám. Z hĺbky zastaraného železa vybuduje sieť fungujúcich pracovných staníc, môžu to byť hoci aj staré 486 s Windows 3.1. Tiež vám umožní prístup na plnohodnotné Windows aplikácie z unixových pracovných staníc či PDA. Centralizovanie poskytovania aplikácií prináša so sebou aj skutočné uľahčenie administrácie a tým aj zníženie nákladov. To je hlavný dôvod, ktorý by mal hovoriť pre MetaFrame. Na druhej strane však treba poznamenať, že každý „špás“ niečo stojí – a tento lacný nebude. ■ ■ ■ Martin Užák

Výber publikovaných aplikácií pod unixovým klientom

@ahü S` f[h[cahü ekefé_m ShSef`1 hVd W&

@ah[`] k,

FWfahSU `aVda

lTqgeg `ahé fVfahSU `aVda baefShWé `S fWZ` a`aY[iUZ
UW[-]ahS` üLZ h:5E3 SaUW `üLZ H4 #`" . l W WV
dLZ`Wd lS`Wbael kfgW Sb ž[hücl` l Va]a` S`Wag
baVbaç eagTadhüLZ SdZ|h

DW[VWf` í aUZd` S

fk [dW[VWf` í e] Wwkb ael kfgY Va]a` S`é T`a] ah` í
e] dbf lZVgdef[U ag S` S`tl g aVUZal í [b íUZal í VWYfca` [U é
ba-fkl fVfah` í ebag-f` üLZ S] abíclhS` üLZ eagTad
h W` SdZ|h

H[cahá fçgZ`S

TWbW é o`a]f` bcl [-]ahS` é SbaVW Wé eagTadd_ pW
Tüf bag]fa [bcl l`a`aZg V` WffüLZ eagTad l] fVte TgVag
lSUZah` kba` SbSVWi ekefé_ glglS_]` gfé eagTack lW
e] WahSf [gh` l f çgZk

3] fgS`l SUW

lUWS Sgfa_ Sf[U üekefé_ S] fgS`l SU lS`apWü` S bclh Wé
[] dV` Wfa` í fWZ` a`aY[[3HElS] fgS`l g`WS] h[clhag
VSfSTal [l fS] [hSef` í bclYd_ žBaVbaç Wé pSgfa_ Sf[U é
cl W`a` í [W e

S_ ` aZa VS`^iZažB Vch V fVéWéS_ [`

AVbdcl` UWS`" S Wj V]eal [U ShSef` &: a_ MVVsd_ Sfrl ad efSf[a` 7V[fa` ž
6S`i hVd WtGvag` ae`WahSf hclUWS`" %ž
3Ta` Wf[e]g]Tk 3HE_ S`y gbYdSVWVsd_ Sž

PROGRAMY LZO, LZOP, NRV, UCL, UPX

Kompresory

V nadtitulku uvedené skratky majú spoločné dve veci – prvou je autor **Markus F. X. J. Oberhumer** a druhou je, že všetky tieto programy sú tzv. **komprimačné programy, resp. knižnice, t. j. môžete ich podobne ako RAR, ZIP použiť na komprimovanie binárnych, textových či iných ľubovoľných dát.**

LZO

LZO je dátová kompresná knižnica, ktorá je určená pre kompresiu, resp. dekompresiu dát v reálnom čase. Pomenovanie LZO pochádza zo slov Lempel-Ziv-Oberhumer. Knižnica LZO bola napísaná v jazyku ANSI C. Zdrojový kód a kompresný dátový formát sú navrhnuté tak, aby mohli byť portované aj na iné platformy.

K dnešnému dňu sú na stránke www.oberhumer.com/opensource/lzo k dispozícii zdrojové kódy v jazykoch Perl (verzia 1.08), Python (verzia 1.08), ANSI C (verzia 1.08) a Java (verzia 1.0). V LZO je implementovaných niekoľko algoritmov s nasledovnými funkciami:

- jednoduchá a veľmi rýchla dekompresia;
- pre dekompresiu nie je potrebná pamäť;
- pomerne rýchla kompresia;
- pre kompresiu je potrebná pamäť 64 Kb;
- bezpečný algoritmus;
- bezstratový algoritmus.

Knižnica LZO a LZO algoritmus sú distribuované pod licenciou GNU General Public License (GPL). Ak chcete získať špeciálnu licenciu pre komerčné použitie, treba kontaktovať autora. Knižnica LZO bola kompilovaná a testovaná na rozmanitých platformách, napr. DOS (16 + 32 bit), Windows 3.x (16-bit), Windows 95/98/ME/NT/2000/XP, Linux, HP-UX a DEC Alpha (64-bit). LZO tiež pracuje pod AIX, AmigaOS, ConvexOS, FreeBSD, IRIX, Mac OS, Mac OS X, NetBSD,

Nintendo64, Palm OS (Pilot), PSX (Sony PlayStation), OpenBSD, Solaris, SunOS, TOS (Atari ST) a VxWorks.

Ako príklad uvádzam časy namerané na mojom starom Pentiu 133:

- `memcpy()`: ~60 MB/s;
- LZO1X dekompresia v jazyku C: ~16 MB/s;
- LZO1X dekompresia v optimalizovanom assembleri: ~20 MB/s;
- LZO1X-1 kompresia: ~5 MB/s.

Okrem toho môžete na citovanej stránke nájsť tzv. `miniLZO`, predstavujúce podskupinu, resp. časť funkcií knižnice LZO. Po rozbalení zdrojových kódov môžete tieto skompilovať napríklad takto:

```
Administrator@P1600 /tmp
$ make
Please choose one of the following targets:
gcc gcc-i386 gcc-rs6000
visualc watcomc watcomc16
hpux hpux9
```

```
Administrator@P1600 /tmp
$ make gcc
gcc -Wall -O2 -s -o testmini testmini.c minilzo.c
```

```
Administrator@P1600 /tmp
$ ./testmini
```

LZO real-time data compression library (v1.08, Jul 12 2002). Copyright (C) 1996-2002 Markus Franz Xaver Johannes Oberhumer

```
compressed 102400000 bytes into
401581 bytes
decompressed 401581 bytes back
into 102400000 bytes
```

```
miniLZO simple compression test
passed.
```

V prípade, že chcete tento príklad skompilovať pomocou Visual C++ 6.0, treba namiesto príkazu `make` použiť príkaz `nmake` s parametrom `visualc`, teda `nmake visualc`.

LZOP

LZOP je súborový kompresor, ktorý je veľmi podobný programu `gzip` (www.gzip.org). Pre kompresiu používa kompresnú knižnicu LZO DATA. Medzi výhody oproti programu `gzip` patrí veľká kompresia a rýchla dekompresia (avšak za cenu pomerne veľkého kompresného pomeru). LZOP je distribuovaný pod licenciou GNU General Public License (GPL). To, že LZOP je rýchly kompresor a dekompresor, ukazuje aj tab. 1. Vo väčšine prípadov LZOP jasne vedie pred svojimi konkurentmi.

LZOP bol naprojektovaný s nasledovnými zámermi:

- rýchlosť (pri kompresii aj dekompresii);
- primeraná kompatibilita s `gzip`;
- prenositeľnosť.

TAB. 1. TESTY DOS/WINDOWS

Typ súboru	Najlepšia kompresia	Najrýchlejšia kompresia	Najrýchlejšia dekompresia	Celkovo najlepší
Text	ENTROPY 0.5	LZOP 1.00w	LZOP 1.00w	SBC 0.860
Executable	RK 1.04.1	LZOP 1.00w	LZOP 1.00w	RAR (Win32) 3.00b5
EXE Packer (Win32)	ASPACK 2.00.1	UPX 0.99.2w	N/A	ASPACK 2.00.1
EXE Packer (DOS)	UPX 0.99.2w	UPX 0.99.2w	EXEPACK 4.06	UPX 0.99.2w
Zvuk (WAV)	MONKEY'S AUDIO 3.96	LZOP 1.00w	LZOP 1.00w	MONKEY'S AUDIO 3.96
Grafika (TIF)	ERI32 5.1fre	LZOP 1.00w	LZOP 1.00w	ERI32 5.1fre
Calgary Corpus	RK 1.04.1	LZOP 1.00w	LZOP 1.00w	SBC 0.968
Canterbury Corpus	COMPRESSIA 0.96	LZOP 1.00w	LZOP 1.00w	SBC 0.968
Worms 2	RK 1.04.1	LZOP 1.00w	LZOP 1.00w	SBC 0.968

Obr. 1. Grafická nadstavba kompresného programu UPX

- Hlavné rozdiely medzi LZOP a gzip:
- Súbory komprimované pomocou LZOP sú zakončené príponou LZO.
- LZOP štandardne nevymaže vstupný súbor.

NRV

Pomenovanie NRV pochádza zo slov Not Really Vanished. NRV je bezstratová dátová kompresná knižnica napísaná v jazyku C++, ktorá ponúka rýchlu kompresiu a veľmi rýchlu dekompresiu. Pri dekompresii nie je potrebná pamäť. NRV navyše obsahuje pomalé stupne kompresie, pomocou ktorých dosiahnete výborný kompresný pomer, hoci predsa len dekompresia má veľmi vysokú rýchlosť.

Funkcie:

- NRV kompresný pomer je typicky lepší ako kompresný pomer zip, pkzip alebo gzip.
- NRV dekompresia na mojom Intel Pentiu 133 dosahuje 13 MB/s.
- NRV kód dekompresora môže byť menší ako 200 bajtov.
- NRV nepotrebuje žiadnu dodatočnú pamäť pre dekompresiu – ani priestor na zásobníku.
- NRV je základ veľmi komplikovaného kompresného prostriedku (compression engine), ktorý dovoľí jednoduchú adaptáciu pre špeciálne algoritmy a iné požiadavky.
- NRV je ideálne riešenie pre embedded systems (vložené systémy) a podobné miesta.

Knižnica NRV je navrhnutá tak, aby pracovala na 16-bitových systémoch (ako je DOS, Windows 3.1, Atari ST a Pilot Palm-top) a tiež na 32-bitových a 64-bitových strojoch (ako Unix, VxWorks, Mac, Win32, BeOS, OS/2, 32-bit DOS extenders, Sony Playstation, Nintendo 64...).

UCL

UCL (UCL Compression Library) je bezstratová dátová kompresná knižnica napísaná

v jazyku ANSI C. UCL implementuje niekoľko kompresných algoritmov, čím sa dosiahne vynikajúci kompresný pomer a veľmi rýchla dekompresia. Dekompresia nepotrebuje žiadnu dodatočnú pamäť. UCL je open source reimplementácia kompresného algoritmu NRV. Ak UCL porovnáme s LZO, UCL algoritmus dosahuje lepší kompresný pomer, ale dekompresia je pomalšia. Na mojom Pentiu 133 s nej boli dosiahnuté tieto časy:

- memcopy(): ~60 MB/s;
- UCL dekompresia v optimalizovanom assembleri: ~13 MB/s;
- LZO dekompresia v optimalizovanom assembleri: ~20 MB/s;
- LZO dekompresia v jazyku C: ~16 MB/s;

UPX

UPX (Ultimate Packer for eXecutables) je voľný, vysoko výkonný kompresný program pre kompresiu viacerých rozdielnych spustiteľných formátov (podrobný prehľad nájdete v tab. 3). Posledná stabilná verzia programu UPX je označená 1.2.4 a nájdete ju na stránke <http://upx.sourceforge.net>. Kvality programu UPX možno charakterizovať dvomi vlastnosťami – excelentným kompresným pomerom a veľmi rýchlou dekompresiou. UPX je chránený licenciou GPL a pre kompresné služby používa kompresnú knižnicu NRV. Avšak kompatibilita tak trochu menej účinnej implementácie open source je dosahovaná prostredníctvom kompresnej knižnice UCL. UPX existuje

v nasledujúcich variantoch: Win32 console version, 32-bit DOS version, Atari version, precompiled Linux version, source code (kvôli kompilácii však budete potrebovať kompresnú knižnicu UCL). Užívatelia Windows uprednostňujú verziu Win32, pretože lepšie podporuje dlhé názvy súborov. Pre Windows 95/98/Me/NT/2000/XP sa vyvíja veľmi pekné grafické rozhranie (GUI graphical frontends). Avšak už existuje (z inej dielne) funkčné grafické GUI rozhranie, ktoré vytvoril pán Dirk Paehl. Aktuálnu verziu programu nájdete na domovskej stránke www.dpael.de. Toto grafické rozhranie, aktuálne dostupné vo verzii 1.2.6 (obr. 1), má používateľom uľahčiť ovládanie programu UPX. Grafická nadstavba má v sebe vstavaný program UPX verzie 1.2.4, avšak máte možnosť si zvoliť aj externú verziu programu UPX. To pre prípad, že autor uvoľní novšiu verziu.

V tab. 2 nájdete niekoľko príkladov, podľa ktorých môžete posúdiť schopnosti UPX.

ZÁVER

Uvedené knižnice a kompresné programy sa vyznačujú veľmi rýchlou kompresiou a dekompresiou a určite sami nájdete mnohé oblasti, kde by sa dali využiť. Pokiaľ vás niektorá z týchto kompresných metód zaujala, vedzte, že všetky uvedené kompresné programy a knižnice nájdete na Chip CD. Osobne doporučujem vyskúšať UPX.

■ ■ ■ Peter Gašparovič

Tab. 2. KOMPRESIA SPUSTITEĽNÝCH SÚBOROV PROGRAMOM UPX

SÚBOR	FORMÁT	EXECUTABLE	ORIGINÁL	KOMPRIMOVANÝ	POMER %
Netscape 4.06	win32/pe	netscape.exe	2 934 336	1 124 352	38,3
Descent 2	watcom/le	descent2.exe	1 448 873	652 832	45,5
MAME 0.36	djgpp2/coff	mame.exe	8 214 016	1 810 056	22,0
OneOhOne	dos/exe	101.exe	438 144	179 566	41,0
Emacs 20.2	linux/386	emacs-20.2	2 772 657	925 543	33,4
g++ 2.8.1	atari/tos	cc1plus.ttp	1 595 049	655 508	41,1

Tab. 3. DETAILNÝ ZOZNAM PROGRAMOM UPX PODPOROVANÝCH SPUSTITEĽNÝCH FORMÁTOV (EXECUTABLE FORMATS)

UPX	Pack	Unpack	Popis	Link
atari/tos	s	s	Atari TOS/MiNT executable	www.freemint.de
djgpp2/coff	s	s	DOS 32-bit COFF	www.delorie.com/djgpp
dos/com	s	s	DOS 16-bit. com súbor	
dos/exe	s	s	DOS 16-bit executable	
dos/sys	s	s	DOS 16-bit. sys súbor	
linux/386	s	s	Linux AOUT/ELF/script	www.linux.org
rtm32/pe	s	s	Windows 32-bit executable / DLL	
tmt/adam	s	s	DOS 32-bit executable	www.tmt.com
watcom/le	s	s	DOS 32-bit linear executable	
win32/pe	s	s	Windows 32-bit executable / DLL	www.openwatcom.org

MS WORKS 7.0

Works posedmé

MS Works je sada kancelářských programů od firmy Microsoft. Na trhu je už sedmá verze, lokalizovaná do češtiny.

V Chipu jsme o Works naposledy psali po uvedení verze 95 (leden 1996), o rok později jsme čtenáře ještě seznámili s MS Works 4.0. Máme tedy co dohánět.

INSTALACE

Při instalaci se nabízí jedna ze tří variant: úplná, základní nebo minimální instalace. Úplná instalace ukousne z pevného disku 190 MB, základní 172 MB (ušetřené místo jde hlavně na vrub klipartů) a pro minimální instalaci je potřeba 110 MB (nebudou se instalovat klipy, průvodci, šablony, převáděče, filtry a příslušenství).

Po ukončení se v nabídce *Start – Programy* objevila nová složka *Microsoft Works*, která obsahuje položky pro spuštění jednotlivých částí, tedy textového editoru, databáze atd.; kromě toho zde najdeme také položku *Spuštěč úloh sady Microsoft Works* pro spuštění klasického Works rozhraní.

MS Works nepodmiňují další používání žádnou registraci ani aktivaci produktu.

SPOUŠTĚNÍ JEDNOTLIVÝCH ÚLOH

Chceme-li spustit jakoukoliv aplikaci Works, využijeme příslušnou položku v nabídce *Start*. Daleko větší možnosti však nabízí *Spuštěč úloh*.

Spuštěč si je možné představit jako portál, který dovoluje spouštět různé úlohy. To

Domovská stránka Spouštěče úloh

znamená nejen programy (textový editor, tabulkový procesor, databáze apod.), ale také předem připravené projekty. Umožňuje také otevírat šablony dokumentů.

Grafická stránka spouštěče se změnila. Můžeme si nastavit zobrazení velkých ikon nebo seznamu položek. Nastavíme-li ukazovátka na ikonu a chvíli ho necháme v klidu, objeví se ovál s krátkým popisem. Hodnocení grafické stránky bývá dost subjektivní, ale možná se toto řešení bude líbit víc než známé texty na žlutém pozadí.

TEXTOVÝ EDITOR

Po spuštění svým vzhledem připomíná Word 2002. Na pravé straně je zobrazena nápověda sady Works (velikost podokna

je možné měnit). Potřebujeme-li využít místo pro editaci, lze nápovědu zavřít a později ji znovu vyvolat klepnutím na ikonu na panelu nástrojů.

Při vytváření nového dokumentu můžeme použít jednu z dodávaných šablon dokumentů, nebo si můžeme připravit šablony vlastní.

Součástí editace bývá úprava vzhledu stránky. V textovém editoru MS Works můžeme nastavit velikost okrajů stránky a formát a orientaci papíru. Také je možné povolit/zakázat tisk záhlaví nebo zápatí na první stránce a nastavit číslo první stránky. Orientace stránky platí pro celý dokument a nelze ji v dokumentu měnit.

Zapneme-li zobrazení záhlaví a zápatí, objeví se v horní části okna panel nástrojů, pomocí kterého můžeme vložit číslo stránky, datum, čas a název dokumentu. Když už jsme u vkládání: při vytváření a editaci můžeme do textu vložit ještě konce stránek, pole z databáze, adresu, obrázek a v nabídce najdete i další možnosti.

U vkládání obrázků se objevila novinka: nastavíme-li obtěkání obrázku na hodnotu *obdélník* nebo *těsně*, můžeme obrázek pootočit o libovolný úhel. U bitmapových obrázků dojde k mírnému rozhození, ale obrázky jsou pořád čitelné.

Úvodní okno projektu

NOVINKY SEDMÉ VERZE

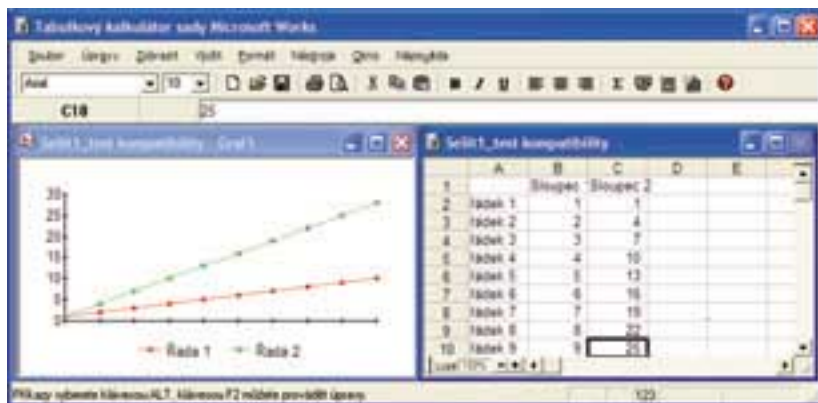
S docela příjemnou novinkou se setkáte hned v nabídce *Spuštěče úloh*, přibyla položka *Organizátor projektů*. Věnujeme se jí v samostatné části.

Do textového editoru přibyla nová funkce pro vložení vodoznaku, tedy obrázku na pozadí stránky, u kterého lze nastavit stupeň průhlednosti.

Změny zaznamenal také *Spuštěč úloh*, potřebnou aplikaci s prázdným dokumentem je možné spustit jednodušeji, než tomu bylo dřív.

Další novinkou je způsob zobrazení popisek u jednotlivých ikon. Snad se bude líbit víc než klasické žluté obdélníčky.

Nové Works také nabízí funkci pro synchronizaci dat se zařízením Palm nebo Pocket PC.

Tabulkový procesor s oknem grafu

Textový editor v celé kráse

- Pro opravu textu je možné využít kontrolu pravopisu, thezaurus a automatické opravy. S textovým editorem můžeme také připravit dokument hromadné korespondence, tisk štítků a obálek.

Součástí dokumentu mohou být také tabulky. Při vkládání nové tabulky se v dialogovém okně nabízí i základní typ formátování (první řádek a levý sloupec budou tučně, budou zobrazeny pouze obrysové čáry tabulky atd.). Je-li řádek vyšší, můžeme nastavit také zarovnání textu na výšku.

Co se týká formátování textu, lze využít *Galerii stylů*. Ta obsahuje předem připravené vzhledy textu rozdělené podle písma a podle barvy. Základní nabídku písma v galerii volíme tedy volbou sady písma (novinová, neformální apod.) a sady barev (břidlice, led atd.).

Další možností je přidání vlastního formátu: prostě naformátujeme část textu podle vlastních požadavků, tento text označíme a v okně *Galerie stylů* klepneme na tlačítko *Přidat*. Editace takto zvoleného formátu není možná, chceme-li provést změnu, je třeba naformátovat text tímto formátem, provést změny, text označit a znovu uložit.

Při formátování odstavce je možné nastavit odsazení levého a pravého okraje a zvláště odsazení levého okraje prvního řádku. Kromě toho je možné nastavit pro odstavce řádkování a mezery mezi odstavci. Mezery se nastavují v řádcích, nikoliv v bodech (můžeme tedy nastavit, že před odstavcem chceme vynechat mezeru o výšce tří řádků).

Editor nabízí také možnosti pro vytvoření odrážek a číslování odstavců a nastavení ohraničení odstavců a stránky.

TABULKOVÝ PROCESOR

Tabulkový procesor umožňuje pracovat pouze s jedním listem tabulky. O nastavení stránky lze napsat totéž co o textovém edi-

toru, jen s tím rozdílem, že můžeme povolit tisk záhlaví řádků a sloupců a tisk mřížky.

Podobně jako u textového editoru i zde najdeme na pravé straně okna nápovědu.

Při vytváření vzorců můžeme využívat absolutní i relativní adresy buněk a používat pojmenované oblasti. Data zobrazená v tabulce lze zobrazit pomocí grafu. Data v buňkách lze formátovat (např. u čísel lze nastavit počet zobrazených desetinných míst, záporná čísla mohou být zobrazena červeně apod.). Zajímavou možností je položka počáteční nuly. Při tomto formátování nastavíme počet zobrazených číslic (např. pět) a tabulka dorovná zleva počet zobrazených čísel nulami na tento počet. Tedy číslo 123 bude zobrazeno jako 00123.

Pro zobrazení data a času existují dvě samostatné položky. To znamená, že v jedné buňce nelze zobrazit např. hodnotu 23.10.2002 11:15, získanou pomocí jediné funkce.

Graf se zobrazuje v samostatném okně. Pro přepínání mezi grafem a tabulkou lze

využít buď nabídky *Zobrazit*, nebo lze pomocí nabídky *Okno* zobrazit tabulku i graf samostatně.

Je-li třeba, můžeme již vytvořený graf editovat. Graf dokáže zobrazovat pouze data z jediné spojité oblasti.

Chceme-li vytvořit složitější tabulku, můžeme podle potřeby vkládat nebo mazat celé řádky a sloupce, vložit nebo smazat označené buňky nelze. Pro usnadnění výpočtů nabízí tabulkový procesor slušnou řadu funkcí. V případě, že jako argument funkce zadáme oblast, která je již pojmenována, tabulkový procesor automaticky nahradí zadání oblasti jejím názvem.

Vložit funkci do tabulky je možné dvěma způsoby. Buď pomocí nástroje *Snadný výpočet*, nebo pomocí nabídky *Vložit*.

Vkládání funkcí pomocí příkazu *Funkce* může být pro začátečníka obtížné. Tabulkový procesor totiž nabízí pouze seznam funkcí. Pro vybranou funkci je v dolní části dialogového okna zobrazen krátký popis. Ale nenajdeme zde nástroj, který dovolí zadat jednotlivé argumenty, po klepnutí na tlačítko *Vložit*

MS WORKS VERSUS MS WORD VERSUS 602TEXT – PŘENOSITELNOST TEXTOVÝCH DOKUMENTŮ

Pro testování jsme připravili dokument v MS Word 2002. Do prostého textu postupně přibyl obrázek, tabulka a číslování odstavců. S obrázkem problémy nebyly, stejně tak s jednoduchou tabulkou. Sloučení buněk v MS Word textový editor Works ignoroval. Horší to bylo u číslování odstavců. Zatímco ve Wordu byly odstavce číslovány 1., 2. a 3., editor Works interpretoval číslování jako 2., 8. a 13.

Dobře dopadla zkušební formátování pomocí stylů. Ve Wordu byly tři odstavce naformátovány pomocí stylů *Nadpis 1*, *Nadpis 2* a *Nadpis 3*. Po načtení do editoru Works si tyto odstavce zachovaly font, řez i velikost písma. V dalším kroku došlo na změny odsazení, zarovnání a změny barvy písma. I s těmito změnami si editor Works poradil dobře, naopak ignoroval ohraničení odstavce.

Při načítání dokumentu z Works do Wordu dělaly problémy vložené obrázky. Pokud bylo obtékání nastaveno na hodnotu *v řádku s textem*, bylo vše v pořádku. V případě, že bylo nastaveno obtékání na hodnotu *obdélník*, posunul se obrázek na stránce na jiné místo. Formátování

tabulky, odrážky i číslování odstavců zůstaly zachovány bez problémů.

V dalším kole přišel na řadu textový editor z balíku PC Suite.

Soubor uložený ve formátu WPS (tedy dokument MS Works) se sice podařilo v 602Text otevřít, ale data byla nečitelná. Následoval návrat do editoru Works a dokument byl uložen ve formátu DOC (konkrétně se jednalo o položku *97-2002 @ 6.0/95 - RTF*). V tomto případě byl text čitelný s drobnými chybami a nenačetlo se formátování tabulky.

Při pokusu o načtení dat z 602Text do editoru MS Works to dopadlo ještě hůř: objevilo se hlášení, že soubor je v neznámém formátu nebo poškozen.

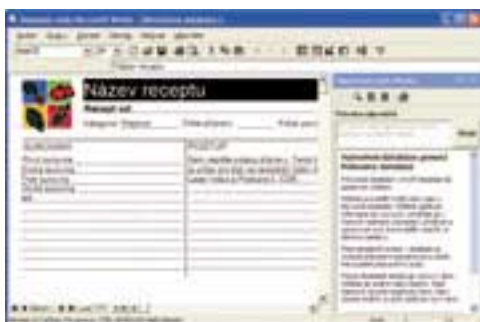
Budete-li tedy potřebovat měnit textové dokumenty mezi MS Works a 602Text, nezbude než sáhnout po převodu do formátu DOC. Ale pozor: není DOC jako DOC. Testovací soubor byl nejprve uložen jako DOC pro novější verze Wordu, ale s tím si Works neporadily. Při uložení do starší verze DOC (6.0) zase došlo při načítání k problémům v místě, kde byly v původním textu tabulky.

MS WORKS VERSUS MS EXCEL VERSUS 602TAB

Pro test načítání sloužila jednoduchá tabulka Excelu, která obsahovala uzamčené záhlaví řádků a sloupců a vložený graf. Při načítání do tabulky Works došlo k chybě při zobrazení číselných sloupcích (místo ř v slově řádek se objevil nečitelný znak) a nebyl načten graf.

Následně byla vytvořena jednoduchá tabulka v MS Works,

kteřá obsahovala vzorce, funkce a graf. Excel tuto tabulku načel bez potíží, pouze po grafu nebylo ani stopy. Podobně tomu bylo také u přenosu dat mezi tabulkou Works a 602Tab. Oba tabulkové procesory dokázaly načít tabulku, kterou jejich protějšek exportoval do formátu XLS.

Jednou ze šablon v databázi jsou Babiččiny recepty.

- se do buňky vloží jen polotovar funkce, např. =AVG(OdkazNaOb1ast0;OdkazNaOb1ast1;. . .), a je na uživateli, aby si s tímto zadáním poradil. Pro méně zkušené je určen pomocník *Snadný výpočet*. Ten dovoluje vložit funkci včetně argumentů bez psaní, jen klepáním myši. Dokonce si během práce s tímto nástrojem můžeme rozmyslet, do které buňky chceme funkci vložit.

Tabulkový procesor bohužel nenabízí možnost pro uzamčení buněk ani možnost podmínit otevření tabulky zadáním hesla.

Pro grafickou úpravu tabulky toho tabulkový procesor Works nabízí poměrně dost. Základní vzhled můžeme nastavit pomocí *Automatického formátu* a zbytek pak dokončit pomocí dalších příkazů nabídky *Formát*, např. orámováním označených buněk, změnou písma nebo volbou barvy a vzorku, kterou budou buňky vyplněny.

DATABÁZE

Databáze je další součástí sady MS Works. V databázi můžeme připravit jednoduché tabulky pro zadávání dat. Data lze prohlížet pomocí formulářů nebo tisknout pomocí sestav. Příkazy v hlavní nabídce se mění podle toho, zda máme zobrazenou datovou tabulku, formulář nebo sestavu. Databáze neumožňuje spojování dat z více tabulek, ale nabízí slušné možnosti pro vybírání dat z tabulky podle zadaných podmínek. Jednotlivé filtry pro výběr si můžeme uložit a pak je jen vyvolat ze seznamu.

Při vytváření databáze si lze vybrat z několika předem připravených vzorů nebo si můžeme vytvořit databázi vlastní. V MS

Works si pod pojmem databáze představme tabulku, formulář, tiskovou sestavu a jeden nebo více filtrů.

Do tabulky můžeme načíst data z jiné tabulky Works nebo data uložená ve formátu DBF nebo TXT. Ve stejných formátech je možné databázi také exportovat.

KALENDÁŘ

Slouží pro evidenci událostí. Nechceme-li na událost zapomenout, můžeme si nastavit její připomenutí. Jedná-li se o pravidelně se opakující událost, můžeme zadat její opakování a při její editaci pak měnit buď jeden konkrétní výskyt, nebo provést změnu pro všechny zadané události.

Kalendář nabízí tři různé pohledy: na jeden den, na týden nebo na měsíc. Chceme-li se při prohlížení kalendáře vrátit na aktuální datum, s výhodou použijeme tlačítko *Přejít na dnešek*.

Data z kalendáře lze vytisknout. Zadáním příkazu pro tisk vyvoláme dialogové okno, ve kterém vybereme jednu z mnoha šablon tisku, časový rozsah (tisknout od data do data, případně od hodiny do hodiny) a to, zda se mají tisknout všechny události nebo jen události, které splňují podmínky zadané filtrem.

Pokud potřebujeme přetáhnout data z jiné aplikace, je třeba je uložit ve formátu VCS. Naopak chceme-li data exportovat, můžeme je uložit do formátu VCL, HTML nebo TSV. V posledním případě se jedná o textový formát, ve kterém jsou data oddělena tabelátorem.

ADRESÁŘ

U každé položky můžeme zaznamenat jméno, adresu bydliště, jednu nebo více e-mailových adres, adresu do zaměstnání, telefonní spojení a další údaje. V případě, že si u dané osoby poznamenejme datum narození, Works umí převést toto datum do kalendáře a připomenout jako událost. Jednotlivé kontakty můžeme slučovat do skupin.

Adresář nabízí možnost vyhledávat podle různých kritérií, např. podle jména, e-mailové adresy a telefonu. U e-mailové adresy se

ukázal malý problém: k jednomu kontaktu můžete přiřadit více e-mailových adres, z nichž jedna je označena jako výchozí. Zadáme-li do políčka vyhledávače tuto adresu, kontakt je nalezen bez problémů. Zadáme-li e-mailovou adresu, která není označena jako výchozí, kontakt nalezen nebude.

PROJEKTY

Do nabídky *Spouštěče úloh* přibyla nová položka: *Organizátor projektů*. Jedná se o docela užitečného pomocníka, který dovolí uživateli být tak trochu nad věcí při organizování různých akcí. Na začátku si vytvoříme seznam kroků, které je třeba udělat, a u každého z nich nastavíme, dokdy má být splněn. Také si můžeme vytvořit dokument, který s tímto krokem souvisí.

Sada MS Works obsahuje několik šablon pro různé projekty, ze kterých můžeme vycházet (jedna z nich byla ostatně použita při psaní těchto řádek).

PODPORA UŽIVATELŮ

Microsoft nabízí spolu s produktem standardní bezplatnou odbornou pomoc – v popisu technické podpory najdeme telefonní čísla pro Čechy i Slovensko. Trochu nás zarazila poznámka, že Microsoft neposkytuje tuto podporu uživatelům, kteří MS Works získali spolu s novým počítačem (tedy OEM verze programu). Za poskytování podpory těmto uživatelům prý odpovídá výrobce počítače nebo zdroj, ze kterého produkt získali. Nicméně při ověření této informace na horké lince MS se ukázalo, že pomoc dostanou všichni bez ohledu na způsob získání produktu. ■ ■ ■ Miroslav Ziegler

Otočení obrázku o libovolný úhel: pravý obrázek je pootočen o 10°.

MICROSOFT WORKS 7.0

Sada kancelářských programů.

HARDWAROVÉ NÁROKY multimediální PC Pentium 120 MHz nebo vyšší, 16 nebo 32 MB RAM (podle operačního systému), 90 až 180 MB volného místa na pevném disku.

SOFTWAREVÉ NÁROKY Windows 98/Me/2000 SP2/XP, MS IE 6.0, doporučuje se připojení k internetu

ORIENTAČNÍ CENA 1 470 Kč

APPLE SAFARI

Zemí šelem

Těžko říci, co vedlo firmu Apple k tomu, aby nazvala svůj nový webový prohlížeč právě Safari – snad předtucha, že pokud Microsoft Internet Explorer zmizí ze standardní distribuce Mac OS X, Bill Gates začne rvát jako lev... Ať tak, nebo tak, Safari je zde a my se na něj podíváme blíže.

Hned na začátek se sluší podotknout, že Safari je zatím k dispozici jen v beta verzi. Přesto jsou obecné zkušenosti velmi dobré – Safari patří mezi nejrychlejší prohlížeče vůbec, dodržuje precizně standardy, takže dokáže zobrazit téměř libovolnou stránku (samozřejmě vyjma těch, jež standardům hrubě neodpovídají!), a „padá“ zřídka. Sám jej už nějakou dobu používám a až na trochu omezený uživatelský luxus jsem velice spokojen.

JEDNODUCHÉ OVLÁDÁNÍ

Základní ovládací prvky jsou velmi jednoduché: prostá nástrojová lišta, pod ní druhá lišta s nejčastěji užívanými záložkami – a to je vše. Dokonce, a to mám firmě Apple trochu za zlé, nejde ani o standardní lištu Cocoa se standardní podporou uživatelské konfigurace! Seznam služeb, jichž lze prostřednictvím lišty (i menu) dosáhnout, je také poměrně omezený. Uživatel takového OmniWebu se musí smířit s tím, že řadu pohodlných služeb prostě nenajdou: třeba takové „otevření stránky v novém okně v pozadí“, které jsem využíval každou chvíli, k dispozici není.

prostřednictvím portálu Google – do pole v pravém horním rohu okna stačí zadat hledané slovo a stisknout Enter.

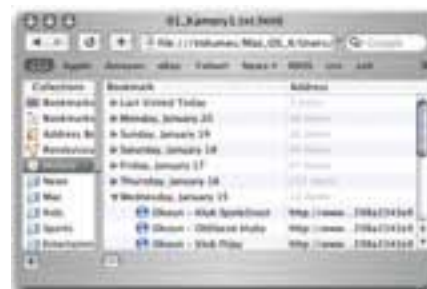
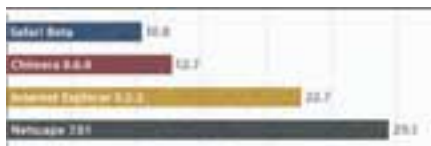
SKVĚLÉ ZÁLOŽKY

Ačkoli jde o ohranou slovní hříčku, nemohu odolát – nový systém záložek, který firma Apple v Safari použila (obr. 1), je geniálně prostý a prostě geniální. Namísto speciálních panelů a extra služeb Safari v zásadě kopíruje mechanismus uživatelům důvěrně známý například ze seznamů skladeb v iTunes či ze skupin v AddressBooku. Záložky jsou rozděleny do skupin, mezi nimiž je můžeme pohodlně „přehazovat“ myší; kdykoli se rozhodneme přidat novou záložku, Safari se prostě zeptá, kam s ní – a to je vše.

Se záložkami volně souvisí i další příjemný trik, který Safari nabízí – tzv. snapback. Opět nejde o nic složitého: prohlížeč si prostě pamatuje poslední místo, které jsme explicitně vybrali (pomocí záložky, zapsáním URL nebo využitím patřičné služby), a jediným klepnutím se na něj můžeme vrátit. Drobnost, ale šikovná.

CO JE POD KAPOTOU?

Prohlížeč Safari je do značné míry postaven na otevřených knihovnách. Jeho základem jsou frameworky WebCore pro zpracování HTML a JavaScriptCore pro interpretaci JavaScriptu. Nejenže jsou zdrojové kódy obou frameworků volně k dispozici v rámci otevřeného projektu

Obr. 1. Záložky fungují stejně jako třeba seznamy v iTunes.

Firma Apple především rozšířila knihovny o kvalitní a pohodlné plně objektové rozhraní, založené na Objective C (knihovny samy jsou psány v C++, jež objektové programování příliš nepodporuje), a přidala do jejich kódu opravy a doplňky pro lepší kompatibilitu se standardy a pro rychlejší zpracování. Díky tomu dnes Safari patří mezi nejkompatibilnější a nejrychlejší webové prohlížeče vůbec (obr. 2).

ZKUSTE TO SAMI...

Samozřejmě že popsány službami možnosti Safari nekončí. Je například možné volitelně zakázat provádění appletů či JavaScriptu – to samozřejmě sníží kompatibilitu, ale zvýší bezpečnost. Můžeme dokonce zakázat automatické otevírání oken. Vzhledem k tomu, že ne-li sto, pak jistě 99,9 % oken je v praxi používáno pouze na vlezlé reklamy, jde o službu velice šikovnou. Na internetu

Obr. 2a, b, c. Porovnání rychlostí internetových prohlížečů – zavádění stránky HTML (a), interpretace JavaScriptu (b) a rychlost spuštění aplikace (c)

Na druhou stranu, všechno zlé je pro něco dobré: Safari je pravděpodobně nejpohodlnější webový prohlížeč pro začátečníky a běžné, technicky nezaměřené uživatele. I ti, kdo se v houšti komplikovaných služeb například OmniWebu či Netscapu ztrácejí, se dokáží v Safari rychle zorientovat a bez obtíží jej používat během malé chvílky. Pro ně je velmi šikovná i možnost přímého vyhledávání

Darwin (<http://developer.apple.com/darwin/projects/webcore>), ale oba jsou navíc založeny na otevřeném kódu, šířeném volně v rámci licence GNU. Základem WebCore je knihovna KHTML, základem JavaScriptCore knihovna KJS – obě jsou součástí projektu KDE (www.kde.org). Součástí JavaScriptCore je i knihovna pro zpracování regulárních výrazů PCRE (www.pcre.org).

(www.versiontracker.com) je dokonce k dispozici modul, který uvolní řadu skrytých „vývojářských“ služeb Safari, podstatně rozšíří možnosti importu záložek apod. V každém případě se vyplatí Safari vyzkoušet. Je volně k dispozici na stránkách Applu (www.apple.com/safari) a instalační balík není tak velký, aby nebyl přístupný i pro uživatele modemů. ■ ■ ■ Ondřej Čada

ROUTE EUROPE 2003

Kudy, kam?

Route 66 není jen známá americká silnice, ale také digitální autoatlas Evropy, a to ne jen tak ledajaký. Ve verzi 2003, zejména však ve „výbavě“ Professional, najdeme řadu novinek a vylepšení.

Základní verze Route Europe nabízí mapy všech států Evropy včetně celého Turecka a evropské části Ruska v měřítku 1 : 20 000. Zakresleny jsou také ostrovy náležící k Evropě, včetně tras trajektů. Route Europe 2003 obsahuje více než 450 000 měst a 70 000 důležitých míst (jako jsou nádraží, letiště, hraniční přechody apod.).

Ve verzi Professional se budete muset rozloučit s celou východní Evropou, na oplátku však získáte podrobný atlas 21 západoevropských zemí, zahrnující asi 4 750 000 měst a ulic v nich, 50 000 000 čísel popisných a 650 000 důležitých míst. Pro opravdu pohodlné cestování se nabízí možnost aktualizace dopravních informací prostřednictvím internetu, ovšem pouze pro Velkou Británii, Německo a Holandsko. Základní i Professional verze si rozumí se satelitní navigací GPS.

INSTALACE

Součástí dodávky jsou dva CD. Po výběru jazyka probíhá instalace zcela standardním způsobem. Route 66 nám, alespoň naoko, nabídne dvě možnosti: rychlou instalaci (vše na HDD) a kompaktní (program potřebuje CD). Nicméně ani po několika pokusech se mi nepodařilo nainstalovat slibovaných 870 MB kompaktní

instalace; instalace mi vždy zabrala zhruba 1,3 GB (doporučených). Tento nedostatek bychom však mohli v době velkokapacitních disků velkoryse přehlédnout, alespoň už nebudeme potřebovat CD. Po nainstalování programu bychom měli ještě použít CD s aplikací FontMapper, která slouží ke správnému zobrazení české diakritiky.

Pokud se vám zdá instalace 1,3 GB hodně, pak vězte, že proti verzi Professional to ještě nic není. Route Europe 2003 Professional, rozkládající se hned na třech CD, se s žádnou nabídkou menší instalace ani nezdružuje a rovnou si řekne o celých 4,6 GB (!) místa na disku. Nabízí se tak otázka, proč se v takovém molochu nenašlo přece jen kousek místa na to, aby nemusela být z mapy odříznuta východní část (byť bez vyhledávání v ulicích).

OVLÁDÁNÍ

Aplikace nabízí komunikaci ve třinácti jazycích, my ale zůstaneme pravděpodobně u češtiny. Systém ovládacích panelů a ikonek je velmi jednoduchý a přehledný, pomáhá všudypřítomná nápověda. Podíváme-li se však do rejstříku nápovědy (standardně klávesou F1), zjistíme, že je nám nabízena pouze německá, anglická, francouzská, italská a holandská verze.

Jazyk uživatelského rozhraní a soustavu jednotek (metrické, imperiální, americké nebo smíšené) můžeme nastavit v menu *Úpravy/Předvolby* na kartě *Obecné*.

V horní liště najdeme ikonky pro změnu funkce kurzoru myši, otevření/zavření dalších oken s legendou, výpočtem nákladů na cestu, informacemi o zvoleném místě atd. Ukazatel myši může mít hned několik funkcí. Ze základní ruky na posouvání mapy lze přejít do režimu lupa, měření přímé vzdálenosti nebo zobrazení informací o místě.

Levá část obrazovky slouží k vyhledávání. Karta *Soubory míst* nabízí vyhledávání podle bodů zájmu, názvů měst nebo směrovacích čísel. Druhá karta – *Nalezená místa* – slouží pro zobrazení výsledků vyhledávání.

HLEDÁNÍ V MAPÁCH

Chceme-li v mapách pouze hledat města, body zájmu, popřípadě ulice (verze Professional), vystačíme si s levou částí ovládacích panelů s oknem pro zadávání názvů a klíčových slov a s tlačítkem *Hledat*. V obou verzích můžeme vyhledávat podle názvů či klíčových slov, nebo můžeme vybírat z nabídky důležitých míst, a ve verzi Professional dokonce přímo z nabídky ulic. Ve standardní verzi je nabídka bodů zájmu oproti verzi Professional podstatně omezená (5 kategorií oproti 43).

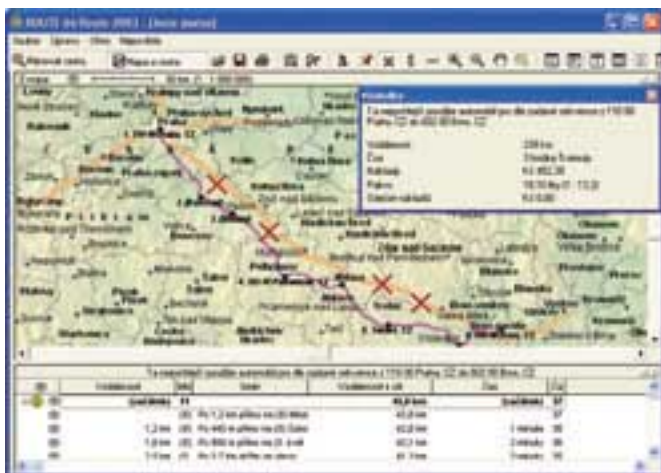
Základní verze Route Europe má v nabídce (stejně jako verze Professional) položku *Města a ulice*, ale žádné názvy ulic zde skutečně (na rozdíl od verze Professional) nenajdeme. Vyhledávání měst a městských částí probíhá hierarchicky od nejvyšších územněsprávních celků (jako jsou například spolkové země v Německu a kraje

Aktuální dopravní informace (verze Professional)

Vypočítaný itinerář je skutečně podrobný (verze Professional).

Z Prahy do Brna bez dálniční známky (verze Standard)

Body zájmu v Praze (verze Standard)

- u nás) přes okresy až po jednotlivá města a ulice v nich.

Vyhledávání bodů zájmu probíhá rovněž v několika krocích. Prvním je určení kategorie (letišť, hraniční přechody, hotely apod.), následuje výběr země a pak konkrétního objektu. Po dvojnás klepnutí se vybraný objekt zobrazí na mapě, pokud na položku klepneme ještě jednou, zobrazí se okno s informacemi, ve verzi Professional dokonce s podrobnou adresou včetně telefonu.

Při vyhledávání musíme mít na paměti, že je třeba vždy zadávat původní názvy; nenajdeme tedy žádný Londýn, ale pouze London, zadat musíme Dresden, nikoliv Drážďany atd.

PLÁNUJEME TRASU

Dříve než začneme s plánováním tras, měli bychom věnovat pozornost a čas nastavením, která najdeme na prvních dvou kartách v menu *Úpravy/Předvolby*. Nejprve si nastavíme rychlostní limity na dálnici, hlavní silnici, místní silnici nebo v městských uličkách. Na další kartě vyplníme náklady na palivo a průměrnou spotřebu našeho vozidla.

Plánovat trasu můžeme dvěma způsoby: buď můžeme nalézt požadované body trasy pomocí vyhledávače a přenést je do itineráře prostřednictvím tlačítka *Přidat...*, nebo můžeme použít ikonu *Přidat bod na cestě*, pomocí které si můžeme celou cestu „naklikat“.

Vygenerovaný itinerář je podrobný, navíc si každý jeho bod můžeme nechat zobrazit na mapě v požadovaném měřítku. Klikneme-li na ikonku *Výsledky* v horní liště, zobrazí se okno s celkovou délkou naplánované trasy, s výpočtem doby cesty a nákladů na palivo (mzdu, amortizaci apod.).

Route Evropa se při plánování cest v maximální míře snaží používat silnice vyšších tříd a dálnice, nabízí však několik variant výpočtu – nejrychlejší, nejkratší, nejekonomičtější a nejlevnější – a to pro osobní auto či nákladní

automobil. Pokud tedy chceme programu vysvětlit, že nechceme kupovat dálniční známku, přidáme prostě na cestě několik bodů mimo dálnici a necháme itinerář přepočítat.

Způsob plánování trasy se v obou verzích nijak neliší, rozdíl je pouze v tom, že v Route Europe Professional jsme omezeni na západní Evropu, na druhou stranu ale můžeme využít navigaci v ulicích. Itinerář vypočítaný verzí Professional je skutečně velmi podrobný.

PŘIPÍNÁČKY, UZÁVĚRKY...

K vyznačování míst na mapě slouží v Route Europe připínáčky. Do mapy jich můžeme „napíchat“, kolik chceme, rozdělovat je můžeme do skupin (ke standardně nastaveným skupinám *Rodina* a *Přátelé* si můžeme přidat další, třeba *Firmy*). K připínáčkům lze doplnit komentáře nebo URL adresy, můžeme je také použít jako body na naší cestě.

Další možností, jak si můžeme mapu „personalizovat“, je doplnění uzávěr na silnicích. Pokud nějakou silnici uzavřeme, aplikace s ní už nebude počítat. Jde tedy o další řešení problému chybějící dálniční známky (viz výše). I uzávěry můžeme členit do kategorií, přidávat komentáře a URL.

TO JEŠTĚ NENÍ VŠECHNO...

Z dalších významných vlastností Route Europe se ještě sluší jmenovat podporu spolupráce s GPS navigačními přístroji (pracujícími v souladu s MNEA 0183), připojenými na sériový port počítače.

Verze Professional má pak ještě jeden trumf v rukávu, a to aktualizaci dopravních informací pomocí internetu (bohužel dostupná pouze pro Německo, Velkou Británii a Holandsko).

TA ČEŠTINA...

Jak jsem se již zmínil, Route 66 komunikuje třinácti jazyky (soudě podle adresy firmy na

obalu CD, je mateřskou řečí aplikace holandsština). Lokalizace do takového množství jazyků se neobešla bez chyb, a tak i po zásahu FontMapperu zůstává Vyškov Vyskovem a letiště letištěm. Chyby se netýkají jen diakritiky, drobné překlepy najdeme na mnoha místech (kilomeer místo kilometr, čsa místo čas aj.). Zajímavá je skutečnost, že u některých měst je název zobrazen správně (např. Telč), ale názvy okolních obcí již obsahují chyby v diakritice (Telc-Studnice). Naštěstí tyto nepřesnosti nemají žádný vliv na vyhledávání podle jména – tzn. po zadání slova „Telč“ Route 66 najde jak Telč, tak městské části, které jsou uváděny jako Telc.

Verze Professional se s tímto problémem pochopitelně nepotýká.

VZHŮRU DO EVROPY

Route Europe 2003 je velmi kvalitní multifunkční aplikace. Mapy jsou poměrně podrobné, o tom, že zde nenajdete každou polní cestu, nemá smysl polemizovat.

Standardní verze uspokojí cestovatele, kteří se obejdou bez podrobných plánů měst a názvů ulic, verze Professional pak nabízí skutečně robustní řešení pro cestování po západní Evropě.

Pokud vozíte v autě notebook, s Route Europe 2003 se určitě neztratíte (alespoň tedy v Evropě ne). ■ ■ ■ Radek Kubeš

ROUTE 66 ROUTE EUROPE 2003

VÝROBCE ROUTE 66 Geographic Information Systems B.V.
www.66.com

POSKYTL Digital Media, Olomouc
www.digitalmedia.cz

HARDWAROVÉ NÁROKY Pentium 200 MHz, 64 MB RAM,
1,3 GB na disku (verze Professional 4,6 GB)

OPERAČNÍ SYSTÉM Windows 98/NT a vyšší

CENA 1880 Kč, verze Professional 3990 Kč

ADVANCED ZIP REPAIRER 1.52

Opravař zipů

Komprimace souborů je populární i v dnešní době relativně velkých objemů pevných disků a přenosných paměťových médií. Zapakovaná data často musí urazit dlouhou cestu a projít několika přenosy, než se dostanou na místo určení. Už se vám určitě někdy dostal do ruky soubor komprimovaný do formátu ZIP, který nešel „rozbalit“ klasickou cestou. Pak jste měli dvě možnosti: buď se smířit s tím, že se dovnitř nepodíváte, nebo použít Advanced ZIP Repairer. Jak již sám název napovídá, jedná se o aplikaci určenou k obnově co největšího množství dat z poškozených archivů ZIP (podporována je až verze 4.0 a vyšší) nebo samorozbalovacích archivů vytvořených různými aplikacemi.

Ovládání programu je velmi jednoduché, stačí zvolit poškozený soubor, určit, jak má být pojmenován opravený archiv, a klepnout na tlačítko *Start Repair*. Najednou lze také opravit více souborů (funkce *Batch Repair*). Proces opravy lze sledovat v logu, který aplikace automaticky vytváří.

V nastavení programu lze zvolit několik parametrů vztahujících se ke způsobu provádění oprav poškozených souborů. Většinou uživatelů nicméně bude bohatě postačovat defaultní nastavení. Význam jednotlivých nastavení je podrobně popsán v nápovědě. Po instalaci lze aplikaci spustit přímo z kontextového menu Průzkumníka pomocí pravého tlačítka myši. Advanced ZIP Repairer je distribuován formou sharewaru, přičemž neregistrovaná verze vám dovoluje vyzkoušet funkcionalitu produktu na nejvýše 10 souborech menších než 3 MB. Poplatek za registraci ve výši skoro 30 USD je tak jedinou vadou na kráse této funkčně velmi zdařilé aplikace.

■ ■ ■ Michal Přádka

VÝROBCE RepairFile.com, Inc.

INFO www.repairfile.com

VELIKOST SOUBORU cca 1 MB

OPERAČNÍ SYSTÉM Windows 95/NT a vyšší

CENA shareware, 29,95 USD

CAMSTUDIO 1.80

Natoč to...

Při tvorbě uživatelské příručky nebo při přípravě podkladů pro školení o obsluhu softwaru je velmi vhodné kromě klasických screenshotů použít videosekvence, na kterých uživatelé přímo uvidí postup práce s aplikacemi. Program CamStudio nahrává dění na vašem monitoru do videosouboru ve formátu AVI. Ukládat je možné nejen obraz, ale i zvuk – třeba komentář namluvený do mikrofonu. Snímat lze buď okno o zvolené velikosti, nebo celou plochu obrazovky. Můžete si také zvolit, jakou podobu bude mít ukazatel myši, nebo ho můžete úplně skrýt. Na obrazovku lze rozmístit různé objekty (bublíny, šipky...) s informačním textem.

CamStudio umožňuje nastavení široké škály parametrů pro nahrávání a kódování obrazu i zvuku. Video lze komprimovat pomocí libovolného nainstalovaného kodeku. Pro kompresi zvuku lze použít například MP3 kodek. Součástí aplikace je i přehrávač, kde si můžete své dílo ihned prohlédnout. I bez znalosti nastavení parametrů u jednotlivých kodeků může začátečník na jednoduchém posuvníku nastavit požadovanou kvalitu záznamu a s tím související velikost výsledného souboru s videosekvencí.

CamStudio je tzv. open source, je tedy zcela zdarma a k dispozici je i jeho zdrojový kód. Základní práci s programem zvládne i začátečník. Pro plné využití všech možností, zejména nastavení komprese videa a zvuku, je však již třeba mít jisté zkušenosti. Obsluhu programu ještě zjednodušují klávesové zkratky.

Pro přípravu instruktážních materiálů a uživatelských příruček na CD-ROM je CamStudio výborným pomocníkem i pro začátečníky. Aplikace existuje v anglické, francouzské, italské a japonské verzi. ■ ■ ■ Radek Kubeš

VÝROBCE RenderSoft

INFO www.rendersoft.com

VELIKOST SOUBORU cca 1,1 MB

OPERAČNÍ SYSTÉM Windows 95/NT a vyšší

CENA freeware

CHAMELEON CLOCK 3.01

Multifunkční hodiny

Zdají se vám standardní hodiny ve Windows příliš nudné a jednoúčelové? Pak zkuste Chameleon Clock – multifunkční hodiny a kalendář s možností změny vzhledu pomocí skinů. Záleží jen na vás, zda chcete nahradit standardní hodiny v oznamovací oblasti (system tray), nebo přidat nové samostatné hodiny v plovoucím okně. Kromě standardních funkcí měření času a zobrazování data umí Chameleon Clock odpočítávat čas do zvoleného okamžiku (v hodinách, minutách a sekundách, nebo jen v sekundách), zvládá různé druhy alarmů, obsahuje plánovací (i menstruační) kalendář, umí spouštět zvolené aplikace, vypnout systém ve zvolený čas, synchronizovat vaše hodiny s hodinami atomovými, zobrazovat fáze měsíce, časová pásma nebo juliánský kalendář. Uvedené funkce však nejsou ani zdaleka úplným výčtem všech vlastností a nastavení Chameleon Clock.

Abyste mohli nahradit fádnot hodiny od Microsoftu, nabízí vám Chameleon Clock, po vzoru Winampu, množství skinů – v základní výbavě jich najdete asi třicet, další si můžete stáhnout z internetu nebo sami vytvořit.

Ovládání Chameleon Clock je velmi jednoduché a přehledné, aplikace je lokalizována do mnoha jazyků, čeština však chybí (do verze 2.2 lze nainstalovat slovenštinu). Chameleon Clock si můžete stáhnout u výrobce, součástí instalace je i krátký průvodce programem, použití nebude dělat problémy ani nezkušeným uživatelům. Demoverze obsahuje některá méně podstatná omezení, používat ji můžete 30 dní.

Chameleon Clock nabízí skutečně širokou škálu funkcí a nastavení, a to za poměrně slušnou cenu. ■ ■ ■ Radek Kubeš

VÝROBCE Soft Shape

INFO www.softshape.com

VELIKOST SOUBORU cca 1,4 MB

OPERAČNÍ SYSTÉM Windows 95/NT a vyšší

CENA shareware, 24,95 USD

JUST THE FAX 2.9

Jen fax...

Zajímavou možností samostatného faxování z PC je produkt s výmluvným názvem Just The Fax, který je distribuován jako shareware a který si můžete bezplatně vyzkoušet po dobu 30 dnů, maximálně však pro odeslání deseti faxových zpráv.

Just The Fax po nainstalování vyžaduje nastavení komunikačního portu modemu (případně je možné použít autodetekci), nebo již dříve funkční modem lze rovnou vybrat ze seznamu. Dále je nezbytné vložit jméno (nebo název firmy) a telefonní číslo, které se bude zobrazovat v záhlaví ochozích faxových zpráv. Aplikace má integrovaný hezký WYSIWYG editor pro vytváření faxových zpráv, přičemž v něm můžete dokonce provádět kontrolu anglického pravopisu.

Chcete-li poslat opravdu formální a hezký fax, můžete si vytvořit úvodní stranu své faxové zprávy, k čemuž slouží dvě připravené šablony, jež lze dále modifikovat a úpravy ukládat ve formě dalších šablon. Příjemce vašich faxů lze ukládat do jednoduchého telefonního seznamu. Veškeré příchozí a odchozí faxy jsou archivovány pro pozdější použití.

Poměrně široké možnosti nastavení programu využijete zejména v případě problémů s modemem nebo při nestandardním chování telefonní linky (nutnost vytočit před vlastním číslem určitou předvolbu apod.).

Just The Fax je samostatně fungující aplikace, která neinstaluje žádnou virtuální tiskárnu, pomocí které byste mohli posílat faxy ze všech aplikací Windows stejným způsobem, jako je uskutečňován klasický tisk. Hodí se tedy uživateli, kteří chtějí faxy sestavovat přímo v daném programu, neboť integrovaný textový editor je na velmi slušné úrovni.

■ ■ ■ Michal Přádka

VÝROBCE RKS Software, Inc.

INFO www.rkssoftware.com

VELIKOST SOUBORU cca 1,3 MB

OPERAČNÍ SYSTÉM Windows 95/NT a vyšší

CENA shareware - vyzkoušení zdarma, registrace 19,95 USD

KERIO PERSONAL FIREWALL 2

Firewall zdarma

Firewallů je na softwarovém trhu dostatek, problém je však v tom, že za kvalitní firewall musíme nejdříve zaplatit. O Kerio Personal Firewallu to tak docela neplatí. Pokud se chystáte používat firewall soukromě, nebude vás stát vůbec nic, pokud bude sloužit ke komerčním účelům, můžete ho 30 dní zdarma testovat. Jednoúčastnícká licence pak stojí 39 dolarů.

Po jednoduché instalaci a restartu systému se ikona firewallu zabydlí v oznamovací oblasti, aplikace automaticky detekuje pokusy o komunikaci směřující do nebo z vašeho počítače. Pomocí Kerio Personal Firewallu tak můžete zabránit útokům z internetu, například v podobě trojských koní, a zároveň ochránit svá data před destruktivním útokem nebo spywarem.

Kerio Personal Firewall vám umožní nastavit si tři stupně ochrany. Minimální úroveň povolí veškerou komunikaci kromě uživatelem nastavených výjimek, maximální ochrana pak zablokuje veškerou komunikaci se sítí. U každého programu si může uživatel nastavit, zda mu povolí komunikaci s internetem, či nikoliv – Kerio Personal Firewall si nastavení zapamatuje. Nastavení programu může měnit pouze administrátor, a to i za pomoci vzdálené obsluhy. Veškerá komunikace se sítí se zapisuje do protokolu.

Stejně jako povolení pro aplikace lze definovat povolení komunikace se zadanými, důvěryhodnými IP adresami.

Ochrana firewallem by měla být standardním vybavením všech počítačů připojených k internetu. Kerio nabízí kvalitní produkt, se kterým si (i přes absenci češtiny) poradí i začátečníci, ale stejně tak poslouží i zkušeným uživatelům. ■ ■ ■ Radek Kubeš

VÝROBCE Kerio Technologies Inc.

INFO www.kerio.com

VELIKOST SOUBORU cca 2 MB

OPERAČNÍ SYSTÉM Windows 98/NT a vyšší

CENA freeware

NORTON SYSTEMWORKS 2003 PROFESSIONAL EDITION

Jen malé změny

Norton SystemWorks je soubor programů, jejichž cílem je udržet počítačový systém v dobré kondici. K tomu by měl napomáhat test diskových médií (Disk Doctor) spojený s defragmentací (Speedisk). Stále víc počítačů je připojeno k internetu, proto již několik verzí programu obsahovalo nástroj pro čištění (nejen) webového obsahu (CleanSweep). Součástí balíku je i antivirus.

Verze Professional vedle toho navíc obsahuje program pro klonování diskových oddílů (Ghost) a utilitu pro obnovu poslední provozuschopné verze Windows, program GoBack v licenci firmy Roxio.

Nejvýznamnější novinkou verze 2003 je kompletní aktualizace virové báze antiviru. Díky možnosti aktualizace přes internet (funkce LiveUpdate) lze tuto bezpečnost zajistit po dobu dalších 12 měsíců, poté bohužel předplatné této služby končí. Právě automatické prodloužení předplatného je dle mého soudu jediným rozumným důvodem k nákupu nové verze utility, neboť ostatní novinky jsou již ze skupiny těch méně významných. V případě antiviru lze nyní prohlížet i soubory zasílané aplikacemi typu instant messenger (typicky ICQ), program by si v této verzi měl také lépe poradit s nejrůznějšími červy.

Přesuneme-li se do dalších aplikací balíku, tak vedle nezbytného nového kabátu v ovládacím programu přibylé nové tlačítko *One button check*, sloužící k aktivaci souborů testů, po jejichž provedení by měl být PC bez chyb a zase o něco rychlejší.

Hodnocení tohoto balíku je už po několika verzích stejné – jedná se o soubor kvalitních programů, jejichž vývoj však už delší dobu stagnuje. České uživatele nepotěší absence českého manuálu. ■ ■ ■ Petr Vostrý

VÝROBCE Symantec

INFO www.symantec.com

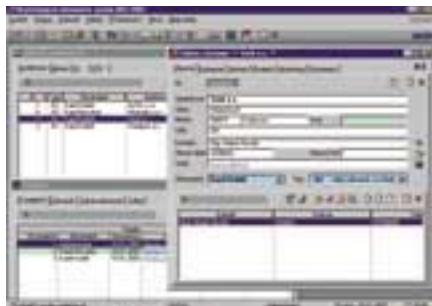
OPERAČNÍ SYSTÉM Windows 98/ME/2000/XP

CENA 144 eur

MIS 2.60

Marketingový informační systém

Současným trendem na trhu s podnikovými aplikacemi jsou systémy CRM, které mají firmám umožnit řízení vztahu se zákazníky. Bohužel velké a robustní CRM systémy od společností Oracle či Sybase jsou velmi drahé a mohou si je dovolit jen velké společnosti. Na malé a střední podniky se začíná ale v poslední době také pamatovat. Jedním z důkazů je produkt MIS 2.60 od společnosti Scoperius. Popis tohoto informačního systému je zároveň popisem základních funkcí, které by měly CRM systémy poskytovat. Program umožňuje odpovědným marketingovým pracovníkům evidovat veškeré údaje o zákaznících, o tržbách, které jim jednotliví zákazníci zajistili, stav zakázek, veškeré změny v jednání s partnery (sepsání smlouvy, nabídka služby, odstoupení od smlouvy apod.). Program umožňuje analyzovat struktury tržeb či stav různých projektů, na kterých daná firma participuje.

MIS 2.60 má vlastní databázi, do které dovede importovat data ve formátu dBase4 a csv. Samozřejmostí je možnost vyhledávání s použitím různých filtrů (funkce *Výběr*). Celý program je stavěn klasicky důsledně jako microsoftská aplikace, a pro obvyklé uživatele MS Windows tedy není obtížné se s aplikací rychle naučit pracovat.

Samozřejmostí je síťové sdílení informací jednotlivými pracovníky firmy.

Závěr: MIS 2.60 je vynikající CRM systém dostupné cenové kategorie. Obsahuje mnoho užitečných funkcí, které firmy rády použijí při budování, udržování a prohlubování vztahu se svými zákazníky. Dnes je to nutná (nikoliv však postačující) podmínka úspěšného podnikání.. ■ ■ ■ Michal Vomočil

VÝROBCE Scoperius software

INFO www.scoperius.cz

VELIKOST SOUBORU 3 MB

OPERAČNÍ SYSTÉM Windows 98/ME/NT/2000/XP

CENA 4800 Kč (1 uživatel), 13 000 Kč (2 uživatelé)

WMRECORDER 4.1

Streamvideo přímo z internetu

WMRecorder 4.1 (WMR4.1) umí ukládat Microsoft Media streamvideo. Pro správné fungování je preferován Internet Explorer a vyžadován je Microsoft Media Player 6.4 a vyšší. WMR4.1 pracuje ve dvou režimech: Browse mode recording a URL recording. Při prvním spuštění následuje proces nastavení. Jedná se o nastavení programů Windows Media Player a NetShow. Pro oba je nutné zadat správné volby protokolů a parametry připojení (přímé či adresu a port proxy). Je-li třeba, nastaví se ještě proxy pro samotný WMR4.1 a dále se odstartuje konfigurační procedura, jež je v plné správě WMR4.1. Nastavení pod tlačítkem *Setup* slouží pro změnu přehrávače (WMP nebo NetShow) v závislosti na typu souborů, se kterými se bude pracovat, přenosové rychlosti apod. Způsob fungování režimu Browse je založen na vytvoření lokálního proxy serveru, který se spouští a ukončuje společně s programem. Program také konvertuje *.WMR formát na *.ASF, automaticky detekuje a nahrává více klipů za sebou, během nahrávání lze cesty ke stahovaným souborům ukládat. Užitím režimu URL se vyhnete problémům s asociací souborů, URL recording přímo adresuje zvolený soubor na internetu. WMRecorder spolupracuje s multimediálním přehrávačem Windows Media Player, což umožňuje nahrávat z internetu bez webového prohlížeče. Adresu zadáte buď přímo do okna *Open URL* programu WMP, nebo zvolením textového souboru obsahujícího adresy. Vznikne tak playlist souborů, které WMRecorder dokáže zaznamenat. Vzhled programu není nikterak oslnivý, zato se jedná o užitečného pomocníka při pohybu na internetu.. ■ ■ ■ Lubomír Novotný

VÝROBCE Alex Ulrich

INFO www.netfor2.com

VELIKOST SOUBORU 150 kB

OPERAČNÍ SYSTÉM Windows 98/NT a vyšší

CENA freeware

SMART PIX MANAGER 6.001

Chytrý prohlížeč obrázků

Smart Pix Manager je, jak již název napovídá, šikovný manažer obrázků. Obrázky umí nejen prohlížet, ale také organizovat a mnoha způsoby editovat. Nabídka podporovaných formátů je skutečně velmi široká, obohacená i o formáty značně nestandardní. Aplikace se však neomezuje jen na obrázky; podporovány jsou i soubory s fonty (TTF), textové soubory (TXT, RTF, CSV), webové stránky (HTM, HTML, MHT, XML), a ve spolupráci s dalšími nainstalovanými aplikacemi lze pak pracovat i se soubory MS Office (DOC, XLS, PPS, PPT), video- a audio-soubory všeho druhu.

Práci s obrázky zvládá Smart Pix Manager na vysoké úrovni. Soubory můžete rozdělovat do databází, vyhledávat podle klíčových slov, hledat duplicitu nebo vytvářet slideshow. Přístup do databází je možné chránit hesly. Spolupráce se skenerem a digitálním fotoaparátom je samozřejmostí. Pro úpravy obrázků nabízí Smart Pix Manager kromě standardního otáčení, ořezávání, prolínání, redukce červených očí nebo konverze formátů také více než 30 efektů (rozostření, fragmentace...). Pomocí jednoduchého průvodce lze vytvářet HTML stránky s náhledy obrázků.

Smart Pix Manager nabízí dva druhy uživatelského rozhraní - zjednodušené a standardní. Ovládání aplikace je jednoduché a přehledné, u všech tlačítek se objevuje nápověda, k dispozici je bohužel pouze anglická, francouzská a německá verze. V demoverzi je omezena práce s databázemi a ochrana přístupovými hesly.

Smart Pix Manager je chytré řešení pro správu databází obrázků a jejich jednoduché úpravy, přináší funkcionalitu srovnatelnou například s populárním ACDSSee, ovšem za nižší cenu.

■ ■ ■ Radek Kubeš

VÝROBCE Xequite Software

INFO www.xequite.com

VELIKOST SOUBORU cca 2,2 MB

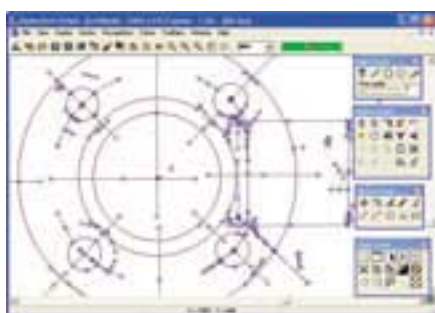
OPERAČNÍ SYSTÉM Windows 95/NT a vyšší

CENA shareware, 33,50 USD

RASTERVECT 6.8

Vektor z rastru

Aplikace RasterVect slouží k převodu rastrových obrázků (bitových map), reprezentovaných jednotlivými body, na vektorovou grafiku, popsanou matematickými funkcemi. Vstupem do aplikace mohou být například soubory formátu JPG, GIF, TIFF, PNG, BMP, PCX, TGA aj. S vektorovými výstupy ve formátech DXF, AI, WMF, EMF, EPS si pak poradí CorelDRAW, Adobe Illustrator, ale zejména AutoCAD.

Důležitou vlastností je možnost importu obrázků přímo ze skeneru (TWAIN rozhraní). To oceníte v případě, kdy potřebujete digitalizovat a znovu zpracovat technické výkresy, které jsou archivovány pouze v papírové podobě.

Obrázek, který chceme převést na vektory, je třeba nejdříve v aplikaci konvertovat na rastr (jednobitová barevná hloubka), následně si zvolíme způsob rozpoznávání (plochy, obrysy, výkresy) – a rozpoznávání může začít. V jednom nebo více průchodech RasterVect převede bitmapu na vektory. Pro zkušenější uživatele pak RasterVect nabízí mnoho dalších nastavení.

Vektorový i bitmapový výkres můžeme přímo v programu editovat pomocí panelů s mnoha užitečnými nástroji. Můžeme kreslit základní geometrické tvary, výkresy lze otáčet a transformovat jejich velikost, aplikovat na ně různé druhy výběrů (masek) aj. Instalace a práce s programem jsou velmi jednoduché (zvláště pro ty, kdo s vektorovou grafikou běžně pracují), aplikace však komunikuje pouze anglicky. Demoverzi programu RasterVect si můžete stáhnout z webu výrobce, její nedostatek spočívá v podstatném omezení při ukládání vektorových souborů.

■ ■ ■ Radek Kubeš

VÝROBCE RasterVect Software

INFO www.rastervect.com

VELIKOST SOUBORU cca 1 MB

OPERAČNÍ SYSTÉM Windows 95/NT a vyšší

CENA shareware, 80 USD

XP-ANTISPY 3.71

Naladíte si Windows XP

Operační systémy od Microsoftu, Windows XP nevyjímaje, obsahují mnohá nastavení, která zůstávají očím běžného uživatele skryta. Existují však utility, pomocí kterých si můžete svůj systém nastavit podle svých představ. Kromě asi neznámější utility pro „ladění“ systému – TweakUI for Windows XP – by vaší pozornosti neměla ujít jednoduchá a přehledná utilitka XP-Antispy. Funkce XP-Antispy upravují nejen vlastnosti systému, ale také komunikaci různých aplikací s internetem. Nabídka nastavení je rozdělena do několika kategorií: Funkce Windows Media Playeru, Zprávy o chybách, Ostatní nastavení, Internet Explorer 6 atd. Popis, co které nastavení znamená, najdeme ve spodní části okna aplikace. Zaškrtování okének probíhá standardně, ale k návratu do původního stavu musíme stisknout pravé tlačítko myši a klepnout na volbu „Resetovat do výchozího stavu“.

A co tedy konkrétně můžeme nastavit? Z nejzajímavějších funkcí bych jmenoval možnost zakázat Windows Media Playeru stahovat z internetu kodeky (stejně nikdy žádné nenajde), vypnutí zpráv o chybách, vzdálené pomoci, automatické aktualizace, odinstalování Microsoft Messengeru aj. K utajení vaší činnosti na internetu pak slouží volby jako Smazat položku registrů Alexa, Vypnout integrovanou autentifikaci Windows nebo Vypnout identifikaci přehrávače na internetových stránkách. XP-Antispy si můžete zdarma stáhnout z webu autora, velkou výhodou aplikace je lokalizace do mnoha jazyků včetně češtiny a slovenštiny. Pokud patříte ke zkušenějším uživatelům, XP-Antispy vám pomůže zefektivnit práci v systému Windows XP.

■ ■ ■ Radek Kubeš

VÝROBCE XP-Antispy

INFO www.xp-antispy.de

VELIKOST SOUBORU cca 0,1 MB

OPERAČNÍ SYSTÉM Windows XP

CENA freeware

PLACENÁ INZERCE

www.iijama.de

coolblue

15" BX3814UT

barevný TFT LCD

max. rozlišení 1024 x 768/75 Hz
doba odezvy 30 ms, H: 120°, V: 100°
OSD, TCO 99

cena **11.899,-***

17" AS4314UT/BK

barevný TFT LCD

max. rozlišení 1280 x 1024/75 Hz
doba odezvy 25 ms, H: 150°, V: 130°
OSD, TCO 99/95

cena **17.499,-***

18" AS4611UT

barevný TFT LCD

max. rozlišení 1280 x 1024/75 Hz
doba odezvy 30 ms, H: 160°, V: 160°
OSD, TCO 99

cena **26.499,-***

17" LS704UT

iijama Vision Master 1403

obrazovka FST

bodová maska 0,27 mm

30 - 70 kHz, TCO 99

cena **4.398,-***

19" LS902UT

iijama Vision Master 1451

obrazovka FST

bodová maska 0,26 mm

30 - 96 kHz, TCO 99

cena **6.999,-***

*Doporučená koncová cena bez DPH.

Wobasne produkty sa môžu odlišovať od skutečnosti. Obyčejný výrobce, FAIR AGENCY, s.p.z., s.r.o.

Modely /BK také v černé barvě

www.iijama.cz
www.iijamask.sk

Bezplatné telefonní číslo: (0800) 10 34 35

SUSE LINUX ENTERPRISE SERVER 8

Powered by UnitedLinux

Koncom roka 2002 sa Linux zjednotil. To by mohlo platiť minimálne pre distribúcie firiem SCO, SuSE, TurboLinux a Conectiva, ktoré sa môžu odteraz pýšiť spoločnou značkou United Linux.

Za visačkou UnitedLinux sa skrýva špecifikácia (viď www.unitedlinux.com) už spomínaných firiem, podľa ktorej budú „tvorovať“ svoje distribúcie. Nejedná sa teda o jeden spoločný produkt, ale skôr o značku – „Powered by UnitedLinux“, ktorou sa distribúcie už spomínaných firiem budú jednotne označovať. Určitá časť má byť ale všade rovnaká a od toho si tieto firmy sľubujú určité výhody, napríklad jednoduchšie a v konečnom dôsledku lacnejšie certifikovanie pre UnitedLinux.

K testovaniu som dostal UnitedLinux od SuSE, ktorý sa dodáva pod názvom SuSE Linux Enterprise Server a je samozrejme Powered by UnitedLinux. Dodáva sa na štyroch CD. Prvé dva CD obsahujú binárne balíčky pre UnitedLinux, to znamená, že CD sú rovnaké aj v distribúciach od zvyšných firiem. Pre tretí platí to isté čo pre prvé dva, s tým rozdielom, že obsahuje zdrojáky, a na poslednom dodáva SuSE svoje vlastné balíčky dostupné len v tejto špecifickej SuSE distribú-

cii (tento CD nenájdete v iných distribúciach).

Pri tvorbe základu spoločnej distribúcie sa práca medzi firmami rozdelila asi nasledovne: Vychádzalo sa hlavne z SuSE Enterprise Server Linuxu, verzie 7. TurboLinux sa posnažil prispôsobiť UnitedLinux nárokom ázijského trhu a Conectiva sa pohrala najmä s prostredím Gnome 2 a s kernelom. UnitedLinux však nemusí byť len značka distribúcií štyroch už spomínaných firiem, ostatné firmy sa na ňom môžu tiež spolupodieľať.

DOKUMENTÁCIA

SuSE Linux Enterprise Server 8 sa dodáva vo značne futuristicky vyzerajúcom plastovom obale, ktorý zároveň slúži ako zakladač tlačenej dokumentácie a CD. Toto riešenie je efektívne a značne praktické. Okrem všeobecných informácií a štyroch CD je v obale inštalácia príručka (110 strán) a príručka administrátora (331 strán). Dokumentácia a tiež plná lokalizácia sú dodávané pre deväť hlavných jazykov (hlavné európske, čínštinu, japončinu, kórejštinu; všetky tieto verzie sú aj v PDF formáte na CD).

Obe príručky sú typograficky pekne spracované (aj keď sú obrázky len čiernobiele, sú dostatočne názorné), sú prehľadné a zrozumiteľné a obsahovo budú vyhovovať nováči-

kom ako aj skúseným užívateľom. Obsahujú aj všeobecné údaje o problematike OS, resp. Linuxu, čo je doplnené radom príkladov a vecnými registrami.

INŠTALÁCIA

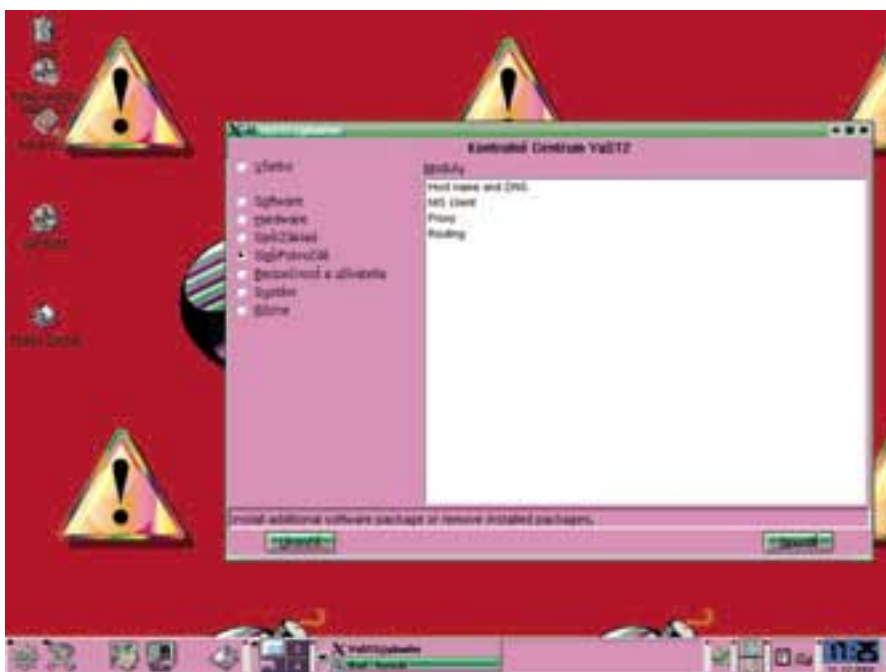
Inštalácia sa uskutočňuje cez nástroj YaST2, ktorý umožňuje ako textovú, tak aj grafickú inštaláciu, a je typická pre SuSE produkt – jednoduchá, prehľadná a prepracovaná.

Štandardne vyzerá tak, že sa spustí grafický inštalér, vyberie sa reč, v ktorej s vami inštalér bude komunikovať, nastaví sa základný hardware (ako myš, klávesnica). Particionovanie disku nechá na vás, alebo ho automaticky vykoná. Ako štandardný filesystem je predvolený ReiserFS, pričom je možné priamo pri inštalácii vybrať XFS, EXT3 či JFS. Tiež sa nezabudlo na možnosť usporiadať disky pomocou LVM (Logical Volume Manager) či vytvoriť RAID pole priamo pri inštalácii.

Po tomto základnom kroku sa naformátujú disky, vytvorí sa základný systém LSB (www.linuxbase.org) a je treba si vybrať druh inštalácie. Sú ponúkané:

- Minimálny systém;
- Minimálny grafický systém (bez KDE);
- Standardní systém UnitedLinux;
- Standardní systém (v českej lokalizácii).

Pre účely testu som vybral Standardní systém pro UnitedLinux. Tiež je možné pridať či odstrániť jednotlivé balíčky, ktoré sa v tom či onom druhu inštalácie majú inštalovať. Pri zvolenom druhu inštalácie sa inštalovali balíčky zo skupín Simple Webserver, LSB Runtime Environment, Graphical Base System, Analyzing Tools, Authentication Server (NIS, LDAP, Kerberos), DHCP & DNS Server, File & Print Server (NFS, Samba, CUPS), Mail a News Services, Gnome System, KDE Desktop Environment. Po inštalácii, ktorá trvá asi 20 minút a zaberie približne 1,3 GB priestoru na disku, sa dokonfiguruje zvyšok systému, ako napr. X Window System, sieťové rozhrania, zvuková karta atď. Väčšinu inštaláčnych krokov stačí vďaka inteligencii inštaléra len „odklikáť“ s použitím odporúčaných nastavení. Potom sa už len natiahne čerstvo inštalovaný operačný systém, a to bez nevyhnutnosti reštartovať počítač. Ako bootloader je použitý GRUB.

Nástroj pre komfortnú inštaláciu a konfiguráciu YaST2

Balenie produktu SuSE Linux Enterprise Server 8

Plastový obal slúži ako zakladač tlačenej dokumentácie a CD.

- Počas inštalácie balíkov si môžete vybrať dva pohľady: buď pohľad na log práve sa inštalujúcich balíkov, alebo na reklamu od SuSE. Pri voľbe druhej možnosti sa dozvieme potešujúci fakt, že aspoň počas 2 rokov budú pre túto vlajkovú loď dostupné patche a updaty, dokumentácia a podpora, pričom sa vyzdvihuje slovo „maintenance“.

Jediná chyba krásy na softvare YaST2, ktorá padne do oka pri inštalovaní v tak exotických jazykoch, ako je napríklad slovenčina, je, že niektoré texty nie sú kompletne preložené, ale sú z časti v angličtine. Je potešiteľné, že aspoň česká lokalizácia ktorá, je skutočne na veľmi dobrej úrovni, túto chybu nemá.

SOFTWARE

Dodávaná distribúcia je postavená na GLIBC 2.2.5 a jadre 2.4.19. Trochu ma zarazil fakt, že v defaultnej inštalácii nie je prítomný C prekladač. To je pochopiteľné – jedná sa o komerčnú distribúciu a pri inštalácii balíkov sa spolieha na správku balíkov RPM.

Defaultná inštalácia stavia na balíkoch DHCP 3.0.1, BIND 9.1.3, Samba 2.2.5, CUPS 1.1.15, Postfix 1.1.11, imap-2001a, Squid 2.4 STABLE7, Apache 1.3.26, Tomcat 4.0.4, PHP 4.2.2, FreeS/WAN 1.98.0.dd.14, OpenLDAP 2.1.4, MySQL 3.23.52, PostgreSQL 7.2.2 a iných viac či menej dôležitých serverových programoch.

Ako desktop prostredie si je možné vybrať buď GNOME 2.0.6, či KDE 3.0.3, pričom je

použitý Xfree86 server verzie 4.0.2. Na štvrtom dodávanom, SuSE-špecifickom CD je hlavne konfiguračný nástroj YaST2 a jeho moduly.

Poteší prítomnosť množstva security programov. Štandardne sú to okrem iného kontrolér integrity Tripwire, analyzéry logov Log-surfer a Webalizer, IDS nástroj Snort, skener Nmap, analyzér security systému Nessus alebo monitor systému Nagios.

To, že tento produkt mieri jednoznačne do enterprise sektora, kde momentálne dominuje Red Hat, dokazuje aj možnosť vytvárať clustre out-of-the-box či High-Availability features (drbd, heartbeat).

KONFIGURÁCIA

Vlastné nástroje na komfortnú inštaláciu, konfiguráciu a správu systémov sú hlavne výsadou komerčných distribúcií. Testovaný SuSE UnitedLinux nie je výnimka a pomocou dodávaných nástrojov (YaST2, SaX2 – tieto sú vidno na screenshots) sa dá konfigurovať základný systém a niektoré služby. O zvyšok či o detailnejšie nastavenia sa musí postarať administrátor s náležitými vedomosťami. Treba však poznamenať, že inštalované balíky sú zväčša predkonfigurované, a tak je ich samotná konfigurácia zvyčajne dosť nenáročná.

Ako som už spomínal, čo sa bezpečnosti týka, je tento Linux vybavený pomerne širokou paletou nástrojov. Zase platí, že na detailnejšie nastavenia budú nevyhnutné širšie znalosti administrátora. Po inštalácii boli z vonkajšieho rozhrania dostupné služby ssh 22/tcp, portmap 111/tcp a 111/udp a X na 6000/tcp.

DOJMY

Hneď prvá vec, ktorá udríe do oka, je pomerne zdĺhavý štart systému. To však ale na serveroch nezvykne bývať problém, keďže sa zvyčajne nerešartujú niekoľko krát za deň.

Pri defaultnej inštalácii tiež zarazí aj inštalovaný objem softwaru. Prakticky je preto asi najschodnejšou alternatívou minimálna inštalácia, pri ktorej sa inštalované služby vyberú jednotlivo, namiesto „paušálnej“ inštalácie každej dostupnej.

Produkt som používal niečo vyše týždňa na testovacom serveri, kde zanechal dobrý dojem. Inštalácia a základná konfigurácia boli vykonané hladko a môžu byť dobre príkladom, ako by tieto kroky mohli vyzeráť. Služby ako Samba či Apache sa sčasti dajú konfigurovať cez dodávané nástroje SuSE, zvyšok „ručne“ textovým editorom. Je to však pomerne nenáročný a bezproblémový proces.

Ako sa na Linux systém patrí, stabilita počas testovania netrpela, hoci ako som už spomínal, napríklad štart systému či služby by mohol byť pružnejší.

ZÁVER

Po vyhodnotení všetkých nadobudnutých poznatkov o UnitedLinuxe treba konštatovať, že za proklamovaným cieľom zjednocovať svet Linuxu sa skrýva odpoveď, najmä firmy SuSE, na fakt, že trhu so serverovými Linux distribúciami vládne Red Hat. Táto okatá a menej nahlas vykrikaná skutočnosť však nič nemení na fakte, že testovaný UnitedLinux od SuSE je profesionálna, vyspelá a skutočne prepracovaná distribúcia pre servery. Je možno oponovať, že aj na hi-end serveroch sa predsa „užívajú“ aj free distribúcie, ponúkané zadarmo. Týmto avšak okrem iných „drobností“ chýba hlavne veľká softwarová firma stojaca za ich chrbátom. Summa summarum je UnitedLinux ďalším dobrým produktom SuSE s ambíciou pohltiť značnú časť Red Hatom dominovaného trhu serverových Linux distribúcií. ■ ■ ■ Martin Užák

SUSE LINUX ENTERPRISE SERVER 8

Enterprise linuxová distribúcia na bázi UnitedLinuxu.

MINIMÁLNI POŽADAVKY VERZE x86 Intel 486 DX alebo kompatibilný, 256 MB RAM, HD väčší než 4 GB, CD ROM

VÝROBCE SuSE Linux, Norimberk, Nemecko

POSKYTL SuSE CR, Praha

CENA 28 800 Kč vrátane DPH

OBSAH CHIP CD: JAK NA DIGITÁLNÍ VIDEO PLUS

Jak na digitální video PLUS

Těsně před Invexem 2002 vyšel v našem vydavatelství Chip speciál s názvem **Jak na digitální video**. Dočkal se velice příznivých ohlasů a v současné době se doprodává první náklad. Protože se od té doby mnohé událo a hlavně Microsoft uvedl na poli digitálního videa převratné novinky, rozhodli jsme se připravit rozšiřující verzi **Jak na digitální video plus**.

Na rozdíl od podobně koncipovaných CD se však nejedná o pouhý soubor programů, ale o kompletní elektronický časopis, postavený na recenzích, návodech a manuálech, který je doplněn instalacemi popisovaných programů a pracovními soubory. Jednoduše lze říct, že s CD **Jak na digitální video plus** můžete okamžitě začít zpracovávat digitální video na počítači.

CO NA CD NALEZNETE?

Nejpodstatnější částí práce s videem je jeho editace. Té je také věnována rubrika **Editace a stříh videa** – nabídneme vám hned několik plných verzí softwaru, doplněných o návody a tutoriály. V první řadě se jedná o plnou verzi editoru **MovieXone 4.5**, ke kterému jsme speciálně pro tento CD připravili českou lokalizaci, recenzi a rozsáhlý návod, jak krok za krokem digitální video zpracovávat.

Jste majiteli **Windows XP** a zaujal vás nový formát **Windows Media 9** a freewareový stříhový software od Microsoftu **Movie Maker 2**? Na CD naleznete plnou instalaci finální verze. Připravili jsme přehledný návod pro práci, takže vám již nic nebrání stát se producentem vlastních filmů a klipů. Práce s videem se zjednodušila na maxi-

mální možnou mírou. V rubrice **Editace a stříh** najdete i freewareového veterána (ovšem se špičkovými vlastnostmi) pro úpravy videa – program **VirtualDub 1.4** s českým prostředím, který mnohým výrazně zjednoduší práci. Na CD najdete opět i návody na práci.

Protože předpokládáme, že své videovytvory budete chtít předvádět i na stolních DVD přehrávačích, připravili jsme návod k programu **TMPGenc**, který je zejména v oblasti dekódování formátu **Video CD (MPEG-1)** nedostižný. Pro toto použití je k dispozici zdarma; pokud budete chtít vytvářet videodisky ve formátu **SuperVideo CD (MPEG-2)**, máte na vyzkoušení 30 dnů.

Vzhledem k velké oblibě a dobré podpoře editačního softwaru **Studio 8** v našich končinách jsme se rozhodli zařadit na CD lokalizovanou demoverzi tohoto programu. Razíme názor, že je tím nejlepším, co se dá za necelé tři tisícovky pro domácí práci pořídit.

Další rubrika patří softwarovým přehrávačům – připravili jsme pro vás finální verzi **Windows Media Player 9**, **QuickTime 6**, **Real PlayerONE v2** a mnoho dalšího.

Dosud jsme se také nevěnovali problematice vysílání videa po internetu – streamingu; toto nedopatření jsme na tomto CD napravili. Připraveno je pro vás několik článků věnovaných této problematice a kompletní řešení pro streamování dvou nejrozšířenějších formátů: **Windows Media** a **QuickTime**.

Zpracování TV signálu se věnuje další rubrika – **Televize**. Ve spolupráci se serverem www.tvfreak.cz je pro vás připravena off-line verze tohoto webu, snad největšího a nejlepšího na našem internetu. Dále vás čeká rozsáhlý článek o převodu videokazet do **Video CD**, který také najdete v Chipu na straně 28. Teorii jsme doplnili instalací potřebných programů a testy televizních karet a **AD** převodníků.

Abyste měli pro práci s videem i nějaké zdroje, připravili jsme pro vás také rubriku **Soubory**, která obsahuje několik videoklipů v různých formátech. Kromě toho, že se dají použít k další editaci či konverzi, jsou na nich také velmi dobře vidět kvality použitých kodeků.

Poslední rubrika **Utility** obsahuje hned několik sekcí naplněných užitečným softwarem. Jsou pro vás připraveny programy pro získávání informací z videosouborů, kodeky, nástroje pro práci s titulky ve filmech, programy zaměřené na konverzi médií, instalace **bonus packů** a mnoho dalšího.

Zajímáte-li o zpracování digitálního videa, stačí už jen začít, protože vše potřebné najdete na našem CD. Přejeme vám mnoho úspěchů při natáčení, stříhání a produkování videa v digitální podobě. Když se vám něco podaří, neváhejte a napište. ■ ■ ■ **Vlastimil Bret**

PLNÉ VERZE NA CD

Movie Maker 2
 MovieXone 4.5 CZ
 VirtualDub 1.4 CZ
 Windows Media 9
 Codec Pack All in 1 5.0.3.7
 TVFreak ATV 2000

Domácí video s Microsoftem

Začátkem ledna jsme se dočkali finální verze programu pro střih videa na domácím PC, programu **Movie Maker 2** od Microsoftu, jehož první verze je automaticky instalována s **Windows XP**. Hned na začátku si musíme přiznat, že nedosahuje takového rozsahu možností jako nástroje od firem **Adobe**, **ULead** nebo **Pinnacle**. Co je na něm tedy tak zajímavého, že se mu chystáme podrobně věnovat? Je to prostě – je zdarma, pomíneme-li cenu samotného OS.

Pro instalaci, která si nevyžádá žádné zásahy ze strany uživatele, **Movie Maker** spusťte – naleznete ho v nabídce »Start | Programy | Windows Movie Maker« a také »...Příslušenství | Windows Movie Maker«. Vrhňeme se tedy rovnou do práce...

1. NATAŽENÍ VIDEO

Začínáte-li s novým projektem, zvolte v menu »File | New Project« (po prvním spuštění proběhne automaticky). Dalším krokem je získání, popř. vybrání zdroje videa. **Movie Maker** je schopen „grabovat“

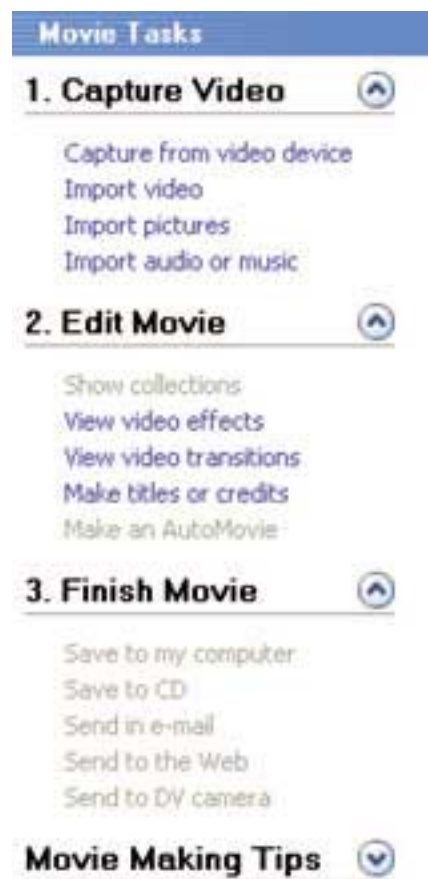
NA CD JAK NA DIGITÁLNÍ VIDEO PLUS NALEZNETE

kompletní verzi tohoto návodu; instalaci **Movie Maker 2**; instalaci **Movie Maker Winter Fun pack**; ukázkové soubory.

Celkový pohled na **Movie Maker 2**

video pomocí zachytávací karty z analogového signálu (analogová videokamera, videopřehrávač), natáhnout data z digitální kamery přes rozhraní **IEEE 1394** nebo importovat už existující multimediální soubory (audio, video, obrázky) nejběžnějších formátů. Před samotným začátkem práce si zkontrolujte nastavení obrazu v menu »Tools | Options«, záložka »Advanced«. Většina zřejmě využije normu **PAL** a poměr stran **4 : 3**. Na témže místě naleznete i základní nastavení délky vkládaných obrázků a přechodů v sekundách. Nově vložený prvek bude trvat udanou dobu, kterou lze pak v *timeline* individuálně měnit. Poslední položka pak určuje maximální velikost přílohy e-mailu – podle této hodnoty budou nastaveny parametry kom-

Movie Task sdružuje hlavní kroky tvorby filmu.

Nakupte
zálohovací
pásy
Imation
a získejte
hodinky
Swatch!

Akce trvá
jen do konce
března!

swatch+

Více informací na www.diskus.cz
nebo u našich obchodníků.

DISKUS
datamedia & storage
www.diskus.cz

Praha - centrála: Sokolovská 154, 180 00 Praha 8
tel.: +420 266 315 401, fax: +420 266 315 399
Praha - pobočka: Dittrichova 6, 120 00 Praha 2
tel.: +420 224 923 345, fax: +420 224 923 345
Brno: Cejl 20, 602 00 Brno
tel./fax: +420 545 213 082
České Budějovice: Lidická 15, 370 01 Č. Budějovice
tel./fax: +420 386 353 047, mobil: +420 603 465 623
Ostrava: Hudební 2, 709 00 Ostrava Mariánské Hory
tel./fax: +420 596 624 745

Výběr přechodu a průběh klipů ve storyboardu

Pomocí tlačítek lze měnit pořadí aplikování efektů.

prese, pokud se rozhodnete své dílko poslat někomu e-mailem.

2. PRÁCE V KOLEKCI

Před vlastním komponováním je vhodné si zdrojové videozáznamy a někdy i audiozáznamy rozdělit na klipy, které by měly celistvý záznam rozdělovat na logické celky. Teprve ty pak budete umísťovat na časovou osu (*timeline*) nebo *storyboard* představující sled klipů ve výsledném filmu. Bez vytvořených klipů se sice obejdete, poněvadž jistě úpravy můžete provádět i na *timeline*, ale ztrácí se efektivita a elegance.

V horní nástrojové liště klepněte na tlačítko »Collections« a nahradte tak panel »Movie Tasks« seznamem kolekcí. Obsah vybrané kolekce se zobrazí v prostřední části Movie Makeru. Pokud si nepřejete automatické rozdělení do klipů při importu, je možné ho provést dodatečně – vyvolejte kontextovou nabídku (pravé tlačítko myši) na položce v seznamu (jde vlastně o velký klip) v kolekci a zvolte »Create clips« nebo položku označte. Totéž provedte přes menu »Tools«. Protože však automatické vytvoření klipů není většinou přesné, jsou nutné ruční úpravy.

3. STORYBOARD

Jakmile máte rozděleno na klipy, sestavte z nich pomocí *storyboardu* základ celého filmu, přidejte přechody a efekty. Ve spodní části Movie Makeru se zobrazuje buď *timeline*, nebo *storyboard*, na který se přepnete tlačítkem »Show Storyboard« umístěným tamtéž. Postupně do připravených políček přesouvejte pomocí myši jednotlivé klipy (video, statické obrázky, prezentace) z kolekcí. Ty budou ve výsledku přehrávány podle toho, kam je přetáhnete – buď na konec, na začátek, nebo mezi jiné klipy. Klepnutím myši

na klip či přechod ve *storyboardu* a stiskem mezerníku/tlačítka Play započne v náhledovém okně přehrávání od tohoto místa. Všechny objekty *storyboardu* (můžete jich označit více stejného typu) lze pomocí drag&drop přesouvat z jednoho místa na druhé či úplně rušit klávesou Del.

PŘIDÁNÍ PŘECHODŮ (TRANSITIONS)

Animované přechody mezi klipy jsou velmi důležité – vždyť pokud z jednoho klipu přeskóčíte během snímku na úplně jiný záběr z klipu dalšího, utrpí vaše nově budovaná poloprofesionální pověst. V seznamu kolekcí nebo z panelu »Movie Tasks« pod oddílem »Edit Movie« vyberte »Video Transitions«. Pro lepší náhled klepněte do plochy se seznamem přechodů tak chytře, abyste nevybrali žádný z nich, a v kontextovém menu přepněte z »Details« na »Thumbnails«. Získáte tak i grafické znázornění každého přechodu. Poklepáním myši na jeden z nich se spustí v náhledovém okně animace prezentující celý přechod v akci. Jakmile budete s výběrem spokojeni, přesuňte myši přechod mezi dva klipy ve *storyboardu*, kam se následně přidá patřičná značka.

PŘIDÁNÍ EFEKTŮ

Ke každému klipu můžete přiřadit až šest efektů pro pozměnění výsledného obrazu. Postupujte stejně jako u přidávání přechodů, vyberte »Video Effects« a nastavte náhled na »Thumbnails«. Přetáhněte vybrané efekty na klip ve *storyboardu*. Jde to ale i jinak. Pravým tlačítkem myši klepněte na klip ve *storyboardu* a v kontextové nabídce zvolte »Video Effects«. Objeví se okno se seznamem všech vybraných efektů s možností přidat, odebrat a změnit pořadí, v jakém se budou na snímky aplikovat. Klip s přiřazeným efektem je označen hvězdičkou.

4. TIMELINE

Na časovém přehledu (*timeline*) máte možnost provádět obdobné operace jako u *storyboardu*, navíc ale s jemným laděním. Je to taková nutnost každého stříhu – je méně přehledný, umí toho však víc. Tlačítkem ve spodní polovině pracovního okna se přepnete ze *storyboardu* na *timeline*. Rozbalte zde řádek »Video« klepnutím na přiřazené tlačítko »+«. Získáte tak přehled o sledu jednotlivých klipů (i těch vložených dříve pomocí *storyboardu*), jejich přechodech a originálních audiostopách. Pod tímto celkem je umístěna ještě stopa pro doprovodné (alternativní) audio a překrývající titulky. To vše je přiřazeno k přesné časové ose. Mezi *timeline* a *storyboardem* lze kdykoli

libovolně přepínat a v obou provádět změny. Protože se při úpravách neobejdete bez drobného náhledu na editovanou část a zároveň často uvítáte možnost globálního pohledu na celé video, je na *timeline* implementována lupa. Aplikování provedených změn a efektů se provádí v reálném čase, můžete si tedy kdykoliv v náhledovém okně přehrát jakoukoliv pasáž tak, jak bude vypadat ve výsledku (plynulost tohoto náhledu vychází ze síly procesoru).

ZÁKLADNÍ OPERACE

Přejete-li si přidat další klip přímo do *timeline*, jednoduše ho přetáhněte myši z kolekce na požadované místo, a to buď mezi už vložené klipy, nebo na konec. Klip si v *timeline* ponechává i svou zvukovou stopu zobrazenou na řádku »Audio«. Nově přidaný klip nepočítá s žádným přechodem z předchozího, je ho proto třeba vytvořit ručně. Mazání aktivního (tím se stane po klepnutí myši) klipu se provádí klasicky klávesou „Del“, po stisku pravého tlačítka myši na obrazové části (řádek »Video«) klipu se zjeví kontextová nabídka. Jak vidno, je možné klipy pomocí standardních metod kopírovat a vkládat na jiná místa (taktéž jsou možné přesuny pomocí myši a kláves Shift/Ctrl). Zaujme zde ještě položka »Video Effects«, která vás přenesou do dialogu pro výběr efektů aplikovaných na obraz (viz Přidání efektů v předchozí části Storyboard).

Rychlé přesuny mezi sousedními klipy lze kromě myši provádět i kurzorovými klávesami vpravo/vlevo.

DOPROVODNÉ AUDIO

Co by to bylo za filmové dílo, kdyby nebylo dodatečně ozvučeno. S Movie Makerem při-

Před nahráváním mikrofonom nastavte jeho citlivost.

Pokud si přejete přidat další klip, jednoduše ho přetáhněte myši na časovou osu.

Pomocí tlačítek lze měnit pořadí aplikování efektů.

dáte k originálnímu zvuku klipů jednu stopu (řádek »Audio/Music« na *timeline*) s doprovodnou hudbou nebo vaším komentářem. Díky tomuto omezení jedné stopy nelze spojit komentář s podkladovou hudbou.

Takto přidaná stopa bude nezávislá na klipech, proto se jí jejich editace nedotkne. Jak už bylo zmíněno, možnosti jsou dvě:

- Základem je vložit audiosoubor do kolekce. To provedete úplně stejně jako při vkládání videa (mezi nepoužívanější podporované formáty patří WAV, WMA, MP3) a taktéž operace rozpojování/spojování jsou shodné. Přetáhněte audio z kolekce do patřičné pozice na *timeline*.
 - Není nad popsání situace vlastními slovy. Vyznačte tedy na časové ose místo (modrou svislou čarou), kde chcete začít s komentářem pomocí mikrofonu. Tip: Přesně na začátek klipu se přesunete klepnutím myši kamkoli do jeho oblasti. Stiskněte tlačítko znázorňující mikrofon (vlevo uprostřed). Oblast s kolekce bude nahrazena dialogem »Narrate Timeline«. Ještě před vlastním namluvením zkontrolujte nastavení úrovně hlasitosti mikrofonu. Mluvte do mikrofonu a sledujte barevný ukazatel u »Input level«. Nastavte vertikálního jezdce tak, aby maximální dosažená barva byla na pomezí žluté a červené. Jste-li spokojeni, je ze strany PC vše »ready« – připravte se na projev a stiskněte »Start Narration«. Jakmile už nemáte co říci, stiskněte »Stop Narration« pro ukončení, které jinak proběhne automaticky po posledním klipu. Budete vyzváni k uložení souboru typu WMA. Trefně charakterizujte obsah své řeči a soubor uložte. Ten bude automaticky vložen do kolekce a přidán do *timeline*. Pozn.: Přidávat komentář lze jen na místo, kde ještě žádný není. V případě kolize bude ten následující odsunut.
- Doprovodné audio lze na časové ose opět dělit, spojovat, mazat a aplikovat efekty. Nyní nabývá na významu tlačítko vedle mikrofonu – »Set Audio Levels«. Posuvníkem zde můžete vyjádřit poměr důležitosti (tj. hlasitosti) audia z originálního klipu a doprovodného audia.

5. NĚKOLIK POSTŘEHŮ

Práce v programu je intuitivní, i pro začátečníka by měla být nenáročná. Škoda že program neumí ukládat i za pomoci jiných kodeků než WMV9. Takový DivX či MPEG by se jistě hodily. Se zdrojovými daty ve formátu DV-AVI byla práce s programem na 700MHz procesoru a 256MB RAM až neúnosně pomalá, určitě by pomohlo vypnutí okamžitého počítání změn a náhledu (leč bohužel). Naopak MPEG1 byl velmi svižný. Práce s audiosoubory ve formátu MP3 často vedla ke spadnutí programu, po chvíli se snaha se je ale přece jen podaří začlenit do *timeline*.

■ ■ ■ P. Zákostelný

Look!

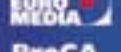
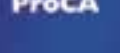
The Complete DVD Solution

metalAZS

SERL

AUTHORIZED DISTRIBUTORS:

	Diskus	tel.: 02 68315401
	eD system Czech	tel.: 597 444 111
	Lama Plus	tel.: 069 6323200
	Euromedia	tel.: 02 255702800
	ProCA	tel.: 02 67283406

www.verbatim-europe.com
info.central-east@verbatim-europe.com

AIST MOVIEXONE 4.5 CZ

Videostřížna zdarma

Při brouzdání na internetu narazíme na stovky programů, které nám jejich „programátoři“ nabízejí zcela zdarma. Většinou jde o malé programy nebo doplňky pocházející z dílen zapálených nadšenců, ovšem něco nám bezplatně nabídnou i „větší“ firmy. Příkladem může být videoeditor MovieXone od německé firmy Aist GmBH.

Produkty německé firmy Aist GmBH sice nemají takový věhlas jako software od Adobe, Uleadu nebo Pinnacle, přesto v její nabídce najdeme celou řadu zajímavých softwarových nástrojů – od nejjednodušších amatérských „střížen“ přes efektové moduly až po high-end kompoziční systémy.

Změna vzhledu prostředí a dvoumonitorové zobrazení promění Xone v profesionálně vyhlížející editor.

Takto může vypadat prostředí programu po „úklidu“ a reorganizaci prostředí vlastního vkusu

NA CD JAK NA DIGITÁLNÍ VIDEO PLUS NALEZNETE

kompletní verzi recenze MovieXone 4.5 CZ;
kompletní verzi návodu na MovieXone 4.5 CZ;
instalaci MovieXone 4.5;
českou lokalizaci programu;
ukázkové soubory.

MovieXone je velmi pozoruhodný program na zpracování videa s výraznými animačními schopnostmi. Rozhodně nevznikl ze soucitu jeho výrobce k méně majetným uživatelům. Aist prostřednictvím Xone demonstruje možnosti svých dalších, už placených produktů, jejichž základ je velmi podobný.

MovieXone není koncipován jako nástroj pro začínající uživatele. Spíše je jedním velkým reklamním bannerem, kterým se firma Aist snaží nastínit možnosti svých vyspělejších produktů. Xone má s nimi společný nejen způsob ovládání a grafické rozhraní, ale i základní editační funkce. Na rozdíl od nich má však některá omezení – například počet efektů a přechodů je značně limitován, chybí MPEG kódér nebo automatická detekce scén. Přesto je Xone dobře použitelným editorem, který po dokoupení některých modulů předčí i dražší software. Proto jsme pro vás připravili jednoduchý návod, ve kterém si popíšeme základní funkce Xone a naučíme se je používat.

NASTAVENÍ PROGRAMU

Po spuštění programu se kromě uvítací obrazovky zobrazí i dialogové okno pro nastavení parametrů projektu. Pokud jste správně zadali při instalaci normu PAL, mělo by být nastaveno schéma pro PAL: PAL D1/DV Standard 720/576 – toto nastavení je nevhodnější pro použití digitální videokamery, takže není nutné nic měnit.

Na ploše bude zobrazeno pět pracovních oken, což je standardní nastavení Xone. Každé z nich je plně konfigurovatelné – lze měnit jejich velikost, lze je ukotvit k jinému oknu nebo je s jinými okny sdružit nebo je nechat volně plovoucí, nezávisle na dalších oknech.

Prohlížeč slouží k vyhledávání a prohlázení objektů. Těmi mohou být video- a audiosoubory, statické obrázky, efektové nástroje nebo přechodové efekty.

Nalevo od prohlížeče je multifunkční okno se záložkami pro záznam videa, storyboardem pro vytvoření základní dějové linky filmu. Na záložce Uspořádat najdeme náhled pro úpravu velikosti obrazu nebo nastavení jeho polohy v prostorové kompozici. Poslední záložka, Provést, slouží pro export hotového filmu na disk.

Efektová schránka je určena k nastavení efektů použitých na některý klip.

Časová linka představuje klasickou časovou osu známou z jiných programů. Freewareová verze Xone má omezený počet stop – disponuje pouze jednou hlavní stopou (Video A a Video B) a jednou superimpose stopou pro vytvoření jednoduché kompozice nebo pro vložení titulků. S oknem časové linky je sloučeno okno časového grafu pro práci s klíčovými snímky efektů.

Náhled představuje základní způsob zobrazení videa umístěného na časové lince. V náhledu je zobrazováno video včetně všech aplikovaných efektů, titulků apod. Rychlost zobrazování je závislá na výkonu PC a akceleraci, resp. podpoře OpenGL grafickou kartou. Jednoduché efekty jsou v tomto okně zobrazovány téměř v reálném čase.

IMPORT A PŘÍPRAVA MATERIÁLU

Po konfiguraci programu si připravíme materiál, se kterým budeme pracovat. K „výuce“ by mělo stačit asi deset krátkých klipů a několik statických obrázků. K záznamu videa použijeme Xone, ale abychom je nemuseli „stříhat“ na jednotlivé scény, použijeme k jejich rozdělení Scenalyzer. Spusťte Xone v prohlížeči poklepáním na ikonu Movie klip. Dále otevřete složku Video, která by měla být prázdná. Prostřední horní okno přepněte na záložku Zachytit, cestu pro zaznamenané videosoubory změňte tak, aby se ukládaly do dříve připravené složky Video, a stiskněte Zachytit Movie klip. V okně pro záznam by měla jít ovládací tlačítka ovládat DV/D8 videokamera. Klepněte na ikonu nastavení a zaškrtněte políčko Synchronizovat s prohlížečem. Tlačítkem Zachytit spustíte záznam – stejným tlačítkem jej i ukončíte.

Tip: Xone podporuje i editaci videosouborů v MPEG formátu a MP3 audiosouborů.

EDITACE VIDEA

Video lze v Xone editovat v podstatě několika způsoby. Prvním a podstatně jednodušším způsobem je přenesení klipů do storyboardu. Druhý způsob – přenesení klipů přímo do časové osy – je spíše pro zkušenější uživatele. V tomto případě budou mít ponechán vol-

Xone nabízí nejen „klasickou“ časovou osu pro sestavení filmu, ale i speciální osu pro editaci klíčových snímků.

nou ruku a klipy mohou vložit prakticky kamkoliv do časové linky. Předtím je ale nutné deaktivovat ikonu Storyboard na časové lince – program totiž standardně pracuje v modu Storyboard.

Tip: Pro hromadný přesun klipů označte skupinu klipů (Ctrl + označení klipu nebo Shift + označení posledního přenášeného klipu) a přetáhněte je do časové linky nebo storyboardu.

V monitoru lze kontrolovat průběh editace délky klipu. Ve druhém okně je zobrazen náhled na přiléhající klip. Po spuštění monitoru se v časové lince zobrazí na začátku filmu dva „terčíky“. Každý z těchto bodů zastupuje podle barvy jedno monitorové okno. V podstatě jde o synchronizační body, které oceníme zejména v případě, potřebujeme-li zarovnat stopy nad sebou s přesností na jeden snímek. Uvedu příklad: Potřebujeme, aby ve snímku X začal hudební doprovod. Na snímek X tedy umístíme červený terčík a na začátek zvukového souboru přemístíme do audiostopy modrý terčík. Pak stačí v monitoru stisknout ikonu Synchronizovat modrý ukazatel s červeným a začátek hudebního doprovodu se přesune přesně na snímek označený červeným ukazatelem.

Tip: Pro lepší orientaci lze na časovou osu vložit značky (ukazatele), kterými označíte důležitá místa projektu, ke kterým se budete chtít

Přechodové efekty přidáte přetažením z prohlížeče do políček mezi náhledy ve Storyboardu.

Nová pobočka www.edcz.cz
Plzeň
 Sokolovská 74
 tel.: 377 542 880

Periferie Canon ZA NEJLEPŠÍ CENY... u eD' system Czech

eD' system Czech vyhlašuje akci **"CENOVÁ BOMBA"**. Staňte se našimi dealery a využijte skvělých nabídek na www.edcz.cz.

Tiskárna Canon S-200
eD kód 410249

Největší tiskárna od Canonu s rychlostí tisku 5 stran za minutu černobíle, 3 strany barevně, při rozlišení 2880x720 dpi. Tiskárna je přípojitelná k PC přes USB.

**Multifunkční zařízení
Canon SmartBase
MPC-600F**
eD kód 410332

Zařízení kombinující tiskárnu, kopírku, skener a fax. Tisk zvládá v rychlosti 17 stran za minutu barevně a 11 černobíle při rozlišení 2400x1200 dpi. Používá technologii oddělených inkoustů. Kopírka umožňuje zmenšení a zvětšení v rozmezí 25 - 400 %. Fax pracuje s rychlostí 33,6 kbps a jeho paměť dokáže pojmout až 270 stránek. Připojit ho lze přes USB i paralelní port.

Skener Canon LIDE 20
eD kód 410276

Nový skener od Canonu s rozlišením 600x1200 dpi při barevné hloubce 48 bit. Skener používá unikátní LIDE technologii, která umožňuje nižší spotřebu, takže skener nepotřebuje napájení ze sítě. Vše obstará USB 2.0 připojení.

**you can
Canon**

Autorizovaný distributor

Olomouc Nová 1262/95 tel.: +420-587-444-111 fax: +420-587-444-300	Praha Vlašská 744/2 tel.: +420-296-377-222 fax: +420-296-377-600	Brno Heřtovo nám. 30/95 tel.: +420-531-020-111 fax: +420-531-020-300	Pardubice Jana Palacha 1552 tel.: +420-467-408-111 fax: +420-466-354-216
--	---	---	---

Manipulace s efekty je velmi jednoduchá a přehledná díky Effect Boxu, kde jsou soustředěny všechny efekty použité na klipu.

později vrátit. Klepněte pravým tlačítkem myši na jezdce a z nabídky vyberte Daný ukazatel. Na časovém pásu se zobrazí malá značka, kterou lze poklepáním upravit nebo ji doplnit komentářem. Mezi jednotlivými značkami se pohybujeme pomocí klávesových zkratk Ctrl+Alt+ levá nebo pravá šipka.

Tip: V levé části časové linky (černý svislý pruh s názvy stop) můžete klepnutím na ikonku monitoru vypnout zobrazení celé stopy v okně Uspořádat, aktivací ikonky „zámku“ lze zablokovat klipy ve stopě proti manipulaci. Třetí, pravou ikonku vypneme zobrazení stopy v okně náhledu a zabráníme výpočtu efektů a objektů použitých ve stopě – lze tak ušetřit čas při výpočtu efektů v jiných stopách, které potřebujeme zobrazit v okně Videokontrola.

Pro přehrávání videa stiskněte Shift nebo ikonu Start/Stop v okně náhledu. Kurzorovými šipkami Left a Right na klávesnici můžeme video převíjet dopředu nebo dozadu, klávesami Home a End se přemístíme na začátek nebo na konec filmu. Zrychleného posuvu pak docílíme posuvem časového ukazatele v okně náhledu. Protože se zároveň posouvá jezdce – časový ukazatel na časové lince –, můžeme použít i tuto variantu k vyhledání místa střihu. Časová linka v okně náhledu je poměrně krátká, takže je vhodnější okno

náhledu trochu roztáhnout do délky, aby jeho linka poskytovala přesnější navigaci.

V náhledu uvidíte vše, včetně efektů. Musíte se však smířit s tím, že máte-li slabší PC, budou některé snímky vynechány a video nebude plynulé. To je způsobeno tím, že Xone stejně jako jiné programy Aistu využívají upravený renderovací engine, který má bohužel vliv i na části filmu bez efektů. Tento problém můžete trochu eliminovat nastavením kvality zobrazení (klepněte levým tlačítkem na okno Náhled a vyberte možnost Náhled nastavení). K vyššímu výkonu náhledu může přispět i vypnutí zvuku ve stejné nabídce.

TITULKY

Titulky se v Xone aplikují netradičně přetažením ikony Textový řetězec z prohlížeče do stopy Video 1. Zkuste... a posuňte jezdce nad titulky – v okně náhledu, popřípadě i na TV by se měl objevit žlutý nápis Movie Xone. Další úpravy titulku provedeme v efektní schránce (v okně sdruženém s prohlížečem).

VYTVOŘENÍ PROSTOROVÉ KOMPOZICE

Zajímavější nástroje nabízí panely pod ikonou Transformace. Je důležité vědět, že v Xone může být každý objekt vložený do stopy Video 1 transformován. Stopa Video 1 se do výsledného obrazu promítá jako samostatná vrstva, se kterou lze nezávisle na hlav-

ních stopách Video A a B manipulovat. Stopa Video 1 vždy překrývá stopy pod ní – proto budete-li je chtít zachovat alespoň částečně viditelné, musíte udělat stopu Video 1 průhlednou nebo tuto vrstvu zmenšit.

VYTVÁŘENÍ KLÍČOVÝCH SNÍMKŮ

Podívejme se, jak by mělo vypadat rozvržení klíčových snímků. K tomu nám nejlépe poslouží tzv. časový graf. Máte-li titulky stále označen, přepněte časovou linku do režimu časového grafu (klávesová zkratka Ctrl+3).

V časovém grafu celkem snadno nastavíme jednotlivé parametry klíčových snímků. Výhodou je, že zde vidíme jejich přesné rozvržení pro každý druh transformace zvlášť. Nejdříve označíme, který parametr budeme měnit – zda půjde o rotaci, nebo o pozici. Příslušný řádek označíme klepnutím na kolečko vedle názvu v levé části grafu. Tím dojde k jejímu zbarvení do zelená a my máme jistotu, že budeme měnit nastavení klíčových snímků pouze např. u rotace. Zároveň se v efektní schránce zobrazí panel pro nastavení rotace. Posuvník na ose umístíte tak, aby jeho osy protínaly klíčový snímek, který potřebujete upravit – pak stačí změnit hodnoty transformace v efektní schránce. Zacházení s klíčovými snímky vyžaduje trochu cviku. Nejprve si vždy rozmyslete celý průběh animace a nezapomeňte, že každá změna v transformačním panelu se projeví novým snímkem. Ty snímky, které se nám nehodí, smažeme jejich uchopením a přetáhnutím mimo

Náhled, přístupný poklepáním na klip v časové lince, je jednou z možností, jak kontrolovat editaci na TV monitoru.

Nastavení projektu a výstupu je velmi podrobné a může začínajícího uživatele i zmást množstvím parametrů.

stopy. Když posunete snímkem v lince Transformace, posunou se i pozice ostatních snímků pod ním. Bude-li označena linka Pozice a bude-li posouvat jen snímky na této lince, budou se posouvat nezávisle na ostatních. Ještě si ukážeme, jak se dají zkopírovat parametry snímků – třeba prvního a posledního klíčového snímku s parametry Pozice. Posuvník přemístíte na první snímek v ose a stisknete Ctrl+U – zobrazí se dialogové okno pro unifikaci (sjednocení) vybraných parametrů. Předmětem sjednocení bude Objekt: Textový řetězec, Efekt: Transformace a Kanál: Pozice. V podokně Kde použít zaškrtněte Skončit (tj. snímek na konci).

Nastavení parametru Pozice na prvním klíčovém snímku by nyní mělo být shodné s posledním snímkem. Podobně můžete sjednotit parametry všech snímků, nebo jen s předchozím či následujícím snímkem. Podobnou animaci jako u titulku bychom mohli provést i u statického obrázku. Tímto způsobem jsou animovatelné i další efekty.

Tip: Klíčové snímky přidáme do osy časového grafu stisknutím klávesy Ctrl a klepnutím na požadované místo. Přidáte-li snímek do hlavní linky s názvem efektu, vytvoří se klíčový snímek v každém parametru efektu (vyzkoušejte například na efektu Barva opravy – ten obsahuje další čtyři parametry pro nastavení jednotlivých barev). Potřebujete-li některý snímek duplikovat, podržte Ctrl, vyberte snímek kurzorem a přetáhněte jeho kopii na jiné místo.

V efektové schránce najdeme ještě efekty pro rozostření, barevné korekce, ořez obrazu nebo nastavení jeho celkové či částečné průhlednosti a úpravy jasu a kontrastu.

Efekty se dají aplikovat na kterýkoliv obrazový nebo titulkový objekt v časové lince. Stačí jejich ikony přetáhnout na objekty v lince. V našem projektu by bylo vhodné opatřit použitý statický obrázek efektem Průhlednost a pomocí klíčových snímků jej nastavit tak, aby se vrstva s transformovaným obrázkem prolula do videa.

Tip: Klepnutím na ikonu efektu v efektové schránce a stisknutím Ctrl+C můžete efekt včetně aktuálního nastavení přenést na jiný klip – označte jej v časové lince a zkopírovaný efekt vložte pomocí Ctrl+V nebo ikonu jednoduše přetáhněte na jiný klip.

Tip: Účinek efektu v okně Uspořádat dočasně vypnete klepnutím pravým tlačítkem na ikonu efektu a vypnutím položky Viditelný v plátně. Podobným způsobem jej můžete i uzamknout (Zamčený), abyste zabránili nechtěné manipulaci.

ZMRAZENÍ SNÍMKU A ÚPRAVA RYCHLOSTI

Mezi důležité úpravy videa patří „zmrazení“ snímku, zpomalení, zrychlení nebo tzv. „vracečka“. Xone se vypořádá i s těmito nástroji. Vyžaduje to ovšem více cviku než v jiných editorech, protože v tomto směru jsou tyto úpravy vyřešeny netradičně. Oproti jiným editorům má však Xone tu výhodu, že všechny zmíněné úpravy lze provést v jednom klipu, aniž bychom jej museli stříhat na více částí a na ně pak aplikovat jednotlivé úpravy. Budeme k tomu potřebovat zhruba 15sekundový klip, na kterém budou provedené úpravy patrné – nejlépe klip s jdoucími lidmi nebo projíždějícím automobilem.

V Xone nikde nenajdete funkce Freeze, Save Frame nebo Speed. Klip nahradíme statickým snímkem pomocí klíčových snímků, které vzniknou kombinací pozice jezdce v časovém grafu a nastavením času posuvníkem v efektové schránce. Začneme zmrazením videa a nahrazením části pohyblivého videa jedním snímkem z klipu.

EDITACE ZVUKU

Projekt zakončíme úpravou zvuku. Otevřete původní animaci a z Alba, ze skupiny Audio, přetáhněte skladbu do časové linky, do třetí stopy pro zvuk. Pokud máte v lince jen dvě zvukové stopy, pusťte skladbu na spodní hranu stopy Zvuk 2. Upravte délku stopy tak, aby byla zhruba stejná jako délka filmu. V levé části linky poklepejte na název této stopy a přejmenujte ji na Hudba. Budeme chtít, aby tato stopa začínala v některém snímku třetího klipu. Otevřete okno monitoru a červený terčík umístěte na tento snímek – uvidíte jej v levém monitoru. Modrý terčík přesuňte na začátek zvukové stopy – v pravém monitoru by se měl zobrazit zelený oscilogram.

Tip: Při editaci zvuku doporučujeme spustit náhled zvuku (klávesovou zkratkou Ctrl+8), ve kterém můžete přepínat nebo vypínat jednotlivé stopy.

Věříme, že vám tento návod pomohl vyřešit některé problémy nebo zodpověděl případné otázky týkající se Movie Xone a že i jeho dřívější odpůrci nyní dokáží ocenit přednosti tohoto zajímavého programu.

■ ■ ■ Jan Kosnar

PLACENÁ INZERCE

Nabídka našeho vydavatelství pro tento měsíc: WWW.VOGEL.CZ

PlayStation 2
Oficiální Magazín-CZ je časopis pro hráče na konzolách PlayStation 2 s demoverzemí her na DVD.

IT-NET
je specializovaný měsíčník o sítích, telekomunikacích a službách.

Počítač pro každého
je nejčtenější časopis nejen pro počítačové začátečníky.

Level je prestižní magazín o počítačových hrách, nejméně se dvěma CD nebo s DVD a s plnou verzí hry.

PPK speciál 1
Začínáme s internetem je publikace obsahující ucelené informace o internetu.

Informace o předplatném a objednávky:

tel.: +420 225 018 942, 225 018 946, fax: 225 018 900, e-mail: abonence@vogel.cz

ZPRACOVÁNÍ A ZÁZNAM VIDEO

Ozvučení

V minulém článku jsme si ukázali základy přípravy efektů a triků a tím jsme dokončili náš rychlokurz střihu videa. Video ovšem není vše: zatím jsme se – až na pár náhodných zmínek – vyhybali zpracování zvukového doprovodu.

Komplexní příprava zvukového doprovodu je značně složitá. Správné „namíchání“ vícekanálového zvuku zahrnuje rozdělení doprovodu, komentářů a případných efektů do správných kanálů. Rozložení konkrétních zvukových záznamů do kanálů přitom závisí na tom, kde na snímání scéně (nebo mimo ni!) zdroj zvuku právě je... My si však podstatně usnadníme práci: s vícekanálovým zvukem nepracujeme vůbec (ponecháme-li stranou stereozáznam doprovodné hudby, přebraný beze změny z CD); jen výjimečně používáme více služeb než prosté smíchání komentáře, doprovodné hudby

a případných zvukových efektů z nanejvýš tří stop – vlastně skoro totéž, co nabízí i zcela amatérský program iMovie.

Se zvukovými klipy se v profesionálních střihových aplikacích pracuje velmi podobně jako s klipy obrazovými: stejným způsobem je skládáme do stop, máme k dispozici stejné služby pro vkládání klipů i pro jejich rušení či přemísťování. Proto se soustředíme jen na to, co je jinak a co je pro práci se zvukem specifické.

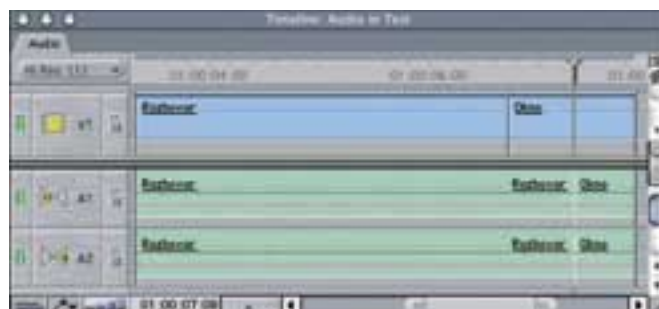
ZÍSKÁNÍ ZDROJOVÉHO MATERIÁLU

Při práci se zvukem v amatérském prostředí obvykle využíváme tři až čtyři zdroje:

- původní zvukový záznam, nahraný společně s videem;
 - doprovodnou hudbu, nejčastěji přebranou z CD (nebo z jiného zdroje kvalitního audiozáznamu);
 - komentáře, nahrané přímo prostřednictvím mikrofonu připojeného k počítači;
 - někdy mohou být čtvrtým zdrojem nejružnější zvukové efekty, získané obvykle prostřednictvím internetu.
- S doprovodnou hudbou, komentáři a zvukovými efekty je vše vcelku jednoduché; snad jen u komentářů záleží na tom, zda máme ve střihovém softwaru k dispozici prostředky pro pohodlné získání takovýchto klipů. Například Final Cut Pro nabízí službu Voice Over. Ta nejen umožní nahrát libovolný komentář a vložit jej přímo do požadované zvukové stopy na místo aktuální pozice, ale navíc přehraje krátký úsek existujícího záznamu před požadovaným místem a pípnutím nás upozorní, kdy je třeba začít mluvit. Spolu s možností komentář ihned přehrát a namluvit jej znovu v případě, že něco nevyšlo tak, jak mělo, to je velmi pohodlné. ■

Obr. 1. Vkládání obrazu beze změny zvukových stop

Obr. 2. Nezávislá editace audio- a videoklipů

Obr. 3. Řízení hlasitosti v timeline

U původního zvukového záznamu je to trochu složitější. Především, jestliže klip neobsahuje žádný smysluplný zvukový doprovod – a to je v amatérské praxi poměrně běžné –, můžeme hned při snímání určit, že v případě tohoto klipu chceme jen video; zvukový záznam se vůbec nemusí přenášet z kamery.

VZÁJEMNÁ VAZBA KLIPŮ

Nahrajeme-li klip z kamery i se zvukem, máme vlastně z pohledu stříhového programu trojici klipů: jeden klip obrazový a dva zvukové, odpovídající levému a pravému kanálu. Je zřejmé, že při hrubém stříhu (a často i později) požadujeme, aby tato trojice klipů byla pevně spojena – přemístíme-li někde obraz, chceme, aby odpovídající zvukový záznam „šel s ním“. To je také standardní chování jakéhokoli stříhového softwaru. Zajímavější to může být při jemném stříhu, kdy často budeme chtít vzájemnou vazbu obrazových a zvukových klipů zrušit – ať již úplně, nebo jen zčásti. Ukažme si na jednoduchém příkladu, jak na to.

VÝBĚR CÍLOVÝCH STOP

Dejme tomu, že v sekvenci máme nějaký zajímavý rozhovor, jehož zvukovou část chceme zachovat, ale obrazová část chce trochu oživit – například uprostřed rozhovoru chceme vložit kratší záběr, obsahující pohled z okna místnosti. Ovšemže už dávno víme, jak to udělat: použijeme službu Overwrite (resp. Superimpose) pro překrytí části rozhovoru novým klipem – nic jednoduššího... Jenže ouha, to vloží zároveň zvukový doprovod pohledu z okna do odpovídající zvukové stopy, a to jsme rozhodně nechtěli!

Nejjednodušším řešením je výběr cílových stop. Jestliže označíme pouze obrazovou stopu V1 jako cílovou stopu pro následující stříhové operace, stříhový software umístí do sekvence jen obsah cílové stopy, tj. obraz. Alternativní možností je

ponechat zvukové stopy jako cílové, ale docela prostě je zamknout – ani v tom případě se samozřejmě jejich obsah nezmění (obr. 1).

ZRUŠENÍ VAZBY

Jindy se nám lépe hodí přímo zrušit vazbu mezi klipy a dále s nimi pracovat nezávisle. Zrušit vazbu můžeme permanentně (takže stříhový software bude nadále klipy považovat za zcela nezávislé), nebo dočasně. Ve Final Cutu k tomu slouží ovladač v pravém horním rohu okna timeline. Jestliže jej aktivujeme, můžeme dočasně upravovat klipy nezávisle na sobě.

Dejme tomu, že chceme rozhovor pohledem z okna ukončit. Přitom ale má pohled z okna trvat (třeba pro vyplnění nějaké mezery v sekvenci) trochu déle, než trval původní rozhovor. V této části už má mít klip Okno samozřejmě svůj vlastní zvuk. Nejjednodušší způsob, jak toho docílit, je umístit klip Okno přes a za konec klipu Rozhovor pomocí standardní služby Overwrite. Pak využijeme ovladač pro dočasné vypnutí vazby mezi klipy a rozhraní mezi zvukovými klipy přemístíme pomocí služby Roll edit, již známe z jemného stříhu. Vzhledem k dočasnému vypnutí vazby se přitom rozhraní mezi obrazovými klipy nezmění (obr. 2).

KOMBINACE ZVUKU Z RŮZNÝCH STOP

Používáme-li skládání klipů do různých stop pomocí služby Superimpose, zvukový doprovod se uloží také do samostatné stopy „vedle“ již existujícího obsahu sekvence. Je však zapotřebí si uvědomit jeden zásadní rozdíl mezi skládáním videoklipů a zvukových klipů. Zatímco obrazový klip z nejvyšší obrazové stopy „vyhrává“, a není-li průhledný, není vidět nic jiného, zvukové klipy se prostě smíchají všechny dohromady.

Jestliže o některý ze zvukových doprovodů nestojíme vůbec, je nejjednodušší do sekvence vložit jen samotný obrazový klip (o tom jsme se bavili na začátku článku). Je ale možné, že kombinaci zvuků v sekvenci mít chceme – při

SECURITY 2003

Praha 15. dubna 2003

- Je hrozba kyberterorismu skutečně reálná?
- Jak se vypořádat s počítačovými viry?
- Proč potřebujeme u elektronického podpisu časové značky?
- Jak se bránit (a ubránit) před hackery?
- Je internetové bankovníctví bezpečné?
- Budou červi noční můrou internetu?

Pokud chcete znát odpověď na tyto a mnohé další otázky, dozvíte se je na tradiční konferenci **Security pořádané firmou AEC Data Security Company** již od roku 1992. Letošní ročník se uskuteční **pod záštitou Ministerstva vnitra ČR v úterý 15. dubna 2003** v historických prostorách Národního domu na Vinohradech (Praha). V letošním roce přivítáme na Security i zajímavé zahraniční hosty. Podrobnější informace o programu konference a přihlášku naleznete na www.security2003.cz, jakékoliv dotazy rádi zodpovíme na e-mailové adrese seminar@aec.cz

AEC

DATA SECURITY COMPANY

Zaštitá konference:

Mediální partner:

VOGEL PUBLISHING
s. r. o.

Formy přihlášení:

fax: +420 541 235 038

web: www.security2003.cz

e-mail: seminar@aec.cz

- pohledu z okna třeba kolem projel těžký motocykl a my stojíme o to, zahrnout do cílové sekvence jeho výrazný zvuk. Přitom navíc chceme, aby sice motorka slyšet byla, ale rozhovor aby byl stále jasně slyšitelný – je tedy zapotřebí u klipu Okno trochu snížit hlasitost.

I to můžeme zařídit přímo v timeline: stačí tenkou červenou čáru uvnitř klipu myši přemístit nahoru nebo dolů. Čára reprezentuje hlasitost, takže ta se mění podle potřeby. Na obr. 3 jsme „stáhli“ hlasitost zvukového doprovodu klipu Okno o 41 dB; díky tomu by měl být rozhovor dobře slyšet i přes hluk motorky.

NEZÁVISLÉ VSTUPNÍ A VÝSTUPNÍ BODY

V praxi ale velmi často narazíme na další problém: kromě motorky, kterou v cílové sekvenci chceme, mohla za domem o chvilku později třeba projet tramvaj, a o její hluk ani trochu nestojíme. Potřebovali bychom proto nastavit vstupní bod a výstupní bod zvukového klipu jinak než vstupní bod a výstupní bod klipu obrazového. Zatímco obrazový klip probíhá celou dobu, co jsme se dívali z okna, zvukový doprovod začne až těsně před průjezdem motorky a skončí hned po něm.

Profesionální stříhový software by měl podporovat i tuto službu. Ve Final Cutu je to jednoduché: prostě pomocí služeb ze skupiny Mark Split umístíme do klipu dvě nezávislé dvojice bodů. Pruh reprezentující klip v okně náhledu pak vypadá podobně jako obr. 4: v horní části vidíme vstupní a výstupní bod obrazového klipu; v části dolní jsou vstupní a výstupní bod klipu zvukového. Je vidět, že zvukový klip je daleko kratší. Kdykoli pak takový klip umístíme do sekvence, přenesou se do ní samozřejmě jen části mezi vstupním a výstupním bodem – jak u obrazového klipu, tak i u odpovídajícího klipu zvukového.

DETAILNÍ ÚPRAVY ZVUKU

Klíčové body (keyframes) pro nás nejsou žádnou novinkou – posloužily nám například pro průběžnou změnu nastavení jednotlivých

Obr. 4. Nezávislé vstupní a výstupní body pro obraz a zvuk

vých atributů filtru v průběhu klipu. Při práci se zvukem je tomu podobně. Pomocí klíčových bodů můžeme průběžně měnit hlasitost klipu (a vyvážení kanálů, ale s tím obvykle v amatérské praxi nic dělat nepotřebujeme).

Dejme tomu, že ani snížení hlasitosti klipu Okno nestačilo k tomu, aby byl rozhovor přes hluk motorky dobře srozumitelný. Dále snižovat hlasitost nechceme; raději bychom zesílili rozhovor – ale právě jen v době, kdy je slyšet hluk. Použijeme na to čtveřici klíčových bodů; jak ukazuje pátý obrázek, můžeme je nastavit přímo v okně timeline (povšimněte si zvláštního kurzoru myši – ten právě indikuje nástroj, pomocí něhož s klíčovými body v timeline můžeme pracovat).

SYNCHRONIZACE

Posledním trikem, který si vysvětlíme, je synchronizace zvukových a obrazových záznamů: v rozhovoru je třeba právě řeč o motorkách a my chceme, aby se zvuk motorky z klipu Okno ozval přesně v okamžiku, kdy někdo pronese zmínku o hluku motorek.

Základním prostředkem pro synchronizaci jsou značky. Už jsme se s nimi setkali; víme, že můžeme značku umístit kamkoli do kteréhokoli klipu. Víme také, že slušný stříhový software by měl podporovat automatické zarovnávání klipů na značky: Final Cut prostě zarovná klip na značku, jež je nejbližší k místu, za něž jej táhneme myši.

Proto by už mělo být v zásadě zřejmé, jak můžeme značek využívat pro synchronizaci. Rovnou při snímání nebo třeba později v okně náhledu umístíme značky na požadovaná místa (třeba v klipu Rozhovor na místo, kde se hovoří o hluku, v klipu Okno na pří-

jezd motorky). Pak prostě v sekvenci klip Okno uchopíme myši v blízkosti značky a popotáhneme jej tak, aby se tato značka automaticky zarovnala se značkou v klipu Rozhovor.

RYCHLÁ SYNCHRONIZACE POMOCÍ REPLACE
Máme-li stříhový software, který nabízí alespoň zhruba srovnatelné služby jako Final Cut Pro, můžeme s velkou výhodou využít pro rychlou synchronizaci dvou klipů stříhovou službu Replace. My jsme si tuto službu podrobně popsali před časem v rámci textu o jemném stříhu, proto si jen připomeňme její hlavní rysy:

- Vstupní a výstupní bod klipu se ignorují. Namísto toho se v sekvenci nahradí celý obsah klipu, uvnitř něhož je právě aktuální pozice.
 - Klip se do sekvence umístí tak, aby aktuální pozice v klipu (tak jak je nastavena v okně náhledu) přesně odpovídala aktuální pozici v sekvenci.
- Kromě toho ještě potřebujeme službu Match Frame, jež v okně náhledu otevře kopii klipu, který je právě v sekvenci na aktuální pozici v aktivní stopě (a umístí aktuální pozici náhledu na stejný snímek, na němž byla aktuální pozice sekvence).
- Pokud máme tyto služby k dispozici, můžeme bleskově synchronizovat klipy, aniž bychom potřebovali značku nebo jiné pomůcky. Postup je následující:

- 1) V klipu, který má zůstat beze změny – řekněme v Rozhovoru –, umístíme aktuální pozici na místo, kde je význačný bod, na který chceme klipy synchronizovat (při tradičním postupu bychom tam měli značku).
- 2) Aktivujeme stopu, ve které je klip, jehož obsah se má přesynchronizovat (pro nás třeba Okno). Použijeme službu Match Frame.
- 3) V okně náhledu, jenž zobrazuje kopii klipu Okno, vyhledáme pomocí aktuální pozice bod, který chceme synchronizovat s význačným bodem v klipu Rozhovor.
- 4) Vyvoláme službu Replace Edit.

To je všechno. Služba Replace nahradí klip v sekvenci jeho vlastní kopii z okna náhledu; jediné, co se ve skutečnosti změní, bude přesné posunutí klipu tak, aby si oba význačné body odpovídaly. ■ ■ ■
Ondřej Čada

Obr. 5. Řízení hlasitosti pomocí klíčových bodů

RADY PRO INSTALACI PEVNÉHO DISKU

Jak na disk

V případě pevných disků se většinou soustředíme pouze na jejich testování. Tentokrát chceme také přispět několika radami, jak vlastně pevný disk správně používat. Jeho výkon totiž můžete nevhodnou instalací celkem snadno degradovat.

Především je třeba upozornit na to, že pevný disk je poměrně zranitelné zařízení, a tak je při manipulaci s ním třeba dbát nejvyšší opatrnosti. Více zranitelný je za provozu, kdy se čtecí/zápisová hlavička pohybuje nad diskem, ale i s nepřípojeným diskem je potřeba zacházet slušně. Stačí s ním jen trochu klepnout o stůl nebo o skříň počítače a může dojít k jeho poškození, které se navíc nemusí projevit hned, ale až po delší činnosti.

Disk se v počítačové skříni většinou umísťuje do její střední části pod mechaniku velikosti 5,25". Je třeba ho řádně zajistit – raději čtyřmi šrouby, a to šrouby odpovídající velikosti (příliš dlouhé mohou disk poškodit). Nové disky (ATA/66, ATA/100 a ATA/133) se k základní desce nebo k řadiči připojují 80žilovým IDE kabelem. Ten má většinou tři konektory, z nichž jeden patří do základní desky. Bývá barevně odlišen, ale jestliže není, poznáte ho tak, že je více vzdálen od prostředního konektoru. Doporučujeme kabel při instalaci neotočit (to by mohlo vést ke zpomalení disku) a správně podle zámku konektoru nebo červeného vodiče č. 1 ho připojit k základní desce.

Další dva konektory kabelu lze využít k připojení dalších disků či jiných zařízení (mechaniky DVD, ZIP mechaniky apod.). Pokud jeden kabel použijete pro více zařízení, musíte jedno zařízení nastavit jako master a jedno jako slave, a to pomocí propojek umístěných na zařízení. Na disku jsou tyto propojky dobře označeny (většinou

jako M, S, a CL) a najdete je poblíž IDE konektoru. K disku je samozřejmě také potřeba připojit napájení.

Nový pevný disk neobsahuje žádná data a ani není připraven k použití. Pokud už je disk připojen v počítači a jde pouze o jediný disk, budete pro jeho zprovoznění potřebovat bootovací disketu s programy FDISK a FORMAT. Nabootujete z diskety, pomocí programu FDISK vytvoříte na disku oblast (partition) nebo více oblastí, které následně zformátujete. Jestliže má oblast na disku sloužit k zavádění operačního systému, je také nutné ji pomocí programu FDISK označit jako aktivní. Pokud už je v počítači jiný disk, můžete zavést systém z něho a postupovat podobným způsobem, ale pohodlněji, bez bootovací diskety. Po zformátování je disk připraven k činnosti.

To ale není všechno. Používáte-li například systém Windows 98, je potřeba také umožnit tzv. DMA režim, tedy přímý přístup na disk. V režimu DMA je totiž přístup na disk značně rychlejší a nebrzdí chod aplikací. V některých případech je také nutné instalovat příslušné ovladače základní desky (například All-in-one od firmy VIA).

A teď k tomu, jak režim DMA nastavit. Podívejte se na Vlastnosti počítače a přepněte se na záložku Device Manager. Dále vyhledejte pevný disk a zjistěte jeho vlastnosti. Na záložce Nastavení zkontrolujte, zda je zatržena volba DMA. Pokud ne, zatrhněte ji. Jestliže tuto volbu vůbec nevidíte, je pravděpodobné, že nastavení uskutečnily již ovladače základní desky. To samé zkontrolujte i v případě optických mechanik nebo jiných IDE zařízení.

Výkon disku můžete zkontrolovat pomocí nějakého testovacího programu (například HD Tach 2.61). My jsme tímto programem

Pokud DMA nezapnete, výkon disku, který má jinak přenosovou rychlost kolem 26 000 KB/s, se sníží asi na 4700 KB/s.

Ve Windows 98 zkontrolujte u vlastností disku, zda máte zatrženu volbu DMA (Direct Memory Access).

otestovali pevný disk jednou se zapnutým a jednou s vypnutým DMA a zjistili jsme, že výkon disku se dramaticky liší. Bez zapnutého DMA se přenosová rychlost snížila z cca 26 000 KB/s pouze na cca 4700 KB/s. Takže pozor na to. ■ ■ ■ Pavel Trousil

UAD-1 POWERED PLUG-INS.

Karta UAD-1 představuje hardwarovou podobu softwarových zásuvných modulů.

Síla jednoho švába

Říká se, že DSP karty jsou jen náhražkou hardwarových klíčů a samotnému počítači zas až tolik nepomůžou. Je pravda, že současné procesory samy o sobě s počítáním plug-inů problémy nemívají a starší typy DSP karet (s čipy o výkonu v řádech desítek MHz) při výpočtu pomáhají, asi jako když se někdo snaží hasit požár sběračkou. Pak jejich funkce spočívá skutečně pouze v tom, že jen dohlížejí na to, aby plug-iny nepoužíval někdo, kdo je nezaplatil. Když ale plug-inům vyhradíte 1 GHz, je už řeč o něčem trochu jiném.

Spousta kladných ohlasů v odborných časopisech i na internetu mě donutila, abych si od místního dealera také na nějaký čas vypůjčil ten zázrak jménem UAD-1. Jde o akcelerační kartu, hardwarovou podobu softwarových plug-in efektových modulů, osazenou jedním DSP procesorem. V průběhu první hodiny jsem byl překvapen hned několikrát. Poprvé, když jsem PCI kartu vybalil a podíval se na prakticky prázdnou desku, na níž se vedle dvou švábů chočil miničip zakrytý minichladičem. To že má mít gigahertz? Hned nato jsem se divil podruhé. To když jsem (z vrozené nevráživosti vůči manuálům) při instalaci přehlédl tučně vytištěnou hlášku: „Z přiloženého CD neinstalujte na systémy

Windows 2k a XP! Pro tyto OS si stáhněte nové ovladače z našich stránek...“ Když jsem potom pracně vymazal staré knihovny a nainstaloval správné ovladače, vše začalo běžet lépe, než jsem si předtím dovedl představit. O síle toho malého čtverečku jsem už nepochyboval ani na minutu.

Karta počítá plug-iny v rozlišení 24 b/96 kHz. Pro zachování maximální rychlosti využívá DMA (Direct Memory Access – přímý přístup k paměti).

Navic se mi zalíbilo, že se Universal Audio, jak jsem zjistil na jeho stránkách, o své zákaznický velice pěkně stará. (No aby taky ne za peníze.) S novými verzemi ovladačů se rozšiřuje i spektrum plug-inů, které jsou uživateli k dispozici. Jako poslední zatím přišel (multi-

efekt) Nigel, který do základní sestavy, již najdete na CD, nepatří. A snad jich bude ještě víc.

STARÉ ŽELEZO, KTERÉ NEREZAVÍ

Co ale do základu od počátku patřilo, jsou simulace dvou analogových kompresorů.

Pakliže na jejich rackové předlohy v nějakém studiu narazíte, mohou být zaprášené a možná i trochu otlučené, ale věřte, že na ně majitel nedá dopustit. Jedná se totiž o klasiky zvukařské historie. LA-2A a 1176LN jsou původně přístroje z šedesátých let. Oproti nově vyráběným zařízením, disponujícím velkým množstvím parametrů, tyto dva efekty zastávají mnohem přímočařejší přístup. A méně znamená někdy více.

1176LN – Limiting Amplifier – disponuje ovladačem pro hlasitost na vstupu, na výstupu, přepínači kompresního poměru ve čtyřech stupních (4 : 1 – 20 : 1). Pro preciznější nastavení průběhu signálu pak slouží ještě potenciometry Attack a Release. Efekt je vhodný zejména pro zpěv, ale dokáže dodat

UNIVERSAL AUDIO UAD-1

Akcelerační karta se špičkovými efekty pro PC.

POŽADAVKY NA SYSTÉM W9x/Me/2k/XP, 128 MB RAM, 30 MB místa na disku, CD-ROM mechanika, 1 volný PCI slot, VST kompatibilní hostitelská aplikace (Steinberg Cubase SX, Nuendo, Magix Samplitude 7, Emagic Logic, DSound RT Player)

VYRÁBÍ Universal Audio (www.uaudio.com, www.poweredplugins.com)

ZAPŮČÍL Disk Multimedia (www.disk.cz)

CENA 37 890 Kč

- + vynikající kvalita a rozmanitost plug-inů
- + výpočetní síla šetří výkon CPU pro ostatní procesy
- + bezproblémové použití ve všech testovaných VST hostitelích
- + rozlišení 24 b/96 kHz
- při výkonu blízcím se 100 % praskot
- kartu nelze využít pro jiné plug-iny než UAD

■ říz i kytarám. To všechno dělá bez toho, aby výrazně ovlivňoval barvu zvuku.

Ještě víc než výborný 1176LN se mi však líbila virtuální verze Teletronixu LA-2A. Jeho kovová předloha má v sobě zabudovanou lampu a to je znát i v digitálu. Ovládání je ještě mnohem jednodušší než u kolegy. Kompresní poměr lze nastavit pouze do dvou poloh – limitace a komprese – a veškerá kouzla vytváří-

Zabudovaný DSP procesor byl vyvinut pro účely NASA. Svou konstrukcí je v audio oblasti zcela ojedinělý.

te pomocí dvou potenciometrů. Gain vyštaví „lampy“ a Peak Reduction nastaví „threshold“ a množství ořezávaných špiček. Stopa, na kterou tento plug-in pověsíte, dostává neuvěřitelné množství energie a zmohutní. Budete mít pocit, jako byste měli ucho přímo na bubnu (nebo u reproduktoru), a přesto (při správném nastavení) není výsledný zvuk nepřijemný ani zkreslený. LA-2A se hodí zejména pro bicí nástroje nebo baskytaru.

UAD QUATTRO

Čtyři v jednom, to je UAD CS-1 Channel Strip. Po spuštění tohoto zásuvného modulu se na vašem monitoru objeví čtyřpatrový rack, který svým designem doplňuje předchozí efekty z šedesátých let. Každý jeho jednotlivý efekt má vlastní ovládání hlasitosti a možnost bypassu. Jeho nejvyšší patro obývá pětipásmový parametrický ekvalizér. Každé jeho pásmo disponuje ovladačem hlasitosti (+/-18 dB), potenciometry pro určování frekvence, šířky a charakteru pásma (spodní frekvence od low shelf po high pass, horní od nastavení low pass po high shelf). S takovým ekvalizé-

rem už dokážete vytvořit hotové zázraky. Je sice pravda, že většina VST aplikací má už podobný ekvalizér přímo v každém tracku, ale zbavit CPU tohoto úkolu se může ukázat jako velice chytrá volba. Zvlášť když jde jednotlivé efekty CS-1 separovat, aby užíraly co nejmenší část procesorového času DSP čipu. (Navíc na monostopy můžete použít monoverze plug-inů.) Při rozdělení je na ekvalizér nalepen další vynikající efekt – kompresor (klasické ovládání – threshold, ratio, attack, release).

Zbývajícími dvěma částmi Channel Stripu jsou Delay modulator a Reflector. První jmenovaný je efekt, který zabírá široké pásmo od delaye přes chorus až po flanger, zatímco druhý je pokročilý reverb a simulátor místností, s přednastavením více než dvacítky různých tvarů. Jeho ovládání je úžasně jednoduché a simulace jsou věrné. Je skvělý, potřebujete-li rychlý, jednoduchý, klasický reverb. Pro náročnější operace tohoto typu obsahuje balík RealVerb Pro.

REALVERB PRO

Na části efektů s Universal Audiem spolupracovala ještě další firma – donedávna pouze macovská Kind of Loud Plug-ins (viz též www.kindofloud.com). Kind of Loud není žádným nováčkem na trhu. Už léta vyvíjí MAS, RTAS a TDM plug-iny. Nesporným důkazem kvalit této firmy je rozhodně

i zásuvný modul RealVerb Pro, který se už objevil snad na všech profesionálních platformách.

RealVerb není pouze obyčejný reverb. Jeho simulace místností jde tak daleko, že můžete kombinovat až dva druhy tvarů (třeba krychle a chodba), které spolu můžete v grafickém okně libovolně namíchat. Stejným postupem můžete kombinovat i dva druhy materiálů, které mají zvuk odrážet. Na výběr jsou víc než tři desítky možností.

V další fázi zpracování signálu RealVerbem přichází třípásmový ekvalizér s volitelnou šířkou pásma, propracovaným odděleným ovládním dozvuků (early/late reflections). S tímto plug-inem můžete vytvořit prakticky jakýkoli prostor. To dokazuje i řada přednastavení. Navíc je tu ale ještě neobvyklá možnost – morphing. V té si zvolíte dva libovolné presety a jedním potenciometrem je libovolně smícháte dohromady.

NIGEL – VŠE, CO MŮŽE KYTARISTA POUŽÍT

Zatím poslední přírůstek do rodiny plug-inů, UAD-1, pochází taktéž z dílen firmy Kind of

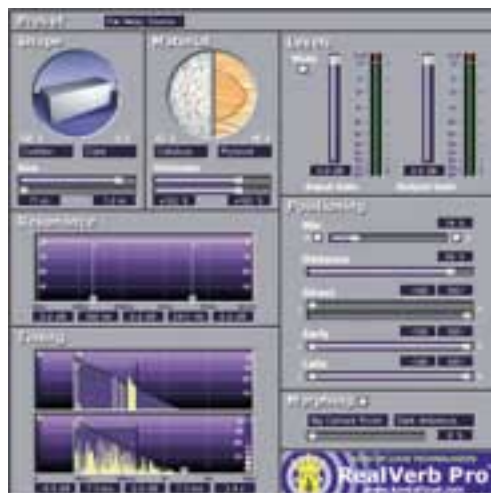
Loud. Nigel je efekt, který má za úkol simulovat kytarové aparatury – obdobně jako třeba AmpFarm od Line6 (pouze TDM) nebo novější Amplitube od IK Multimedia (VST, RTAS).

Svůj úkol plní beze zbytku. Když tento plug-in spustíte, objeví se komplex oken orámovaných „koženkovým“ obalem. Jeho jádrem je okno preflex, které se skládá s částí Amp a Cab.

Amp nabízí trojpásmový ekvalizér na vstupu a tři pásma na výstupu. Zároveň s nimi plug-in ovládáte potenciometrem Color, který přidává další ekvalizační charakteristiky v závislosti na zvoleném modelu zesilovače. Na modelu také závisí, jak se bude chovat ovladač Bent. Ten zase přidává zkreslení typické pro některé aparatury. Až na konci tohoto řetězce volíte simulovaný model. Můžete použít hned dva najednou a ty si smíchat v libovolném poměru. A výběr rozhodně je. Mezi presety jsou hlavy marshallovského typu, Fender Bassman

Čtyřpatrový rack modulu UAD CS-1 Channel Strip. Každé patro tvoří samostatný efekt.

Efekt RealVerb Pro je simulátor místností. Jde tak daleko, že lze kombinovat jejich tvary a druhy materiálů, které zvuky odráží.

Nigel je efekt, jehož úkolem je simulovat kytarové aparatury.

Simulace analogového kompresoru Teletronix LA-2A. Stopa, na kterou tento plug-in pověsíte, dostává neuvěřitelné množství energie a zmohtnutí.

- a Twin, Matchless a další. K těmto zesilovačům si pak v sekci Cab doplníte libovolnou bednu. Na výběr jich je dvacet jedna. Jedná se o různé kombinace desetipalcových a dvanáctipalcových reproduktorů (1 – 4). Bedny mohou mít otevřenou nebo zavřenou zadní stěnu, různé typy reproduktorů, rozličné jsou i způsoby snímání (blízko, daleko, v ose reproduktoru a mimo ni). Vzhledem k tomu, že se plug-in nesnaží simulovat konkrétní modely se vším všudy (tedy včetně konkrétních korekcí), ale jedná se jen o charakterové třídy (presety se proto jmenují třeba Marsha, Bassmon), musím říct, že se jedná o simulace velice zdařilé a věrné. Nemíjí důležitý typ aparatury, ale výsledný zvuk. A v tomhle ohledu je na tom Nigel rozhodně dobře.

Podobně jako CS-1 lze Nigel rozdělit na jednotlivé komponenty, abyste ušetřili výkon DSP karty. Nigel je velký žrout výkonu. Spolu s jádrem nazvaným Preflex pak tvoří jeden plug-in ještě dynamický efekt obsahující Gate (šumovou bránu) a Comp (jednoduchý kompresor zahrnující threshold, ratio a tři rychlosti attacku a release).

Další části jsou již vysloveně efekty. Nigel spolu s ostatními efekty tvoří Phasor, což je modulační comb-filter s modulací nízkofrekvenčního oscilátoru. To, co zní tak složitě, budou určitě znát kytaristé od legendárních pedálových efektů Bi-Phase (Mutron), Smallstone (Electroharmonix) či phaserů série MXR (Jim Dunlop). Pomocí Phasoru se dají dělat neskutečné, až vesmírné zvuky.

Naproti tomu ModFilter zastupuje to, co se v počítači dělá jen velice těžko – kvákadlo v jeho několika obměnách. Nigel obsahuje i efekt tremolo (Trem/Fade), Echo a Delay. A tak pouze kromě reverbu (které jsou v sadě Powered Plug-Ins zastoupeny víc než obstojně) obsahuje Nigel snad úplně všechno, co může kytarista použít.

POZOR NA KAPACITU

Zkoušel jsem Powered Plug-Ins v Samplitude 7, v Cubase SX, ale i „live“ v RT Playeru. Nikde jsem nenarazil na žádné problémy s „provozem“. Jen když nesledujete DSP Performance Meter, může se vám stát, že přešvihnete kapacitu karty a ta vám při přetížení posílá do uší ošklivé praskání. Držite-li zatížení do 90 %, je vše v pohodě.

Co se týče počtu plug-inů, je výpočetní kapacita různá. Celý Nigel si při první otevřené kopii zabere dobrých 30 % čipu. Ve čtyřech se mu to lépe táhne a je jen na osmdesáti, ale zato zabírá dobrých devadesát procent paměti karty. Nejlepší je používat jen nejnütnější komponenty. Takový Phasor kupříkladu zabere jen 5 % DSP (ale to nemluví o 24 b/96 kHz)...

Ačkoliv se gigahertz může zdát jako obrovské množství, uživatelé, kteří si zvyknou na UAD-1, určitě uvítají, že se připravují ovladače, které budou schopné zapřáhnout několik těchto karet najednou. A snad také další plug-iny. A možná třeba i UAD-2... ■ ■ ■
Jakub Tureček

AUDIONOVINKY

M-Audio

Midiman/M-Audio rozhodně není firma, která by zahálela. Na trh přináší novinky každou chvíli. V době konání NAMM Show svou intenzitu ještě zvyšuje. A tak se na trhu objevuje Ozone (USB kontrolér, MIDI keyboard a zvukové rozhraní v jednom), USB Audiophile (USB audio a MIDI rozhraní), MobilePre (mikrofonní předzesilovač s AD převodníkem, připojený přes USB). M-Audio také přichází s FireWire rozhraním. Více na www.midiman.com.

MOTU

Minulý měsíc jste si mohli přečíst o FireWire rozhraní MOTU 896. Jednorozec nelení a přidává další zařízení – HD 192. Jak už typové označení napovídá, máme tu čest se 192kHz zařízením. Kromě toho se ale firma odvážně pouští i na pole softwaru a přináší zajímavý virtuální instrument MachFive, určený jak pro Macy, tak pro PC. Více na www.motu.com.

MAGIX

Po slibech přichází i nová verze programu Samplitude (www.samplitude.com). Program s pořadovým číslem 7 se dodává ve dvou verzích: Classic a Professional. Tvůrci odstranili veškeré předchozí neduhy a obohatili program o spoustu novinek (např. o simulaci kytarových zesilovačů nebo o možnost efektování nahrávaného signálu v reálném čase).

EMAGIC

Své premiéry se na letošním NAMMu dočkal i nový Logic 6 německé firmy Emagic (www.emagic.de). Tentokrát však už pouze pro uživatele platformy MacOS.

WAVES

Čtvrté pokračování svých slavných Bundl plug-inů přináší firma Waves (www.waves.com). Zdá se, že se vývojářům zalíbil operační systém MacOS X natolik, že na ostatní platformy už nebudou reflektovat. Verze 4.0 bude k dispozici pro TDM, AS, RTAS a VST.

Data v kapse

Podle všech náznaků a trendů se USB flash disky během několika let stanou právoplatnými nástupci disket. Chcete-li i vy mít v kapse jednoho takového nástupce, možná vám pomohou i naše zkušenosti.

JAKÝ KOUPIŤ?

Vybírat USB disk je možné podle několika hledisek. Můžete koupit ten nejlevnější, ten nejrychlejší, nebo zvolit disk s nejlepším poměrem cena/výkon. Existují ale i další drobnosti, které vám mohou používání i toho nejlepšího znepříjemnit. Jak už kolegové z testovací laboratoře napsali, vyplatí se mít u počítače USB prodlužovací kabel. A to nejen proto, že pak není nutné se prodírat mezi dráty a hledat, „kde nechal tesař díru“. Hlavním důvodem je „otylost“ většiny disků. Nejenže nesnesou vedle sebe v portu žádného „konkurenta“, ale u mnoha desek jim vadí i ostatní konektory. Narazil jsem na mnoho počítačů, u kterých bylo nutné odpojit klávesnici (nebo myš), aby se uvolnilo místo pro USB disk. Pokud tedy chcete s diskem cestovat, přibalte si k němu i alespoň metrovou USB prodlužovačku (100 – 150 Kč). Pokud (stejně jako já) patříte mezi bordeláře a váš stůl připomíná převrácený KUKA vůz, nelze než doporučit výběr disku s „kolíbkou“. Ušetříte si tak časté hledání,

neboť USB disk na vás z nepořádku bude vesele blikat morseovkou „Tady jsem“.

Dalším kritériem výběru by mohlo být médium s ovladači. Ti, kdo přenášejí data pouze mezi novými PC (s Windows 2000 a vyššími), se mohou jen usmát a přeskočit tento odstavec. Ostatní, kteří mají přátele s Windows 98SE, by se měli při výběru USB disku zamyslet. U některých disků jsou totiž ovladače na CD, jiné dokonce na disketách. Obě tato média ale ničí výhody USB disku – jedno svou velikostí, druhé svou spolehlivostí. Za nejlepší řešení považuji klasický CD, o menším průměru (8 cm) nebo ve tvaru vizitky. Krajním řešením by mohlo být „vypálení“ ovladačů z klasického CD nebo z disketky na uvedená média...

V PROVOZU

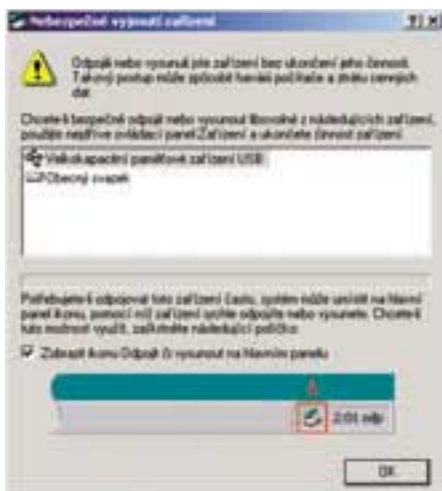
Je-li pro vás rozhodující rychlost, mám pro vás několik zajímavých „novinek“. V obecném povědomí je totiž informace, že před přenosem dat se vyplatí jejich komprimace, protože přenos jednoho souboru je mnohem rychlejší. To ovšem není úplná pravda. Rozhodně totiž nelze říci, jakým způsobem nakopírujete data na USB disk nejrychleji. Rychlost závisí na několika faktorech. Udělal jsem si malý test: postupně jsem kopíroval na USB disk a z něj soubory. Výsledky tohoto testu najdete v tabulce. Na novějších PC se výsledek může mírně lišit, protože můj stroj už dávno nepatří do výkonnostní špičky (Celeron 600 MHz, 128 MB RAM, 10 GB disk s 5400 ot./min.), přesto lze jednoznačně říci, že komprimací a kopírováním jednoho souboru v praxi příliš neušetříte.

Zajímavou drobností je spolupráce disků s jednotlivými systémy. Starší W98 po vás chtějí ovladače a po jejich nainstalování vás klidně nechají dělat psí kusy. To W2000 na to jdou jinak – při prvním použití disku si ho samy detekují a nahrají si ovladače, poté však vaši činnost starostlivě sledují. Pokud byste se chtěli k USB disku chovat tak, jak jste u USB zařízení zvyklí, vyskočí na vás varovné hlášení. Je naprosto jedno, zda jste s diskem pracovali, či nikoliv, okno obsahující v textu

slova „nebezpečné vyjmutí“ a „ztráta cenných dat“ vás otráví pokaždé. Je lepší sledovat diody na samotném disku, které napoví mnohem víc... Používání ikony „pro ukončení práce“ ve Windows doporučuji jen u disků, které diody nemají, nebo opatrnějším jedincům, kteří kopírují seznamy poslanců a senátorů, technické popisy opravených transporterů stojících před budovou Svobodné Evropy nebo podobná důležitá data. Ale abych se W2000 i zastal – velkou výhodou je, že umožňují i práci s různými disky. Pokud totiž ve W98 nainstalujete ovladače pro jeden USB disk, instalace (a používání) jiného je možná až po odinstalování původních ovladačů.

I když by se po přečtení předcházejících řádek mohlo zdát, že USB flash disk má ještě co zlepšovat, lze ho jen doporučit. Neznám v současné době žádné jiné médium, které by nabízelo lepší možnosti pro přenos dat, a to jak z hlediska poměru cena/kapacita, tak i z hlediska spolehlivosti a univerzálnosti.

■ ■ ■ Petr Kratochvíl, petr.kratochvil@vogel.cz

Nenechte se vystrašit, LED dioda na disku vám řekne pravdu.

PŘENOS DAT MEZI PC A USB FLASH DISKEM	
18 SOUBORŮ (MP3 + MPG) CELKEM 69 MB	čas (min:s)
Kopírování z PC na USB disk	1:30
Kopírování z USB disku na PC	1:15
CELKEM	2:45
1 KOMPRESOVANÝ WinZip SOUBOR 67,5 MB	čas (min:s)
KOMPRESACE NA PC	1:45
Kopírování z PC na USB disk	1:46
Kopírování z USB disku na PC	1:14
DEKOMPRESACE NA PC	0:32
CELKEM	5:17
111 SOUBORŮ (DOC + XLS) CELKEM 6,7 MB	čas (min:s)
Kopírování z PC na USB disk	0:28
Kopírování z USB disku na PC	0:03
CELKEM	0:31
1 KOMPRESOVANÝ WinZip SOUBOR 3,6 MB	čas (min:s)
KOMPRESACE NA PC	0:03
Kopírování z PC na USB disk	0:12
Kopírování z USB disku na PC	0:02
DEKOMPRESACE NA PC	0:02
CELKEM	0:19

TOTAL COMMANDER 5.50

Výkonný pomocník pro správu souborů

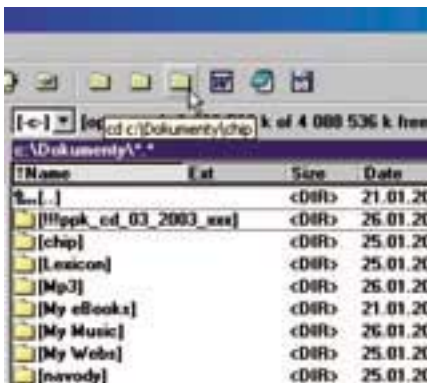
Total Commander (dříve Windows Commander) patří mezi nejlepší a nejoblíbenější správce souborů. Vedle samozřejmých schopností (kopírování, mazání...) nabízí řadu dalších vyspělých funkcí a doplňků. V následujícím článku se nebudeme zabývat základy, ale podíváme se na několik tipů a triků.

Na úvod krátký výčet zajímavých funkcí: FTP klient, synchronizace adresářů, porovnávání obsahu dvou souborů, komprese a dekomprese, přejmenování více souborů/adresářů najednou, rozdělení a opětovné sloučení velkého souboru, propojení dvou počítačů přes paralelní port atd.

K dispozici je také česká lokalizace – tu lze vybrat hned na začátku instalace nebo kdykoliv později po zvolení příkazu Configuration/Options/Language. Protože někdo používá anglické

položku Noread=XYZ (kde XYZ jsou síťové disky). V případě potřeby lze znovunačtení obsahu aktuálního adresáře provést manuálně pomocí klávesy F2.

Ještě poznamenejme, že soubor wincmd.ini najdete v adresáři Windows. Můžete také využít příkaz Configuration/Change Settings Files Directly (Konfigurace/Měnit konfigurační soubory přímo), který otevře konfigurační soubor wincmd.ini (a případně i soubor wcx_ftp.ini) pro editaci.

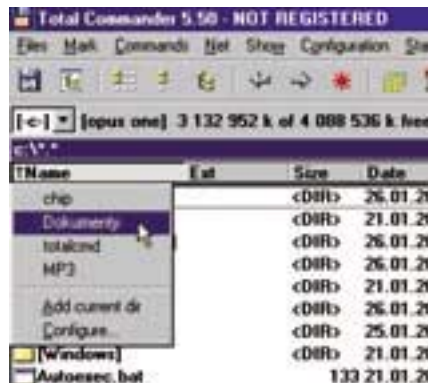
Obr. 1. Na tlačítkovou lištu si můžete přidat tlačítka pro spuštění libovolného programu, otevření souboru nebo adresáře.

a někdo české ovládání, budeme v následujících tipech a radách uvádět obě možnosti (tj. anglický příkaz a v závorce příkaz český).

JAK VYPNOUT OBNOVOVÁNÍ OBSAHU ADRESÁŘŮ NA URČITÝCH DISCÍCH

Vždy když se přepnete do Total Commanderu, dojde k automatickému znovunačtení obsahu aktuálního adresáře. To může někdy zdržovat, zvláště pak při práci se síťovými disky.

Znovunačtitání lze vypnout pro libovolné disky. Stačí do konfiguračního souboru wincmd.ini (do části [Configuration]) zapsat

Obr. 2. Stiskněte Ctrl+D. Objeví se seznam oblíbených adresářů, a to včetně příkazu pro přidání aktuálního adresáře do seznamu (Add current dir). Seznam oblíbených adresářů můžete vyvolat také tak, že poklepete na modrý pruh (lištu aktuálního okna).

JAK RYCHLE ZOBRAZIT OBSAH SAMOROZBALOVACÍHO ARCHIVNÍHO SOUBORU?

Obsah archivních souborů lze pohodlně prohlížet přímo v Total Commanderu. Pokud jde o samorozbalovací archiv (EXE), nepomůže klávesa Enter, ale kombinace kláves CTRL+PgDn – díky ní se nespustí dekomprese, ale zobrazí se obsah označeného archivu.

TLAČÍTKO PRO SPUŠTĚNÍ PROGRAMU, OTEVŘENÍ SOUBORU NEBO ADRESÁŘE

Na tlačítkovou lištu (button bar) můžete snadno umístit tlačítka pro rychlé spuštění libovolného programu, otevření souboru nebo adresáře. Stiskněte klávesu Shift a přetáhněte příslušný program (soubor nebo adresář) na tlačítkovou lištu (viz obr. 1).

Budete-li chtít příslušné tlačítko změnit nebo smazat, klepněte na něj pravým tlačítkem myši a z kontextové nabídky vyberte příkaz Change (Změnit) nebo Delete (Smazat).

ČASTO POUŽÍVANÉ ADRESÁŘE

Rychlé přepínání do nejpoužívanějších adresářů lze v Total Commanderu realizovat

UŽITEČNÉ KLÁVESOVÉ ZKRATKY

- F2 – znovunačtení obsahu okna
- ALT+F1 – změna disku v levém okně
- ALT+F2 – změna disku v pravém okně
- ALT+F7 – hledání souborů
- SHIFT+F4 – vytvoření nového textového souboru v aktuálním adresáři a jeho načtení do Poznámkového bloku
- SHIFT+F10 – zobrazení kontextové (místní) nabídky
- SHIFT+F6 – „přímé“ přejmenování souboru/adresáře
- ALT+levá šipka/pravá šipka – přechod do předchozího/následujícího adresáře (týká se už „navštívených“ adresářů)
- ALT+šipka dolů – seznam naposledy navštívených adresářů
- CTRL+(plus na numerické klávesnici) – označí všechny soubory v aktuálním adresáři
- CTRL+(minus na numerické klávesnici) – zruší označení všech souborů v aktuálním adresáři
- CTRL+PgUp (Backspace) – skok do nadřazeného adresáře
- CTRL+\ – skok do kořenového adresáře (musí být aktivována anglická klávesnice)
- CTRL+Q – ve druhém panelu se zobrazí obsah označeného textového souboru
- ALTGR+písmeno (CTRL+ALT+písmeno) – rychlé vyhledání souboru začínajícího na zadané písmeno (písmena)

TOTALCMD.EXE C:\DOKUMENTY	V levém panelu bude otevřen adresář Dokumenty.
TOTALCMD.EXE C:\DOKUMENTY D:\DATA	V levém panelu bude otevřen adresář Dokumenty (disk C) a v pravém panelu adresář Data (disk D).
TOTALCMD.EXE /R=C:\DOKUMENTY	V pravém panelu bude otevřen adresář Dokumenty.
TOTALCMD.EXE "C:\PROGRAM FILES"	Pokud je v názvu adresáře mezera, musíme použít uvozovky.
TOTALCMD.EXE /I=EVA.INI /F=EVAFTP.INI	Pro nastavení programu se použije konfigurační soubor eva.ini (místo wincmd.ini) a pro nastavení interního FTP klienta se použije konfigurační soubor evaftp.ini (místo wxcftp.ini).

Tabulka 1. Pokud spustíte Total Commander s parametrem, můžete dosáhnout zajímavých výsledků.

■ dvěma způsoby. První způsob jsem už popsal v předchozím tipu – jde o vytvoření tlačítek na liště.

Druhý způsob spočívá ve využití funkce „oblíbené adresáře“. Postup je jednoduchý. Přejděte do příslušného adresáře. Zvolte příkaz Commands/Directory Hotlist (Příkazy/Oblíbené adresáře) nebo využijte klávesovou zkratku Ctrl+D. V levém horním rohu aktivního panelu se objeví menu (viz obr. 2), ve kterém zvolte příkaz Add current dir (Přidat aktuální adresář) – aktuální adresář se tak přidá do seznamu oblíbených adresářů.

Nyní už můžete kdykoliv využít klávesovou zkratku Ctrl+D a objeví se seznam oblíbených adresářů. V nabídce najdete také příkaz Configure (Nastavení).

JAK VELKÉ JSOU ADRESÁŘE?

Pokud označíte určitý adresář pomocí klávesy „mezerník“, zobrazí se velikost tohoto adresáře v bytech. Chcete-li zobrazit velikost všech podadresářů v aktuálním adresáři, využijte klávesovou zkratku Alt+Shift+Enter.

Popsaná funkce funguje pouze při zobrazení Full (Detaily). Tento typ zobrazení aktivujete příkazem Show/Full (Zobrazení/Detaily) nebo klávesovou zkratkou Ctrl+F2.

JAK ZABRÁNIT ZAVŘENÍ OKNA PŘÍKAZOVÝ RÁDEK („DOSOVÉHO OKNA“)?

Pokud z Total Commanderu spustíte „dosový“ program nebo příkaz MS-DOS (např. DIR), zobrazí se okno Příkazový řádek, proběhnou v něm všechny výpisy a poté se okno zase zavře. V takovém případě samozřejmě nemáme možnost přečíst, co se na obrazovce objevilo.

Pomoc je jednoduchá. Spuštění příslušného „dosového“ programu nebo příkazu odstartujete nikoliv klávesou Enter, ale klávesovou zkratkou Shift+Enter. Díky této zkratce se okno Příkazový řádek (po dokončení výpisu) nezavře. Při použití této klávesové zkratky je použito nastavení v souboru noclose.pif (místo nastavení v souboru dosprmt.pif) – oba soubory jsou umístěny v adresáři Windows.

TOTAL COMMANDER LZE SPOUŠTĚT S PARAMETRY

Po spuštění Total Commanderu mohou být v levém i v pravém panelu otevřeny předem dané adresáře. Ke splnění tohoto požadavku stačí využít příslušných parametrů.

Pracuje-li na jednom počítači více uživatelů, může každý z nich používat vlastní nastavení Total Commanderu (jak nastavení vlastního programu, tak i nastavení interního FTP klienta). Total Commander lze totiž spustit (pomocí parametru) s příslušným konfigu-

Obr. 3. Tlačítkovou lištu (button bar) můžete konfigurovat podle svých potřeb. V řádce Command (Příkaz) zapíšete příslušný příkaz.

račním souborem. Stačí tedy vytvořit několik spouštěcích ikon Total Commanderu, které se budou lišit pouze názvem konfiguračního souboru u daného parametru.

Pro oba výše popsané úkoly využijete několik parametrů – jejich význam je patrný z tabulky 1.

PŘIDEJTE SI VLASTNÍ TLAČÍTKA

Tlačítkovou lištu (button bar) můžete konfigurovat podle svých potřeb: měnit pořadí tlačítek, odebrat tlačítka nebo přidávat tlačítka. Zvolte příkaz Configuration/Button Bar (Konfigurace/Tlačítková lišta). Objeví se okno Change button bar (Změna tlačítkové lišty) – viz obr. 3.

Důležitá je řádka Command (Příkaz), ve které je definována funkce příslušného tlačítka. Uvedeme si několik příkladů. Pokud bude tlačítko otevírat určitý adresář, bude řádka obsahovat příkaz cd c:\Dokumenty\Chip, bude-li tlačítko spouštět určitý program, bude použit příkaz c:\Programy\test.exe, půjde-li o tlačítko pro spuštění některé funkce Total Commanderu, bude řádka obsahovat např. příkaz cm_GotoPreviousDir (přechod do předchozího adresáře) apod.

Interních příkazů (jako cm_GotoPreviousDir apod.) vyjadřujících různé funkce Total Com-

PLUG-INY PRO TOTAL COMMANDER

Není příliš v povědomosti, že i Total Commander má otevřenou architekturu a tedy umožňuje použití externích plug-inů, které dále rozšiřují jeho vlastnosti. Na minulém Chip CD jsme uveřejnili několik freewarových modulů, které doporučujeme vaší pozornosti:

- Register viewer – modul pro práci se záznamy registrů, které zobrazuje jako stromovou strukturu
- MSI Plug-in – rozšíření souborového formátu o práci s archívy MSI (Microsoft Installer File)
- ISO Plug-in – podpora pro práci s obrazy disků CD (ISO files)
- DBX Plug-in – podpora pro formát souborů klienta elektronické pošty Outlook Express a její konfigurační nástroj.
- EX2FS – rozšíření souborového systému o podporu oddílů Linux Ext2.

Tweak Total Commander

Ačkoliv je nastavení prostředí a funkcí Total Commanderu na dostačující úrovni, přesto ještě existují nastavení, které

dokáží práci zpříjemnit. Pro nastavení skrytých funkcí existuje program TweakTC. Není ho potřeba ani instalovat, stačí spustit z Chip CD, nastavit požadované funkce a práci s ním ukončit. Funkce TC zůstanou už nastavené.

Co lze nastavit:

- zrušit spuštění úvodní informační obrazovky (u registrované verze)
- manipulovat s historií v adresářích
- rozšířit parametry pro kopírování souborů
- zakázat zobrazení vybraných disků nebo mechanik
- zakázat přejmenování souborů na vzdálených discích
- vypnout nastavení pracovní plochy
- nastavit atributy souborů při kopírování z CD-ROM
- vypnout informace o přenosech FTP
- změnit ikony apod.

Petr Vostrý a Martina Bartůňková

TOTAL COMMANDER 5.50

Správce souborů.

Typ shareware

INTERNET www.ghisler.com

manderu je celá řada – jejich seznam (včetně stručného vysvětlení) najdete po spuštění roletky právě v řádce Command (Příkaz).

JAK VYTISKNOUT SEZNAM ADRESÁŘŮ A SOUBORŮ?

Někdy se může hodit vytisknout seznam adresářů a souborů (např. pro obal na CD). Využijte příkaz Files/Print/File list (Soubory/Tisk/Seznam souborů) nebo příkaz Files/Print/File list with subdirs (Soubory/Tisk/Seznam souborů s podadresáři). ■ ■ ■ Norbert Gulevič

- číslo 0 a čísla „rostou“ seshora směrem dolů po sloupcích (takže např. vyznačená ikona na obrázku 1 má číslo 13).
- b) Klíč InProcServer32, kde změňte předvolenou hodnotu na shell32.dll. Dále v něm vytvoříte novou textovou hodnotu s názvem ThreadingModel a s údajem Apartment.
- c) Klíč shell, v něm klíč open a tomto klíči ještě klíč command. V klíči command změňte údaj předvolené hodnoty podle potřeby. Např. chcete-li po klepnutí na ikonu v okně Tento počítač spustit Word, změňte údaj na C:\Program Files\Microsoft Office\Office\winword.exe (pokud je Office nainstalován v jiné složce, je třeba cestu k souboru winword.exe patřičně upravit). Pokud chcete zobrazit obsah složky c:\dokumenty\internet, změňte údaj na explorer.exe
/e,c:\dokumenty\internet. Parametr /e (zobrazí v dvoupanelovém průzkumníku) je povinný; bez parametru by byl zápis explorer.exe c:\dokumenty\internet.
Složka c:\dokumenty\internet se vždy zobrazí do nového okna; toto chování zřejmě nelze ovlivnit.
- d) Klíč shellfolder, kde vytvoříte novou binární hodnotu s názvem attributes a s údajem 20 00 00 00, má-li být ikona odstranitelná, anebo 00 00 00 00, nemá-li být odstranitelná.

Podle obrázku si můžete zkontrolovat, zda jste správně vytvořili soustavu klíčů. Na závěr zopakujte postup uvedený nahoře, ale v bodu 3 pojmenujte klíč ne podle tabulky, ale {12345678-1234-1234-1234-123456789123}, resp. tak, jak jste jej pojmenovali v bodu II. Nastavení se projeví při příštím znovuootevření okna.

POVOLTE SEJMUTÍ OBRAZOVKY

Většina novějších her využívá rozhraní DirectX, v němž ale standardně není povolena funkce PrintScreen neboli sejmутí obsahu obrazovky do schránky pomocí stejnojmenné klávesy. Chcete-li tuto funkci zapnout, je nutný zásah do registru. V něm vyhledejte větev HKEY_LOCAL_MACHINE\SOFTWARE\Microsoft\DirectDraw a v ní vytvoříte novou hodnotu typu DWORD s názvem EnablePrintScreen a hodnotou 1. Teď už stačí kdykoliv při hře stisknout klávesu PrintScreen, obrázek po skončení hry vložit třeba do windowsového programu Malování a uložit.

Jestliže kvůli uložení více obrázků nechcete opouštět hru a pak se do ní znovu vracet,

zkuste stisknutím klávesy PrintScreen udělat ve hře pauzu a stlačit Alt + Tab nebo Ctrl + Esc. Měli byste se tím dostat zpět do Windows, kde můžete obrázek uložit. Některé hry ale tyto zkratky nepodporují.

ZÁKAZ OBNOVENÍ NEZAVŘENÝCH OKEN ADRESÁŘŮ

Pokud před restartem Windows nezavřete okna adresářů, otevřou se při následujícím startu systému znovu. Chcete-li tuto funkci zakázat, najdete v registru větev HKEY_CURRENT_USER\SOFTWARE\Microsoft\Windows\CurrentVersion\Explorer\Advanced. V ní vytvoříte novou hodnotu typu DWORD s názvem PersistBrowsers (pokud neexistuje). Změnou údaje této hodnoty na 0 funkci vypnete. Pro její opětovné zapnutí stačí údaj nastavit na 1.

NEPOUŽÍVÁTE HIBERNACI? ROZHODNĚ JI ZAKÁŽTE!

Windows 2000 a XP umožňují takzvanou hibernaci neboli přechod do režimu spánku, při kterém se obsah operační paměti uloží do souboru hiberfil.sys a počítač se vypne. Při příštím startu se pak z tohoto souboru paměť obnoví. Připomenu ještě, že hibernaci aktivujete přes Start/Vypnout/Přepnout do režimu spánku (Hibernate). Ve Windows XP je třeba pro zobrazení této možnosti přidržet Shift. Pokud ale hibernaci nepoužíváte nebo nemůžete používat (se starším hardwarem hibernace často nefunguje), je velmi vhodné ji zakázat. Windows totiž na systémovém disku vytváří a udržují soubor s názvem hiberfil.sys, jehož velikost se rovná velikosti operační paměti, který je ale jenom jakýmsi rezervovaným místem pro data z operační paměti při hibernaci. Jestliže tedy hibernaci nepoužíváte, tento soubor jenom zabírá místo na disku. Smaže se však pouze tehdy, když hibernaci zakážete. Chcete-li tak učinit, postupujte následovně:

1. V Ovládacích panelech zvolte Možnosti napájení (Power Options).

obr. 3: Pro zakázání hibernace zrušte zaškrtnutí označeného políčka.

2. Zvolte záložku Režim spánku (Hibernate).
3. Zrušte zaškrtnutí u možnosti Zapnout podporu režimu spánku (Enable hibernate support) a potvrďte.

Windows nyní zakáže možnost hibernace a ihned smaže hiberfil.sys.

MODRÁ „OBRAZOVKA SMRTI“... NEBO CHCETE RADĚJI ZELENOU?

Při pádu Windows 95/98/ME se zobrazí takzvaná obrazovka smrti s modrým pozadím a bílým textem. Chcete-li tuto do očí bijící barevnou kombinaci změnit, tady je návod:

1. V programu Editor systémové konfigurace (Start/Spustit/Sysedit) vyhledejte okno s otevřeným souborem system.ini.

Jestliže nemáte Editor systémové konfigurace nainstalován (standardně by nainstalován měl být), můžete soubor system.ini otevřít například v Poznámkovém bloku (Notepad). Soubor system.ini se nachází v adresáři Windows (standardně C:\Windows).

2. Vyhledejte sekci [386Enh].

3. V ní změňte (pokud neexistují, tak dopište) tyto dvě položky (každou na jiný řádek):

MessageTextColor=

MessageBackColor=

MessageTextColor nastaví barvu textu

a MessageBackColor nastaví barvu pozadí.

Za = dopište znak barvy podle tabulky.

4. Soubor uložte. Změny se projeví po nejbližším restartu.

BARVA	Znak barvy
ČERNÁ	0
MODRÁ	1
ZELENÁ	2
AKVAMARÍNOVÁ	3
RUDÁ	4
FIALOVÁ	5
ŽLUTÁ	6
SVĚTLE ŠEDÁ	7
ŠEDÁ	8
SVĚTLE MODRÁ	9
SVĚTLE ZELENÁ	A
SVĚTLE AKVAMARÍNOVÁ	B
SVĚTLE RUDÁ	C
SVĚTLE FIALOVÁ	D
SVĚTLE ŽLUTÁ	E

Při nastavení barvy pozadí nefungují kromě světle šedé světlé barvy. Místo nich se zobrazí vždy tmavší varianta dané barvy. Za inspiraci a podklady k tomuto tipu děkuji Tomáši Páleníkovi, autorovi programu Regino (regino.host.sk).

■ ■ ■ Filip Hanker, www.regedit.sk, autor@chip.cz

HUDEBNÍ PRŮMYSL VERSUS SÍŤ P2P

Pravda pro každého jiná

RIAA (Asociace amerických nahrávacích společností) a další zástupci hudebních vydavatelství už několik let úzkostlivě bojují proti sítím P2P, protože údajně snižují jejich zisky. Je tomu ale skutečně tak, nebo si RIAA vymyslela pohádku?

Neexistuje snad jiné průmyslové odvětví, které bojuje proti internetu, potažmo samo proti sobě, s takovou vehemencí jako právě průmysl hudební. Bohužel pod záštitou ochrany autorských práv končí ve vzpomínkách mnohdy nadějně projekty, jejich autoři platí vysoké pokuty, jsou odsuzováni, nebo dokonce páchají sebevraždy. Mohou sítě P2P za pokles tržeb, nebo je to v něčem jiném?

GIGANTI PŘEPADENI PIRÁTY...

Už je tomu dobrých dvacet let, co se na světě objevily první komerčně prodávané stříbrné kotouče s hudbou. Za celou jejich existenci se celkem nic nezměnilo, pouze jsou čím dál tím více vydávány CD s ochranou proti kopírování, která, přiznejme si to na rovinu, funguje spíše proti poctivým majitelům než proti „pirátům“. Tržby podle výročních zpráv neustále klesají a oficiální viník je znám – síť P2P. Je vždy snadné obvinít za neúspěch někoho jiného, ale zamést si před vlastním prahem dokáže málokdo. Ani RIAA s „Velkou pětkou“ (Sony Music, Universal, Warner, EMI, BMG) na tom nejsou jinak a všichni jednotně ukazují na jediné – na piráty a hlavně na piráty internetové. Vždyť je přece jasné, že když si můžeme stáhnout hudbu z internetu, nepů-

jdeme si ji koupit do obchodu. Ale ve výročních zprávách RIAA jsou drobné trhlinky.

MÉNĚ TITULŮ

Co skutečně stojí za poklesem tržeb? Nejsou to jen internetoví piráti, ani ti opravdoví, kteří prodávají CD na tržištích. Pokles tržeb si způsobuje Velká pětka sama, a to ze dvou stran. První je celkem jasná: boj s „piráty“ stojí peníze, což je celkem logické, ovšem pokud by byl důvod k boji. Významnější příčina v poklesu tržeb tkví v něčem jiném, co by ani piráti, sebevíc by se snažili, nikdy nemohli ovlivnit. Pokles tržeb je zkrátka v menším počtu vydaných titulů. Jak může Velká pětka počítat s vyššími zisky, když vyrobí méně než rok předtím?

ZPRÁVY PRO NAINVÍ

Výroční zprávy jsou velice účelové, protože pomáhají přimět politiky k přijímání nových a tvrdších zákonů a hlavně hudební autory k souhlasu s ochranou jejich CD. Jak se bohužel ukázalo, RIAA výroční zprávy za roky 2000 a 2001 „lehce“ zmanipulovala. Vešlo se tam totiž pouze to, co se hodilo, a zbytek, který by v boji za vyšší zisky ublížil, byl zamlčen.

O co vlastně jde? Celkem o nic, jediné, co bylo zamlčeno, byla pouhá čísla, která podle RIAA o ničem nevypovídají. Koho by přece zajímal počet vydaných CD?

Vraťme se do roku 1999. Tento rok znamenal pro hudební průmysl značnou revoluci. Meziročně rapidně vzrostl počet vydaných CD (o 17,5 %) a zisky (6,7 %). Není

však od věci připisat tento úspěch částečně i nově vznikajícím P2P sítím a především Napsteru. V tomto roce dosáhl hudební průmysl obratu 14 651 mld. USD (asi 376 tis. USD na jeden vydaný CD). Zdá se vám to málo? I když připustíme, že se jedná o průměrnou částku a práce na jednom albu trvá třeba půl roku, obrat 11 milionů korun není tak špatný.

Od roku 1999 to ale jde s hudebním průmyslem opravdu z kopce. Ovšem ne díky pirátům, ale díky hudebníkům samotným. Velká pětka nemá posluchačům a zákazníkům co nabídnout a tržby musí pochopitelně zákonitě klesat. Tržby klesají pouze v globálu, pokud přepočítáme zisk na jeden vydaný CD, pak roky 2000 a 2001 znamenají zlaté časy. Zisky za jeden vydaný CD totiž dosahují maxima za celou dobu existence audio CD. A to, že celkové příjmy klesají, je pouze tím, že počet vydávaných CD titulů se rapidně snížil. Lepší představu o vývoji v letech 1992 – 2001 podá tabulka.

Za rok 2002 zatím přesné statistiky nejsou, nedá se ovšem předpokládat, že by bylo vydáno mnohem vyšší množství CD nebo že by zisky výrazně poklesly.

SVĚT MUSÍ POSLOUCHAT NÁS

Zástupci největších nahrávacích společností se v poslední době snaží jít na celou věc více politicky. Na jedné straně se jim to částečně daří, na straně druhé prohrávají bitvy, pokud RIAA nebo kdokoliv jiný uspořádá diskusi se zástupci z řad prostých lidí.

Za poslední roky byla přijata řada zákonů, které nejen zpřísňují možnosti kopírování hudby, ale také ničí kariéry nevinných studentů amerických škol. Zákon Digital Millennium Copyright Act, který je v platnosti v USA již čtyři roky a který, jak již politici zjistili, není zcela dokonalý, bude pozměněn. Ale i v době, kdy bylo jasné, že DMCA bude přepracován, byl v EU přijat velice podobný zákon (European

INTERNETOVÉ ODKAZY

www.riaa.com
oficiální stránky „nepopulární“ organizace

www.ifpi.cz
česká pobočka mezinárodní organizace

www.osa.cz
stránky Ochranného svazu autor

■ Union Copyright Directive – EUCD), který má pro zákazníky stejné důsledky. Mimo jiné povyšuje práva vydávajících společností nad práva zákazníků a dává vydavatelstvím volnou ruku v ochraně CD, staví hudbu v komprimovaných formátech mimo zákon, protože bylo nutné pro její vytvoření překonat ochranu od výrobce.

Hudební a filmová studia bojují nejen proti domnělým pirátům, ale také proti výrobcům elektroniky. Důvod je poměrně jednoduchý: moderní elektronika umožňuje snadnější způsoby, jak získat kopii i chráněných CD a DVD.

LEPŠÍ NEŽ SOUDY

V poslední době RIAA zjišťuje, že soudní procesy jsou příliš zdoluhavé, navíc při zveřejnění nějaké kauzy ihned vzroste počet uživatelů dané P2P sítě. Proto zástupci Velké pětky hledali nějaké účinnější řešení, a jak se zdá, našli je.

Využili „mírného nátlaku v mezích zákona“ proti ISP, tedy firmám poskytujícím připojení k internetu. Zkouší je přesvědčit, aby zakročily proti svým zákazníkům, kteří využívají připojení ke spojení s P2P sítěmi. Podle vývoje situace tento postup RIAA vychází poměrně dobře, když jeden z předních ISP v USA – Optimum Online – začal rozesílat svým zákazníkům, kteří měli neobvykle vysoké množství ochozích dat, informační e-mail, ve kterém je vyzývá, aby přestali na svém počítači provozovat internetový server nebo programy P2P a snížili tak zátěž sítě. Pochopitelně vše pouze kvůli bezpečnosti sítě. V e-mailu jsou vyjmenované sítě, které doporučuje zákazníkům nepoužívat. Pokud tak neučiní, budou prý kvůli porušení smlouvy o zákazu provozu serverů v jejich síti nuceni ukončit smlouvu. Optimum Online má v některých částech USA monopol, a tak uživatelé nemají, jak se bránit. Vše záleží na samotných ISP. Ti nemají žádnou povinnost RIAA ani jiným firmám sdělovat, kdo se skrývá za nalezenými IP adresami. ISP tak činí, protože se většinou bojí, ovšem najdou se i takové společnosti, které chrání soukromí svých zákazníků a soukromé údaje nevydají ani pod pohrůzkou soudního procesu, který by ostatně nakonec stejně vyhrály. Proti sdělování údajů o majitelích podezřelých IP je i firma Yahoo!

Druhý způsob je mnohem více nepříjemný pro samotné občany. V Dánsku firma Anti Pirat Group vyhledává počítače s dánskou IP v sítích FastTrack a od podzimu loňského roku rozesílá jejich majitelům složenky na zaplacení pokuty za sdílení hudby (16 USD za CD) a filmů (60 USD za film). Pokud „šťastlivci“ nezaplátí, budou hnáni k soudu.

Pro uživatele sítě FastTrack je připravena ještě jedna nepříjemná specialita. Protože se loni nepovedlo tuto síť soudní cestou zastavit, najímá RIAA firmy a jednotlivce, kteří sdílejí falešné soubory, aby tak zprotivili „řádným“ uživatelům stahování. Soubory pojmenují názvy žhavých novinek, které má málo lidí, a využívají lavinovitého efektu, kdy jsou právě stažené soubory ihned k dispozici ostatním, a tak už bez dalších přičinění těchto „antihackerů“ dochází k jejich rychlému šíření. Pro účastníky to znamená neustále hlídat, co stahují, a pokud narazí na falešný soubor, neměli by jej dále sdílet a šířit.

A CO U NÁS?

Do českých krajů RIAA ani Velká pětka příliš nezasahují. Zásahy americké provenience ale pociťují i naši, neboť i nás se týkají zákazy provozování P2P sítí nebo v blízké budoucnosti pravděpodobně i zákon EUCD. Na našem území provozuje svou ochrannou činnost v souvislosti s hudebními nahrávkami organizace OSA, která společně s IFPI bojuje

proti pirátům různými prostředky. IFPI se chlubí tím, že rok 2002 byl z hlediska jejího působení vůbec neúspěšnější, když objevila 763 případů s celkovou vyčíslenou škodou 120,6 mil. Kč. Z tohoto objemu bylo zjištěno 128 případů na internetu. Naopak OSA se se svými výsledky nijak příliš nechlubí.

Jedno mají OSA, RIAA a IFPI společně – jsou velice nepopulární.

RŮŽOVÁ BUDOUCNOST?

Jak to tak vypadá, hudební průmysl bude i nadále opakovat svou písničku o tom, jak chudne, ale těžko si připustí, že si za to může z větší části sám a že „piráti“ v sítích P2P ukrajují z jeho koláče pramálo peněz. Bohužel Velká pětka se stále brání investování do nových nadějných talentů, raději dává peníze do ochrany proti kopírování, které, ať budou sebelepší, budou vždy následně překonány.

Pokud budou všichni pokračovat v nastartovaném trendu snižování počtu nových CD, ve zprávách o snižujících se příjmech a ve zvyšování investic do ochrany, pak se nejspíše nic nezmění. Bohužel (kromě zdražování) nelze asi žádnou změnu očekávat.

Neberte prosím tento článek jako podporu pirátství, má pouze ukázat, že není možné vše svádit pouze na „piráty“ a že hudební průmysl by se měl zamyslet také sám nad sebou a přiznat chyby na své straně. Ale udělá to někdy? ■ ■ ■ Tomáš Milbach

VÝVOJ PRODEJE HUDEBNÍCH CD NA SVĚTOVÝCH TRŽÍCH

Rok	Počet CD		Tržby za titul		Tržby celkem	
	Titulů	Změna *	USD	Změna *	mil. USD	Změna *
1992	18 400		490 434,8		9024,00	
1993	20 300	10,33 %	494 906,4	0,91 %	10 046,60	11,33 %
1994	36 600	80,30 %	329 726,8	-33,38 %	12 068,00	20,12 %
1995	30 200	-17,49 %	407 957	23,73 %	12 320,30	2,09 %
1996	30 200	0,00 %	415 026,5	1,73 %	12 533,80	1,73 %
1997	33 700	11,59 %	363 109,8	-12,51 %	12 236,80	-2,37 %
1998	33 100	-1,78 %	414 604,2	14,18 %	13 723,40	12,15 %
1999	38 900	17,52 %	376 632,4	-9,16 %	14 651,00	6,76 %
2000	27 000	-30,59 %	533 481,5	41,65 %	14 404,00	-1,69 %
2001	27 000	0,00 %	507 407,4	-4,89 %	13 700,00	-4,89 %

(* - změna porovnávaná stav aktuálního roku k roku předchozímu)

PLACENÁ INZERCE

Hlasujte prostřednictvím SMS zpráv:

Který operační systém používáte?

A) Windows 95
B) Windows 98
C) Windows ME
D) Windows NT

E) Windows 2000
F) Windows XP
G) Linux
H) jiný (např. MS DOS, OS/2, Mac OS)

Své odpovědi zasílejte do 28. 3. 2003 prostřednictvím SMS zprávy na číslo +420 728 367 037, a to ve tvaru: Chip písmeno odpovědi. Písmeno odpovědi oddělte od slova Chip mezerou. Tři z vás odměníme malým dárkem.

inzerce

inzerce

inzerce

inzerce

VÝKONNÉ SYSTÉMY

HPC, klastry, servery a Linux

HPC (High Performance Computing, vysoce výkonné výpočty) je hájemstvím superpočítačů a „velkých“ serverů. Odborníci z univerzit v Mannheimu a v Tennessee každý půlrok vyhodnocují nejvýkonnější světové počítače a výsledky zveřejňují v seznamu Top500.

Seznam Top500 z listopadu 2002 potvrdil nástup open source klastrů – dva linuxové klastry s procesory Xeon se dostaly až mezi deset nejvýkonnějších superpočítačů světa. To už něco znamená; vítěz, monstrem Earth Simulator s 8192 vektorovými procesory firmy NEC, podává ustálený výkon 35,86 teraflopsu (trilionů floating-point operací za sekundu) – zhruba stejně, jako dává dohromady jedenáct jeho následovníků z posledního Top500, a dokonce všech 500 superpočítačů ze seznamu z listopadu 1998! Názor, že Linux je málo stupňovatelný a nevhodný pro nejvyšší

výkony, už neplatí, což důrazně potvrdilo i ohlášení nových serverů SGI.

ALTIX

Servery SGI Altix řady 3000 s procesory Itanium 2 překvapily tím, že zvýšily stupňovatelnost linuxové platformy až do 64 procesorů a 512 GB vnitřní paměti v jediném systému (single-image system). Doposud byly takovéto parametry dostupné pouze při spojení několika systémů do klastru, tedy speciálním způsobem organizované počítačové sítě. Síťové propojení počítačů v klastru však je pro řadu velkých aplikací omezující, o něco složitější než u single-image systémů je i programování úloh.

Při benchmarkových testech 64procesorový Altix výrazně překonal konkurenční unixové servery ve výkonu v plovoucí řádové čárce a v datovém toku do/z paměti i v testech s reálnými vědecko-technickými aplikacemi (molekulární chemie, dynamika tekutin). Firma SGI uvedla i Altix Supercluster, tedy možnost spojit několik systémů do tzv. superklastrů, které mohou mít až několik set procesorů pracujících s daty uloženými v jediném společném paměti.

Při zvyšování počtu procesorů od určité hranice nedochází ke zvyšování výkonu, protože režie systému převládá nad přidaným výkonem z více procesorů – tato hranice je tím vyšší, čím je architektura systému propracovanější. Již několik let existují servery SGI Origin, postavené stejně jako Altix na architektuře NUMAflex, která jim propůjčuje stupňovatelnost až do 2048 procesorů v single-image stroji (v praxi je největším 1024procesorový Origin 3800 v NASA Ames Research Centre). Jen nevýrazný výkon procesorů MIPS zabránil Originům v proniknutí do skutečné špičky, ale použití procesorů Itanium tento handicap odstraňuje. Dalšími velkými single-image servery v praktickém provozu (nejedná se o masivně paralelní či speciální superpočítače, to je jiná kategorie, hlavně cenová) jsou 128procesorové Fujitsu Siemens „Kaiser“ PRIMEPOWER 2000 či 72(106)procesorové (34 pomocných procesorů) Sun StarCat 15000. Největším intelovským single-image serverem byl zatím 32procesorový Unisys ES7000, resp. NEC TX7.

Důležitý je i výkon procesorů. Ještě nedávno byly suverény riscové procesory (zejména Digital Equipment Alpha) a Intel se krčily skromně v pozadí. Dnes však Intel (resp. i AMD) předstihl většinu konkurence a krok s ním drží jen znovuzzkříšená Alpha (dnes už od HP) a IBM Power4+. I když nelze vyloučit překvapivý pokrok či stagnaci některého výrobce (vzpomeňme, jak Itanium Merced zklamal vysoké ambice), dlouhodobý trend je zřejmý a hlavně vysoká efektivnost hromadné výroby Intelu a AMD přinesla ceny, kterým lze těžko konkurovat.

Nové servery SGI jsou připraveny i na příští dvě generace procesorů Intelu – Madison a Montecino. Pracují pod systémem Red Hat Linux 7.2, jehož schopnosti v oblasti stupňovatelnosti, práce s daty a využití výkonu byly bez změny v jádru zvýšeny extenzí SGI ProPack. Například díky výkonnému souborovému systému XFS (produkt SGI, nyní open source) dosáhl Altix I/O propustnosti přes 2 GB/s. Při vývoji extenzí společnost SGI oboustranně spolupracovala s komunitou open source, z pochopitelných důvodů jí však nevydala všechna svá zdokonalení. Proto sice můžete na Altixu provozovat standardní Red Hat a jeho aplikace, ale budete-li chtít špičkový výkon, musíte si pořídit ProPack. Výhodou Altixu proti klastrům i klasickým superpočítačům je snadné programování výkonných aplikací, protože nemá na vývoj aplikací zvláštní omezující požadavky a podporuje všechny známé paralelní programovací modely.

Obrovská operační paměť Altixu je přístupná kterémukoliv z procesorů, proto je vhodný především pro aplikace pracující s rozsáhlými daty (globální modelování počasí, bioinformatika, náročná simulace apod.). Velké datové objemy se tak mohou zpracovávat nesrovnatelně rychleji než při jinak nutném postupném načítání z disků. Altix však nabízí také spojení jednotlivých strojů propojením NUMALink, které poskytuje unikátní možnost přístupu k jakékoliv oblasti paměti nejen procesorům v lokálním uzlu, ale i všem procesorům v ostatních uzlech superklastru. Toto řešení poskytuje až 200× rychlejší přístup k datům v jiném uzlu než dnes

Servery SGI Altix řad 3300 a 3700

- nejrychlejší síťová propojení užívaná v linuxových klastrech. To umožní už dnes sestavit superklastry až se stovkami procesorů a s terabajty sdílené vnitřní paměti (na rozdíl od běžných klastřů, které jsou omezeny podstatně menšími objemy lokální paměti v uzlech a hlavně pomalým síťovým propojením mezi uzly).

KOMERČNÍ SERVERY

HPC je především vědeckou a akademickou oblastí – mnohem lukrativnější je uplatnění serverů v komerční sféře. V dnešním prosířovaném světě pohánějí velké servery nejen internet, ale jsou skryty prakticky za vším „počítacím“, od platební karty až k mobilu. Nový význam získaly s konsolidací – místo provozování řady aplikací na mnoha „menších“ serverech pod různými platformami se všechny aplikace svěří jednomu „velkému železu“. Konsolidace vede ke snadnější centrální správě dat i aplikací a tím ke snížení provozních a personálních nákladů. Efektivní využití „konsolidačního“ serveru však vyžaduje podporu tzv. particí (partitions), tedy jakéhosi rozdělení serveru na několik nezávislých částí, z nichž každá provozuje svou instanci operačního systému.

Propracovaný systém particí už řadu let nabízejí systémy mainframe (hlavně IBM); u nich lze rozdělit i jediný procesor a jeho zdroje (paměť, I/O) na více logických (softwarově dynamicky spravovaných) particí. Na serverech zSeries a iSeries společnost IBM s velkým úspěchem u zákazníků zavedla i podporu linuxových particí. U unixových multiprocesorových serverů zpočátku existovaly pouze statické particie, rekonfigurovatelné jen po zastavení serveru. V prosinci 1999 však Sun zavedl i softwarově spravované particie (u Sunu zvané dynamic domains, u HP virtual partitions, ale podstata je obdobná), teprve později byly implementovány u dalších unixových dodavatelů (HP Superdome, IBM eSeries, SGI Origin, Fujitsu Siemens a další.). Dynamická rekonfigurace particí ve spolupráci s programy pro správu aplikací a optimalizaci výkonu a vytížení umožňuje pružnou rekonfiguraci a efektivní využití systému podle okamžitých požadavků.

OŠIDNÁ ČÍSLA BENCHMARKŮ

S benchmarky je to jako se známkováním ve škole – lze říci, že jedničkář je chytrější než troj-

kař, ale stoprocentně to neplatí ani v rámci jedné třídy, natož mezi dvěma školami a je řada nuancí, které se dají těžko vystihnout strohými čísly. Celkově se však dá říci, že jedničkáři jsou lepší žáci než pěťkaři.

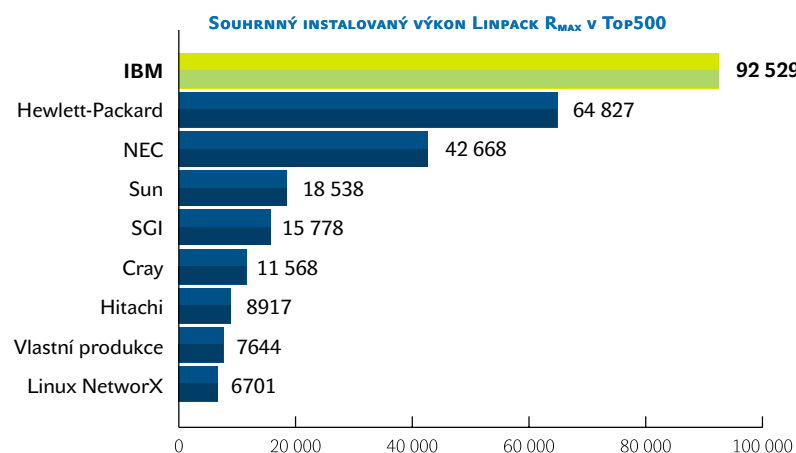
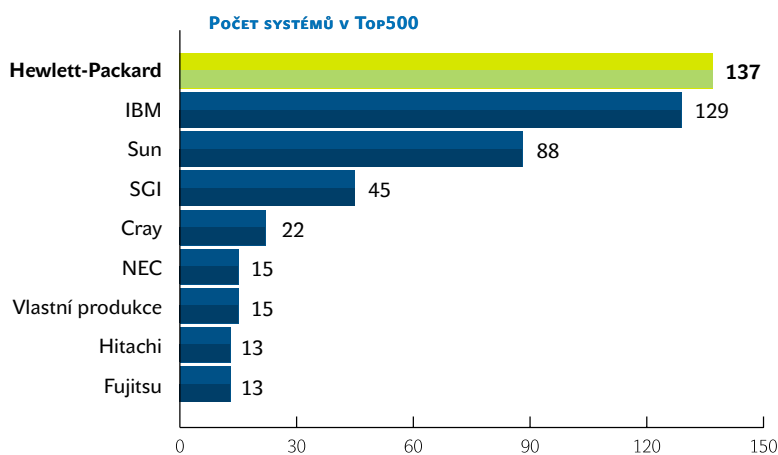
Nejpopulárnějším benchmarkem komerčních serverů je TCP-C, simulující on-line transakční zpracování (např. bankovních transakcí) nad distribuovanou databází. V tabulce výkonů TPC-C single-image systémů již dlouhou dobu vévodí Fujitsu Siemens PRIMEPOWER 2000, následovaný servery IBM pSeries 690 a HP 9000 Superdome. Je-li měřítkem cena za jednotku TPC výkonu, vítězí mezi výkonnými single-image servery Unisys ES7000 Orion s procesory Intel Xeon MP. Servery založené na standardních intelovských čipsetech (např. Dell) samozřejmě podávají lepší poměr cena/výkon, ale jejich celkový výkon je pro náročnější aplikace nepostačující. Proto se uplatňují zejména v klastrech, kde je však nevhodou složitější software a relativně malá kapacita paměti dostupné v uzlech. Zahrneme-li do tabulky výkonu v TPC-C i klastrové systémy, dostane se do čela HP (Compaq) ProLiant DL760 se 32 uzly po 8 procesorech.

TPC-C je jen jedním z řady benchmarků. Některé zdůrazňují výkon procesorů či propustnost systému, jiné výkon v I/O, v podpoře Javy nebo webu. Skoro každá z těchto oblastí je doménou jiného výrobce – to odpovídá výše zmíněným, těžko rozlišitelným rozdílům mezi jedničkáři a trojkaři. Významné jsou zejména aplikační benchmarky (SAP, Oracle, Baan). Přehled výsledků benchmarkových testů (www.ideasinternational.com) nebo žebříček Top500 (www.top500.org) mohou něco naznačit, ale žádný benchmark nenahradí výsledky získané přímo v užívané aplikaci a v konkrétních podmínkách. Jisté však je, že do čela tabulek žádní „pěťkaři“ neprotrhnou.

ZÁVĚR

Platforma Intel/Linux má v oblasti výkonných systémů velké perspektivy nejen pro příznivý poměr ceny k výkonu, ale i z hlediska možnosti dosažení vysokého výkonu. Svědčí o tom například plány na HP Superdome s Itaniem, spolupráce Fujitsu Siemens s Intelem na vývoji linuxových HPC serverů i podpora Linuxu ze strany IBM a řady dalších „velkých IT hráčů“.

Vrátíme-li se k serverům SGI Altix, v oblasti HPC patří k absolutní špičce. V komerční oblasti se zatím společnost SGI nepokoušela s konkurencí soupeřit. Tím, že používá standardní platformy Linux a Intel, se jí však otevírá přístup prakticky ke všem standardním aplikacím. Lze proto očekávat, že je to jedna z pravděpodobných oblastí růstu pro firmu SGI. ■ ■ ■ Josef Chládek

Podíl jednotlivých výrobců v tabulce Top500 podle počtu systémů a podle celového instalovaného výkonu

NÁZORY A KOMENTÁŘE

Střípky z CES

V minulém čísle Chipu jste si mohli přečíst reportáž Jiřího Palyzy o veletrhu CES – Consumer Electronic Show, konané v lednu v Las Vegas. Také jsem se minule zamýšlel nad kvalitou poskytovaných služeb na internetu – konkrétně nad virtuálními obchody. Dnes bych rád přidal trochu z praktického života – z cesty na CES.

Jak to tak vypadá, elektronické služby fungují v Americe opravdu na vysoké úrovni. Při naší cestě na CES jsme jich pár vyzkoušeli, konkrétně šlo o ubytování a pronájem auta. A tenhle systém funguje bez dotyku lidské ruky docela schopně. Pokud se chcete někde ubytovat, využijte webovou adresu www.hotels.com. Zde zapíšete město, kam se chystáte, a datum. Průvodce vám nabídne hotely, vy vyberete ten, který vašemu naturelu a vaší peněženke nejlépe vyhovuje, a jdete do toho. Zadáte číslo kreditky a za chvíli dostanete e-mailem potvrzenou rezervaci. Za pár hodin si peníze za ubytování odčerpá z vašeho účtu společnost, provozující tento server. Těší se

Milan Loucký – ředitel Vogel Computer media a publicista

velké vážnosti hotelů, neboť když jsme dorazili do úplně plného hotelu, po předložení potvrzené rezervace se rozhýbaly údy všech pracovníků hotelu do neuvěřitelného tempa. A tak jsme získali pokoj, který byl dokonce dražší, než na www.hotels.com převedená částka. Web hotels.com by tedy dostal pomyslnou jedničku. Stejně tak i www.herz.com, který zajistil dokonalé auto. Takže – vše funguje. A jak jsme zjistili, lidi v Americe tomu docela věří. A používají. Většina vůbec neuvažuje o tom, že by se měla nějak obávat zadat číslo své kreditní karty do pavučiny, jako je internet. Prostě o tom nepřemýšlejí, jde jim o čas – a služby jim ten čas dokážou ušetřit...

BEZ DRÁTŮ

CES měl pro nás jedno velké pozitivum. V tiskovém centru – a nejen v něm – byla instalována bezdrátová síť 802.11b o rychlosti 10 Mb/s. Díky tomu, že nás před odjezdem náš systémák Pavel vybavil příslušnými kartami, nemuseli jsme se tlačit u stolů a tahat se o kabel, kterým se bylo možné připojit k síti. Našli jsme vhodnou pohovku a usedli, vytáhli notebooky, zasunuli karty – a jelo se. I díky této zatraceně dobré technologii mohl odejít článek, připravovaný Jirkou dlouho do místní noci, aby stačil vyjít v minulém čísle.

A když tak o tom přemýšlím, nedávno jsme měli na webu dotaz, kolik je v domácnostech počítačů. Věřte nebo ne, ale nejčastější počet byl dva až tři. Víím, že internetovým anketám se nedá moc věřit, ale překvapilo mne to. A na tuhle anketu jsem si vzpomněl na CES, když jsme připravovali články a stahovali fotky a odesílali je do Prahy. Není to tak dávno, co jsme psali o zasíťovaném domě, ve kterém si rodina vyměňuje data prostřednictvím sítě, postavené na metalickém vedení. Dneska by ten článek mohl už být napsán úplně jinak. Základem komunikace v celém domě by mohla být jedna základnová stanice, která pokryje v místní síti všechny počítače, vyba-

vené kartou 802.11b. Rádi se tomuto tématu budeme věnovat podrobněji, protože bezdrátové sítě jsou už (nejen) v Americe dostupné na veletrzích i na místech, kde se shromažďuje více lidí. Například na letištích. Tady jde většinou o sítě privátní, takže si musíte vyžádat přístupové jméno a heslo – i něco zaplatit. A poskytovatelům se, podobně jako mobilním operátorům, vracejí penízky do jejich kasiček...

TICHÁ AUTA

Na CES mne kromě toho, že už nedochází k postupnému sblížení informačních technologií a světa spotřební elektroniky, ale že ta druhá spolkla oblast IT jako malinu, zaujalo i to, kolik peněz se může v Americe nacpat do určité oblasti. A tak byla jedna celá hala věnována „vytuněným“ autům. Hlavním lákadlem letos byly Hummery H2, civilní verze obrněných aut s jedním motorem, které používá armáda Spojených států od zásahu v Perském zálivu.

Co se dá do auta nacpat, jsem dosud netušil. Televize nebo zobrazovače v hlavových opěrkách předních sedadel, obrovské subwoofery pro co nejlepší přenos nízkých kmitočtů, několikakanálové hi-fi soupravy o výkonu v tisících wattů. Neodolal jsem a nechal se u jednoho takového vozu vyfotit. Věřili byste například tomu, že existuje firma, která umí úplně odhlučnit vaše auto? Všechny ty voštiny a plechy, ze kterých je složeno, rozeberou a polepí speciální fólií, která absorbuje vibrace. Výrobce udává, že motor vůbec neslyšíte a můžete si do auta namontovat aparaturu, při jejímž poslechu vás nic nebude rušit. Nevím, jak hlasitě je auto, šinoucí se po dálnici rychlostí 75 mil v hodině, ale pokud je pohonnou jednotkou šestiválec, myslím si, že to nebude až tak horké. Takže tahle firma vám nejdříve utlumí auto tak, že není slyšet – a pak vám do něj zamontuje aparaturu, která má výkon jako malá elektrárna – takže by v klidu bublání šestiválec přehlušila. To jsou ale paradoxy...

■ ■ ■ Milan Loucký, milan.loucky@vogel.cz

VYHRAJTE DVD PŘEHRAVAČ PIONEER DV-350-S

CHIP SPECIAL

SVĚT DVD

**s filmem
na DVD!**

279 Kč / 420 Sk

FILMY HUDBA HRY TECHNIKA - ÚNOR 2003

Hugh Grant radí: Jak na věc

*Návraty do budoucnosti
na třech DVD*

**Jára Cimrman,
polykarbonátový, rotující**

Další recenze:

...holland Drive • Těžce zamilován

...dek • Král škorpión aj.

...a další

*Nový titul
od 4. 3. na stáncích*

9 771214 127005

01

NÁZORY A KOMENTÁŘE

Zakažte posílání SMS prostřednictvím internetu!

Tím míním: Zakažte bezplatné posílání „eseemek“ prostřednictvím internetu! Kdo chce, ať si za ně zaplatí, není to ostatně nic proti ničemu.

Přiznám se, že nějak nerozumím krátkozrakým postojům těch zákazníků T-Mobilu, kteří před nedávnem vyhrožovali bojkotem firmy. Nerozumím ale ani T-Mobilu, který vzápětí cukl a prohlásil, že určitý objem zpráv po zaregistrování poslat prostřednictvím internetu zdarma půjde...

T-Mobile se jako první odhodlal učinit velmi nepopulární krok, jakým zpoplatnění textových zpráv zasílaných prostřednictvím internetu jistě je. Už aby to ale udělali všichni operátoři! Už aby přestali dotovat mobilní telefony a už aby se konečně začali živit prodejem služeb a nevěnovali se zařízením!

Opravdu oněm zákazníkům nerozumím. Copak nechápou, že zdražení SMS zpráv, které provedl T-Mobile na počátku února (a teď mluvíme o zprávách zasílaných z mobilních telefonů), souvisí i s tím, že jejich posílání prostřednictvím internetu je zcela zdarma? A jak k tomu přijdou ti, kteří zprávy prostřednictvím internetu vůbec neposílají, jako třeba já? Mám ze svých plateb dotovat ty, kteří to dělají? Je to nefér a je to proti zdravému rozumu.

Ten samý problém je u dotovaných mobilů. Ti, kteří si je nekupují, opět svými platbami přispívají těm, kteří to dělají. Opět je to nefér a opět je to proti zdravému rozumu. Už aby to někdo zakázal. Dokonce si myslím, že je to na státní zásah podobně jako to, když supermarkety vybírají peníze za vystavení zboží v regálech a neživí se tím, čím mají, totiž jeho prodejem.

Takže pane T-Mobile, tady máte jednoho zákazníka, který s vámi veskrze souhlasí, když chcete, aby se za SMS zprávy zasílané prostřednictvím internetu platilo, a kterému se naopak nelíbí, že zdražujete textové zprávy zasílané z telefonu. I když to není zákazník natolik naivní, aby si myslel, že je zdražujete jen proto, že jejich posílání prostřednictvím

internetu je zadarmo. No a pro Eurotel a pro Oskar mám také něco: Zachovejte se konečně chlapecky a udělejte tohle nepopulární opatření také. Všichni přece víme, že současný stav je neudržitelný.

O ŽIVOTĚ

Čas od času se koukám na pořad Volejte řediteli, abych si připomněl, co je to ješitnost, univerzální názor, arogance a manipulace veřejností. Dělán to pro své vlastní dobro, protože je mi občas vytýkáno, že někomu něco vnucuji (naposledy tak učinil policista, který prohlásil, že mě zná z těchto stránek, že nesnáším odporování, a následně na mě „hodil“ dopravní nehodu, přičemž při správním řízení se ukázalo, že jsem ji nezavinil).

Dostávám i jiné dotazy a připomínky: Jak se vypořádám s tím, že svými názory některé lidi ovlivním, oni se pak podle toho zachovají a třeba si koupí ten výrobek, na který jsem napsal výbornou recenzi? Na to navenek odpovídám: „Musím se s tím vyrovnat, je to přece moje práce.“ Ve skutečnosti bych ale měl říci, že se s tím vypořádávám dost těžko, asi jako většina mých kolegů. Občas se mi tyhle myšlenky vrátí a já si říkám: „Co ti dává právo dělat to, co děláš, psát to, co píšeš, a prosazovat to, co prosazuješ?“ Nikdy na odpověď, kterou bych mohl akceptovat, nepřijdu, ale vím, že jedinými mantinely mohou být novinářská etika, právo na vlastní názor a právo napsat to, co si člověk myslí, pokud samozřejmě nepřestupuje zákon. Je pravda, že pořad pana Železného mi v tomto směru pomáhá vybojovat jakous takous remízu. Koneckonců, měl bych mu za to být vděčný.

O HARDWARU

Poslední dobou mi opět prošlo rukama pár pěkných kousků „železa“. Zcela parádní byl plazmový televizor *Hitachi Platara 32PD3000E*. Za 200 000 korun dostanete výtečný a ze všech úhlů dobře viditelný obraz a hlavně dva oddělené díly – monitor a tele-

Bohumil Herwig – volný novinář a publicista

vizní tuner. Výsledkem je mj. i absence větráku v plazmě, a tudíž naprosto tichý chod, a to ještě nemluvíme o hloubce pouhých 9,5 cm...

Neméně výtečným kouskem byl telefon *Panasonic EB-GD87* se zabudovaným foťáčkem. Kam se na něj hrabe Nokia 7650. Je elegantnější, nechybí mu hands-free, displej se 65 000 barvami také nemá chybu. Trochu sice hapruje firmware, ale u prodejního modelu by to mělo být pryč.

Věcíčkou hodnou doporučení je i Toshiba Portégé 3500. Jde o vynikající Tablet PC, pyšní se exkluzivním provedením a mnoha fikanými vlastnostmi. Zkrátka král králů.

A foťáky? Mluvit o ryze profesionálním Canonu EOS 1Ds s kinofilovým rozlišením by bylo mlácením prázdné slámy, a tak se zmíním zvláště o *Panasonicu LC5*, který mě dostal svou „foťákovostí“, a *Olympusu C-50*, který si mě zase získal svou kompaktností a pohodovostí. ■ ■ ■ Bohumil Herwig, bohumil@herwig.cz

OBJEDNEJTE si prostřednictvím **SMS** a VYHRAJTE!

Prvních 10 zákazníků získá počítačovou hru
v hodnotě 1000 Kč,
další zákazníci pak drobný dárek od vydavatelství.

Využijte skvělé nabídky!

95,-
SMS kód 934

95,-
SMS kód 933

180,-
SMS kód 932

95,-
SMS kód 832

399,-
SMS kód 931

Karty Jak na to –
6 vyukových karet pro PC

Publikace PPK speciál –
Začínáme s internetem

publikace **počítač Speciál 1**
Začínáme s internetem

ŘIDIČÁK NA POČÍTAČ
+CD

Pouzdro na 24 CD

Jak na počítač – nejlepší
výuka na CD-ROM
+ ZDARMA karty Jak na to

Publikace Řidičák na počítač – kompletní
příprava k mezinárodním testům ECDL
+ CD s příklady

Platí do 1. 4. 2003

! Ihned si objednejte prostřednictvím SMS a ušetřete peníze za dobírku!

Jak si objednat?

Ze svého mobilního telefonu odešlete SMS zprávu s textem OBJ na číslo 777 289 007 a obdržíte objednávkový formulář: OBJ*KOD**JM**PR**UL**M**PSC**EM**@

Své údaje vepište místo barevně označeného textu vždy mezi dvě hvězdičky podle VZORU a údaje odešlete na stejné telefonní číslo 777 289 007.

VZOR:

OBJ*KOD*kodproduktu*JM*Vladislav*PR*Vzorecek*UL*Vinohradska52*M*Praha2
*PSC*12000*EM*vladislav.vzorecek@mustr.cz

(Kód produktu naleznete u obrázku.)

Při dalších objednávkách ze svého telefonu můžete zaslat jen následující informace:
OBJ*kodproduktu

Podrobný návod, jak objednávat prostřednictvím SMS, najdete na www.vogel.cz

Vaše osobní údaje nebudou použity pro další obchodní účely.

K zásilce účtujeme 30 Kč za poštovné a balné. Zásilka je zasílána pouze doporučeně.

Kontakt:

Vydavatelství Vogel Burda Communications s. r. o., DISTRIBUCE, Na Florenci 19, 110 00 Praha 1,
tel.: +420 225 018 944, fax: +420 225 018 900, e-mail: objednavky@vogel.cz, www.vogel.cz

Objednejte si prostřednictvím SMS a vyhraďte!

UDÁLOSTI NA FINANČNÍCH TRŽÍCH IT

Hledá se důvěra.

Zn.: Spěchá

Ještě ve druhé polovině 90. let byl švýcarský Davos velmi vyhledávanou zimní atrakcí. Hlavním lákadlem přitom nebyl prosincový Spenglerův pohár v ledním hokeji, ale především Světové ekonomické fórum, které se v tomto vysokohorském středisku tradičně koná koncem ledna.

Kdo v 90. letech ve světě byznysu něco znamenal, nesměl na této seanci chybět. Časy se však mění a do Davosu už několik let nezdou nejen Václava Klause, ale dokonce ani představitelé kdysi tak obletovaných počítačových firem. V době technologického boomeru by bylo alpské fórum neúplné bez účasti Billa Gatese, Carly Fiorinové a desítek dalších představitelů amerických počítačových firem. Letos Američané do Davosu vyslali kromě politiků jen Michaela Della a Johna

Chamberse (Cisco). Bill Gates si nakonec na lyže vyrazil také, ale oficiálně reprezentoval jen nadaci, kterou provozuje spolu se svou manželkou.

ZTRÁTA DŮVĚRY?

Problém však zdaleka není omezen jen na technologické společnosti. Hlavním tématem letošního davoského setkání byla celková ztráta důvěry v instituce jako takové, bez ohledu na to, zda jsou národní či nadnárodní, obchodní či vládní. Na celkové skepsi se výrazně podepsaly loňské účetní skandály v USA, ale přece jen je zářezí jen je zářezí, že podle průzkumů Gallupova ústavu (provedených právě pro potřeby Světového ekonomického fóra) překonaly padesátiprocentní hranici důvěryhodnosti pouze nevládní neziskové organizace.

Pouhá třetina respondentů se přitom domnívá, že svět celek kráčí správným směrem. Ale i zde se najdou výjimky. Například v Číně zřejmě převažuje optimismus: 90 procent dotázaných se domnívá, že dosavadní vývoj je pozitivní. Že by i tohle o něčem svědčilo? Těžko říci, zvláště když po důkladnějším prostudování výsledků anket zjistíme, že největšími skeptiky byli s 13 procenty kladných odpo-

Časy se však mění.

vědí Němci; dokonce i v Argentině se našlo 18 % pozitivně naladěných respondentů. Pro počítačové firmy není podobná krize důvěry ničím novým, o čemž koneckonců svědčí vývoj prodeje PC a prodloužení upgradového cyklu (viz ekonomické články

SITUACE NA BURZE

Burzovnímu přehledu jasně dominují firmy, které prezentovaly dobré hospodářské výsledky za poslední kvartál roku 2002. Kromě producentů pevných disků to je především společnost **Macromedia**, která opět po delší době vykázala zisk. Šlo sice jen o deset milionů USD, avšak i tato částka překonala očekávání analytiků více než dvojnásobně. Vzrostl také obrat, takže se zdá, že nová produktová řada s označením MX u zákazníků zabrala. Poměrně překvapivé je umístění firmy **Omega**, která v závěru loňského roku zaznamenala pokles obratu i zisku. Investoři zřejmě svou pozornost zaměřili spíše na skutečnost, že společnost zlepšila své provozní výsledky (hrubá marže vzrostla o deset procentních bodů). Za nárůstem kurzu akcií nejspíš stojí také některé spekulace, podle nichž je tržní cena společnosti Omega značně podhodnocená, obzvláště vzhledem k hoto-
vostní zásobě, která koncem ledna činila více než 450 milionů USD. Vedení oznámilo, že se svými penězi nemá žádné bezprostřední plány,

což některé komentátory vedlo k úvahám, že Omega může být pro některé (zvláště neamerické) firmy velmi atraktivní akvizicí. Zatímco v případě společnosti Omega spekulují o možném prodeji pouze externí pozorovatelé, u firmy **SonicBlue** přiznává možnost prodeje samotné vedení. Celková zadluženost firmy dosahuje výše 335 milionů USD, což převyšuje její celoroční obrat. Už v březnu má přitom SonicBlue splatit část úvěru v hodnotě 16,5 milionů USD a v říjnu následuje další splátka ve výši 178 milionů. Manévrovací prostor firmy je poněkud omezený, protože proti jejímu nejúspěšnějšímu produktu (digitálnímu videorekordéru ReplayTV, který umí eliminovat z nahrávaného programu televizní reklamy) brojí mocné americké televizní společnosti. Vzhledem k mimořádně nízké hodnotě akcií firmy SonicBlue zřejmě rozhodnutí o další budoucnosti padne v nejbližších týdnech. Ani situace společnosti **AMD** není příliš růžová. **Nvidia** s největší pravděpodobností pokračuje v trendu loňského

roku, **Nokia** má sice dobré hospodářské výsledky, ale investorům se nejspíš nelíbí skutečnost, že její prodeje jsou značně závislé na mobilních telefonech levnějších tříd, zatímco v dražších kategoriích nadále vedou japonské značky (alespoň v celosvětovém měřítku). Trochu překvapivý je propad **Dellu** do spodní pětice srovnávací burzovní tabulky. Společnost se snaží využít každou možnost, jak rozšířit své produktové portfolio; v nejbližší době hodlá dodávat nejen tiskárny, ale i kapesní počítače, a dokonce také elektronické pokladny. Burzovní trhy však spíše znepokojuje ústup z postu největšího výrobce PC, kde opět získává pozici sjednocená společnost **HP**.

Celkový vývoj akciových trhů byl v lednu vyrovnaný a počet nárůstů skoro přesně odpovídá počtu poklesů. Chipem sledovaný technologický index si pohoršil o tři procenta. Začátkem roku to vypadalo nadějněji, pak se však finanční trhy začaly obávat dalšího vývoje situace v oblasti Perského zálivu.

■ v minulých číslech Chipu). Výše zmiňovaný Bill Gates by mohl vyprávět své – když před časem slavnostně ohlašoval iniciativu „trustworthy computing“ a sliboval, že software jeho firmy bude bezpečnější a spolehlivější, nejspíš nepředpokládal, že se Microsoft dostane na hlavní stránky světového tisku především „zásluhou“ pandemických expanzí několika počítačových virů, které jakoby naschvál s oblibou napadají klient-ské i serverové produkty z rodiny Windows. Abychom však nebyli nespravedliví: produkty Microsoftu jsou častým předmětem virových útoků právě proto, že jsou tak oblíbené, a jistě by tak oblíbené nebyly, kdyby nebyly dostatečně kvalitní

amerického obchodního zákoníku. Zatímco v USA se poměrně často stává, že firma procházející touto formou konkurzu nakonec přežije, v evropských podmínkách by šlo o skutečnou senzaci.

Ano, ani linuxové firmy nemají na různých ustláno. A možná bude ještě hůř. Podle informací periodika Client Server News si totiž společnost SCO vzpomněla, že se u ní sešla řada nej-různějších unixových patentů, a vedoucí představitele SCO napadlo, že by mohli po dodavatelích ostatních linuxových distribucí vymáhat licenční poplatky. Vedení SCO přiznalo, že je „držitelem významného intelektuálního vlastnictví“ a že „zvažuje další postup“. Dokonce ani

Počítačové firmy dnes mají jiné starosti než zachraňovat svět.

a uživatelsky přívětivé. Právě proto je Microsoft zdravě prosperující firmou, zatímco jiní krachují. A pro příklad si můžeme zajít rovnou do konkurenční linuxové komunity. V polovině ledna požádala francouzská firma Mandrakesoft (tvůrce i u nás poměrně oblíbené linuxové distribuce) o ochranu před věřiteli, což představuje jakýsi evropský ekvivalent nechvalně proslulé Hlavy 11

nepopřelo tvrzení, že společnost angažovala známého právníka Davida Boiese (který se mj. angažoval v antimonopolním procesu s Microsoftem). Pravda, možná jde o falešný poplach či o prostou bouři ve sklenici vody, podobnou nedávným pochybnostem o patentové čistotě internetového obrazového formátu GIF. Ale čemu už v dnešní době můžete věřit?

■ ■ ■ Karel Stachovec

CO NA TO FINANCE?

V dnešním přehledu finančních výsledků se ohlížíme za závěrečným kvartálem loňského roku. Toto období je tradičně spojeno s velkým očekáváním, neboť konec roku představuje pro mnoho firem skutečné finanční žně. Loni navíc investoři napjatě vyhlíželi, zda se skutečně potvrdí jisté známky hospodářského oživení, které se loni čas od času objevovaly. Snad můžeme zjednodušeně konstatovat, že finanční situace technologických firem je nyní o něco lepší než před rokem. Do uzávěrky jsme stihli zpracovat výsledky 46 počítačových firem a nadpoloviční většina z nich skončila v černých číslech. Výroční zprávy hlavních titulů, které náladu investorů ovlivňují nejvíce, navíc vesměs působily spíše optimisticky. Nejhůře z těchto významných hráčů dopadla společnost **IBM**, jejíž zisk se snížil o více než polovinu (něco málo přes miliardu dolarů); investoři však spokojeni kvitovali celkovou konsolidací a nárůstem obrátu (23,7 mld. USD). **Microsoft** vykázal mírný nárůst obrátu (8,5 mld. USD) i zisku (2,55 mld. USD). Velmi příjemným překvapením byly výsledky společnosti **Intel**, jejíž zisk se zdvojnásobil na 1,05 mld. USD při 2,5procentním nárůstu obrátu (7,16 mld. USD). A i v telekomunikačním sektoru se zřejmě blýská na lepší časy, jak ukazuje společnost **Motorola**, která se dokázala udržet v černých číslech už dva kvartály po sobě (tentokrát to byl zisk 174 mil. USD při obrátu 7,55 mld. USD).

Na chvíli se ještě zastavme u **Microsoftu**. Společnost přes všechny nedávné peripetie vykazuje nepřetržitý hospodářský růst, ale jeho tempo už není tak rychlé jako kdysi. Snad proto Ballmerovo vedení přikročilo k historickému kroku – Microsoft poprvé v historii vyplácí dividendy. Toto rozhodnutí bylo do značné míry vyvoláno novými ekonomickými zákony prezidenta Bushe, které osvobozují dividendové příjmy od daní. Někteří pozorovatelé přesto soudí, že redmondské rozhodnutí o vyplácení dividend je symbolickým milníkem; Microsoft prý přestává být firmou zaměřenou na růst a stává se stabilním subjektem zaměřeným především na výnosy. Zatímco **Intel** i **Microsoft** vykazují solidní hospodářské výsledky, jejich konkurenti jsou ve složitější situaci. Výsledky společnosti **Sun** byly dokonce některými analytiky označeny za vůbec nejhorší v celé její historii. Obrát se v meziročním srovnání sice snížil jen o šest procent (spadl těsně pod třímiliardovou hranici), ale mohutné odpisy související s restrukturalizací a ozdravnými procesy vedly ke konečné ztrátě ve výši 2,28 mld. USD. Navíc se snížila i hrubá marže, a to o sedm procentních bodů. Když pak navíc finanční ředitel Steve McGowan oznámil, že společnost nebude v budoucnu publikovat tzv. mezikvartální prognózy, není divu, že se některé investiční fondy začaly zamýšlet nad tím, zda mají akcie Sunu ve svých portfolích držet i nadále. Společnost **AMD** je na červená čísla již zvyklá. Tentokrát však celková výše ztráty (855 milionů USD) převýšila i obrát (686 milionů). Výkonný ředitel Hector Ruiz prohlásil, že „rok 2002 byl příšerný“, ale dodal, že podle jeho názoru má AMD to nejhorší už za sebou. Obecně lze říci, že z finančního hlediska byla situace nejhorší v telekomunikačním sektoru a u výrobců polovodičových komponent. (Několik příkladů: **Avaya**, **Enterasys**, **Infineon**, **Lucent**, **Riverstone**, **Texas Instruments**.) Naopak pokračuje stabilizace v sektoru výrobců pevných disků: **Maxtor**, **Seagate** i **Western Digital** jsou po delší době v zisku a roste jim obrát. Také internetové firmy (**Amazon**, **eBay**, **Yahoo**) potvrdily slušné výsledky z předcházejících kvartálů.

VZESTUPY...

FIRMA	Kurz akcií		Změna	
	2. 1.	24. 1.	Absolutní	Relativní
Macromedia	10,74	14,95	4,21	39,20 %
Maxtor	5,02	6,72	1,70	33,86 %
W. Digital	6,87	8,15	1,28	18,63 %
Amazon	19,57	22,11	2,54	12,98 %
lomega	8,42	9,50	1,08	12,83 %

... A PÁDY

FIRMA	Kurz akcií		Změna	
	2. 1.	24. 1.	Absolutní	Relativní
Dell	27,71	24,38	-3,33	-12,02 %
Nokia	16,75	14,49	-2,26	-13,49 %
Nvidia	12,31	10,17	-2,14	-17,38 %
AMD	7,01	5,43	-1,58	-22,54 %
SonicBlue	0,48	0,36	-0,12	-25,00 %

Novinky na stříbrných discích

12x OKO PODRUHÉ

Albatros, Praha 590 Kč

Druhý tučet elektronických podob knížek OKO nabízí tituly: Ryby našich vod, Mořská fauna a flóra, Rostliny známé neznámé, Indiánskou stezkou, Heraldika, Vlajky celého světa, Dějiny městské dopravy, Letadla čs. pilotů, Jak se lidé dorozumívali, Cesty ke hvězdám, Malý průvodce olympijskými sporty a Abraka dabranka.

9 bodů

DVOULETÁ ZÁRUČNÍ DOBA

Sdružení obrany spotřebitelů ČR, Praha 50 Kč

Mýty a skutečnosti – důležité informace, které objasňují úmysl zákonodárců, plná znění příslušných i souvisejících právních norem, sjednocování podmínek s evropskou legislativou v oblasti práv zákazníků. Samozřejmě nechybí ani představení Sdružení obrany spotřebitelů (SOS) a jeho projektů.

8 bodů

ENCYKLOPEDIE SVĚTOVÉ ARCHITEKTURY

Baset, LANGMaster, Praha 888 Kč

Elektronická podoba knižní předlohy nabízí kromě shodného textového obsahu a ilustrací stovky dalších fotografií. Rejstříkový přístup k datům je rozšířen o fulltextové vyhledávání, hypertextové vazby a další uživatelsky výhodné přístupy k datům, např. Průvodce světem architektury, Co chcete vidět?, Co vás zajímá?, Tematická encyklopedie atd.

9 bodů

CHYTRÉ DÍTĚ – MATEMATIKA 1

Multimedia ART, Praha 370 Kč

CD-ROM ukazuje zajímavou cestu, jak bez obav zvládnout základy matematiky a představy o číslech a proměnlivosti jevů. S pomocí Bajtíků, slovního výkladu, grafických animací se děti učí znát čísla, chápat jejich pozici na číselné ose, funkce sčítání a odčítání i základní geometrické tvary ve dvou- a třírozměrném provedení.

9 bodů

INFOMAPA 10.0

Pjsoft, Praha 23 970/16 900/10 800 Kč

Jubilejní verze InfoMapy nese podtitul Street atlas ČR. Je připravena ve třech variantách: Complete (podrobná mapa ČR a plány Prahy, krajských a 72 „okresních“ měst), Clasic (ČR, Praha a krajská města) a Basic (ČR a Praha) Edition. Kromě mapových podkladů byly samozřejmě aktualizovány (i doplněny nové) bohaté informační databáze.

10 bodů

DVOULETÁ ZÁRUČNÍ DOBA – MÝTY A SKUTEČNOSTI

Dva roky? Ano, dva!

SOS – tak to si určitě představíte ono známé nouzové volání o pomoc. Za touto zkratkou ale můžete najít také jinou pomoc – Sdružení obrany spotřebitelů ČR, které hájí práva a oprávněné zájmy spotřebitelů v oblastech, kde síly jednotlivce nestačí. Mezi aktivity, které v loňském roce SOS vykonalo pro zvýšení spokojenosti spotřebitelů, jistě patří i vydání CD-ROM Dvouletá záruční doba – Mýty a skutečnosti. Změna v záruční době nastoluje nový vztah mezi prodávajícím a zákazníkem a týká se vlastně nás všech. Výrazně prodloužená záruční doba je zdánlivě velkou výhodou pro koncové uživatele, ale přináší nové situace pro výrobce, distributory a prodejce. Při nesprávném pochopení nově definovaných podmínek na jedné nebo druhé straně pomyslného pultu je to možný zdroj problémů.

CD-ROM, připravený pomocí technologie Zoner Context (možnost využití fulltextového vyhledávání a hypertextových vazeb), přináší řadu důležitých informací, které objasňují úmysl zákonodárců, plná znění příslušných i souvisejících právních norem, stav sjednocování podmínek s evropskou legislativou. Najdete zde samozřejmě zákon 136/2002 Sb., který novelizuje Občanský zákoník a nově upravuje problematiku záruční doby a shody s kupní smlouvou obecně v souladu s evropskou směrnicí 1999/44/ES o určitých aspektech prodeje a záruk spotřebního zboží. Nově se hovoří o tzv. shodě prodávané věci s kupní smlouvou v okamžiku převzetí zboží kupujícím. Tento pojem je mnohem širší než dosud aplikovaná právní úprava.

Mezi kapitoly, které budou jistě nejvíce využívány, patří v části CD Podnikatel: Právní minimum, Reklamační řád, Řešení sporů, Nejčastější omyly prodávajících ve vztahu ke spotřebitelům a Strana spotřebitele a jeho základní práva. Pozornosti jistě neujdou ani další informace, příznivce moderních trendů a informačních technologií jistě zaujmou texty věnované výsledku testu internetových obchodů, kapitoly Nákupy on-line bez rizika a Zprávy Evropské skupiny pro spotřebitelské právo (ECLG) – Soft law a zájmy spotřebitele, Odpovědnost za vadné výrobky a Spotřebitelské transakce na internetu. Před každou vaší nákupní aktivitou by bylo dobré si zopakovat Desatero uvážlivého spotřebitele. Pro podnikatele je připravena rozsáhlá příručka Průvodce podnikatele Evropskou unií.

Na CD je samozřejmě připraveno ještě mnoho dalších užitečných rad, informací a odkazů na další zdroje. Nechybí ani představení Sdružení obrany spotřebitelů ČR (SOS) a jeho projektů určených jak pro podnikatele, tak i pro zákazníky. Mezi ně patří i vydání dalších CD-ROM titulů, jako je např. Ochrana spotřebitele v ČR a EU 2002.

CD-ROM Dvouletá záruční doba – Mýty a skutečnosti jistě stojí za vaší pozornost. A jak ho získat? Zkuste se třeba podívat na stránky www.spotrebitele.cz, kde najdete i řadu dalších zajímavých a užitečných informací.

■ ■ ■ Milan Pola

DVOULETÁ ZÁRUČNÍ DOBA – MÝTY A SKUTEČNOSTI

Informace k problematice vztahu prodávajícího a zákazníka.

VÝROBIL/POSKYTL Sdružení obrany spotřebitelů ČR, Praha <http://www.spotrebitele.cz/>

CENA 50 Kč

Jak na matematiku

Matematika je strašákem mnoha dětí často od první třídy až po maturitu. Přitom proniknout do světa čísel a matematického (v mnohém logického) uvažování lze i bez zbytečných stresů. Pomoci k tomu mohou i moderní „CD-ROM“ pomocníci. Dva z nich si teď stručně představíme.

Jak těm nejmenším pomoci lehce se seznámit se světem čísel a matematiky, pochopit základní množinové představy a početní operace? Jak je zaujmout, aby si matematiku oblíbili nejen jako školní předmět? Zajímavou cestu ukazuje CD-ROM z dílny společnosti Multimedia ART Chytré dítě – Matematika 1, jehož autory jsou Hana Daňková a Róbert Smreček a který nepřímo navazuje na předchozí tituly ediční řady Chytré dítě (Hry pro rozvoj myšlení a řeči a Slabikář).

Tři Bajtíci, průvodci připravenými úlohami, i dohlížející učitel jsou připraveni pomoci jak těm méně zdatným, tak i těm šikovnějším zvládnout základy matematiky a představy o číslech a proměnlivosti jevů. Každý z Bajtíků nabízí určitou úroveň obtížnosti úloh. Vhodně přitom využívají jak slovní vysvětlování (pro výuku dětí, které ještě neumí dostatečně dobře a rychle číst, je zvukový výstup počítače prakticky nutností), tak i zobrazení a grafické animace, které často lépe upevní v mozku žáčka patřičná „logická vlákna“. Připravená látka, přesahující náplň první třídy, je rozdělena do dvou skupin úloh. V té první jsou jednotlivé pojmy a vztahy názorně vysvětlovány a pomocí jednoduchých modelů a možnosti manipulace s nimi si děti mohou vše hned zkusit. Druhá skupina slouží k prověřování dosažených znalostí a děti jsou za správná řešení odměňovány body.

Pro výklad některých pojmů, vztahů a početních operací použili autoři velmi názorná grafická vyjádření, která jistě přispějí ke snadnějšímu pochopení potřebných souvislostí. Zejména dynamické modely sčítání čísel

přes desítky jistě zaujmou a pomohou snáze pochopit princip tohoto vztahu, který lze samozřejmě později uplatnit i pro větší čísla (stovky, tisíce...). S pomocí Bajtíků, ale hlavně pomocí vlastní péle, se děti naučí znát čísla, jejich početní vyjádření, chápat jejich pozici na číselné ose, vztahy menší, větší. Snadno pochopí funkce sčítání a odčítání, naučí se znát základní geometrické tvary ve dvou- i tří-rozměrném provedení. Zpočátku mohou dětem činit potíže úlohy na doplňování početních operandů do zadaných rovnic, ale i to se

jistě také naučí a hlavně pochopí, jak takové úlohy správně a rychle řešit.

„Matematicky“ obsah CD je ještě doplněn o několik úvah určených rodičům, které souvisí s výukou počtů a matematiky vůbec a s úlohou multimediálních prvků v procesu učení.

Svoji velkou výhodu mají podobné tituly také v tom, že je děti mohou využívat v tempu, které jim vyhovuje, bez ohledu na to, že by třeba jiného spolužáka zdržovaly, nebo naopak látku, kterou už hravě zvládají, neustále opakovaly. Také to, že mohou svoji pozornost rozložit podle toho, který typ úloh jim zrovna vyhovuje nebo naopak dělá větší potíže, zvyšuje celkovou efektivitu výuky, kterou často berou za zajímavou hru a ani si moc neuvědomí, že se vlastně učí.

Druhý titul, který si krátce představíme, připravil Pavel Srp, vydal J. Pachner a je

určen jako pomoc zájemcům o studium na středních školách. Je souhrnem stovky variant (50 pro gymnázia, 50 pro střední školy) písemných prací tak, jak je žáci mohou při přijímacích zkouškách dostat. K vyřešení každého testu, který obvykle obsahuje pět až šest typově různých příkladů, mají žáci 45 až 60 minut. Před začátkem řešení je vhodné si pečlivě přečíst návod, jak správně zapisovat své výsledky, aby program mohl bezproblémově vyhodnotit zapsané řešení. Při práci lze využívat vestavěnou kalkulačku

s mnoha funkcemi, bohužel ale nerespektující priority operandů, což u vědeckých kalkulaček (na rozdíl od běžných jednoduchých) obvykle bývá.

Po vyřešení nebo uplynutí stanovené doby je správnost úsilí vyhodnocena, jsou uděleny zasloužené body a je zobrazeno procento úspěšnosti řešení. Výsledky svého úsilí si žáci mohou porovnat s připraveným správným řešením jednotlivých úloh a zjistit tak, kde případně udělali jakou chybu – a příště se jí samozřejmě vyvarovat. Je to tedy velmi účinný pomocník, simulující často stresující písemky. Program neobsahuje výklad látky, jen konkrétní příklady, které ale svým rozsahem pokrývají probíranou látku matematiky na základních školách. Pro učitele může být pomocníkem a inspirací při sestavování vlastních zadání písemných prací.

Věříme, že i velmi stručné představení dvou výukových titulů vás bude případně inspirovat k jejich bližšímu poznání a využití. Matematika opravdu nemusí být žádným strašákem, ale naopak oblíbeným předmětem právě pro svoji jasnou a logickou podobu, kterou lze v životě trvale uplatňovat. ■ ■ ■ Milan Pola

CHYTRÉ DÍTĚ – MATEMATIKA 1

Multimediální průvodce světem čísel a operací.

VYROBIL/POSKYTL Multimedia ART, Praha
<http://www.jablko.cz>

CENA 370 Kč

MATEMATIKA

Příprava k přijímacím zkouškám na SŠ.

VYROBIL/POSKYTL Pachner, Praha
<http://www.pachner.cz>

CENA 298 Kč, licence 790 Kč (škola)/98 Kč (žáci)

Access v kanceláři

– typické činnosti krok za krokem

Blanka Voglová | Grada Publishing, Praha 2002, 1. vydání, 168 stran, 149 Kč, v češtině, ISBN 80-247-0321-1

Edice *Kancelář* si postupem času získává stále větší počet vděčných čtenářů, kterým předkládá praktické rady, jak pomocí softwarového vybavení počítače, v tomto případě aplikace MS Access, uživatelsky co možná nejméně náročným způsobem zefektivnit běžnou kancelářskou činnost. Již dopředu mohu prozradit, že se v knize „neztratí“ ani začínající uživatelé programu MS Access, neboť při tvorbě svých databází, například pokud se rozhodnou spravovat/evidovat zakázky firmy, jsou vedeni postupně krok za krokem.

A tím jsem se de facto dostal i k obsahu knihy.

Veškerý výklad autorky je vždy doprovázen praktickými příklady, pomocí nichž si čtenáři mohou vyzkoušet předložené informace v praxi. V první kapitole jsou nejprve obeznámeni s pracovním prostředím aplikace a i s hlavními objekty databáze Access: s tabulkou, dotazy, sestavami a makry. V následující kapitole lze získat informace o stavebním kameni každé databáze – o tabulce. Čtenáři se dozvědí, jak je možné do tabulek rychle vkládat data a následně je i editovat. Dále se v této kapitole naučí jednoduché akce v datovém listu, jako je řazení, filtrování a vyhledávání konkrétních záznamů; seznámí se s datovými typy a se způsobem, jak mohou při zadávání dat zajistit jejich vstupní kontrolu pomocí velikosti pole, ověřovacího pravidla či vstupní masky.

Třetí kapitola je obsahově zaměřena na to, co dává databázovému zpracování dat jeho sílu – na dotazy. Čtenáři se v ní například seznámí s filtrováním podle formuláře či s výběrovým dotazem. Následující kapitoly obsahově

ještě více prohlubují znalosti o vytváření dotazů nad tabulkami – čtvrtá obsahuje informace o tom, jak lze využívat funkce v dotazech, a pátá čtenáře seznámí s tvorbou dotazů obsahujících parametry a dále s křížovým a akčním dotazem.

Samozřejmě že pokud se čtenáři zajímají o možnost databázové podpory své činnosti, budou patrně potřebovat i nějakou možnost, jak efektivním způsobem prezentovat data uložená v databázi (například před vedením společnosti) nebo jak tato data předat dalším kolegům k jejich následnému zpracování. A právě na popis nastíněných úkolů je zaměřena šestá kapitola, v níž se čtenáři dozví, že k prezentaci mohou jednoduše využít i příslušně zformátovaný datový list a k předávání dat zase možnost exportu například do oblíbeného Excelu či Wordu.

Následující kapitoly využijí čtenáři, kteří to s návrhem databází myslí poněkud „vážněji“. Získají v nich totiž informace o možnostech analýzy tabulky, seznámí se s formuláři a makry a nakonec i s pokročilejším způsobem prezentace dat pomocí sestav.

Tuto publikaci mohu doporučit začínajícím čtenářům, kteří chtějí co nejrychlejší způsobem vytvořit jednoduchý systém zpracování dat pomocí aplikace MS Access. Všechna vykládaná látka je doplněna konkrétními příklady, což činí výklad přehlednějším. Na druhou stranu nelze čekat, že po jejím přečtení se z vás stanou databázoví odborníci, to si ani tato edice neklade za cíl. A proto je v ní zpravidla vše vysvětlováno pouze na vizuálních průvodcích aplikace Access. ■ ■ ■ Milan Pinte

Java – Programujeme profesionálně

Brett Spell | Computer Press, Praha 2002, 1022 stran, 890 Kč (335 Sk), v češtině, ISBN 80-7226-667-5

Na první pohled je to jedna z mnoha objemných knih o Javě. Zalistujete-li v ní ale podrobněji, zjistíte, že se od většiny ostatních podstatně odlišuje, neboť jde do daleko větší hloubky. Nepokrývá samozřejmě vše, co lze o Javě napsat, ale i tak je její záběr úctyhodný.

V jednotlivých kapitolách se zabývá javovským virtuálním strojem, formátem souborů .class a dalšími opomíjenými „technickými podrobnostmi“, návrhem knihoven, tříd a metod, vícevláknovým programováním. Pak přijde na řadu zpracování událostí, vizuální programování založené na knihovně Swing jako takové, přetahování komponent myší, tisk, práce s databázemi a vstupní a výstupní operace. Následují pokročilá témata, jako práce s XML, některé způsoby tvorby distribuovaných

aplikací (použití socketů, standard CORBA, RMI, EJB), zabezpečení a problémy kolem optimalizace. V závěru se dočteme o tvorbě dokumentace a nápovědy, o implementaci mezinárodní podpory a o rozhraní pro tvorbu nativních metod.

Výklad doprovázejí podrobně komentované příklady. Co lze této knize vytknout? Napadají mne jen dvě věci. Za první, pomíjí některé z věcí, jež přineslo JDK 1.4 (např. aserce, balík java.nio). Za druhé, její pevná vazba se začala rozpadat po přečtení prvních padesáti stran.

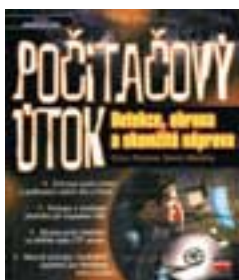
Jinak mne napadá jen samá chvála, včetně na naše poměry velmi kvalitního překladu. Je to výborná kniha, kterou ocením všichni programátoři používající Javu.

■ ■ ■ Miroslav Vírius

Počítačový útok

- detekce, obrana a okamžitá náprava

Chris Prosis, Kevin Mandia | Computer Press, Praha 2002, 410 stran, 490 Kč, v češtině, ISBN 80-7226-682-9

Výrazně ochromit chod téměř každé firmy destrukcí dat uložených ve firemní síti není v případě špatně zabezpečených systémů žádný problém, stejně jako existuje reálné riziko poškození ekonomických zájmů společnosti zcizením počítačových dat. Ochrana před externími i interními počítačovými útoky bohužel stále není silnou stránkou většiny nejen českých, ale i zahraničních firem. Publikace *Počítačový útok - detekce, obrana a okamžitá náprava* není knihou, která by čtenáři primárně předkládala návody pro správné nastavení a zabezpečení IT systémů tak, aby nemohlo dojít k počítačovému útoku (i když tyto skutečnosti samozřejmě v textu naleznete). Věnuje se spíše situaci, kdy už k počítačovému útoku – nebo slovy autorů k „bezpečnostnímu incidentu“ – došlo a je potřeba provést následné kroky, zejména tuto skutečnost identifikovat, minimalizovat škody, a je-li to možné, zjistit původce útoku. Cílovou skupinu čtenářů vidím mezi administrátory firemních počítačových sítí, bezpečnostními manažery a IT profesionály, kterých se počítačová bezpečnost vždy alespoň okrajově dotýká.

Kniha má čtyři hlavní části, které se dále člení na celkem 16 kapitol. V první části je čtenář seznámen s tím,

co vše lze považovat za bezpečnostní incident, jak by měly být (ve zcela obecné rovině) systémy připraveny vzhledem k potenciálnímu ohrožení a dále jak se na incidenty připravit. Druhá část se věnuje situaci, kdy již pravděpodobně k bezpečnostnímu incidentu došlo, probíhá analýza závažnosti (a zjišťování, zda se vůbec jedná o bezpečnostní incident), jsou shromažďovány „důkazy“. V této části se seznámíte také se síťovými protokoly, jejichž znalost je zde nezbytná.

Část třetí je již hodně konkrétní, zabývá se útoky vedenými proti systémům Windows (NT a 2000) a Unix, vždy z pohledu vhodné počáteční reakce a následného vyšetřování. Poslední část je zaměřena na platformově nezávislé technologie, směrovače, webové a aplikační servery. V celkem třech dodatcích naleznete například seznam klíčových oblastí, které by měly být součástí bezpečnostní politiky firmy.

Součástí knihy je mnoho příkladů z praxe a odkazy na související webové stránky. Některé části publikace mohou být užitečné i pro IT neprofesionály, např. management firmy, který si uvědomuje nebezpečí počítačových útoků. Jako celek však jde o knihu vysoce odborně zaměřenou, předpokládající hluboké znalosti sítí. ■ ■ ■ Michal Přádka, michal.pradka@vogel.cz

Velký průvodce hardwarem

Mark Minasi | Grada Publishing, Praha 2002, 780 stran, 697 Kč (1129 Sk), v češtině, ISBN 80-247-0273-8

Knih zabývajících se vlastnostmi softwarových aplikací a internetu lze na pultech knihkupectví nalézt obrovské množství, hledáte-li komplexní publikaci o hardwaru, je výběr nepoměrně menší. Podívat se totiž na vnitřnosti počítače zvládne málokdo. Potřebujete-li znát hardwarovou stránku počítačů podrobněji, je zde *Velký průvodce hardwarem*.

V anglickém originále se kniha jmenuje *The Complete PC Upgrade and Maintenance Guide - Twelfth Edition*, což napoví že ji použijete minimálně tehdy, budete-li chtít zvýšit výkon počítače nebo provádět jeho údržbu. A spojení *Twelfth Edition* neboli *dvanaácté vydání* může čtenáře uklidnit, že nepůjde o ledajakou knihu – jen kvalitní publikace, která čtenáře osloví natolik, že si ji aktualizovanou koupí znovu a znovu, se může dočkat dvanaáctého vydání.

Velký průvodce hardwarem je napsán tak, že jej samozřejmě nemusíte číst jako román. Logika uspořádání jednotlivých kapitol vám ale na druhé straně umožní postupně studovat celou problematiku. Nultá kapitola je plná ilustrací, které čtenáři ukážou, jak rychle nainstalovat nej-

běžnější součásti počítače (procesor, paměť, disk, grafickou a zvukovou kartu nebo DVD). Následuje obecné pojednání o jednotlivých částech počítače a jejich správné montáži a demontáži. Kapitoly se věnují preventivní údržbě, ale také hledání a odstraňování poruch. Každá součást hardwaru a většina periferií má vlastní kapitolu, kde se seznámíte s principem jejich fungování, ale také s výkonovými parametry, řešením běžných problémů včetně návrhu řešení opětovného zprovoznění apod. Vzhledem k rozsahu knihy je poměrně malý prostor věnován technologii sítí, což lze označit za pozitivní, neboť autor neodbývá od tématu. Autor nezapomněl ani na přenosné počítače a v poslední kapitole nabízí obsáhlý přehled webových zdrojů týkajících se hardwaru.

U hardwaru je známou věcí jeho morální zastarávání. To samozřejmě časem bude i problém této knihy. I přes vydání anglického originálu již v roce 2001 lze však s uspokojením konstatovat, že veškeré obsažené informace jsou i dnes maximálně aktuální a ještě nějaký čas budou. ■ ■ ■ Michal Přádka, michal.pradka@vogel.cz

Recenze dalších knih najdete na CD Chip Plus.

PŘEDPLATNÉ CHIPU

Stálým předplatitelům zasíláme v dostatečném předstihu před skončením předplatného složenku a zálohovou fakturu na další předplatitelské období.

Novým předplatitelům (soukromým osobám i firmám) je určen objednávací kupon vložený v časopise. Lze použít i vlastní písemnou objednávku, musí však obsahovat všechny údaje požadované na předtiskovém kuponu. Objednávky přijímáme poštou na adresu redakce, faxem na číslo **225 018 900**, prostřednictvím webových stránek (www.vogel.cz), na e-mailové adrese abonence.chip@vogel.cz nebo také při vaší osobní návštěvě v našem oddělení distribuce (Sokolovská 73, Praha 8). Do jednoho týdne od obdržení objednávky vám zašleme zálohovou fakturu s poštovním poukázkou typu „AV“. Zkontrolujte prosím veškeré údaje na zálohové faktuře. Pokud jsou některé nesprávně uvedeny, urychleně nám to sdělte. Předjedete tak následnému vrácení vystaveného daňového dokladu nebo nedoručení časopisu na správnou adresu.

Zaplatit předplatné můžete prostřednictvím vystavené poštovní poukázky nebo převodem na základě údajů uvedených na zálohové faktuře. Pokud uvedete v objednávce IČO a DIČ firmy, vystavíme vám po obdržení platby daňový doklad.

Pozor! – platíte-li ze **sporožirového účtu**, nezapomeňte nám sdělit k číslu účtu banky i specifický symbol vašeho účtu. Pokud chcete zaplatit bez vyčkání na zálohovou fakturu a „AV“ poukázku, platbu proveďte na náš abonentní účet 481841803/0300 u ČSOB Praha 1. Současně nám pošlete i objednávku s uvedením čísla účtu, ze kterého provádíte převod.

S platbou neotálejte, objednané výtisky zasíláme až po obdržení platby. Uzávěrka objednaných a zaplacených výtisků je vždy 14 dní před expedicí nového čísla.

Od čísla 1/03 je cena samostatně prodáváného výtisku (se dvěma přílohami CD-ROM) 155 Kč nebo (s jednou přílohou DVD) 198 Kč, abonentů ovšem výrazně ušetří, a to takto:

Cena za roční předplatné Chipu s CD (12 po sobě jdoucích výtisků) je **1344 Kč**, resp. **780 Kč bez příloh CD-ROM**, za půlroční předplatné (6 čísel) zaplatíte **732 Kč**, resp. **414 Kč bez CD-ROM**. Tyto zvýhodněné sazby (např. při ročním předplatném přijde jedno číslo Chipu s CD-ROM na pouhých 112 Kč) platí jen pro uvedené počty výtisků; při objednání jiného počtu se za každý výtisk účtuje plná prodejní cena plus poštovné. Lze objednat i předplatné s Chip DVD, které vyjde v číslech 1/03, 4/03 a 10/03. Cena ročního předplatného Chipu s DVD je **1440 Kč**. V měsících, kdy nebude přílohou Chipu DVD, čtenář obdrží Chip s 2 CD.

Adresa (resp. adresy) pro dodávání časopisu může být jiná než adresa plátce (nezapomeňte, že formát časopisu je A4 a nejvíce se do běžné domovní schránky). Časopis vám můžeme zaslat i doporučeně – příplatky za jednu zásilku (dle momentálně platného ceníku) pak činí 25 Kč, tj. 300 Kč za rok (při doporučeném zasílání není sleva na poštovné). Předplacené výtisky zasíláme i do ciziny s výjimkou SR – cena předplatného se pak zvyšuje o sazby poštovního platného v době vystavení faktury.

Další informace o předplatném vám rádi poskytneme v pracovní dny od 8.00 do 16.30 hodin na číslech 225 018 942, 225 018 944.

AKO NA SLOVENSKU?

V SR je cena za jednotlivé číslo (vrátane 2 CD-ROM) 225 Sk.

Předplatné v SR je možné objednat takto:

Chip + CD-ROM ročně (12 čísel) za **2208 Sk**, **poloročně** (6 čísel) za **1158 Sk**, **alebo Chip bez CD-ROM ročně** (12 čísel) za **1332 Sk**, **poloročně** (6 čísel) za **690 Sk**, **alebo Chip DVD ročně** (12 čísel) **2352 Sk**, **poloročně** (6 čísel) za **1218 Sk**.

Objednat je možné i za uvedené varianty.

Časopis vám můžeme posílat aj doporučeně – příplatek za jednu zásilku (podľa momentálne platného ceníka) je potom 22 Sk.

Abonenci Chipu na Slovensku zabezpečuje výhradne:

Magnet-Press Slovakia, s. r. o.

Teslova 12, P. O. BOX 169, 830 00 Bratislava 3

tel./fax: (+421 2) 44 45 45 59, 44 45 06 97

e-mail: magnet@press.sk

Na túto adresu zasielajte objednávky predplatného, ako i všetky platby poštovou poukázkou typu C. Pri platbe poštovou poukázkou uveďte v správe pre prijímateľa názov časopisu (Chip s CD-ROM, alebo Chip s CD-ROM doporučeně, alebo Chip bez CD-ROM), obdobie predplatného (ročné, alebo poloročné) a údaj, od ktorého čísla požadujete dodávku. Ak chcete platiť prevodom z bežného účtu, zašlite na uvedenú adresu písomnú objednávku a počkajte na obdržanie faktúry.

POZOR – v SR nepoužívajte predtlačeny objednávkový kupón!

CHIP

Magazín informačních technologií, ročník 13
ISSN 1210-0684; MK ČR 5361

Toto číslo vyšlo 21. 2. 2003 v nákladu 49 300 výtisků.

Šéfredaktor: Ing. Jiří Palyza

Zástupce šéfredaktora: Ing. Josef Míka

Redakce: Vlastimil Bret (Chip CD), Ing. Helena Hajsterová, Ing. Josef Chládek (grafika, Linux, Mac),
Mgr. Petr Kratochvíl (internet), Ing. Martin Kučera (Chip CD), Michal Novák (Chip CD, www.chip.cz),
Miroslav Stoklasa (hw), Ing. Pavel Trousil (hw), chip@vogel.cz

Sekretariát: Zdena Šlégrová, Monika Zvolenská, tel. 225 018 566, 225 018 568

Inzerce ČR: Ing. Hana Vančurová (vedoucí), Eva Brožková, Ing. Radana Nouzaková, inzerce.chip@vogel.cz,
tel. 225 018 646, 225 018 648, 225 018 664, fax 225 018 600

Inzerce SR: Magnet-Press Slovakia, Teslova 12, P. O. Box 169, 830 00 Bratislava 3, magnet@press.sk, tel./fax: (+421 2) 4445 0693

Předplatné: Lucie Hošková, abonence.chip@vogel.cz, tel. 225 018 942 (prac. dny 8-16 hod.)

Distribuce: Alena Philippová, distribuce@vogel.cz, tel. 225 018 928

Technický úsek: Radim Zeman, Pavel Zima

E-mail: U členů vydavatelství lze použít adresu ve tvaru jmeno.prijmeni@vogel.cz

Adresa redakce: Chip, Sokolovská 73, P. O. BOX 77, 186 21 Praha 86

Telefonní a faxová čísla

Sekretariát: tel. 225 018 566, 225 018 568, fax 225 018 500

Inzerce: tel. 225 018 646, 225 018 648, 225 018 664, fax 225 018 600

Externí spolupracovníci: Dr. Ing. Bedřich Beneš, Ing. Ladislav Bittner, Ing. Milan Brož, CSc., Ing. Jan Buriánek, RNDr. Ondřej Čada, Mgr. Jiří Donát, Martin Dvořáček, Jakub Formánek, Ing. Jaroslav Franěk, Ing. Miroslav Herold, CSc., Ing. Jiří Chrustawczuk, Ing. Petr Matiasovits, Ing. Lukáš Mikšíček, Ing. Milan Pinte, Michal Pohořelský, Mgr. Milan Polá, CSc., Ing. Michal Přádk, doc. Ing. Vladimír Smejkal, CSc., Štefan Stieranka, Michal A. Valášek, Ing. Miroslav Vínius, CSc., Petr Vostrý, Petr Zákostelný, Ph.D. Ing. Ivan Zelinka, doc. Ing. Jiří Žára, CSc.

Design a sazba: Vogel Burda Communications DTP – Viktor Janeba, Jan Kalaš, Jan Moravec, David Vladyka

Foto: Martin Trysůček

Osvit a tisk: Tiskárna Reprint

Reklamacie: V případě obdržení vadného výtisku nebo CD se obračete na naše oddělení předplatného (abonence.chip@vogel.cz, tel. 225 018 942), kde vám bude defektní exemplář vyměněn za nový.

Za obsah inzerce ručí zadavatel.

Za původnost a obsahovou správnost příspěvku ručí autor. Právní režim autorských děl nabídnutých redakci se řídí zejména autorským zákonem č. 121/2000 Sb. a dalšími českými právními normami.

Rukopisy redakce nevrací. V případě přijetí díla k uveřejnění redakce autora o této skutečnosti uvědomí. Tím nabývá vydavatel práva k šíření přijatého díla časopiseckou formou včetně možnosti zveřejnění na WWW stránkách časopisu, vydání na CD-ROM nebo jiným způsobem v elektronické podobě.

Autorská odměna bude poskytnuta jednorázově do pěti týdnů po prvním uveřejnění příspěvku ve výši určené interním sazebníkem a zahrne i odměnu za případné vydání díla v elektronické podobě.

Všechna práva k uveřejněným dílům jsou vyhrazena. Přetisk, přepracování, překlad do jiného jazyka a jiné užití díla nebo jeho části, jakož i zařazení díla do jiného díla (souborného, spojení s dílem jiným, zařazení do jakékoliv formy elektronické publikace ap.) bez souhlasu vydavatele jsou zakázány. Autorské právo k časopisu a navazujícím elektronickým publikacím vykonává vydavatel.

Počet výtisků prodaného nákladu ověřuje ABC ČR, Na Florenci 3, Praha 1.

V ČR rozšiřují Mediaprint & Kapa Pressegrasso, s. r. o., společnosti PNS, a. s.,

na Slovensku Magnet Press Slovakia, s. r. o., Mediaprint-Kapa Pressegrasso, s. r. o.

O vydavateli: Časopis Chip vychází v licenci německého nakladatelství Vogel Burda Communications ve vydavatelství Vogel Burda Communications, s. r. o. (IČO 45280681) jako měsíčník divize Vogel Computer Media.

Jednatel společnosti: Ing. Pavel Filipovič, pavel.filipovic@vogel.cz

Ředitel Computer Media: Ing. Milan Loucký, milan.loucky@vogel.cz

Výrobní ředitelka: Ing. Vladimíra Kuklovská, vladimira.kuklovska@vogel.cz

Marketing: Ing. Petr Moláček (vedoucí), Ing. Radek Benda, Michaela Hájková, marketing@vogel.cz,
tel. 225 018 544, 225 018 546, 225 018 540

Adresa vydavatelství: Sokolovská 73, P. O. BOX 77, 186 21 Praha 86

Adresa pobočky v Brně: BVV – pavilon B, Výstaviště 1, 647 00 Brno

Vedoucí pobočky Ing. Martina Olšanová, tel. a fax 541 159 758, mobil 602 689 473

Vogel Burda Communications, s. r. o., dále vydává časopisy IT-Net, LEVEL, MEDIAshop, Oficiální PlayStation 2

magazín a Počítač pro každého. Podrobnější informace o vydavatelství a jeho produktech viz www.vogel.cz,

na www.chip.cz najdete i vlastní stránku Chipu.

International Connection

CIS: 100440,67

Advertising: Vogel Burda Communications, Poccstr. 11, D-80336 München: Erik N. Wicha, ewicha@vogel.de,

Tel. (+49 89) 74 64 23 26, Fax (+49 89) 74 64 22 17. More information about the publishing house and its

products is also available on www.vogel.cz.

POZOR! Dočasná změna sídla
vydavatelství a redakce Chipu:

Vogel Burda Communications, s. r. o.,

t. č.

Na Florenci 19

110 00 Praha 1

(PRO POŠTOVNÍ STYK POUŽÍVEJTE PŮVODNÍ ADRESU!)

The Best of Inxev 2002

Redakce časopisu Chip
je členem hodnotící komise
ocenění „The Best of Inxev“.

SEZNAM INZERCE

ABI, PRAHA	89
AEC, BRNO	131
AGORA PLUS, BRNO	61
AKTIS, PRAHA	25
ALWIL SOFTWARE, PRAHA	107
A.P.C., ISSY LES MOULINEAUX	7
AVM COMPUTERSYSTEME, BERLIN	19
AV MEDIA, PRAHA	11
CHG TRADE, BRNO	21
CÍGLER SOFTWARE, BRNO	33
COFAX, BRATISLAVA	161
CONTACTEL, PRAHA	164
DEUTSCHE MESSE, HANNOVER	91
DIGITAL MEDIA, OLOMOUČ	103
DISKUS, PRAHA	123
DXT COMPUTERS, PRAHA	27
eD' SYSTEM CZECH, OSTRAVA	127
ELKO TRADING, BRNO	41
EPSON, DÜSSELDORF	9
EXPONET, PRAHA	31
GRISOFT, BRNO	15

IYAMA, PRAHA	119
IMPROMAT, ZLÍN	39
KYOCERA-MITA, HOOFDDORP	163
LANGMASTER, PRAHA	35
LOGITECH, ROMANEL-SUR-MORGES	57
MIRONET, PRAHA	45
OKI SYSTEMS (CS), PRAHA	2
ProCA, PRAHA	17
RIDEA DISTRIBUTION, CHOMUTOV	13
SONY CZECH, PRAHA	59
STORMWARE, JIHLAVA	23
SYMANTEC, DUBLIN	73
TERINVEST-AMPER, PRAHA	87
UNICORN, PRAHA	63
VERBATIM, ESCHBORN	125

POZNÁMKA: V CHIPU 1/03 V SEZNAMU INZERCE JSME CHYBNĚ UVEDLI SÍDLU FIRMY VAHAL, S. R. O. SPOLEČNOST VAHAL SÍDLÍ V PROSTĚJOVĚ A NIKOLIV V BRNĚ. ZA NAŠI CHYBU SE FIRMĚ OMLOUVÁME.

PLACENÁ INZERCE

**A teď už vím,
jak na to...**

... každý měsíc s CD
V čísle 3/03 na CD najdete:
17 sportovních her
a MS Internet Explorer 6.0 SP1 CZ

právě v prodeji č. 3/03 **WWW.PPK.CZ**

streda 23 štvrtok 24 piatok 25 sobota 26 apríl IV '03 2003

COFAX

výročné stretnutie IT komunity
annual meeting of IT community

COFAX
COFAX BRATISLAVA

POČÍTAČLO 2003

Gala
IT firma • IT osobnosť

GOLF
IT GOLF CUP

www.cofax.sk

O ČEM SI PŘEČTETE V DUBNU

CHIP 4/03 VYJDE 28. 3. 2003

Technologie Bluetooth je na světě už docela dlouho. Sice se ještě neví, jak dopadne její boj s WiFi, ale faktem zůstává, že toto rozhraní běžně najdete v mobilech, headsetech a také v PDA. Může se stát právě tou správnou cestou, kterou přenesete data z PDA nebo z mobilního telefonu do stolního počítače, nebo kterou se dokonce připojíte na internet. A že na počítači Bluetooth nemáte? Nevadí – jsou tu miniaturní nenápadné USB Bluetooth adaptéry, jejichž test vám příště také přineseme.

FOTOGRAFIE PŘESNĚ TAK, JAK JE CHCETE?

Už to není problém. Co se nepovedlo digitálním fotoaparátem přesně vyfotit v terénu, dodělá se a upraví doma na PC. Stačí vám k tomu průměrný počítač a nějaký software. A právě na cenově přístupné programy na zpracování obrázků jsme se zaměřili v softwarovém srovnávacím testu. Ukážeme, že mít na svém počítači legální grafický editor už není takový problém ani z hlediska financí. Slušný nástroj naleznete i na Chip CD.

PRYČ S POP UP OKNY

Nechtěná reklama se nás na internetu snaží dostat na každém kroku. „Vyskakující“ okna ztrpčují život všem, kteří se rychle snaží najít informace a zároveň nemají přenosové rychlosti nazbyt. I tady se ale nabízí pomoc – programů, které vás zbaví reklamních pop up oken, se najde celá řada. Otestujeme je a společně vybereme ty nejlepší.

Pozn.: Redakce si vyhrazuje právo na případné změny.

SKRYTÉ ZDROJE NA INTERNETU

Občas zaváhá i protřelý uživatel internetu: at hledáte, jak hledáte, soubory, které potřebujete, prostě nemůžete najít. Chip vám ukáže, kde najít rychlé FTP zdroje souborů, IRC (Internet Relay Chat) nebo zpravodajské servery, které pokoří každou internetovou burzu.

POTVRDÍ CEBIT SPOJOVÁNÍ IT A SPOTŘEBNÍ ELEKTRONIKY?

Jako každý rok i letos v březnu se koná v německém Hannoveru největší evropský veletrh informačních a komunikačních technologií CeBIT. Zdá se, že firemní trh je už satureovaný, a většina společností vidí možnosti dalšího růstu v oblasti spojování spotřební elektroniky a výpočetní techniky. Tento trend ostatně potvrdily i výstavy na americkém kontinentě – Comdex na podzim loňského roku a CES v lednu 2003. Co ukáže evropský trh? Dočkáme se dalších zajímavých novinek?

Přenosné počítače už nic nezastaví. Není daleko doba, kdy se notebooků bude prodávat víc než klasických desktopů. Jejich nesporné výhody jsou bohužel vykoupěny vyšší pořizovací cenou. Do dubnového Chipu připravujeme srovnávací test „levných“ notebooků s cenou do 40 000 Kč. Že i v této kategorii je z čeho vybírat, se přesvědčíte za měsíc.

Sláva knižních slovníků nepochybně pominula; na pořadu dne jsou slovníky elektronické a nově pak slovníky dostupné na internetu nebo prostřednictvím mobilních telefonů. Nabídka je skutečně široká, výrobci nabízejí své produkty na internetových portálech nebo na vlastních stránkách. Na několik užitečných a zajímavých on-line slovníků se podíváme trochu blíže.

Microsoft nedávno přiznal, že má obavy z Linuxu – bezplatný software prý bude znamenat snížení jeho zisků a škrty v investicích do vývoje. Jaké operační systémy si budeme pořizovat za pár let, zatím řešit nebudeme, ale už teď jsme z krátkých příspěvků několika našich autorů a s přispěním příslušných lokálních distributorů připravili přehled hlavních rysů linuxových distribucí, nejčastěji užívaných v současné době mezi běžnými uživateli.